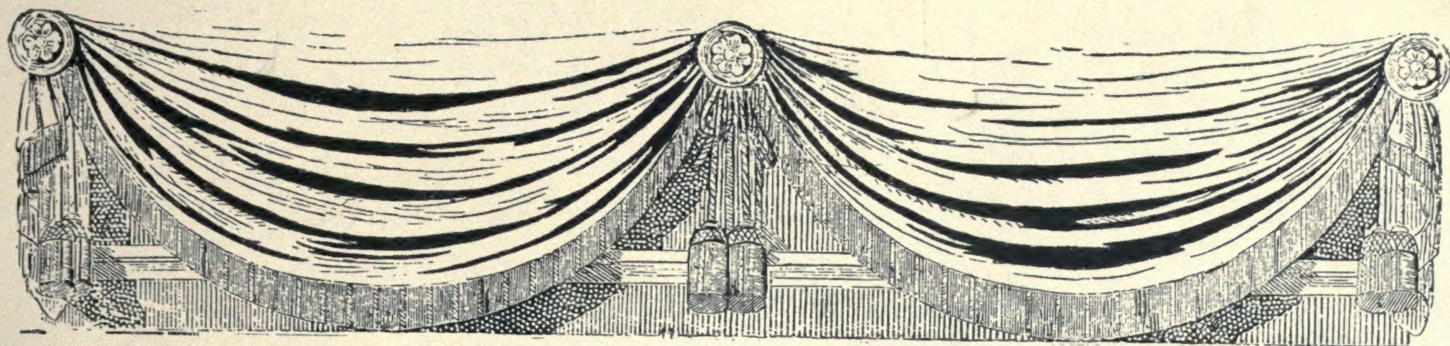

UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 00103221 8

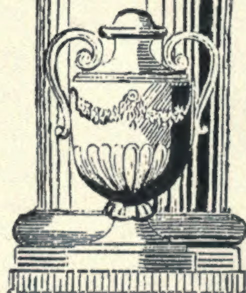

Den danske Skueplads' Historie

fra dens Oprindelse i 1722 til 1900.

Udgivet af F. Zachariae, som Særtryk af det historisk-topografiske Tidsskrift
„Før og Nu".

København i Juni 1917.

LIBRARY
NOV -1 1968
UNIVERSITY OF TORONTO

Skuespilkunstens Mester

OLAF POULSEN

tilegnes dette uegennyttige Værk med Tak for mangeaarigt Venskab

Fredensborg i Juni 1917.

FRANCIS ZACHARIAE

Kbhvn. - Nielsen & Lydiche (Axel Simmelkiær)

DEN DANSKE
SKUEPLADS
1722—1900.

Den Gadekarré, der begrænses af Kongens Nytorv og Gothersgade mod Øst og Nord, og af Ny Adelgade og Grønnegade mod Syd og Vest, er for Enhver, der elsker „Den danske Skueplads“ og holder dens Minder i Ære, „indviet Jord“, — thi paa denne Grund opførtes Holbergs Komedier for første Gang for det danske Folk, og paa denne Grund fandt den betydningsfuldeste af alle danske „Premièrer“ Sted hin Onsdag Eftermiddag Kl. 5 den 23de September 1722, da „de Eeniste ved Hans Kongl. Majests. særdeeles Naade Priviligerede Danske Comoedianter“ aabnede deres „Theatrum“ ved paa det danske Sprog at forestille et „Skue-Spil eller Comoedie, som bestaar af 5 Acter og kaldes Gnieren“.

Dette „Theatrum“ var bygget af Franskmanden Etienne Capion, en meget driftig og fo retagsom Mand, der allerede i Marts 1720 havde faaet Privilegium paa at „lade indrette Comedier“ i København og at „agere med levende Personer“ og straks havde udnyttet det.

Man har længe været af den Formening, at Capions Entreprise udelukkende har været concentreret om Grønnegade-Theatret. Dette er fejlagtigt.

Det Sted, hvorpaa han først lod agere, var „det lille Gjethus“ eller „Tjærehuset“, der ogsaa senere i Tiden skulde blive benyttet som Theater.

Da det „lille Gjethus“ imidlertid blev ham opsagt, var det, at han i Marts 1721 indgav en Ansøgning til Kongl. Majestæt, hvori han udtaler, at „som de høje Herrer Deputerede ved Sø-Etatens General-Commisariat (hvorunder Tjærehuset jo hørte) har ladet ham opsige“, haaber han dog, at han blot endnu i et Aar maa beholde Retten til at forblive, hvor han er, da han inden Aarets Udgang „paa et andet belejligt Sted agter at lade opbygge Appartementer for at holde Assemblé for enhver honnet Kavaler, som ogsaa Lejligheder til Komediers Holdelse“.

Det „belejlige“ Sted, som han hentyder til, var den ovennævnte Byggegrund ved Grønnegade. Og han holdt Ord. —

Ludvig Holberg.
1684—1754.

Ved det 18de Aarhundredes Begyndelse laa der paa den berømmelige Karré en anselig Herskabsgaard, der efter Ejeren, Justitsraad Giese, kaldtes „Gieses Gaard“, og som havde Vaaningshus med Façade mod Kongens Nytorv, paa den Plads, hvor nu „Store nordiske Telegrafselskab“ har sine Kontorer. Terrænet bagved var ubebygget og dannede Gaardsplads og Have til den efter de Tider rige Ejendom, som senere gik over i Admiralinde Spans Besiddelse. Denne Dame udstykkede den rummelige Plads i Parçeller, og det var af hende Msr. Capion købte Grund for at kunne opbygge sit Komedie- og Assembléhus.

Den Plads, Capion havde udset sig, indtages nu af Bygningerne Nr. 6, 8 og 10 i det nuværende Ny Adelgade og Numrene 11, 13 og 15 i Gothersgade. Hvad der senere blev skæbnesvangert for Theatret, var den Omstændighed, at han i sin Mangel paa Formue maatte laane Pengene til Købet hos en General Arnold.

Grønnegade-Theatrets Historie blev kun kort og forholdsvis bedrøvelig, — derom vèd vi fuld Besked. Derimod har vi været omtrent helt uvidende om dets Ydre og Indre. Kun saa meget vidste man, at dets Façade og Hovedindgang var i Ny Adelgade (der i hine Tider kaldtes Lille Grønnegade til Forskel fra Store Grønnegade), og at Skuespillerne formodentlig havde havt deres Indgang fra Gothersgade, ligesom man antog det for givet, at Tilskuerpladsen havde tre Etager. Og man maatte nødvendigvis føle det som et bittert Savn, at Kendskabet til det Sted, hvor den danske Skuepladses Vugge stod, var saa utilfredsstillende ringe.

I „Jule-Album“ for 1903 publicerede imidlertid dets Udgiver, Hr. Alfr. Jacobsen, en overmaade interessant Artikel, hvori han gør Rede for de betydningsfulde Resultater, han med Hensyn til Grønnegade-Theatrets Indretning kom til, da han i Antikvarisk Topografisk Arkiv tilfældigt fandt en Tegning, der vakte hans Opmærksomhed.

Denne Tegning mindede ham paa flere Omraader om vort første „kongelige Theater“, der byggedes af Eigtved, men den var alligevel ikke en Gengivelse af dette, idet Tegningen forestillede en Bindingsværksbygning, medens jo det Eigtved'ske Theater var grundmuret.

Tegningen var ikke ledsaget af anden Tekst end den paa Bagsiden ikke meget oplysende Note, der kun bestod i de to Ord: Theatrum Comoedium. Og Arkivet selv vidste ingen Besked om, hvorfra den stammede.

Hr. Jacobsen granskede i Overskous gamle og Peter Hansens nye Theaterhistorie, men uden at han kom sit Maal, at faa Klarhed over, hvad den paagældende Tegning betød, et Skridt nærmere.

Derefter søgte han Hjælp hos Vejviseren og fik ved et Tilfælde netop fat i den for 1901, der i Anledning af Aarhundredskiftet indeholdt en Tidstavle, der under Aarstallet 1722 gav den Oplysning, at „den 23de Sept. 1722 aabnes den danske Skueplads i lille Grønnegade. Her blev Holbergs Komedier først opførte. Bygningen brændte i 1728“.

Til den sidste Oplysnings Rigtighed var der opstaaet en Tvivl hos Hr. Jacobsen, og han underkaster derefter de Bygninger, der endnu stod paa den gamle Theatergrund, et nøje Eftersyn, og kommer samtidig i Tanker om, at „Illustr. Tidende“ i Anledning af Jubelfesten for Holberg havde bragt nogle Billeder af en gammel Bagbygning i Gothersgade og en Trappegang med gamle Logedøre i Ny Adelgade (alias: lille Grønnegade).

Den utrættelige Forsker ser og hører meget, medens han efter de Impulser, de nævnte Billeder giver ham, paa det berømmelige Sted søger at rekonstruere det forsvundne Theater efter Tegningen, han fandt i Antikvarisk topografisk Arkiv. Men, hvor meget han end anstrenger sig, vil det dog ikke lykkes ham. Og det staar ham klart, at, hvis han vil naa et tilfredsstillende Resultat, maa han fortsætte ad helt andre Veje. Navnlig gælder det for ham at faa konstateret, hvor paa Grunden Theatret havde staaet og hvorledes — og ikke mindst hvor stort Theatret havde været.

Han finder Hjælpen, han søger, i et Generalkort over København og Planer over Byens tolv Kvarterer, der i 1755 fuldføres, da der under Christian den 6te er bleven nedsat en Kommission, der har faaet Ordre til at opmaale og taksere samtlige Grunde i Hovedstaden.

Af disse Kort findes tre Eksemplarer, et paa det kgl. Bibliothek, et i Raadhusarkivet og et paa Stadskonduktørens Kontor.

Ved grundigt at studere Kortene og anstille Sammenligninger med de Bygninger, der endnu stod paa den gamle Theatergrund, lykkedes det Hr. Jacobsen at faa Klarhed over, hvorledes Theatergrunden var bleven bebygget, og at paavise, hvilke Dele af de nu paa Grunden staaende Bygninger, der var opført umiddelbart efter, at Theatret blev revet ned.

I Hof- og Stadsrettens Brevskriverkontor undersøger Hr. Jacobsen endvidere gamle Skødeprotokoller. Og efter møjsommelige

Granskninger faar han uomstødelige Beviser — som vi ikke kan udrede i Enkeltheder — for, at Grønnegade-Theatret ikke har ligget paa den Del af Grunden, der vender mod Gothersgade.

Og Spørgsmaalet om, hvorvidt der har været Siddepladser paa Theatrets Galleri og i Parterret, faar Hr. Jacobsen klart besvaret dels gennem et højst interessant Avertissement, som han finder i „Postrytteren" for 1736, dels gennem de ikke faa Oplysninger, som Holbergs egne Arbejder og de endnu bevarede Plakater fra Grønnegade-Theatret giver i Forening.

Naar saaledes Holberg i sin latinske Epistel taler om de Folk, der

Skal paa Parterrets Bænke
Opmærksomhed og Bifald Stykket skiænke,

— og naar Vulcanus i „Nytaars Prologus til en Comoedie præsenteret 1723" siger:

Jeg gaar paa Comoedien somme Tide
Sær naar jeg faaer at vide,
At man blæser paa Trompetter,
Da gir jeg min Mark, og mig en Time paa Galleriet sætter.
Naar Musiken endet er, gaaer jeg bort.
Thi Comoedie i sig selv agter jeg ikke stort, —

ja, saa kan man jo ikke forlange tydeligere Besked.

Endelig finder Hr. Jacobsen i Rigsarkivet et Haandskrift, der ikke alene underretter om, hvormange Loger, der har været i Theatret, men tillige meddeler, hvormange Personer hver enkelt Plads har kunnet rumme.

Vi har nu fulgt den flittige Forsker paa hans snirklede og møjsommelige Vej og maa yde ham vor udelte Beundring, naar han endelig er naaet til at give uforkastelige Bevis for, at Etienne Capion har opført sit Theater paa den Del af Grunden, der laa nærmest lille Grønnegade, — at Theatret har havt sin Beliggenhed langs med lille Grønnegade og altsaa ikke med Skueplads mod Gothersgade og Tilskuerplads mod Grønnegade, — at Theatret har været et Bindingsværkshus med Stue, første Etage og Kvist, — at Theatret har været c. 34 Al. langt og 16 Al. bredt, — at det har kunnet rumme 440 Tilskuere, af hvilke der i de underste Loger har været Plads til 56, i de mellemste til 64, paa Galleriet til 100, paa Gulvet til 200 og paa selve Theatret til 20, — at der foruden i Loger og paa Theatret har været Siddepladser ogsaa i Parterret og paa Galleriet, og at der har været benyttet Musik til Forestillingerne, og at denne Musik, ligesom nutildags, har været anbragt foran Prosceniet, — at Theatret ikke er brændt, som man længe antog, og endelig, at Theatret er revet ned og Grunden paany bebygget i 1738, og at der ikke findes andre Rester af Theatret — heller ikke Loger med Logedøre, som ofte paastaaet — end de Bjælker og Mursten, der muligvis er anvendt til Bygningsmateriale.

Det er sandelig Resultater, der er noget værd!

Men nu den i Begyndelsen omtalte Tegning med Paaskriften: Theatrum Comoedium? Hvad forestillede da egentlig den?

Ikke Theatret i Grønnegade. Men da hvilket? Det er bekendt, at Ludvig Holberg tilbød Skuespillerne en Grund paa Nørregade (nuværende Nr. 16), — og netop til denne Grund passede Tegningen.

Hvad enten nu Holberg selv eller Skuespillerne eller Andre har ladet denne Tegning udføre, viser den os i al Fald, hvorledes et Theater, opført af Bindingsværk, saa ud og var indrettet paa Holbergs Tid. Og Grønnegade-Theatret var et Bindingsværkstheater, der paa mange Omraader maa have været indrettet netop som Tegningen viser.

Hr. Jacobsen slutter sin indgaaende Redegørelse for sin Forskning gennem alle dens Stadier med den Bemærkning:

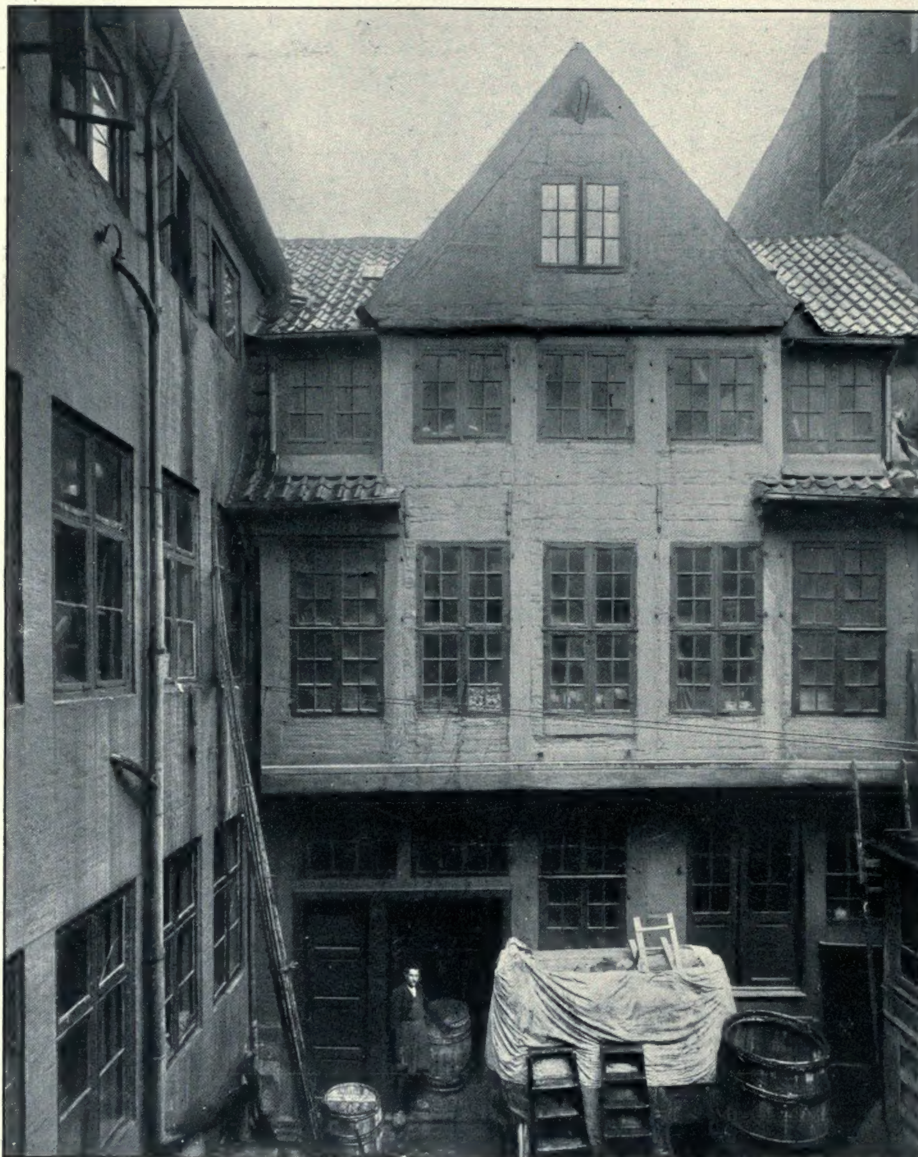
Saaledes blev den Tegning, der ikke forestillede Grønnegade-Theatret, alligevel Grunden til, at vi nu véd, hvorledes dette har været. —

Vi vil nu i Korthed give nogle Rids af Grønnegade-Theatrets Historie med Støttepunkt i den Artikel, som Dr. Mantzius i det ovennævnte Hefte offentliggjorde om Holbergs Hus.

Han gør med Rette opmærksom paa, at mens andre Landes Skuepladser har havt en langsom, gradvis Udvikling, er i Danmark Skuespillet skabt „saa at sige ved Enkeltmands Lune".

Ogsaa hos os fandtes Spor af de dramatiske Fænomener, det øvrige Europa kendte under Form af Mysterier og Skolekomedier, — men de svage Spirer var visnede bort, og Jordbunden var bar, da Ludvig Holberg besluttede at beplante den paany.

Holberg siger selv, at han fik i Sinde efter andre Nationers Eksempel at skrive nogle Komedier i vores Modersmaal, og at det var ham fornemmelig magtpaaliggende i disse Komedier at forestille nye Laster, som ikke var altfor meget slidt paa i andre Komedier, og som vores Nation „i Særdeleshed inklinerer til".

Gaard-Interiør fra Gothersgade 15 B, hvor man før har ment, at „Grønnegade-Theatret" var til Huse, hvilken Formening dog nu er omstødt ved Kunstforlægger Alfred Jacobsens Undersøgelse.

Man kan ikke noksom beundre Holbergs geniale Skaberkraft, — der eksisterede intet Theater, ingen Skuespillere, for hvis Evner han kunde tilpasse det, han skrev, og straks med sin første Komedie „Den politiske Kandestøber" staar han som den fuldfærdige Mester!

Men den Ligegyldighed og Mangel paa Forstaaelse, hvormed Nationen modtog hans Mesterværker, er næsten lige saa fænomenal som hans første Fremtræden. Og Ligegyldigheden medførte, at Beretningerne om vort Theaters Fødselsperiode kun er yderst sparsomme.

Vi ved, at franske — forøvrigt ogsaa tyske og engelske — „Bander" indkaldtes af vore vekslende Konger, og under Christian den 5te og Frederik den 4de ser vi saaledes et Par franske Skuespillerselskaber endogsaa faa fast Hofansættelse.

Disse Aktører har næppe været af første Sort, thi Kongerne i Danmark var slette Betalere, saa slette, at Aktørerne ofte maatte anraabe de høje Herskaber om at faa de virkelig meget lave kontraktmæssige Gager udbetalte.

Og de to Mænd, hvis Navne er knyttede til den danske Skuepladses Oprettelse, er da ogsaa fuldkommen ubekendte i fransk Theaterhistorie. Deres Navne var René Montaigu og Etienne Capion.

Da den franske Trup i 1721 opløstes, idet Frederik den 4de indkaldte tyske Operister, var Capion straks paafærde, og, som ovenfor omtalt, opnaaede han Tilladelse til at opføre et lille, nyt Theater i Grønnegade, og da der hverken fandtes danske Skuespil eller danske Skuespillere, er det ikke saa underligt, at han samlede Resterne af den opløste franske Bande, som han supplerede med nye, indforskrevne Kræfter og lod dem spille paa sit Theater under kunstnerisk Ledelse af Montaigu, der havde været Aktør, men nu var en ældre Mand. Capion selv havde ved Hoftheatret ført Titel af „Dekoratør", hvilket vil sige, at han var Theatermaler, Maskin- og Belysningsmester. Allerede i 1703 havde han iøvrigt søgt Borgerskab som — Vinhandler og indehavde desuden flere andre Bestillinger, der viser ham som en overordentlig entreprenant Person.

Men Capions franske Skuespil havde kun en mager Sukces. Og saa maatte Forsøget gøres med Indførelsen af dansk Komedie.

Den i 1748 paa „Tjærehusets" Grund (Kongens Nytorv) opførte Theaterbygning. Pavillonbygningen paa Værftet, senere Studenterforeningen.

Det var Montaigu, der fik Privilegiet paa at opføre Komedie i Landets eget Tungemaal.

At den nye Æra indviedes med et Stykke af Molière („Den Gerrige") og ikke af Holberg, var, ret beset, naturligt nok. Holberg skulde jo først blive den store, nationale Skuespildigter, medens Molière allerede sad inde med Berømmelsen. Og han var Montaigu's Landsmand. Desuden krævede Holbergs personrige Stykker et talrigere Personale, og da man for Alvor gav sig i Lag med dem, maatte Truppen rekrutteres med friske Kræfter, og endda maatte man ofte lade én og samme Skuespiller optræde i flere Roller i samme Komedie.

Grønnegade-Theatrets indre Historie er ganske ukendt, og man kan paa dette Punkt kun holde sig til Gisninger.

Dets ydre Historie er derimod tilstrækkelig kendt. Den var trøstesløs sørgelig.

Da Theatret havde tabt Nyhedens Interesse, nød det kun slet Besøg af det højstærede Publikum. Og dog havde man i Sandhed anstrengt sig for at være Københavnerne til Behag. I Sæsonens første fire Maaneder opføres ikke mindre end fem af Holbergs nye Stykker („Den politiske Kandestøber", „Den Vægelsindede", „Gert Westphaler", „Jean de France" og „Jeppe paa Bjerget") og desuden tre af Molières bedste Komedier.

Parti af Kongens Nytorv 1748.
Gjethuset. Det nyopførte kgl. Theater.

København kendte ikke sin Besøgelsestid. Man var hurtigt sløv og ligegyldig ligeoverfor det, der for Alle, Høje og Lave, burde have været en epokegørende Begivenhed.

Grønnegade-Theatret vansmægtede i Næringssorg. Og dog var dets Krav, for at kunne eksistere, saare beskedne.

Ifølge Skuespillernes egen Erklæring var Truppens ordinære Udgifter pr. Aften ikke over „30 Rixdaler", hvilket omtrent svarer til 300 Kroner i vor nuværende Mønt. Det vil med andre Ord sige, at hvis blot 100 Mennesker gennemsnitlig havde over været Forestillingen de to stakkels Gange, man ugentlig spillede, havde man kunnet holde dette første danske Theater oven Vande.

Mere krævedes der i Virkeligheden ikke, idet Billetpriserne — endogsaa efter vore Tiders Forhold — var meget høje. De bedste Pladser betaltes med 1 Sletdaler, hvilket i vore Penge nutildags vilde svare til 6 à 7 Kr.

Gulvet, der ikke ansaas for nogen fin og standsmæssig Plads, kostede 3 à 4 Kr. i Nutidens Penge, og den billigste Plads, Galleriet, stod i 1 Mark, der svarer til 1 Kr. 55 Øre.

Der var Aftner, da en By med 70,000 Indbyggere kun undte sit Theater en Indtægt af 8 fattige Rigsdaler!

Derfor blev Grønnegadescenens Saga lige saa trang som kort.

Den gjorde det Kunststykke at gaa fallit fire Gange i Løbet af fem Aar! Og den 25. Februar 1727 skrinlagdes Skuespillene med Holbergs „Danske Comoedies Ligbegængelse".

Den store Digter trak sig fornemt og resigneret tilbage.

„Jeg undrer ikke," skriver han, „at det gør Dig ondt paa det Offentliges Vegne. Men hvorfor det gør Dig ondt paa mine, indser jeg ikke, da jeg nu er fri for Urolighed, Avind og det møjsomme Arbejde, jeg, saalænge Skuepladsen stod, med min Helbreds og Evners Opoffrelse idelig opfordredes til."

Der blev gjort et ganske kortvarigt Forsøg paa at vække det dorske Publikums Interesse paany, men saa indtraf i Oktober 1728 den skrækkelige Ildsvaade, der lagde det halve København i Grus, og da Byen nogenlunde var kommen til Kræfter igen, ramtes Landet af en Ulykke af anden Art, idet Christian den 6te besteg Tronen og med sit Bigotteri lagde en Mare over Landet.

Truppen spredtes for alle Vinde, og Capions Theater gik over paa hans Kreditors, General Arnolds, Hænder, og da det i 1737 havde staaet ubenyttet næsten en halv Snes Aar, lykkedes det endelig Generalen at blive det kvit, efterat det gentagne Gange — forgæves — havde været stillet til Auktion.

I en Mandtalsliste fra 1738 læses disse vemodige Ord:

„Meldes den Høy og Vel Edle Herr Magistrat, at Comoêdie Huuset er bebygt udi 3de Vaaninger, nemblig som følger: 1 beboet af Capitaine Swane, 1 af G. C. H. From og 1 af J. A. Schnabel".

Og hermed er Grønnegade-Theatrets Saga ude! — —

Frederik den 4des Død den 12. Oktober 1730 var et haardt Slag for det danske Theater, der i Christian den 6tes Øjne var Djævelens Værk.

I seksten lange Aar maatte Landet sukke under Pietismens aandløse Svøbe. Maaske i Anledning af Ansøgning om fornyede Privilegier, indhenter Kongen Gejstlighedens Betænkning angaaende Skuespils Tilladelighed fra et kirkeligt Standpunkt, og han faar selvfølgelig det Svar, han attraar. De, der forsvarer Komedier og bidrager til deres Trivsel begaar en Synd, men endnu større Synd begaar de, der ikke hindre „al saadan Gruelighed", skøndt det staar i deres Magt at gøre det.

Og Christian den 6te hindrede Grueligheden af al sin Evne. I en Forordning af Marts 1738 forbydes det ligefrem Komediantspillere at indfinde sig i Danmark.

Men med ét Slag sker Forandringen til det bedre, da Frederik den 5te i August 1746 arver Tronen. Han var vennesæl og livslysten, kun 23 Aar gammel, og hans Dronning, den yndige og forgudede engelske Prinsesse Louise, yngre endnu.

Hvor stor Forskellen er mellem før og nu, kan ikke betegnes stærkere end ved den Omstændighed, at Holberg, der af Christian den 6te nærmest var en Person, man burde afsky, nu blev en kær Gæst ved Hoffet.

Lad os, saa ofte vi høre Frederik den 5tes Navn nævne, sende ham en taknemlig Tanke. Ham skylder den danske Skueplads mere, end det staar klart for den almindelige Bevidsthed.

Holberg var nu en ældre Mand, og Theatret havde haft en Skæbne, der ikke skulde friste ham til at skabe sig nye Sorger og Ærgrelser over Publikums Vankundighed. Men i det unge, hjertevindende Kongepars Selskab følte han sig veltilpas og forynget, og Iveren efter at antage sig Skuepladsens Sag vaagnede i ham med fornyet Styrke.

Muligheden for under de forandrede Forhold at genoprette det danske Theater var forhaanden og blev da ogsaa snart benyttet — ogsaa denne Gang af en Udlænding, Tyskeren Thielo, en forhenværende Organist, en Vigtigmager, hvis Orm det var at være Theaterdigter, og som uden Holbergs kyndige Hjælp ikke var kommen vidt.

Vanskeligst var det at skaffe Skuespillere, for at Thielo's Privilegium skulde kunne udnyttes. Her var det da Holberg, der viste en næsten ungdommelig Foretagsomhed.

Af Grønnegade-Theatrets splittede Trup var kun den gamle Pilloy, der nu havde slaaet sig ned som agtbar Vinhandler, tilbage. Med Pilloys's Hjælp og gode Erfaring i Skuepladsens indviklede Maskineri lykkedes det Holberg at hverve unge Personer for den nye Scene, der efter hans eget Sigende blev „forsynet med lige saa gode Acteurer som den forrige, og dømme Adskillige, som have set dem begge, den sidste at være bedre".

Og hvor kom saa denne nye Scene til at ligge? I Byens Hjerte — i Læderstræde.

Her fandtes nemlig en Koncertsal i det saakaldte Bergs Hus, i vore Tider bærende Husnummeret 13, — en Sal, der uden større Omstændigheder omdannedes til et Theater, hvis Tilskuerplads kun bestod af Parterre og Galleri, og hvor man den 14. April 1747 aabnede Forestillingernes Række paa den værdigste Maade med Opførelsen af Holbergs udødelige „Politiske Kandestøber". —

Imidlertid — det ret mangelfulde Theater i Læderstræde var og kunde kun være den danske Komedies ganske foreløbige Hjemsted.

Thielo's Privilegium blev snart overdraget til Truppen selv, da hans Uduelighed var bleven tilstrækkeligt konstateret, og det stod nu tilbage at skaffe sig en Scene, der var Kunsten mere værdig end den i Læderstræde. Her viste Holberg paany sin Kærlighed til Theatret og sine Skuespillere og røbede et diplomatisk Snille, der satte den skønneste Frugt.

Den 19de August 1747 havde Kong Frederik den 5te anmeldt sit Besøg hos Grev Reventlow paa Holtegaard, og Festarrangementet i samme Anledning var lagt i Hænderne paa den unge Grev Rantzau, hvis litterære Interesse havde skabt ham et venligt Forhold til Holberg allerede for Aar tilbage.

Holberg fandt Lejligheden saare bekvem til at præsentere den danske Komedie for Majestæten. Et Theater blev i Hast tømret sammen i Holtegaards Have, hvor man da opførte „Maskeraden" og „Didrik Menschenskræk", efterat man dog først i en Prolog, som den litterære Greve selv havde forfattet, og som flød over af Smigerens søde Honning, havde præpareret Landsfaderen. I denne Prolog optraadte Olympens Guder, der kappedes om at berømme Kongen som den elskelige Regent, der netop fordi han omfattede hver eneste af sine Undersaatter med faderlig Kærlighed vilde blive en Skræk for Fjenden. Han var, stod der, den „kækkeste tilhest og den dejligste under Tronen, — spørg kun alle Fruentimmer i Landet" — o. s. v., o. s. v.

Hvem modstaar Smigerens farlige Gift? Næste Dag sendte Kong Frederik Aktørerne et Gratiale paa 100 Rdlr. med Løfte om at imødekomme dem, hvis de havde et Ønske. Og nu opfordrede Holberg dem til at smede, mens Jernet var varmt.

Kort og godt — allerede den 11. November udfærdigedes en kongelig Resolution, ved hvilken Tjærepladsen paa Holmen overdroges Aktørerne til Eje med Tilladelse til at opføre et Theater paa Grunden.

Statue af Professor Casper Frederik Harsdorff,
som er opstillet i Vestibulen i Charlottenborgs Udstillingsbygning. Harsdorff var Direktør for Kunstakademiet fra 1777—79, byggede en Mængde af de bekendte Pragtbygninger i København, som omtalt Side 258 i „Før og Nu"s 2. Aargang. I 1774 og 1792 ombyggede han det kgl. Theater.

Holberg havde iøvrigt allerede før dette Tidspunkt vist Aktørerne sin Bevaagenhed, idet han havde tilbudt dem en Grund paa Nørregade, hvilken vi ovenfor, under Beskrivelsen af Nørregade-Theatret, har haft Lejlighed til at omtale.

Det nye Theater blev øjeblikkelig paabegyndt, men inden det kunde staa færdigt, fik Truppen Tilladelse til at spille i „Tjærehuset", det samme som Capion i sin Tid havde benyttet.

Saa stærkt var Arbejdet paa den nye Skueplads blevet fremskyndet, at den allerede ved det paafølgende Aars Slutning, den 18. December 1748, paa Dronningens høje Fødselsdag, kunde aabnes med en højtidelig Gala- og Festforestilling, der overværedes af Majestæterne, og ved hvilken „Dobleren" og „De tre Rivaler" opførtes.

Tilsyneladende var den danske Komedie pludselig kommen til Ære og Værdighed. Men — desværre var det ogsaa kun tilsyneladende. De indre Administrationsforhold var nemlig alt andet end lystelige.

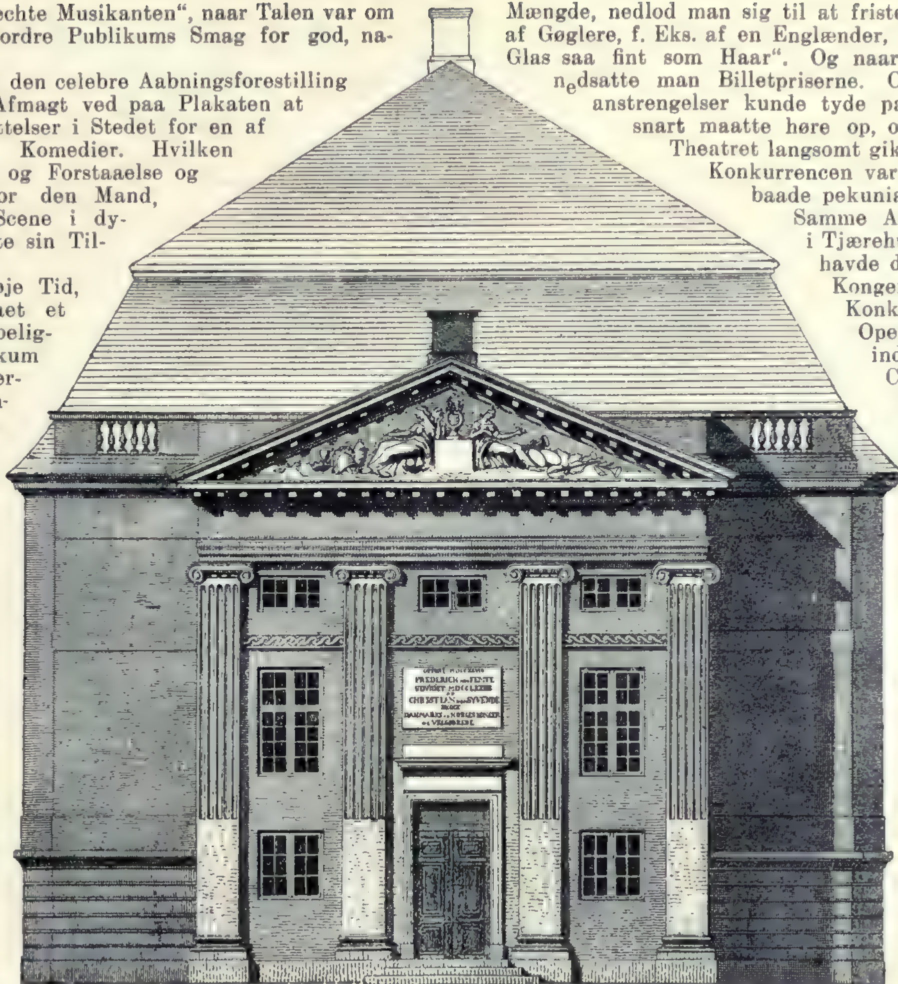
Theatret var bygget paa Laan, som Københavns Magistrat havde skaffet tilveje. Og derfor mente Magistraten, at den ogsaa burde have Ret til at faa Opsigt med Driften, og med Truppens Billigelse blev det da besluttet, at der indsattes en Direktion, der paa Magistratens Vegne skulde lede Theatret. Direktionen kom til at bestaa af fire Mand, der maaske har været „gute Leute", men

absolut sikkert var „schlechte Musikanten“, naar Talen var om at drive Theater og befordre Publikums Smag for god, national Scenekunst.

De havde allerede ved den celebre Aabningsforestilling vist deres kunstneriske Afmagt ved paa Plakaten at sætte to franske Oversættelser i Stedet for en af Holbergs uforgængelige Komedier. Hvilken Mangel paa Taktfølelse og Forstaaelse og Taknemlighed ligeoverfor den Mand, hvem den nyopbyggede Scene i dybeste Forstand dog skyldte sin Tilblivelse!

Det var sandelig paa høje Tid, at Aktørerne havde faaet et rummeligere og bedre beliggende Hus at byde Publikum end det Berg'ske i Læderstræde. Thi netop samtidig var Konkurrencen begyndt med at true dem fra forskellig Side.

I Store Kongensgade paa den til de nuværende Numre 75—77 hørende omfangsrige Grund var de von Quoten'ske Forestillinger allerede i Gang, medens de danske Aktører endnu var tilhuse i Læderstræde. Og Repertoiret her var af saa afvekslende Natur, at det, aldeles bortset fra den mangelfulde, sceniske Tolkning, i høj Grad egnede sig til at stikke et umyndigt og taabeligt Publikum Blaar i Øjnene. Her spilledes baade dansk og tysk Komedie, baade Tragedier og Holberg'ske Lystspil, hvilke sidste kunde opføres ganske ugenert paa en Tid, da man jo ikke kendte til Love, der sikkrede en Forfatter Ejendomsret over hans Arbejder. — Og naar Repertoiret ikke trak Folk til i tilstrækkelig Mængde, nedlod man sig til at friste Publikum med Optræden af Gøglere, f. Eks. af en Englænder, der formaaede at „spinde Glas saa fint som Haar“. Og naar ikke heller dette hjalp, nedsatte man Billetpriserne. Og selv om disse Kraftanstrengelser kunde tyde paa, at denne Konkurrence snart maatte høre op, og at Store Kongensgade-Theatret langsomt gik sin Undergang imøde, — Konkurrencen var der og gjorde sin Skade baade pekuniært og kunstnerisk set.

Theatret efter Ombygningen 1774 efter Professor Harsdorffs Plan, med en betydelig Udvidelse af Tilskuerpladsen.

Samme Aften som Forestillingerne i Tjærehuset tog deres Begyndelse, havde de paa den anden Side af Kongens Nytorv faaet en skrap Konkurrent i den italienske Opera, for hvilken der var indrettet et Theater paa Charlottenborg. Og denne Konkurrence var af farligere Art, fordi den uden Tvivl havde Kongens store Bevaagenhed. Ialfald havde han selv fremkaldt den, idet han, efterat han i Hamborg havde haft Lejlighed til at overvære en af de Operaforestillinger, Pietro Mingottis Selskab dér gav, havde været ivrig for at faa disse Operister til Danmark. Ogsaa denne Konkurrence blev heldigvis kun af kortere Varighed. Men ligesom den anden voldte den sin Skade.

Det vilde føre for vidt, om vi her i Enkeltheder vilde skildre det danske Theaters Historie under den altfor lange Periode, da det beherskedes af „Magistraten“. Kun er det værd at lægge Mærke til, at netop med den Side af Sagen, Magistraten havde at varetage, nemlig Pengevæsnet, saa' det kun sørgeligt ud, medens selve Kunsten

I 1792 foretoges atter, paa Theaterchefen Greve Ahlefeldts Initiativ, en Ombygning af Theatret under Professor Harsdorffs Ledelse; der tilbyggedes de to Sidepavilloner til Underkørsel for Vogne, med Afstigning for Kørende, og der opsattes Stenpiller, Jernlænker og Lygter paa Pladsen foran Theatret, som betegnede Enemærker for Kørende og Gaaende.

gik nogenlunde, om end langsomt, frem i Udvikling, tiltrods for de usle økonomiske Forhold, hvorunder Personalet stadig maatte lide.

Efterat vi nu i korte Træk har omtalt det danske Theaters vekslende Forhold og Fremgang i dets to første vigtige Faser, Grønnegade-Perioden og da det kom under Magistratens Varetægt paa Kongens Nytorv, har vi nærmet os den, da det stilles under Kongens Beskyttelse og dermed faar Berettigelsen til at føre Titel af „Det kongelige Theater".

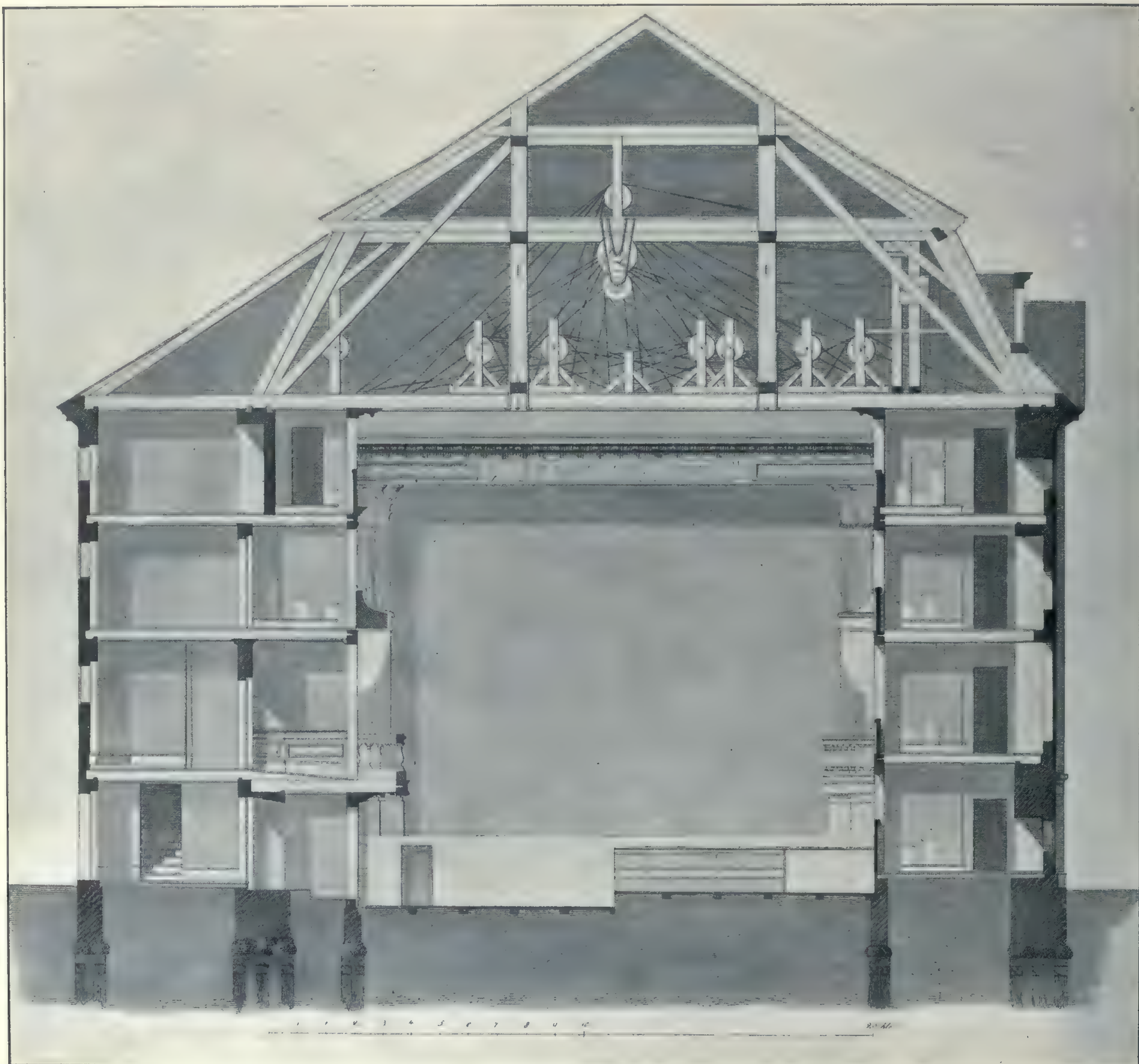
Dette skete nominelt i 1770, men alligevel i hele sin Udstrækning først i 1772.

De to Aar fra 1770—72 danner en Slags Overgangstid, idet man overlod Skuepladsen i Entreprise til den italienske Kapeldens daarlige Smag, og han faar desuden, allerede et Par Aar efter at han er tiltraadt som Skytspatron for Skuepladsen, en stor Udgift paa Bygnings-Contoen.

Magistratsbestyrelsen har nemlig ladet Theatret forfalde i saa uanstændig Grad, at det efter nogle og tyve Aars Brug maa ombygges.

Arkitekten Harsdorff faar overdraget dette hæderfulde Hverv og skiller sig derfra med virkelig Honnør. Han forstørrer Bygningen saaledes, at den alligevel bevarer et smukt og stilfuldt Helhedspræg. Indvendig dekoreres den rigt, og Kongelogen, der hidtil laa midt for Scenen, flyttes hen til venstre for Prosceniet, hvor den i Tidens lange Løb har bevaret sin Plads.

Ovenover Prosceniet anbringes det senere saa berømte Motto: Ej blot til Lyst.

Tværsnit foran Scenen, gennem Tilskuerpladsen, saaledes som Harsdorff indrettede Theatret ved Ombygningen i 1773—74.

mester Sarti med en efter Tidens Forhold betydelig kongelig Understøttelse.

Theatret havde endt Sæsonen 1769—70 med en meget stor Gæld, og Christian den 7de, der var en ret ivrig Theatergænger, var altsaa traadt hjælpende til.

Men Sartis Entreprise, der var bestemt at skulle gælde for ti Aar, maatte allerede efter to Aars Forløb opgives.

Han var ikke uden Indsigt i Theatervæsen, men da han ikke forstod et Ord af det danske Sprog og derfor let maatte blive en Bold for Tilfældets og Personalets Luner, endte hans Ledelse i et komplet Virvar og med økonomisk Misère.

Først den 23. Okt. 1772 bliver Skuepladsen i egenligste Forstand kongelig, under Ledelse af en bestandig Direktion, hvis Udnævnelse sorterer direkte under Majestæten.

Navnene paa det Kgl. Theaters første Direktion er følgende: Grev Christian Holstein er dens Præses, og hans Meddirektører er Konferensraaderne Carstens og Nielsen samt Hofintendant Wegener.

Christian den 7de faar snart at føle, hvad det koster at opretholde et Theater, naar Kunsten skal agtes, uden Leflen med Tidens daarlige Smag —

Bekendt er det, hvorledes man den Gang stredes om, hvem af de datidige Direktører, der var Mottoets Fader, og hvorledes Wessel afgjorde Tvistighederne.

„De har alle fire lavet det", sagde Wessel, „Paulli foreslog, at der skulde staa „Lyst", Carstens holdt paa, at der dog maatte staa „til Lyst", Bornemann mente, det burde hedde „blot til Lyst", og endelig kom Jacobi og satte det lille „Ej" til".

I sin nye Skikkelse aabnedes Theatret den 31. Jan. 1774 paa Kongens Fødselsdag.

Der kom efterhaanden bedre Tider for den danske Skueplads, med friske og dygtige Kræfter paa Scenen og med en dramatisk Litteratur, der for første Gang efter Holbergs Tid havde et virkelig nationalt Præg.

Omkring Skuespilleren Frederik Schwarz dannede sig en Kreds af evnerige Kunstnere, for hvem han betød omtrent det samme som Skuespilleren Iver Als for det tidligere Slægtled.

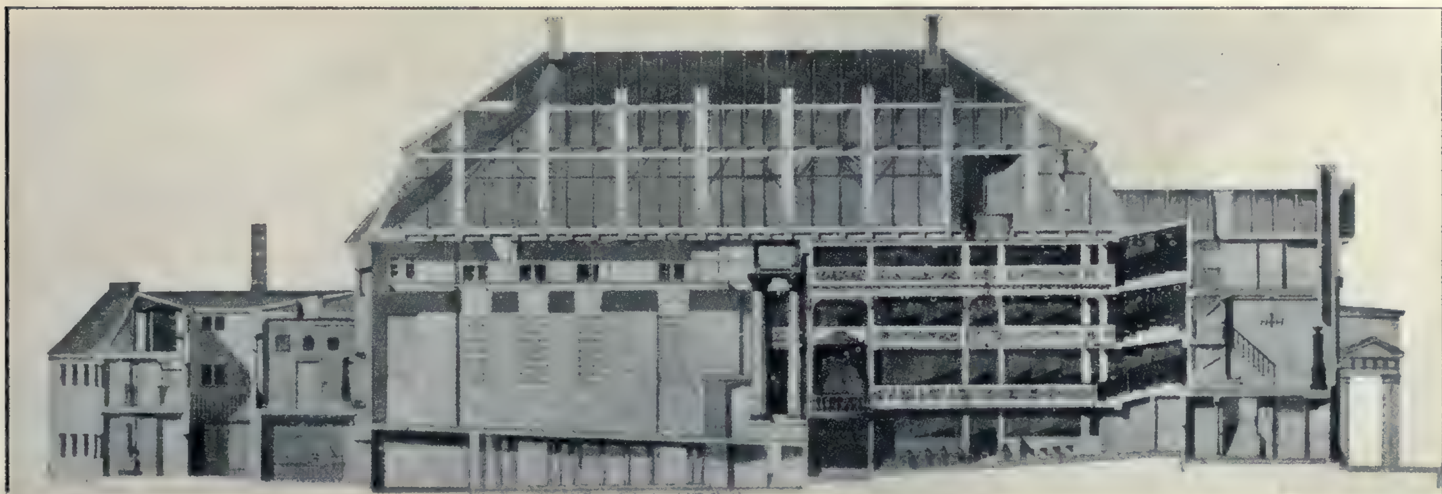
Ved hans Side lyser Navne som Mad. Walter, Gjelstrup, Jfr. Morell, Michael Rosing, hans udmærkede Hustru, den forhenværende Jfr. Johanne Cathrine Olsen og Ægteparret Preisler — et ypperligt Personale, der smukt forbereder den

kommende Stortid, Theatrets berømmelige Guldalderperiode i det 19de Aarhundredes første Halvdel, under hvilken den danske Skueplads skulde undergaa sin næste Forvandling i administrativ Henseende, idet den fra at være Kongens Eje gik over til at blive Folkets, saaledes at Benævnelsen „Det kongelige Theater" retteligt burde være ændret til „Den nationale Skueplads" eller „Nationaltheatret".

— — —

bruge deres Stemme, altid er blevet hørt og forstaaet med Lethed af Publikum? Vist er de saa! Tænk, for blot at nævne et enkelt Eksempel, paa Fru Hennings, hvis Røst var spinkel og svag, men af hvem man dog hørte hvert et Ord, der udgik fra hendes Mund.

Nej — naar Skuespillet til Tider har følt sig som Askepot i Huset og i enkelte Perioder skubbet tilside, navnlig af den anmassende Opera, ligger Grunden ganske simpelt deri, at de tre forskellige Kunstarter, Skuespil, Ballet og Opera, umuligt kan trives sideordnet under det samme Tag, uden at snart den ene snart den anden af disse Kunstarter i Tidens Løb maa føle sig forurettet. Mon denne Ordning, som vort Theater saa haardnakket har bibeholdt, eksisterer noget andet Sted i Verden?

Længdesnit af Theaterbygningen 1792, efter Harsdorffs Tegning.

Sammen med Enevoldsmagtens Attributer maatte Frederik den 7de afstaa sin Værdighed som Theatrets øverste Myndighed, og for første Gang i sin lange Levetid fik den danske Skueplads i Johan Ludvig Heiberg en Leder, der ved sin høje Kultur og sine rige Evner, baade som Digter og Dramaturg, var den fuldt ud værdig.

Og dog betegnes hans Regeringsperiode af større indre Uro end man havde oplevet det i lange Tider. Men til at udrede de mange indviklede Traade i dette Net af Intriger, personlige Venskaber og Fjendskaber og kunstnerisk Ærgerrighed er Pladsen ikke her, og Perioden venter endnu paa sin upartiske og overlegne Historieskriver.

Endnu staar der kun tilbage at sige et Par Ord om Rammen omkring den Kunst, der i Fred og Strid levede sit eget Liv paa den danske Skueplads — om Theaterbygningen.

Efterat den Harsdorffske Bygning ved en Række Om- og Tilbygninger og ved Tidens gnavende Tand havde naaet et saadant Toppunkt af Hæslighed, at den var moden til at falde, blev den nuværende Theaterbygning aabnet den 15. Oktober 1874, akkurat et Aarhundrede efter at den Harsdorff'ske indviedes.

Om dette vort sidste Skuespilhus har der, navnlig i de sidste Aartier, staaet svære Kampe. Navnlig har man anket over dets altfor udstrakte Dimensioner, der mere har gjort det egnet for Ballet og Opera end for Skuespillet, til hvis Ære det dog først og fremmest er bygget.

I det uforholdsmæssigt store Rum, sagde man, kunde den daglige, naturlige Tales fine Nuancer ikke komme fuldt til deres Ret.

Mon ikke det er af andre Grunde, Skoen trykker? Og mon ikke de Kunstnere, der tilbunds forstaar deres Metier og har lært at

Atter i 1837 forandredes Theaterbygningen. Denne Gang gjaldt det igen en Ombygning af Tilskuerpladsen. Sidemurene rykkedes saa langt ud, at der blev Plads til bredere Gange bag Logerne og til Anlæg af specielle Trapper til hver Etage. I 1855 ombyggedes Scenen. Bygningen, hvori den laa, blev nedrevet, og en større og højere Bygning opførtes, hvorved indvandtes større Bekvemmeligheder paa alle Omraader. Kun i 19 Aar var der nu Ro i Theatrets Ombygningsforhold, — saa tog man radikalt fat, nedrev hele Theaterbygningen og opbyggede i 1873—74 en ny, som vi alle kender.

Derfor — væsenligt derfor — er det glædeligt, at det endelig engang synes at skulle blive til Virkelighed med den Talescene, hvorom man saalænge kun har fantaseret.

Fantasien har i Tidens Løb kredset omkring mange og højst forskellige Forslag. Et af de taabeligste spøgede længst og var, ialfald efter vor Formening, det sletteste — det nemlig, der gik ud paa at etablere Talescenen paa Dagmartheatret, som da i denne Hensigt skulde erhverves af Staten. Heldigvis blev det ombragt ved en langsom men sikker Kvælning.

Kan man vel ogsaa tænke sig en mere upraktisk Idé? Det maa jo erindres, at den eventuelle Talescene og det nuværende kgl. Theater paa mangfoldige Maader, som det ikke her er Pladsen at gøre Rede for, nødvendigvis maa staa i en stadig og intim Kontakt, og hvilke utallige, næsten daglige Ulemper det vilde medføre, at de to Scener laa i den lange Afstand fra hinanden, der betegnes med Navnene Jernbanegade og Kongens Nytorv, siger almindelig sund Menneskeforstand.

Det kan nu anses som givet, at naar Fantasierne om den haardt tiltrængte Talescene engang bliver til Virkelighed, vil den faa sin Plads i den mest umiddelbare Nærhed af vort nuværende kgl. Theater. Foreløbig har man, saavidt det kan skønnes, fundet Hvile i Forslaget om at etablere den i Heibergsgade, idet man ved Tilbygninger sætter den i Forbindelse med den bestaaende Theaterbygning. Og i det Forslag er der endelig god og sund Raison. —

Interiør fra Theatret forinden Nedrivningen i 1874, — Tilskuerpladsen.
Theater-Rummet set fra Scenen.

Parti fra Holmens Kanal (1860erne). Tilvenstre ses „det kgl. Theater“ og i Midten bagerst „Gjethuset“ paa Kongens Nytorv. De mindre Bygninger foran dette høre til Theatret og benyttedes paa forskellig Maade. I Forgrunden ses Kanalen. Efter Maleri af Oscar Iversen, Danser ved det kgl. Theater.

Om Grundstensnedlæggelsen til det nye kgl. Theater og Theatrets Indvielsesfest respektive 1872 og 1874 refererer Hr. stud. jur. Kai Ove Bülow, Dattersøn af Arkitekten Ove Petersen, følgende Optegnelser.

Den 25. April 1871 blev Arkitekt Ove Petersen udnævnt til Medlem af Kunstakademiet samtidig med Arkitekt Vilhelm Dahlerup, med hvem han i det hele taget knyttedes fastere og fastere i et Venskab og Samarbejde, der resulterede i Konkurrenceudkastet til et nyt kongeligt Theater i København. De vandt Konkurrencen, og i Aarene 1872—1874 opførtes da det nye Theater, i hvilket de to Venner har sat sig et smukt Monument.

Det vakte en Del Uvilje blandt det kongelige Theaters Kunstnere, at det gamle Theater skulde brydes ned, bl. a. var det en af Grundene til, at Fru Heiberg helt trak sig tilbage fra Scenen.

Fru Heiberg skriver herom i „Et Liv genoplevet i Erindringen“: — —

„Men foruden at mine legemlige Kræfter begyndte at svigte, kom nu en Begivenhed til, som berørte mit Inderste dybt.

Det kære gamle Theater skulde nedrives til Grunden og en anden, ny Theaterbygning rejses i dens Sted; disse Mure, hvor alle mine Barndoms- og Ungdomsdrømme var blevet til, hvor jeg havde levet saa godt som mit hele Liv, hvor min Erindring gemte saa mange lyse Minder, saa at hver Plet, hver Krog havde et lille Eventyr at fortælle mig, dette Hus skulde nu jævnes med Jorden.

At være Øjenvidne til dette Syn gyste jeg tilbage for, og jeg bestemte mig for at gøre en Udflugt til Syden og ikke vende tilbage, førend det nye Theater var rejst, og det gamle kunde staa i min Erindring, uforstyrret af Ødelæggelsens Vederstyggelighed“ — —

Saaledes Fru Heiberg; men ogsaa Fru Sødring havde Betænkeligheder ved det nye Theater.

Saaledes skriver Fru Sødring i sine Erindringer: —

„Det var mit Ønske at optræde første Gang i en lille Rolle. Dels turde jeg efter saa lang Tids Hvile (Fru Sødring foretog i Aaret 1874 en længere Rejse til det sydlige Udland), ikke straks binde an med en af mine betydelige Opgaver, dels kendte jeg jo slet ikke den ny, store Scene og vidste ikke, hvilken Indflydelse den mulig vilde have paa min Kunst.

— — En behagelig Overraskelse havde jeg paa disse Prøver.

Skønt min Stemme efter Sigende altid har haft noget dæmpet i sin Klang hørtes den dog tydeligt rundt i Huset.

Trods den store Scene forstod man hvert Ord, jeg sagde. Og jeg talte dog ganske som sædvanlig.

Hermed vil jeg dog ikke sige, at de store Forhold i den nye Theaterbygning ikke er til Skade for det reciterende Skuespil.

Det ligger i Sagens Natur, at den Forbindelse mellem Skuespillerne og Publikum, som ikke kan undværes, hvor den fulde Illusion skal naas, ikke eller kun saare vanskeligt kan knyttes i vort nuværende Theater paa Grund af den store Afstand, der er mellem Scene og Tilskuerplads.

Ligeledes lider Sammenspillet ved Theatrets overdrevne Størrelse.“

Men det var ikke alene Fru Heiberg og Fru Sødring, der var utilfredse, ogsaa Hultmann og Adolf Rosenkilde var blandt de misfornøjede.

Adolf Rosenkilde følte det, som om han fremtidig skulde staa midt paa Kongens Nytorv og raabe. Naa — imidlertid blev Grunden udgravet, og den 18. Oktober 1872 nedlagde Kong Christian IX Grundstenen til den ny Bygning.

Herom skriver „Illustreret Tidende“ den 27. Oktober 1872:

— — „Det med Længsel imødesete Øjeblik, da den højtidelige Nedlæggelse af Grundstenen til det nye Theater kunde foregaa, var endelig oprundet i Fredags otte Dage.

Med et Adgangskort i Haanden, der tillige var en Vejviser for dem, der ønskede at gøre sig bekendt med Bygningens Grundplan, indfandt en talrig Skare festligklædte Damer og Herrer sig for at overvære Højtideligheden.

Dem, der ikke hørte til de Udvalgtes Tal, byder vi en Erstatning ved saavel at gengive denne Plan i Bladet i Dag som ved at levere en Afbildning af selve Højtideligheden.

Hele Terrænet var smagfuldt smykket med en Mængde Flag og store Potteplanter. Væggene og en Æresport var klædte med Gran, især tog den Bro, der førte til Kongeteltet sig godt ud.

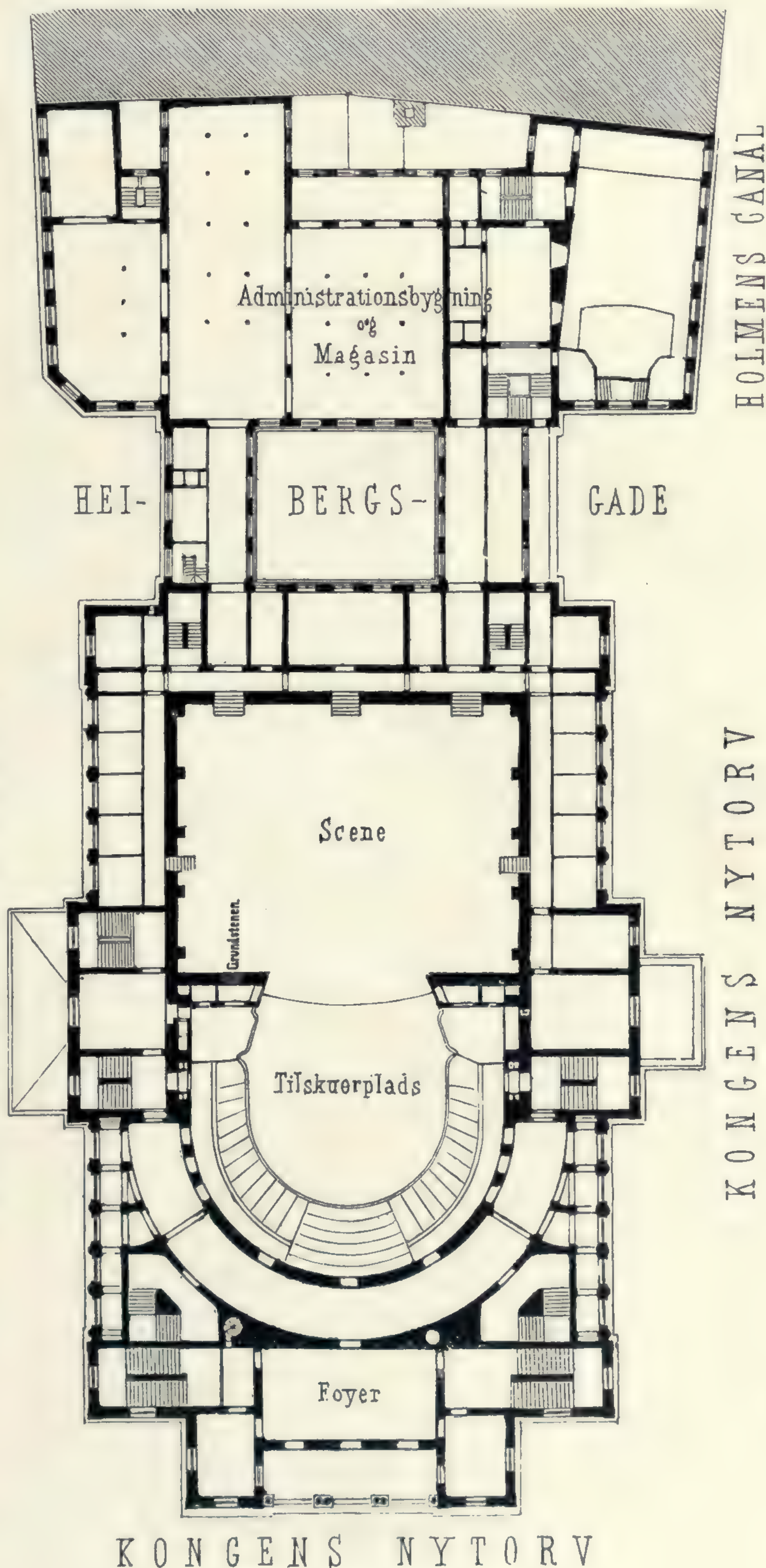
Ogsaa de forskellige Nabo- og Genbohuse viste deres Sympati ved at hejse Dannebrog og ved lige op til Tagryggen at fylde med Tilskuere enhver Aabning, hvorfra der var et Udkig.

Paa Slaget tolv indfandt den kongelige Familie sig, der modtoges af Bygningskomiteen, og efter at de i Kongeteltet værende Honoratiores, alle Ministrene, Repræsentanter for Rigsdagen, Medlemmer af Theaterkommissionen og Bygningskommissionen, Københavns Overpræsident, Kammerherre C. Rosenørn, Borgerrepræsentationens Formand, Tømrermester Kayser, Theaterchefen, Konferensraad Linde, Københavns Politidirektør, Etatsraad Crone m. fl., samt Bygningens Arkitekter og Entreprenører var blevet Hans Majestæt forestillede, tog de Indbudne Sæde paa de dertil indrettede Pladser.

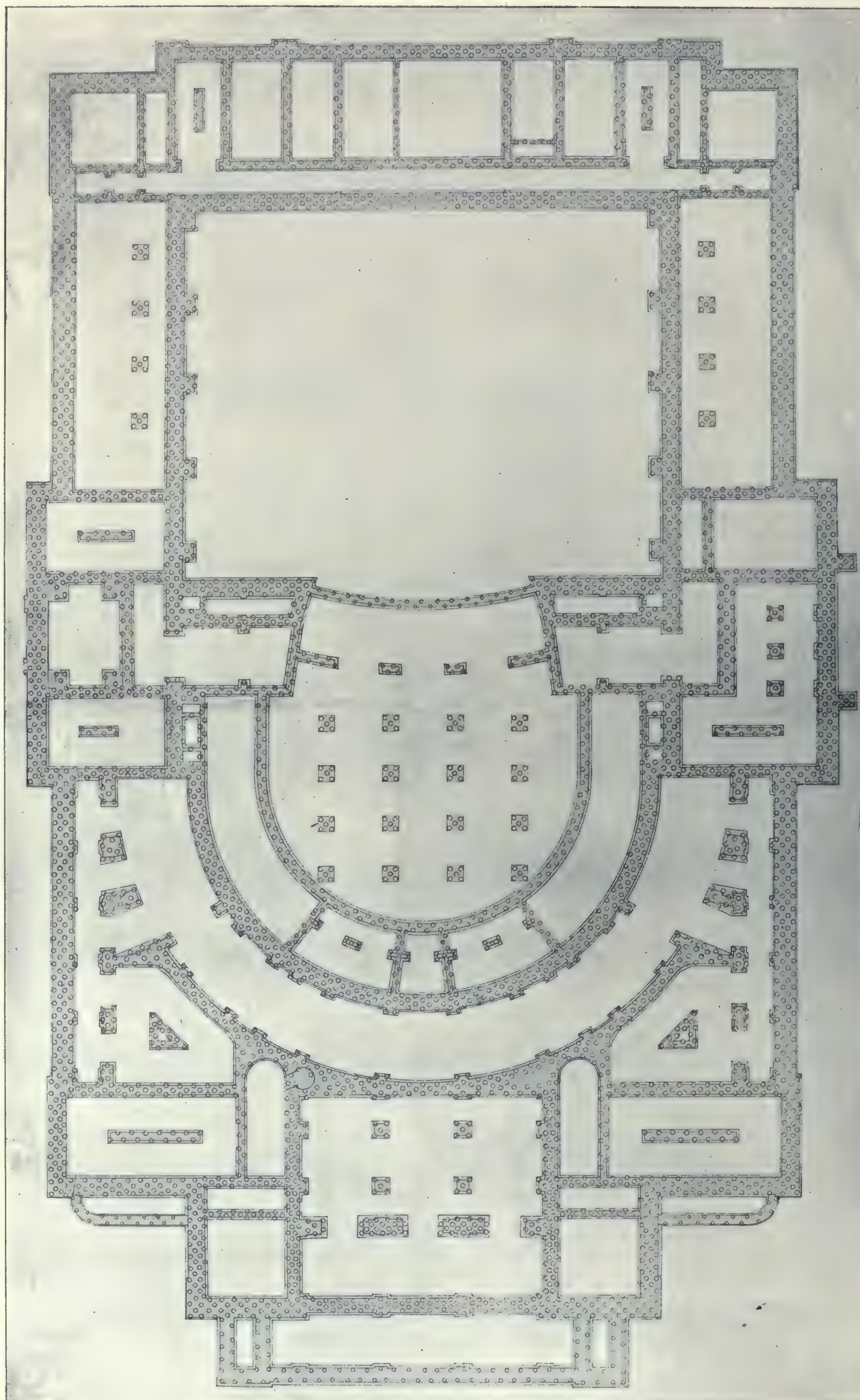
Derpaa holdt Kultusminister Hall en Tale, i hvilken han udhævede Dagens Betydning og ønskede, at det nye Kunstens Hjem maatte fortsætte Traditionerne fra det gamle, i hvilket vort Modersmaal i over et Aarhundrede havde lydt skønt og kraftigt, saavel i Skæmt som i Alvor, samt at den nye Scene maatte vedblive at være til Opmuntring og Opløftelse, og at ogsaa store Digternavne maatte blive knyttet til den.

Han oplæste derpaa Indskiften paa den Mindeplade, der skulde lægges under Grundstenen:

Aar 1872 den 18de Oktober nedlagde
Hans Majestæt Kong Christian den Niende
i sit 9de Regeringsaar Grundstenen til denne
Bygning, der ved Statens, Københavns Kommunes og Landets Borgeres Bidrag opføres for
den danske Skueplads.

Grundplan af det kgl. Theater, 1874.

Piloteringen af Grunden til det nye kgl. Theater. 1872.

Den ny nationale Skueplads opføres i Overensstemmelse med Lov af 18. Juni 1870.

Efter offentlig sket Udbud om Indsendelse af Tegninger tilkendte det efter Loven nedsatte Udvalg Medlemmerne af Kunstakademiet Jens Vilhelm Dahlerup og Ove Petersen den første Præmie.

Under disses Ledelse er Arbejdets Udførelse efter de af Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet Carl Christian Hall bifaldte Tegninger overtaget af Murermestrene Julius og Vilhelm Køhler.

I Procession begav nu alle de Tilstedeværende sig til denne.

H. M. Kongen nedlagde Mindepladen og et Exemplar af de i hans Regeringstid slaaede Mønter, og efter at han havde kastet tre Skefulde Kalk paa Pladen nedfiredes Grundstenen.

Paa denne slog Kongen tre Gange med en Hammer og udtalte derpaa med høj Røst: „Saa være da denne Grundsten lagt med Ønsket om en lang og lykkelig Fremtid for den danske Skueplads som skal rejse sig over den!"

Kraftige Hurraraab og en Fanfare ledsagede disse Ord, hvorpaa Processionen atter vendte tilbage til Teltet.

Af det kongelige Theaters Sangere blev derpaa en smuk Kantate udført under Komponisten, Professor H. S. Paullis Ledelse.

Hvorledes vilde denne vakre Musik ikke være kommen til sin Ret, hvis den var bleven udført af et Kæmpeorkester i Stedet for af en Haandfuld Blæseinstrumenter?

For at alt ikke skal være for nyt og fremmed, hilses vi af det gamle Motto: „Ej blot til Lyst" over Scenen og af det velbekendte skønne Fortæppe, at sige i fornyet Skikkelse.

Det hele var saa nyt og dog saa dejligt gammelt.

En lille Ængstelse kunde dog maaske næppe bekæmpes.

Synet var tilfredsstillende, og i saa Henseende kunde intet mere forlanges; men hvorledes skulde det gaa med Øret?

De forskelligste Rygter havde jo sat Sindet i Bevægelse.

Da tonede Kuhlaus evigunge Elverhøj-Ouverture. Det kunde maaske i Begyndelsen synes, som om disse Toner havde klinget fyldigere og stærkere i det mindre Rum, dog fortog dette Indtryk sig snart, og Musiken lød saa godt som nogensinde. Ogsaa Publikum har vistnok noget at vænne sig til i Henseende til Lyden i det ny Theater. At man hører godt i det hele taget, erkendte vistnok de fleste ved samtlige Præstationer.

— — At vi endnu ejer kunstneriske Kræfter af høj Rang i vor Midte, var saavel Prologen med Tekst af C. Ploug og Musik af Hartmann som Bournonvilles virkningsfulde Tableauer et Vidnesbyrd om.

Prologen delte sig i en Art Kantate, bestaaende af 3 Digte, til hvilke Hartmann havde komponeret en smuk og interessant Musik, Deklamation og en Slutningssang til Melodi: „Kong Christian stod ved højen Mast", hvori alle deltog. Kantaten udførtes af Theatrets Kor med Assistance af Solosangere og Solosangerinder og flere Skuespillere og Skuespillerinder.

Arkitekt Jens Vilhelm Dahlerup,
4. Aug. 1836—24. Jan. 1907.

Arkitekt Ove Petersen,
15. Jan. 1830 —18. Febr. 1892.

Og vilde ikke en Salut i det højtidelige Øjeblik have bidraget til at sætte Tilhørerne i den Stemning, som med et Slag burde forplante sig til alle, naar Grundstenen til et nyt nationalt Kunstens Tempel nedlægges?

Saa gik Arbejdet sin stille Gang i et Tidsrum af to Aar, og først da man naar hen paa Eftersommeren 1874 kan man begynde at tænke paa Aabningsfestlighederne.

Oprindelig var det Meningen, at Bygningen skulde være færdig til den 1. September; herom skriver Theaterchefen, Linde, i et Brev til Fru Sødring (som Svar paa et Brev fra Fru Sødring, hvor hun anmoder om Tilladelse til at rejse, en Ansøgning, som imidlertid blev afslaaet i Henhold til ovenstaaende), dateret

„Vedbæk, d. 15. August 1874.

— — Men saaledes som Tingene i dette Øjeblik staar, da det gentagne Gange og endnu for ganske nylig er mig officielt meddelt, at den ny Bygning bliver færdig afleveret den 1. September, og paalagt mig at have alt i Orden til at begynde Virksomheden i September Maaned; — —"

Men September Maaned forløb uden Forandring og først den 15. Oktober kunde Aabningshøjtideligheden finde Sted.

Herom skriver „Illustreret Tidende" den 18. Oktober 1874 med en Helsides Tegning:

— — „Endelig oprandt den med saa megen Forventning imødesete Dag, og saavel ved Publikums Tilslutning som ved Theatrets Præstationer blev den nye Bygnings Indvielse fejret paa en værdig Maade som en hele Folket vedrørende Nationalbegivenhed.

Den bølgende Folkemængde, det oplyste Theater, de festlig illuminerede Bygninger paa Kongens Nytorv dannede allerede et ejendommeligt og stemningsrigt Forspil, og enhver, der traadte ind i det nye Theater, har sikkert erkendt, at hans Forventninger var blevne fuldkomment fyldestgjorte, om ikke overtrufne.

Deklamationsdigtet fremsagdes med Mesterskab af Vilhelm Wiehe.

Prologens (Plougs Digte) Ordlyd var følgende:

Vi hilse Huset, Land og Folk har bygt,
at det skal Kunstens Bolig være,
at den skal øves frit og plejes trygt
til min og Fædrelandets Ære!
Gid Festens Blus maa tændes her i Kvæld
til Hvile efter Dagens Møje,
og evig Skønheds Straalevæld
opklare Mængdens sløve Øje!

Vi hilse eder, som „ej blot til Lyst"
vil flokke jer bag disse Vægge,
som bringe med en Sangbund i jert Bryst
for hele Kunstens Tonerække!
Det gamle Hus, de kære Minders Hjem,
er sunket under Tidens Bølge;
men frede vi om Arven efter dem,
vil eders Hu det nye følge.

II

I Hellas Vaar
Alt Scenens Kunst sin Blomst udslaar,
en Rose rød,
saa frisk endnu som den blev fød.

I Sejrens Stund
den voxed frem af Friheds Grund,
et Offer bragt
de naaderige Guders Magt.

Højt var dens Kald:
at male Storhed i sit Fald
og Viljers Strid
og Brødens Straf og Angrens Bid.

Højt var dens Med:
at styrte Løgn og Lavhed ned,
i lovfast Bo
at værge Fædres Sæd og Tro.

Og Sprogets Glans
i yndefulde Rytmers Dans
og Syn og Vid
omstraale den til evig Tid.

III

Men Scenens Maal er end idag,
som for Aartusinder, det samme;
den kæmper under Sandheds Flag
med lette Vaaben, men som ramme.
Naar den i Lamperaders Skin
saa disse Mure ej til Spot skal staa,
men Husets Indhold til dets Ydre svare.

Jeg takker jer, fordi I har erkendt,
at Scenens Kunst er andre Kunsters Lige,
og ikke mindre har end de fortjent
at vorde holdt i Hævd af Folk og Rige.
Vel sandt, den skaber ej sit Emne selv;
for det den staar til Digteren i Gæld,
mens han paa os en anden Vexel trækker.
Han tegner en Karton, et Omrids kun
af Billedet, som Fantasien vækker
til Liv i Drømmens lykkelige Stund.
Men Skuespilleren forstaar at blande
de Farver, der behøves for at danne
af Tegninger et udført Maleri,
af Digtningen en genfødt Poesi.
Han i de nøgne, blege Former lægger
sit Kød og Blod, sin Sjæl sit Hjertes Ild,
og, eftersom hans Kunst og Digtet vil,

Aar 1872 den 18de October nedlagde

HANS MAJESTÆT KONG CHRISTIAN DEN NIENDE

i sit 9de Regjeringsaar Grundstenen til denne Bygning, der ved Statens, Kjøbenhavns Communes og Landets Borgeres Bidrag opføres for den danske Skueplads.

Den ny nationale Skueplads opføres i Overeensstemmelse med LOV AF 18. JUNI 1870. Efter offentlig skeet Udbud om Indsendelse af Tegninger tilkjendte det efter Loven nedsatte Udvalg Medlemmerne af Kunstacademiet JENS VILHELM DAHLERUP og OVE PETERSEN den første Præmie. Under disses Ledelse er Arbeidets Udførelse efter de af Minister for Kirke og Underviisningsvæsenet CARL CHRISTIAN HALL bifaldte Tegninger overtaget af Muurmestrene JULIUS og VILHELM KÖHLER

Fotografisk Gengivelse af den Sølvplade, som er nedlagt i Grundstenen under Theatrets Opførelse 1872—74. Af denne Plade udførtes i Ekspl i Sølv, og to i et andet Metal. — Sølvpladen nedlagdes af Kong Christian IX den 18. Oktober 1872 i Grundstenen (hvoraf Billed findes Side 25). — De to andre Plader foræredes Arkitekterne. — Pladen, hvorefter ovenstaaende Billed er gengivet, tilhører Bygnings-Inspektør Carl Thonning (Professor Ove Petersens Svigersøn).

sin egen lille Trylleverden digter,
paa Menneskenes Sjæl og Sind
dens Gerning og dens Tale sigter.

Og I har bygt en Læresal
for alle Unge alle Gamle,
hvor af det tabte Ideal
de atter spredte Glimt kan samle;
hvor Døgnets Synskreds vides ud
til Følelsernes Dyb og Tankens Tinder;
hvor Livets Taage, Rusk og Slud
i Poesiens Vaarsol svinder.

IV

De første Ord, som her skal lyde
fra mig, som mine Fællers Tolk,
er Tak — til Konge og til Folk;
til Hver, som ofred Omsorg eller Guld,
ja, blot en Vilje god, en Tanke huld,
for her vor Kunst et værdigt Hjem at byde;
til Hver, som med Forventning glad
saa mangehaande Kræfter hjælpes ad
og denne Kæmpeblomst af Jorden skyde
og folde ud sin Sommerpragt;
til hver, der har til Kalk og Stene
et Bindestof af varme Ønsker lagt,
at her opblomstre maa den danske Scene,
og vore Fædres Højde naa,
og deres Ros i Tiderne bevare,
med Skygge hist han Karakteren dækker,
og stiller her den frem i Lysets Spil.
Da træde Skikkelserne ud af Rammen
med Livets hele virkelige Magt;
da er en Virkning, stor og sand, frembragt,
den, Digteren og han maa dele sammen,
men som er alles Gavn og alles Gammen.

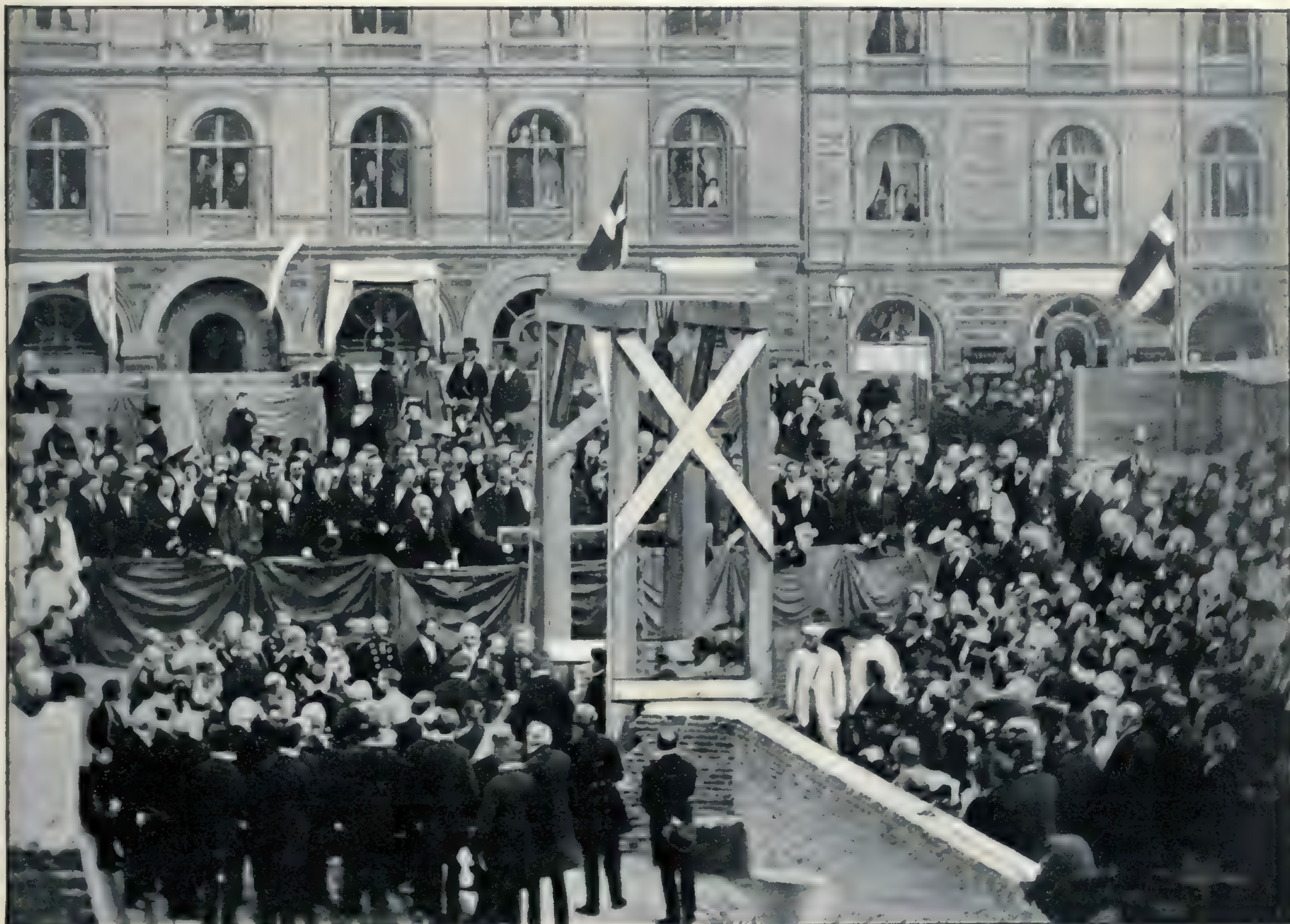
Der var en Tid — nu ligger den ej nær —
da denne Kunst var agtet føje
og sagtens heller ej var meget værd;
da Danmarks Publikum ej skelned nøje
fra Taskenspil og Linedans
og andet Gøgl for Mængdens grove Sans
den Gerning, Scenens høje Muser øve;
da ingen Digter vovede sig til
det tunge, hjælpeløse Sprog at prøve
i egne danske Skuespil.
Saa træder Holberg frem. Hvad var vi blevet,
hvis denne stille lærde Mand,
der nu som solblank Fjeldtop rager
op over Tidens flade, sorte Ager,
ej havde Natteskyggen sønderrevet?
Hvis ej han havde skænket Folk og Land
sit Lunes kostelige Ædelstene?
Ej havde frigjort vort stavnsbundne Sprog
og ført i aldrig standset Sejerstog
fra Grønnegades dunkle Krog
til Pladsen tæt herved vor Scene?

Vi har ej Titus, ej Severus Bue,
hvor Slægter efter Slægter kunne skue
i Marmor hugget, halvt dog ødelagt,
hvad grumme Sejerherrer har fuldbragt:
det rige Bytte, de opbrændte Stæder
og hele Folkeslag i Slavekæder;
men vi har Holbergs „danske Skueplads“,
et Monument, der lyver ej og praler,
ej heller kan mishandles af Vandaler,
men evig højt til Efterslægten taler
om Fremmed-Herredømmets Nederlag,
om Sejren over egen Vansmag vunden,
om Morgenrøden til en bedre Dag.
Den er det, den, der har lagt Grunden
til dette nye festlige Palads.
Dog efter Morgenstrimen lyste ikke,
som i Naturen, straks den klare Dag.
Endnu maa Kunsten Brødet tigge
af Publikums umodne Smag.
Mens Holberg atter bli'er i Skygge stillet,
opblomstrer snørt og pudret, Hyrdespillet;

i Danmarks Skove haft sit Hjem.
Og aldrig kunde Scenen før fremtrylle
ved Digtersnillets Hjælp en saadan Hær
af Skikkelser i broget Farveskær
med Sandheds Præg og Virkeligheds Fylde.
Og aldrig blev der skønnet paa dens Værd,
og aldrig Sammenhængen følt og fundet
imellem den og Folkets Liv og Færd,
som i det sidste Slægtled, der er svundet.

Sent skulde glemmes Navnene paa dem,
der bar en Gerning op paa stærke Skuldre;
der tidt lod eders Taarer strømme frem,
tidt eders Latter gennem Huset buldre;
der lokked eder hid, lig Fjeldets Huldre,
og bragte Livets Tryk og Sorg i Glem,
ej for at fange jer i Dødens Mørke,
men for at ruste jer med ny og bedre Styrke.

Kan Scenens Kunst da det? — Ja, tvivl kun ej
derom, at, ledet ad den rette Vej,

Grundstenen til „det nye kgl. Theater“ nedlægges af Kong Christian IX, 18. Oktober 1872.
Arkitekt Dahlerup. Hall, Kultusminister.
Kong Chr. IX. Professor J. L. Phister. Peder Skram.
Paulli, Kapelmester.
Skuesp. Eckardt. Sangeren Lars Nyrop. Skuesp. Olaf Poulsen.
Sangeren Jastrau. Digteren Goldschmidt. Skuesp. Louise Jacobson.

og frem med Pomp Tragedien triner
i stive Skørter og Alexandriner.
Kun Ewalds „Balder“ er et Glimt i Sky,
der peger mod en Fremtid ny.
Den er med Wessels strømpeløse Kærlighed
omtrent et halvt Aarhundreds hele Herlighed.
Men endelig staar Solen op.
Da hin Skærtorsdag Kongedybets Torden
har rystet baade Sjæleno og Jorden,
saa kommer han „med Brudgomsskridt og Bue“,
der med et Spring staar midt paa Bjergets Top:
den Herkules i Ungdomslue,
der fælder Hadets Grib med sikker Haand
og løser Lænken op, som strammer
den fængslede Prometheus, Nordens Aand;
saa kommer han med Aukthors Hammer,
med Brages Harpe og med Yduns Bæger,
Danmarks, Nordens Oehlenschlæger.

I hans Spor skrider Kunsten frem;
thi aldrig før har slig en Sangfuglskare
med Stemmer blide og med Toner klare

er den ej Øjenlyst kun, men Belæring,
en kærnesund og kraftig Næring
for hele Folkets Følelse og Aand,
et af de sammenspundne, sejge Baand,
som holde raa og daarlig Lyst i Tømme;
en af Kulturens rige, milde Strømme,
der klæder Bredderne med Græs og Løv,
og hemmelig befrugter fjerne Agre,
hvor, hvis den standsed, Sand og Støv
snart vilde kvæle Straaene de magre.
Og du kan ej undvære den, mit Folk,
fordi den er den tydeligste Tolk
for alle ædle Følelser og Tanker,
for Længsels Suk og Kærlighedens Haab,
for Lidenskabens Storm mod alle Skranker,
for Skuffelsens og Smertens Raab,
for Mindet om de Storheder, der tabe
sig i de fjerne Tiders Perspektiv,
for Latter over Dværgene, der skabe
som Kæmper sig i Døgnets tomme Liv,
for Menneskets Natur i Et og Alt
i fuld og sand og inderlig Betydning,

men altid set og følt og malt
i Lys af Idealets Straalebrydning.

Du kan, mit Folk, ej savne Scenens Magt,
ifald du kende vil dig selv til Bunden;
ej, hvis du genopbygge vil fra Grunden
dit gamle Hus, til Hælvten ødelagt.
Den tæller med i Summen af de Kræfter,
som Gud til Raadighed dig gav,
som du endnu skal høste Ære af,
hvis kærligt du vil pleje dem herefter.

Lemlæstet er du af Ulykkens Slag,
og mørke Sky'r sig om din Synskreds lejre,
men klar og lang dog vorde kan din Dag,
og over Skæbnens Ugunst kan du sejre.
I Afmagts Dyb du vinde kan en Magt,
som ingen Røverhaand fra dig kan rane;
thi Kunstens Sti og Videnskabens Bane
er begge aaben for din Evne lagt.
Ad begge frem med raske Skridt du skred
saa langt, som Verdens største Folk er vundet.
Se, Tyges Hæder funkler over Sundet;
den er en Stjerne, som gaar aldrig ned.

Velsign hver Stræben ren og god
i Stort og Smaat!
Lad Kunst og Kundskab dybt slaa Rod,
og adle os vort Sind og Blod,
og styrke os vor Kraft og Mod
og varsle godt!
Beskærm vor Konge og hans Æt!
Lad ham se Danmark naa sin Ret
og hele Folket skares tæt
omkring sin Drot!

Da Slutningssangen efter denne Deklamation var afsunget, istemmedes et nifoldigt Leve for Hs. Majestæt Kongen og Dronningen, som tilligemed de fleste Medlemmer af Kongehuset var tilstede.
Under Melodien: „Der er et Land, dets Sted er højt mod Norden", saaes derpaa Bournonvilles Tableau „Holberg", hvori Digterens Billedstøtte var omgivet af de velbekendte, mest fremtrædende Holbergske Skikkelser.
Saa kom „Det lykkelige Skibbrud".
— — — Efter „Det lykkelige Skibbrud" lød Hartmanns „Gudernes Triumfmarch" fra „Thrymskviden" og Tæppet rullede op til Slutningstableauet „Oehlenschlæger", hvor man saa Digterens Buste med Tragediens og Historiens Muser og forskellige Grupper af de oehlenschlægerske Hovedpersoner.

Det nye og det gamle kgl. Theater. — 1873—74.

Højsang af tause Marmorguder synges
om Billedhuggeren fra København;
og Touget, der om Jordens Midte slynges,
paa fjerne Kyster hvisker Ørsteds Navn.
Vogt derfor paa dit aandelige Eje,
din Friheds og din Fremtids bedste Værn,
fordi det i din lette Vægtskaal veje
vil meget mer end Blod og Jern.
Laan ej dit Øre dem, hvis Idealer
kan rummes i en Pung og paa et Fad;
ej dem, der med et hyklet Had
til ædel Glæde Hobens Gunst betaler;
ej dem, der heftede saa fast
paa Jorden og dens Idræt deres Øje,
at Maalestokken for dem brast,
og de tog Mulvarpskud for Kæmpehøje!
Men lyt til Aandens Stormænd! se paa dem,
hvis Billeder herudenfor skal stande!
Lad disse To dig vise Vejen frem!
Og gaa den saa med klar og løftet Pande!

V.

Hold over dette lille Land,
o, Gud, din Haand!
Tænd Kærlighed til det i Brand,
lad den opflamme Mø og Mand,
og slynge om hver Kreds og Stand
et helligt Baand!
Lad Ret og Sandhed fort slaa Bom
for alt, hvad der af Løgnen kom!
Byg dem et evigt Herredom
i Folkets Aand!

De Forsamlede viste megen Glæde og Tilfredshed under hele Forestillingen; et stort Antal var indbudt, saaledes Rigsdagens Medlemmer, Ministrene og de forskellige videnskabelige og kunstneriske Notabiliteter. Saaledes er da den nye danske Scene indviet. Ligesom vi paa Skuepladsen var Vidne til en levende Glæde over Kunstens nye Hjem og til en ærlig Stræben, saaledes vil Scenens Kunstnere have mærket, at der hos det forsamlede Publikum var en Følelse af, at det her gjaldt om noget, som var „Ej blot til Lyst".
Det er vel saa, at Kunstnerne kan siges at opdrage Publikum; men ogsaa Publikum har sin Betydning og sin Opgave overfor Kunstnerne. Paa en gensidig Forstaaelse, en gensidig Virken kommer det an. Maatte Fremtiden bringe, hvad den første Aften i saa Henseende saa smukt har varslet!"

Men Fremtiden blev alligevel alt andet end straalende, selv om det i og for sig ikke vedrørte Theatrets kunstneriske Ledelse. Den 5. Marts 1875 besluttede Folketinget nemlig „at nedsætte et Udvalg paa 9 Medlemmer til at undersøge de Spørgsmaal, som den under 1. Juli 1874 oprettede Købekontrakt om Frederiks Kirkeplads og det med Hensyn til det nye kongelige Theater uden Bevilling skete Forbrug af Statsmidler foranledigede, og til derom at afgive Betænkning og eventuel Indstilling til Tinget".
Dette resulterede i, at Folketinget 5. Februar 1877 besluttede, „at de forhenværende Ministre for Kirke- og Undervisningsvæsenet, Gehejmekonferentsraad, Dr. jur. C. C. Hall og Kammerherre, Museumsdirektør J. J. A. Worsaae skulle tiltales ved Rigsretten til Straf, Erstatning og andet Ansvar i Anledning af deres Embedsførelse, nemlig:
„Hall og Worsaae Een for Begge og Begge for Een, eller hver for sig, for af Theatrets opsparede Formue uden Bevilling at have brugt 152,915 Kr. 29 Øre til extraordinære Udgifter i Anledning

af den nye Theaterbygning, samt af Sorø Akademis Formue at have afholdt 297,086 Kr. 23 Øre udover det i Lov af 18. Juni 1870 bestemte Tilskud 440,000 Kr. til Fuldførelse af den nye Theaterbygning. — –

„Folketinget udnævner til offentlig Anklager under denne RigsretssagFolketingsmand, Cand. jur. V. L. B. Hørup".

Den 4. Oktober 1877 faldt Dommen:

„Thi kendes for Ret:

Gehejmekonferentsraad, Dr. juris Hall og Kammerherre, Museumsdirektør Worsaae bør for den offentlige Anklagers Tiltale i denne Sag frie at være". —

Hele denne Sag vakte en Del Røre, selv om den kun er at betragte som en politisk Demonstration fra Venstres Side.

Ludvig Holbergs Statue, — foran „det nye kgl. Theater", modelleret af Prof. Stein, afsløret 31. Oktober 1875.

Men selv om denne Demonstration løb ganske ud i Sandet, var den kun et Led i den almindelige Utilfredshed, navnlig fra Skuespillernes og Skuespillerindernes Side.

Den iltre Fru Heiberg var meget utilfreds, og det samme galdt den mere beherskede Fru Sødring, ligesom Hultmann og Rosenkilde ogsaa beklagede Akustikken og besværede sig over, at de ødelagde deres Stemmer, fordi Rummets enorme Dimensioner nødvendiggjorde en stærk Forcering af Stemmen.

Til disse sluttede senere Emil Poulsen sig.

Ejnar Christiansen skriver i sin Pjece (1902): „Det kongelige Theater, Betænkning over mulige Ordninger i Statens Forhold til Nationaltheatret". — — — Det er en kendt Paastand, hvis Rigtighed er hævet over enhver Tvivl, at den nuværende Bygnings Scenerum ikke egner sig for det reciterende Skuespil. Det mægtige Rum og dettes uheldige Akustik forleder baade til deklamatorisk og mimisk Overdrivelse og har ofte berøvet Skuespillernes Kunst dens fineste Blomst.

Og alt som Tiden gaar, vil Vanskelighederne tiltage.

De store Rumforhold vil nemlig i stedse stigende Grad virke hemmende paa Fremstillingen af god Skuespilkunst, saasandt som den moderne dramatiske Litteratur i bestandig stigende Grad forlanger en intimere, stærkere nuanceret og paa stilfærdigere Midler bygget Fremstilling end den, som tidligere Dages Komedie og Tragedie gjorde Krav paa.

Det er derfor naturligt, at Klagerne over den store Scene, der i Begyndelsen kun var faa, om end myndige stadig er vokset, og at de særlig har faaet Vægt, efter at København i Dagmartheatret har faaet en Scene, der byder moderne Skuespilkunst langt fordelagtigere Vilkaar, end det kgl. Theaters Scene formaar det. Og egner denne Scene sig ikke for det reciterende Skuespil, duer den selvfølgelig ikke heller til Udviklingshjem for Skuespillere.

Vor Tids Skuespillere maa udvikles gennem vor Tids Dramaer; men disse kan ikke spilles i et Rum, hvor der ikke kan tales, men maa raabes.

Og hele denne Bevægelse er blevet fortsat, og der har været utallige Planer (bl. a. har Ove Petersens Svigersøn, Arkitekt Carl Thonning udarbejdet en Plan, der gik ud paa at omdanne det gamle Hoftheater, der ligger i Christiansborg Slots Tilbygninger) oppe om at skaffe os en Talescene.

Adam Oehlenschlægers Statue, — foran „det nye kgl. Theater", modelleret af H. V. Bissen; afsløret 21. Oktober 1861 paa St. Anna Plads, flyttedes til sin nuværende Plads 1874.

Ludvig Holberg.

Ved Jubelfesten for vor udødelige Holberg i 1884 havde „Illustr. Tidende" anmodet Litteraturhistorikeren Peter Hansen, der senere skulde blive det kgl. Theaters Chef, om at tegne et Portræt af den store Digter. Han efterkom Anmodningen og udførte Portrætet paa en Maade, der var ligesaa original, som den var morsom. Han lod nemlig Digteren selv udføre det.

Rundt omkring fra Holbergs halvsjette hundrede Epistler, samlede han alle de Betragtninger, som Digteren her har anstillet over sine egne Forhold, sine Legems- og Sindstilstande, sin daglige Levemaade, sine Interesser og Tilbøjeligheder og meget, meget andet vedrørende ham selv.

Og alle disse intime Selvbekendelser føjede Peter Hansen sammen i en fin Mosaik, en Skildring, hvori bogstavelig talt hvert Ord var Ludvig Holbergs eget uden nogensomhelst Tilsætning af et eneste fremmed Element.

Dette Portræt gengiver „Før og Nu" her som en passende Indledning til vor Redegørelse for det kgl. Theaters Historie, over hvilken Holbergs Navn vil lyse, saa længe dansk Sprog tales.

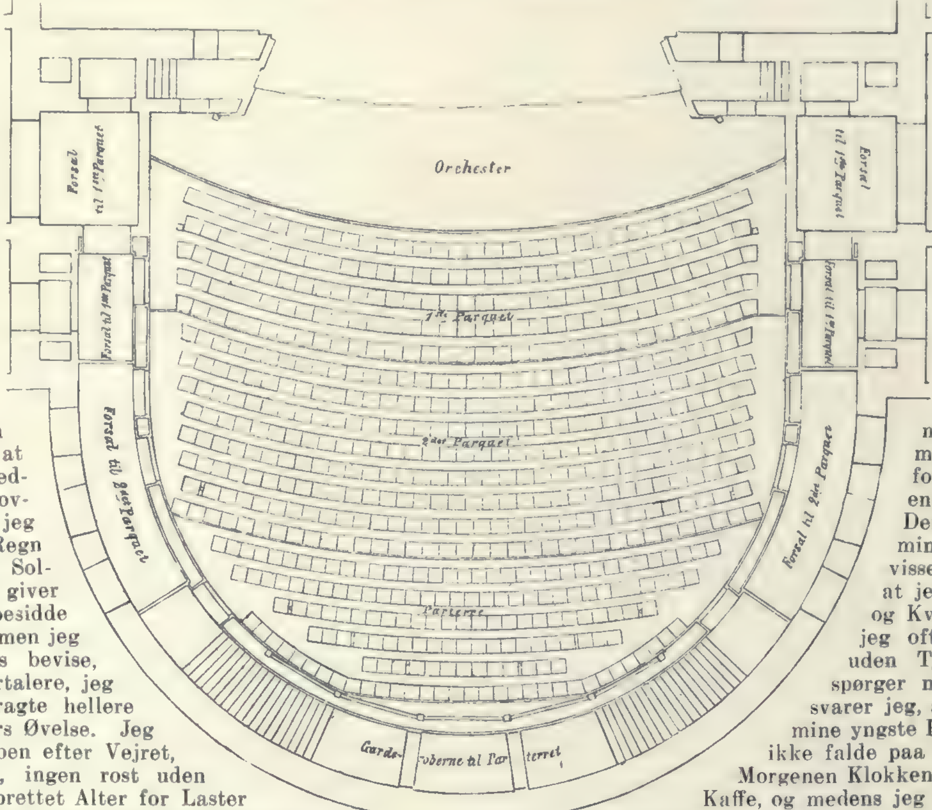
Med let Haand har Peter Hansen afvisket det løse Støv af denne udmærkede Selvskildring, for saa vidt som Ortografi og Interpunktion er rettet noget efter vor Tids Behov.

Men hvert Udtryk, hvert eneste Ord af de

følgende er Holbergs, som de lød fra hans Mund, da han som en gammel og rigterfaren Mand saa tilbage paa sit lange, frugtbare Liv. Ja — end ikke til Lempelse af Overgangene er der tilsat et Ord, der ikke er hans.

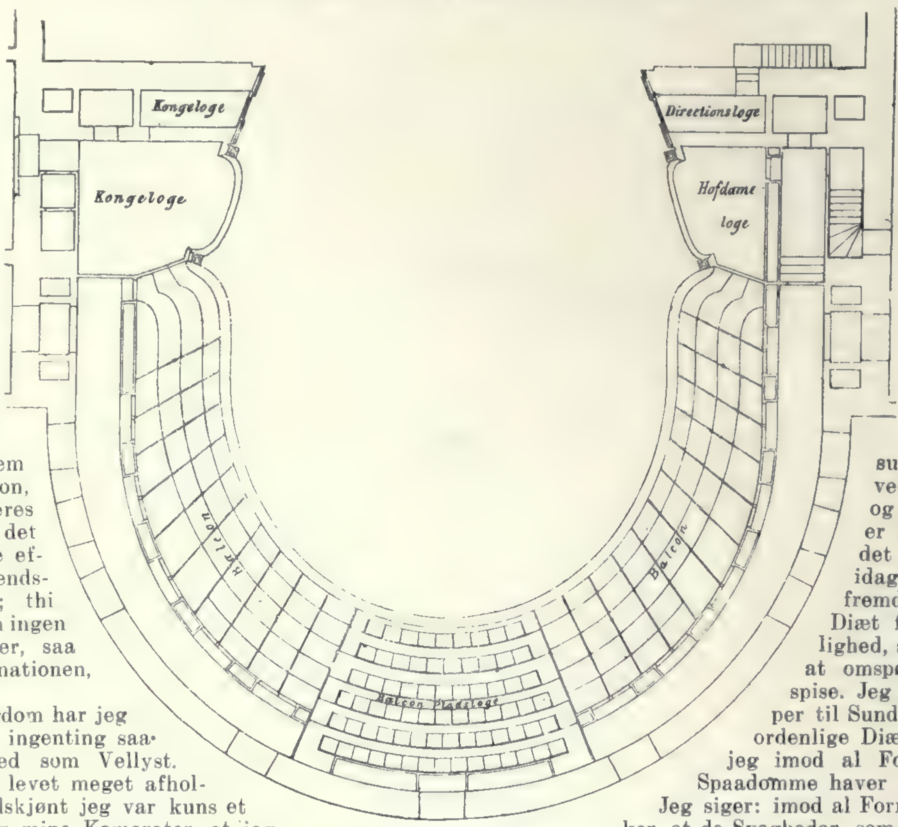
I den efterfølgende Skildring fortæller Ludvig Holberg personlig den yngre Slægt, hvem han var, og hvorledes han var.

„Jeg haver haft adskillige Omvexlinger udi mit Levnet. Nu haver jeg været i en Slags Anseelse, nu udi Foragt, nu igjen udi Anseelse. Udi min Fornedrelses Stand haver jeg efterhaanden erfaret Ens og Andens Yndest, for hvilken jeg tilforn ikke havde fundet uden Koldsindighed, og udi min Anseelse haver jeg ofte tabt en Ven efter en anden. Disse Omvexlinger og de Følger, som deraf flyde, foraarsage, at jeg ikke letteligen nedslaas af Modgang og hovmodes af Medgang; thi jeg haver lært, at efter Regn følger Solskin og efter Solskin igjen Regn. Jeg giver mig ikke ud for at besidde mange gode Kvaliteter, men jeg kan sige og nogenledes bevise, at de Fjender og Eftertalere, jeg haver haft, er tilvejebragte hellere ved Dyders end Lasters Øvelse. Jeg haver aldrig vendt Kaaben efter Vejret, ikke hyklet for nogen, ingen rost uden Aarsag, langt mindre oprettet Alter for Laster og Fejl. Men saadan er ikke den Vej, hvorved Rolighed og en almindelig Approbation kan erhverves. Hvis jeg ikke havde haft mere min Pligt end min egen Rolighed og en almindelig Yndest for Øjne, havde jeg heller slaaet mig til Ørkesløshed end til Arbejde eller i det mindste heller paataget mig behageligt end nyttigt Arbejde; jeg havde istedenfor at skrive moralske Bøger, som ofte bide og saare, heller brugt min Pen til at commentere over gamle Autores, jeg havde istedenfor at skrive oprigtige og upartiske Historier heller forfærdiget tørre Annaler og Slægtregistre, istedenfor Skjæmtedigte gjort Bryllups- og Ligvers og istedenfor moralske Skuespil skrevet Orakler eller Tragedier og derved skulde have haft den Lykke som andre, der enten ved at gjøre unyttige Ting eller ved at gjøre sletintet have erhvervet sig almindelig Yndest eller i det mindste ingen Fjender faaet. Men jeg vil gjærne overlade dem Berømmelse og Reputation, som forsvinder med deres Død, og trøste mig med det Eftermæle, jeg kan vente efter min Afgang, naar Fjendskab og Jalousi ophører; thi endskjønt man efter Døden ingen Lovsange virkeligen hører, saa hører man dog udi Imaginationen, hvad man haver ivente.

Plan over Gulvets Pladser i „det nye kgl. Theater“ 1874.

Fra min allerførste Ungdom har jeg stedse mærket, at der er ingenting saaskadelig for min Sundhed som Vellyst. Herudover har jeg stedse levet meget afholden og sparsom, at omendskjønt jeg var kuns et Barn af Alder, syntes dog mine Kamerater, at jeg levede som en gammel Mand. Ligesom Aarene siden tog til, tog ogsaa min Afholdenhed til, thi da jeg i min Barndom drak dog Vin, naar den var blandet med Vand, skyer jeg det nu værre end Forgift. Saaledes for nogle Aar siden gik min Afholdenhed saa vidt, at jeg var ikke fornøjet med min sædvanlige Levemaade, men endogsaa lod veje mig til alt, hvad jeg baade skulde æde og drikke, og fulgte deri deres Exempel, som har befundet sig meget vel efter denne mathematiske Levemaade. Min daglige Drik har været Vand og magre Kjødsupper, item Kaffe tvende Gange om Dagen, hvoraf jeg stedse har fundet mig husvalet. Jeg er sparsom udi Æden og Drikken og lader mig nøje med slet og simpel Føde, efterdi mit Legem ingen Overflod eller Delikatesse kan fordrage. Hvis megen og lækker Spise kunde contribuere til min Helbred, tog jeg ikke i Betænkning at give en Dukat for hvert Maaltid, og hvis jeg mærkede, at mine Sager og Forretninger kunde befordres ved mange Domestiker og Opvartere, tog jeg ej i Betænkning at tillægge mig de samme; men som jeg ser, at ligesom de Insekter, der have mange Fødder, gaa langsomt, og de, hvis Huse vrimle af Domestiker, heller gaa tilbage end frem, saa retter jeg mig herudi ikke efter Andres Exempler. Jeg holder gjærne Venskab med mine Venner, men mer med mig selv, vil derfore heller høre min Nabo end min Mave at knurre. Derpaa grunder jeg alene min Sparsommelighed udi visse Ting; det er derfore, at jeg maaler alting udi Lod og Kvintin; det er derfore, at jeg ofte gaar til Fods og tit uden Tjener; og naar nogen spørger mig, hvi jeg gaar alene, svarer jeg, at Tjeneren er ude med mine yngste Døtre, for at se til, at de ikke falde paa Gaden. Jeg staar op om Morgenen Klokken syv, drikker derpaa min Kaffe, og medens jeg klæder mig, bander min Skrædder; det sidste sker, efterdi mine Klæder ere saa trange, saa at det er fast det samme som at føre sig i Harnisk — mig synes, at Verden er trang nok, saa at man ikke haver nødig at gjøre den trangere. De fleste klage over Dagenes Korthed; mig derimod synes de lange nok, thi mit Middagsmaaltid, som begyndes præcis Klokken tolv, varer kun et Kvarteer, saa at jeg udi halvanden Time, nemlig fra Klokken tolv til halvgaaen to, haver spiset, læset en halv Time, faaet en liden Slummer, drukket min Kaffe og skrevet en Side, førend jeg ved samme Klokkeslet gaar ud, da jeg endda ofte finder andre Folk siddende at maabe efter den anden og tredie Ret. Jeg behøver ikke at efterse Dagenes Navne udi Almanaken; jeg kan af min ordentlige Diæt og mine Middagsmaaltider vide enhver Dag udi Ugen; thi naar min Kammerpige bringer mig til Middagsmaaltid en Hauresuppe med en Kalvesteg, ved jeg, at det er Mandag, og naar den tredie Ret, som er Fisk, kommer til, er det det samme, som hun vil sige: idag er det Tirsdag, og saa fremdeles. Udi denne ordenlige Diæt finder jeg en stor Magelighed, saasom ingen Tid behøver at omspørge, hvad Mad jeg vil spise. Jeg mener ogsaa, at det hjælper til Sundhed, og tilskriver jeg min ordenlige Diæt og Levemaade dette, at jeg imod al Formodning og imod alles Spaadomme haver opnaaet en saa høj Alder.

Plan over Balkonens Pladser i „det nye kgl. Theater“ 1874.

Jeg siger: imod al Formodning, efterdi jeg mærker, at de Svagheder, som jeg plages af, have været ligesaa stærke, ja stærkere udi min Barndom og Opvæxt. Hovedpine eller Migræne haver været min bestandige Plage; udi min Ungdom fandt jeg den oftere og heftigere, nu derimod finder jeg den ikke saa ofte; den raser ej heller saa heftig, men holder derimod hver Gang længere ud. Jeg haver stedse været meget kuldskær; saadant formeres saa mærkeligen hos mig med Alderen, at jeg om Vinteren sjælden tør vove mig ud i Luften. Hvad som i Svaghed inkommoderer mig mere end andre, er en medfødt Delikatesse,

Fot.: Trydes Kunstforlag. 1905.

Det nye kgl. Theater, opført 1872—74 efter Arkitekterne Wilh. Dahlerups og Ove Petersens Planer.

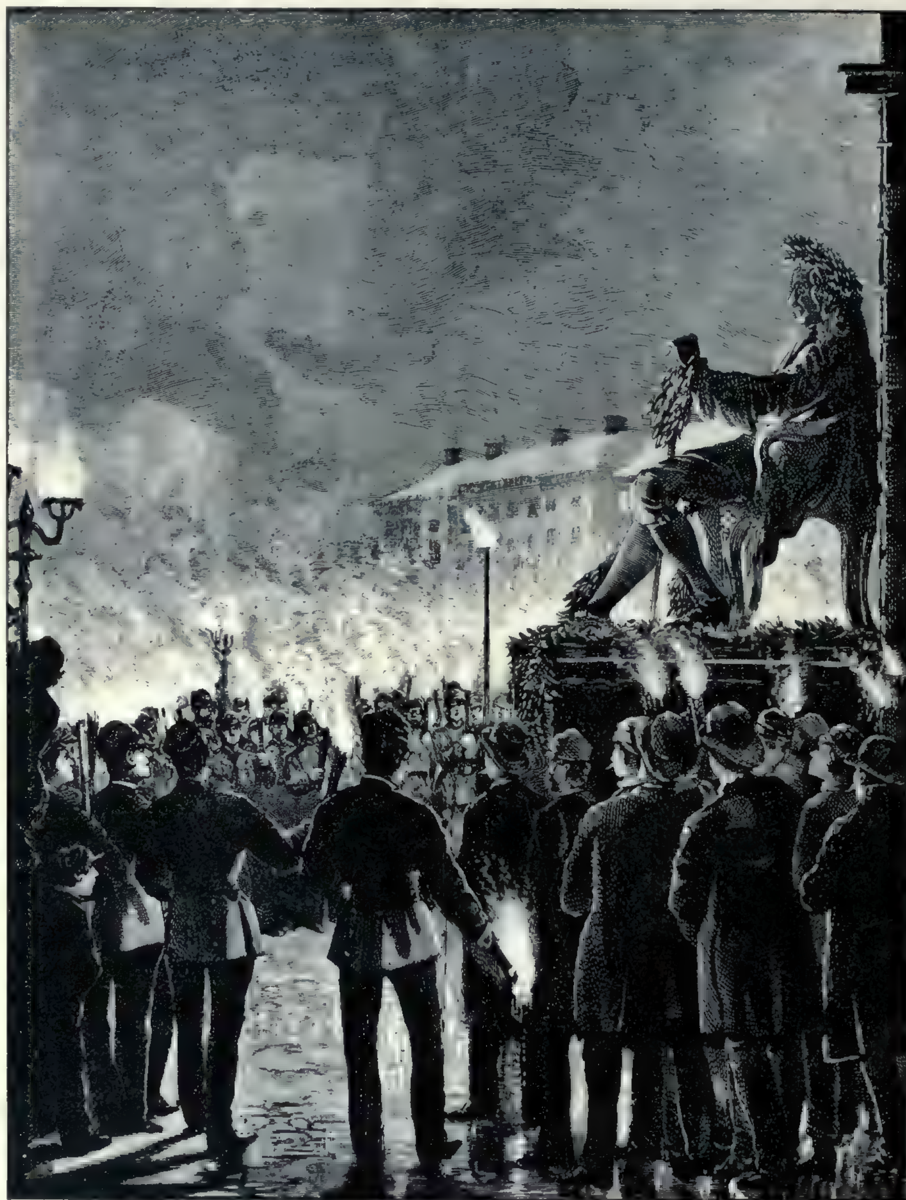
Vor Frelsers Kirke, Christianshavn. De nyindførte Automobiler. Elektrisk Sporvogn. Christianskirken, Christianshavn. Hotel Kongen af Danmark. Erichsens Palæ. Droscher.

som plager mig mere end Sygdommen selv, thi en Hund, som gør, en Dør, som tilslaas, kan bringe mig af Skik.

Der er tre Studier, som jeg mest haver lagt Vind paa, men hvorudi jeg haver gjort mindst Fremgang. Hvor længe jeg haver spillet paa Violin, haver jeg dog ikke lært at stryge ret; hvor mange græske Bøger, jeg haver læset, haver jeg dog intet lært til Gavns, og hvor meget jeg haver studeret paa at kjende mit Legems Konstitution, bliver jeg dog ikke klog derpaa. Thi jeg kan sige, at der er intet, som jeg mere studerer paa og dog mindre begriber end mig selv. For Sindets Egenskaber kan jeg vel nogenledes gjøre Rede og give Aarsag til apparente Kontrarieteter, men til Legemets aldeles ingen. Naar jeg betragter min høje Alder og derhos den Tilstand, jeg udi mange Ting befinder mig udi, synes det, at jeg haver en herlig Legemskonstitution; jeg kan ejheller overtale andre til at tro anderledes. Naar jeg derimod betragter, hvad jeg lider, maa jeg beklage mig selv, og enhver, som hører mine Studia at opregnes, stemmer i dermed. Mit Syn er saadant, at jeg paa ti Skridt nær ikke kan skille en Person fra en anden, og dog kan jeg udi Tusmørke læse den fineste Stil uden Briller; min Gang er saadan, at undertiden ingen kan følge mig, undertiden igjen kan jeg ingen anden følge; jeg er aldrig bedre, end naar jeg haver liden Søvn, og haver aldrig bedre Appetit, end naar jeg haver haardt Liv; naar jeg en Tid lang haver været plaget med Hovedpine og tænker at bruge noget derfor, staar jeg op om Morgenen og mærker, at det er ikke Hovedet, men Brystet, som behøver Medicin; og naar jeg lader hente en Recept for Brystet, finder jeg undertiden strax derefter, at jeg ikke behøver uden Mavedraaber. En og anden mener, at saadant kan rejse sig af Indbildning; det kan nok være, men enten det rejser sig af Indbildning eller ej, saa er jeg virkelig svag, thi Indbildningssyge er en virkelig Syge, og ofte mer end Sygdom, som rejser sig af andre Aarsager, hvorudover det Skjemt og de Skuespil, som gjøres over indbildte Syge, ere mere artige end vel grundede.

Det gjorde mig meget ondt, at jeg efter den store Ildebrand maatte skilles fra mit gamle Logemente og fra min gamle Vært og maatte miste mit gamle Studerekammer, hvor jeg havde bortdrevet saa lang Tid af min Alder iblandt mine Bøger og Skrifter; det krænkede mig mere, at jeg maatte miste dette Sted, end det, at jeg mistede mine Midler, saasom der er intet, jeg mere fornøjes ved, end Stilhed og Rolighed, og der er intet, hvormed Sindet sættes bedre i Stand end ved en vel indrettet Levemaade. Alle Ting vare tilforn vel indrettede for mig; jeg kunde hvile, jeg kunde arbejde, jeg kunde sove, jeg kunde vaage, jeg kunde tage mig alvorlige Ting fore, jeg kunde tage mig Bagateller fore, hver Ting i sin Orden og paa sine visse Tider, ligesom jeg vilde. Jeg løb i nogle Dage rundten om i alle Gader i det overblevne af Byen og søgte efter et mageligt Logemente, hvilket jeg omsider ogsaa fik udi et Hjørnehus paa Gammeltorv. Men strax efter Branden anordnede Kjøbenhavns Magistrat, at Vægterne skulde raabe hvert Kvarter, og saa som Torvets Cirkel var min Vægters Distrikt og konsekventer, saa snart han ved Raaben havde fuldendt sin cirkulære Gang, Kvartertimen var til Ende, maatte han strax begynde paa ny igjen, hvorudover jeg fandt en *Basso continuo* uden Pauser hele Natten igjennem. Nu bor jeg i et Hjørnehus, hvis ene Port gaar ud til Kannikestrædet, den anden til Fiolstrædet, ved det store Taarn, hvori Sangklokkerne hænge. Forgangen Torsdag blev begraven en Mand, om hvis Salighed Almuen her i Nabolaget ingen Tvivl bær, efterdi Sangklokkerne ginge for ham udi fulde fire Timer, lige fra 2 til 6 slet. En saa langvarig Kimen kan nok bringe en studerende Person ud af Humør, endskjønt han er mindre delikat, end jeg er. Jeg bliver heraf bestyrket udi den Karakter, som jeg haver antaget hos vor Nation, nemlig at den paa nogen Tid er henfalden til Extremiteter, saa at den i ingen Ting kan holde Maade. Mon en halv Times Kimen kunde ikke være nok? Mon man for at beære de døde bør just dræbe de levende? En Sjæl behøver ikke nær saa lang Tid til Himlen som den agende Post til Roskilde.

Jeg gaar lidet ud om Dagen og er om Aftenen i mit Kabinet det hele Aar igjennem, og det uden at se noget levende Kreatur, undtagen naar min Dør staar aaben, at en Kat kan liste sig ind, for hvis Kompagni jeg dog betakker mig og strax viser den Døren igjen. Naar jeg er hjemme, er jeg idelig udi et Slags Arbejde, som foraarsager Hovedbryden, saa at jeg gaar ud alene for at lade Hjernen have fornøden Hvile. Saadan Hvile faas fornemmeligen udi Fruer-Stuer, hvor der forefalder gemenligen ikke uden jevn Snak, som ingen Meditation behøver. Naar jeg kommer i Mænds Selskab, præsenteres mig enten et Glas Vin eller en Pibe Tobak, som aldeles ikke er min Ragout; udi Fruentimmerselskab faar jeg derimod The, Kaffe og jevn Pølsesnak, hvilket akkcmoderer mig bedst udi mine ledige Timer. Paa det italienske Opera eller paa de franske Spektakler kommer jeg ikke. Foruden den patriotiske Iver, som hindrer mig at bivaane og at understøtte disse fremmede Spektakler, er min egen Smag. Jeg drister mig ikke at sige, enten den er god eller slet; jeg kan alene sige, at den ikke er fornemme, og er det endnu hos mig en uafgjort Sag, om den borgerlige eller velbaarne Smag er mest naturlig. Jeg har en Gang bivaanet det italienske Opera, da man forestillede det Stykke kaldet Pharnaces. Jeg saa der nogle at græde, andre at le, nogle at skjældes, andre at snorke og nyse efter musikalske Noder og Takt. Intet synes mig at være mere modbydeligt og unaturligt. Det, som jeg mest forargede mig over, var at se den store Pompejus, som i sin Tid var en Skræk for den hele bekjendte Verden, at forestilles af en sminket Demoiselle eller italiensk Donna. Jeg tænkte da ved mig selv: om Pompejus stod op fra de døde, kom herind i det samme og saa sin majestætiske Person forestillet af en pibende Operatrice, han vilde med en Krabask have fejet dygtig om sig og gjort den hele syngende Republik maalløs. Nogle havde forundret sig over, hvi jeg udi de sidste Aar har villet paatage mig en Slags Omsorg for den danske Skueplads. Saadant har jeg dog ikke kunnet dispensere mig for, thi saa som jeg er Stifter af Skuepladsen her i Landet og har selv gjort saa mange Originaler, saa har jeg maattet have et Øje med, at de nogenledes blev vel exekverede. Dog har jeg aldrig villet paatage mig nogen Direktion, vel vidende, at det er vanskeligere at holde i Ave en Troupe af Acteurs end en Krigshær, som bestaar af mange adskilte Nationer.

Studenternes og Kunstnernes Fakkeltog i Anledning af Holbergs 200-aarige Fødselsdag 3. Decbr. 1884.

Nysgjerrighed at bese fremmede Steder har tilforn gjort mig til et Perpetuum mobile. Saadan Nysgjerrighed er ved Alderen forsvunden i saadan Grad, at om Konstantinopel laa udi næste Provins Fyn, tog jeg udi Betænkning at rejse over Beltet at bese samme Stad. Jeg opholder mig stedse enten i Staden eller paa mit Landgods. Iblandt kommer jeg til Hove. Det sker ikke af nogen Forfængelighed, men jeg finder intet behageligere Sted end dette for en Filosof; thi her kan man bivaane en høj Forsamling uden Maske, uden Sminke, uden afpassede Skridt og uden paa Skruer satte Ord, saa at man udi et kongeligt Hof saa den naturlige Stands Simplicitet forestillet. Hvis nogen ikke skjønner paa de Herligheder, som Gud haver kronet Rigerne med, saa kan man sige, at de have en fordærvet Smag, og at de laborere af

Fot.: Maskinmester O. F. Mich. Madsen, kgl. Theater.

Fortæppet i det nye kgl. Theater, malet 1873—74 af Aagaard og Otto Bache med det gamle Fortæppe som Forbillede.

Fot.: Maskinmester O. F. Mich. Madsen, kgl. Theater.

Frontal-Gruppen paa det nye kgl. Theaters Tag: „Apollo og Pegasus". Modelleret af Billedhugger Ring.

Standards Bygning. Thotts Palæ. Marmorkirken.

Sygdomme, som intet Apothek kan kurere: dem lader man mætte sig af Ting, hvorudi de selv og ingen anden finde Fornøjelse.

Fra den Tid jeg er bleven baroniseret og ophøjet til Herrestanden, kan regnes en ny Epoke udi mit Liv og Levnet, skjønt intet udi min forrige og sædvanlige Levemaade er forandret. Den Kritik, som nogle have gjort over min ny Værdighed, sætter mig udi ingen Bevægelse. Saa tit, jeg hører saadant, svarer jeg, at adskillige andre litterate Personer til saadan Værdighed ere ophøjede, at min Adkomst dertil er saa god som nogen andens, og at min Promotion er mindre paradox end adskillige andre litterate tyske Personers, efterdi deres Baronier ligger udi Maanen, da mit derimod virkeligen existerer paa Jordens Klode og ligger midt udi den Provins Sjælland. En vis ung Person, som forundrede sig over, at jeg paa min høje Alder haver ladet mig baronisere, svarede jeg, at det var sket alene for at vise, at den Karakter, som jeg forhen udi mine Skrifter haver givet denne Nation, er ganske rigtig, nemlig at man her ikke bekommer Lyst til at danse, førend man faar Ligtorne, og at man ikke faar Smag paa Verden, førend man bliver 60 Aar gammel, formanende ham derhos, at han selv vilde tage sig vare, naar han kom til samme fatale Alder. Andre Svar giver jeg ikke disse Raisonneurs, hvor vel mig ikke fattes solide Argumenter, som af fornuftige Folk ere bekjendte og som af dem holdes for at være grundige. Hvis en Artikel havde været indført udi mit friherlige Patent, nemlig at jeg maatte herefter ingen Omgængelse have mere med de ni lærde Jomfruer, og jeg ikke des mindre havde ladet mig baronisere, saa havde den Kritik, som af nogle gjøres, været ganske rigtig; men saa som Værdigheden ikke med saadanne Clausula er given og grundige Studie ere ingen Kontrabande Varer for en Friherre, men heller zire Standen, saa er visse Folks Domme herudi som i mange andre Ting uden Grund. Det var at ønske, at alle Grever og Friherrer vare ligesaa vellærde som velbaarne; derved led Landet aldeles ikke.

Den Resolution, som jeg haver fattet: udi levende Live at bortgive Indkomsterne af min Formue, haver givet Anledning til adskillige Domme. De, som hvert Aar jage efter ny Titler og som om andre dømme efter dem selv, mene, at man derved kunde have for Øjne det samme Maal, hvortil de selv sigte, ej iagttagende, at intet strider mer mod saadant forfængeligt Sigte end deslige Gjerninger, hvorved man skiller sig ved de Midler, som udi en glimrende Aand mest behøves. Jeg agter ikke at tilkjendegive Motiverne til dette mit Foretagende for Folk, som intet kan begribe, hvad som i deres Land er usædvanligt; thi Briller ere til ingen Nytte for blinde. Jeg lader dem derhos raisonnere udi denne Materie, indtil den afløses af en anden. Jeg haver ikke efterfulgt de fleste af mine Medborgeres Exempel, der lige som stedse gaa med Regninger i Haanden og, saa snart de have takket for et Beneficio, begjære paa ny et andet. Hvad som de kalde Kredit eller bevisede Tjenester, kalder jeg Debet eller en Borgers Pligt imod sit Fædreland. De Midler, som jeg ved eget Arbejde og Sved forsamler, holder jeg for ikke at være mine, men at tilhøre det Societet, hvorudi jeg lever og hvorudi jeg kan anses ikke som en Proprietær, men som en Kasserer, der staar under Regnskab. Alt, hvad jeg ved fyrretyve Aars Arbejde haver erhvervet, det anser jeg alene som en Gjæld, hvilken jeg er Publico skyldig. Man kan give og skjænke bort, saa meget som man vil, men at øve Generositet udi Handel og Vandel, med mindre man derhos giver tilkjende, at det er en Gave uden Konsekvens, er en Daarlighed. Naar nogen gjør mig Uret for en Skilling, stiller jeg mig vred an og affekterer mere Attention til mine Sager, end jeg virkeligen haver, saa som derudi er en Fornødenhed; thi saa snart Folk mærker Skjødesløshed hos en Mand, bliver han alle til Pris.

Jeg nærmer mig nu til de halvfjerds og haver næst Gud at tilskrive min Diæt og mit ordenlige Levnet, at jeg af tolv Søskende er den eneste tilbage. Hvad Kræfterne angaar, da svækkes de desmere udi Alderdommen, efterdi de ere brugte formeget i de unge Aar. Hvad mine Studeringer angaar, da anvender jeg endnu næsten lige saa mange Timer om Dagen paa Læsning, som udi min Ungdom; men enddog jeg læser lige meget, lærer jeg dog ikke lige meget, endel efterdi Ihukommelsen slaar fejl, endel og efterdi de ny Skrifter, som komme for Lyset, indeholde fast intet andet uden Opkogning af det, jeg forhen har læst. Og saasom jeg glemmer det, jeg selv har skrevet, saa gjennemlæser jeg ofte paa ny mine egne Skrifter, sær Danmarks Historien samt den jødiske og min Kirkehistorie. Saa ofte jeg henfalder til Tungsindighed, søger jeg at opmuntre Sindet enten ved at læse lystige Skrifter eller ved selv at skrive Skjæmt, ligesom jeg ofte tilforn haver skrevet de lystigste Ting, naar Sindet haver været mest nedslagen, og jeg befinder mig bedre derved end af alle de Hjærtestyrknings Draaber og Pulver, som Vajsenhusets Apothek kan forsyne mig med.

Saa som jeg stedse med stor Bekymring haver efterforsket min Saligheds Sag, saa haver intet glædet mig mere end at udfinde retskafne Prøver og Beviser, hvormed Munden kunde stoppes til paa dem, der søgte at betage Menneskene den Trøst, som de have af Aabenbaringen og det Haab om det andet Liv, som styrker dem udi dette Livs Gjenvordigheder. Mine Tanker ere saaledes, at disse forfærdelige Kæmper, som udfordre hele Kristendommen til Strid, kan bestrides, men ikke af enhver, og mit Raad skulde være, i Stedet for at tillade enhver at begive sig med Fleuretter i Kredsen mod saadanne exercerede og bevæbnede Fægtemestre, at sætte visse Præmia for dem, der grundig kunde forsvare Sandheden, paa det at en god Sag ved ubekvemme Advokater ikke skulde fordærves. Dette kunde ske ved at renoncere paa triviale og ugrundede Argumenter og at holde sig alene til dem, som træffe Maalet, thi Tilstanden er nuomstunder saaledes, at man maa forlade Udenværkerne, for at forsvare sig desbedre i Hovedfæstningen. Om man vilde examinere de Kjætterier, udi hvilke jeg siges en og anden Gang at have stødet an mod Orthodoxien, skulde man finde, at de bestaa alene derudi, at jeg ved alle Lejligheder tager Gud i Forsvar mod visse outrerede Orthodoxer, der hellere ville opofre den hele Religion end vige en Fodbred fra en antagen Bi-Artikel udi Religionen. Jeg haver udi mine Skrifter tilkjendegivet et Principium, fra hvilket jeg aldrig viger, nemlig intet at tro, som strider mod Guds hellige Egenskaber, og derfor, saa ofte en Talemaade udi Skriften forekommer, hvoraf andre tage Anledning til anstødelig Lærdom, som er vanskelig at forsvare, holder jeg for, at man bør vige fra Bogstaven, for ikke at styrte sig ud i en Labyrinth, hvoraf man ikke kan rede sig. Et Menneske, der fremdrager sin Tid udi Sygdom og Affliction, tænker mere paa det tilkommende end de, som ideligen leve udi Sundhed og gode Dage. Livets Korthed og Haab om et bedre Liv efter dette er min eneste Trøst, hvorudover jeg mere end andre foruroliges af visse dristige Skrifter, som udi vor Tid komme for Lyset, og som synes at ville betage Mennesket saadan Haab og Trøst. Men det samme foraarsager og, at jeg examinerer alting fra Roden af. Naar man med Upartiskhed vil efterlede Sandhed, finder man altid nogle Knuder. Jeg beder om Guds Bistand udi mine Eftersøgninger og iagttager de foreskrevne Udtolkningsregler, saa at jeg herom kan sige det samme som om mine Legemssvagheder: at ligesom det ikke er min Skyld, at jeg er syg, saa er det ej heller min Skyld, om jeg tager fejl i Meninger. Jeg drister mig til Slutning at sige: at Vildfarelse undertiden er lige saa stort Kjendemærke paa en ægte som en blind Orthodoxi paa en uægte Kristen; thi det første giver en Bekymring tilkjende, det andet en Dovenhed, det første, at man haver villet føle sig for, det sidste, at man gaar frem i Blinde."

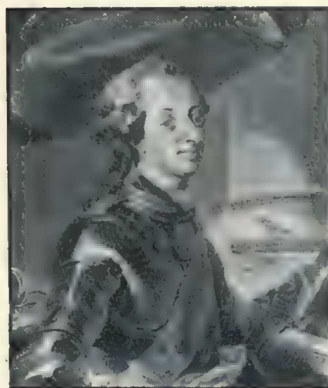
Holbergs Statue af John Børgesson,
afsløret i Bergen 3. Decbr. 1884.

Fr. IV.
1699—1730.

Chr. VI.
1730—1746.

Fr. V.
1746—1766

Chr. VII.
1766 –1808.

Grønnegadetheatrets Direktør, M. Capion, stod i den pinlige Situation, som mangen Theaterdirektør senere har oplevet: Der kom ingen Folk i Theatret. Saa tog han en Meddirektør, M. Montaigu, og lagde i en Fart Repertoiret om fra tyske og franske Komedier til danske Revyer. Det hjalp. Forretningen gik strygende. Men — desværre kun en kort Tid, for Folk var trevne og Byen som Aarhus. Dog, ud af den almindelige Forvirring frelstes Revyerne: Holbergs Komedier.

Eftertiden skylder ikke Kong Frederik d. IV nogen Tak for deres Fremkomst. Men det bør ikke glemmes, at han gav de danske Skuespillere den første kongelige Understøttelse. Han skabte derved et senere meget benyttet Præcedens. Det gælder iøvrigt om Frederik d. IV som om de senere Konger indtil 1900, at ingen af dem var særlige Yndere af den danske Skueplads. Under Pietisten Christian den VIs 16-aarige Regeringstid er der et gabende Hul i vor Theaterhistorie, og selv om Skuespilhuset paa Kongens Nytorv rejstes under Frederik d. Vte, saa gik Kongens personlige Smag udelukkende i Retning af italiensk Opera. Christian d. VIIs Forbilleder var alle franske, og paa Theatret havde Voltaires Tragedier hans udelte Interesse. Han øste Penge ud til sit franske Hoftheater, men oversaa Holberg. Og da han blev sindssyg, kunde hans formørkede Sjæl kun glædes ved saa naive Kunstnydelser som t. Eks. „mekaniske Forvandlingsstykker".

Christian VIII.
1839 1848.

Frederik d. VI tog sig mangen en god Lur i den kgl. Loge, han brød sig ikke om Musik, og hans Interesse blev kun vakt, naar Stykkerne opflammede til krigerisk Mod og Begejstring. Han saa helst Theatret i Forsvarsagitationens Tegn. Christian d. VIII havde arvet sin Bedstefader, Frederik d. Vs Sans for italiensk Opera, han lod Hoftheatret genopstaa som en Fugl Phønix og fyldte Byen med italiensk Musik. Men paa Kongens Nytorv var det mest Balletten, der glædede hans massive Embonpoint. Frederik d. VIIs Forhold til dansk Skuespilkunst er meget kortfattet: Han gjorde Kammersanger Christian Hansen til sin Farinelli og Balletdanserinde Louise Rasmussen til sin Kone. Og Christian d. IX, i hvis Lod det faldt at mure Grundstenen til den nustaaende Bygning, var som stilfuld konstitutionel Monark for korrekt til at give sine personlige Sympatier Udtryk. Dog vides det, at hans Type blandt Skuespillerinderne var Fru Eckardts ladylike Elegance.

En dybere Interesse for eller Kærlighed til Skuespilkunsten sporedes ikke hos nogen af disse Konger. Enevældens mægtige Herrer betragtede Theatret som et Middel mod Kedsomheden, og senere blev den kongelige Loge et behageligt Repræsentationssted for Kongemagten ved festlige Lejligheder, under hvilke Theatret har huset adskillige af Europas kronede Hoveder og fyrstelige Personer, naar de ved saadanne Lejligheder var Kongefamiliens og Landets Gæster.

Fr. VI.
1808—1839.

Fr. VII.
1848—1863.

Chr. IX.
1863—1906.

Danmarks Konger i Tidsrummet 1722—1900.

Kronologisk Ekstrakt

af

Den danske Skueplads' Historie

1722—1900.

(Tildels efter Overskous Haandbog med Anvendelse af nyere Kilder).

1720. 17. Maj gaves 1ste „Privilegium exclusivum" for Etienne Capion, p. t. Vinhandler i Kjøbenhavn.

Imod Pantsættelse af Privilegiet til Generalmajor Arnoldt laante denne ham den Sum, hvorfor Theatret opførtes i Sommeren 1721 paa den købte Parcel i Lille Grønnegade (Husene 6, 8 og 10 i Ny Adelgade og 11, 13 og 15 i Gothersgade).

1722. 14. Aug. gaves den franske Skuespiller René de Montaigu kgl. Bevilling til at opføre Komedier i det danske Sprog.

23. Sep. Kl. 5 Efterm., aabnedes den første danske Skueplads paa Capions Theater i Lille Grønnegade med Molières „Den Gjerrige", under Direktion af René de Montaigu og Capion. Theatret havde c. 440 Pladser, et udsolgt Hus gav 200 Rgdl. (1200 Kr. i vore Penge).

Det første mandlige Personale var:

Frederik de Pilloy (Kavaler- og Elskerroller), Johannes Nicolay Ulsøe (gamle Mænd), Henrik Wegner, (de holbergske Tjenere), J. W. Gram (Bønder og gamle Mænd), Jens Høberg (Dialektroller), Magnus Schou (Pedanter og Smaaroller), Peder Hald (2den Tjener og Smaaroller), Rasmus Hammer (egentlig Sufflør og Nodeskriver, men spillede i Nødsfald Smaaroller). Senere tilkom Lindorf, Schumacher, Ramel m. fl.

Det kvindelige Personale var:

Mad. Montaigu (Pernille- og store Karakterroller), Mad. Coffre (Magdeloner og Elskerinder), Mad. Lerke (Elskerinder og mindre Karakterroller). Senere tilkom Jfr. Hjorth og Jfr. Montaigu.

26. Sep., en Lørdag, opførtes den første Holbergske Komedie: „Den politiske Kandestøber".

1723—27 lukkedes og genaabnedes Theatret flere Gange paa Grund af økonomiske Vanskeligheder.

1728. I Jan. tilstodes der Aktørerne af Kongens (Fr. IV) Privatkasse et aarligt Tilskud af 1500 Rigsdaler mod at de skulde spille for Hoffet uden Godtgørelse.

Den sidste Forestilling for Kongen gaves d. 11. Okt. paa Slottet.

14. Juli gaves den sidste Forestilling paa Grønnegadescenen. Det var ikke alene Byens kort efter paafølgende Brand, der standsede Komedierne, men en Række Stridigheder af økonomisk Natur.

1736 blev Theatret rimeligvis solgt eg snart derefter ombygget.

1746. 30. Dec. fik Organist Carl August Thielo Bevilling paa at maatte opføre dansk Skuespil „efter Holbergs Plan".

1747. 14. Apr. aabnede hans nydannede Selskab, under Vejledning af Vinhandler de Pilloy (Skuespilleren i den tidligere Trup) sin Forestilling i „Bergs Hus" i Læderstræde 13 med „Den politiske Kandestøber".

11. Nov. skænkede Kongen (Fred. V) „Aktørerne" den til Orlogsværftet hørende Tjæreplads til Grund for et Theater og tillod dem foreløbig at benytte „Tjærehuset" dertil.

18. Dec. aabnede „Aktørerne" det i „Tjærehuset" indrettede Theater med „Pernilles korte Frøkenstand".

29. Dec. gaves der „Aktørerne", under en Direktion, der kom til at bestaa af:

Etatsraad, Generalprokurør Wartberg,
Agent Bjørn,
Købmand og Overformynder samt senere Raadmand S. Jørgensen og
Vinhandler de Pilloy,
(Overhofmarskal Adam Gottlob Greve Moltke førte paa Kongens Vegne Overtilsyn),

Privilegium paa Opførelse af Skuespil i den paatænkte Theaterbygning, dog saaledes, „at Privilegiet stedse skulde hefte ved Huset". Thielo affandtes som første Privilegiehaver mod „at faa Part med en Aktør af 1. Klasse" (6 Rgdl. om Ugen).

1748. 7. Juni sluttede „Aktørerne" deres Forestillinger i „Tjærehuset" med „Melampe", da Pladsen skulde benyttes til den under Opførelse værende Theaterbygning.

21. Juni begyndte de at give Forestillinger paa det nedlagte „Quotens Theater".

28. Nov. begyndte italiensk Opera paa Charlottenborg med Komponisten Gluck som Kapelmester.

1748. 16. Dec. gav „de danske Aktører" en for Publikum uden Betaling tilgængelig Prøveforestilling paa Kongens Nytorvs nysoprettede kostbare Komediehus (opført af Oberst, Hofbygmester Niels Eigtved.

18. Dec. opførtes efter Kongehusets (Fred. V) Ankomst i stort Optog og fuld Galla **den egentlige Aabningsforestilling:** „Dobleren" og „De 3 Rivaler".

Personalet bestod af:

Christoffer Pauli Rose, født $^{10}/_{10}$ 1723, sidste Optr. $^{23}/_{9}$ 1784, † $^{30}/_{10}$ 1784,
Gert Londemann, født $^{21}/_{4}$ 1718, s. Optr. $^{10}/_{2}$ 1773, † $^{3}/_{3}$ 1773,
Niels Hiersing Clementin, født $^{1}/_{12}$ 1721, s. Optr. $^{4}/_{12}$ 1775, † $^{4}/_{1}$ 1776,
Marcus Ulsøe Hortulan, født 1722, afg. 1779, † $^{12}/_{7}$ 1783,
Christoffer Hartmann Ørsted, født $^{2}/_{2}$ 1721, s. Optr. $^{4}/_{5}$ 1787, † $^{28}/_{10}$ 1787,
Christian Lehmannsen Printzlau, født 1715, afg. 1780, † $^{5}/_{4}$ 1802,
Hans Frederik Blostrup, afg. Maj 1753.
Hachsen (tillige Sufflør),
Jfr. Caroline Amalie Thielo, født $^{1}/_{3}$ 1735, s. Optr. $^{30}/_{1}$ 1754, † $^{5}/_{2}$ 1754,
Jfr. Anna Cathrine Materna (senere Fru v. Passow), født $^{25}/_{1}$ 1731, s. Optr. $^{19}/_{3}$ 1753, † $^{8}/_{9}$ 1757,
Mad. A. D. Lund, født Holst, † $^{29}/_{10}$ 1759, og
Mad. Utilia Lenkiewitz, født v. Mandern, f. 1711, s. Optr. $^{30}/_{4}$ 1770, † $^{23}/_{9}$ 1770.

20. Dec. opførtes „Tartuffe" 1. Gang.
30. Dec. opførtes „Maskeraden" 1. Gang.

1749. 3. Jan. opførtes „Melampe" 1. Gang.
8. Jan. opførtes „Julestuen" 1. Gang.
17. Jan. opførtes „Pernilles korte Frøkenstand" 1. Gang.
12. Feb. opførtes „Den indbildt Syge" 1. Gang.

1. Saison i den nye Theaterbygning sluttede 28. Febr. 1749.

2. Saison. 9. April 1749—20. Februar 1750.

4. Juni opførtes „Jeppe paa Bjerget" 1. Gang.
18. Juni opførtes „Den ellevte Juni" 1. Gang.
27. Juni opførtes „Det arabiske Pulver" 1. Gang.
30. Juni opførtes „Kilderejsen" 1. Gang.
13. Aug. opførtes „Barselstuen" 1. Gang.
22. Aug. opførtes „Den honnette Ambition" 1. Gang.
11. Sep. døde Direktør Wartberg.
3. Okt. opførtes „Henrik og Pernille" 1. Gang.

1750. 21. Jan. opførtes „Den Stundesløse" 1. Gang.
27. Jan. døde Direktør Bjørn.
13. Feb. opførtes „Den politiske Kandestøber" 1. Gang.
28. Mts. „skænker og overdrager" Kong Frederik V Theatret til

„Staden Kjøbenhavn",

men forbeholdt sig at udnævne en Overdirektør, der skulde have 3 Meddirektører, „som godvilligen og uden Betaling dertil af ham kan formaaes".

Som en Følge af, at Theatret underlægges Magistraten, blev under 27. Maj udnævnt Overpræsident Jacob Benzon som Overdirektør,

Raadmand Jørgensen,
Højesteretsadvokat Fr. Horn og } som Meddirektører.
Vinhandler Pilloy

3. Saison. 1. April 1750—5. Marts 1751.

8. Juli opførtes „Ulysses von Itachia" 1. Gang.
23. Sep. opførtes „De Usynlige" 1. Gang.
28. Okt. opførtes „Hexeri eller blind Allarm" 1. Gang.
18. Nov. opførtes „Diedrich Menschenschrech" 1. Gang.

1751. 12. Feb. debuterede Iver Als som Peer Andersen i „Fruentimmerskolen", der opførtes 1. Gang.
5. Mts. udtraadte Benzon, Jørgensen og Pilloy af Direktionen.

4. Saison. 14. April 1751—10. Decbr. 1751.

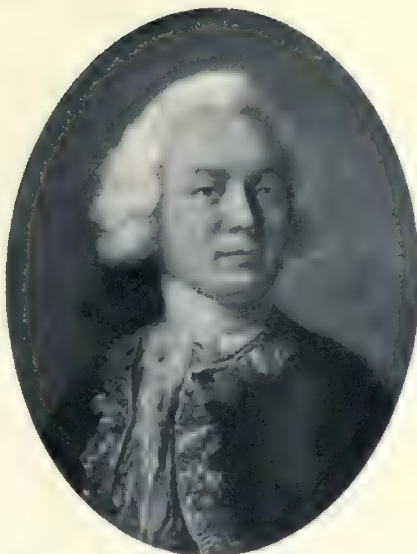
14. Apr. Ny Direktion:

Overpræsident, Generalmajor F. O. von Rappe, Overdirektør,
Højesteretsadvokat Fr. Horn og } Meddirektører.
Kaptajn, Brygger P. S. Holm

14. Apr. opførtes „Geert Westphaler" 1. Gang.
9. Juni opførtes „Erasmus Montanus" 1. Gang.
16. Juni opførtes „Den pantsatte Bondedreng" 1. Gang.
4. Aug. opførtes „Jean de France" 1. Gang.
17. Nov. opførtes „Menneskehaderen" 1. Gang.
1. Dec. opførtes „Sganarels Rejse til det philosophiske Land" 1. Gang.
10. Dec. standsedes Forestillingerne paa Grund af Dronning Louises (Fr. V's Gemalinde) Død.

Caroline Amalie Thielo,
Debut: 1748.

Christopher Pauli Rose,
Debut: 1748.

Utilia Lenkiewitz,
Debut: 1748.

Anna Cathrine Materna, ɔ: Md. von Passow,
Debut: 1748.

Elisabeth Caroline Amalie Böttger, ɔ: Md. Rose,
Debut: 1752.

Caroline Frederikke Halle, ɔ: Md. Walter,
Debut: 1762.

Gert Londemann,
Debut: 1748.

Christopher Hartmann Ørsted,
Debut: 1748.

Marcus Ulsøe Hortulan,
Debut: 1748.

Obs.: **Under „Debut-Aarstallet" i paafølgende: Kronologiske Oversigt over Personalet, vil man finde dette omtalt.**

5. Saison. 28. Juni 1752—28. Marts 1753.

1752. 28. Juni debuterede Jfr. Elisabeth Caroline Amalie Bøttger, ɔ: Mad. Rose, som Leonore i „Kilderejsen".
30. Aug. opførtes „Don Ranudo" 1. Gang.
27. Sep. debuterede Lars Christoffer Reerslew.
I Okt., under v. Rappes Bortrejse ledede Holberg Theatret.
3. Nov. opførtes „Abracadabra" 1. Gang.
22. Nov. opførtes den første Tragedie: „Cato".

1752. 28. Nov. begyndte en italiensk Opera og gaves skiftevis med det danske Skuespil paa Theatret, uden at den betalte Leje derfor; sluttede i April 1753.

1753. 7. Mts. opførtes „Livet en Drøm" 1. Gang.

6. Saison. 25. April 1753—22. Marts 1754.

12. Sep. udstedtes det første Reglement „det kongelige privilegerede danske Komediehus, dets Trup og øvrige Betjente betræffende".

1753. 24. Sep. udgik en Plakat, hvorved det tillodes „Direktionen for det danske Komediehus at maatte lade ved Politiet observere, anholde og ved Retten forfølge den eller de, som medens de danske Komedier opføres, i Komediehuset enten med Udpibning eller udi andre usømmelige Maader nogen Slags Uorden foraarsage og begynde" (i Anledning af Udpibningen af Mad. Rosenkilde, født Ferslew, 6. Juni samme Aar, som havde til Følge, at Theatret lukkede mellem 22. Juni—26. Sep.).

1754. 3. Jan. opførtes „Det lykkelige Skibbrud" 1. Gang.

27. Jan. døde Ludvig Holberg, 70 Aar gl., i sin Embedsbolig.

5. Feb. døde Jfr. Thielo, 19 Aar gl., efter en Aareladning som hendes Elsker, den russiske Gesandt Baron de Korf, lod sin Kammertjener foretage. Hun var Datter af Theatrets første Privilegiehaver.

7. Saison. 17. April 1754—9. Juli 1755.

14. Aug. opførtes „Philosophus udi egen Indbildning" 1. Gang.

2. Okt. udtraadte v. Rappe og Horn af Direktionen, og udnævntes:
Overpræsident V. A. von der Lühe til Overdirektør,
Politimester E. J. Torm, Borgermester E. Falsen og Kaptajn P. S. Holm } til Meddirektører.

14. Okt. begyndtes italiensk Opera paa Theatret mod Lejeafgift; sluttede i Marts 1755.

29. Nov. begyndte som „Efterspil" for det danske Theaters Regning Opførelser af italienske Intermezzer, givne af Gaggiatti og Mad. Scalabrini, anført af Kapelmester Scalabrini.

1755. 1. Jan. udstedtes et Reglement for hele Theatertjenesten.

3. Feb. døde Fr. de Pilloy, 53 Aar gl.

4. Juni udtraadte af Direktionen Torm og Holm, som afløstes af Etatsraad, Grosserer F. Holmsted.
Direktionen bestod derefter af:
Overpræsident V. A. von der Lühe, Overdirektør,
Borgermester E. Falsen og Etatsraad F. Holmsted } Meddirektører.

8. Saison. 1. Oktober 1755—16. Juni 1756.

6. Nov. begyndte italiensk Opera, som endte i Marts 1756 med, at Direktør Mingotti fallerede. — Hans Kapelmester Sarti blev dansk Kapelmester, hans Balletmester Antonio Como den første ved det danske Theater ansatte Balletmester, Mad. Anna Como, født Gering-helli, første Danserinde.

1756. 10. Feb. debuterede Jens Musted som Valère i „Tartuffe". Han havde som Rolleskriver været ved Theatret fra Marts 1753.

9. Saison. 1. Oktober 1756—14. Juli 1757.

6. Okt. udtraadte Falsen og Holmsted af Direktionen, i hvilken Etatsraad, Borgermester Schrøder og Etatsraad, Viceborgermester Könnemann indtraadte.
Direktionen bestod derefter af:
Overpræsident V. A. von der Lühe, Overdirektør,
Etatsr., Borgerm. Schrøder og Etatsr., Viceborgerm. Könnemann, } Meddirektører

1757. 20. Feb. „forunder Kongen (Fr. V) Theatret et aarligt Tilskud af 3000 Rigsdaler til Komediernes videre og bedre Fortsættelse".

13. Apr. opførtes Voltaires Tragedie „Zaïre" 1. Gang.

10. Saison. 23. Septbr. 1757—14. Juli 1758.

3. Sep. døde Jfr. Materna, ɔ: Fru von Passow, 27 Aar gammel.

23. Sep. udtraadte Schrøder og Könnemann af Direktionen, i hvilken da Etatsraad, Viceborgermester J. Valeur og Justitsraad, Viceborgermester Chr. Fædder indtraadte.
Direktionen bestod da af:
Overpræsident V. A. von der Lühe, Overdirektør,
Justitsr., Viceborg. J. Valeur, Justitsr., Viceborgm. Chr. Fædder, } Meddirektører.

26. Okt. opførtes „Mariane eller det frie Valg", Komedie i 5 Akter af Fru von Passow, (Jfr. Materna), den første originale danske Komedie siden Holberg.

1758. 1. Feb. udhyssedes de italienske Intermezzer.

13. Feb. opførtes det første Syngestykke, „Den tvivlraadige Hyrde" af N. K. Bredal, Musiken af Kleen.

7. Juli opførtes „Den Vægelsindede" 1. Gang.

11. Saison. 13. Septbr. 1758—20. Juli 1759,
i hvilken Direktionen atter paabyrdede de danske Skuespil et Engagement af de italienske Intermezzo-Spillende, men kun vovede at lade dem optræde et Par Gange.

11. Okt. aabnedes paany en italiensk Opera; Kongen (Fr. V) betalte Leje; den ophørte 24. Marts 1759.

1759. 24. Jan. kom Kongen (Fr. V) til det danske Skuespilhus, som han ikke havde besøgt i et Aar, for at se et italiensk Intermezzo, men beærede ikke siden i sine syv Leveaar nogen dansk Komedie med sin Nærværelse, hvorimod han stadig indfandt sig til den italienske Opera.

12. Saison. 19. Septbr. 1759—11. Juli 1760.

28. Sep. debuterede Mad. M. E. Hallensen, født Martin.

20. Okt. begyndte italiensk Opera med kongelig Understøttelse som tidligere; sluttede 13. Marts 1760.

29. Okt. døde Mad. Lund, f. Holst, Theatrets første Soubrette.

1760. 4. Feb. paabegyndte Artisterne Stuart og German en Række Forestillinger med „Æggedands", „Skyggespil", „Badutspring" paa Linen, „Pantomimer" og „Fyrværkeri, hvorved den danske Scene profaneredes.

13. Saison. 17. Septbr. 1760—3. Juli 1761.

Om Efteraaret dannedes det første adelige Dilettanttheater i Kjøbenhavn.

17. Sep. Artisten German blev engageret til i og efter Stykkerne at give „Fyrværkeri og Illuminationer samt Staaltraadsdands, Kuglespil og Pantomimer med kunstige Maskiner".

16. Okt. begyndtes italiensk Opera med sædvanlig kgl. Understøttelse.

1761. 7. Apr. blev
Hofmarskal, Greve C. F. Moltke, Overdirektør, og
Overpræsident von der Lühe, Justitsr., Borgerm. H. C. Hersleb, Etatsraad Valeur og Justitsraad Fædder } Meddirektører.
Samtidig forordnede Kongen (Fr. V), „at Staden skal overtage den italienske Opera i Forening med den danske Komedie, imod at der til begge Spektakler af Partikulairkassen gives et aarligt Tilskud af 8000 Rgdl.". — Ved nogle yderligere Bestemmelser gjordes den Byen forærede Skueplads endnu mere afhængig af Hoffet end hidtil.

15. Apr. tilsikredes der Como, Mad. Como, Sarti og de italienske Operister endnu fordelagtigere Engagementer, ligesom der for „Operaen i det Hele" blev truffet andre Foranstaltninger, saaledes at den alene, med et utilstrækkeligt og Publikum ligegyldigt Personale, vilde i næste Saison medføre 5466 Rgdl. sikker Udgift, medens det danske Skuespil maatte nøjes med 4172 Rgdl.

3. Juli endte 13. Saison meget glædeligt for de Fremmede, men med sørgelige Udsigter for den danske Skueplads og dens Kunstnere.

14. Saison. 23. Septbr. 1761—9. Juli 1762.

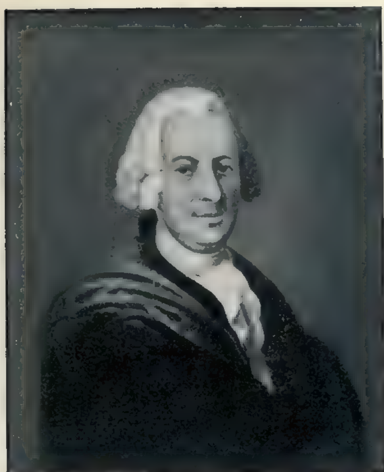
7. Okt. debuterede Jfr. Mette Marie Rose som Melite i „Den gifte Filosof". Hun var Datter af Skuespilleren.

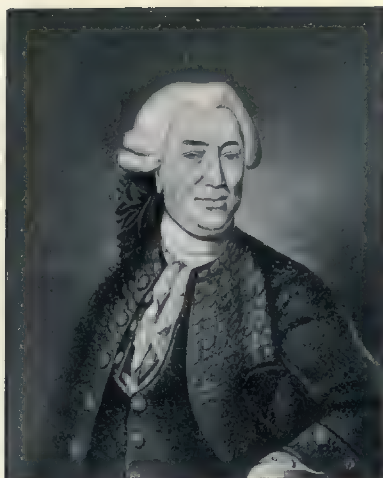
12. Okt. begyndte italiensk Opera; endte 20. Marts 1762.

6. Nov. var der Tumult i Theatret med Trampen og Hyssen ad Ægteparret Como og skældende Udraab mod Fædder, foranlediget ved Publikums Harme over, at Mad. Como, forbittret fordi Danseren Barch ikke vilde kysse hende paa Haanden, havde slaaet hans Forlovede, den yndede Danserinde Jfr. Knudsen, og derefter formaaet sin Elsker, Direktør Fædder, til straks at afskedige Barch og Jfr. Knudsen. — Efter at Fædder havde ladet Vagten rykke ind i Parterret og 2 Studenter føre til Kastellet, og de andre Tilskuere jage ud, proklamerede han, „at der ikke bliver givet mere af Komedien i Aften".

4. Dec. dansede Barch og Jfr. Knudsen igen, efter at Fædder havde set sig nødsaget til at ansætte dem paany, og der blev ved Grev C. F. Moltkes Bestræbelser tilvejebragt Forsoningsscener imellem de stridende og med Publikum; men allerede

16. Dec. kunde Como ikke undgaa en befrygtet Udpibning uden ved en Sygdomsanmeldelse, der modtoges med Latter af Publikum, hvis Uvilje vendte sig saa heftig mod Fædder, at den kun var til at dæmpe ved Moltkes Forsikring om, at Fædder senest ved Saisonens Slutning vilde faa sin Afsked.

Frederik Horn. 1750.

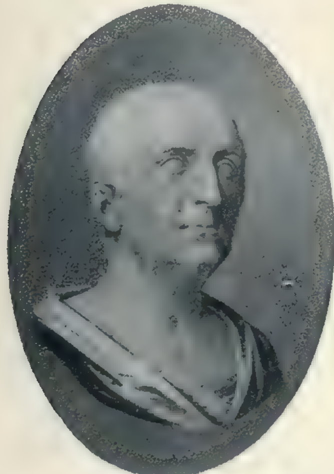

Christian Fædder. 1757.

Wilhelm Bornemann. 1766.

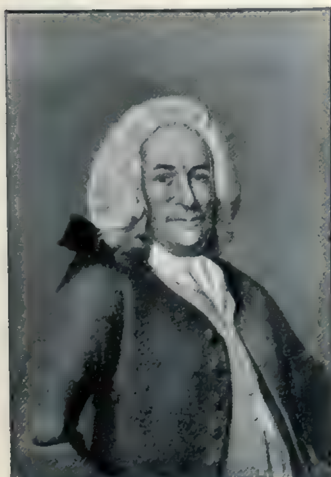

Greve Adam Gottlob Moltke. 1748.

Hans Henrik Eickstedt. 1778.

Jacob Benzon. 1750.

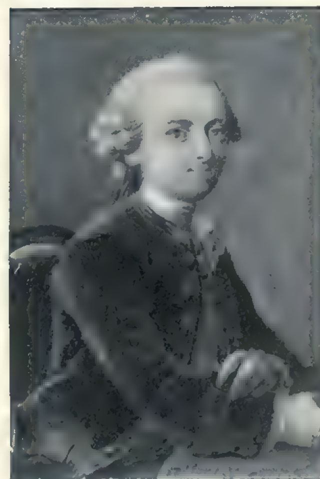

Volrad Aug. v. d. Lühe. 1754.

Ove Høegh-Guldberg. 1778.

Erik Jensen Torm. 1754.

Johannes Valeur. 1757.

Greve Chr. Fr. Holstein-Ledreborg. 1772.

Christian Fr. Jacobi. 1778.

Overdirektører og Direktører ved Theatret (se den senere fremkommende kronologiske Oversigt over deres Virksomhed ved Theatret).

1762. 17. Feb. betraadte Caroline Halle, senere Fru Walter, kaldet „Thalias Caroline“, første Gang Scenen som Laidronette i „Æsop ved Hoffet“.

30. Juni udtraadte Fædder og Valeur af Direktionen, hvori den i 1754 afgaaede Horn, nu Justitsraad og Politimester, og Raadmand Abr. Falch indtraadte.

Direktionen bestod derefter af:
Hofmarskal, Greve C. F. Moltke, Overdirektør,
von der Lühe,
Borgermester H. C. Hersleb,
Politimester Fr. Horn,
Justitsr., Raadmand Abr. Falck, } Meddirektører.

15. Saison. 1. Oktober 1762—22. Juni 1763.

1763. 9. Mts. afgik Como og Mad. Como.

22. Juni endte Sæsonen; det danske Skuespil gav en Indtægt af 10.389 Rgdl., men kom yderligere i fortrykt Tilstand ved Operaen, som kun indbragte 7,296 Rgdl., og medførte langt større Udgift.

16. Saison. 3. Septbr. 1763—4. Maj 1764.

3. Dec. døde C. A. Thielo, den danske Skueplads' første Privilegiehaver, 61 Aar gl.

1764. 4. Maj endte 16. Saison med det Udfald, at Direktionen „maatte driste sig til at mene, at det var tjenligt for Komediernes Fremtarv, om den italienske Opera blev nedlagt, da dens store Bekostelighed foraarsagede, at Komediehuskassen altid er i saadant Betryk, at der maa gøres Laan, som ingen Udvej ses til at betale, men med hver Dag giver at befrygte, at Komedierne, hvorved store Penge komme ind og Publikum viser sin *gout* og Lyst at være for dem, skal gaa til Grunde, hvorved dog Operaen maa „cessere“, saasom den aldrig kan bestaa af sig selv“. — Som en Følge heraf blev den italienske Opera nedlagt fra denne Saisons Slutning, men samtidig inddrog Kongen (Fr. V) 7,000 Rgdl. af det Theatret bevilgede Tilskud.

17. Saison. 26. Septbr. 1764—26. April 1765.

17. Okt. debuterede Charlotte Dorothea Biehl som dramatisk Forfatterinde med Komedien „Den kærlige Mand“.

1765. 11. Mts. blev Jfr. Rose, da hun efter at have spillet Belise i „Vulcani Kjæp“ vilde køre hjem, med List og Vold bortført af Viceadmiral, Grev C. C. Danneskjold-Laurvig. Han blev til Straf idømt at betale „10,000 Rgdl. til gudeligt Brug og til Jfr. Rose, hvis Levebrød han havde forspildt, 200 Rgdl. aarligen, saa længe hun var ugift. Naar hun giftede sig, skulde han en Gang for alle betale hende 3000 Rgdl. i Medgift“.

18. Saison. 25. Septbr. 1765—23. Decbr. 1766.

(Formedelst Frederik V's Sygdom og Død sluttede Saisonen saa tidlig.)

3. Okt. debuterede Johanne Sophie Bergmann, ɔ: Mad. Knudsen, som Leonore i „Den Stundesløse“.

23. Dec. Theatret lukkes. Skuespillerne faar halv Gage.

19. Saison. 2. Oktbr. 1766—22. Juli 1767.

1766. 2. Okt. Hersleb udtraadte af og Raadmand W. Bornemann indtraadte i Direktionen, som da bestod af:
Moltke som Overdirektør,
von der Lühe,
Fr. Horn,
Abr. Falck og
W. Bornemann } som Meddirektører.

3. Okt. var Chr. d. VII første Gang i Theatret som Konge.

22. Dec. begyndte et af Kongen (Chr. VII) indkaldt fransk Skuespillerselskab under Direktion af Mad. Belleval og med Titel „Kongens ordinære Komedianter“ paa det danske Theater, uden Leje, at give offentlige Forestillinger af Tragedier, Lystspil og Syngestykker. De vigtigste Medlemmer vare: Komikeren Dinezi og Tragikeren la Tour.

1767. 30. Jan. begyndte det franske Selskab med Hoftheatrets Aabning sine Forestillinger. Efter en Ombygning i 1842 er dette Theater bevaret den Dag i Dag (1917).

23. Feb. Bestyrelsen omordnedes saaledes, at
Overpræsident von der Lühe blev Overdirektør,
Konferensraad Schrødersee (som ældste Borgermester),
Justitsraad Hæseker (som ældste Raadmand),
H. C. Bech og J. Sønnichsen } som Delegerede af „Stadens 32 Mænd“, } Meddirektører.

1767. 27. Apr. afgik Sacco som Balletmester og første Danser samt Dlle Minarelli som første Danserinde og ansattes Danserne J. B. Martin og Mad. Dutillet.

20. Saison. 5. Oktbr. 1767—22. Juli 1768.

1768. 6. Jan. reskriberede Kongen (Chr. VII), at den danske Skueplads herefter skulde have et aarligt Tilskud af 8,000 Rgdl., men være forpligtet til at holde et italiensk Operaselskab.

I Jan. blev den tidligere Statistinde A. C. Beuthack, kaldet „Støvlet-Kathrine“, udvist af Landet paa Grund af sit Forhold til Kong Chr. VII.

26. Jan. I en Kreds af Hoffets Damer og Herrer spillede Chr. d. VII Sultan Orosman paa Fransk i Tragedien „Zaïre“ paa Hoftheatret.

13. Apr. afholdtes første Gang offentlig Maskerade i Skuespilhuset.

21. Saison. 30. Septbr. 1768—21. Juli 1769.

Først i Oktober aabnede det italienske Selskab sine Forestillinger. Af dets Medlemmer fik kun Kapelmester Scalabrini og Tenoristen Potenza nogen Betydning. Til Operisternes Lønning medgik i denne Saison 8,772 Rgdl., medens det danske Selskab og dets Embedsmænd kun fik 5,165 Rgdl.; Orkestret kostede 1,800 Rgdl.

1769. 3. og 6. Maj gav Mr. Maddox Linedans med Bajads imod „Salair“ til Kassen og „en Loge til Direktionen“.

21. Juli endte Saisonen med en Stigning i Theatrets Gjæld til 35,064 Rgdl. Da Borgerrepræsentationen klagede i denne Anledning, tilstod Kongen (Chr. VII), for at bevare Operaen, Skuepladsen for et Aar en Understøttelse af 13,000 Rgdl.

22. Saison. 2. Oktbr. 1769—30. April 1770,

hvortil Italienerne atter vare engagerede.

9. Okt. optraadte Als sidste Gang.

27. Nov. debuterede Bernhard Henrik Beck som Henrik i „Den honnette Ambition“.

1770. 27. Apr. overtog Kongen (Chr. VII) den danske Skueplads imod at skænke 30,000 Rgdl. (3,000 Rgdl. aarlig i 10 Aar) til Gjældens Betaling. Theatret blev underlagt Partikulair-Kamret, som strax overdrog det til Kapelmester Sarti i Entreprise paa 10 Aar. Han fik aarlig „10,000 Rgdl. til Holdelsen af dansk Komedie og italiensk Opera, 4,000 Rgdl. til Holdelsen af et italiensk Intermezzo paa Slottene om Sommeren og 2,000 Rgdl. for Officerernes fri Entrée til Operaen, samt ved Entreprisens Ophør 1. Maj 1780 6,000 Rgdl. som Rekompence“. — 1769 stilledes de franske Skuespil paa Hoftheatret under Bestyrelse af Grev Holck med Legationsraad Texiér som Forretningsfører. 1770 blev Grev Enevold Brandt Direktør.

30. Aug. døde Als, 48 Aar gl.

23. Sep. døde Mad. Lenkiewitz, ca. 60 Aar gl.

Fra Kongens (Chr. VII) Overtagelse af Theatret benævntes det officielt:

Den kgl. danske Skueplads.

23. Saison. 8. Oktbr. 1770—7. Maj 1771.

„Blaa-Taarn-Straffen“ indføres, dog i Begyndelsen væsentligst kun overfor de franske Skuespillere.

3. Dec. døde Reerslew, 55 Aar gl.

1771. Saisonen faldt uheldig ud paa Grund af den italienske Opera. Kapellet blev sat paa gode og faste Lønninger, hvilke medførte en aarlig Udgift af 13,650 Rgdl.

24. Saison. 7. Oktbr. 1771—30. April 1772.

7. Okt. Efter Sartis Ønske tiltraadte N. K. Bredal som Direktør for de danske Skuespil.

25. Nov. gaves samtidig med „Tronfølgen i Sidon“ Efterstykket „Den dramatiske Journal“, som Direktør Bredal havde skrevet for at hævne sig paa Rosenstand-Goiske, der i første Nr. af „Den dramatiske Journal“, det første danske dramatisk-kritiske Tidsskrift, havde angrebet „Tronfølgen“ stærkt. Stor Tumult og Slagsmaal i Theatret, Studenterne imod og Officererne for Bredal.

1772. 31. Jan. blev den arresterede Grev Enevold Brandts Post som Direktør for Hoftheatret besat med Hofmarskal Bielke.

24. Feb. opførtes den første danske Tragedie, J. N. Bruns „Zarine“.

6. Maj nedsattes en Kommission af Bielke, Generalløjtnant Køller-Banner, Konferentsraaderne Carstens og Nielsen samt Hofintendant Wegener

PROLOGUS

til den 12te November 1766,

Da, i

Hans Kongelige Mayestæts

Allerhøyeste Nærværelse,

Hendes Mayestæt,

Dronning Caroline Mathilde,

første Gang tog den

Kongelige Danske Skue-Plads

i Høyeste Oyesyn.

Stormægtigste Monark! hvor inderlig en Glæde
Indtager os i Dag, vi for Dit Aasyn træde!
O! herlig Syn! — Vi see Din Engleliig' Gemal;
Din, Dine Rigers Fryd, Din Viisdoms Høye Val!
Britannien vi meer end denne Gave skylder;
Hiin Dyrebare Skat hver Siæl endnu opfylder,
Lovise aldrig kand af Danskes Minde gaae
I Caroline vi nu lige Held opnaae.
Henrykkede vi see forud Lyksaligheder,
Som dette Høye Baand for Nordens Børn bereeder,
Og overalt udstrøer ved det udvalgte Par,
Hvis Liige sielden før et Land fremviiset har.
Velkommen Christians, velkommen Landets Glæde!
Vaag, Himmel! og befæst vor Konges Arve-Sæde!
Giør dette Høye Pars Lyksalighed saa stor,
At aldrig nogens Held var større før paa Jord.

Kiobenhavn, trykt hos H. J. Graae.

for at bringe den danske Komedie og den italienske Opera paa en saadan Fod, at de hverken faldt den kgl. Kasse eller Staten til Byrde.

1772. 11. Maj indkom Sarti med Ansøgning om, at hans Kontrakt maatte ophæves, da han var Fallent. Ansøgningen bevilgedes.

Efter fornævnte Kommissions Betænkning bestemtes det, at det italienske Operapersonale skulde indskrænkes og de danske Skuespilleres Ugeløn forandres til aarlig Gage. — Det kgl. Tilskud til det danske, franske og italienske Theater bestemtes til 40,000 Rgdl. — Assessor Hvass ansattes som Inspektør for at have Tilsyn med hele Theatervæsenet. Efterhaanden hævedes den Vedtægt, at Tilskuerne ikke i Kongens Nærværelse maatte klappe, før Kongen havde gjort det.

25. Saison. 23. Oktbr. 1772—9. Juni 1773.

23. Okt. blev Skuepladsen først egentlig kongelig under Ledelse af en bestemt Direktion, bestaaende af:
Overhofmarskal, Greve Christian Frederik Holstein-Ledreborg, Præces,
Konferensraad A. G. Carstens, Kgl. Bibliothekar G. Nielsen og Hofintendant V. T. Wegener, } Meddirektører.
11. Dec. debuterede Skuespilleren Ludvig Holberg.

1773. 22. Feb. afgik Wegener og Højesteretsassessor Vilhelm Bornemann tiltraadte som Meddirektør.
3. Mts. døde Londemann, 55 Aar gl.
19. Mts. debuterede Frederik Schwarz som Henrik i „Den uformodentlige Hjemkomst".
26. Mts. opførtes „Kærlighed uden Strømper" 1. Gang og modtoges med stor Jubel.
3. Apr. gav de franske Skuespillere den sidste Forestilling paa Hoftheatret.
5. Maj tiltraadte Højesteretsassessor C. F. Jacobi og Generalpostdirektør J. G. Paulli Direktionen.
19. Maj Formedelst Theatrets Ombygning flyttedes Forestillingerne midlertidig til Hoftheatret.
2. Juni debuterede Jfr. Mette Marie Astrup som Leonora i „Den Stundesløse".
Den første Syngeskole oprettedes med Potenza som Lærer, det første Regulativ for dramatiske Arbejders Betaling offentliggjordes og et nyt Tjenestereglement indførtes. — Kommercesekretær T. C. Walter udnævntes til *Directeur de théatre* med 600 Rgdlr. aarlig Gage for at føre hele den artistiske Forretningsgang.

26. Saison. 27. Oktbr. 1773—19. Maj 1774.

27. Okt. debuterede Iver Hesselberg Urberg.
2. Nov. debuterede Gottfred Kemp.
3. Nov. debuterede Jfr. Johanne Catharina Olsen, ɔ: Mad. Rosing, som Nanine i „Nanine".
3. Nov. debuterede Jfr. Catharina Morell, ɔ: Mad. Gjelstrup, som Pernille i „Det aftvungne Samtykke".
3. Dec. debuterede Danserinden Anine Marie Magdalene Frølich.

1774. 31. Jan. genaabnedes Theatret efter Harsdorffs Ombygning. Sætningen „Ej blot til Lyst" (af Direktør Jacobi) blev anbragt over Prosceniet.
31. Jan. debuterede Jfr. Birgitte Winther.
9. Feb. debuterede Nicolaj Elsberg, Struensees forhenværende Tjener.
6. Maj udtraadte Konferensraad Nielsen af Direktionen.

27. Saison. 30. Oktbr. 1774—26. Maj 1775.

11. Nov. debuterede Carl Frederik Thessen.

1775. 26. Maj afgik Walter som *Directeur de théâtre*.

28. Saison. 2. Oktbr. 1775—10. Maj 1776.

2. Okt. debuterede Jacob Arends.
2. Okt. debuterede Jfr. A. S. Jacobsen ɔ: Mad. Colding. Hendes Bane blev ganske kort, fordi hendes lange Næse irriterede den sindssyge Konge Chr. VII.
6. Nov. tiltraadte Vinzenco Tomaselli (Galeotti) som Balletmester.

1776. 4. Jan. døde Niels Clementin, 56 Aar gl.
19. Jan. debuterede Jfr. Catharine Salathé, ɔ: Mad. Schall, som Dorine i „Tartuffe".

29. Saison. 30. Septbr. 1776—13. Maj 1777.

30. Sep. indtraadte Højesteretsassessor Michael Treschow i Direktionen.

1777. 28. Feb. opførtes Beaumarchais' „Barberen i Sevilla" 1. Gang.
3. Maj stiftedes paa Fr. Schwarz' Initiativ det første danske „Dramatiske Selskab".

1777. 7. Maj udtraadte Konferensraad Carstens af Direktionen, som derefter bestod af:
Overmarskal, Grev Christian Fred. Holstein,
Højesteretsassessor W. Bornemann,
Højesteretsassessor C. F. Jacobi,
Generalpostdirektør J. G. Paulli og
Højesteretsassessor M. Treschow.

30. Saison. 1. Oktbr. 1777—26. Juni 1778.

6. Okt. debuterede Michael Rosing som Orosman i „Zaïre".
10. Okt. debuterede Adam Gottlob Gjelstrup som Henrik i „Henrik og Pernille".
1. Dec. debuterede Sangerinden Jomfru Catharine Møller, ɔ: Mad. Frydendahl.

1778. 7. Feb. opførte „Det dramatiske Selskab" første Gang „Balders Død" paa Hoftheatret.
27. Feb. debuterede Mad. Caroline Marie Preisler, f. Devegge.
3. Mts. debuterede Jomfru Inger Birgitte Aaslew, ɔ: Mad. Clausen.
12. Mts. ophævedes fornævnte Direktion, og der indsattes en Overtilsynskommission, bestaaende af:
General Eickstedt.
Overhofmarskal, Grev Chr. Fr. Holstein,
Statsminister og Geheime-Kabinetssekretær Ove Høegh-Guldberg og
Højesteretsassessor C. F. Jacobi.
med Kammerherre H. W. Warnstedt som administrerende Direktør.
26. Juni afskaffedes den italienske Opera.

31. Saison. 2. Oktbr. 1778—14. Maj 1779.

Eickstedt faar sat igennem fra Sæsonens Begyndelse, for at chikanere Caroline Walter til Fordel for sin Elskerinde Jfr. Møller ɔ: Mad. Frydendahl, at de Spillendes Navne udelades af Plakaten.

1779. 26. Jan. debuterede Joachim Daniel Preisler.

32. Saison. 15. Septbr. 1779—10. Maj 1780.

1780. 31. Jan. opførtes Ewalds „Fiskerne" for 1. Gang.
7. Feb. udtraadte Grev Holstein af og indtraadte Overhofmarskal Engel Carl Ernst Schack i Overtilsynskommissionen.
6. Apr. aabnede Rahbek sin dramatiske Forfatterbane med „Den unge Darby".
24. Apr. ansattes Peder Rosenstand-Goiske ved Eickstedts Intriger som „Korrektør" ved Theatret.
28. Apr. optraadte Fru Walter sidste Gang og flygtede samme Nat til Sverrig, efter at hendes Ansøgning om Afsked var bleven afslaaet.

33. Saison. 15. Septbr. 1780—21. Juni 1781.

1781. 20. Feb. debuterede Danserinden Mad. Marie Christiane Bjørn.
17. Mts. døde Johannes Ewald, 38 Aar gl.
14. Juni debuterede Peter Saabye.

34. Saison. 25. Septbr. 1781—24. Maj 1782.

1782. I Apr. blev Theatret lukket flere Dage paa Grund af Sygdom blandt Personalet.

35. Saison. 25. Septbr. 1782—20. Maj 1783.

Eickstedt udtraadte af Overtilsynskommissionen.

1783. 12. Juli døde M. U. Hortulan, 61 Aar gammel.

36. Saison. 22. Septbr. 1783—21. Juni 1784.

1784. 8. Jan. opførtes „Bagtalelsens Skole" 1. Gang.
26. Apr. ophævedes Overtilsynskommissionen og den senere oprettede „bestandige Direktion". Til Theatrets Chef udnævntes
Overhofmarskal Christian Frederik Numsen
med Kammerherre Hans Wilhelm Warnstedt som administrerende Direktør.

37. Saison. 15. Septbr. 1784—3. Juni 1785.

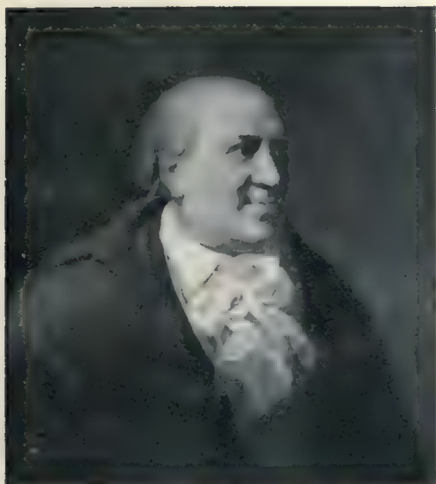
21. Sep. debuterede Jomfru Johanne Elisabeth Morthorst, ɔ: Mad. Dahlén.
23. Sep. debuterede Danserinden Jfr. Mariane Jensen ɔ: Madame Bournonville.
30. Okt. døde C. P. Rose, 61 Aar gl.
6. Nov. døde Danserinden Jfr. Frølich, 22 Aar gl.
6. Dec. gaves en Sørgefest til Roses Minde.

1785. 7. Jan. forbødes det de Spillende „at bukke eller neje for de kgl. Herskaber eller Publikum efter givet Bifald".

38. Saison. 14. Septbr. 1785—2. Juni 1786.

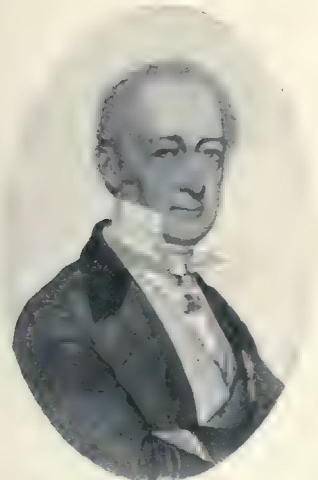
29. Dec. døde Johan Herman Wessel, 43 Aar gl.

1786. 26. Jan. blev den sidste Forestilling paa Hoftheatret

P. Rosenstand-Goiske. 1786.

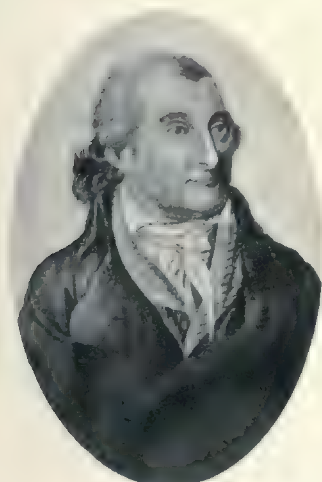

Chr. Frederik Numsen. 1784.

Eiler Hagerup. 1786.

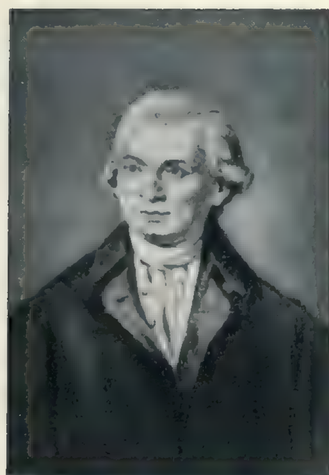

Joach. Godske Levetzau. 1840.

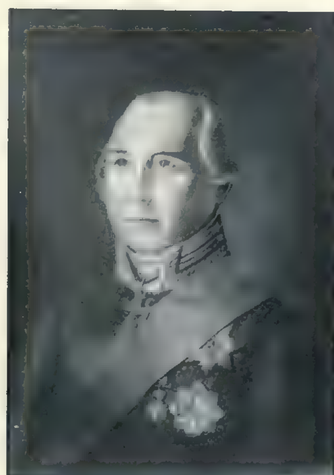

Jonas Collin. 1821.

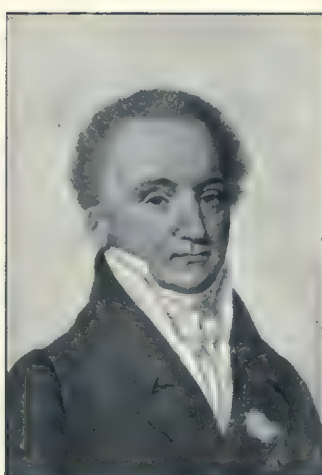

Hans Wilh. Warnstedt. 1778.

Thomas Thaarup. 1794.

Edv. Storm. 1794.

Joh. A. P. Schultz. 1787.

Ad. Wilh. Hauch. 1794.

Ernst Fr. Waltersdorff. 1798.

Frederik Conrad Holstein. 1811.

Overdirektører og Direktører ved Theatret (se den senere fremkommende kronologiske Oversigt over deres Virksomhed ved Theatret).

under den kgl. Skuespildirektion givet, da det bestemtes, at der fremtidig ogsaa skulde spilles om Onsdag og Lørdag Aften paa Theatret paa Kongens Nytorv.

1786. 14. og 15. Juli tillod Theaterchefen (Numsen) Liniedansforestillinger paa „Den danske Skueplads“.

39. Saison. **15. Septbr. 1786—31. Maj 1787.**

Bestyrelsen var den 2. Septbr. forandret saaledes, at Numsen fremdeles var Chef
med 6 Meddirektører, nemlig:
Warnstedt, administrerende Direktør,
Etatsraad Eiler Hagerup.
Justitsraad Peter Wormskjold,
Overauditør Peder Rosenstand-Goiske,
Justitsraad og Hovedkasserer ved Theatret Niels Lassen og
Den eventuelle Kapelmester, som blev Johan Abraham Peter Schultz (17. Septbr. 1787).

Denne indviklede Bestyrelse fik af Personalet Tilnavnet: „De syv vise Mestre“.

22. Sep. opførtes Beaumarchais „Figaros Giftermaal“ 1. Gang.
31. Okt. opførtes Balletten „Amors og Balletmesterens Luner“ første Gang
7. Dec. debuterede Peter Jørgen Frydendahl som Belcour i „Vestindianerne“.
14. Dec. debuterede Hans Christian Knudsen som Oldfux i „Den Stundesløse“.

40. Saison. **17. Septbr. 1787—9. Maj 1788.**

1787. I Sep. ansattes det første Medlem af Slægten Zinck, H. O. C. Zinck, som Syngelærer.
29. Okt. døde Christopher Ørsted, 66 Aar gl.
1788. 21. Jan. udnævntes Michael Rosing til Instruktør.
4. Mts. opførtes P. A. Heibergs første dramatiske Arbejde „Forvandlingerne“ første Gang.
17. Maj døde Forfatterinden Jfr. Biehl, 57 Aar gl.

41. Saison. **18. Septbr. 1788—3. Juni 1789.**

Fra denne Saisons Begyndelse anførtes atter de Spillendes Navne paa Plakaten.
16. Okt. debuterede J. C. Due i „Forvandlingerne“.
1789. 27. Mts. forbødes det for Fremtiden at lade Uvedkommende faa Adgang til Generalprøverne.
22. Maj blev det forbudt Skuespillerne og Danserne „at lade deres Toppé afskjære“.
5. Juni gaves den første under kongl. Bestyrelse tilstaaede Benefice.

42. Saison. **3. Septbr. 1789—1. Juni 1790.**

Zinck fik oprettet et „bestandigt Syngekor“ paa 40 Personer, der lønnedes med 12,000 Rgdl.

43. Saison. **16. Septbr. 1790—31. Maj 1791.**

1790. 16. Sep. opførtes „Høstgildet“ af Th. Thaarup 1. Gang.
19. Nov. debuterede Ferdinand Ludvig Wilhelm Lindgreen som Frontin i „Den forliebte Autor og Tjener“.
1791. 26. Feb. fik Kapellets Enkekasse kongelig Approbation.
3. Mts. afskedigedes Numsen som Chef og Warnstedt blev første Direktør.

44. Saison. **1. Septbr. 1791—31. Maj 1792.**

5. Sep. optraadte Elsberg i „komplet Fuldskab“, hvilket gav Warnstedt Anledning til at holde en Tordentale for Personalet.
1792. 16. Jan. optraadte Gottfred Kemp sidste Gang. Paa Grund af en Ubesindighed, der blev slaaet op til et groft Tyveri, fik han Afsked. Han døde 20. Nov. 1795.
13. Apr. optraadte Preisler sidste Gang, og tre Dage senere flygtede han fra Landet med en ubetydelig Skuespillerinde Jfr. Fredelund.
15. Maj afgik Direktionen og Greve Ferdinand Anton Christian Ahlefeldt blev Direktør.
En af de afgaaede Direktører, Niels Lassen, havde Kassemangel og blev straffet.

45. Saison. **17. Septbr. 1792—13. Maj 1793.**

17. Sep. Abonnementet ophævedes og de Spillendes Navne udelodes paany af Plakaten.
29. Okt. døde Mad. Gielstrup; hun optraadte sidste Gang 12. Marts s. A.
I Okt. døde Mad. Hallesen, c. 55 Aar gl.
1793. 23. Feb. døde Mad. Rose, 55 Aar gl.
2. Maj opførtes „Gulddaasen“ af Olufsen for 1. Gang.

46. Saison. **16. Septbr. 1793—30. Maj 1794.**

1793. 16. Sep. Logeabonnementet indførtes paany.
24. Sep. debuterede Hans Andreas Clausen.
9. Nov. udstedtes en ny, skærpet „Anordning betræffende Skuespillene“.
26. Nov. debuterede Jfr. Eline Marie Smidth ɔ: Mad. Heger.
1794. 26. Feb. Ved Christiansborg Slots Brand brændte Theatrets Arkiv 1748—94 (undtagen Regnskaberne).
22. Aug. afskedigedes Ahlefeldt som Chef.
28. Aug. udnævntes Kammerherre A. W. von Hauch til Direktør med Forfatterne Thomas Thaarup og Edvard Storm som Meddirektører.

47. Saison. **15. Septbr. 1794—29. Maj 1795.**

29. Sep. døde Edvard Storm og efterfulgtes i Direktionen af Professor Jørgen Kierulf.
15. Nov. bestemtes, at de Spillendes Navne atter skulde anføres paa Plakaterne til de to første Forestillinger af hvert Stykke.

48. Saison. **7. Septbr. 1795—21. Maj 1796.**

1795. 7. Sep. De Spillendes Navne opførtes fremtidig paa alle Plakater.
1796. 18. Jan. blev der ved den anden Opførelse af „Dormon og Wilhelmine“ stærk Tumult i Theatret.
30. Jan. opførtes Samsøes Sørgespil „Dyveke“ første Gang.
18. Feb. debuterede Danserinden Mad. Mariane Bournonville som Skuespillerinde.
31. Mts. døde Mad. Knudsen, f. Bergmann, 54 Aar gl.
14. Apr. debuterede Jens Steffen Heger som „Figaro“.

49. Saison. **5. Septbr. 1796—19. Maj 1797.**

I Sæsonens Begyndelse udfærdigedes et nyt Regulativ for Betalingen af dramatiske Arbejder, og „Saisons-Douceurer“ indførtes.
23. Sep. debuterede Ole Rongsted d. æ.
18. Nov. aabnedes „det danske National-Theater“ i Odense. Det bestod indtil 1. Maj 1914 og var det første faste Skuespilhus uden for Kjøbenhavn.
22. Nov. bestemtes ved kgl. Resolution, at Skuespillerne og Solodanserne af begge Køn, naar de havde tjent 25 Aar, hvert femte Aar skulde have en Benefice.
1797. 31. Jan. opførtes Sanders Sørgespil „Niels Ebbesen“ første Gang.
14. Mts. opførtes Falsens og Kunzens Syngestykke: „Dragedukken“ for 1. Gang.
25. Apr. debuterede Jens William Kruse.
2. Maj debuterede Peder Heinsvig.
28. Maj døde Mad. Preisler, 36 Aar gl.
29. Aug. døde Mad. Mariane Bournonville, 29 Aar gl.

50. Saison. **4. Septbr. 1797—19. Maj 1798.**

7. Nov. døde B. H. Beck, 49 Aar gl.
15. Dec. debuterede Adam Oehlenschläger som Skuespiller.
1798. 18. Jan. debuterede Jfr. J. C. Ebbesen ɔ: Mad. Foersom.
25. Juni døde Jens Musted, 67 Aar gl.

51. Saison. **3. Septbr. 1798—17. Maj 1799.**

Hauch afgik og afløstes af Kammerherre Ernst Frederik Waltersdorff, medens Forfatteren Jens Baggesen blev ansat som Meddirektør.
Overskriften over Prosceniet forandredes til:
Castigat ridendo mores!
8. Aug. døde C. F. Thessen i Odense, 60 Aar gl.
18. Okt. debuterede Peter Thun Foersom som Jacob i „Gamle og nye Sæder“.
19. Okt. blev den første Opera af Mozart, „Elskernes Skole“ (Cosi fan tutte), opført.
22. Okt. bekrandsedes Gielstrup for aabent Tæppe af Knudsen, som til Straf idømtes 4 Dages Arrest i Blaataarn.
1799. 15. Apr. debuterede Jfr. Johanne Marie Nick, ɔ: Mad. Lange, ɔ: Spindler.

52. Saison. **9. Septbr. 1799—24. Maj 1800.**

12. Sep. debuterede C. W. A. Egholm.
30. Nov. optraadte Oehlenschläger sidste Gang.
1800. 13. Mts. under Forestillingen døde Syngemester Potenza paa Theatret.
2. Apr. afgik Thaarup som Direktør.

53. Saison. **25. Septbr. 1800—9. Maj 1801.**

25. Sep. blev Oberst, Kammerjunker C. E. von Sames Meddirektør.
1. Nov. ansattes Preisler som Sufflør. Afsked 1802.
12. Nov. begyndte man at spille om Onsdagen og om Lørdagen med Abonnement, men ophørte atter dermed ved Saisonens Udgang.

F. L. W. Lindgreen som „Arv".

P. J. Frydendahl som Bernard i „Røverborgen".

P. J. Frydendahl i „Væringerne i Miklagard".

P. J. Frydendahl som „Didrik Menschenskræk".

O. Rongsted d. y. som Erik i „Væringerne".

O. Rongsted d. y. som Jens i „Jacob v. Thyboe".

G. J. Liebe som Henrik Rud i „Elverhøj".

Madam A. D. Liebe som Marthe i „Jean de France".

Aug. Chr. W. Haack som „Don Ranudo".

Mad. Rongsted som Gedske i „Den politiske Kandestøber".

J. E. Hass som Walkendorf i „Elverhøj".

C. Foersom som Sigurd i „Axel og Valborg".

J. A. G. Stage som Brandt i „Kong Salomon".

J. A. G. Stage som Svend Tveskæg i „Palnatoke".

J. A. G. Stage som Paul Flemming i „Elverhøj".

J. A. G. Stage som Haldur Snorrason i „Væringerne".

54. Saison. 7. Septbr. 1801—25. Maj 1802.

1801. 6. Okt. døde Jacob Arends, 58 Aar gl.
23. Okt. afgik Waltersdorff og Hauch blev atter Chef.

1802. 4. Feb. debuterede Hans Rind.
4. Mts. debuterede Mad. Liebe, ɔ: Jfr. Anna Dorothea Sølver.
16. Mts. debuterede Sangeren Edouard Du Puy.
20. Mts. debuterede Lorentz Peter Eenholm.
5. Apr. døde C. L. Printzlau, 87 Aar gl. Med ham forsvandt den sidste af det Personale, som aabnede Theatret i Holbergs Levetid.

55. Saison. 6. Septbr. 1802—6. Maj 1803.

10. Sept. debuterede Jfr. Emilie Rosing.
14. Dec. døde Nicolaj Elsberg, 53 Aar gl.

1803. 18. Juli døde Egholm, 34 Aar gl.
8. Mts. afgik Baggesen som Direktør.

56. Saison. 5. Septbr. 1803—25. Maj 1804.

30. Sep. debuterede Sangeren H. H. Schønberg, som senere blev Hofinspektør og Etatsraad og døde 1845, 60 Aar gl. Han blev Oldefader til Adam og Johannes Poulsen.
1. Dec. optraadte A. C. Gielstrup sidste Gang.
I Vinterens Løb foretog en Del af Theatrets Personale under Fr. Schwarz' Ledelse den første Tourné til nærliggende Provinsbyer.

1804. 17. Maj opførtes Syngestykket „Skatten“ 1. Gang.

57. Saison. 3. Septbr. 1804—24. Maj 1805.

1805. 31. Maj—21. Juni gaves franske Forestillinger af Fourés og Duclos' Selskab.
26. Juni—3. Aug. gaves franske Forestillinger af et Selskab fra Stockholm.

58. Saison. 2. Septbr. 1805—26. Maj 1806.

1806. 16. Mts. døde Forfatteren J. C. Tode.
11. Maj gav „den kgl. dram. Skole“, der med Rahbek som Leder var blevet oprettet i 1804, sin første Forestilling paa Hoftheatret. De Foredrag, Rahbek holdt for Eleverne, er trykt i hans Bog „Om Skuespillerkonsten“.
15. Maj debuterede A. C. W. Haack.
19. Maj opførtes „Ungdom og Galskab“ 1. Gang.
30. Maj—17. Juli gaves franske Forestillinger under Direktion af Fourés.

59. Saison. 1. Septbr. 1806—29. Maj 1807.

1807. 5. Apr. debuterede Carl Bruun.
5. Maj opførtes Mozarts Opera „Don Juan“ 1. Gang.

60. Saison. 26. Oktbr. 1807—15. Marts 1808. (Theatret lukkedes paa Grund af Christian VII's Død.)

1808. 21. Jan. debuterede Sangerinden Jfr. Maria Elisabeth Thomsen, ɔ: Mad. Zinck.
30. Jan. opførtes Oehlenschlägers første Tragedie „Hakon Jarl“ 1. Gang, hvori Jfr. Birgitte Elisabeth Olsen, ɔ: Mad. Andersen, debuterede.

61. Saison. 1. Septbr. 1808—26. Maj 1809.

1809. 28. Jan. blev H. C. Knudsen Dannebrogsmand — dog ikke som fortrinlig Skuespiller, men paa Grund af sine Indsamlinger til „de i Krigen Faldne og Kvæstedes Efterladte.“ Det forbødes ham at bære Dekorationen, naar han var „i Aktion“.
7. Mts. afgik Sames og K. L. Rahbek tiltraadte som Direktør.
2. Apr. døde Joachim Daniel Preisler, 53 Aar gl.
4. Apr. opførtes „Palnatoke“ 1. Gang.
21. Apr. opførtes „Sovedrikken“ af Weyse 1. Gang.
23. Apr. holdt Peter Foersom den første danske Oplæsning — „Deklamatorium“ — paa Hoftheatret.

62. Saison. 4. Septbr. 1809—26. Maj 1810.

24. Okt. debuterede Georg Julius Liebe.
8. Nov. landsforvistes Koncertmester Du Puy med 2 Timers Varsel paa Grund af sit Forhold til Kronprinsesse Charlotte Frederikke.

1810. 29. Jan. opførtes „Axel og Valborg“ 1. Gang.
3. Mts. døde Peter Saabye, 48 Aar gl.
2. Okt. debuterede J. E. Hass.

63. Saison. 3. Septbr. 1810—21. Maj 1811.

Fra denne Saisons Begyndelse bortabonneredes Logerne til hver af de fire Spilledage i Ugen til den Højstbydende, ligesom der indrettedes et siddende Parterre, hvortil Billetten kostede 4 Mark.

1811. 29. Jan. opførtes „Correggio“ 1. Gang.
23. Juli udsattes efter kgl. Resol. 4 Præmier à 1,000 Rdl. for de 4 bedste, fuldt udviklede Debutanter i Helte- og Elskerfaget, en første Tenorist og en Primadonna.

64. Saison. 2. Septbr. 1811—29. Maj 1812.

Hauch afgik og Kammerherre F. C. Holstein tiltraadte som Chef; Etatsraad, Notarius publ. G. H. Olsen blev Meddirektør.
23. Dec. døde Jfr. Rosing, 27 Aar gl.

1812. Fra Januar forhøjedes Billetpriserne med omtrent en Trediedel.
4. Apr. debuterede Sangeren Johan Georg Christopher Zinck.

65. Saison. 7. Septbr. 1812—31. Maj 1813.

16. Okt. opførtes „Stærkodder“ 1. Gang.

1813. 1. Apr. opførtes „Bortførelsen fra Serailet“ 1. Gang.
22. Apr. debuterede Dr. med. Johan Christian Ryge som Palnatoke.
12. Maj indførtes Shakespeare med „Hamlet“s Opførelse i Skuespilleren Peter Foersoms Oversættelse.

66. Saison. 6. Septbr. 1813—31. Maj 1814.

2. Okt. optraadte August Bournonville 1. Gang, 8 Aar gl.

1814. 31. Jan. optraadte Sangeren G. B. Cetti første Gang.
15. Maj gaves den første Søndagsforestilling.
26. Maj opførtes Operaen „Røverborgen“ af Kuhlau 1. Gang.
1. Juni—3. Septbr. gaves tyske og franske Forestillinger. For første Gang tog det kgl. Theaters Skuespillere paa Sommerturné til Provinserne.

67. Saison. 5. Septbr. 1814—30. Maj 1815.

1815. 22. Apr. opførtes „Masaniello“ 1. Gang.
29. Maj debuterede Sangerinden Jfr. Wilhelmine Rosine Løffler, ɔ: Mad. Funck.

68. Saison. 4. Septbr. 1815—31. Maj 1816.

I August optraadte Dr. Ryge som Gæst paa Burgtheatret i Wien. Han var den første danske Skuespiller, der spillede paa Tysk.
21. Sep. debuterede Sangerinden Jfr. Caroline Walter ɔ: Mad. Rind, ɔ: Mad. Nielsen.
4. Nov. optraadte Michael Rosing sidste Gang.
16. Nov. debuterede Johan Adolf Gottlob Stage.
16. Dec. betraadte Hans Christian Knudsen sidste Gang Scenen og fremsagde en Epilog.

1816. I Jan. aabnedes „Polyhymnias Theater“ i Aarhus. Det blev benyttet indtil 1900.
19. Jan. opførtes „Hagbarth og Signe“ 1. Gang.
30. Jan. opførtes „Ludlams Hule“ 1. Gang.
4. Mts. døde H. C. Knudsen paa sin 53aarige Fødselsdag.
19. Mts. debuterede Christen Niemann Rosenkilde.
6. Apr. opførtes Holbergs 5 Akts Komedie „Gert Westphaler“ 1. Gang i Rahbeks til 3 Akter forkortede Omarbejdelse.
25. Apr. debuterede Sangerinden Jfr. Eleonora Zrza.
7. Maj debuterede Jfr. Henriette Jørgensen.
21. Maj udnævntes Frydendahl til Instruktør istedetfor den afgaaede Schwarz.
31. Maj gav „den dram. Skole“ sin sidste Forestilling paa Hoftheatret. Skolen ophævedes.
6. Juni—26. Aug. gaves danske Forestillinger af et Selskab af kgl. Skuespillere, tyske af Maria Renner og Franz v. Holbein fra Prag.

69. Saison. 2. Septbr. 1816—31. Maj 1817.

2. Sept. opførtes „Kong Lear“ 1. Gang.
Fra denne Sæsons Begyndelse bestemtes det, at 40 pCt. af Søndagsforestillingernes Indtægt skulde anvendes til Gratiale for dem af Personalet, som derved fik forøget Arbejde.
10. Okt. opførtes Operaen „Joseph og hans Brødre“ 1. Gang.
16. Dec. døde Balletmester Galeotti, 83 Aar gl.
26. Dec. tog Fr. Schwarz Afsked med Publikum i en Epilog.

1817. 24. Jan. døde Peter Thun Foersom, 39 Aar gl.
27. Jan. døde Komponisten Kunzen, 56 Aar gl.
10. Apr. opførtes „Maria Stuart“ 1. Gang.
21. Apr. optraadte J. S. Heger sidste Gang.
29. Maj opnaaedes kgl. Stadfæstelse paa „Forskrifterne“ for „Theatrets Enke- og Børneforsørgelseskasse“, hvortil Ideen skyldtes Foersom.
9. Juli forbød „en kgl. Resolution“ Opførelsen af offentlige Skuespil i hvilketsomhelst Sprog i Hovedstaden eller paa dens Grund udenfor den kgl. Skueplads. Anledningen var, at Professor Kruse og den tidligere Sanger H. H. Schønberg til Kongen havde indgivet en afslaaet Ansøgning om

Jfr. E. Zrza i „Bortførelsen fra Serraillet“.

Jfr. E. Zrza som Sidi i „Lulu“.

Jfr. Henriette Jørgensen i „Hagbarth og Signe“.

Madam W. R. Funck som „Amenaide“.

N. P. Nielsen som Amalrik i „Røverborgen“.

Tilladelse til Oprettelsen af et Privattheater i Kjøbenhavn.

1817. 28. Aug. bekendtgjorde Direktionen, at den frabad sig nye Oversættelser af Stykker og ikke saa sig i Stand til at angive, naar Originalforfatteres nye Stykker kunde blive opført.

70. Saison. 31. Aug. 1817—30. April 1818.

Over Prosceniet anbragtes atter: „Ej blot til Lyst“.

1. Sep. opførtes „Kabale og Kærlighed“ 1. Gang.
15. Nov. opførtes „Macbeth“ 1. Gang.
2. Dec. opførtes „Den Stundesløse“ for 100. Gang.

1818. 12. Okt. døde Michael Rosing, 62 Aar gl.
29. Okt. indførtes argantiske Lamper paa Tilskuerpladsen i Stedet for Tællelys. Samme Aften optraadte Th. Overskou første Gang.

71. Saison. 5. Septbr. 1818—28. Maj 1819.

1819. 29. Jan. opførtes J. L. Heibergs første Skuespil „Tycho Brahes Spaadom“ 1. Gang.
6. Mts. opførtes „St. Hans Aftenspil“ 1. Gang.
20. Mts. døde Mad. Søhiønning, tidl. Jfr. Rose, 73 Aar gl.
15. Maj betraadte Joachim Ludvig Phister 1. Gang Scenen, 12 Aar gl., som Bondedrengen i „Høstgildet“.
1. Aug. blev Joseph Siboni Syngelærer ved Theatret,

N. P. Nielsen som „Hans Sachs“.

N. P. Nielsen som Svend Estridsen i „Juta“.

72. Saison. 6. Septbr. 1819—26. Maj 1820.

12. Nov. debuterede Frederikke Nissen.
4. Dec. bekendtgjordes, at Publikum kun i 10 Minutter efter et Stykkes Slutning havde Ret til at pibe og klappe, hvorefter der skulde slaas paa en Gongon.

1820. 26. Aug. bestemtes ved kgl. Resolution, at alle Beneficer skulde fremtidig bortfalde og Lørdagen bortabonneres.

73. Saison. 4. Septbr. 1820—26. Maj 1821.

12. Sep. debuterede Nicolai Peter Nielsen som Axel i „Axel og Valborg“.
8. Okt. gav Komponisten C. M. von Weber en Koncert paa Theatret.

1821. 9. Jan. opførtes 1. Gang Op. „Figaros Giftermaal“.
18. Jan. døde Aug. Chr. Wilh. Haack, 33 Aar gl.

N. P. Nielsen som Hagbarth i „Hagbarth og Signe“.

G. B. Cetti som „Figaro“.

Mad. A. P. Eisen som Periferihme i „Lulu“.

Mad. Anna Wexschall som Valborg i „Axel og Valborg“.

N. P. Nielsen som Axel i „Axel og Valborg“.

1821. 30. Jan. tiltraadte Etatsraad Jonas Collin Direktionen som „økonomisk Direktør".
10. Feb. debuterede Jomfru Anna Helene Dorothea Brenøe, ɔ: Mad. Wexschall, ɔ: Fru Nielsen, som Dyveke i „Dyveke".
23. Feb. debuterede Jfr. Petrine Flindt, ɔ: Mad. Eisen.
2. Mts. optraadte Sangerinden Mad. Frydendahl sidste Gang.
21. Mts. døde Hans Bull Rind, 38 Aar gammel.
12. Apr. opførtes Balletten „Armida" første Gang, hvori Eleven H. C. Andersen optraadte.
26. Apr. opførtes 1. Gang „Erik og Abel".
11. Juli døde Th. Thaarup, 72 Aar gl.

74. Saison. 3. Septbr. 1821—30. Maj 1822.

27. Sep. debuterede Jfr. Sophie Schaltz, ɔ: Mad. Winsløw.
7. Dec. debuterede Christen Martin Foersom.
1822. 3. Apr. døde Sangeren E. Du Puy i Stockholm, 49 Aar gl.
26. Apr. opførtes 1. Gang Op. „Jægerbruden".
17. Maj døde Peder Heinsvig, 48 Aar gammel.

75. Saison. 2. Septbr. 1822—31. Maj 1823.

Der indrettedes et 2. Parket og Parterret forsynedes med Bænke.
14. Sep. opførtes 1. Gang Operaen „Barberen i Sevilla".
23. Sep.—10. Okt. gaves 5 Forestillinger i Anledning af Holbergs Sekularfest,
4. Nov. debuterede Sangerinden Jfr. Boline Margaretha Abrahamsen, ɔ: Mad. Kragh.
1823. 16. Feb. døde Jens William Kruse, 48 Aar gl.
1. Mts. døde Ole Rongsted d. æ., 55 Aar gl.
6. Apr. døde Mad. Marie Elisabeth Zinck, 33 Aar gl.
13. Maj optraadte Jfr. Johanne Luise Pätges, ɔ: Fru Heiberg, 1. Gang, 11 Aar gl., i „Christian IV's Dom".
8. Juni døde N. T. Bruun, 45 Aar gl.

76. Saison. 1. Septbr. 1823—29. Maj 1824.

1. Sep. debuterede Sangeren Johan Frederik Kirchheiner.
2. Sep. opførtes for 100. Gang Balletten „Amors og Balletmesterens Luner".
1824. 19. Mts. opførtes det første Stykke af Scribe „Valerie".
20. Mts. opførtes „Nina" 1. Gang.
1. Maj døde Justitsraad Ludvig Holberg, 77 Aar gl. Som en foregiven Gudsøn af Holberg debuterede han i 1772, men gik snart i Toldvæsenets Tjeneste.
Om Sommeren debuterede N. P. Nielsen som tysk Skuespiller i Brunsvig.

77. Saison. 6. Septbr. 1824—31. Maj 1825.

Der indrettedes en ordentlig Foyer til Personalet.
29. Okt. opførtes Operaen „Lulu" 1. Gang, hvori Jomfru Ida Wulff, 16 Aar gl., (senere gift med Postmester, Kammerherre v. Holstein) debuterede.
1825. 7. Apr. debuterede Elisa Johanne Beyer, ɔ: Mad. Thomsen.
6. Maj debuterede Ludvig Joachim Phister, 18 Aar gl., som Bondedrengen i „Den pantsatte Bondedreng".
I Maj spillede Ryge og Nielsen paa Tysk under Emilie Pohlmanns Gæsteoptræden paa det kgl. Theater.

78. Saison. 1. Septbr. 1825—31. Maj 1826.

28. Nov. opførtes „Kong Salomon og Jørgen Hattemager" 1. Gang.
1826. 10. Jan. debuterede Corfitz Seemann.
30. Jan. opførtes Operaen „Tryllefløjten" 1. Gang.
28. Mts. opførtes „William Shakespeare" 1. Gang.
2. Apr. opførtes „Vennernes Fest" 1. Gang.
22. Apr. opførtes „Aprilsnarrene" 1. Gang.

79. Saison. 1. Septbr. 1826—31. Maj 1827.

16. Sep. debuterede Julius Schwartzen.
3. Okt. døde Jens Baggesen, 62 Aar gl.
22. Okt. opførtes „Recensenten og Dyret" 1. Gang.
30. Okt. opførtes Operaen „Den hvide Dame" 1. Gang.
17. Nov. døde Caroline Walter, „Thalias Caroline", i Stockholm, 61 Aar gl.
1. Dec. opførtes Th. Overskous tidligste Komedie „Farens Dage" 1. Gang.
1827. 14. Mts. opførtes Henrik Hertz' tidligste Skuespil „Hr. Burchardt og hans Familie" 1. Gang.
19. Maj døde Forfatteren C. Olufsen, 63 Aar gl.
26. Maj opførtes „Et Eventyr i Rosenborg Have" 1. Gang.
11. Juni opførtes „De Uadskillelige" 1. Gang.
14. Aug. debuterede Jfr. Frederikke Lange, ɔ: Mad. Larcher.
Om Sommeren gæsterede N. P. Nielsen ved tyske Theatre, bl. a. var han Axel i „Axel og Valborg" paa Burgtheatret i Wien.

80. Saison. 1. Septbr. 1827—31. Maj 1828.

1827. 17. Nov. opførtes „Væringerne i Miklagard" 1. Gang.
8. Dec. debuterede Sangerinden Jfr. Ida da Fonseca.
16. Dec. debuterede Jfr. Elise Frederikke Margrethe Heger, ɔ: Mad. Holst.
1828. 18. Jan. opførtes „Købmanden i Venedig" 1. Gang.
9. Apr. debuterede Jfr. Signe Winsløw, ɔ: Fru Giebelhausen, senere bekendt norsk Skuespillerinde.
14. Apr. døde J. G. C. Zinck, 40 Aar gl.
10. Maj optraadte Mad. J. B. Clausen, f. Aaslew, sidste Gang.

81. Saison. 1. Septbr. 1828—30. Maj 1829.

Der indførtes Abonnement om Søndagen.
2. Sep. opførtes „Romeo og Julie" 1. Gang, hvori Balleteleven Louise Rasmussen (ɔ: Grevinde Danner) optraadte første Gang, 13 Aar gl., i en Talerolle.
6. Nov. opførtes „Elverhøj" 1. Gang.
14. Nov. debuterede Wilhelm Conrad Holst.
21. Nov. debuterede Anton Pätges.
12. Dec. debuterede Christian Kragh.
18. Dec. opførtes C. Hauchs tidligste dram. Arbejde „Tiberius" 1. Gang.
31. Dec. opførtes: „Østergade og Vestergade" 1. Gang.
1829. 8. Jan. debuterede Jomfru Caroline Keck, ɔ: Madame Kretzschmer.
24. Mts. debuterede Christoffer Hvid.
25. Apr. opførtes H. C. Andersens tidligste dramatiske Arbejde „Kærlighed paa Nikolaj Taarn" første Gang.
9. Maj døde Direktør Godske Hans Olsen.
29. Maj betraadte Danserinden Lucile Grahn, 9 Aar gl., 1. Gang Scenen.
21. Juli tog Collin sin Afsked som Direktør og erstattedes af Konferentsraad Johan Daniel Timotheus Manthey, Chef for Ordenskapitulets Kontor.

82. Saison. 1. Septbr. 1829—28. Maj 1830.

Søndags-Abonnementet ophævedes.
17. Sep. opførtes „Fidelio" første Gang.
1830. 15. Jan. opførtes „Formynder og Myndling" 1. Gang.
16. Jan. under Opførelsen af „Aprilsnarrene" styrtede en ung Jøde fra anden Etage ned i Parkettet uden at komme til Skade.
10. Feb. døde A. G. Gjelstrup, 77 Aar gl.
31. Mts. opførtes „Amors Genistreger" første Gang.
22. Apr. døde K. L. Rahbek, 70 Aar gl.
22. Maj opførtes Op. „Den Stumme i Portici" første Gang.
13. Juli udnævntes Professor Christian Molbech til Direktør i Rahbeks Sted.

83. Saison. 2. Septbr. 1830—31. Maj 1831.

25. Sep. debuterede Sangerinden Jfr. Cathrine Elisabeth Ryssländer, ɔ: Mad. Simonsen (Kammersanger Simonsens Moder).
11. Okt. opførtes „Seer Jer i Spejl" første Gang.
1831. 17. Mts. afholdtes Mindefest i Anledning af Halvhundredaarsdagen for Evalds Død.
19. Maj opførtes Op. „Fra Diavolo" første Gang.
10. Juni opførtes „De brutale Klappere" første Gang.
10. Juni opførtes „Den første Kjærlighed" første Gang.
30. Juni opførtes „Kvækeren og Danserinden" første Gang.
18. Juli døde Ole Rongsted d. y., 32 Aar gl.

84. Saison. 1. Septbr. 1831—29. Maj 1832.

2. Sep. stod Betegnelsen „Frue" første Gang paa Plakaten udfor Fru Heibergs Navn.
20. Sep. opførtes „Don Carlos" første Gang.
1. Okt. døde Direktør Manthey.
28. Nov. opførtes „Kjøge Huskors" første Gang.
30. Nov. døde Sangerinden Mad. Frydendahl, 71 Aar gl.
5. Dec. døde Regissør H. A. Clausen, 71 Aar gl.
23. Dec. udnævntes Justitsraad Carl Ludvig Kirstein til Direktør i Mantheys Sted.
1832. 12. Mts. døde Komponisten Kuhlau, 45 Aar gl.
5. Maj debuterede Johan Rudolph Waltz.
Med Sæsonens Slutning afskaffedes „Blaataarns Straffen", som havde eksisteret fra 1772, da Theatret blev kongeligt og Skuespillerne Hofbetjente, der for Forseelser dømtes til Blaataarn. Yderligere fandtes i nogle Aar fra 1779 paa Theatret et Arrestkammer, hvori mindre Forseelser sonedes. Den sidste Blaataarns-Fange var i Okt. 1831 Danserinden Andrea Kretzschmer.

85. Saison. 1. Septbr. 1832—31. Maj 1833.

21. Sep. debuterede Sangeren Ludv. Ferdinand Sahlertz.
21. Sep. debuterede Sangerinden Julie da Fonseca, ɔ: Fru Rantzau.

1832. 15. Okt. debuterede Johan Ludvig Schneider.
29. Okt. opførtes Op. „Ravnen“ 1. Gang.
26. Nov. indførtes nyt Regulativ („Minut-Regulativet“) for Betaling af dramatiske Arbejder.
22. Dec. debuterede Md. Charlotte Phister, f. Oehlenschlæger.

1833. 29. Jan. opførtes „De Danske i Paris“ 1. Gang.
6. Feb. opførtes „Tordenskjold“ 1. Gang.
28. Maj opførtes „Brama og Bayaderen“ 1. Gang.

86. Saison. **2. Septbr. 1833—31. Maj 1834.**

1833. 28. Okt. opførtes Op. „Robert af Normandiet“ 1. Gang.
14. Nov. opførtes paa Oehlenschlägers Fødselsdag „Hakon Jarl“ i Anledning af, at det var 25 Aar efter Tragediens første Opførelse.
4. Dec. opførtes „Dronning Margareta“ 1. Gang.

1834. 16. Feb. døde Jfr. Astrup, 74 Aar gl.
21. Apr. opførtes „Tempelherren og Jødinden“ 1. Gang.

Torsdagen den 14 December 1786,

bliver

Paa det Kongelige Theater,

Ved Hans Kongelige Majestets høye Ankomst,

opført:

Den Stundesløse,

Comoedie i 3 Acter af Baron Holberg.

Hvori Hr. Hans Christian Knudsen debuterer i Oldfuxes Rolle.

Til Slutning:

Et Divertissement.

Priserne ere:

For Loger,

I anden Etage:		I tredie Etage:	
No. 2.	a 2 Rdlr. 4 Mk.	No. 2. 3. 5.	a 1 Rdlr. 2 Mk.
		No. 12.	1 „ 4 „
		No. 13.	2 „ „ „

For Pladser,

I Logen Litr. A. første Etage	a 3 Mk.	I Parkettet — —	a 1 Rdlr. — —
— — — B. anden Etage	a 2 Mk.	— Parterret — —	a — — 2 Mk.
— — — C. tredie Etage	a 1 Mk. 8 Sk.		

Billetterne faaes paa Forestillingsdagen fra Kl. 8 til 12 Slet, hos Hr. Casserer Gorm, boende i Kronprindsensgade, første Huus paa venstre Haand fra Kiøbmagergaden No. 11. Litr. F. første Sahl; men efter dette Klokkeslet udgives ingen Billetter førend om Aftenen ved Indgangen. Ingen Billet gielder uden for den Aften og den Plads hvortil den er tagen. Penge gives ikke tilbage efter at Dækket er optrukket, ligesom ingen Uvedkommende indlades til Theatret.

Indgangen aabnes Kl. 5.

„Gade-Plakat“, som annoncerer Hans Chr. Knudsens Debut, d. 14. Decbr. 1786.
Originalen tilhører Forfatteren, Skuespiller Robert Neiiendam.

1834. 10. Maj debuterede Sangerinden Jfr. Ulrica Augusta Kofoed ɔ: Mad. Stage.
2. Juni opførtes Op. „Egmont" 1. Gang.
6. Juni opførtes „Kjærlighed ved Hoffet" 1. Gang.
I Juli afskedigedes den fra sit Forhold til Prins Frederik (d. VII) kendte Balletdanserinde Jensine Weiner, 23 Aar gl.

87. Saison. 1. Sept. 1834—30. Maj 1835.

6. Okt. døde Carl Winsløw, 38 Aar gl.
1835. 29. Jan. opførtes „Alferne" 1. Gang.
7. Feb. blev Theatrets Hovedkasserer og Bogholder Ferdinand Printzlau arresteret for en Kassemangel paa ca. 70,000 Rgdlr. Ved Højesteretsdom hensattes han paa Livstid i Stokhuset, hvorfra han dog i 1854 blev benaadet. Han døde 1865, 71 Aar gl.
12. Mts. døde Mad. Charlotte Phister, f. Oehlenschläger, 24 Aar gl.
17. Mts. debuterede Sangerinden Jfr. Holst ɔ: Mad. Phister.
10. Apr. debuterede Jfr. Louise Petersen, ɔ: Mad. Phister.
29. Apr. debuterede Jfr. Erhardine Rantzau ɔ: g. m. Kammersanger Chr. Hansen.
16. Maj debuterede Sangeren Rasmus Christian Faaborg.
9. Juni opførtes „Michel Perrin" 1. Gang.
10. Aug. døde Komponisten Claus Schall, 78 Aar gl.

88. Saison. 1. Sept. 1835—31. Maj 1836.

1. Sep. opførtes „Den eneste Fejl" 1. Gang.
28. Okt. opførtes Balletten „Valdemar" 1. Gang.
15. Nov. optraadte Peter Schram 1. Gang, 16 Aar gl.
3. Dec. opførtes „Debatten i Politivennen" 1. Gang.
16. Dec. opførtes „Sokrates" 1. Gang.
1836. 20. Febr. døde P. J. Frydendahl, 70 Aar gl.
5. Apr. debuterede Betty Christensen ɔ: Mad. Smidth, senere Skuespillerinde ved Casino.
1. Maj gav Komponisten Heinrich Marschner en Koncert.
13. Maj opførtes Op. „Hans Heiling" 1. Gang, hvori Sangeren Jørgen Christian Hansen debuterede som „Heiling".
26. Maj opførtes „Sparekassen" 1. Gang.
1. Juni opførtes „Nej" 1. Gang.
11. Juni opførtes „Capriciosa" 1. Gang.
11—31. Aug. gav Delcours franske Selskab fra Berlin Forestillinger.

89. Saison. 1. Sept. 1836—30. Maj 1837.

28. Nov. opførtes Balletten „Sylphiden" 1. Gang.
22. Dec. døde J. C. Due, 76 Aar gl.
1837. 15. Mts. opførtes „Svend Dyrings Hus" 1. Gang.
29. Mts. debuterede Adolf Marius Rosenkilde som Ludvig Thostrup i „Østergade og Vestergade".
5. Apr. opførtes „Maskeraden" for 100. Gang.
11. Apr. debuterede Jfr. Clotilde Natalia Septima Ryge, ɔ: Grevinde Ahlefeldt, senere Grevinde Holck.
15. Apr. døde Danserinden Mad. Bjørn, 74 Aar gl.
12. Maj debuterede Sangeren Christian Lunow Laasby Ferslew.
1. Juni opførtes „Et Rejse-Eventyr" 1. Gang.
22. Juni debuterede Michael Rosing Wiehe som Kosinsky i „Røverne".

90. Saison. 1. Sept. 1837—30. Maj 1838.

16. Okt. opførtes „Farinelli" 1. Gang.
28. Okt. opførtes „Postillonen i Lonjumeau" 1. Gang.
10. Dec. optraadte Danserinden Jfr. Caroline Wilhelmine Fjeldsted ɔ: Mad. Kellermann, 1. Gang.
1838. 1. Jan. blev der givet en Forestilling for Lindgreen i Anledning af hans 50 Aars Jubilæum.
2. Feb. debuterede Edvard Hansen, senere Skuespiller ved Casino.
13. Mts. opførtes „Olaf den Hellige" 1. Gang.
4. Maj debuterede Ludvig Sahlgreen.
25. Maj opførtes Op. „Jødinden" 1. Gang, hvori Jfr. Pauline Lichenstein ɔ: Mad. Rung, 19 Aar gl. debuterede som Rachel.
5. Juni opførtes „Kean" 1. Gang.
7. Juli—13. Aug. gaves Forestillinger af Delcours franske Selskab.
13. Juli døde Frederik Schwarz, 85 Aar gl.
29. Juli døde Mad. Liebe, 54 Aar gl.

91. Saison. 1. Sept. 1838—31. Maj 1839.

27. Sep. debuterede Jfr. Henriette Andersen.
6. Dec. optraadte Lindgreen sidste Gang.
1839. 2. Jan. fratraadte Carl Ludvig Kirstein, og Etatsraad, Kabinetssekretær Johan Gunder Adler tiltraadte Direktionen.
1839. 9. Jan. debuterede H. V. Lange, senere Direktør for Casino, Hoftheatret og Folketheatret.
19. Jan. døde Forfatteren L. Kruse, 61 Aar gl.
29. Jan. opførtes Op. „Den sorte Domino" 1. Gang.
23. Feb. dansede Jfr. Lucile Grahn, senere Fru Grahn-Young, sidste Gang, 20 Aar gl..
18. Mts. opførtes „Knud den Store" 1. Gang.
29. Mts. døde Syngemester J. Siboni, 59 Aar gl.
11. Apr. debuterede Solodanserinden Jfr. Petrine Fredstrup.
17. Apr. opførtes „Aladdin" 1. Gang.
24. Maj døde Sangerinden Mad. Kragh, 29 Aar gl.
25. Maj optraadte Mad. Anne Petrine Eisen sidste Gang.

92. Saison. 2. Sept. 1839—6. Juli 1840.

6. Sep. debuterede Jfr. Augusta Nielsen, ɔ: Fru Afzelius, 17 Aar gl., som Sylphiden.
28. Okt. opførtes Balletten „Festen i Albano" 1. Gang.
14. Nov. opførtes „Kammeraterne" 1. Gang.
3. Dec.—2. Feb. var Theatret lukket paa Grund af Frederik d. VI's Død.
1840. 3. Feb. opførtes „Mulatten" 1. Gang.
3. Feb. afgik Holstein og Kammerherre, Hofmarskal Joachim Godske v. Levetzau tiltraadte som Chef.
13. Feb. debuterede Th. Rasmussen, senere Direktør for Casino.
20. Mts. opførtes Op. „Norma" 1. Gang.
23. Mts. debuterede Jens Carl Stephanus Bruus (senere Ejer af Dampmøllen i Bredgade).
13. Maj opførtes „Emilies Hjærtebanken" 1. Gang.
1. Juli opførtes „Syvsoverdag" 1. Gang.

93. Saison. 1. Sept. 1840—28. Maj 1841.

Jonas Collin styrede Theatrets Affairer indtil 10. Oktober.
8. Sep. døde Mad. Rongsted f. Leth, 68 Aar gl.
18. Sep. opførtes „Badet i Dieppe" 1. Gang.
6. Okt. opførtes Op. „Regimentets Datter" 1. Gang.
27. Nov. opførtes Balletten „Toreadoren" 1. Gang.
1841. 12. Jan. opførtes „Barselstuen" for 100. Gang.
14. Mts. talte August Bournonville fra Scenen til Christian den Ottende under Opførelsen af „Toreadoren".
29. Mts. døde Sangerinden Mad. Phister, født Holst, 30 Aar gl.
30. Apr. døde Peter Andreas Heiberg, 83 Aar gl., i Paris.
24. Juni opførtes Op. „Svanehammen" 1. Gang.
29. Juni opførtes „Et Glas Vand" 1. Gang.
26. Juli—13. Aug. opførtes franske Forestillinger af „Levasseurs og Minards" Selskab.

94. Saison. 1. Sept. 1841—31. Maj 1842.

4. Sep. opførtes „Indkvarteringen" 1. Gang.
2. Nov. døde Lorentz Peter Eenholm, 61 Aar gl.
12. Nov. sammentraadte den nystiftede „Scene-Komité", der atter ophørte ved Saisonens Slutning.
12. Nov. debuterede Gunder Emanuel Gundersen.
23. Nov. optraadte Th. Overskou sidste Gang.
1842. 5. Feb. debuterede Niels Peter Knudsen.
11. Mts. bekendtgjorde Direktionen, at den agtede at indføre en Spillepræmie, den saakaldte „Feu".
29. Mts. opførtes Balletten „Napoli" 1. Gang.
29. Mts. optraadte Danseren Frederik Ferdinand Hoppensach 1. Gang.
30. Apr. optraadte Fritz Hultmann 1. Gang.
23. Maj optraadte Dr. Ryge sidste Gang.
7. Juni døde Mad. Heger, f. Smidth, 69 Aar gl.
18. Juni døde Lindgreen, 72 Aar gl.
29. Juni døde Dr. Ryge, 62 Aar gl.
31. Juli afg. Louise Rasmussen ɔ: Grevinde Danner, som Balletdanserinde.

95. Saison. 1. Sept. 1842—31. Mai 1843.

Collin tiltraadte intermistisk som Chef. Fra Saisonens Begyndelse indføres „Feu" ved Theatret, og samtidig bortfaldt alle Aftenunderholdninger og private Forestillinger i Saisonen og Juni, saavel paa det kgl. Theater som paa Hoftheatret. Sidstnævnte Sted optraadte fra Nov. 1842 med vekslende Personale og kgl. Understøttelse en italiensk Opera.
4. Sep. tiltraadte Franz Joseph Glæser som Kapelmester.
4. Sep. opførtes Op. „Vilhelm Tell" 1. Gang, hvori Sangerinden Jfr. Louise Rudolfine Marcher, ɔ: Mad. Sahlgreen debuterede.
27. Sep. debuterede Kristian Mantzius som Erasmus i „Erasmus Montanus".
8. Okt. døde Komponisten C. E. F. Weyse, 68 Aar gl.
27. Okt. opførtes „Dina" 1. Gang.

Mad. Anna Wexschall som Maria i „Væringerne“.

Wilh. Conrad Holst som Chr. IV i „Majgildet“.

Jfr. Emilie Fonseca i „Fra Diavolo“.

Thomas Overskou som Diogenes i „Væringerne“.

Md. E. Holst, f. Heger, som Signe.

1842. 17. Nov. blev Fru Heiberg trukket hjem fra Theatret i den fraspændte Vogn, efter Opf. af „Dina“.
9. Dec. debuterede Adelaide Rosaline Rantzau ɔ: Fru M. V. Brun.

1843. 1. Jan. udtraadte Molbech af Direktionen og Collin blev administrerende Direktør. — Et nyt Forfatterregulativ traadte i Kraft iflg. kgl. Resolution af 29. Dec. 1842.
11. Jan. døde Balletmester Antoine Bournonville, 83 Aar gl.
12. Jan. debuterede Jfr. Augusta Bournonville, ɔ: Fru Tuxen.
6. Feb. opførtes „Ørkenens Søn“ 1. Gang.
21. Juli døde Mad. Inger Birgitte Clausen, 81 Aar gl.

96. Saison. 1. Sept. 1843—31. Maj 1844.

10. Sep. og 13. Sep. optraadte Jenny Lind som Gæst.
29. Nov. debuterede Jfr. Lovise Augusta Petersen, ɔ: Mad. Schiemann.
5. Nov. debuterede Jfr. Julie Rosenkilde, ɔ: Mad. Sødring.
16. Nov. optraadte Vilhelm Wiehe d. æ. 1. Gang.

1844. 8. Jan. debuterede Danseren Ludvig Harald Gade.
25. Jan. opførtes „Erik Glipping“ 1. Gang.
14. Feb. opførtes „Kongen drømmer“ 1. Gang.
20. Feb. blev „Genboerne“ opført første Gang paa Hoftheatret af Studenter.
28. Feb. opførtes Op. „Hugenotterne“ 1. Gang.
24. Mts. døde Thorvaldsen i Theatret.
19. Apr. debuterede Anton Vilhelm Wiehe som Einar Tambeskjælver i „Hakon Jarl“.
17. Maj opførtes „Den politiske Kandestøber“ 100. Gang med Forspillet „En Aften 1722“.
7. Juni opførtes „Statsmand og Borger“ 1. Gang.

97. Saison. 1. Sept 1844—31. Maj 1845.

18. Sep. debuterede Danseren Sigurd Lund.
5. Nov. debuterede Danseren Vilhelm Funck.

1845. 1. Jan. døde Georg Julius Liebe, 57 Aar gl.
21. Jan. debuterede Sangeren Theodor Albrecht.
24. Jan. debuterede Lars Frederik Winsløw.
25. Jan. optraadte Sangerinden Leoçadié Bergnehr ɔ: Fru Gerlach første Gang. Hun er den ældste Kunstnerinde fra Theatret i Enevældens Dage, som endnu (1917) lever.
8. Feb. optraadte Sangerinden Jfr. Zrza sidste Gang.

Jfr. Ida Wulff som „Md. Voltisubito“.

Christoffer Hvid som Grev Almaviva i „Figaros Giftermaal“.

P. J. Frydendahl som Rosenau i „Hververne“.

Joh. Fr. Kirchheiner i „Lulu“.

Carl Winsløv som Alger i „Hagbarth og Signe“.

Carl Winsløv som „Golz“ i „Østergade og Vestergade“ (efter hans egen Tegning).

Carl Winsløv som Chorherren i „Juta“ (efter hans egen Tegning).

1845. 26. Mts. opførtes „Den ny Barselstue“ 1. Gang.
5. Apr. opførtes „Kong Renés Datter“ 1. Gang.
22. Apr. opførtes „Pak“ 1. Gang.
14. Maj optraadte Sangeren Giovanni Battista Cetti sidste Gang som Farinelli.
19. Juni og 21. Juni fandt Forestillinger Sted for Kongen af Prøjsen.
26. Juni Festforestilling for de svenske og norske Studenter.
26. Juni optraadte Jfr. Henriette Jørgensen sidste Gang.
28. Juni opførtes „Pottemager Walter“ 1. Gang.
28. Juli døde Mad. J. E. Dahlén, f. Morthorst, c. 80 Aar gl. Hun var den første, der omkr. 1790 fik et Gratiale for „Dyd og ulasteligt Levnet“.

98. Saison. 1. Sept. 1845—29. Maj 1846.

3. Okt. døde J. A. G. Stage, 54 Aar gl.
11. Dec. debuterede Jfr. Emma Meier, ɔ: Mad. Cortes.
30. Dec. debuterede Sangeren Theodor Julius Liebe.
1846. 1. Maj opførtes „Don Cæsar de Bazan“ 1. Gang.
12. Maj opførtes Op. „Liden Kirsten“ 1. Gang.
22. Juni opførtes Op. „Hernani“ 1. Gang.
27. Juni opførtes „Genboerne“, hvori Kristian Mantzius som Gæst spillede Løjtnant von Buddinge. Det var første Gang, at en Komedie af Hostrup blev spillet paa det kgl. Theater.

99. Saison. 1. Sept. 1846—31. Maj 1847.

18. Sep. opførtes „Czar og Tømmermand“ 1. Gang.
18. Okt. opførtes „Intrigerne“ 1. Gang.
11. Nov. døde Carl Bruun, 62 Aar gl.
14. Nov. opførtes „Amleth“ 1. Gang.
1847. 23. Jan. var der Brandalarm i Theatret.
5. Feb. opførtes „Valgerda“ 1. Gang.
21. Mts. faldt Lysekronen ned under Forestillingen. — Ingen kom alvorligt til Skade.
20. Apr. debuterede Jfr. Therese Ryge, ɔ: Fru Hansen, som Sigrid i „Amleth“. Hun er den sidste af Dr. Ryges Børn, der endnu (1917) lever.
10. Maj optraadte Sangerinden Mad. Stage sidste Gang.
15. Juni døde Solodanser Larcher, 46 Aar gl.

100. Saison. 2. Sept. 1847—31. Maj 1848.

20. Sep. opførtes Op. „Viola“ 1. Gang.
17. Nov. døde Jfr. Henriette Jørgensen (Phisters Læremester), 56 Aar gl.
3. Dec. debuterede Danserinden Jfr. Laura Stramboe. ɔ: Fru Stillmann.
1848. 3. Jan. debuterede Sangerinden Jfr. Caroline Lehmann.
20. Jan.—2. Mts. var Theatret lukket paa Grund af Christian VIIIs Død.
3. Mts. gaves en Sørgefest for Christian d. VIII.
4. Mts. opførtes „Ninon“ 1. Gang.
5. Mts. opførtes „En Søndag paa Amager“ 1. Gang.
31. Mts. optraadte Danseren Aug. Bournonville sidste Gang som Valdemar.
15. Maj opførtes „Eventyr paa Fodrejsen“ 1. Gang.
17. Aug. opførtes „En Spurv i Tranedans“ 1. Gang.

101. Saison. 1. Sept. 1848—31. Maj 1849.

23. Sep. opførtes Op. „Don Juan“ 100. Gang.
13. Okt. opførtes „Kjartan og Gudrun“ 1. Gang.
20. Nov. optraadte Kammersangerinde Mad. Simonsen sidste Gang.
16. Dec. debuterede Jacob Vilhelm Nicolai Wolf, senere kendt Skuespiller i Kristiania.
18. Dec. gaves Forestilling i Anledning af Theaterbygningens 100 Aars Dag.
26. Dec. begyndte Forestillingerne under Langes Direktion paa Casinos Theater.
1849. 28. Jan. opførtes „Recensenten og Dyret“ for 100. Gang til Indtægt for C. N. Rosenkilde.
21. Feb. optraadte Solodanserinden Augusta Nielsen, senere Fru Afzelius, sidste Gang, 27 Aar gl. Paa Grund af Forholdet til Prins Frederik af Hessen var den offentlige Mening saa stærk imod hende, at hun tog Afsked i Juni 1851.
3. Mts. opførtes „Stegekælderen“ 1. Gang.
26. Apr. opførtes „Søstrene paa Kinnakullen“ 1. Gang.
3. Maj døde Kammersangerinden Mad. Simonsen, 32 Aar gl.
6. Maj opførtes Balletten „Conservatoriet“ 1. Gang, i hvilken Danserinden Jfr. Julietta Elisa Christiane Price debuterede. Med hende kom det første Medlem af Slægten Price, der hidtil havde tilhørt Forstadstheatrene, ind paa det kgl. Theater. Indtil Juni 1913, da Fru Ellen Price tog Afsked, indtog Slægten en betydelig Stilling inden for Balletten.
12. Maj opførtes „Abekatten“ 1. Gang.
26. Juni opførtes „Embedsiver eller Hr. og Fru Møller“ 1. Gang.

Det kgl. Theater som Statsinstitution.

1849. 30. Maj inddroges det kgl. Theater under Staten (kgl. Kundgørelse) og henlagdes 25. Juni under Kultusministeriet.
23. Juli afskedigedes den tidligere Direktion og Prof. Johan Ludvig Heiberg udnævntes til Enedirektør. Fribilletter udstedtes foreløbig kun til Embedsmænd ved Theatret, til dramatiske Forfattere og til Komponister; endelig forbeholdt Kongen (Fr. VII) sig enkelte Loger, men gav intet Vederlag for disse. — Kammerassessor Anton Ludvig Arnesen udnævntes til Kommitteret hos Theaterdirektøren og Forfatteren Th. Overskou ansattes som Sceneinstruktør.

102. Saison. 1. Sept. 1849—31. Maj 1850.

Fra nu af tog Forestillingerne deres Begyndelse Kl. 7 i Stedet for Kl. 6, og det blev forbudt at medtage Børn under 10 Aar i Theatret.
1. Sep. opførtes „Slægtningene“ 1. Gang.
30. Sep. tog Arnesen sin Afsked som Kommitteret og Fuldmægtig i Theaterkontoret Freund Jacob Gottlob Berner udnævntes til Theatrets Sekretær.
1850. 1. Jan. debuterede Valdemar Christian Lauritz Nehm.
15. Jan. debuterede Jfr. Laura Müller.
20. Jan. døde Adam Øehlenschlæger, 70 Aar gl. Dagen efter var Theatret lukket som Tegn paa Sorg.
6. Feb. Sørgefest for Oehlenschlæger.
10. Feb. opførtes „Soldaterløjer“ 1. Gang.

103. Saison. 2. Sept. 1850—31. Maj 1851.

22. Sep. opførtes „Kongens Læge“ 1. Gang.
6. Okt. udnævntes N. P. Nielsen og C. N. Rosenkilde til Ridder af Dbg. Tidligere var ingen Skuespiller i aktiv Tjeneste blevet Ridder. 1812 fik Rosing og Schwarz Dekorationen som Instruktører og forhenværende Skuespillere.
18. Okt. ansøgte de nylig dekorerede Skuespillere samt Aug. Bournonville om de maatte fritages for at faa Betegnelsen R. a. D. efter deres Navne paa Plakaten. Ansøgningen bifaldtes.
30. Okt. debuterede Lauritz Andreas Eckardt.
2. Dec. døde Christen Foersom, 56 Aar gl.
1851. 10. Feb. debuterede Jfr. Caroline Margrethe Lumbye, ɔ: Fru Recke, senere Fru Frederik Madsen.
3. Mts. opførtes „Jeppe paa Bjerget“ for 100. Gang.
4. Apr. opførtes Balletten „Kjærmessen i Brygge“ 1. Gang.
1. Maj opførtes „Dronning Marguerites Noveller“ 1. Gang.
11. Maj døde Syngemester Ludvig Zinck, 75 Aar gl.
4. Juni nedsattes en Kommission til at udarbejde et Lovforslag angaaende Ordningen af Statens Forhold til Theatret. Kommissionen kom til at bestaa af J. L. Heiberg, Justitsraad Schiern, Justitsraad C. Weis og Prof. Fenger.

104. Saison. 1. Sept. 1851—28. Mai 1852.

1. Sep. opførtes „Tordenvejr“ 1. Gang.
14. Sep. opførtes „Gert Westphaler“ 100. Gang.
23. Sep. opførtes „Æren tabt og vunden“ 1. Gang.
14. Nov. debuterede Frederik Ludvig Høedt som Hamlet.
1. Dec. døde Danseren Carl Dahlén, 81 Aar gl.
1852. 5. Jan. opførtes „Kvindens Vaaben“ 1. Gang, hvori Jfr. Louise Frederikke Amalie Larcher ɔ: Fru Admiralinde Jacobson, debuterede.
14. Maj debuterede August Nielsen (N. P. Nielsens Søn).

105. Saison. 2. Sept. 1852—31. Maj 1853.

2. Sep. debuterede Jfr. Bentine Marie Nielsen.
5. Sep. debuterede Jfr. Amalie Price ɔ: Fru Hagen.
6. Sep. opførtes „Henrik og Pernille“ for 100. Gang.
24. Nov. døde Solodanserinden Mad. Schall, 77 Aar gl.
17. Dec. opførtes „Slottet i Poitou“ 1. Gang.
23. Dec. opførtes Op. „Martha“ 1. Gang.
1853. 17. Jan. døde Mad. Johanne Cathrine Rosing, 97 Aar.
23. Jan. opførtes „En Valgdag“ 1. Gang.
21. Feb. opførtes „De Deporterede“ 1. Gang.
4. Mts. opførtes Balletten „Brudefærden i Hardanger“ 1. Gang.
27. Apr. debuterede Sangerinden Jfr. Johanne Emilie Egense, ɔ: Mad. Liebe.
6. Juli døde J. R. Waltz, 42 Aar gl.
6. Juli døde Forfatteren C. J. Boye, 62 Aar gl.

106. Saison. 18. Sept. 1853—17. Juni 1854.

I Aarets Løb udkom 1. Del af Th. Overskous Teaterhistorie.
1854. 1. Mts. opførtes „Nei“ for 100. Gang.
20. Mts. opførtes Balletten „Et Folkesagn“ 1. Gang.
14. Maj opførtes „Drøm og Daad“ 1. Gang.
28. Maj døde N. P. Knudsen.

107. Saison. **1. Sept. 1854—31. Maj 1855.**

1854. 5. Okt. døde Hans Peter Holm, 60 Aar gl.

20. Dec. døde Jfr. Franzisca Ryge, 27 Aar gl.

26. Dec. debuterede Waldemar Kolling.

1855. 19. Jan. udeblev Høedt fra Prøven paa Hamlet, suspenderedes, fordi han vægrede sig ved at spille og afskedigedes sluttelig.

11. Feb. debuterede Otto Zinck som Arv i „Henrik og Pernille" (afgik senere til „Folketheatret").

steren H. C. Christensen. — I Sommerens Løb ombyggedes Tilskuerpladsen, som nu i Stedet for 1200 dels siddende og dels staaende Pladser fik 1370 Siddepladser. — Parterret, der helt forsynedes med Bænke, afbenyttedes nu ogsaa af Damer. Ombygningen kostede Theatret 42000 Rdl. Prisen paa Billetter til forhøjet Pris nedsattes fra 50 til 25 %, og Adgangen til Parterret blev 64 Skilling i Stedet for 48 Skilling.

De ved
Hans Kongl. Majests. særdeeles Naade
Privilegerede Danske
ACTEURS
Aabne igien Mandagen den 3 Februarii 1727.
Deres Theatrum, ved at forestille paa det Danske Sprog/ en gandske nye Comoedie/ som aldrig tilforn har været seet enten her eller nogensteds/ kaldet:

Den opdigtede Forbyttelse.
Eller
Pernilles korte Frøyken-Stand.

Mand forsikrer, at mand af yderste Flid skal søge at oprette den Faute, mand sidste Gang begik med at afviise de faae Tilskuere som samme Gang vare forsamlede (saafremt det ellers bør og kand kaldes en Faute;) Men alle retsindige skal snart beveges til at pardonere de fattige Acteurs, naar de vil betenke, at deres Omkostninger à l'ordinaire hver Afften beløber sig over til 30 Rixdaler, og der i Cassen ikke var indkommen over 8 Rdlr., hvilket synes utroeligt endogsaa for Acteurerne selv, som dog disvær bleve nødt til at troe det. For Resten tør ingen tvifle paa, at det jo i Afften skal blive ufeylbarligt vist, og at de faae Tilskuere (i hvor faae de ogsaa ere) som i Afften indfinder sig, jo skal finde deres Fornøyelse.

Theatrum er paa det sædvanlige Sted i Grønnegaden fra kand og Liebhaberne igiennem Porten i Gothersgaden indlades; Begyndelsen skeer præcise Klokken 5, at det Klokken 7 kand have Ende.

Theater-Plakat fra Grønnegade-Theatret 1727.

1855. 14. Feb. debuterede Jfr. Johanne Camilla Lerche (afgik senere til „Casino").

8. Mts. døde Jens Steffen Heger, 86 Aar gl.

21. Apr. udnævntes N. P. Nielsen til Professor; tidligere havde ingen Skuespiller modtaget denne Udnævnelse.

16. Maj nedsattes en Kommission til at tage Theatrets indre Forhold under Overvejelse. Kommissionens Medlemmer vare: Etatsraad Johannes Carsten Hauch, Kammerassessor Anton Ludvig Arnesen, Prof. Overskou, Skuespillerne Holst, Hvid, Sahlertz og Sekretær hos Kultusmini-

108. Saison. **23. Sept. 1855—21. Juni 1856.**

1855. 9. Sep. begyndte Kammerraad Lange en Række Forestillinger paa Hoftheatret med Michael Wiehe og Høedt, som havde forladt det kgl. Theater.

30. Nov. debuterede Sangeren Carl Ludvig Gerlach (senere Syngemester).

11. Dec. opførtes „Elverhøj" for 100. Gang.

28. Dec. debuterede Harald Paetz.

1856. 16. Jan. opførtes „Michel Perrin" og „Recensenten og Dyret" for C. N. Rosenkilde i Anledning af hans 70aarige Fødselsdag.

1856. 7. Feb. opførtes Op. „Figaros Bryllup“ for 100. Gang.
12. Mts. debuterede Sangeren Julius Aug. Steenberg.
24. Mts. debuterede Danseren Scharff som Skuespiller.
1. Apr. bevilgedes paa hvert paafølgende Aars Finanslov — indtil 30. Juli 1859 — Theatret et fast aarligt Tilskud fra Staten af 50,000 Rdl., og et Reservefond oprettedes.
9. Maj debuterede Clemens Petersen, senere Magister og bekendt Kritiker.
31. Maj optraadte Fru Anna Nielsen sidste Gang som Grevinden i „Kongens Læge“.
4. Juni gaves den sidste Forestilling paa Hoftheatret under H. V. Langes Direktion.
5. Juni opførtes „Tilfældet har Ret“ 1. Gang.
16. Juni opførtes Op. „Elskovsdrikken“ 1. Gang.
21. Juni afgik Prof. J. L. Heiberg og Prof. Niels Vinding Dorph tiltraadte som Direktør med Sekretær Harald Constantin Christensen som Kommitteret.
2. Juli døde Heibergs Moder Fru Gyllembourg-Ehrensvärd, 83 Aar gl.
20. Juli døde Fru Anna Nielsen i Fredensborg, 53 Aar gl.

109. Saison. 1. Sept. 1856—29. Maj 1857.

1. Sep. oprettedes „Theater-Juryen“, bestaaende af 5 Medlemmer, hvoraf 1 Forfatter, 2 Skuespillere og 2 af Kultusministeren udvalgte Mænd.
1. Sep. traadte et nyt „Reglement angaaende Tjenesten ved det kgl. Theater“ i Kraft.
1. Sep. afløste et nyt „Feu-Regulativ“ det ældre af 1842, og en „Feu-Komité“ indførtes. — Det blev bestemt, at kun de 9 af de 10 %, som udgjorde Spillepræmien, skulde uddeles, medens den resterende ene Procent som en Supplement-Spillepræmie skulde fordeles blandt dem, der i den afvigte Saison særlig havde baaret Repertoiret.
1. Sep. traadte det nye „Forfatter-Regulativ“ i Kraft.
1. Sep. oprettedes en Skole i almindelige Fag for Danse-Børnene, som fik og faar gratis Undervisning.
1. Sep. genoptraadte Adolph Marius Rosenkilde som Jacob i „Jacob von Thybo“.
1. Sep. ansattes F. L. Høedt som Elev-Instruktør.
2. Sep. optraadte Michael Wiehe paany.
4. Sep. afholdtes en Mindefest for Fru Anna Nielsen.
7. Sep. optraadte Høedt paany.
19. Sep. debuterede Mad. Anna Christine Rosenkilde f. Paasche.
6. Okt. opførtes Ballet-Divertissementet „La Ventana“ 1. Gang.

1857. 5. Jan. optraadte Julius Schwartzen sidste Gang.
15. Jan. optraadte Mad. Larcher, f. Lange, sidste Gang.
15. Jan. opførtes „Skatten“ for 100. Gang.
5. Mts. optraadte Sangerinden Md. Rung sidste Gang.
22. Maj optraadte Jfr. Amalie Price, ɔ: Fru Hagen, sidste Gang.
26. Juni udfærdigedes et nyt Reglement for „Korpensionsfondet“.
I Juni afgik Direktør Dorph og tidl. Kommitteret, Justitsr. H. C. Christensen konstitueredes som Direktør.

110. Saison. 1. Sept. 1857—12. Juni 1858.

1.—22. Sep. blev Forestillingerne henflyttede til Hoftheatret, paa Grund af det kgl. Theaters Ombygning af Scene og Foyer. Der blev indlagt Gas, anbragt et Jerntæppe imellem Tilskuerplads og Scene, og Udgiften blev henved 211,000 Rigsdaler.
1. Sep. Hovedstadens største Blade fik Fribilletter, som dog atter inddroges ved Saisonens Slutning.
1. Sep. debuterede Jfr. Flora Thomsen, ɔ: Fru Kammerherreinde Fallesen.
18. Sep. aabnede H. V. Lange „Folketheatret“ paa Nørregade.
19. Okt. døde Sangeren R. C. Faaborg, 46 Aar gl.
22. Okt. blev Høedt udpeben ved sin Indtræden paa Scenen i „Michel Perrin“.
10. Nov. udnævntes Balletmester Aug. Bournonville til Scene-Instruktør for Operaen og Syngestykket.
6. Dec. opførtes „Kongens Yndling“ 1. Gang.
8. Dec. opførtes Op. „Lucia af Lammermoor“ 1. Gang.
13. Dec. optraadte F. L. Hoedt sidste Gang.
27. Dec. opførtes „De Uadskillelige“ for 100. Gang.
28. Dec. Ved kgl. Resolution ophævedes Styrelsesformen, som vedtoges 25. Juni 1849, og fra 1. Jan. 1858 underlagdes Theatrets Styrelse en Direktion, bestaaende af 2 Medlemmer, hvis indbyrdes Forhold ved ministeriel Instruks af 5. Januar s. A. fordeltes saaledes, at „Direktionens 1. Medlem specielt skulde drage Omsorg for de artistiske, dens 2. Medlem specielt for de administrative-økonomiske Anliggender“.

1858. 1. Jan. udnævntes Etatsraad J. C. Hauch til 1. og Justitsraad H. C. Christensen til 2. Medlem af Direktionen.

1858. 15. Mts. opførtes Balletten „Søvngængersken“ for 100. Gang.
15. Mts. foretoges enkelte Forandringer i „Tjeneste-Regulativet“ af 1856.
22. Mts. døde Sangeren G. B. Cetti, 64 Aar gl.
16. Apr. afskedigedes Professor Overskou som Sceneinstruktør uden Pension.
21. Maj debuterede Johan Henrik Wiehe som Figaro i Op. „Figaros Bryllup“.
10. Juni optraadte Nehm sidste Gang.

111. Saison. 1. Sept. 1858—31. Maj 1859.

21. Sep. debuterede Jfr. Julie Smith, ɔ: Mad. Paetz, som Christine i „Et Eventyr i Rosenborg Have“.
13. Okt. debuterede Sangerinden Jfr. Josephine Amalie Lund ɔ: Md. Zinck, som Benjamin i Op. „Joseph og hans Brødre“.
28. Okt. opførtes „Toreadoren“ for 100. Gang.
8. Nov. optraadte Mad. Winsløw sidste Gang.
10. Nov. døde Professor N. V. Dorph, 75 Aar gl.
27. Nov. opførtes Komedien „Don Juan“ for 100. Gang.
19. Dec. opførtes Balletten „Blomsterfesten i Genzano“ 1. Gang.

1859. 20. Jan. opførtes „Kamp og Sejr“ 1. Gang.
10. og 11. Feb. fandt gratis Forestillinger Sted i Anledningen af 200 Aarsdagen for Stormen paa Kjøbenhavn.
10. Apr. debuterede Carl Nicolai Andreas Price.
15. Apr. opførtes Op. „Lucrezia Borgia“ 1. Gang.
28. Apr. døde Danseren, Regissør Fredstrup d. æ., 75 Aar gl.
12. Maj debuterede Sangerinden Jfr. Charlotte Helene Frederikke Bournonville.
21. Maj debuterede Sangeren August Georg Ludvig Zinck.
Bestyrelsesformen, som oprettedes ved „kgl. Resolution“ af 28. Dec. 1857 ophævedes, og man gik igen over til „Enkeltstyre“ med en Theaterchef i Spidsen for det kgl. Theater. Hauch og Christensen afskedigedes som Direktører, og Gehejmeraad Frederik Ferdinand v. Tillisch udnævntes til Chef.
I Løbet af Sommeren foregik en Forandring i „Theatrets Regnskabsaar“, idet det ved Finansloven for 1859—60 bestemtes, at Theatrets Regnskabsaar ikke mere skulde falde sammen med Finansaaret, men derimod regnes fra 1. Juli det ene Aar til 30. Juni det paafølgende Aar.

112. Saison. 1. Sept. 1859—31. Maj 1860.

1. Sep. anførtes for Fremtiden paa Plakaten Komponisterne til For- og Mellemakts-Musiken.
5. Okt. genoptraadte Fru Heiberg som Lady Teazle i „Bagtalelsens Skole“.
20. Nov. debuterede Jfr. Rosalinda Thomsen ɔ: Magda v. Dolcke ɔ: Fru Bosse.
17. Dec. opførtes „De Fattiges Dyrehave“ 1. Gang.

1860. 20. Feb. opførtes Balletten „Napoli“ for 100. Gang.
24. Feb. optraadte Professor N. P. Nielsen sidste Gang som Marquisen i „Kamp og Sejer“; han døde d. 13. Marts, 65 Aar gl.
18. Mts. opførtes „Skikkelige Folk“ 1. Gang. Denne Forestilling danner et Vendepunkt i dansk Theaterhistorie, idet F. L. Høedt indførte den realistiske Iscenesættelse.
3. Apr. døde J. E. Hass, 70 Aar gl.
20. Apr. opførtes Balletten „Fjærnt fra Danmark“ 1. Gang.
29. Apr. optraadte Jfr. Flora Thomsen ɔ: Fru Kammerherreinde Fallesen, sidste Gang.
30. Apr. optraadte Sangerinden Caroline Lehmann sidste Gang.
1. Maj blev der givet en Mindefest for Professor N. P. Nielsen. Sangeren Sahlertz optraadte sidste Gang.
21. Maj døde Koncertmester J. F. Frøhlich, 54 Aar gl.
29. Juni døde A. L. Arnesen, 52 Aar gl.
25. Aug. døde J. L. Heiberg, 69 Aar gl.
31. Aug. afskaffedes Spillepræmien fra Saisonens Udløb at regne, saa at de 10 % atter fordeltes som tidligere.

113. Saison. 1. Sept. 1860—31. Maj 1861.

15. Sep. debuterede Danserinden Mad. Laura Henriette Jasmine Stillman som Pernille.
14. Okt. opførtes „Besøget i Kjøbenhavn“ 1. Gang.
28. Okt. optraadte Danserinden Agnes Healey som Gæst og var senere Therese i Balletten „Søvngængersken“.
20. Dec. debuterede Sangerinden Jfr. Anna Andersen ɔ: Fru Levinsohn, i Op. „Den lille Rødhætte“.

1861. 3. Febr. debuterede Jfr. Josephine Hortensia Nancy Adelaide Thorberg ɔ: Fru Eckardt, som Kirstine i „Tycho Brahes Ungdom“.
1. Mts. optraadte Danserinden Mad. Kellermann f. Fjeldsted sidste Gang

1861. 27. Apr. opførtes „Iphigenia i Aulis“ 1. Gang.
3. Maj opførtes „Deklarationen“ 1. Gang.
12. Maj døde Md. Spindler, 77 Aar gl.
25. Maj døde Mad. A. P. Eisen, 58 Aar gl.
28. Maj havde Kammersanger Chr. Hansen 25 Aars Jubilæum og optraadte i „Hans Heiling“.
28. Maj forandredes Regulativet angaaende Spillepræmien saaledes, at bl. a. 1. Klasse af feuberettigede Kunstnere deltes i 2 Klasser.
30. Maj optraadte Mad. Erhardine Hansen, f. Rantzau, sidste Gang.
19. Juni afskedigedes F. L. Høedt som Skuespiller.
28. Aug. døde Konferensraad Jonas Collin, 85 Aar gl.
29. Aug. døde Komponisten Frantz Glæser, 62 Aar gl.

1862. 11. Feb. opførtes „Rosa og Rosita“ for 1. Gang.
12. Feb. debuterede Sangeren Jens Larsen Nyrop som Masaniello i Op. „Den Stumme i Portici“.
24. Feb. døde Bernhard Severin Ingemann, 73 Aar gammel.
27. Feb. tildeltes Skuespiller ved Casino Anton Smidth Fortjenstmedaljen i Guld — ikke for scenisk Virksomhed, men fordi han var Regeringens Konsulent i Fiskerisager og som saadan dekoreret med Æreslegionens Ridderkors.
9. Apr. opførtes Op. „Den Stumme i Portici“ for 100. Gang.
9. Maj debuterede Balletmester Gustave Carey i „Nymphen og Faunen“.

Gengivelse af en Kvittering fra 1762, underskrevet af 17 af de ældste Skuespillere ved Theatret.
Originalen, som har tilhørt Th. Overskou, ejes nu af Forf., Skuespiller Robert Neiiendam.

114. Saison. **1. Septbr. 1861—31. Maj 1862.**

1861. 1. Sep. konstitueredes Koncertmester Holger Simon Paulli som Kapelmester.
7. Sep. optraadte C. N. Rosenkilde sidste Gang i „Den politiske Kandestøber“.
13. Sep. opførtes Balletten „Valkyrien“ 1. Gang.
28. Sep. opførtes „Jægerbruden“ for 100. Gang.
12. Nov. døde C. N. Rosenkilde, 75 Aar gl.
14. Nov. debuterede Alfred Flinch, senere kendt Oversætter, død som Bibliotekar i Amerika.
27. Nov. opførtes „En Cuurmethode“ 1. Gang.
5. Dec. debuterede Sangerinden Jfr. Anna Sophie Louise Holm ɔ: Fru Riise, i „Ungdom og Galskab“.
23. Dec. debuterede Danseren Emil Hansen, senere Balletmester.
24. Dec. stiftedes Gehejmeraad F. V. Treschows Legat til Opmuntring og til en lille Hjælp for Kunstens Dyrkere.

1862. 1. Jan. opførtes „Julestuen“ for 100. Gang.
10. Jan. opførtes „Ungdom og Galskab“ for 100. Gang.
12. Juni fandt en Forestilling Sted for de svenske og norske Studenter.

115. Saison. **1. Septbr. 1862—31. Maj 1863.**

17. Sep. dirigerede N. V. Gade 1. Gang som Kapelmester.
15. Okt. opførtes „Fægteren fra Ravenna“ 1. Gang.
1. Nov. døde Sangerinden Jfr. Christiane Eleonora Zrza, 65 Aar gammel.

1863. 5. Jan. blev givet nye Forskrifter for Theatrets Enkekasse.
18. Jan. debuterede Gerhard Julius Frederik Døcker i Op. „Wilhelm Tell“.
13. Maj oprettedes et „Privat Pensionsfond“ for det ved Theatret ansatte Personale, som ikke var pensionsberettiget.
22. Maj ophævedes Feu-Komitéen ved kgl. Resolution.
7. Juni udnævntes Sangeren Gerlach til Korsyngemester.
7. Juni afskedigedes Theatermaler Troels Lund og hele Dekorationsmaleriet overdroges til Professor Chr. Ferdinand Christensen.

1863. 7. Juni udnævntes Paulli til Kapelmester i N. V. Gades Sted.
7. Juni udvævntes Kapelmusikus Edvard Helsted til Koncertmester og Repetitør ved Balletten.

116. Saison. **1. Septbr. 1863—31. Maj 1864.**

1. Sep. genoptraadte Vilh. Wiehe som Axel i „Axel og Valborg".
17. Sep. opførtes „Scapins Skalkestykker" for 100. Gang.
3. Okt. var der blind Brandallarm i Theatret.
15. Nov.—25. Dec. var Theatret lukket paa Grund af Frederik d. VIIs Død.
26. Dec. gaves en Sørgefest i Anledning af Frederik den VII's Død.

1864. 15. Jan. døde Md. Sophie Amalie Schou, født Clausen, 76 Aar gammel.
22. Jan. debuterede Sangeren Richard Louis Jastrau i Op. „Lucia af Lammermoor".
1. Feb. borttoges den i Baggrunden af 1. Etage (nuværende Balkon) indrettede Kongeloge og i Budgettet for Chr. den IX's Civilliste fastsattes, at Theatret aarlig skulde have 7,500 Rdlr. for Kongehusets Pladser.
31. Mts. bevilligedes der Theatret 17,000 Rdl. i Erstatning for det Tab, det havde lidt ved Lukning i Anledning af Kongens Død.
18. Apr. lukkedes Theatret paa Grund af Dybbølstormen.
20. Apr. begyndte den svenske Sangerinde Hebbe et Gæstespil.
30. Maj optraadte Michael Wiehe sidste Gang som Joseph Surface i „Bagtalelsens Skole".
31. Maj opgjordes Theatrets Gæld, som var løbet op til 218,640 Rdlr. 42 Sk.
2. Juni optraadte Fru Heiberg sidste Gang som Elisabeth Munk i „Elverhøj".
27. Juli afskedigedes Professor Høedt som Scene-Instrukteur og Posten besattes med Professor H. P. Holst.
11. Juni fratraadte Geheimeetatsraad F. F. von Tillisch som Chef.
12. Aug. konstitueredes Generaldecisor, Etatsraad Rudolph Heinrich Carl Conrad Kranold som Chef.

117. Saison. **1. Septbr. 1864—31. Maj 1865.**

1. Sep. optraadte Mad. Rosenkilde f. Paaske sidste Gang.
3. Sep. debuterede Jfr. Agnes Lange ɔ: Fru Nyrop, som Charlotte i „Charlotte Corday".
21. Sep. begyndte den svenske Sangerinde Michaëli et Gæstespil.
25. Okt. optraadte Md. Julie Paetz sidste Gang, som Elisabeth Munk i „Elverhøj".
31. Okt. døde Michael Wiehe, 44 Aar gammel.
6. Nov. opførtes „Den hvide Dame" for 100. Gang.
30. Nov. debuterede Sangeren Erhard Peter Nikolaj Hansen i „Elskovsdrikken".
21. Dec. opførtes Op. „Faust" 1. Gang.

1865. 9. Jan. optraadte Mimikeren Andr. Füssel sidste Gang.
21. Apr. opførtes „Jacob von Thybo" for 100. Gang.
1. Maj tilfaldt der Kapellets Enkekasse 5,000 Rdl., som testamenteredes den af Partikulier P. V. Moldenhawer.
29. Maj optraadte Harald Paetz sidste Gang.
11. Aug. døde Sangeren Johan Frederik Kirchheiner, 67 Aar gammel.

118. Saison. **1. Septbr. 1865—31. Maj 1866.**

10. Sep. opførtes Op. „Troubaduren" 1. Gang.
15. Okt. opførtes „Bagtalelsens Skole" for 100. Gang.
18. Okt. debuterede Sangeren Harald Edward Christophersen, tidl. ved Casino.
22. Nov. optraadte Jfr. Juliette Price sidste Gang, da hun under Dansen kom til Skade.
23. Nov. opførtes „De Nygifte" 1. Gang, hvori Jfr. Camilla Elisa Jensen ɔ: Fru Hilmer, debuterede som Laura. Hermed indførtes Bjørnstjerne Bjørnson paa det kgl. Theater.

1866. 25. Jan. opførtes „Brylluppet paa Ulfsbjerg" 1. Gang.
4. Apr. blev Olaf Rye Poulsen efter at have aflagt Prøve for Direktionen antaget som Elev. Fra 1. Okt. 1866 fik han 12 Rgdlr. om Maaneden i Gage.
11. Apr. opførtes Balletten „Pontemolle" 1. Gang.

119. Saison. **1. Septbr. 1866—31. Maj 1867.**

21. Sep. opførtes „Den første Kjærlighed" for 100. Gang.
5. Okt. blev Etatsraad Kranold afskediget og Etatsraad A. C. P. Linde konstitueret som Chef med Justitsraad Berner som Intendant.
25. Okt. opførtes „Soldaterløjer" for 100. Gang.
3. Nov. optraadte Kgl. Kammersangerinde Fru Gerlach sidste Gang.
21. Nov. debuterede Jfr. Betty Mathilde Schnell ɔ: Fru Hennings, som Astrid i Balletten „Valdemar".

1866. 5. Dec. opførtes Op. „Don Juan" i Anledning af Schrams 25 Aars Jubilæum.
23. Dec. opførtes „Elverhøj" for 150. Gang.

1867. I Foraaret fastsattes ved Finansloven for $18^{67}/_{68}$, at ved Theatret og Kapellet kunde i Aarets Løb ingen ny fast Ansættelse finde Sted.
4. Mts. debuterede Jfr. Fanny Kruse ɔ: Fru Dall, ɔ: Fru Direktør Vilhelm Petersen.
16. Mts. optraadte Sangerinden Jfr. Doris Anna Pfeil ɔ: Fru Erhard Hansen, som Donna Anna i „Don Juan".
10. Apr. debuterede Carl Gustav Lauenbach Meyer.
16. Apr. debuterede Chr. Emil Poulsen som Erasmus i „Erasmus Montanus".
16. Apr. debuterede Olaf Rye Poulsen som Jacob i „Erasmus Montanus".
26. Apr. debuterede Jens Frederik Siegfred Dorph-Petersen, senere Direktør for Folketheatret.
26. Apr. debuterede Danserinden Jfr. Mathilde Price som „Sylfiden".
5. Maj døde Theatermaler Troels Lund, 65 Aar gl.
17. Maj døde Danseren og Skuespilleren J. P. Pio, 89 Aar gl. Han afgik fra Theatret i 1811.
25. Maj opførtes Op. „Figaros Bryllup" i Anledning af Sangeren Ferslews 25 Aars Jubilæum.
27. Maj opførtes „Scapins Skalkestykker" og „Abekatten". i Anledning af J. L. Phisters 50 Aars Jubilæum.
29. Maj opførtes Balletten „Valdemar" for 100. Gang ved en Festforestilling i Anledning af Kongeparrets (Chr. IX) Sølvbryllup.
7. Juni nedsattes Theaterkommissionen med Etatsraad A. F. Krieger som Formand.
7. Juni tiltraadte Fru Heiberg som Scene-Instruktrice, medens H. P. Holst vedblev at være Instruktør for Operaen.

120. Saison. **1. Septbr. 1867—29. Maj 1868.**

2. Sep. opførtes „Maria Stuart i Skotland" 1. Gang.
2. Sep. debuterede Carl Wulff.
4. Sep. henlagdes Theatret under Justitsministeriet.
6. Sep. opførtes „En Skavank" 1. Gang.
27. Sep. fejrede Kristian Mantzius sit 25 Aars Jubilæum.
25. Okt. debuterede Jfr. Agnes Nathalie Dehn ɔ: Fru Gjørling.
29. Okt. fejede Aug. Bournonville 50 Aarsdagen for sin Optræden og modtog i den Anledning Fortjenstmedaljen i Guld. Tidligere havde ingen af Theatrets Kunstnere faaet denne Udmærkelse.
7. Nov. optraadte Kragh og Pätges sidste Gang.
28. Dec. optraadte Otto Zink sidste Gang, overgik derefter til Folketheatret.

1868. 18. Feb. døde Sangerinden Juliane Marie Funck, ɔ: Amtmandinde Treschow, 82 Aar gl.
21. Feb. opførtes Balletten „Thrymskviden" 1. Gang.
22. Apr. fejrede Fritz Hultmann sit 25aarige Jubilæum.
15. Maj optraadte Sangerinden Mad. Sahlgreen sidste Gang.
20. Maj debuterede Johannes Henrik Severin Abrahams, senere Direktør for Folketheatret.
22. Maj opførtes Op. „Barberen i Sevilla" for 100. Gang.
29. Maj fratraadte H. P. Holst som Scene-Instruktør.
17. Juli døde August Nielsen, 40 Aar gl.

121. Saison. **1. Septbr. 1868—31. Maj 1869.**

1. Sep. debuterede Danserinden Jfr. Anna Regina Scholl ɔ: Fru Tüchsen.
2. Sep. opførtes „Et Vintereventyr" 1. Gang, hvori den senere Forfatter Johan Holm-Hansen debuterede.
12. Sep. begyndte den norske Skuespillerinde Fru Laura Gundersen et Gæstespil.
26. Sep. opførtes „Erasmus Montanus" for 100. Gang.
5. Okt. afgav Theater-Kommissionen sin Betænkning og sit Forslag til Lov om Theatret.
4. Nov. debuterede Sangeren Niels Juel Simonsen i Op. „Hans Heiling".
5. Nov. fejrede Md. Julie Sødring sit 25aarige Jubilæum.
5. Nov. fejrede Md. Louise Augusta Schiemann sit den 29. Oktbr. stedfundne 25 Aars Jubilæum.
14. Nov. fejrede Vilh. Holst 40 Aarsdagen for sin Optræden.
16. Nov. fejrede Vilh. Wiehe sit 25 Aars Jubilæum.
18. Nov. debuterede Danserinden Jfr. Ludovica Cetti ɔ: Fru Professorinde Neruda.
2. Dec. opførtes „Mester og Lærling" 1. Gang.
27. Dec. opførtes „Maskeraden" og „Nej" hver for 150. Gang.
28. Dec. optraadte Schneider sidste Gang.

1869. 8. Jan. fejrede Danseren Ludvig Gade sit 25aarige Jubilæum.
11. Jan. nedsatte Borgerrepræsentationen et Udvalg til at drøfte Magistratens Forslag om, at Kjøbenhavns Kommune skulde bidrage med indtil 250,000 Rdlr. til en ny Theater-Bygning.

Peter Jørgen Frydendahl som „Jacob v. Thyboe“.

Giovanni Batista Cetti som Dværgen i „Lulu“.
(Maskinen havde han selv konstrueret).

Joachim Ludvig Phister som „Den pantsatte Bondedreng“
(hans Debutrolle.)

Madam Funck, f. Løffler, som Adelaide i „Røverborgen“.

Johanne Luise Pätges (Fru Heiberg) som Fenella i „Den Stumme i Portici“.

Ferd. Ludv. Wilh. Lindgreen som „Jeppe“.

Julius Schwartzen som Joseph i „Joseph og hans Brødre“.

Chr. Niemann Rosenkilde som „Stygotius“.

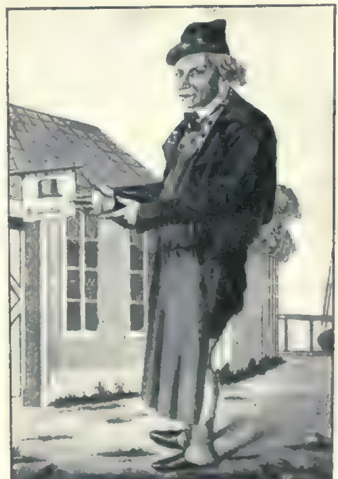
Johan Frederik Kirchheiner som „Masaniello“.

Chr. Niemann Rosenkilde som „Trop“.

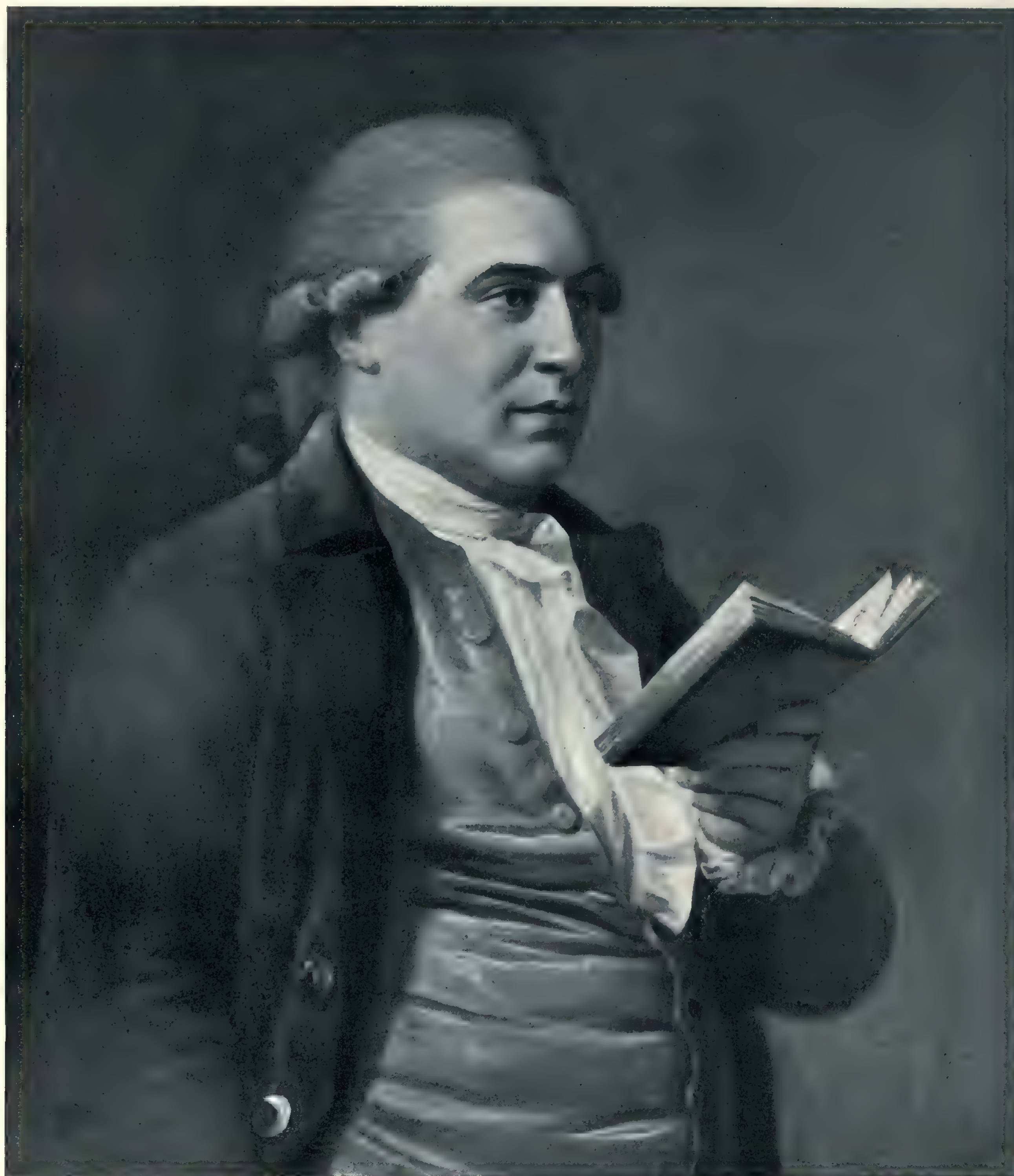
Chr. Mart. Foersom som „Ledermann“.

Chr. Mart. Foersom som „Jørgen Wadt“.

1869. 22. Jan. indstillede Folketingets Udvalgs-Flertal Theaterlovforslaget til Vedtagelse, hvorimod Mindretallet indgav et yderst radikalt Forslag.
5. Feb. opførtes „3 Dage i Padua" 1. Gang.
9. Feb. opførtes „Festen i Albano" for 100. Gang.
7. Mts. opførtes Balletten „Bellman" for 100. Gang.
30. Mts. opførtes „Kvækeren og Danserinden" for 100. Gang.
28. Apr. optraadte Carl Wulff sidste Gang før sin Afgang til Folketheatret.
14. Maj optraadte Severin Abrahams sidste Gang før sin Afgang til Folketheatret.

1869. 1. Sep. tiltraadte Svenskeren Fritz August Ahlgrensson som Theatermaler.
1. Sep. afskedigedes Edvard Helsted som Koncertmester og Repetitør.
1. Sep. optraadte Danseren Hans Beck første Gang, 8 Aar gl., som en Dværg i Balletten „Valkyrien".
2. Sep. opførtes „Lord William Russell" 1. Gang.
7. Sep. debuterede Axel Carl Vilhelm Grandjean som Arv i „Jean de France"; senere Syngemester.
9. Sep. debuterede Maleren Anthon Erik Chr. Thorenfeld i Op. „Tryllefløjten".

Jens Juel pinx. **Skuespilleren, Instruktør Frederik Schwarz.** Museet paa Frederiksborg.

1869. 28. Maj fejrede Kammersanger Chr. Hansen sit 30 Aars Jubilæum som „Don Juan".
31. Maj afgik Professor Christensen som Theatermaler.
4. Juni aabnede Ferd. Schmidt Frederiksberg Morskabstheater, ɔ: Alexandratheatret.
8. Juni døde Md. Caroline Amalie Nielsen ɔ: Md. Rind, f. Walter, 71 Aar gl.

I Sommerens Løb stiftede Aug. Bournonville „Den danske Ballets private Pensionskasse".

122. Saison. 1. Septbr. 1869—31. Maj 1870.

1. Sep. gav Theatret en Festforestilling i Anledning af Kronprinsens (Frederik den VIII) og Kronprinsessens Formæling.

1869. 28. Sep. opførtes „Et Æventyr i Rosenborg Have" for 100. Gang.
30. Sep. opførtes „Paschaens Datter" 1. Gang.
17. Okt. debuterede Jfr. Johanne Schmidt ɔ: Fru Krum-Hunderup.
7. Nov. opførtes „Farinelli" for 100. Gang.
28. Nov. opførtes „Æventyr paa Fodrejsen" for 100. Gang.
8. Dec. debuterede Sangerinden Jfr. Sophie Rung ɔ: Fru Keller, som Agathe i Op. „Jægerbruden".

1870. 14. Jan. opførtes Balletten „Cort Adeler i Venedig" 1. Gang.
16. Feb. opførtes „De Unges Forbund" 1. Gang. Hermed indførtes Henrik Ibsen paa det kgl. Theater.
25. Feb. døde Digteren Henrik Hertz, 72 Aar gl.
20. Mts. opførtes „Grøns Fødselsdag" 1. Gang.
27. Apr. opførtes „Et rigt Parti" 1. Gang.

1870. 30. Apr. opførtes Op. „Lohengrin“ 1. Gang.
8. Maj optraadte Md. Elisabeth Holst f. Heger sidste Gang i „Brylluppet paa Ulfsbjerg“.
19. Maj optraadte Dorph-Petersen sidste Gang og overgik til Folketheatret.
18. Juni udkom Lov om Opførelsen af en ny Theater-Bygning.
I Juni ansattes Carl Helsted som Koncertmester og Bratchist V. Holm som Repetitør.
Paa Finansloven vedtoges, at al kongelig Ansættelse skulde bortfalde i Fremtiden, men at der kunde afsluttes Kontrakt paa 5 Aar med Skuespillere, som havde mindst 500 Rdlr. i aarlig Lønning; til Alderdomsforsørgelse skulde henlægges 10 % af Engagementsbeløbet, og $7^1/_2$ % af Brutto-Indtægten skulde anvendes til „Feu“, Sædomskrivningstillæget bortfaldt, og til Lønningsforøgelse maatte der anvendes 12,500 Rdlr., ligesom Theatret i 5 Aar skulde fritages for at betale Afdrag og Renter paa Gælden til Sorø Akademi, hvis Aarets Overskud ikke skulde strække dertil.

1870. 2. Sep. debuterede Harald Johan Frederik Kolling, tidl. og senere Skuespiller ved Folketheatret. Han var i 1901 den første Privattheater-Skuespiller uden for Direktørerne, som ved sin Afsked blev Ridder af Dbg.
5. Sep. vedtog Borgerrepræsentationen, at Københavns Kommune skulde give 250,000 Rdlr. til en ny Theaterbygning.
25. Sep. debuterede Augusta Andkjær ɔ: Fru Alfred Jacobsen, som Trine i „Aprilsnarrene“.

Skuespilleren, Professor N. P. Nielsen. Efter Litografi.

123. Saison. 1. Septbr. 1870—31. Maj 1871.

1870. 1. Sep. bestemtes det, at alle Theatrets Damer paa Plakaten og i officielle Skrivelser skulde benævnes henholdsvis Frue og Frøken. — Maleren Güllich ansattes som Theatermaler.

1870. 28. Sep. debuterede Danseren Daniel Krum som Alexis i „Conservatoriet“.
23. Okt. opførtes „Aprilsnarrene“ for 100. Gang.
2. Nov. genoptraadte A. Rosenkilde efter 14 Maaneders Sygdom.
28. Nov. udfærdigedes et nyt, noget modificeret Regulativ angaaende Alderdomsforsørgelse.
5. Dec. døde Komponisten Herman Løvenskjold, 55 Aar gl.
5. Dec. udfærdigedes et Regulativ for Afslutning af Kontrakter paa fem Aar.
13. Dec. debuterede Danserinden Frk. Betty Schnell ɔ: Fru Hennings, som Rose i „Fruentimmerskolen“.
17. Dec. opførtes „Fidelio“ paa Beethovens 100aarige Fødselsdag.
30. Dec. døde Johan Ludvig Schneider, 61 Aar gl.

1871. 11. Jan. opførtes „Kongs-Emnerne“ 1. Gang.
16. Jan. optraadte Solodanserinden Petrine Fredstrup sidste Gang.
17. Jan. opførtes „Abekatten“ for 100. Gang.
17. Feb. debuterede cand. med. Peter Villiam Jerndorff som Aage i „Mester og Lærling“.
19. Feb. opførtes Balletten „Livjægerne paa Amager“ 1. Gang.
7. Mts. suspenderedes Kr. Mantzius i Anledning af en mod Direktionen rettet Bladpolemik i „Berlingske Tidende“.
17. Apr. afskedigedes Kr. Mantzius uden Pension.
13. Maj opførtes Balletten „Fjernt fra Danmark“ for 100. Gang.
31. Maj debuterede Sangeren Frantz Paul Bernhard Hartmann som Sarastro i Op. „Tryllefløjten“.
3. Aug. døde Winsløw sen., 84 Aar gl., i Nakskov.
28. Aug. udnævntes Prof. C. K. F. Molbech til Censor i Stedet for Etatsraad J. C. Hauch, der afgik ved Saisonens Slutning.
Om Sommeren antoges den af Arkitekterne V. Dahlerup og Ove Petersen indsendte Tegning til et nyt Theater.

Redaktør Robert Watt. Impressario Lorini.
Conrad Behrens. Trebelli.
Gruppebillede fra Conrad Behrens og Madame Trebellis Gæsteoptræden, som begyndte den 4. Marts 1877.

124. Saison. 1. Septbr. 1871—31. Maj 1872.

1871. 4. Sep. ophævedes Theatrets Enkekasse og Interessenternes Forsørgelse overtoges af Livsforsikringsanstalten af 1871.
6. Sep. optraadte Solodanserinden Frøken Westberg fra Sverrig første Gang.
18. Sep. ophævedes Kapellets Enkekasse og Interessenternes Forsørgelse overtoges af Livsforsikringsanstalten af 1871.
4. Okt. opførtes „Cymbeline“ 1. Gang.
8. Okt. døde Sangeren Th. Albrecht, 49 Aar gl., i Roskilde.
28. Okt. optraadte Sangerinden Fru Zinck sidste Gang.
9. Nov. brækkede Solodanser Scharff Benet under Dansen og afskedigedes ved Saisonens Slutning.
12. Dec. døde Komponisten H. Rung, 64 Aar gl.
14. Dec. fastsloges det ved Højesteretsdom, at Skuespillerne vare berettigede til Lønningstillæg, indtil dette bortfaldt ved Lov.
1872. 12. Feb. døde Sangerinden Fru Anna Riise, f. Holm, 34 Aar gl.
4. Mts. døde J. C. Hauch, 81 Aar gl.
23. Mts. opførtes „Mestersangerne i Nürnberg“ 1. Gang.
3. Maj opførtes „Den Stundesløse“ for 200. Gang.
21. Maj opførtes William Blochs tidligste dram. Arbejde „De hvide Roser“.

1872. 25. Maj optraadte Frk. Julie Schmidt ɔ: Fru Krum-Hunderup sidste Gang.
31. Maj optraadte Wilh. Holst sidste Gang.
28. Juli døde C. Hvid, 69 Aar gl.
15. Aug. ansattes C. Helsted som Syngemester.

125. Saison. 2. Septbr. 1872—30. Maj 1873.

1. Okt. debuterede Frederik Adolph Christensen Cetti som Amtmanden i „De Nygifte“. Han blev det ny kgl. Theaters første Økonomiinspektør med Fribolig paa Theatret.
18. Okt. lagde Kong Christian IX Grundstenen til det nye Theater.
3. Dec. fejrede Danserinden Fru Stillmann sit 25 Aars Jubilæum.
1873. 7. Jan. opførtes E. v. d. Reckes tidligste Arbejde „Bertran de Born“ 1. Gang.
29. Jan. døde Direktør, Kammerraad H. V. Lange, 58 Aar gammel. Han var i 1852 den første, der for Virksomhed som Privattheaterleder modtog Ridderkorset.
2. Maj optraadte Kammersanger Chr. Hansen sidste Gang som Farinelli.
21. Maj optraadte Professor Phister sidste Gang som Klokker Link i „Ja“ ved en Beneficeforestilling for ham i Anledning af hans Afgang.
29. Maj døde Theaterbudet O. K. Walsøe efter 35 Aars Tjeneste.
23. Juli approberedes den ny Plan for Alderdomsforsørgelse for Theatrets og Kapellets Personale.

126. Saison. 1. Septbr. 1873—30. Maj 1874.

7. Nov. døde Professor Th. Overskou, 75 Aar gl.
1874. 5. Mts. opførtes „Sovedrikken“ paa Weyses 100aarige Fødselsdag.
27. Apr. optraadte Holm-Hansen sidste Gang.
28. Apr. opførtes „Iphigenia paa Tauris“ 1. Gang.
30. Maj opførtes „Sovedrikken“ for 100. Gang.
I Maj afvikledes Kor-Pensionsfonden, som overtoges af Livsforsikringsanstalten af 1871.
1. Juni gaves den sidste Forestilling paa det gamle kgl. Theater.
1. Juli hævedes det kgl. Theaters private Pensionsfond.

127. Saison. 15. Oktbr. 1874—31. Maj 1875.

1. Okt. afleveredes det nye Theater af Bygningsentreprenørerne til Theaterchefen.
11. Okt. gaves en Prøveforestilling paa det nye Theater.
15. Okt. gaves *den egentlige Aabningsforestilling* bestaaende af Recitation af Wilh. Wiehe, Tableau af Bournonville og „Det lykkelige Skibbrud“.
1875. 2. Feb. døde Corfitz Seemann, 75 Aar gl.
6. Feb. døde Mad. Birgitte Elisabeth Andersen, f. Olsen, 84 Aar gl.
7. Feb. debuterede Louis Petersen.
17. Feb. debuterede Danserinden Frk. Flammé ɔ: Fru Reumert.
19. Feb. opførtes „Hærmændene paa Helgeland“ 1. Gang.
17. Mts. opførtes „Tannhäuser“ 1. Gang.
2. Apr. opførtes „Den nye Barselstue“ og „Liden Kirsten“ i Anledning af H. C. Andersens 70-aarige Fødselsdag.
15. Apr. opførtes „En Fallit“ 1. Gang.
24. Apr. afskedigedes Kammersanger Chr. Hansen.
26. Maj optraadte Fru Sødring sidste Gang som Gedske i „Barselstuen“.
30. Maj optraadte Johan Wiehe sidste Gang.
26. Juli døde Sangeren Julius Schwartzen, 73 Aar gl.
4. Aug. døde H. C. Andersen, 70 Aar gl.

128. Saison. 1. Septbr. 1875—31. Maj 1876.

3. Okt. debuterede Sangerinden Frk. Julie Schow.
6. Okt. opførtes W. Blochs Skuespil „Lygtemænd“, som gav Anledning til den første Udpibning i det ny kgl. Theater.
10. Okt. gaves den første Forestilling til nedsatte Priser.
31. Okt. afsløredes Holbergs Statue uden for Theatret og om Aftenen gaves en Festforestilling.
1876. I Aarets Løb udkom syvende og sidste Del af Th. Overskous Theaterhistorie, som efter Forfatterens Død var fortsat indtil den sidste Forestilling paa det gamle kgl. Theater af Edgar Collin.
4. Jan. under Opførelsen af „Hans Heiling“ blev Sangerinden Fru Liebe syg og optraadte aldrig siden.
5. Jan. afskedigedes Fru Julie Sødring.
8. Jan. døde Ida Wulff (ɔ: Kammerherreinde v. Holstein), 68 Aar gl.
4. Feb. opførtes „Regimentets Datter“ for 100. Gang.
11. Feb. opførtes „Sparekassen“ for 100. Gang.
17. Mts. debuterede Frk. Elga Betzonick ɔ: Professorinde Sinding.
2. Apr. døde Mad. Winsløw, 76 Aar gl.
6. Apr. opførtes Danse-Divertissementet „La ventana“ for 100. Gang.
19. Apr. optraadte G. E. Gundersen sidste Gang.

1876. 7. Maj debuterede Axel Madsen som Klint i „Genboerne".
24. Maj debuterede Sangerinden Augusta Schou, ɔ: Fru Lütken, i „Ungdom og Galskab".
30. Maj debuterede Sangeren Frederik Brun.
2. Juni debuterede Frk. Johanne Wiehe, ɔ: Fru Winkel.
20. Juni afskedigedes Professor Høedt som Elev-Instruktør.

129. Saison. **1. Septbr. 1876—31. Maj 1877.**

1. Sep. afgik Etatsraad Linde og Justitsraad Berner henholdsvis som Chef og Intendant, og Kammerherre M. E. Fallesen tiltraadte som Chef.
1. Sep. debuterede Magnus Otto Sophus Holte Petersen.
1. Sep. debuterede Vilhelm Wiehe d. y.

1877. 18. Nov. opførtes „Samfundets Støtter" 1. Gang, hvori Frk. Anna Winsløw, ɔ: Fru Pio, debuterede; afg. 1881.
2. Dec. opførtes Op. „Kongen har sagt det" 1. Gang.

1878. 19. Jan. opførtes Op. „Tove" 1. Gang.
27. Jan. opførtes Op. „Don Juan" for 200. Gang.
22. Mts. debuterede Frk. Julie Lund, ɔ: Fru Secher.
25. Apr. debuterede Frk. Lydia Sørensen, ɔ: Fru Lindemann.
4. Maj opførtes „Ambrosius" 1. Gang.
19. Maj debuterede Adolph Jensen.
31. Maj optraadte Kr. Mantzius sidste Gang som Gæst (Falstaff i „Kong Henrik den 4de").
2. Juni optraadte Danserinden Fru Stillmann sidste Gang ved sin Afskedsforestilling.
17. Juni døde Solodanser F. F. Hoppensach, 61 Aar gl.

Da vi have bragt i Erfaring, at flere Selskaber have etableret sig iblandt det Kongl. Theaters Personale, som ville afbenytte Hans Majestæts allernaadigste Tilladelse til for egen Regning at give Forestillinger paa det Kongl. Theater i tilstundende Sommer, saa see vi os det for Pligt imod os selv, i dybeste Ærbødighed at bede den høie Direction reservere os de Dage, som vort ældre Selskab tilforn har afbenyttet, nemlig Løverdag og Fredag i hver Uge.

Kjøbenhavn den 27de Martii 1827

i dybeste Ærbødighed

Frydendahl. Ekholm. B Andersen. Ryge.

Liebe. G. Stage

Gengivelse af en Henstilling til Direktionen af 27. Marts 1827 fra 6 bekendte Skuespillere og Skuespillerinder.

1876. 30. Sep. debuterede Elith Reumert i „Arbejderliv".
4. Okt. debuterede August Jensen (senere Lilienthal)
27. Dec. døde Fr. Paludan Müller, 67 Aar gl.

1877. 22. Jan. døde Johan Wiehe, 47 Aar gl.
4. Mts. optraadte Sangerne Mad. Trebelli og Conrad Behrens.
7. Apr. optraadte Mad. Schiemann, f. Petersen, sidste Gang.
2. Juni optraadte Hultmann sidste Gang som Præsidenten i „Ferreol" ved sin Afskedsforestilling.

130. Saison. **1. Septbr. 1877—31. Maj 1878.**

2. Sep. optraadte Kr. Mantzius som Gæst som Krans i „Eventyr paa Fodrejsen".
22. Sep. opførtes „Kong Henrik den Fjerde" 1. Gang.
2. Nov. debuterede Sangerinden Frk. Fanny Christensen.
5. Nov. opførtes Balletten „Et Folkesagn" for 100. Gang.

131. Saison. **1. Septbr. 1878—30. Maj 1879.**

2. Sep. debuterede Frk. Augusta Lønborg; afg. 1880.
25. Sep. opførtes Op. „Drot og Marsk" 1. Gang.

1879. 8. Jan. opførtes „Genboerne" for 100. Gang.
19. Jan. debuterede Danseren Walbom.
20. Jan. debuterede Frk. J. H. Lange, ɔ: Fru Kofoed; afg. 1888.
7. Mts. døde Danserinden Pauline Funck, ɔ: Kammerherreinde Fallesen, 53 Aar gl.
30. Mts. opførtes „En Skærsommernatsdrøm" 1. Gang, hvori Frk. Ida Berthelsen debuterede.
21. Apr. debuterede Sangeren Aage Foss som Mephistopheles i Op. „Faust".
21. Apr. debuterede Sangerinden Frk. Nanna Rosenstand, ɔ: Fru Ekman.
4. Juni optraadte Vilhelm Wiehe d. æ. sidste Gang som Hakon Jarl og som Møller i „Hr. og Fru Møller" ved sin Afskedsforestilling. Samtidig afgik Wilh. Wiehe d. y.

1879. 5. Juni døde Kristian Mantzius, 60 Aar gl.
6. Juni optraadte Sangerinden Fru Anna Levinsohn, f. Andersen, sidste Gang som Marie i „Regimentets Datter" ved sin Afskedsforestilling.
7. Juni opførtes „Genboerne" til Indtægt for Digteren Hostrup.

132. Saison. 1. Septbr. 1879—31. Maj 1880.

16. Aug. stiftedes paa et Møde af ca. 100 Skuespillere og Skuespillerinder den danske Skuespillerforening. Dens første Kapital var 4 Kr. 10 Øre; nu (1917) er Formuen c. 250,000 Kr. Ophavsmændene til Foreningen var Skuespillerne Julius Larsen, Emil Bugge og Frederik Christensen. Den første Formand var Severin Abrahams.
12. Sep. døde Komponisten P. Heise, 49 Aar gl.
18. Sep. opførtes Op. „Rigoletto" 1. Gang.
5. Okt. optraadte Adelaide Ristori, med sit Selskab som Medea i en italiensk Oversættelse af Legouves „Medea". Senere optraadte hun paa Hoftheatret.

Den franske Skuespiller Coquelin d. æ., som optraadte første Gang som Gæst i København 6.—10. Juni 1881.

1879. 15. Okt. døde Sangerinden Caroline Lehmann, 51 Aar gammel.
14. Nov. fejrede Theatret Hundredaarsdagen for Oehlenschlægers Fødsel.
27. Nov. opførtes Balletten „Valdemar" 150. Gang.
30. Nov. døde Hofballetmester August Bournonville, 74 Aar gl.
21. Dec. opførtes „Et Dukkehjem" 1. Gang.
26. Dec. fejrede V. Kolling sit 25 Aars Jubilæum.

1880. 6. Jan. opførtes Op. „Mignon" 1. Gang.
18. Jan. debuterede Oddgeir Stephensen, senere Direktør i Provinserne.
20. Jan. optraadte Inspektør F. A. Cetti sidste Gang, og fire Dage senere fik han Afsked paa Grund af økonomisk Uorden i sit Embedsforhold til Theatret.
24. Feb. døde Kammersanger Chr. Hansen, 68 Aar gl.
19. Mts. optraadte Sangerinden Nanna Rosenstand, ɔ: Fru Ekmann, sidste Gang.
28. Apr. udnævntes Emil Poulsen til kgl. Skuespiller.
6. Maj debuterede Frk. Ane Grete Antonsen.
17. Maj opførtes „Ambrosius" for 50. Gang.
24. Maj debuterede Sangerinden Frk. Emanuela Schrøder.

1880. 30. Maj optraadte Fru Admiralinde Jacobson, f. Larcher, sidste Gang.
31. Maj opførtes „Recensenten og Dyret" for 200. Gang.
1. Juni gaves en Mindefest for August Bournonville.
11. Juni blev det tilladt, at Fremkaldelser ved festlige Lejligheder maatte finde Sted.
6. Juli døde J. D. Bauer, 82 Aar gl.
17.—21. Aug. optraadte Sarah Bernhardt fra „Théâtre francais" med sit Selskab som „Adrienne Lecouvreur" og i „Froufrou".

133. Saison. 1. Septbr. 1880—31. Maj 1881.

3. Sep. begyndte den franske Sangerinde Marie van Zandt et Gæstespil i Titelrollen i „Mignon".
22. Sep. debuterede Frk. Anna Ingwersen, ɔ: Fru Greibe.
3. Okt. opførtes „Den pantsatte Bondedreng" 50. Gang.
14. Nov. opførtes Balletten „Brudefærden i Hardanger" 100. Gang.
27. Nov. optraadte Fru Ristori sidste Gang med sit Selskab paa Hoftheatret.
17. Dec. opførtes Einar Christiansens tidligste dram. Arbejde „Lindows Børn" 1. Gang.

1881. 1. Jan. afgik Johan Krohn som Lærer ved Balletelevernes Skole og Sophus Bauditz ansattes.
12. Jan. opførtes „Eva" 1. Gang.
14. Jan. opførtes „Søstrene paa Kinnakullen" 50. Gang.
23. Feb. opførtes „Hr. Poirier og hans Svigersøn" 1. Gang.
2. Mts. døde Frk. Henriette Andersen, 63 Aar gl.
7. Mts. optraadte Frk. Lydia Sørensen, ɔ: Fru Lindemann, sidste Gang.
10.—13. Mts. var Theatret lukket paa Grund af Enkedronning Caroline Amalies Død.
17. Mts. debuterede Sangerinden Frk. Clara Skytt, ɔ: Fru Kauffmann, som Simone i „Jean fra Nivelle".
23. Mts. opførtes „Konsekvenser" 1. Gang.
28.—29. Mts. var Theatret lukket paa Grund af Enkedronningens Bisættelse.
31. Mts. var Theatret lukket paa Grund af Arveprinsesse Carolines Død.
12.—13. Apr. var Theatret lukket paa Grund af Arveprinsesse Carolines Bisættelse.
21. Apr. opførtes „Fulvia" 1. Gang.
5. Maj døde SangerindenFru Emilie Liebe, f. Egense, 50 Aar gl.
15. Maj opførtes „Lægemidler", Edvard Brandes' tidligste dram. Arbejde, 1. Gang.
20. Maj døde Solodanserinden Fru Kellermann, f. Fjeldsted, 60 Aar gl.
6.—10. Juni Gæstespil af den franske Skuespiller Coquelin d. æ. med Selskab.
1. Juli ansattes Forfatteren William Bloch som 2den Sceneinstruktør.

134. Saison. 1. Septbr. 1881—31. Maj 1882.

1. Sep. afgik Professor Molbech som Censor og Forfatteren Erik Bøgh ansattes.
2. Sep. opførtes „En Valkyrie" 1. Gang, hvori Chr. Zangenberg optraadte første Gang paa det kgl. Theater som Richard.
8. Sep. optraadte Fru Oda Petersen ɔ: Fru Oda Nielsen, 1. Gang paa det kgl. Theater som Anna i „Syvsoverdag".
24. Sep. døde Solodanserinden Frk. Petrine Fredstrup, 54 Aar gl.
1. Okt. opførtes „Umyndige i Kærlighed" 1. Gang.
24. Okt. optraadte Adolph Rosenkilde sidste Gang som Etatsraaden i „Umyndige i Kærlighed".
15. Nov. opførtes „Skatten" for 150. Gang.
20. Nov. opførtes Operaen „Hamlet" 1. Gang.
2. Dec. opførtes Herman Bangs dram. Arbejde „Graavejr" 1. Gang.
12. Dec. opførtes Balletten „Toreadoren" 150. Gang.

1882. 8. Jan. opførtes „Den Fremmede" 1. Gang.
26. Feb. opførtes „Hvor man keder sig" 1. Gang.
29. Mts. opførtes „Nei" 200. Gang.
17. Apr. opførtes „Surrogater", (Otto Benzons tidligste Skuespil) 1. Gang. Dr. Hans von Bülow optraadte ved en Formiddagskoncert til Indtægt for Theatrets kunstneriske Udsmykning.
27. Apr. debuterede Frk. Olga Meyer, ɔ: Fru Direktør Schmiegelow. Hun var senere ansat ved Folketheatret.
3. Juni optraadte Sangeren Nyrop sidste Gang i Brudstykker af „Faust" og „Den Stumme i Portici". Paulli dirigerede sidste Gang som Kapelmester.

135. Saison. 1. Septbr. 1882—31. Maj 1883.

24. Sep. opførtes Holger Drachmanns tidligste Skuespil „Puppe og Sommerfugl" 1. Gang.
2. Okt. opførtes „Soldaterløjer" 150. Gang.
14. Okt. døde Adolph Rosenkilde, 66 Aar gl.
9. Nov. debuterede Frk. Soffy Rosenberg, ɔ: Fru

Mantzius, ɔ: Fru Walleen, som Antoinette i „Gnisten".

1882. 16. Nov. opførtes et „Rejseeventyr" 100. Gang.

26. Nov. opførtes „Den forvandlede Brudgom" 1. Gang.

30. Nov. blev Fru Heiberg den første Skuespillerinde, som modtog Fortjenstmedaljen i Guld.

12. Dec. debuterede Stationsforstander P. V. Knutzon uden at opnaa Ansættelse.

13. Dec. begyndte den svenske Sangerinde Frk. Pyk et Gæstespil.

19. Dec. var det Danseren Valdemar Prices 25 Aars Jubilæum. Han optraadte som Fiskeren i „Napoli" og fremkaldtes. Det var første Gang Ministeriets Tilladelse af 11. Juni 1880 kom til Anvendelse.

1883. 7. Jan. opførtes P. A. Rosenbergs tidligste Lystspil „Fantomer" 1. Gang.

12. Feb. døde Anton Pätges, 75 Aar gl.

4. Mts. opførtes „En Folkefjende" 1. Gang.

7. Mts. aabnede M. V. Brun Dagmartheatret.

12. Mts. opførtes „Henrik og Pernille" 150. Gang.

8. Apr. aabnedes Tilskuerfoyeren for Publikum.

10. Apr. opførtes „Strandby Folk" 1. Gang.

1883. 11. Nov. opførtes „Garman og Worse" 1. Gang. Gongonen maatte standse Bifalds- og Mishagsytringerne.

14. Dec. opførtes Op. „Hans Heiling" 100. Gang.

1884. 4. Jan. døde Vilhelm Wiehe d. æ. 58 Aar gl.

9. Jan. opførtes „Afdansning" 1. Gang.

15. Mts. opførtes „En Skandale" 1. Gang.

1. Apr. fik Fru Betty Hennings og Olaf Poulsen kongelig Ansættelse.

20. Apr. blev Peter Schram den første Skuespiller og Sanger, der modtog Fortjenstmedaljen i Guld.

6. Maj opførtes „Elverhøj" 200. Gang.

11. Maj debuterede Johannes Ring som Rosenkrands og Jacques Wiehe som Bernardi i „Hamlet".

23. Maj opførtes Op. „Fra Diavolo" 100. Gang.

1. Juli afgik Syngemester C. Helsted.

1. Juli ansattes Frederik Rung som Musikdirigent.

137. Saison. 1. Septbr. 1884—31. Maj 1885.

2. Sep. optraadte den svenske Sanger Algot Lange første Gang som Don Juan.

7. Sep. opførtes „Den flyvende Hollænder" 1. Gang.

24. Sep. opførtes „Eventyr paa Fodrejsen" 150. Gang.

Fra Foyeren i det i 1874 nedrevne Kgl. Theater.

Fra Venstre: Peter Schram som Don Bartholo, J. L. Nyrop som Masaniello, Fru Sødring som Mad. Stabel i „Audiensen", Adolph Rosenkilde som Kammerherren i „En Omvej", Betty Schnell og Anna Scholl i „Seguedillo", Ferslew som Belcore i „Elskovsdrikken", J. L. Phister som Klokker Link, Frk. Agnes Lange som Fiorella i „Den Yngste", Waldemar Price som Odin i „Valkyrien", Julius Døcker som Peter den 1ste i „Czar og Tømmermand".

1883. 9. Maj optraadte kgl. Kammersangerinde Frk. Charlotte Bournonville sidste Gang som Marcellina i „Barberen i Sevilla".

14. Maj opførtes „Yrsa" 1. Gang.

26. Maj optraadte Sangeren Chr. Ferslew sidste Gang som Selva i „Den Stumme i Portici".

1. Juni dirigerede Komponisten Johan Svendsen 1. Gang; Kapellet spillede en Symfoni.

1. Juli afgik Danserinden Frk. Johanne Petersen.

1. Juli ansattes Johan Svendsen som Kapelmester.

136. Saison. 1. Septbr. 1883—31. Maj 1884.

1. Sep. debuterede Karl Mantzius som Jeronimus i „Erasmus Montanus".

7. Sep. døde Sangeren Chr. Ferslew, 66 Aar gl.

9. Sep. opførtes „Ruy Blas" 1. Gang.

14. Sep. debuterede Frk. Emma Lange, ɔ: Fru Nielsen, ɔ: Fru Thomsen, som Johanne i „Et Æventyr paa Fodrejsen".

2. Okt. opførtes „Sylfiden" 100. Gang.

14. Okt. debuterede Poul Nielsen som Jeppesen i „I sidste Øjeblik". Han er nu Theatrets Sceneinstruktør.

21. Okt. opførtes Op. „Spanske Studenter" 1. Gang.

1884. 3. Okt. opførtes „Statsmand og Borger". Efter 1. Akts Slutning standsede Forestillingen paa Grund af Kristiansborg Slots Brand. Denne og Ringtheatrets Brand i Wien havde til Følge, at Brandvæsenet forbød Afbenyttelsen af Hoftheatret, som i de senere Aar (indtil 7. Dec. 1881) var brugt til Studenter- og Dilettantforestillinger. De egentlige Afskedsforestillinger med Hoftheatret fandt dog først Sted d. 28. og 29. Apr. samt 2. Maj 1914.

22. Okt. debuterede Sangeren Alexander Brandt som Jakob i „Joseph og hans Brødre".

28. Okt. opførtes „Joseph og hans Brødre" 100. Gang.

5. Nov. døde Christian Kragh, 82 Aar gl.

22. Nov. opførtes „Hvor man keder sig" 50. Gang.

3. Dec. Holbergs 200 Aars Fødselsdag, aabnedes Forestillingen med en af Holger Drachmann forfattet Kantate, hvortil Musiken var skrevet af Johan Svendsen. Kantatens Recitationer udførtes af Professor Phister, der ved denne Lejlighed genoptraadte, samt af Emil og Olaf Poulsen. Derefter opførtes „Den Stundesløse" med Phister som Oldfux og Fru Phister i sin gamle Rolle som Pernille. Efter Forestillingen bragte Studenter og Kunstnere Holbergs bekransede Statue uden for Theatret et Fakkeltog.

1884. 4. Dec. opførtes et til Holberg-Festen skrevet Lejlighedsstykke: „En Audiens paa Slottet 1747“, hvori Holberg (Olaf Poulsen) optraadte, og „Den politiske Kandestøber“.
8. Dec. opførtes „Deklarationen“ 50. Gang.
30. Dec. opførtes Balletten „Amor og Balletmesterens Luner“ 150. Gang.
1885. 24. Jan. opførtes „Ulysses von Ithacia“ 50. Gang.
22. Feb. opførtes „Vildanden“ 1. Gang.
12. Mts. opførtes „Mignon“ 50. Gang.
15. Mts. opførtes Balletten „Napoli“ 200. Gang.
17. Mts. opførtes „Tartuffe“ 100. Gang.
19. Mts. opførtes Op. „Jægerbruden“ 150. Gang.
22. Mts. døde Professor Frederik Ludvig Høedt, 65 Aar gl.
1. Apr. blev Kammersanger Niels Juel Simonsen kgl. ansat.
10. Apr. var 50 Aars Dagen for Fru Louise Phisters Debut.
12. Apr. opførtes „Henrik og Pernille“ og „Den forvandlede Brudgom“. Phister spillede som Gæst Arv i „Henrik og Pernille“. Forestillingen gaves til Indtægt for Fru Phister i Anledning af hendes 50 Aars Jubilæum. Phister optraadte aldrig senere.
26. Apr. opførtes „Fabrikanten“ 1. Gang.
1. Maj debuterede Sangerinden Frk. Elisabeth Dons som Azucena i „Troubaduren“.
14. Maj opførtes i Anledning af Professor J. P. E. Hartmanns 80aarige Fødselsdag „Yrsa“, musikalsk Divertissement, og 2. Akt af „Et Folkesagn“. Efter Forestillingen udbragtes fra Parkettet et Leve for Komponisten.
21. Maj optraadte Sangerinden Julie Schow sidste Gang. Hun døde som Fru Ingeniør Rothe 27. Marts 1914 i Argentina.
28. Maj døde Fru A. Rosenkilde, f. Paaske, 60 Aar gl.
3. Juni opførtes Op. „Drot og Marsk“ til Indtægt for Sangerinden Fru Erhardt Hansen, der optraadte sidste Gang som Fru Ingeborg. Hendes Mand, Sangeren Erhardt Hansen, optraadte samtidig sidste Gang som Grev Jacob af Halland.
1. Juli ansattes Økonomiinspektør Pietro Krohn tillige som Sceneinstruktør for Operaen.
22. Aug. døde Frk. Vilhelmine Brenøe, 62 Aar gl.

138. Saison. 1. Septbr. 1885—31. Maj 1886.

4. Sep. debuterede Frk. Anna Lindemann, ɔ: Fru Professorinde Anna Bloch, som Titania, og Frk. Olivia Jørgensen, ɔ: Fru Norrie, som Puk i „En Skærsommernatsdrøm“.
19. Sep. opførtes Op. „Mefistofeles“ som Festforestilling i Nærværelse af Kongehuset, Kejserinden af Rusland, Prinsen og Prinsessen af Wales, Hertugen og Hertuginden af Chartres og Prinsesse Marie af Orleans.
24. Sep. optraadte Sangerinden Fru Augusta Lütken sidste Gang som Helene i Op. „Mefistofeles“. Senere var hun Gæst.
1. Okt. opførtes „En Spurv i Tranedans“ som Festforestilling i Nærværelse af Kongehuset, Kejseren og Kejserinden af Rusland og Prinsessen af Wales.
4. Okt. opførtes Op. „Aïda“ 1. Gang.
5. Okt. opførtes „Vildanden“. Henrik Ibsens overværede Forestillingen.
7. Okt. aabnedes en Telefonledning mellem Theatrets Scene og Skandinavisk Panoptikons Bygning paa Vesterbro.
8. Okt. opførtes „En Skærsommernatsdrøm“ 50. Gang.
29. Okt. opførtes „Den bogstavelige Udtydning“ 100. Gang.
31. Okt. døde Sufflør, fhv. Sanger August Zinck, 54 Aar gl.
25. Nov. optraadte Theodor Liebe sidste Gang.
29. Dec. debuterede Sangerinden Harriet Rothe som Margrethe i „Faust“.
29. Dec. debuterede Sangerinden Frk. Regina Nielsen som Siebel i „Faust“.
1886. 7. Jan. døde Sangeren Ludvig Ferdinand Sahlertz 74 Aar gl.
31. Jan. opførtes Op. „Spanske Studenter“ og Balletten „Fjernt fra Danmark“ som Festforestilling i Anledning af Prins Valdemar og Prinsesse Maries Formæling.
3. Feb. fejrede Fru Josephine Eckardt sit 25 Aars Jubilæum som Fru Møller i „Hr. og Fru Møller.“
4. Feb. opførtes „Efteraarssol“ 50. Gang.
7. Mts. opførtes „Valgkandidater“ 1. Gang.
17. Mts. opførtes Op. „Faust“ 100. Gang.
18. Mts. opførtes „Tilfældigheder“ 1. Gang.
5. Apr. opførtes „De to Dage“ 100. Gang.
8. Apr. bifaldt Ministeriet Oprettelsen af en dramatisk Elevskole ved Theatret. Siden 1816, da Rahbeks dramatiske Skole blev ophævet, havde Theatret ikke haft en saadan Institution.
13. Apr. opførtes „En Spurv i Tranedans“ 50. Gang.
9. Maj opførtes „Karens Garde“ 1. Gang.
25. Maj opførtes Balletten „Konservatoriet“ 100. Gang.

139. Saison. 1. Septbr. 1886—31. Maj 1887.

1886. 9. Sep. opførtes „I Stiftelsen“, Gustav Esmanns tidligste Arbejde, 1. Gang.
11. Sep. opførtes i Anledning af Komponisten Kuhlaus 100 Aars Fødselsdag Ouverturen til „Lulu“, en Kantate og „Elverhøj“.
28. Sep. debuterede Martinius Nielsen (tidl. ved Casino) som Gérard i „Den Fremmede“.
3. Nov. fejrede Balletdirigent, Danseren Ludvig Gade sit 50 Aars Jubilæum som Kong Svend i „Valdemar“.
3. Dec. opførtes „En Kone, der springer ud af Vinduet“ 100. Gang.
18. Dec. opførtes i Anledning af Komponisten Webers 100 Aars Fødselsdag „Jubelouverturen“ og „Oberon“.
26. Dec. aabnede Ferd. Schmidt Nørrebros Theater.
1887. 17. Jan. opførtes „Preciosa“ 100. Gang.
23. Jan. opførtes „Der var en Gang“ 1. Gang.
31. Jan. opførtes „En giftefærdig Datter“ 50. Gang.
14. Feb. debuterede Sangeren Albert Petersen som Kaspar i „Jægerbruden“.
22. Feb. opførtes i Anledning af Komponisten Niels W. Gades 70 Aars Fødselsdag Ouverturen „Efterklang af Ossian“, en Koncertafdeling og „Et Folkesagn“. Efter Forestillingen holdt Christian Richardt fra Tilskuerpladsen en versificeret Tale til Professor Gade.
18. Mts. dansede Solodanser Daniel Krum sidste Gang i „Der var en Gang“, der opførtes som Festforestilling for Kronprinsen og Kronprinsessen af Sverrig.
22. Mts. opførtes Op. „Barberen i Sevilla“ 150. Gang.
22. Mts. døde Solodanser Daniel Krum, 37 Aar gl.
24. Apr. opførtes Op. „Carmen“ 1. Gang.
2. Maj opførtes „Intrigerne“ 100. Gang.
20. Maj hændte det meget sjældne Tilfælde, at Aftenens Program maatte forandres under Forestillingen. Der skulde efter et Par mindre Stykker have været opført Balletten „Søvngængersken“, som iøvrigt først var ansat efter en Kl. 3½ indløben Sygemelding, men da en Balletdanserinde, der havde en Hovedrolle i Balletten, udeblev, maatte Balletten ombyttes med Lystspillet „Den første Kærlighed“, hvorom Meddelelse skete til Publikum fra Scenen.

140. Saison. 1. Septbr. 1887—31. Maj 1888.

7. Sep. debuterede Sangerinden Hedevig Quiding, f. Springborg.
1. Okt. optraadte den svenske Sanger Arvid Ødman 1. Gang som Faust i Op. „Mefistofeles“.
2. Okt. debuterede Albert Helsengreen, senere Direktør i Provinserne.
28. Okt. gaves i Anledning af Op. „Don Juan“s 100 Aars Jubilæum en Mozart Fest, ved hvilken udførtes en af Holger Drachmann skreven Sangprolog med Tableau til Musik af Mozart.
29. Nov. opførtes „La Traviata“ 1. Gang.
29. Dec. debuterede Frk. Agnete Hartmann (død som Fru Julius Lehmann) som Leonora i „Det lykkelige Skibbrud“.
1888. 4. Jan. opførtes „Hamlet“ 50. Gang.
23. Jan. opførtes „Elverhøj“ 250. Gang.
14. Feb. døde Frk. Vilhelmine Østerberg, c. 70 Aar gl.
3. Mts. døde fhv. Theaterchef, Kammerherre A. P. Linde.
10. Mts. opførtes „Under Snefog“ 1. Gang, hvori Frk. Anna Petersen debuterede som Sigrid Vang.
20. Mts. opførtes Op. „Romeo og Julie“ 1. Gang.
24. Mts. opførtes „Der var en Gang“ 50. Gang.
31. Mts. Lørdag før Paaske, gaves Kl. 1 Eftermiddag en Matiné til Indtægt for Københavns Understøttelsesforening, bestaaende af en Prolog, skreven af Holger Drachmann, 2. Akt af „Barselstuen“, Oplæsning af Scener af „St. Hans Aften Spil“ med Tableauer, en Koncertafdeling og en af Balletpersonalet udført „Sports-Galop“.
6. Apr. opførtes „Pernilles korte Frøkenstand“ 100. Gang.
19. Apr. blev Sangerinden Frk. Elisabeth Dons kgl. ansat.
21. Maj opførtes i Anledning af Digteren Hostrups 70 Aars Fødselsdag „Genboerne“, hvorefter en af Holger Drachmann skreven Prolog fremsagdes. Efter Forestillingen udbragtes et Leve for Hostrup, der takkede og udbragte et Leve for det kgl. Theater.
3. Juni gaves en Forestilling til Indtægt for Sangeren Julius Steenberg i Anledning af hans Afgang. Han optraadte sidste Gang som Sverkel i Scener af Op. „Liden Kirsten“.
4. Juni gaves en Forestilling til Indtægt for Sangeren Jastrau i Anledning af hans Afgang. Der opførtes Ouverturen og 3. Akt af „Barberen i Sevilla“ samt Scener og Dansedivertissement af „Troubaduren“.
6. Juni gaves en Forestilling til Indtægt for Fru Gjør-

ling i Anledning af hendes Afgang. Der opførtes de 3 første Akter af „Cymbeline“ og „De Usynlige“.

I Juni Maaned gaves i Anledning af den nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunstudstilling 20 Forestillinger.

1888. 21. Juni gaves en Festforestilling i Anledning af 100 Aars Dagen for Stavnsbaandets Løsning.

12. Juli døde Sangeren Georg Seest, c. 75 Aar gl.

1888. 18. Nov. gaves en Gallaforestilling i Anledning af Kongens 25 Aars Regeringsjubilæum. Theatret var ligesom paa selve Jubilæumsdagen den 15. November udvendig festlig oplyst. Da den kongelige Familie med Gæster traadte ind i Logen, spillede Kapellet Nationalmelodien, hvorefter Publikum staaende afsang en af H. P. Holst skreven Sang. Derefter opførtes 1. Gang Operaen „Aladdin“.

Mandagen den 23de Mai 1842, Kl. 7,
opføres paa det kongelige Theater:

Den bogstavelige Udtydning
eller
Hvordan bære de dem ad i Comedien?

Comedie i 1 Act af Brømel.

Personerne:

Robinson, Advocat . . .	Hr. Dr. Ryge.	Welsing . . .	Hr. Schneider.
Jenny, hans Datter . .	Md. Holst.	William, hans Søn . . .	— Seemann.
Edvin, hendes Elsker . .	Hr. Holst.		

Handlingen foregaaer i Robinsons Huus.

Og:

Napoli eller Fiskeren og hans Brud,

romantisk Ballet i 3 Acter af Hr. Balletmester Bournonville, Musiken af Hhrr. Paulli, Helsted og Gade.
Decorationerne af Hr. Christensen.

Personerne:

Gennaro, Fisker . .	Hr. Bournonville.	Pascarillo, Gadesanger . .	Hr. Hoppensach.
Veronica, Enke . .	Md. Schouw.	Carlino, Marionetspiller . .	Ed. Stramboe.
Teresina, hendes Datter . .	Jfr. Fjeldsted.		
Fra Ambrosio, Munk .	Hr. Rehm.	Golfo, en Havaand .	Hr. Füssel.
Giacomo, Macaronihandler .	— Fredstrup.	Coralla, } Najader . .	Jfr. Borup.
Peppo, Limonadehandler .	— Stramboe.	Argentina, } . .	— Holm.
Giovanina . .	Jfr. Lund.		

Solodands:

Pas de cinq: Hr. Hoppe, Jfrne. Funck, P. Fredstrup, Borup og Bruun.
Tarentella: Hhrr. Bournonville, Larcher, Hoppe, Brodersen, Jfrne. Fjeldsted, P. Fredstrup, Funck, Lund.

Neapolitanere af alle Classer. Havaander.

Handlingen foregaaer i Nutiden og inddeles i tre Tableaux: 1ste, Santa Lucia, 2det, Grotta d'azzurra, 3die, Valfarten til Madonna dell' Arco.

Loger:

Litr B. i første Etage 13 Rbd. 2 ₰ Pladser a 1 Rbd. 2 ₰. | No. 2 i første Etage 13 Rbdlr. 2 ₰ Pladser a 1 Rbd. 2 ₰.
Litr. K. i anden Etage . . . . 9 Rbd. Pladser a 1 Rbd.

Pladser:

i første Pladsloge	à 1 Rbdlr.	i Parquettet	à 1 Rbdlr.
i anden Pladsloge	à 1 Rbdlr.	i Parterret	à 48 Sk.
Nummer-Pladserne i Parquettet .	à 1 Rbdlr. 32 Sk.	i Galleriet	à 48 Sk.

Billetterne faaes paa Forestillingsdagen i Skuespilhusets Forsal, om Formiddagen fra Kl. 11 til 1, samt om Aftenen ved Indgangen. Pengene gives ikke tilbage Abonnenterne forevise deres Billetter ved Indgangen. Ingen indlades uden Billet, og ingen Uvedkommende tilstedes Adgang paa Theatret.

Indgangen aabnes Kl. 6. — Forestillingen er forbi omtrent Kl. 10½.

Upasselige ere: Hr. Cetti, Jfr. Irza og Md. Hansen.
Fraværende er: Jfr. Nielsen

Gadeplakat fra 23de Maj 1842 (Dr. Ryges sidste Optræden). — Originalen tilhører Forfatteren, Skuespiller Robert Neiiendam.

141. Saison. 1. Septbr. 1888—31. Maj 1889.

1888. 3. Sep. debuterede Viggo Lindstrøm som Lyng i „Tordenvejr“; afgik 1890.

11. Sep. opførtes „Fjernt fra Danmark“ 150. Gang.

18. Sep. døde Carl Wulff, 43 Aar gl.

28. Sep. opførtes „Scapins Skalkestykker“ 150. Gang.

15. Nov. gaves ingen Forestilling paa Grund af Illuminationen i Anledning af Kongens (Chr. IX) 25 Aars Regeringsjubilæum.

1889. 12. Jan. debuterede Sangeren Johan Nordal Brun som Manrico i „Troubaduren“.

12. Jan. debuterede Sangerinden Frk. Emmy Menzel, ɔ: Fru Tüchsen, som Azucena i „Troubaduren“.

22. Jan. opførtes „Broder Rus“ 1. Gang.

25. Jan. døde Solodanserinden Andrea Kretzschmer, f. Møller (den sidste Blaataarnsfange), 77 Aar gammel.

6. Feb. opførtes „Indkvarteringen“ 100. Gang.

1889. 16. Feb. døde fhv. Theaterchef, Gehejmekonferensraad Frederik Ferdinand Tillisch.
22. Feb. opførtes „Troubaduren“ 50. Gang.
17. Mts. opførtes Op. „Konge for en Dag“ 1. Gang.
1. Apr. opførtes „Dronning Margrethe“ 50. Gang.
1. Apr. ansattes August Olsen som Assistent i Bureauet.
29. Apr. opførtes „Syvsoverdag“ 50. Gang.
13. Maj opførtes „Et Dukkehjem“ 50. Gang.
3. Juni gaves en Forestilling til Indtægt for Solodanserinde Fru Anna Tüchsen, f. Scholl, i Anledning af hendes Afgang. Forestillingen bestod af Scener af 2. Akt af Op. „La Traviata“, 1. Akt af „Fjernt fra Danmark“, „Soldaterløjer“, og Scener af 1. Akt af „Toreadoren“. De to Kadetter i „Fjernt fra Danmark“ spilledes ligesom i Treserne af Fruerne Hennings og Tüchsen, og Hrr. Valdemar Price udførte ved denne Lejlighed sin gamle Rolle som Toreadoren.
13. Juni tilskrev Kultusministeriet Theaterchefen en Skrivelse, hvori 160 Skuespil var anført, som det delvis var Theatrets Pligt at opføre i de paafølgende 10 Aar.
30. Aug. optraadte den norske Sangerinde Frk. Sigrid Wolff 1. Gang som Carmen.
31. Aug. nedsatte Kultusministeriet en Theater Regulativ Kommission under Theaterchefens Ledelse. Kommissionens Medlemmer bestod af: Etatsraad H. P. Holst, Holger Drachmann, Edvard Brandes, Højesteretssagfører Shaw, William Bloch, Pietro Krohn, Emil Poulsen og Bureauchef Hauch som Sekretær.

142. Saison. 1. Septbr. 1889—31. Maj 1890.

3. Sep. var det 25 Aar siden, at Fru Agnes Nyrop debuterede paa det kgl. Theater. I den Anledning opførtes „Dronning Margrethe“, hvori hun udførte Ragnhilds Rolle.
5. Sep. opførtes i Anledning af Kammersanger Peter Schrams 70 Aars Fødselsdag Op. „Don Juan“, hvori han for sidste Gang sang Leporellos Rolle.
7. Sep. døde Lauritz Eckardt, 61 Aar gl.
11. Sep. opførtes Op. „Vilhelm Tell“ 100. Gang.
14. Okt. optraadte den norske Skuespiller Bjørn Bjørnson 1. Gang som Gæst som Tygesen i „Geografi og Kærlighed“.
15. Okt. debuterede Sangerinden Frk. Gudrun Packness som Stefano i „Romeo og Julie“.
23. Okt. optraadte Martinius Nielsen sidste Gang; han afgik d. 31. s. M. til Dagmartheatret, hvor han 1897, saavel som 1902 paa Casino, blev Direktør.
17. Dec. opførtes Op. „Regimentets Datter“ 150. Gang.
19. Dec. opførtes „En Skandale“ 50. Gang.

1890. 1. Jan. opførtes Op. „Hoffmanns Eventyr“ 1. Gang.
15. Jan. døde Balletdanserinde Fru Marie Brandt f. Jacobsen, 19 Aar gl.
25. Jan. opførtes „Livjægerne paa Amager“ 100. Gang.
5. Feb. debuterede August Liebman som Horace i „Fruentimmerskolen“.
6. Feb. opførtes „De danske i Paris“ 100. Gang.
11. Mts. døde Fru Emma Cortes, f. Meier, 61 Aar gl.
13. Mts. offentliggjordes et af Theaterkommissionen udarbejdet nyt Forfatter-Regulativ for det kgl. Theater.
10. Apr. døde Sangerinden Fru Pauline Rung f. Lichtenstein, 71 Aar gl.
22. Apr. optraadte den svenske Sangerinde Frk. Ellen Nordgreen (ɔ: Fru Guldbrandson) som Amneris i „Aida“.
29. Apr. udnævntes Peter Jerndorff og Christian Zangenberg til kongelige Skuespillere.
9. Maj opførtes „Amors Genistreger“ 100. Gang.
12. Maj fejredes Carsten Hauchs 100 Aars Fødselsdag ved Opførelsen af „Søstrene paa Kinnakullen“. Efter Forestillingens Slutning holdt Chr. Richardt fra Parkettet en Tale for Hauchs Minde.
15. Maj optraadte den norske Skuespillerinde Fru Didi Heiberg 1. Gang som Anna Hjelm i „Kong Midas“.
3. Juni gaves en Afskedsforestilling for Solodanserinde Frk. Marie Westberg. Sidste Optræden af Danseren Ludvig Gade og Balletdanserinden Fru Charlotte Wiehe f. Hansen.
1. Juli ansattes Solodanser Emil Hansen som Balletmester.
21. Juli døde Gunder Emanuel Gundersen, 73 Aar gl.
30. Aug. gaves en Afskedsforestilling for Sangeren Franz Hartmann, som bl. a. sang Sarastro, Arie af Op. „Tryllefløjten“. Fru Anna Dons Kaufmann sang 1. Gang i en Koncertafdeling.

143. Saison. 2. Septbr. 1890—31. Maj 1891.

2. Sep. optraadte den svenske Bassanger Gustaf Holm 1. Gang som Ramsis i „Aïda“.
12. Sep. var det 25 Aar siden, at Sangeren Harald Christophersen debuterede paa det kgl. Theater. „Drot og Marsk“ opførtes, hvor han udførte Ranes Rolle.

1890. 10. Okt. opførtes „Lohengrin“ 50. Gang.
23. Okt. debuterede Johannes Guldbrandsen som Løjtnant Blix i „I Provinsen“. Han afgik 1907 og er siden 1913 Skuespiller og Instruktør ved Aarhus Theater.
23. Nov. var det 25 Aar siden, at Fru Camilla Hilmer, f. Jensen, debuterede. Der gaves 2. Akt af „Genboerne“, „En Karnevalsspøg i Venedig“ og „Et Eventyr i Rosenborg Have“.
11. Dec. Til Generalprøven paa „Aladdin“ havde Theatret indbudt Elever fra det kgl. Døvstummeinstitut og fra Kellers Døvstummeanstalt.
13. Dec. debuterede Sangeren Emil Holm som Lampens Aand i „Aladdin“.
21. Dec. døde Fru Johanne Luise Heiberg, 78 Aar gl., og Komponisten N. V. Gade, 73 Aar gl.
27. Dec. døde Danseren Ferdinand Hoppe, 73 Aar gl., i Frue Kirke ved Fru Heibergs Begravelse.

1891. 4. Jan. gaves en Mindefest for Fru Heiberg. Der opførtes „Syvsoverdag“, og Fru Hennings fremsagde Prolog og en Epilog af Carl Ploug.
7. Jan. gaves en Mindefest for Niels V. Gade. Foruden 2. Akt af Balletten „Napoli“ udførtes en Række Kompositioner af Gade.
8. Jan. opførtes Op. „Liden Kirsten“ 100. Gang.
20. Feb. fik et nyt „Feu-Regulativ for det kgl. Theater“ kongelig Stadfæstelse.
25. Feb. opførtes „Hedda Gabler“. Gongonen maatte anvendes for at standse Meningsytringerne efter Stykkets Slutning.
7. Mts. opførtes Op, „Valkyrien“ 1. Gang.
19. Mts. døde Lars Frederik Winsløw, 68 Aar gl.
1. Apr. udnævntes Fru Oda Nielsen til kgl. Skuespillerinde. Senere har ingen modtaget denne Udnævnelse.
5. Apr. opførtes „Aladdin“ 50. Gang.
8. Apr. døde Fru Elise Frederikke Margrethe Holst, f. Heger, 80 Aar gl.
11. Maj debuterede Robert Schyberg som Ejler Steen i „Gregers“.
13. Maj døde Fru Lydia Lindemann, f. Sørensen, 33 Aar gl.
1. Juli ansattes Salomon Levysohn som Operarepetitør. Han havde fungeret fra 1. Febr. 1891).
15. Aug. døde Sangerinden Fru Rudolfine Sahlgreen, f. Marcher, 73 Aar gl.

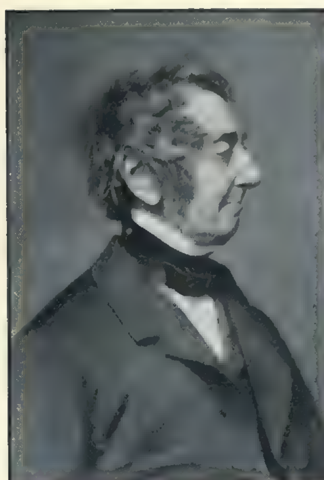
144. Saison. 1. Septbr. 1891—31. Maj 1892.

1. Sep. debuterede Frøken Sigrid Andersen ɔ: Fru Sigrid Neiiendam, som Ane Kandestøbers i „Barselstuen“. Samme Aften optraadte Eleverne Frk. Jonna Collin ɔ: Fru Jonna Neiiendam, og Frk. Augusta Blad ɔ: Fru Augusta Wiehe, ɔ: Fru Augusta Blad, første Gang som en Pige og Arianke Blytækkers.
30. Sep. opførtes „Paa Sicilien“ 1. Gang. „Aprilsnarrene“ opførtes 50. Gang.
1. Okt. ansattes Assistent August Olsen som Theaterkasserer. Axel Nicolaysen ansattes som Assistent i Bureauet.
4. Okt. debuterede Albrecht Schmidt som Celio i „Marianna“. Han er nu (1917) Direktør for „Alexandratheatret“.
15. Okt. opførtes „Fulvia“ 50. Gang.
21. Okt. opførtes „Den hvide Dame“ 150. Gang.
31. Okt. debuterede Sangeren Edvard Agerholm som Turiddu i „Paa Sicilien“. Han er nu Theatrets Bibliothekar.
21. Nov. var det 25 Aar siden, at Fru Betty Hennings debuterede som Balletdanserinde.
24. Nov. debuterede Danserinden Valborg Jørgensen, ɔ: Fru Guldbrandsen, ɔ: Fru Borchsenius, som Sylfiden.
14. Dec. I Anledning af 100 Aars Dagen for Johan Ludvig Heibergs Fødsel opførtes en Prolog, „Kinafareren“ og „Recensenten og Dyret“. Efter Forestillingens Slutning udbragtes et Leve for J. L. Heibergs Minde. I Resten af Ugen gaves udelukkende Heiberg'ske Stykker.
23. Dec. døde fhv. Kapelmester Holger Simon Paulli, 82 Aar gl.

1892. 24. Jan. opførtes Op. „Heksen“ 1. Gang.
31. Jan. døde Fru Betty Smidth, f. Christensen, 74 Aar gl.
12. Mts. døde Mad. Fr. Larcher f. Lange, 80 Aar gl.
28. Mts. opførtes „Gulddaasen“ 100. Gang.
2. Apr. opførtes „En Kurmetode“ 50. Gang.
16. Apr. var 25 Aars Dagen for Emil og Olaf Poulsens første Optræden som Erasmus og Jacob i „Erasmus Montanus“.
18. Apr. fejrede Emil og Olaf Poulsen deres 25 Aars Jubilæum. Der opførtes fire Akter af „Erasmus Montanus“, 2. Akt af „De Usynlige“ og 4. Akts 1. Afdeling af „Ambrosius“.

Niels Vinding Dorph. 1856.

Carl Ludvig Kirstein. 1831.

Johannes Carsten Hauch. 1858.

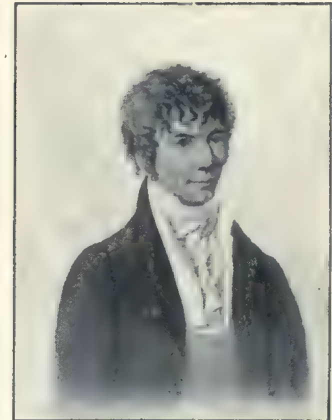

Harald Constantin Christensen. 1856.

Anton Ludvig Arnesen. 1849.
(Sekretær hos J. L. Heiberg).

Johan Ludvig Heiberg. 1849.

Frederik Ferdinand v. Tillisch. 1859.

Christian Molbech. 1830.

Jens Baggesen. 1798.

Johan Gunder Adler. 1838.

Knud Lyne Rahbek. 1809.

Johan Daniel Timotheus Manthey. 1829.

Chefer og Direktører ved Theatret (se den senere fremkommende kronologiske Oversigt over deres Virksomhed ved Theatret).

1892. 19. Apr. døde Fru Pätges, f. Rysslånder, 79 Aar gl.
1. Maj opførtes „Den kære Familie“ 1. Gang.
11. Maj debuterede Sangerinden Frk. Valborg Andersen som Hejd i Op. „Frode“. Hun er nu Redaktrice af „Hjemmet“.
12. Maj opførtes Op. „Figaros Bryllup“ 200. Gang.
14. Maj opførtes „Genboerne“ 150. Gang.
22. Maj debuterede Sangeren Cornelius Petersen ɔ: Peter Cornelius, som Escamillo i Op. „Carmen“.
23. Maj opførtes „Elverhøj“ 300. Gang.
26. Maj gaves en Festforestilling i Anledning af Kongens og Dronningens Guldbryllup. Den midterste Del af Balkon-Etagen var indrettet til Kongeloge. Da den kongelige Familie med Gæster havde taget Plads, sang Theaterpersonalet en Hymne af Vilh. Bergsøe med Musik af Johan Svendsen. Efter Hymnen udbragtes et Leve for Majestæterne ledsaget af Publikums Hurraraab og Fanfare fra Kapellet. Derpaa opførtes 1. Akt af „Heksen“ og Festballetten „Foraaret kommer“. Ved de Kongeliges Bortkørsel afbrændtes bengalske Blus paa Theatrets Tag. Den aabne Loggia mod Kongens Nytorv var elektrisk oplyst.
28. Maj optraadte Frøken Bentine Marie Nielsen sidste Gang som Fru Friis i „I Ravnekrogen“.
1. Juni optraadte den svenske Sanger Arvid Ødmann som Gæst som Alfred i 2. Akt af „La Traviata“.
2. Juni gaves første Gang en Forestilling paa det kgl. Theater til Indtægt for Skuespillerforeningen.
3. Juni døde Fru Price-Hagen, 61 Aar gl.

145. Saison. 1. Septbr. 1892—31. Maj 1893.

2. Sep. debuterede Sangeren Max Müller som Jens Grand i „Drot og Marsk“.
5. Sep. debuterede Frk. Augusta Blad ɔ: Fru Blad, som Sophie i „Erik og Abel“.
21. Sep. approberede Kultusministeriet et nyt Tjeneste-Regulativ for det kgl. Theater.
2. Okt. toges første Gang den elektriske Rampebelysning i Brug. Hidtil var Gas anvendt.
29. Okt. debuterede Sangeren V. Lincke som Herman i „Tannhäuser“.
9. Nov. døde fhv. Direktør for det kgl. Theater, Etatsraad Harald Constantin Christensen.
13. Nov. opførtes „Der var en Gang“ 100. Gang.
21. Nov. døde Digteren C. Hostrup.
22. Nov. afsløredes en Marmorbuste af Johanne Luise Heiberg i den halvrunde Foyer ved Balkonetagen. Statuen, en Kopi af Bissens Statue, der gik til Grunde ved Kristiansborg Slots Brand, flyttedes den 31. Decbr. s. A. ind i Kabinettet tilhøjre for Tilskuerfoyeren midt paa Langvæggen ud mod Tordenskjoldsgade. Den var tilvejebragt ved Bidrag indsamlede i Danmark, Norge og Sverrig.
25. Nov. opførtes „Helligtrekongersaften“ 1. Gang i ny Oversættelse.
2. Dec. døde Fru Julie Secher, f. Lund, 32 Aar gl.
11. og 12. Dec. gaves Mindefester for Hostrup. Den første Dag opførtes en Prolog og „Genboerne“. Den anden Dag opførtes Digterens sidste Stykke „Under Snefog“ og en Epilog.
18. Dec. døde Digteren Christian Richardt.

1893. 23. Jan. fritoges Pietro Krohn for Embedet som Økonomiinspektør. Julius Lehmann ansattes i Stedet, alt fra 1. Juli 1893.
28. Jan. havde Theatret indbudt Elever fra Arbejdshjemmet for døvstumme Piger til at overvære Generalprøven paa Balletten „Valdemar“.
8. Feb. opførtes „Under Snefog“ 50. Gang
10. Feb. debuterede Sangeren Vilhelm Herold som Faust.
8. Mts. opførtes „Bygmester Solness“ 1. Gang.
24. Mts. nedsattes en Kommission til at undersøge Theatrets Økonomi og finansielle Tilstand. Medlemmerne var Kammerherre, Theaterchef Fallesen, Kammerherre M. C. Greve Krag-Juel-Vind-Frijs, Professor W. Scharling, Højskoleforstander, Folketingsmand Klaus Berntsen, Justitsraad Berner, Nationalbankdirektør Strøm, Professor P. Hansen, Redaktør O. Borchsenius, Kontorchef Stemann, kgl. Skuespiller Emil Poulsen og Økonomiinspektør Pietro Krohn; Sekretær: Bureauchef Hauch.
14. Apr. udnævntes William Bloch til Professor i Anledning af hans Afgang som Sceneinstruktør.
21. Apr. døde Theodorus Rasmussen, tidl. Direktør ved Casino, 79 Aar gl.
30. Apr. opførtes Pantomimen „Statuen“ 1. Gang. Fra den 3die til den 6te Opførelse af Pantomimen maatte Publikums Meningsytringer standses ved Gongonen.
2. Maj udnævntes Emil Poulsen til Sceneinstruktør.
24. Maj debuterede Frk. Margrethe Nyrop som Ragnhild i „Svend Dyrings Hus“. Hun døde som Fru Læge Eiler Nielsen d. 19. Nov. 1909, 35 Aar gl.

1893. 2. Juni gaves en Forestilling til Indtægt for Sangeren Harald Christophersen i Anledning af hans Afgang. Der opførtes Scener af 1. Akt af „Ungdom og Galskab“, 1. Akt af „Liden Kirsten“ og 1. Akt af „Postillonen i Longumeau“.
2. Juni døde Sceneinstruktør, Konferensraad H. P. Holst.
10. Juni døde Mad. Erhardine Adolphine Hansen, f. Rantzau, 78 Aar gl.

146. Saison. 1. Septbr. 1893—31. Maj 1894.

13. Sep. døde forhv. Korsyngemester Carl Ludvig Gerlach, 61 Aar gl.
8. Okt. opførtes Op. „Den sorte Domino“ 100. Gang.
2. Nov. døde Theodor Liebe, 70 Aar gl.
4. Nov. gaves om Eftermiddagen Kl. 2 Operaen „Hans Heiling“ i Anledning af 25 Aars Dagen for Kammersanger Niels Juel Simonsens Debut. Han sang ligesom i 1868 Titelrollen.
19. Nov. debuterede Nicolai Neiiendam som Prinsen af Godthaab i „Kjærlighed ved Hoffet“. Den 1. Sep. optraadte han første Gang som en Fisker i „Væringerne i Miklagard“.
4. Dec. døde Solodanserinden Frk. Marie Westberg i Stockholm, 40 Aar gl.

1894. 2. Feb. opførtes „Soldaterløjer“ 200. Gang.
7. Feb. opførtes Op. „Kleopatra“ 1. Gang.
4. Mts. døde Sangerinden Ulrica Augusta Stage, f. Kofoed, 78 Aar gl.
18. Mts. døde Regissør Axel Fredstrup, 64 Aar gl.
27. Mts. optraadte Aage Foss sidste Gang som en Dommer i „Et Vintereventyr“.
1. Apr. udnævntes Danseren Christian Lauenberg til Regissør.
1. Apr. ophævedes den dramatiske Elevskole, som oprettedes 8. April 1886.
2. Apr. døde Aage Foss, 41 Aar gl.
27. Apr. døde Fru Julie Weber Sødring, f. Rosenkilde, 71 Aar gl.
9. Maj debuterede Frøk. Emilie Boserup, senere Kammersangerinde Fru Ulrich, som Margrethe i „Mefistofeles“.
16. Maj gaves en Eftermiddagsforestilling i Anledning af Schrams 60 Aars Jubilæum den 20. April. Der opførtes en Prolog, 3. Akt af „Barberen i Sevilla“, et Dansedivertissement og 2. Akt af „Jacob von Thyboe“. Efter Forestillingen udtalte Jubilaren for aabent Tæppe en kort Tak til Publikum.
25. Maj optraadte Carl Meyer sidste Gang som Gunner i „Svend Dyrings Hus“.
26. Maj og Resten af Sæsonen gæsterede Oselio og Bjørn Bjørnson.
9. Juni udvistes Tourneen fra det kgl. Theater (under Ledelse af Chr. Zangenberg) ved Borgmesteren i Haderslev af Kongeriget Prøjsen.
9. Juni døde Fritz Hultmann, 74 Aar gl.
30. Juni afgik Balletmester Emil Hansen.
1. Juli konstitueredes Solodanser Hans Beck som Balletmester.
6. Juli døde Theaterchef, Kammerherre Edv. Fallesen i Avray ved Paris.
15. Aug. konstitueredes Hofjægermester C. C. S. Greve Danneskjold-Samsøe som Theaterchef og Professor P. Hansen som Kommitteret hos Chefen.

147. Saison. 1. Septbr. 1894—31. Maj 1895.

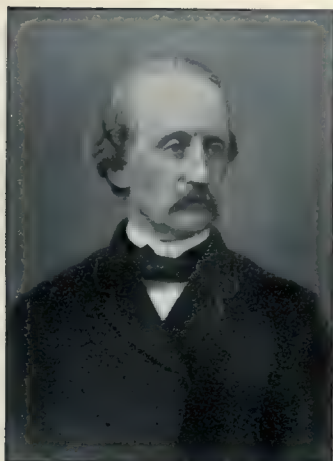
30. Sep. afgik Professor Th. Collin efter at have beklædt Embedet som Theaterlæge i 50 Aar.
1. Okt. konstitueredes J. M. Risom som Theaterlæge.
2. Nov. gaves ingen Forestilling paa Grund af den russiske Kejser Alexander III's Død.
19. Nov. gaves ingen Forestilling paa Grund af Kejser Alexander III's Bisættelse.
20. Nov. dansede Fru Reumert sidste Gang. Hun kom til Skade under Zigeunerdansen i „Troubaduren“.
28. Nov. debuterede den senere Kammersangerinde Frk. Ida Møller som Nattens Dronning i Op. „Tryllefløjten“.
3. Dec. debuterede Frøk. Gerda Christophersen som Henriette i „De Uadskillelige“.
8. Dec. var det 25 Aars Dagen for Kammersangerinde Fru Sophie Kellers Debut. Der gaves en Eftermiddagsforestilling, bestaaende af 2. Akts 1. Afd. af „Jægerbruden“, 1. Akt og Zigeunerdansen af „Troubaduren“ og 2. Akt af „Den flyvende Hollænder“.
26. Dec. var det 40 Aars Dagen for Valdemar Kollings Debut. Han optraadte i sin Debutrolle Arv i „Julestuen“ og som Argante i „Scapins Skalkestykker“.

1895. I Aarets Løb udkom med Statsunderstøttelse 1. Hæfte af Arthur Aumont og Edgar Collins store Værk: „Det danske Nationalteater 1748—1889. En statistisk Fremstilling.“ Værket afsluttedes i 1899.
16. Jan. opførtes Op. „Falstaff“ 1. Gang.

R. H. C. C. Kranold. 1864.

A. C. P. Linde. 1864.

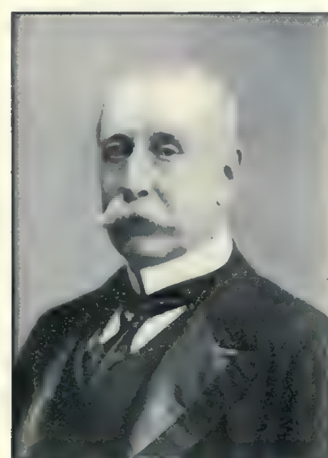

F. J. G. Berner. 1864.

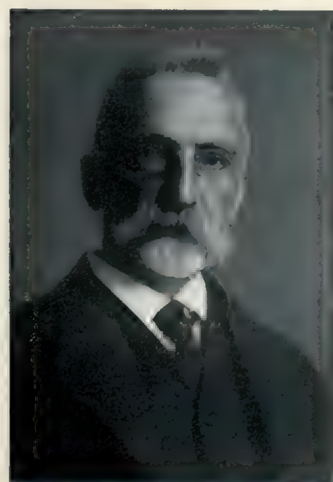

M. E. Fallesen. 1876.

F. A. V. Greve Brockenhuus-Schack. 1913.
Theatrets nuværende Chef.

Peter Hansen. 1894.

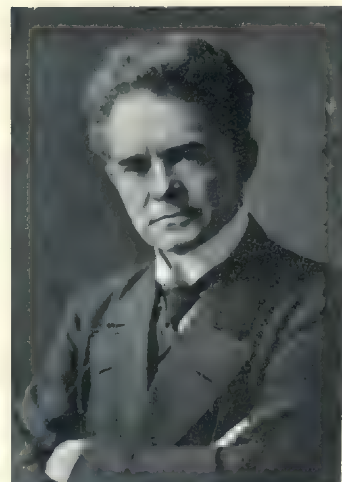

Einar Christiansen. 1899.

C. C. S. Greve Danneskjold-Samsøe. 1894.

A. P. Weis. 1909.

Karl Mantzius. 1909.

Otto Benzon. 1913.

Johannes Nielsen. 1914.

Chefer og Direktører ved Theatret (se den senere fremkommende kronologiske Oversigt over deres Virksomhed ved Theatret).

1895. 3. Feb. opførtes „Lystige Koner“ 1. Gang.
7. Feb. optraadte Kammersangerinde Fru Sophie Keller sidste Gang som Dronningen i „Hans Heiling“.
28. Feb. debuterede Frk. Elna Jacobson.
6. Mts. optraadte Sangeren Algot Lange sidste Gang som Kongen i „Aïda“.
17. Mts. døde Fru Marie Caroline Kretzschmer, f. Keck, 83 Aar gl.
28. Mts. opførtes Balletten „Valdemar“ 200. Gang.
29. Mts. optraadte Fru Johanne Winkel, f. Wiehe, sidste Gang som en Dame i „Resencenten og Dyret“.
2. Apr. optraadte Peter Schram sidste Gang som Skytte i „Gulddaasen“.
10. Apr. var det 60 Aars Dagen for Fru Louise Phisters Debut.
17. Apr. gaves en Forestilling til Indtægt for Fru Phister. Der opførtes 1. og 2. Akt af „Hvor man keder sig“, et Dansedivertissement og 4. Akt af „Den politiske Kandestøber“.
3. Maj opførtes Op. „Bajadser“ 1. Gang.
3. Maj debuterede Fru Anna Jacobsen, tidligere Skuespillerinde i Provinserne, som Mad. Qvist i „Fristelsen“. Hun er nu ansat ved Folketheatret.
14. Maj opførtes i Anledning af J. P. E. Hartmanns 90 Aars Fødselsdag „Guldhornene“, Op. „Liden Kirsten“ og 1. Akt af Balletten „Trymskviden“.
28. Maj optraadte Fru Phister sidste Gang paa det kgl. Theater som Mad. Rust i „Sparekassen“. I April 1901 gæsterede hun, 85 Aar gl., paa Casino.
30. Maj optraadte Nicolai Neiiendam sidste Gang, inden han overgik til Dagmartheatret.
1. Juli døde Kammersanger Peter Schram, 76 Aar gl.

148. Saison. 1. Septbr. 1895—31. Maj 1896.

12. Sep. maatte Forestillingen kort før Begyndelsestiden tilbagekaldes, da Gassen paa Theatret, ligesom forøvrigt i en stor Del af Byen, svigtede.
15. Okt. debuterede Kaare Borchsenius som Rud i „Elverhøj“. Han er nu det kgl. Theaters Regissør.
21. Okt. døde Danseren Eduard Julius Stramboe, 70 Aar gl.
31. Okt. døde Theatermaler Svend Valdemar Güllich.
13. Nov. opførtes Op. „Carmen“ 50. Gang.
20. Nov. opførtes Op. „Drot og Marsk“ 50. Gang.
21. Nov. døde Harald Paetz, 58 Aar gl.
26. Nov. opførtes „Correggio“ 50. Gang.
30. Nov. døde Grevinde Nathalia Holck, f. Ryge, 80 Aar gl.
13. Dec. var 25 Aars Dagen for Fru Betty Hennings' Debut som Skuespillerinde. Hun optraadte som Agnès i „Fruentimmerskolen“ (1.—3. Akt) og som Jolanthe i „Kong Renés Datter“.
16. Dec. optraadte Frk. Sigrid Andersen, ɔ: Fru Sigrid Neiiendam, sidste Gang, inden hun overgik til Dagmartheatret.
1896. 17. Feb. var 25 Aars Dagen for Peter Jerndorffs Debut. Der opførtes „Slottet i Poitou“, hvori han spillede Destournelles.
26. Feb. debuterede Fru Mathilde Lautrup, f. Sødring, som Elmire i „Tartuffe“.
7. Maj gaves en Festforestilling i Anledning af Prinsesse Louises Bryllup med Prins Friederich af Schaumburg-Lippe. Der gaves en Prolog og Balletten „Valkyrien“.
8. Maj debuterede Fru Johanne Brun, f. Prieme, som Nattens Dronning i Op. „Tryllefløjten“.
3. Juni gaves en Forestilling til Indtægt for Fru Agnes Nyrop, f. Lange. Hun optraadte som Hjørdis i „Hærmændene paa Helgeland“ og som Poulina i „Et Vintereventyr“ (2. Akt).
16. Juni forandredes det under 13. Marts 1890 stadfæstede Forfatter-Regulativ for det kgl. Theater.
30. Juni afgik Sceneinstruktør Pietro Krohn.

149. Saison. 1. Septbr. 1896—31. Maj 1897.

15. Sep. døde Prof. Joachim Ludvig Phister, 89 Aar gl.
16. Sep. optraadte Fru Betty Nansen, f. Müller, første Gang paa det kgl. Theater som Frk. Bernick i „Samfundets Støtter“.
30. Sep. opførtes Op. „Orfeus og Eurydike“ 1. Gang. Den svenske Sangerinde Fru Nathilde Linden optraadte 1. Gang som Gæst som Orfeus.
9. Okt. fyldte Holger Drachmann 50 Aar. I den Anledning opførtes „Middelalderlig“ 1. Gang og „Ved Bosporus“.
30. Okt. opførtes „Købmanden i Venedig“ 50. Gang.
5. Nov. maatte Programmet forandres under selve Forestillingen. Der skulde opføres „Middelalderlig“, „Orfeus og Eurydike“ og „Blomsterfesten i Genzano“, men efter „Middelalderlig“ meddeltes det Publikum fra Scenen, at Fru Linden, der sidste Gang skulde optræde som Gæst denne Aften, pludselig var bleven syg, men dog haabede senere paa Aftenen at kunne optræde. Forestillingens mellemste Del bestod af „Surrogater“, „Pas de trois“ og „Polka militaire“. Derefter gaves Operaen med Fru Linden som Orfeus.
1896. 19. Nov. opførtes „Surrogater“ 50. Gang.
20. Nov. gaves første Gang efter Phisters Død en Komedie af Holberg. Det var „Henrik og Pernille“. I den Anledning blev af Jerndorff fremsagt en af Sophus Schandorff skreven Prolog.
21. Nov. døde Solodanserinde Fru Anna Tüchsen, f. Scholl, 43 Aar gl.
27. Nov. optraadte Viggo Wiehe første Gang som en Officer i „Maria Stuart“.
1897. 31. Jan. opførtes „John Gabriel Borkman“ 1. Gang.
1. Mts. debuterede Johannes Nielsen som Arv i „Maskeraden“. Tidl. havde han optraadt bl. a. som 2. Heks i „Macbeth“. Fra Juli 1914 er han det kgl. Theaters Direktør.
20. Mts. debuterede Lars Knudsen som Leonard i „Maskeraden“.
31. Mts. opførtes „Strandby Folk“ 1. Gang i ny Omarbejdelse.
7. Apr. døde Danseren Ludvig Gade, 74 Aar gl.
28. Apr. gaves en Forestilling til Indtægt for Holger Drachmann. Der opførtes en Prolog, „Romantik“ og „Der var engang“.
19. Maj debuterede Sangeren Helge Nissen som Mefistofeles i Op. „Faust“. Den 27. Jan. havde han optraadt som Hans Schwarz i „Mestersangerne“.
29. Maj opførtes „Kong Renés Datter“ 100. Gang.
1. Juni opførtes Op. „Faust“ 150. Gang.
1. Juli tog Carl Price Afsked.
1. Juli ansattes Theatermaler Thorolf Pedersen.
31. Aug. gaves en Afskedsforestilling til Indtægt for Valdemar Kolling. Der opførtes „Scapins Skalkestykker“ og „Soldaterløjer“.

150. Saison. 1. Septbr. 1897—31. Maj 1898.

I Efteraaret udkom 1. Del af Karl Mantzius' Værk „Skuespilkunstens Historie“, hvis 3. Del (Shakespeare-Tiden) i Oktober 1901 skaffede ham den filosofiske Doktorgrad ved Kbhvns. Universitet, en Ære, ingen dansk Skuespiller tidligere havde opnaaet. Værkets 6. og sidste Del udkom i 1916.
9. Okt. opførtes „Samfundets Støtter“ 50. Gang.
20. Okt. gaves en Henrik Hertz-Forestilling i Anledning af Hundredaaret for Digterens Fødsel. Der opførtes en Prolog, „Amors Genistreger“ og „Debatten i Politivennen“.
31. Okt. opførtes „En Fallit“ 50. Gang.
2. Dec. opførtes „Bagtalelsens Skole“ 150. Gang.
1898. 1. Feb. opførtes „Eventyr paa Fodrejsen“ 250. Gang.
4. Mts. døde Wilhelm Holst, 91 Aar gl.
13. Mts. opførtes „Vølund Smed“ 1. Gang.
31. Mts. gaves en Ibsen-Forestilling i Anledning af Digterens 70 Aars Fødselsdag (20. Marts). Der opførtes en Prolog og „Vildanden“. Digteren overværede Forestillingen.
20. Apr. opførtes Op. „Othello“ 1. Gang.
30. Apr. debuterede Solodanserinde Fru Valborg Guldbrandsen, ɔ: Fru Borchsenius, i Skuespillet som Lysalf i „Vølund Smed“.
8. Maj debuterede Frk. Oda Clausen ɔ: Fru Rostrup, som Agnès i „Fruentimmerskolen“.
27. Maj gaves en Gallaforestilling i Anledning af Prins Christians (d. X.) og Prinsesse Alexandrines Ankomst til Danmark efter deres Bryllup. Der opførtes en Prolog, 2. Akt af „Orfeus og Eurydike“ og „Coppelia“.
1. Juni optraadte Emil Poulsen sidste Gang som Vølund, inden han d. 4. Nov. 1900 paa Grund af Sygdom tog Afsked ved en særlig Forestilling.
6. Aug. døde Danseren Walbom, 47 Aar gl.

151. Saison. 1. Septbr. 1898—31. Maj 1899.

20. Sep. opførtes „Den Gerrige“ 100. Gang.
29. Sep.—4. Okt. var Thratret lukket paa Grund af Dronning Louises Død.
13. Okt. debuterede Frk. Margrethe Boeck, ɔ: Kammersangerinde Fru Lendrop, som Carmen i Op. „Carmen“.
14.—15. Oktbr. var Theatret lukket paa Grund af Dronning Louises Bisættelse.
12. Nov. opførtes „Coppelia“ 50. Gang.
13. Nov. debuterede Vald. Feddersen som Grib i „Hakon Jarl“. Han havde tidligere optraadt paa Dagmartheatret og er nu Inspektør ved Folketheatret.
18. Dec. gaves i Anledningen af 150 Aars Dagen for Indvielsen af Theatret paa Kongens Nytorv „Festpræludium“, „Den politiske Kandestøber“ og en Epilog af Peter Hansen. Paa Grund af Sorgen i Anledningen af Dronningens Død, havde Forestillingen ikke Karakter af Festforestilling.
1899. 17. Feb. opførtes „Nej“ 250. Gang.
19. Mts. debuterede Sangerinden Frk. Johanne Krarup-Hansen som Orfeus i „Orfeus og Eurydike.“

Mad. Johanne Catharine Rosing.
Debut: 1773.

Michael Rosing.
Debut: 1777.

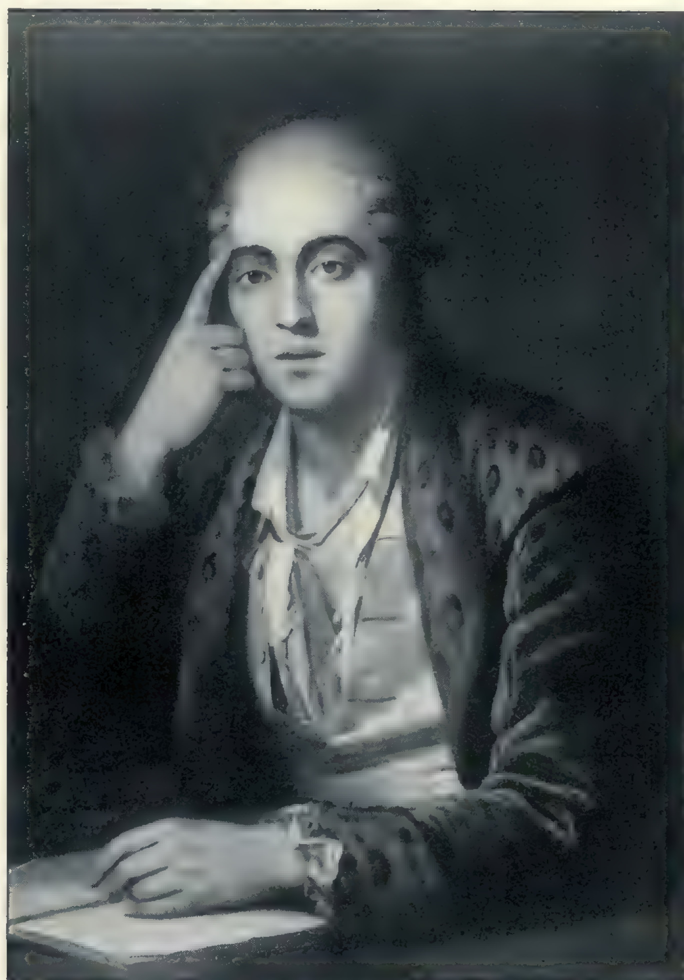
Adam Gottlob Gielstrup.
Debut: 1777.

Mad. Cathrine Marie Gielstrup.
Debut: 1778.

Mad. Marie Cathrine Preisler.
Debut: 1778.

Frederik Schwarz.
Debut: 1773.

Peter Rasmussen Saabye.
Debut: 1781.

Jfr. Mette Marie Astrup.
Debut: 1773.

Mad. Johanne Caroline Elisabeth Dahlén.
Debut: 1784.

Joachim Daniel Preisler.
Debut: 1779.

1899. 22. Mts. døde Sangerinden Fru Anna Levinsohn, 60 Aar gammel.
25. Mts. opførtes Op. „Orfeus og Eurydike“ 50. Gang.
28. Mts. opførtes Op. „Don Juan“ 250. Gang.
5. Apr. afskedigedes ved kongelig Resolution Professor P. Hansen efter Ansøgning fra Stillingen som Kommiteret hos Theaterchefen fra 1. Juli 1899 at regne; samtidig konstitueredes Forfatteren Einar Christiansen som Direktør fra 1. Juli 1899.
6. Apr. opførtes Helge Rodes Skuespil „Dansen gaar“ 1. Gang, hvori Leo Tscherning optraadte første Gang som en Haandværkssvend.
28. Apr. opførtes „Farinelli“ 200. Gang.
3. Maj debuterede Ejgil Rostrup som Dr. Fjeldbo i „De Unges Forbund“.
11. Maj opførtes „Elverhøj“ 350. Gang.
12. Maj debuterede Fr. Schack-Jensen som Oberon i „En Skærsommernatsdrøm“
30. Juni afgik Forfatteren Erik Bøgh som Censor.
1. Juli ansattes Skuespiller Johannes Nielsen som Inspektør og Medhjælper ved Sceneinstruktionen.
23. Juli nedbrændte Theatrets Dekorationsmagasin paa Amager.
1. Aug. ansattes Etatsraad Peter Hansen som Censor.

152. Saison. **1. Septbr. 1899—31. Maj 1900.**

1. Sep. genoptraadte Nicolai Neiiendam efter Dagmartheaterperioden som Popo i „Palnatoke“.
8. Sep. døde Korsyngemester G. A. Lembcke.
28. Sep. døde L. C. V. Nehm, 69 Aar gl.
1. Okt. ansattes Axel Grandjean som Korsyngemester.
25. Okt. skænkede en Anonym, i Anledning af at det var 25 Aar siden, at den nuværende Theaterbygning blev taget i Brug, en Sum af 5,200 Kr. til Fordeling blandt Korets Medlemmer med 190 Kr. til hvert Medlem.
19. Nov. gaves en Eftermiddagsforestilling i Anledning af, at det i sidste Saison (9. Oktbr.) var 50 Aar siden, at Valdemar Price 1. Gang optraadte paa det kgl. Theater. Der opførtes 3. og 4. Akt af „Troubaduren“ og „Livjægerne paa Amager“.
20. Nov. debuterede Sangerinden Frøk. Ingeborg Nørregaard Hansen.
5. Dec. maatte Forestillingen tilbagekaldes sent paa Eftermiddagen, da Kommunens elektriske Station paa Grund af Ildsvaade ikke formaaede at levere elektrisk Strøm.
16. Dec. debuterede Valdemar Lund, der tidligere havde optraadt i Smaaroller, som Valére og Frk. Sarah Beckett, o: Fru Dr. Mantzius, som Mariane i „Tartuffe“.

Den 29. Marts 1868 blev Theatret atter efter sin kortvarige justitsministerielle Periode henlagt under Kultusministeriet; fra 1916 sorterer det under Undervisningsministeriet.

Efter Værkets Plan standses her ved Anno 1900. Den kronologiske Ekstrakts Kilder er: *Overskous* „Haandbog“ og „Theaterhistorie“, *Aumont* og *Collins* „Det danske Nationalteater“ og *Robert Neiiendams* „Breve fra danske Skuespillere I—II“ samt det kgl. Theaters Repertoireprotokol. Fejl vil findes, og Mangler kan ikke undgaas. Det være Fremtiden forbeholdt at rette dem og tilføje senere Begivenheder, der i kort Begreb fortæller Theatrets Historie.

Karakteristik
af
samtlige Chefer og Direktører ved det kgl. Theater
i Tiden 1748—1917.

1748 udnævntes Etatsraad og Generalprokurør **J. S. Wartberg** til Direktør. Han var en jovial, dannet Mand, der fortjener at erindres som den første litterære Direktør for den danske Skueplads paa Kongens Nytorv, hvilken Stilling han efter sin Omgangsven Ludvig Holbergs Indflydelse kom til at beklæde. Paa Hjemvejen fra et Taffel hos Frederik V d. 11. Sept. 1749 døde han i sin Vogn, 52 Aar gl.

— udnævntes Kgl. Agent **Anders Bjørn** til Direktør. Han opfyldte den Plads paa Christianshavn, der nu hedder „Wilders Plads“, og var som fremragende Købmand den første Direktions forretningskyndige Medlem. Men længe nød Theatret ikke godt af hans Indsigt, idet han allerede døde d. 27. Jan. 1750, altsaa kun faa Maaneder efter sin Kollega J. S. Wartberg.

— udnævntes Købmand og Overformynder **Søren Jørgensen** til Direktør. Han var ligesom Bjørn Direktionens forretningskyndige Medlem og fra 1750—1751 Kassedirektør. Han stod sikkert paa en god Fod med Skuespillerne, i

1748 hvert Fald lod han sig flere Gange udskrive som Fadder til deres Børn.

— udnævntes Vinhandler **Frederik de Pilloy** til Direktør. Han var som tidligere Skuespiller ved Grønnegadetheatret den første Direktions scenekyndige Medlem, han uddelte Rollerne, instruerede Skuespillerne og bestemte Dragterne. Endvidere drev han sin Vinhandel i Kælderen under Komediehuset. Pilloy udtraadte 1751 af Direktionen og døde 1755, 53 Aar gl.

— udnævntes Overhofmarskal **Adam Gottlob Greve Moltke** til paa Kongens Vegne at føre et Overtilsyn, der ikke fandtes i Privilegiet. At denne Frederik d. Vtes fortrolige og meget formaaende Ven blev Theatrets øverste Tilsynshavende, gav straks Komediehuset nogen Autoritet. Den udmærkede Samling Malerier, Moltke efterlod sig, vidner om hans Sans for Kunst. Da Kongen døde i 1766, var hans Magt forbi; selv døde han 1792, 82 Aar gl. Portræt Side 37.

1750 udnævntes Overpræsident **Jacob Benzon** til Over-Direktør. Da han ligesom den mange Aar senere Direktør Otto Benzon kun var Leder i én Saison, blev hans Virksomhed uden Betydning. Paa andre Omraader havde han derimod stor Betydning, bl. a. som Vicestatholder i Norge. Han døde 1775, 87 Aar gl. Portræt Side 37.

— udnævntes Højesteretsadvokat **Frederik Horn** til Direktør. Han var den første Forfatter, som blev Medlem af Theaterdirektionen, endda to Gange fra 1750—54 og fra 1762—67. Vi ved, at han beundrede Holberg og udgav et Forsvar for Skuepladsen under Titlen: „Sinceri Gjensvar paa Hypocritæ Skrivelse imod Komediegang.“ Men under de fortvivlede Forhold, hvormed Theatret kæmpede i Magistratens Styrelsestid, kunde han ikke i Praksis udrette noget af blivende Værdi for Skuepladsen. Han døde 1781, 73 Aar gl. Portræt Side 37.

1751 udnævntes Generalmajor, Overpræsident **Frederik Otto Rappe** til Over-Direktør. Han var en myndig, men retskaffen Herre, der maaske var blevet Skuepladsen til Gavn, hvis han for sine øvrige Bestillinger i sin treaarige Direktørtid havde faaet Lejlighed til at sætte sig ind i Theatervæsenet. Men det naaede han aldrig. Ved hans Død i 1758 sammenfattede Stiftsprovst Holmboe Dommen over ham i disse Ord: „Han var yndet af faa, mens han levede, begrædt af ingen, da han døde, saa han ved sin Død gjorde Verden den største Tjeneste, han nogen Tid har gjort. 3 Stene i Blæren.“ F. O. Rappe blev 79 Aar gl.

— udnævntes Brygger, Kaptain **Peder Sønnichsen Holm** til Direktør. Han var Kassedirektør og havde som saadan kun at udføre Rappes Befalinger. I Oktober 1752, medens Overdirektøren rejste i Norge, var Ludvig Holberg en kort Tid Leder af Theatret. Ud fra sin Forstaaelse af Skuespillernes Fattigdom benyttede han sig af Øjeblikket og lod Holm udbetale Gratialer, hvad der ikke behagede Rappe ved Hjemkomsten. Holm tog Afsked i 1755.

1754 udnævntes Geheimeraad, Overpræsident **Volrad August von der Lühe** til Over-Direktør. Han var først og fremmest Hofmand og uden personlig Forstand paa eller Kærlighed til den Kunst, hvis øverste Vogter han var i 16 Aar under Skuepladsens i økonomisk Henseende vanskeligste Periode. Ligesom sin Formand, F. O. Rappe, var han, hvad Repertoiret angik, afhængig af Hoffet og dets Smag, hvilket i Praksis vilde sige, at italienske Divertissements og Intermezzoer fortrængte Holbergs Komedier. Personlig var v. d. Lühe en retskaffen Mand, som med redebon Vilje søgte at hjælpe Personalet. Han tog Afsked 1770 og døde 1778, 73 Aar gl. Portræt Side 37.

— udnævntes Etatsraad og Politimester **Erik Jensen Torm** til Direktør. Han afløste sin Svigersøn, Fr. Horn, som Direktionsmedlem og var som Politimand ivrig for at udstede en „Instruction for Trouppen“, men derved blev Theatrets økonomiske Forfatning ikke bedre. En 70 aarig Mand egner sig ikke for en Stilling, der kræver Foretagsomhed og Ideer, og det var derfor naturligt, at Torm tog Afsked efter én Sæsons Forløb. Han døde 1764, 80 Aar gl. Portræt Side 37.

— udnævntes Etatsraad og Borgermester **Enevold de Falsen** til Direktør. Han var en kundskabsrig og paa mange andre Omraader indsigtsfuld Mand, men ligesom Politimester Torm Olding, da han blev Medlem af Theaterdirektionen, som han uden at efterlade sig Spor traadte ud af efter to Sæsoners Forløb. Han døde 1761, 75 Aar gl.

1755 udnævntes Justitsraad og Borgermester **Frederik Holmsted** til Kassedirektør. Han var en meget virksom og anset Handelsmand, og da han paa denne Basis blev Borgmester, slap han ikke for Embedet som Medlem af Theaterdirektionen. Men for en Mand, der var vant til at drive udstrakte og heldige Forretninger, var Stillingen som Kassedirektør for Kjøbenhavns daarligste Forretning ikke behagelig; han overlod Arbejdet til sit Kontorpersonale og tog Afsked allerede efter ét Aars Forløb. Han døde 1758, 75 Aar gl.

1756 udnævntes Etatsraad, Borgermester og Kabinetssekretær hos Dronning Sophie Magdalene **Johan Christian Schrøder** til Direktør. De hyppige Direktionsforandringer med den deraf flydende Mangel paa Princip i Styrelsen, var i ikke ringe Grad Skyld i Theatrets slette Tilstand under

Frederik Schwarz som ældre.

Mad. Johanne Cathrine Rosing som ældre.

Michael Rosing som ældre.

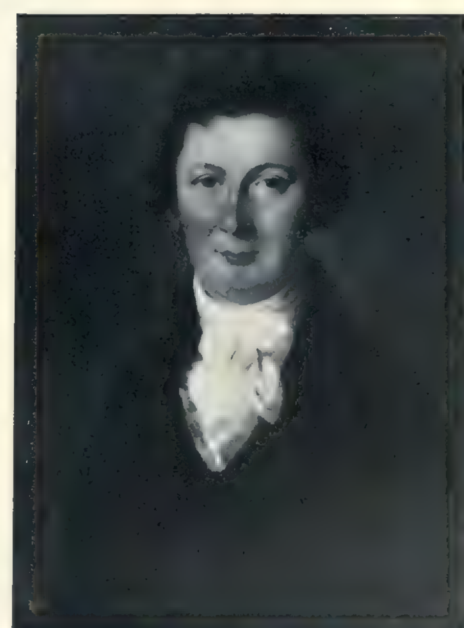

Johan Christopher Due.
Debut: 1788. (Hidtil ukendt Billede.)

Jfr. Mette Marie Astrup.
Debut: 1773.

Ferdinand Ludvig Wilhelm Lindgreen.
Debut: 1790.

Hans Christian Knudsen.
Debut: 1786.

Jens William Kruse.
Debut: 1797.

August Christian Wilhelm Haack.
Debut: 1806.

1756 Magistratsperioden. Byens „vise Fædre“ var fordømt til at blive Direktører efter Tur, men de lod sig ikke bevæge til at beklæde Stillingen længere end højst nødvendigt. De medbragte i Reglen hverken Lyst eller Initiativ. Under denne Synsvinkel maa ogsaa Borgmester Schrøders Udnævnelse ses; da hans „Tur“ efter et Aars Forløb var omme, kastede han Byrden over paa en Kollega i Magistraten. Da Raden ti Aar senere igen kom til ham, var han i Mellemtiden blevet adlet under Navnet Schrødersee, men hans Interesse for eller Forstand paa Skuepladsen havde ikke undergaaet en tilsvarende Forædling. Han afgik 1770 og døde 1772, 66 Aar gl.

— udnævntes Etatsraad og Vice-Borgermester **Herman Henrik Kønnemann** til Kassedirektør. Borgmester Holmsted gik af til „Fordel“ for Vice-Borgmester Kønnemann, og da hans Kasseaar var omme, kom Turen til Vice-Borgmester Fædder. Kønnemann efterlod sig hverken Hæder eller Skam. Han døde 1771, 78 Aar gl.

1757 udnævntes Etatsraad og Vice-Borgermester **Johannes Valeur** til Direktør. Da han havde levende Interesse for dramatisk Kunst og oversatte Skuespil fra Fransk, var hans Indtrædelse i Theaterdirektionen mere end en Pligt. Det italienske Syngespilrepertoire, som Hoffet forlangte, og hans Meddirektørs, Christian Fædders skandaløse Fremfærd hindrede ham dog i at gøre fuldt Brug af sine Kundskaber og sin Forstand paa den kunstneriske Side af Administrationen. Men i Modsætning til de fleste af Kollegerne i Magistraten forblev Johannes Valeur i fem Aar Theaterdirektør. Han afgik i 1762 og døde 1771, 71 Aar gl. Støttet paa Udtalelser i Breve fra Samtiden har Dr. Bobé i vore Dage fremsat den Formodning, at Valeur var Fader til Digteren Johannes Ewald. Portræt Side 37.

— udnævntes Justitsraad og Vice-Borgermester **Christian Fædder** til Kassedirektør. Han var en Lakaj, der ad Hofvejen havde stræbt sig frem til sin overordnede Stilling i Magistraten. Dèr var han et Eksempel paa en ubehagelig Embedsmand, ydmyg og indsmigrende overfor Overordnede og hoven og opblæst imod Undergivne. Til Theaterdirektør var han aldeles uskikket, selv om hans Magtomraade kun var den økonomiske Administration. Hvad der i fem Aar bandt ham til Theatret, var hans Elskovsforbindelser med flere af det kvindelige Personale. Han var i det hele taget den første Direktør, men ikke den sidste, som styrede efter Favoritsystemet. Det blev da ogsaa et saadant Forhold, der styrtede ham, idet hans Forbindelse med Danserinden Mad. Como gav Anledning til skandaløse Optrin paa Tilskuerpladsen. Han døde 1793, 83 Aar gl. Portræt Side 37.

1761 udnævntes Hofmarskal, Kammerherre **Christian Frederik Greve Moltke** til Over-Direktør. Han var en Søn af den tidligere Overdirektør, A. G. Moltke, og kaldtes „en Ven af den danske Komedie“, men da han som Hofmand maatte følge sit Herskabs Smag, var det særlig italiensk Opera og det franske Hoftheater over Christiansborgs søndre Stald, der beskæftigede ham. Det tjente ham til Ære, at han bidrog til Fædders Afsked fra Direktionen. Sammen med sin Kollega V. A. v. d. Lühe arbejdede Moltke paa at faa Theatret fjærnet fra Magistratens Styrelse og underlagt det kgl. Partikulærkammer, hvad der lykkedes ved Kongens Resolution af 27. April 1770. Samtidig tog Moltke Afsked og døde Aaret efter, kun 35 Aar gl.

— udnævntes Justitsraad og Borgermester **Hans Christopher Hersleb** til Direktør. Han var en dannet, særlig historisk interesseret Mand, der dog ikke i sin femaarige Direktørtid indlagde sig nogen mindeværdig Fortjeneste. Han døde 1788, 66 Aar gl.

1762 udnævntes Justitsraad og Raadmand **Abraham Falch** til Kassedirektør. Han var en dygtig Mand, der saa strengt paa Theatrets Tarv og derfor ikke skyede Udgifter, som havde forøgede Indtægter til Formaal. Han søgte saa vidt muligt at bringe Orden og ansatte derfor en Overkontrollør til at standse de Bedragerier, der fandt Sted ved Indgangen. Abraham Falchs Uheld var, at hans femaarige Direktionstid faldt i en af Theatrets vanskeligste Perioder. Paa et gunstigere Tidspunkt var han uden Tvivl blevet Skuepladsen en udmærket økonomisk Leder.

1766 udnævntes Vice-Raadmand **Vilhelm Bornemann** til Direktør. Han var en kundskabsrig Mand, som oversatte Skuespil og interesserede sig levende for dramatisk Kunst. Da han tiltraadte Stillingen som Direktør, kautionerede han personlig for et Laan paa 2000 Rdlr. for at faa Midler til Brug for Theatrets Drift, der længe havde været standset i Anledning af Frederik d. Vtes Død. Under disse vanskelige Forhold holdt han kun ud i én Sæson, men nogle Aar senere, da Forholdene havde bedret sig, indtraadte han som Højesteretssagfører paany i Direktionen. Dennegang bevarede han sit Sæde i seks Aar (1772—78) og lod i den Tid Theatret nyde Gavn af sin litterære Indsigt. Han døde 1801, 70 Aar gl. Portræt Side 37.

1767 udnævntes Raadmand og Justitsraad **Johan Jacob Hæseker** til Direktør. Han var en brav, retskaffen Mand, der med Samvittighedsfuldhed søgte at gavne Theatret. Synderlig Forstand havde han ikke derpaa, hans Interesser gik væsenligst i genealogisk og heraldisk Retning, men i sin tre-aarige Direktørtid viste han stor Forstaaelse af Skuespillernes fortrykte Stilling og deraf følgende „capri-

1767 cieuse og ilde“ Sind og stræbte at komme dem til Hjælp „mod Nøden for Døren og det daglige Brøds Undværelse“. Hæseker døde 1786, 72 Aar gl.

— udnævntes Borgerrepræsentant **H. C. Bech** til Kassedirektør. Han var kjøbenhavnsk Grosserer og derfor som forretningskyndig Mand egnet til i hvert Fald paa Papiret at bringe Orden i Theatrets indviklede Pengesager ved Overgangen fra Magistraten til Partikulærkammeret. Hans Virksomhed som Kassedirektør varede til 1770.

— udnævntes Grosserer, Borgerrepræsentant **Jens Sønnichsen** til Kassedirektør. Han støttede sin Kollega H. C. Bech i Ordningen af Theatrets økonomiske Forhold og afgik ligesom denne, da Theatret i 1770 var blevet underlagt Partikulærkassen og derfor „kongeligt“. Sønnichsen døde i 1777.

— udnævntes Kapelmester **Guiseppe Sarti** til Direktør. Han var en talentfuld italiensk Eventyrer, der benyttede sig af det danske Hofs Begejstring for sit Hjemlands Musik og som i Struenseetiden fiskede i rørt Vande. Selv var han en yndet Komponist, hvis Navn er knyttet til det ældste danske Operaforsøg, idet hans senere Meddirektør, N. K. Bredal, skrev Arierne i sit Syngespil „Gram og Signe“ til Musik af Sarti. For et Tidsrum af ti Aar fik han med kgl. Understøttelse i 1770 Theatret „i Entreprise“, men allerede i 1772 saa han sig paa Grund af bundløs Gæld nødt til at opgive Foretagendet. Struensees Undergang blev ogsaa hans. Sartis ikke synderlig dybe Bestræbelser for at indføre danske Syngespil har bevaret hans Navn, men som Leder af det kgl. Theater blev han uden Betydning. Forvist fra Danmark døde han 1802 i Berlin, 73 Aar gl.

1771 udnævntes Borgermester i Throndhjem **Niels Krog Bredal** til Direktør. Sarti tog ham til Meddirektør og det danske Theater blev saaledes en kort Tid styret af en Italiener og en Nordmand. N. K. Bredal var en meget skrivende Forfatter uden Oprindelighed, men retskaffen, elskværdig og — i Modsætning til flere af Forgængerne — virkelig theaterinteresseret. Hans Navn er knyttet til de Slagsmaal og Skandaler, som fulgte efter hans af italienske Forbilleder paavirkede Syngestykke „Tronfølgen i Sidon“, Optrin, som i Litteraturhistorien fik deres Betydning derigennem, at de foranledigede Johannes Ewald til at skrive „De brutale Klappere“, og var medvirkende til at vække Wessels Kritik, som snart efter fandt Udtryk i „Kærlighed uden Strømper“. Bredals Fortjeneste som kortvarig Theaterleder bestaar deri, at han indførte Lessings Lystspil og arbejdede for det danske Sangdrama, hvis Aand dog endnu var fremmed, og derved bidrog til at bryde Banen for et klassisk dansk Syngestykke som Ewalds „Fiskerne“. Han døde 1778, 45 Aar gl.

1772 udnævntes Hofmarskal **Henrik Christopher Bjelke** til Direktør. Da Struensee og Brandt var styrtet fra Magtens Tinde, blev Bjelke som Kronprinsens Hofmarskal Medlem af den Kommission, der i Maj 1772 nedsattes for at tage Theaterforholdene under Overvejelse. Bjelke bidrog til Sartis Fjærnelse, og da han var en fast Karakter, var han uden Tvivl blevet Theatret en værdifuld Leder, hvis ikke hans gode Bestemmelser, der bl. a. gik ud paa at forhindre Scenens Nedværdigelse ved ekvilibristiske Kunster, i Reglen havde mødt Modstand hos Christian VII's Broder, Arveprins Frederik, og særlig hos Bjelkes Kollega i Direktionen, Køller-Banner. Træt af Stridighederne trak Bjelke sig allerede tilbage efter tre Maaneders Forløb. Han døde 1789, 50 Aar gl.

— udnævntes Generalløjtnant **Ludvig Køller-Banner** til Direktør. Han var Dagens mægtigste Mand, da han som en af Formændene for Sammensværgelsen havde arresteret Greverne Struensee og Brandt. Som Løn kunde han for en Tid opnaa Alt, lige fra Adelspatent og Storkors til Formandspladsen i Kommissionen, der skulde sætte Theatret paa en bedre Fod. Rimeligvis var det hans Forhold til den udmærkede Pernillefremstiller, Jfr. Morell, senere Mad. Gielstrup, der var den egentlige Grund til, at han kom til at beskæftige sig med Theatret, hvor han iøvrigt kun interesserede sig for Fremstillingen af mekaniske Forvandlingsstykker og lignende Kunster, fordi han vidste, at dette Uvæsen tiltalte den sindssyge Konge. Køller-Banner var helt igennem Militær af „de Vonners og Vanners“ Skole og havde intet Begreb om den Kunst, hvis øverste Vogter han heldigvis kun var i et halvt Aar. Ewald har skildret ham som „Bürgerschreck“ i „De brutale Klappere“. Han døde 1811, mærkeligt nok paa Aarsdagen for Struensees og Brandts Henrettelse, 83 Aar gl.

— udnævntes Hofintendant **Vilhelm Theodor Wegener** til Direktør. Han havde studeret Matematik og var Ingeniør af Fag, en praktisk Mand, der af Struensee blev kaldet til Intendantposten ved Kongens Hof. Som saadan blev han i halvandet Aar Medlem af Theaterdirektionen, hvor han af bedste Evne modvirkede Køller-Banners slette Indflydelse. Wegener døde 1792, 68 Aar gl.

— udnævntes Kgl. Bibliothekar **Georg Nielsen** til Direktør. En lærd, forsigtig og stille Mand uden Styrke var han; „virksomt uden Glimmer“ kaldtes hans Liv. Som musikkyndigt Medlem af Theaterdirektionen arbejdede han for Oprettelsen af en dansk Syngeskole og for Kapellets Gagering, men da hans Kolleger ikke vilde følge hans fornuf-

1772 tige Raad, udtraadte han efter to Aars Virksomhed. Han døde 1797, 87 Aar gl.

— udnævntes Overprokurør **Adolph Gotthard Carstens** til Direktør. Hans Valgsprog var: „Ad den lige Vej med faste Skridt", og disse Ord gav i kort Begreb Udtryk for hans Personlighed. Han var en lærd Skønaand uden selvstændig poetisk Aare, men som Dyrker af Kunst og Videnskab satte han sig et smukt Minde. I fem Aar var han Medlem af Theaterdirektionen, hvor hans mangesidige Dannelse trods Modstand øvede en god Indflydelse. Han var ogsaa efter hin Tids Begreber en frisindet Mand, og skønt det ikke altid lykkedes ham at gennemføre sine Ideer, bør det ikke glemmes, at han var den første, der arbejdede for at afskaffe den taabelige Vedtægt, at Publikum ikke maatte klappe i Kongens Nærværelse. Ligeledes var Carstens en Modstander af Kunstnernes „Bukken" og „Nejen" som Tak for Bifald midt i en Akt. Til Tab for Skuepladsen traadte han ud af Bestyrelsen, fordi han trættedes af de mange Bryderier, der mødte og møder en Theaterdirektør. Han døde 1795, 82 Aar gl.

— udnævntes Overhofmarskal **Christian Frederik Greve Holstein-Ledreborg** til Direktør. Han havde været Indehaver af store Embeder og blev som Overhofmarskal Medlem af Theaterdirektionen, hvor han i otte Aar varetog Hoffets Interesser. Betydning for Skuepladsen fik han kun derved, at det var ham, der overtalte den unge Frederik

1773 og Viljen, men ikke Evnen til Litteratur. Alligevel led han ikke af Misundelse mod bedre Begavede, men støttede f. Eks. Opførelsen af Johannes Ewalds dramatiske Arbejder. Jacobi oversatte Komedier og var den første Direktør, der fik et originalt Stykke opført. Han er en af de meget faa Theaterledere, som har sat sig et varigt Minde, idet den sindrige Overskrift: „Ei blot til Lyst", som pryder Prosceniet den Dag i Dag, skyldes ham. I den Sætning nedlagde han sit Syn paa den Kunstanstalt, hvis litterære Leder han var i fem Aar. Jacobi døde 1810, 71 Aar gl. Portræt Side 37.

1776 udnævntes Højesteretsassesor **Michael Treschow** til Direktør. Han var en dannet Mand, som nylig paa en Udenlandsrejse havde besøgt fremmede Theatre og derfor blev anset for egnet til at bringe nye Ideer ind i Theaterledelsen. Men ét er at være Tilskuer con amore, et andet Direktør med Ansvar. Treschows Indtrædelse blev ikke Skuepladsen til nogen Vinding, og han efterlod sig derfor intet Savn, da han efter knap to Aars Forløb trak sig tilbage. Han døde 1816, 75 Aar gl.

1778 udnævntes Statsminister **Hans Henrik Eichstedt** til Direktør. For Flertallet af Læserne vil hans Navn kun være kendt fra hans Deltagelse i Hofrevolutionen 1772, som førte til Greverne Struensees og Brandts Henrettelse. I Lighed med Køller-Banner modtog han de højeste Embeder, Titler og Ordner som Løn. Men lige saa stor

Peter Jørgen Frydendahl.
Debut: 1786.

Mad. Catharine Frydendahl.
Debut: 1777. (Hidtil ukendt Billede.)

1772 Schwarz til at blive Skuespiller paa en Tid, da der aabnede sig andre og mere fordelagtige Udsigter for ham. Holstein-Ledreborg døde 1799, 64 Aar gl. Portræt Side 37.

— udnævntes Kandidat **Christian Hee Hvass** til Assessor i Bestyrelsen. Af Fag var han Teolog, men hans litterære Interesser og Kendskab til fremmede Theatre kvalificerede ham til at blive Medlem af Direktionen. Ordenens Overholdelse, Rollernes Fordeling, Prøvernes Bestemmelse og Kassens Regnskab blev hans Domæne, og i disse forskellige Virksomheder skildres han som en nidkær Embedsmand. Han havde altid 3000 Rdlr. af sine egne rige Midler udlaant til Personalet, men denne Elskværdighed mødte mindre Taknemmelighed end Lyst til at laane endnu mere. Det var uden Tvivl med Glæde, at han efter seks Aars Virksomhed trak sig tilbage fra Theatrets Uro for i Stilhed og økonomisk uafhængig at ofre Resten af sit Liv til astronomiske Studier i Udlandet. Hvass forlod Danmark 1780 og døde 1803 i Paris, 72 Aar gl. Han var den første, der modtog en officiel Anerkendelse for Virksomhed i Theatret Tjeneste — Justitsraadtitlen.

1773 udnævntes Direktør i Generalpostamtet **Johan Georg Pauli** til Direktør. Som Embedsmand har han indskrevet sit Navn i Postvæsenets Udviklingshistorie, men som Menneske var han en svag Karakter og en slet Husholder, der tilsidst blev afskediget paa Grund af Kassemangel. Han havde Ord for at være en litterært interesseret Mand, og det var vel af den Grund, at han i fem Aar havde Sæde i Theaterdirektionen. Pauli døde 1798, 62 Aar gl.

— udnævntes Højesteretsassessor **Christian Frederik Jacobi** til Direktør. Han var et æstetisk anlagt Menneske uden megen Manddighed, havde rige Kundskaber, Intelligens

1778 Glæde Revolutionen vakte i Øjeblikket, lige saa ringe blev Sympatien for Deltagerne bagefter. Dommen over Eickstedt som en samvittighedsløs, usædelig Strugler har haardnakket holdt sig, først i vore Dage har man faaet Øje for hans gode Sider, særlig hans Fortjenester med Hensyn til Hærens Nationalisering. Men hvad der end kan siges om hans øvrige Livsgerning, vil Dommen om hans fireaarige Virksomhed som Theaterdirektør altid blive den, at han var en af de ukyndigste og sletteste, der nogensinde har staaet i Spidsen for en Kunstanstalt. Dèr benyttede han udelukkende sin Magt som et Redskab for sine Elskerinders Luner og Intriger.

„Af Jomfru X's Strømpebaand
fik Officererne Kokarder"

sang man om „den lille Møller", senere Mad. Frydendahl, som var den farligste. Eickstedts Forhold til hende vakte stor Forargelse, fordi det gik ud over Publikums Yndling, Caroline Walter, der tilsidst maatte flygte til Stockholm for i Ro at dyrke sin Kunst, hvorved Danmark mistede sin eneste store Skuespillerinde i det attende Aarhundrede. Eickstedt døde 1801, 86 Aar gl. Portræt Side 37.

— udnævntes Stats- og Geheimekabinetssekretær **Ove Høegh-Guldberg** til Direktør. Han var Teolog og Videnskabsmand, og som Lærer for Kongens Broder, Arveprins Frederik, stod han Hoffet nær. Efter Struensees Fald kom han ved Enkedronningens Yndest til at spille en vigtig Rolle i den Regering, der bar hans Navn. Meget konservativ af Aand og bornert i sine Synsmaader staar han nu i Historien som Struensees polare Modsætning. Hans Forhold til Theatret var som en Undervisningsministers

1778 nu, Administrationens Overhoved, der intet har at gøre med Skuepladsens kunstneriske Liv. Han var Medlem af Bestyrelsen i seks Aar, indtil han udtraadte af Ministeriet og blev Amtmand i Aarhus. Han døde 1808, 77 Aar gl. Portræt Side 37.

— udnævntes Kammerherre **Hans Wilhelm Warnstedt** til Direktør. Han var den betydeligste og mest nationale af alle Theatrets artistiske Ledere i det 18. Aarhundrede. Skønt Officer, Hofmand og af Afstamning tysk og tilhørende fremmede, aristokratiske Kredse var han dansk i

1778 for et omskifteligt Sind; man kan sige, at han paa sin Maade var Skuepladsens ulykkelige Elsker. Hans kloge, men bitre Bemærkninger i Breve om Skuespilleres Væsen i Almindelighed har endnu Gyldighed. Personalet kendte hans Følemaade, og Sandheden tro kan det desværre ikke nægtes, at enkelte af dets Medlemmer benyttede sig af den. Skuffet forlod den noble og hjælpsomme, men svage Mand Ledelsen og blev Gesandt i Lissabon. Paa Baggrund af hans Kollegers Uforstand, disse Hofmænds Aristokratisme, Officerers Hovmod og Uvidenhed eller Kancellisters Bureaukra-

Monies pinx **Mad. Caroline Louise Sophie Amalie Rind, senere Mad. Nielsen, i 1820ernes almindelige Klædedragt.**

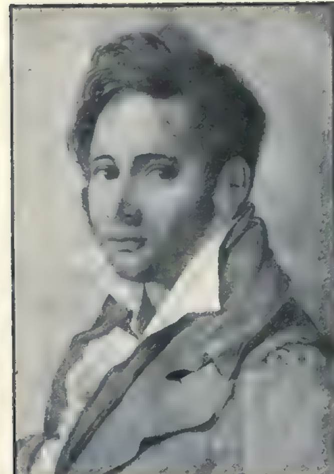
1778 Sind, Skrift og Tale. Han opmuntrede de nationale Forfattere til at skrive for Scenen og søgte at hæve Skuespillerstanden socialt ved at vække Kunstnernes aandelige Interesser. Men hans Iver og Virkelyst mødte store Vanskeligheder og megen Modstand, først i hans Meddirektørers, General Eickstedt og Overhofmarskal Numsens sceniske Ukyndighed, Rosenstand-Goiskes Misundelse eller Lassens økonomiske Uredelighed, dernæst i hans eget omskiftelige Væsen. Meget af det, som skete i hans 14-aarige Direktørtid, forstaas bedst paa Baggrund af noget feminint i hans Natur, noget bizart, der stammede fra et unormalt Driftsliv. Warnstedt var her tillands den første af sin Art, der i Theatrets bevægede Liv søgte Tilfredsstillelse

1778 tisme, staar Warnstedts dybe og alvorlige Interesse for dansk Skuespilkunst og dramatisk Litteratur meget smukt. I Fortællingen „Den Foranderlige" har Forfatterinden C. D. Biehl gennemført en lavsindet Persiflage paa ham, fordi han — og deri giver Nutiden ham Ret — ringeagtede hendes dramatiske Produktion. Men Skildringen vidner om, at Samtiden kendte hans unormale Driftsliv, hvad Overskou ikke omtaler, og med denne Viden in mente kan meget af Theaterhistoriens af Fr. Schwarz paavirkede Skildring af Warnstedts Direktørperiode ses i et andet Lys. Støttet paa Udtalelser i Breve fra Samtiden har Dr. Bobé i vore Dage oplyst, at Skuespiller Frydendahl var en Søn af Warnstedt, som døde 1817, 74 Aar gl. Portræt Side 41.

Jacob Arends.
Debut: 1775. (Hidtil ukendt Billede.)

Antoine Bournonville.
Debut: 1792.

Mad. Mariane Bournonville.
Debut: 1784.

Adam Gottlob Oehlenschläger.
Debut: 1797.

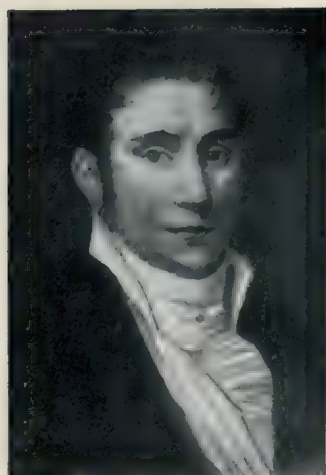

Mad. Johanne Cathrine Foersom.
Debut: 1798.

Adam Gottlob Oehlenschläger som ældre.

Peter Thun Foersom.
Debut: 1798.

Ole Rongsted d. æ.
Debut: 1796.

Jean Pierre Pio.
Debut: 1798. (Hidtil ukendt Billede.)

Georg Julius Liebe.
Debut: 1809.

Mad. Anna Dorothea Liebe.
Debut: 1802.

Hans Bull Rind.
Debut: 1802. (Hidtil ukendt Billede.)

Mad. Caroline Rind.
Debut: 1815.

1780 udnævntes Overhofmarskal **Engel Carl Ernst Schack** til Direktør. Fra Page var han avanceret frem til Overhofmarskal og afløste som saadan Holstein-Ledreborg som Præces i Theaterdirektionen. Schack beskæftigede sig meget lidt med Skuepladsen, i Reglen lod han kun høre fra sig, naar han i de spydige franske eller tyske Breve til sine Meddirektører beklagede sig over, at der i Repertoiret skete Forandringer, som han ikke havde været den første til at meddele Kongehuset. Efter 4 Aars sporløs Virksomhed afgik Schack ved Regeringsforandringen i 1784 og blev Amtmand. Han døde 1811, 61 Aar gl.

1784 udnævntes Overhofmarskal **Christian Frederik Numsen** til Direktør. Han var Officer og havde været Gesandt, da han blev Overhofmarskal og som saadan efterfulgte den passive Schack i Direktionen. Numsen var en streng Herre, der havde mere Sans for Magt end for Ret. Kunstnerne var for ham Hoffets Betjente, deres Bestilling var at more Herskabet, ligesom det var Løberens at rende foran Overhofmarskallens Vogn. Hans Passion var Operaen, som til alt Held ikke kunde betale sig, hvad der fik ham til at opgive en Plan om at bygge Theatret om til et Operahus. Skuespillets Venner aandede lettere, da han efter syv Aars Virksomhed traadte ud af Bestyrelsen. Han var gift med den tidligere Direktør V. d. Lühes Enke og døde 1811 i Helsingør, 70 Aar gl. Portræt Side 41.

1786 udnævntes Justitsraad **Niels Lassen** til Direktør. Han havde paa Grund af sit facile Væsen og sin Forretningskyndighed arbejdet sig frem fra Regnskabsfører til Medlem af Direktionen, hvor han sad i seks Aar. Der nød den søgte Selskabsmand almindelig Agtelse, maaske mest fordi Bestyrelsens seks øvrige Medlemmer ikke ejede hans Kendskab til Tallenes Labyrint. For at leve paa Niveau med Aristokratiet, hvis Omgang hans søgte, indlod han sig paa Spekulationer og tabte. Han lod Kassen dække Tabene, indtil Omstændighederne tvang ham til at melde en Underbalance paa 22,000 Rd. (c. ¼ Million Kroner i vore PengesVærdi). Affæren vakte stor Opsigt, Lassen blev straffet og rev i Faldet sine Kolleger i Bestyrelsen — „de syv vise Mestre" — med sig. Slaget ramte Warnstedt haardest, fordi han var Lassens Protektor og Ven.

— udnævntes Overauditør **Peder Rosenstand-Goiske** til Direktør. Han havde en frygtet Pen som Forfatter til det første kritiske Theaterblad, den endnu lærerige „dramatiske Journal", og da det nogle Aar senere rygtedes, at han havde udarbejdet et nyt Skrift, i hvilket han agtede at paavise Skuepladsens Forfald og som Grund bl. a. vilde fremsætte Syngespillets og dermed „lille Møllers" dominerende Stilling i Repertoiret, gjorde Eickstedt ham uskadelig ved at tage ham „indenfor Murene" og udnævne ham til Censor. Derfra avancerede han ind i Bestyrelsen, hvor han som litterær Konsulent havde Sæde i seks Aar. Det var uden Tvivl et Tab for Kunsten, at han aldrig naaede sit egentlige Maal: at blive artistisk Direktør, for mangfoldige Iagttagelser i „Journalen" vidner om, at der var Stof i ham til en fortræffelig Instruktør. Men Tilfældet vilde, at Skuepladsen efter at have haft talrige udygtige Ledere samtidig i Warnstedt og Rosenstand-Goiske skulde eje to jævnbyrdige Konkurrenter. Hans praktiske Virksomhed fik derfor ikke den Betydning, som hans kritiske Gerning havde. Den vil til alle Tider bevare hans Navn. Skriftet, der skaffede ham Ansættelse som Censor, udkom først 60 Aar senere; dets Titel var „Kritiske Efterretninger fra den danske Skueplads" og det blev ligesom „Journalen" en af vore vigtigste theaterhistoriske Kilder. Rosenstand-Goiske døde 1803 i Kallundborg, 51 Aar gl. Portræt Side 41.

— udnævntes Kommitteret i det vestindisk-guineiske Rente- og Generaltoldkammer, Etatsraad **Eiler Hagerup** til Ditør. Han var baade Teolog og Jurist og Indehaver af vigtige Embeder, der ingen Berøringspunkter havde med Theatret paa Kongens Nytorv. Men hans Skrift om Kjærlighed til Fædrelandet havde vakt litterær Opsigt og var vel nærmest Grunden til, at han som en Art Revisor blev Medlem af „de syv vise Mestres" Raad, hvor han i seks Aar betænksomt afgav sin Stemme, men ikke viste noget Initiativ. Han døde 1795, 59 Aar gl.

— udnævntes Kommitteret i Rentekammeret **Peter Wormskjold** til Direktør. Han var en udmærket juridisk Embedsmand, anset og afholdt paa Grund af sin noble Karakter og sit lyse Sind, men som Revisor i Theaterdirektionen var han i seks Aar, ligesom Eiler Hagerup, kun en Stemme, der helst repræsenterede og respekterede Publikums Smag. Han døde 1824, 74 Aar gl.

1787 udnævntes Kapelmester **Johan Abraham Peter Schultz** til Direktør. Han var Syvmandsraadets musikkyndige Medlem og dets eneste, hvis Virksomhed blev af Betydning for dansk Aandsliv. Skønt han var tysk, fandt han i sin Musik fine og livfulde, man kan godt sige dansk-nationale Udtryk for Tidsaanden. Han og hans Efterfølger som Kapelmester, F. L. Kunzen, skabte den danske Vise, der blev Protypen for Weyses Romancer. Schultz var et godmodigt Menneske med Hjerte og Forstand, og det var med Sorg, at Kapellets Medlemmer i 1795 saa ham forlade Dirigentposten paa Grund af Svagelighed. Foruden gennem sin Kunst satte han sig et smukt Minde som Stifter af Kapellets Enkekasse. Han døde 1808, 53 Aar gl. Portræt Side 41.

1792 udnævntes Hofmarskal **Ferdinand Anton Christian Greve Ahlefeldt** til Chef. I Christian d. VII's første Regeringsaar havde han som Kaptajn i Livgarden været en af det galante Hofs mest fejrede Kavalerer og Deltager i dets Dilettantforestillinger; saaledes var han Kongens Medspillende ved „Zaïres" Opførelse. Senere gik han i tysk Militærtjeneste, giftede sig med en Prinsesse og blev Hofmarskal og Theaterchef ved det markgrevelige Hof i Ansback, og de tilsvarende Embeder blev ogsaa overdraget ham, da han efter adskillige Aars Fraværelse vendte hjem til Danmark. Som Enechef for Skuepladsen fik han hele den Magt, der tidligere var fordelt mellem „de syv Vise". Ahlefeldt skaffede sig straks stor Sympathi ved en Række gode Foranstaltninger, der tjente til Publikums Bekvemmelighed, og var i det hele en virksom, smagfuld Mand, som dog ejede mere Startglæde end Udholdenhed og Ordholdenhed. Th. Overskou har med Skuespiller Schwarz som Kilde bedømt hans Virksomhed meget strengt; naar han og hans Afskriver, P. Hansen, f. Eks. fortæller, at Ahlefeldt ikke kendte Holberg, gjør disse Historikere ham Uret. Holbergs Komedier havde en smuk Plads i Repertoiret, og der er snarere Grund til at forbauses over, saa lidt Ahlefeldt, trods sin lange Fraværelse, var fremmed for dansk Aandsliv — vi har endnu et Vidnesbyrd herom i „Gulddaasen". Det er utvivlsomt, at han i Modsætning til de fleste af Forgængerne sad inde med mange Betingelser for at kunne virke til Gavn for Theatret, dersom han ikke havde manglet Evner til at omgaas Mennesker under sin Stand. Han var fuldblods Aristokrat og manglede aandelig Smaamønt til dagligt Brug, og den Selvfølelse, hans Hofstilling let førte med sig, bragte ham i Uenighed med de bedste Kunstnere, hvis Vej til Pressen ikke var lang. Da det ene Angreb af Tidens gode eller daarlige Penne efter det andet regnede ned over ham, var han den første, men ikke den sidste Theaterdirektør, som lod sig fordrive af den offentlige Mening. Han blev Gesandt og døde i Prag 1815, 68 Aar gl. Hans Forsvar for sin toaarige Theaterstyrelse kan man læse i „Slægten Ahlefeldts Historie" ved Dr. Bobé (VI, 76). Det er fast og mandigt skrevet.

1794 udnævntes Hofmarskal **Adolf Wilhelm Hauch** til Chef. Han havde den sædvanlige militære Uddannelse, men hans egentlige Interesser var Fysik og Kemi, og hans Arbejder paa disse Omraader havde videnskabelig Værdi. Som yndet Staldmester og senere Hofmarskal blev han Theaterchef, uden at have beskæftiget sig med Kunst og Poesi. Den Stilling var ham ingen Hjertesag, han forlod den fire Aar efter, men maatte senere imod sit Ønske som Pligt atter overtage den i ti Aar. Hauch var en udmærket Type paa Frederik d. VI's Hofmænd, punktlig og flittig ligesom sin Herre og tarvelig i Levemaade forenede han Naturlighed med et fornemt Væsen. Saadanne Egenskaber hos Andre banede lettere Vej til hans Gunst end udmærkede Evner. Han lignede ogsaa Kongen deri, at han i mange Aar havde et Hjem udenfor sin Ægtestand; Skuespillerinden Jfr. Astrup var hans Grevinde Dannemand, uden at hun derfor havde Indflydelse paa sin Elskers Styrelse af Theatret. Dèr lagde han Vægt paa det Økonomiske, og da han ikke nærede egentlig Interesse for nogen Kunstart, gav han Forfatteren Pram god Anledning til at skrive disse Linjer, nemlig at Hauch

„var lige glad, naar Møllen gik rask
om det, den maled, var Mel eller Mask".

Lettet over Fritagelsen for sit byrdefulde Embede afgav han i 1811 Chefsposten til C. F. Holstein og steg efterhaanden til de højeste Poster, blev Ridder af Elefanten og døde 1838, 83 Aar gl. Fire Aar før mistede han sin mangeaarige Veninde; han var pudsigt nok Eksecutor testamenti i hendes Bo. Portræt Side 41.

— udnævntes Bestyrer af Efterslægtselskabets Skole **Edvard Storm** til Direktør. Han var norsk Digter og dansk Skolemand, en varmtfølende, gudhengiven Natur, uden store Drømme eller dristige Tanker. Som Skribent er han glemt, selv hans engang populære „Hr. Zinklars Vise" har nu mistet sin Livskraft. Denne med Verden ukendte Mand egnede sig sikkert ikke til at være Theaterdirektør, men da han døde fem Uger efter Udnævnelsen, blev han Beviset herfor skyldig. Edv. Storm blev 45 Aar gl. Portræt Side 41.

— udnævntes Lærer ved Søakademiet **Thomas Thaarup** til Direktør. Han var Slutningen af det attende Aarhundredes patriotiske Taler og Digter, en Kantateskribent, der ved højtidelige Lejligheder med Ord og Pen udtalte Folkets underdanigste Følelser overfor Kongehuset. Ved denne Smiger og som Forfatter til „Høstgildet", vor første dramatiske Idyl og altsaa Forløber for Heibergs Vaudeviller, søgte Thaarup sine Kvalifikationer til at blive Direktionen Hauchs artistiske Medlem. Han var egentlig en lad Natur, men som Magthaver vilde han agere myndig og slog derfor over i en hensynsløs og frastødende Tone, der skaffede ham Fjender. Som Lærer og Selskabsmand var han vant til at holde svulstige Taler, og som Direktør blev det hans Passion at give Personalet Irettesættelser gennem undervisende Foredrag, som dog snart blev Dansebørnenes bedste Morskab, idet de efterabede hans salvelsesfulde Tone og den imponerende Attitude, hvormed han stillede sig op. En af Datidens Forfattere

Mad. Johanne Marie Spindler som ældre.
Debut: 1799.

Jens Steffen Heger som ældre.
Debut: 1796. (Hidtil ukendt Billede.)

Mad. Eline Marie Heger.
Debut: 1793.

Eduard Du Puy.
Debut: 1802

Mad. Catharine Frydendahl.
Debut: 1777.

Du Puy som Ritmester Rose i „Ungdom og Galskab“.

Hans Henrik Schønberg.
Debut: 1808. (Hidtil ukendt Billede.)

Carl Wilhelm Anton Egholm.
Debut: 1799. (Hidtil ukendt Billede.)

Jfr. Emilie Rosing.
Debut: 1802.

1794 skrev om ham: „Hans Tale var hvas som Biens Brod — hans Sange var som dens Honning“. Denne „Honning“ var efter Tidens Smag, men læses ikke mere udenfor Litteraturforskernes Kreds, og den, der i vore Dage synger: „Nys fyldte skjøn Sigrid det attende Aar“, tænker ikke paa Thaarups Navn. Efter seks Aars Virksomhed som Direktør tog han Afsked og døde 1821, 72 Aar gl. Portræt Side 41.

— udnævntes Professor ved Universitetet **Jørgen Kjerulf** til Direktør. Han var Dr. phil., Professor i Historie og den første Universitetslærer, som siden Holbergs Dage var knyttet til Theatret. Men desværre blev der intet frugtbart

1794 Aandsliv ud af denne Forbindelse mellem de store Kulturfaktorer, fordi Kjerulf var en meget konservativ Natur og snæver som æstetisk Dommer, hvad Adam Oehlenscläger maatte føle i hans karrige Censur over et Digterværk som f. Eks. „Hakon Jarl“. Skæbnen tildelte Kjerulf den Opgave at være scenisk Forløser for de Dramaer, der indledte hele Tidsalderens Poesi, men han havde paa Grund af sin prosaiske Kunstopfattelse ingen Forstaaelse af Opgavens Betydning. Som pedantisk, fredelskende Mand blev han i 16 Aar paa sin Post, indtil Døden i 1810 afskedigede ham, 53 Aar gl.

1798 udnævntes Generalmajor, Direktør i Generalpostamtet **Ernst Frederik Waltersdorff** (eller **Walterstorff**) til Chef. Han var af Fag Jurist, havde været Gouvernør over de vestindiske Øer og fik som Postembedsmand Fortjenesten af at indføre Diligencebefordringen i Danmark. Da Hauch første Gang nedlagde Chefsposten, overtog Waltersdorff Stillingen i en Pause paa tre Aar, kan man sige, inden hans mangesidige Virksomhed kaldte ham til uden Held at forsvare Danmarks militære Interesser mod Englændernes Angreb i 1801 og 1807. Paa sine Udenlandsrejser havde han besøgt fremmede Theatre og talte med Smag og Forstand om dramatiske Værker og deres Fremstilling, men var ukendt med den praktiske Side af Theatrets Virksomhed. Waltersdorff var en forhandlingsdygtig Mand, fin og venlig i Omgang, indlod sig gerne i Samtale med Personalet og morede sig over Skuespillernes gode Indfald. Hans behagelige Væsen smittede nedefter og bevirkede baade at Tonen paa Theatret højnedes, og at han blev mere velset af Personalet end de fleste af hans Forgængere. Som Danmarks Gesandt i Frankrig blev han optaget i Grevestanden. Han døde 1820 i Paris, 65 Aar gl. Portræt Side 41.

— udnævntes Digteren **Jens Baggesen** til Direktør. Det var et Misgreb, at Waltersdorff ikke fik en praktisk Mand til Medarbejder, men derimod en saa udpræget æstetisk Natur som Jens Baggesen. Oehlenschläger, som dengang var Skuespiller ved Theatret, fortæller i sine Erindringer: „Baggesen havde ingen Ambition, hvad Administrationen angik. Han besøgte os paa Theatret i sin gule Kavai, hvor bag ved det indbrændte Mærke af et Strygejern tydeligt viste, at man engang i Hast havde brugt denne Kavai til Strygeklæde. Han tog altid megen Tobak. Han misundte ingen paa Theatret, lod Rosing og Schwarz raade og morede sig selv med at spase over det Hele i nogle Vers, som han i senere Aar lod trykke". De Vers, Oehlenschläger sigtede til, er „Theateradministratoriaden", i hvilken Baggesen beskrev sin Gerning som Direktør. Paa sin Maade tog han Stillingen i ligesaa høj Grad „ovenfra og nedefter", som mange af hans Forgængere, der dog havde færre Forudsætninger. Saaledes beskriver han en Danseprøve paa Hoftheatret:

„Jeg lægger mig nemlig, saa lang jeg er
paa Hofkanapeen, som stander dèr,
og uden med Nogen min Pragt at dele,
jeg magelig skuer derfra det Hele.
Jeg, der er Objektet for alle Fagter:
Hver Haand og hvert Ben er mod mig strakt ud,
hvert Øje saa kjælent hen til mig smagter,
og kort, jeg er hele Theatrets Gud!"

Hvor naturligt, at hans fireaarige Direktørtid blev uden Betydning! Det tjente ham heller ikke til Ære, at han ombyttede Prosceniets sindrige danske Indskrift: Ei blot til Lyst med den latinske: Castigat ridendo mores, særlig, da det Repertoire, han opførte, ikke i fortrinlig Grad var egnet til at lutre Sæderne ved Latter. I 1817 vendte Direktionen Rahbek—G. H. Olsen tilbage til den oprindelige Form, og udslettede dermed det sidste Vidnesbyrd om Baggesens Ledelse. Han døde 1826 i Hamborg, 62 Aar gl. Portræt Side 65.

1800 udnævntes Oberstløjtnant **Carl Erik Sames** til Direktør. Han var Officer og Hofmand og havde i en Aarrække været Sekretær ved de danske Legationer i Europas Storsteder. Som Direktør, hvad han var i ni Aar, havde han den bedste Vilje til at fremme Kunsten, men troede, at det bedst skete ved skriftlige Bestemmelser og holdt sig helst borte fra personlig Deltagelse i den daglige Tjeneste. Personalet nærede kun ringe Tanker om hans Dygtighed og undervurderede hans Kundskaber og Smag. Han døde 1828, 73 Aar gl.

1809 udnævntes Forfatteren, Professor ved Universitetet **Knud Lyne Rahbek** til Direktør. Han vilde som ung være Skuespiller, men hans Fistelstemme var ham en uovervindelig Hindring. Saa blev han Kritiker, Forfatter, Oversætter, Instruktør og tilsidst i 21 Aar Direktør, men bag al denne Virksomhed var han alle Dage Skuepladsens ulykkelige Elsker. Rahbek var den fødte Teoretiker og kom derfor let i Konflikt med det virkelige Liv. Hans platoniske Forhold til Rosings Kone lignede hans skruede Forhold til Skuespilkunsten. Han forkyndte, at Kunstneren og Mennesket er uadskillige, at Dyden burde være Skuespillerens første Betingelse, og at Theatret var en Institution til Forkyndelse af Moral. Bag disse og lignende Læresætninger dækkede han i Teori Savnet af Oprindelighed, men i Praksis gjorde de hans æstetiske Domme meget ensidige, særlig da han tilmed manglede Sans for Opera og Ballet. Personlige Hensyn og private Forhold var altid afgørende for hans Beslutninger, og et mere uheldigt Direktørprincip fandtes eller findes ikke. Som Menneske skildres Rahbek snart i Lighed med en gammel Ræv, snart ejegod og rørende, men altid forsigtig og svag. Tiden løb fra hans Demokratisme, han endte som meget konservativ og betragtede i sin Alderdom Heibergs Vaudeviller som et kunstnerisk Opløsningstegn. Det meste af hans uhyre Produktion, c. 60 Bind, er nu glemt, men i Samtiden havde han stor Navnkundighed og bidrog væsentlig til at vække Læsesansen i det brede Lag. Som dramaturgisk Kritiker

1809 var han ringere end Rosenstand-Goiske, men hans Arbejder er stadig Kildeskrifter til vor Theaterhistorie. Rahbek døde paa Bakkehuset ved Valby i 1830, 70 Aar gl. Portræt Side 55.

1811 udnævntes Kammerherre hos Dronningen **Frederik Conrad Holstein** til Chef. Han var Officer i Garden, Hofmand, og kendt fra sit dristige Udfald 1801 mod Englænderne i Classens Have paa Østerbro. Som Theaterchef var han begunstiget af Skæbnen som ingen anden Direktør før eller siden, idet vor æstetiske Guldalder faldt i hans Periode. Det var derfor intet Under, at denne smagfulde, men magelige Mand beklædte Stillingen i 29 Sæsoner og derved i Aaremaal overgik alle sine Forgængere og Efterfølgere. Overskous Skildring af ham er farvet af personlig Antipati og trænger til Revision. Paa Baggrund af tidligere Hofmænds Uforstand var Holsteins Ledelse paa mange Maader et Fremskridt for Theatret. Da hans Herre og Konge, Frederik d. VI, døde, var hans Tid forbi, men han oplevede dog den ny Tingenes Tilstand efter Junigrundloven i 1849, da Heiberg indførte Reformer og bl. a. indskrænkede Fribilletterne til Theatret. Den staaende Plads, som blev Holstein anvist, sendte han med vrede Ord tilbage: „Jeg skal aldrig sætte min Fod i Theatret", skrev han. Støttet paa Udtalelser i Breve fra Samtiden har Robert Neiiendam i vore Dage oplyst, at kgl. Skuespiller Wilhelm Holst var Søn af Holstein, som døde 1853, 82 Aar gl. Portræt Side 41.

— udnævntes Notarius publicus **Godske Hans Olsen** til Direktør. Han var et mærkværdigt mangesidigt og kundskabsrigt Menneske, der skrev Bøger i forskellige Retninger og havde været Konsul i Tunis, Professor ved Sorø Akademi og endte som Notarius publicus og æstetisk Medlem af Theaterdirektionen. Dèr var han i 18 Aar et gavnligt Korrektiv mod Rahbeks Konservatisme og Holdningsløshed og sattes højt af Forfatterne som deres dygtige Raadgiver. Han var en upartisk Mand, der sagde sin Mening oprigtigt, men elskværdigt, og hans Hjem — han var gift med en Datter af Biskop Balle — var Samlingsstedet for en Kreds af aandfulde Mennesker fra alle Samfundsgrene. At Huset altid stod aabent for Gæster, var til liden Baade for Olsens Finanser, der i Reglen var i fortvivlet Tilstand. Han døde 1829, 69 Aar gl.

1821 udnævntes Finansdeputeret, Etatsraad **Jonas Collin** til Direktør. Han havde ikke megen Forstand paa Kunst, men Hjerte, Besindighed i Domme og Humanitet i Opfattelse. Der var næsten ikke den Gren af Samfundslivet, hvor han ikke fra sin tidlige Ungdom havde virket til Fremme, og det var et Held for Theatret, at han i to Perioder (1821—29; 1843—49) lod det nyde Gavn af sin Autoritet og sit Administrationstalent. Men hvor energisk en Embedsmand han end var, ophørte han aldrig med at være et hjælpsomt Menneske, og han gav Personalet god Grund til ligesom H. C. Andersen at kalde ham „en faderlig Ven". I sin knappe Stil har Collin selv skildret sin Virksomhed ved Theatret: „Jeg fik begge Hænder fulde, thi Theatret var — som Stage uforsigtigt skrev til Holstein — „sunket i en Pøl, som Collin skulde have Vanskelighed ved at trække det op af". Holstein var i højeste Grad svag, Rahbek og Olsen intet mindre end Forretningsmænd; Skuespillerne Clausen og Ryge havde taget Tømmerne; hin dominerede over Repertoiret, denne over det Øvrige. Fri Entré havde mange Uvedkommende; paa det saakaldte Tømmermandsgalleri, som gaar rundt om Scenen oven over Kulisserne, var hver Aften en Mængde Tilskuere, mod en „Kjendelse" til Maskinmester eller Maskinfolk; „smukke" Familjer havde endog Loger dèr. Alt Sligt blev forpurret. Garderoben var i Uorden, der fattedes et Inventar, og ved Theaterbygningen foregik betydelige Forandringer og Forbedringer. Opgangen til Scenen fra Gaarden var bælgmørk, den bageste Del af Scenen var belemret med en Trappe til Loftet og med Aflukker. Alt dette omdannedes; Foyéren, der var en lav, snavset Stue med Træbænke, blev en høj, luftig og lys Sal; Opgangen til den kgl. Loge gik lige ud til Gaden under aaben Himmel; den overbyggedes, og flere Udgange til Gaden anbragtes m. m. Theatrets Penge-Status forbedredes. Over Personalet havde jeg ingen Grund til at klage, tvertimod mødte jeg temmelig almindelig Velvilje; kun mellem Ryge og mig var der Spænding. Som Økonomi-Inspektør satte han sig op imod mine Befalinger, men da han paa mit Forlangende blev suspenderet, og jeg fik Forretningen til at gaa, faldt han uopfordret til Føje — hvormed Spændingen for stedse bortfaldt". Som Administrator staar Jonas Collin uovertruffet i Theatrets Historie, og som Menneske var han Personalets formaaende Talsmand, men hans personlige Smag for Digtning og Kunst hørte ingenlunde til de lutrede. Han døde 1861, 85 Aar gl. Hans Sønneson var Theaterhistorikeren, Professor Edgar Collin, hvis Datter er Skuespillerinden Fru Jonna Neiiendam. Portræt Side 41.

1829 udnævntes Chef for Ordenskapitulet **Johan Daniel Timotheus Manthey** til Direktør. Han havde oprindelig studeret Teologi, men gik over i Diplomatiet og blev Legationssekretær i Paris baade i Republikkens og Napoleons Dage, indtil han endte som Chef for Ordenskapitulet. Dertil var han Censor for Hovedstadspressen og blev Collins Efterfølger som administrerende Direktør. Uden at eje

Mad. Wilhelmine Rosine Funck.
Debut: 1815. (Hidtil ukendt Billede.)

Jfr. Christiane Eleonora Zrza.
Debut: 1816.

Mad. Maria Elisabeth Zinck.
Debut: 1808.

Mad. Juliane Adolfine Overskou.
Elev: 1808. (Hidtil ukendt Billede.)

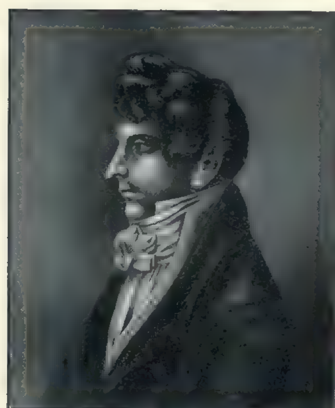

Thomas Overskou som ældre.
Debut: 1821.

Christen Niemann Rosenkilde.
Debut: 1816.

Christen Niemann Rosenkilde i Hjemmet.

Carl Bruun.
Debut: 1807.

Mad. Anne Petrine Eisen.
Debut: 1821. (Hidtil ukendt Billede.)

Mad. Boline Margrethe Kragh.
Debut: 1822.

Mad. Birgitte Elisabeth Andersen.
Debut: 1808.

1829 særlige Aandsevner havde han Interesse for Poesi, var belæst og kom med Urbanitet og Tjenstvillighed Personalet i Møde. Hans Betydning blev kun ringe, fordi han døde 2 Aar efter Udnævnelsen, men han stræbte at vise Agtelse for Skuespillerstanden og var den første Direktør, der indbød Kunstnerne til Selskab i sit Hjem. Manthey døde 1831, 60 Aar gl. Portræt Side 65.

1830 udnævntes Professor ved Universitetet **Christian Molbech** til Direktør. Han havde sin Betydning som Litteraturhistoriker, Bibliotekar og Sprogmand, men ingen Evner kvalificerede ham til at blive Medlem af Direktionen. Han var en upraktisk Stuelærd, der intet Begreb havde om Ledelsen af en saa levende Organisme som Theatret er. Dramatiske Digtere kendte kan kun gennem Bøger og ikke gennem Besøg i Skuespilhuset, hvor han kun meget sjeldent satte sin Fod. Som Censor var Molbech old-klassisk i sit Syn, og derfor nedslog han i Reglen de unge Forfatteres Arbejder i lange filosofiske Sætninger, der syntes skrevne uden Kærlighed. Det vidner om Tidens Autoritetstro, at denne hidsige, men retskafne Mand forblev Theaterdirektør i tolv Aar; i vore Dage havde den offentlige Mening standset hans litterære Tyranni længe før. Molbech døde 1857, 74 Aar gl. Han var Fader til Skuepladsens senere Censor, Kr. K. F. Molbech, „Ambrosius"" Forfatter. Portræt Side 65.

1831 udnævntes Kommitteret i Rentekammeret, Justitsraad **Carl Ludvig Kirstein** til Direktør. Skønt skrevne af en juridisk Embedsmand med aristokratisk Sindelag var hans Censurer mere frisindede end Molbechs. I Theatrets økonomiske Forhold greb Kirstein radikalt ind og gennemførte uden Vaklen, hvad der tjente til fremme for hans Maal, nemlig at danne et Fond, for hvilket der kunde rejses en ny Theaterbygning. Med Hensynsløshed lykkedes det ham at samle en anselig Sum, som Kasserer F. Printzlau levede højt paa ved Svig og Obligationsforfalskning. Heldet fulgte altsaa ikke Kirsteins Planer. Hans Periode som Direktør varede otte Aar, og han oplevede ikke at se det ny kgl. Theater rejse sig. Han døde 1862, 69 Aar gl. Portræt Side 65.

1838 udnævntes Kabinetssekretær hos Christian d. VIII **Johan Gunder Adler** til Direktør. Han var fra Ungdommen Christian d. VIIIs Raadgiver, en Mand med omfattende Dannelse, urban og velvillig i sit 10-aarige Direktørforhold til Theaterpersonalet. Men han savnede Karakterfasthed og Udholdenhed, og hans væsentlige Virksomhed i Direktionen var at være en blid Mægler mellem Chefen, v. Levetzau, og den økonomiske Direktør, Jonas Collin. Adler døde 1852, 68 Aar gl. Portræt Side 65.

1840 udnævntes Overhofmarskal **Joachim Godske v. Levetzau** til Direktør. Af Naturen var han baade i indre og ydre Forstand skabt til at beklæde en Ceremonimesters Stilling, man kan endnu paa gamle Billeder af kongelige Optog glæde sig over hans imponerende Værdighed og smukke Holdning. Men som Theaterchef i otte Aar var han uden Betydning for Kunsten, og da han var tysk og kun med Besvær talte vort Sprog — Ryge skrev endnu i 1841 tjenstlige Breve paa Tysk til ham — var han uden Forbindelse med dansk Aandsliv. Omsider var dog Folket vaagnet til national Forstaaelse og indsaa det Absurde i at have en Fremmed i Spidsen for Nationaltheatret, og Heiberg paaviste i Pressen, at det var en Misforstaaelse, at Theaterchefen burde være Hofmand. Levetzau faldt for Grundloven af 1849 og med ham afskaffedes den gamle Vedtægt, at Overhofmarskallen som Kransekagens Topfigur skulde være Theaterchef, ligegyldigt om han havde Forstand paa Embedet eller ej. Levetzau døde 1859, 77 Aar gl. Portræt Side 65.

1849 udnævntes Professor, Dr. phil. **Johan Ludvig Heiberg** til Enedirektør. Efter Grundloven 1849 overgik Theatret fra Kongens Enevælde til Staten og fik sin øverste Myndighed i Kultusministeren. Den litterære Autoritet, Danmarks Smagsdommer og folkekære Digter J. L. Heiberg blev af Alle udpeget som den bedst kvalificerede Leder. Han var det ogsaa ubestridt. Men desværre, han opnaaede Stillingen 25 Aar for sent; den Litteraturperiode, i hvilken han havde været Fører, var afsluttet, og det moderne Drama, hvad enten det kom fra Frankrig eller Norge, forstod han ikke, og han havde heller ingen Sans for nyere Sceneinstruktion. Heiberg burde have været Direktør i 1825, da han stod i sin Ungdoms Kraft som det Nyes Bærer, men nu var hans Smag saa begrænset, at han foretrak Duftvaudevillen for Shakespeare. „Scribe havde fordærvet hans fine Sans", skriver Edvard Brandes, „han var bleven en gammel Routinier, hvem et dramatisk Fabrikarbejde var kærere end en poetisk Digtning. Han besad desuden det geniale Hoveds absolute Sikkerhed i sin Dom og afvæbnede enhver Modstander med det rolige Vid, der er det bedste Værge i en Polemik". — Hans Direktørperiode blev en af de stormfuldeste i vor Theaterhistorie; Tidens parlamentariske Ideer brødes med den Absolutist, som Heiberg var, og han fandt i Reglen ikke Støtte hos de vekslende Ministre, der maatte tage politiske Hensyn til Stemningen i Rigsdag og Presse. Dertil kom den Vanskelighed, at Heibergs Hustru var Scenens største, meget selvfølende Kunstnerinde, der med Rette forlangte Førstepladsen i Repertoiret, og Stridighederne førte efterhaanden til, at Theatrets unge bærende Kræfter paa Mandssiden, Michael Wiehe og Høedt, oprettede en farlig Konkurrence

1849 paa Hoftheatet under Direktør H. V. Lange, som havde Frederik d. VII og Grevinde Danners Protektion. Dette Foretagende, ikke mindst i Forbindelse med Pressens Angreb paa Fru Heibergs Kunst, tvang Heiberg til at tage Afsked efter syv Sæsoners Virksomhed. Han var den første Direktør, som udvirkede aktive Skuespilleres Udnævnelse til Dannebrogsriddere. 1860 døde han som Censor ved det kgl. Theater, 69 Aar gl. Portræt Side 65.

1856 udnævntes Professor **Niels Vinding Dorph** til Førstedirektør. Heibergs Efterfølger blev modtaget med et Smil. Han var 73 Aar, pensioneret Skolemand fra Provinserne, mest kendt som Oversætter af old-klassisk Litteratur, da han troede sig i Stand til at styre et Theater. Dorph var en hæderlig, men naiv Mand, som ikke forstod, at den egentlige Magthaver, Kommitteret Christensen, brugte ham til Fremme for sine dristige Planer, der Aaret efter førte ham til Direktørposten. Den lærde Pensionist dannede for Christensen Overgangen fra en beskeden Sekretærstilling i Ministeriet til Ledelsen af den danske Skueplads. Dorph døde 1858, 75 Aar gl. Portræt Side 65.

— udnævntes Sekretær hos Kultusministeren **Harald Constantin Christensen** til Kommitteret. Han var en af den unge Parlamentarismes nye Typer, en Stræber uden Fagkundskab, der benyttede Theatret som Tumleplads for sin Ærgerrighed. I de rørte Vande omkring Heibergs Afgang lykkedes det ham ved Kultusminister Halls Protektion og støttet af Høedts reformatoriske Ideer at blive Theatrets egentlige Magthaver i tre Aar (deraf et halvt Aar som Enestyrer) med N. V. Dorph og Carsten Hauch som Straamænd. Christensen var ikke uden Administrationstalent, og hans Planers Held tillod Høedt at indføre en nyere fransk Iscenesættelse til Gavn for Kunsten. Da Monrad i 1859 afløste Hall som Minister, var Christensens Eventyr som Theaterdirektør forbi, og Heiberg oplevede altsaa Aaret før sin Død at se sin egentlige Eftermand og delvise Banemand, som han foragtede, træde tilbage i en mere passende Stilling. Christensen døde 1892, som Etatsraad og fhv. Byfoged i Hobro, 69 Aar gl. Portræt Side 65.

1858 udnævntes Digteren, Etatsraad **Johannes Carsten Hauch** til Førstedirektør. Hans dybe Digtersjæl med dens Begejstring for alt stort og ædelt var fremmed for Theatrets kombinerende Væsen, men i de halvandet Aar han ved Christensens Side var Chef, gjorde han smertelige Erfaringer. „Det er en slem Stilling", skrev han til sin Svigersøn, C. Hostrup, „man maa tilintetgøre mange Illusioner og udsætte sig for mangfoldige Menneskers Vrede og Had". Efter sin Afgang var han Theatrets Censor. Han døde 1872 i Rom, 82 Aar gl. Den tidligere Chef A. W. Hauch var hans Farbroder. Portræt Side 65.

1859 udnævntes Gehejmekonferensraad **Frederik Ferdinand v. Tillisch** til Chef. Efter det Christensenske Tomandsstyre trængte Theatret til at faa én ledende Autoritet, for hvem alle maatte bøje sig. Monrads Valg faldt paa den konservative Helstatspolitiker, Ekscellencen v. Tillisch, hvis Mangel paa kunstnerisk Indsigt tildels opvejedes af hans administrative Evner og fornemme sociale Stilling som Ridder af Elefanten og forh. Minister. Han var ingen betydelig Aand, men en alvorlig, retskaffen Mand, der i sin femaarige Chefsperiode genoprettede Disciplinen og vandt Personalets Tillid, men nogen Betydning for Theatrets kunstneriske Udvikling havde han ikke. Tillisch afgik som Chef for atter at blive Minister og døde 1889, 88 Aar gl.

1864 udnævntes Generaldicisor, Etatsraad **Rudolph Heinrich Carl Conrad Kranold** til Chef. Han var en anset juridisk Embedsmand, som havde arbejdet under Minister v. Tillisch i Slesvig, hvad der uden Tvivl bidrog til hans Valg som Tillischs Efterfølger paa Theatret. Kranold var tysk født og tysk opdragen, og derfor vakte hans Udnævnelse i Krigsaaret stor Indignation hos den danskfølende Del af Befolkningen. Men i de to Sæsoner, han styrede, skete intet, der kunde saare de nationale Følelser. „Holsteneren" viste sig som en dygtig Administrator og besad større Kendskab til dansk Litteratur, end man troede. Han blev Personalets økonomiske Værge og forlod sin Stilling, da Kravet om Besparelser og Sparsommelighed paa Grund af Slesvigs Tab kom stærkt til Orde i Rigsdagen. Kranold døde 1889, 70 Aar gl. Portræt Side 67.

1866 udnævntes Departementschef, Etatsraad **Andreas Conrad Putscher Linde** til Chef. Han var Jurist og Departementschef i Kultusministeriet fra 1851 til sin Død. Denne Stilling bevarede han i sin 10-aarige Chefsperiode, da den daglige Myndighed paa Theatret var i Intendant Berners Haand. Linde var en taktfuld Mand uden personligt Initiativ; han tillod Berners smaalige Administration og gav Fru Heiberg som Sceneinstruktrice den artistiske Ledelse. Repræsentationen var hans Domæne, og hans største Dag blev derfor d. 15. Oktbr. 1874, da det ny kgl. Theater aabnedes. Linde døde 1888, 74 Aar gl. Portræt Side 67.

— udnævntes Theatersekretær, Justitsraad **Freund Jacob Gottlob Berner** til Intendant. Han er den eneste af Theatrets 80 Chefer og Direktører, der arbejdede sig frem fra Volontør paa Kontoret gennem alle Grader til Direktør og den eneste, som bar Titlen Intendant. Af Sindelag var han Bureaukrat og æstetisk Autoritet erhvervede han sig ikke, men derimod et vidtgaaende Kendskab til Administrationen, og ved et detailleret Sparsommelighedssystem,

Jfr. Natalia Septima Ryge,
senere Grevinde Holck.
Debut: 1837.

Corfitz Seemann.
Debut: 1826. (Hidtil ukendt Billede.)
Dr. Ryges Svigersøn.

Jfr. Franziska Undecima Ryge.
Debut: 1845.
(Hidtil ukendt Billede.)

Dr. Ryge som Palnatoke.
(Kunstnerens Debutrolle.)

Dr. med. Johan Christian Ryge.
Debut: 1813.

Dr. Ryge som Wilhelm
i „Axel og Valborg".

Jfr. Rosalia Decimatertia Ryge.
Ornatrice ved det kgl. Theater.
(Hidtil ukendt Billede.)

Johan Christian Ryge,
ca. 20 Aar gl.,
som Skuespiller ved Odense Theater.

Jfr. Theresia Duodecima Ryge.
Debut: 1847.
Den sidste af Dr. Ryges Børn, som endnu lever.
(Hidtil ukendt Billede.)

1866 som ofte vakte Personalets Vrede og Spot, lykkedes det ham i sin tiaarige Direktørtid at samle en Kapital paa 300,000 Kr. Forsaavidt var Berners Virksomhed ret enestaaende i Theatrets Historie, men da hans Økonomi ikke lod sig praktisere under de store Forhold, som det ny Skuespilhus førte med sig, trak han sig, kun 53 Aar gl., med Pension tilbage fra den Anstalt, hvorved han havde virket fra sit 16. Aar. Han døde 1914, 91 Aar gl. Portræt Side 67.

1876 udnævntes Oberst, Kammerherre **Morten Edvard Fallesen** til Chef. Han udgik fra et Præstehjem og var baade Student, Officer, Politiker, Hofmand og fransk Skønaand. Alle disse Modsætninger kom undertiden i hans 18aarige Chefperiode i Konflikt med hinanden. Medens vore Klassikere stod hans Hjerte ret fjærnt, elskede han fransk Litteratur og Kunst, og denne Forkærlighed fandt ofte mer eller mindre værdifulde Udtryk i Repertoiret. Fallesen havde det Held, at Theatrets voksende Underskud i en Aarrække blev dækket af Højres provisoriske Finanslove, men dette Forhold reddede ham ikke fra bitre Presseangreb, baade af økonomisk og kunstnerisk Natur. Dog, Angrebene gav ham Lejlighed til at udfolde et Talent som vittig Polemiker, ligesom han i sin Rigsdagsperiode ofte med Fynd talte Theatrets Sag mod Bondevenstres uvillige Kritik. Fallesen blev en bedre Theaterchef, end man havde ventet ved hans Udnævnelse. Det var under ham, at den højtbegavede Sceneinstruktør William Bloch begyndte sin nyskabende Virksomhed, der satte Præg paa hele Perioden fra 1881, og det var ogsaa under Fallesen, at Elevskolen af 1886 blev oprettet, og de fleste Kunstnere mellem 40 og 50, som nu betyder noget, har faaet deres Uddannelse dèr. I Smag og Syn tilhørte Fallesen en svunden Tids Epoke. Han havde dens strenge Retfærdighedsfølelse og Pligttroskab, men ogsaa dens Lyst til Enevælde. Men med alle Fejl og Fortrin var han en ejendommelig Personlighed, en Student med stærke litterære Sympatier, en Officer med Mod og Offervilje, en Politiker, der kendte Mennesker og en Hofmand, som uden Tvivl ofte saa ironisk paa hele Tilværelsen. Endnu i sit 77. Aar bevarede han sit Embede og døde 1894 under et Sommerophold i sit elskede Paris. Portræt Side 67.

1894 udnævntes Hofjægermester **C. C. S. Greve Danneskjold-Samsøe** til Chef. Han havde været Hofmarskal hos Kronprinsen (Fr. d. VIII) og var navnlig kendt for sine Interesser for Heste og Malerier, da han blev Kammerherre Fallesens Efterfølger. Grev Danneskjold-Samsøe, som ejede Godset Nordfeldt paa Møen, var en stilfuld Mand fra l'ancien régime og satte i ydre Forstand Theatrets Ære og Anseelse højt. Han gjorde sig ikke synderlig bemærket i sin 14aarige Periode, men forskansede sig gerne bag sin adelige Højtidelighed og saa i Reglen mere distrait ud, end han vistnok var. Han døde 1908, 72 Aar gl. Portræt Side 67.

— udnævntes Professor **Peter Hansen** til Direktør. Som anset Journalist, Litteraturhistoriker og Oversætter blev han i 5 Aar af Grev Danneskjold-Samsøes Chefperiode Theatrets æstetiske Direktør. Han var en begavet, kundskabsrig, men svag Mand, der overlod den egentlige daglige Ledelse til Sceneinstruktøren, Kgl. Skuespiller Emil Poulsen. Efter sin Afgang 1899 blev Peter Hansen Censor og døde 1905, 65 Aar gl. Portræt Side 67.

1899 udnævntes Forfatteren, cand. teol. **Einar Christiansen** til Direktør. Han blev Professor Peter Hansens Efterfølger som æstetisk Direktør, og da Emil Poulsen paa Grund af Sygdom maatte trække sig tilbage, tilkaldte han Professor William Bloch som Leder af Sceneinstruktionen med Inspektør Johannes Nielsen som Medhjælper (indtil 1904). Efter Theaterchef Grev Danneskjold-Samsøes Død i 1908 blev Einar Christiansen Enedirektør Resten af Sæsonen. Han afgik efter 10 Aars Virksomhed i 1909 og blev 1911 Direktør for Folketheatret. Portræt Side 67.

1909 udnævntes Kontorchef i Kultusministeriet **A. P. Weiss** til Chef, hvilken Stilling han beklædte i fire Sæsoner med Dr. phil. Karl Mantzius som artistisk Leder. A. P. Weis afgik 1913 og er nu Departementschef i Undervisningsministeriet.

— udnævntes Skuespiller ved det kgl. Theater, Dr. phil. **Karl Mantzius** til Direktør. Ligesom han var den første Skuespiller, der opnaaede Doktorgraden ved Kjøbenhavns Universitet, var han ogsaa den første aktive Skuespiller, som blev Theatrets kunstneriske Leder, fra hvilken Stilling han afgik efter Udløbet af fire Sæsoner. Forinden havde han i September 1912 taget Afsked som Skuespiller. Portræt Side 67.

1913 udnævntes fhv. Hofmarkal, Kammerherre **Frands Greve Brockenhuus-Schack** til Chef, hvilken Stilling han endnu (1917) beklæder. Portræt Side 67.

— udnævntes Forfatteren, Fabrikejer **Otto Benzon** til artistisk Direktør, fra hvilken Stilling han afgik efter Udløbet af én Sæson. Portræt Side 67.

1914 udnævntes Direktør ved Dagmartheatret, Skuespiller **Johannes Nielsen** til artistisk Direktør, hvilken Stilling han endnu (1917) beklæder. Portræt Side 67.

Det kgl. Theater har i Tiden 1748—1917 havt 80 Chefer og Direktører. Deres gennemsnitlige Funktionstid har saaledes kun været c. 2 Aar og én Maaned. Længst styrede C. F. Holstein, i 29 Aar, kortest Edv. Storm, som døde fem Uger efter Udnævnelsen.

Karakteristik
af
Kunstnere ved Nationaltheatret
i Tiden 1722—1900.

1722 23/9 aabnedes den første danske Skueplads i Lille Grønnegade, nuværende Ny Adelgade, med følgende Personale:

Frederik de Pilloy.

Frederik Pilloy er et Navn, der i dansk Theaterhistories ældste Tid havde en ikke ringe Betydning, idet det er knyttet til Grundlæggelsen af to forskellige danske Skuepladse i to Generationer — og afgjort med Hæder.

Fr. Pilloy's Farfader, Kgl. Dansemester Daniel Pilloy, der tillige var en dygtig Violinist, maa have været en efter Datidens Forhold udmærket Kunstner og kultiveret Person; han var nemlig Prinsernes Musiklærer og lønnedes med en usædvanlig høj Gage af 600 Rdlr.

Hans Søn, Frederik de Pilloy d. æ., indtraadte ligeledes i Hoffets Tjeneste som Dansemester og maa have staaet i særlig Gunst hos Kong Frederik d. IV, der optog ham i den danske Adelstand. Hans Søn, Frederik de Pilloy d. y., blev et fremtrædende Medlem af „Den danske Skueplads" og har ved Aabningsforestillingen i Grønnegade rimeligvis spillet Cléante i Molières „Den Gerrige". Ved sin hele Habitus og elegante Holdning — han var jo af fransk Afstamning — blev han den selvskrevne Fremstiller af Anstandsrollerne, fornemme Kavallerer og destingverede Elskere. Som „Jean de France" og Baronen i „Jeppe paa Bjærget" maa han have slaaet ypperligt til. Og forøvrigt vides det, at han i „Barselstuen" har fremstillet Barselkonen, der som bekendt i ældre Tid spilledes af Mandfolk. Da man under en af de hyppigt tilbagevendende Theatermisèrer paa det fornemme Publikums Opfordring greb til at spille fransk Komedie, var han ogsaa her en ypperlig Støtte.

Ligesom for flere af de øvrige Aktørers Vedkommende kan man forfølge Fr. de Pilloy's Livsløb udover den Periode, i hvilken hans sceniske Virksomhed falder. Han endte som velmeriteret Vinhandler i Kjøbenhavn. Men da Scenen i Læderstræde aabnedes, var han tiltrods for sin nye Stilling, der havde gjort ham til en holden Mand, med sin rige Skuespillererfaring en udmærket Hjælper for Holberg med Hensyn til Engagement og Instruktion af de fornødne Kræfter, og da „Den Danske Skueplads" paa Kongens Nytorv blev aabnet, ser vi ham indtil 1751 som et virksomt Medlem af Theatrets Direktion. Han døde 3. Febr. 1755 i Kjøbenhavn, han var da blind og efter Kirkebogen 53 Aar gl.

1722—28. **Johannes Nicolay Ulsøe.**

Ulsøes Repertoire var Gammelmandsroller og betydelige Karakterfigurer som Herman von Bremen i „Den politiske Kandestøber", Corfitz i „Barselstuen" og Apicius i „Den Vægelsindede".

Hans Fader var Forvalter af en kongelig Ejendom i Vendsyssel og satte Sønnen i Herlufholms lærde Skole, hvorfra han dimitteredes som Student til Hovedstaden, hvor han forsømte Studeringerne for at hengive sig til et lystigt Ungdomsliv. Da den første danske Skuespillertrup dannedes, var han 28 Aar gammel, og ansaas allerede før han lod sig optage som Medlem af Truppen, som „en ypperlig Sanger, god Musikus og lystig Poet".

Theaterprivilegiet i Grønnegade hjemlede Ret til at lade afholde Maskerader, og da disse Arrangementer viste sig at svare god Regning, overtog Ulsøe glædelig i den Periode, da Direktør Capion paa Grund af Pengevanskeligheder maatte holde sig skjult for slemme Kreditorer, Ledelsen af disse Maskerader.

Efter Skuespillenes Ophør blev han ansat som Fiskal ved det mindre Politikammer i Kjøbenhavn, men fik hurtigt derefter, i Februar 1730, „udaf besynderlig Naade" Bestalling som Byfoged i Grenaa, hvor han tog sig af den danske Skoles Ordning. Hans Embedsvirksomhed blev dog ikke lang, idet han allerede døde i 1733, 39 Aar gl.

— **Henrik Wegner.**

Ved Grønnegade-Theatrets Aabningsforestilling spiller Henrik Wegner „la Fleche" i Molières „Den Gerrige". For den almindelige Forestilling staar han i Aktørernes Gruppe tegnet med lyse og livlige Træk, uagtet man egentlig kender altfor lidt til hans Liv og Person til deraf at kunne danne sig et samlet Billede af ham. Men hans Rollefag, de forslagne Henrik'er, kaster Glans over hans Skikkelse, og ganske utvivlsomt er det, at han har været en stor scenisk Begavelse, selv om Overskous Fortælling, at de holbergske Tjenere opkaldtes efter hans Fornavn, ikke kan bestaa for Historiens Kritik.

Da Theatret tvinges til at give op, maa Henrik Wegner se at bjerge Føden ved at skaffe sig en borgerlig Livsstilling, til hvilken han ialfald medbragte de Kvalifikationer, som Studenterværdigheden gav ham. I den kgl. Gratiale-Protokol fra Februar 1730 læser man da om hans senere Skæbne, og Meddelelsen her bibringer uvilkaarligt Læ-

Giovanni Battista Cetti som ældre.
Debut: 1817.

Lorentz Peter Enholm.
Debut: 1802.

Christian Martin Foersom.
Debut: 1821.

Jacob Alexander Winsløv.
Kom til Theatret 1815.
(Hidtil ukendt Billede.)

Nicolaj Peter Nielsen som ældre.
Debut: 1820.

Mad. Anna Nielsen.
Debut: 1821.

Carl Winsløw.
Kom til Theatret 1814.

Johan Adolf Gottlob Stage.
Debut: 1815.

Mad. Ulrica Augusta Stage.
Debut: 1834.

(Hidtil ukendt Billede.)

Mad. Jacobine Sophie Winsløw.
Debut: 1821.

1722 seren Indtrykket af, at Mons. Wegner ved sit Komediespil har forstaaet at erhverve sig Majestætens Gunst. „Henrich Wegner“, hedder det, „som nogle Gange har havt den Naade at være Hs. Kgl. Maj. til Divertissement paa Theatro, — — — formoder ikke at skulle findes Hs. Maj. Naade til Employ uværdig. Han anholder om den af hans Fader til Dato forestaaede Postmestertjeneste i Aarhus og om tillige at beskikkes til Viceborgmester sammesteds“.

Og Majestæten bevilger ham „af besynderlig Naade“ Embedet. Henrik bliver virkelig Viceborgmester! Og da han døde d. 1. Marts 1743, var han Kancellist i Krigsministeriet.

— **J. W. Gram.**

Jens Gram var norsk Student, men mærkværdigt nok i Besiddelse af saa nøje et Kendskab til sjællandsk Bondedialekt, at han spillede Jeppe med en saadan Bravour, at selve Ludvig Holberg maa attestere, at Komediens Succés væsentlig skyldes „Personen Monsieur Gram, der agerer saa naturligt en Sjællands Bonde“.

Iøvrigt kan det anføres, at Gram spillede Christoffer i „Den Vægelsindede“ og Frands i „Jean de France“. Han endte som Pedel ved Universitetet.

— **Jens Høeberg.**

Ved Grønnegade-Theatrets Aabningsforestilling spiller Jens Høeberg Jacques i „Den Gerrige“. Ligesom Gram er han en ypperlig Dialektskuespiller og fremstiller med Glans baade den sjællandske Jacob Skomager i „Jeppe“, den jyske Studenstrup i „Den ellevte Juni“ og Arv i „Jean de France“. Om hans Privatliv ved vi meget lidt. I en Mordsag vidnede Høeberg, at han havde kendt Drabsmanden i syv Aar, „og i de første Aar frekventerede han med ham paa Klosteret“, hvoraf vi kan se, at Høeberg havde været Alumnus paa Valkendorfs Kollegium. Paa Grund af den sceniske Optræden fradømte Konstistorium ham Kollegiepladsen, senere søgte han Præstekald, men fik det ikke.

— **Magnus Schou.**

Denne Skuespiller indtager en ret underordnet Plads og spiller væsentlig mindre Roller, specielt Pedanter. Af hans Repertoire kan exempelvis nævnes Antonius i „Jean de France“, Peder Iversen i „Vægelsindede“ og Dommeren i „Jeppe paa Bjærget“.

— **Peder Hald.**

Ogsaa denne Aktør var lidet betydende. I „Den Vægelsindede“ vides han at have spillet Espen og i „Jean de France“ Rollen af samme Navn. Han var forresten kun i meget kort Tid knyttet til Theatret og blev efter Traditionen senere — Overgangen synes for en Nutidsbetragtning noget stærk — højærværdig Provst i Egnen omkring Ringkjøbing!

— **Rasmus Hammer.**

Rasmus Hammer optræder ved Aabningsforestillingen i Grønnegade som Simon i „Den Gerrige“. Som de to sidstnævnte Aktører var ogsaa Hammer uden Betydning. Kun nu og da, naar hans Virksomhed som Truppens Sufflør tillod det, benyttedes han til at udfylde en eller anden ledig Plads paa Scenen, og iøvrigt gjorde han sig nyttig som Rolleskriver.

— **Hans Lindorf.**

Ligesom Høeberg af Konsistorium blev fradømt sin Plads paa Valkendorfs Kollegium, fordi han spillede Komedie, saaledes blev Lindorf af samme Grund relegeret fra Universitetet. Som Skuespiller afløste han Gram bl. a. i „Jeppe“s Rolle og var vist ikke uden Talent. Lindorfs Skæbne blev saare trist; den fremgaar af disse faa Linjer, som Skuespiller C. P. Rose mange Aar senere skrev: „Lindorf, fast Lem ved Kiøbenhavns almindelige Hospital, har været Student og Acteur i Kiøbenhavn før Ildebranden, hvilket jeg herved har den Ære at meddele“.

— **Ramel, Engelhardt** og **Schumacher** skal blot nævnes for Fuldstændighedens Skyld. De overtog de mindre vigtige Roller, efterhaanden som de omtalte Aktører forlod Theatret, saaledes erstattede Ramel Hald, og Schumacher, som var Student og af Holberg i „Den danske Comedies Liigbegjængelse“ kaldet „den spækfede“, blev just paa Grund af sin Fedme Selskabet til Nytte.

— **Madame Maria Madelcine Montaigu,** født de la Croix.

Hun var dansk af Fødsel, men fransk af Herkomst og indtager ved Grønnegades Theater den vanskelige Stilling som Direktørens, René de Montaigu's Hustru, men da hun til Held for ham, sig selv og Theatret besidder et uomtvisteligt Talent, tør man haabe, at Rivningerne mellem hende og Rivalinderne har indskrænket sig til det mindst mulige. Hun har efter al Rimelighed været den, der paa den danske Scenes Indvielsesaften har fremsagt Frederik Rostgaards bekendte Prolog, for bagefter at spille Frosine i „Den Gerrige“. Hun blev paa Spindesiden Theatrets væsentligste Støtte.

Ved den tidligere franske Hofscene havde hun været en yndet Soubrette og medbragte saaledes til den danske Skueplads ikke blot sit sikre Talent, men tillige en bety-

1722 delig Rutine. De Evner, hun havde lagt for Dagen som en lystig og kækkelig Soubrette, gjorde hende selvskreven til at blive den, der skabte Pernille Typen paa vor Scene.

Iøvrigt spillede hun bl. a. ogsaa Marthe i „Jean de France“, og Holberg fremhæver udtrykkelig den udmærkede Maade, hvorpaa hun udførte „Den Vægelsindede“. Som Geske i „Den politiske Kandestøber“ fik hun Lejlighed til at vise sit Lune i dets bredeste og kraftigste Form. Madame de Montaigu døde 1736, 44 Aar gl. Hendes Datter, Frederikke Sophie de Montaigu, et Barn paa 12 Aar, indtraadte i Grønnegadetheatrets sidste Aar i Truppen og synes at have haft Talent.

— **Mad. Coffre.**

Helene Coffre var Enke efter den franske Maler Benoît Coffre, der har gjort sit Navn bekendt som Ophavsmand til de paa Frederiksberg og Rosenborg Slotte endnu existerende Loftsmalerier. Da han samme Aar som Theatret aabnedes afgik ved Døden, efterlod han sin Familie i meget trange Kaar, der formodentlig har tilskyndet Enken til at søge Ansættelse ved Scenen, hvor Magdelonerne, f. Ex. i „Jean de France“, blev hendes specielle Rollefag.

Da Mad. Coffre døde i 1728 tog Direktør Montaigu hendes tre Døttre i Huset. Hun var sandsynligvis født de la Croix og en Slægtning af hans Hustru.

— **Mad. Lerke.**

Ved Aabningsforestillingen spillede Mad. Lerke Elise i Molières „Den Gerrige“, og hun var paa den danske Scene, den, der kreerede de tre Holbergske Figurer: Anneke i „Kandestøberen“, Gunild i „Gert Westphaler“ og Nille i „Jeppe paa Bjærget“. Men iøvrigt gik hun ikke afvejen for at fremstille Elskerinder.

Hun var kun i kort Tid ved Theatret, hvor hun efter sin Bortgang erstattedes af Jomfru Sophie Hiort, der maatte spænde sin Virksomhed over det samme vide Rolleomraade som Mad. Lerke — fra Nille med Krabasken til den blide, yndefulde Leonora. Jfr. Hiort havde i „Den danske Comedies Liigbegjængelse“ den meget oplysende Replik at sige: „Hvor skal jeg vel faae Tjeneste? Vi har jo lagt os ud med alle Folk, Officeers, Doctores, Advocater, Kandestøbere, Marquiser, Baroner og Barberer“.

1748 18/12 aabnede „de danske Acteurer“ deres paa Kongens Nytorv oprettede Komediehus med følgende Personale:

Christoffer Pauli Rose, f. 10/10 1723, sidste Optr. 23/9 1784. † 20/10 1784.

Rose var Veteranen blandt det Personale, hvormed den genfødte danske Scene virkede. I al Fald synes han at være den tidligst Engagerede ved Thielos Theater i Læderstræde.

Han var Søn af velstillede Borgerfolk og blev Student, hvorefter han allerede som tyveaarig giftede sig med Gertrud Lemvig, et tarveligt Pigebarn med et ikke helt uplettet Rygte. Af Ydre var Christoffer Rose en smuk Mand af elegant Holdning, med udtryksfulde Øjne og en indtagende Stemme, Egenskaber, der gjorde ham udmærket skikket for Varetagelsen af Holbergs Leanderfigurer, og han var i lang Tid selvskreven til at være Elsker i Repertoirets Lystspil, i hvilke han beherskede Konservationstonen med en naturlig Lethed, som ingen Anden.

Men ogsaa i det rørende Skuespil og Tragedien var han, efterhaanden som han blev ældre, Theatret til uvurderlig Nytte. Han nævnes med stor Hæder i Roller som Orosman i Voltaires berømte Tragedie „Zaïre“, som Sigismund i Calderons „Livet er en Drøm“ og som Tellheim i Lessings „Minna von Barnhelm“.

Rose var forøvrigt en meget myndig Herre, hvis Temperament var lidenskabeligt og voldsomt. Hans galante Elskovseventyr var hyppigt Samtalestof i Datidens snerpede København. Den retlinede og strengt regelmæssige Fader Holberg foreholdt ham nu og da hans Levned, der var en „Kæde af Uordentligheder“. Og da Rose engang tillader sig at optræde som Talsmand for den krænkede Dyd i Anledning af Ansættelsen af Madam Rosenkilde, mod hvem der var rettet Beskyldninger for Uærbarhed, faar han ren Besked af Holberg, der lader ham forstaa, at det klæder netop Hr Rose ilde at træde i Skranken for de høviske Sæder.

Han havde desuden den hos Aktører, baade i Fortiden og Nutiden, ikke ualmindelige Skavank, at han daarligt taalte farlige Rivaler til Publikums Gunst ved sin Side — hverken mandlige eller kvindelige — og var derfor ofte baade Direktionen og Personalet til Besvær i den daglige Tjeneste. Paa sine ældre Dage, da hans Korpulence voxede, og hans Rollefag væsentlig indskrænkedes til det borgerlige Skuespils værdige Fædre, arvede han Hortulans Post som Instruktør. Da Rose i Oktober 1784 var afgaaet ved Døden som 61aarig, blev der af Theatret et Par Maaneder efter givet en Sørgefest til hans Minde.

— **Gert Londemann,** f. 22/4 1718, sidste Optr. 10/2 1773, 3/3 1773.

Londemann var en Præstesøn fra Vestjylland og havde begyndt det theologiske Studium, da Thielo i 1747 dannede sin Trup. Tilskyndet af sine Studenterkammerater, der kendte og skattede hans Talenter, meldte han sig da som Aktør.

Ved Aabningsforestillingen i Læderstræde spillede han Kandestøberdrengen og var fra nu af den selvskrevne Hen-

Fru Heiberg malet af Aumont 1833.

Fru Heiberg som Ruth i Dramaet „Ruth".

Fru Heiberg malet af Monies.

Fru Heiberg som Trine Rar.

Marstrand pinx.
Johanne Luise Heiberg.

Fru Heiberg som Agnete i „Elverhøj".

Fru Heiberg.

Fru Heiberg som „Den Vægelsindede".
Fru Phister (Pernille). Waldemar Kolling (Henrik).

Fru Heiberg som ældre.

1748 rik i Holbergs Komedier. Det anses som utvivlsomt, at Pilloy har indviet ham i Traditionen fra Wegners Tid, saa at vi har denne Figur forplantet i sine mest typiske Træk lige fra Theatrets ældste Dage, gennem Beck og Schwarz, Lindgreen og Phister til Olaf Poulsen. Efter Kandestøberdrengen spillede Londemann Skolemesteren i „Julestuen" og Titelfiguren i „Den pantsatte Bondedreng" med en saa mægtig komisk Kraft, at han, som Suhm siger, fra nu af „havde et saadant Herskab over alle Tilskuerne, at han blot behøvede at røre en Finger for at faa dem til at le.

Han tiltog mere og mere i Fuldkommenhed. Naturen selv var hans udmærkede Læremester. „Kunsten", skriver Frederik Schwarz om ham, „kendte han Intet af. At bruge Penslen, at besmøre Ansigtet med Farver var langt fra ham. Han vidste at bruge sit eget saaledes, at denne Kunstens Hjælp var langt under ham". Han forstod at variere sine Fremstillinger i en Uendelighed af Afskygninger, men udelukkende indvendig fra ved sin skarpe Opfattelsesevne og sit uudtømmelige Lunes Hjælp og ikke

1748 „Nu har jeg længe nok fornøjet Publikum
Herefter ønske vil, at maa agere stum.
Den høje Magistrat kan gøre mig til Graver,
Ej Hoved, Vittighed, ej høje Talegaver
Dertil udfordres, og en slig Katastrofé
En teatralsk Person gør til et Menneske.

Vil Gunst og Naade mig den Lykke unde, at
Jeg naar mit Ønskemaal, den høje Magistrat
Jeg vil velsigne for saa god en Nytaarsgave.
Og takke mere, end jeg ellers Tak kan have
Af hele Publico for al min Tjeneste,
Hvoraf jeg ikke selv, men andre kun kan le".

Den 10. Febr. 1773 betraadte Londemann for sidste Gang Scenen som Crispin i „Det gavmilde Testamente". Ved Udgangen fra Theatret sagde han til en Ven, at han nu havde gjort sit eget Testamente. Han havde alt længe følt sig syg og afkræftet. Men desuagtet Døden spillede omkring hans Læber, var han til den sidste Replik den overgivne Chrispin.

D.

Johan Ludvig Heiberg, min Barndoms Ven, min Ungdoms Leder, min elskede Mand, min Støtte, mit Værn, har Herren d 25 August bortkaldt fra Jorden. Dette bekjendtgjöres af hans dybt bedrövede Hustrue

Johanne Louise Heiberg

Fru Etatsraadinde Johanne Louise Heibergs Dödsanmeldelse af hendes Mands Bortgang, indrykket i Adressavisen, skrevet med hendes egen Haand. 1860.

(Originalen ejes nu af Forfatteren, Skuespiller Robert Neiiendam.)

1748 ved udvortes paasatte Effekter. Naar han traadte frem paa Scenen, var han den Gert Londemann, som Publikum elskede, men tillige den digteriske Skikkelse, han havde at fremstille, og som han gengav paa sin Maade med sine faa, understøttende Hjælpemidler. Med andre Ord — hans Kunst har været nærbeslægtet med Christen Niemann Rosenkildes. Ligesom hos Rosenkilde kunde det straalende Lune slaa ud i Lazzi og en næsten drengeagtig Kaadhed, som man af ganske Hjerte tilgav.

Londemann kunde i en Gammelmandsrolle hitte paa at støde Stokken mod Gulvet og sukke dybt: „Ak! Hvem der dog snart kunde komme til Ro dernede!" med en saadan Betoning, at Publikum saa inderlig godt forstod, at det ikke saa meget var Gravens Ro, Londemann i det Øjeblik tænkte paa, som den Ro, der var at finde i Pilloys Vinstue nedenunder Theatret. Ja — i Molières „Don Juan" drev han som Sganarel Spasen saa vidt, at han under Duellen i Skoven løb skrækslagen ud af Scenen og op i Logerne, hvor han mellem Tilskuerne vakte umaadelig Tumult, medens han dog bestandig fortsatte Spillet og svarede paa Don Juans Kalden nede fra Publikum.

Paa Bunden af sin Sjæl var Londemann Melankoliker. Rørende er hans Ansøgning til Magistraten om at maatte ombytte sin Skuespillergerning med — en Gravers mere tilbagetrukne Liv, hvilken Ansøgning dog forblev resultatløs:

1748 Sorgen over ham var stor og ægte. Og sande var Wessels Ord:

Man sukker, for han er ej meer —
Man husker, hvad han var og leer.

— **Niels Hiersing Clementin,** f. 1/12 1721, sidste Optr. 4/12 1775, † 4/1 1776.

Niels Hiersing Clementin's naturlige Geni har neppe været mindre end Londemanns, men havde en anden Yttringsform og arbejdede sig ad andre Veje frem mod Fuldkommenheden.

Han var Manden af det omhyggelige, ihærdige Studium, den stilfærdige og opmærksomme Betragter af Menneskelivet som Kilde til al Karakterfremstilling. Som Londemann var ogsaa Clementin en jysk Præstesøn og begyndte ligesom denne at studere Theologi efter at være bleven dimitteret fra Viborg lærde Skole. Han optræder først ved den von Qvoten'ske dansk-tyske Scene i Store Kongensgade, og selv om han ikke strax slog saa afgjort til som Londemann havde gjort, spiller han dog allerede som trediveaarig paa den rigtige danske Skueplads Vielgeschrei i „Den Stundesløse" under Holbergs egen Vejledning.

Det fortælles, at da Clementin første Gang prøvede som Vielgeschrei, var Holberg meget vrippen og gik tilsidst op paa Theatret, hvor han kaldte ham tilside og sagde: „Nej, Monsør Clementin, det gaar ikke an! Han tænker for

Charlotte Phister, f. Oehlenschläger.
Debut: 1832.
(Phisters første Hustru).

Louise Amalie Phister som ældre.
Debut: 1835.
(Phisters tredie Hustru.)

Joachim Ludvig Phister som ældre.
Debut: 1825.

Christiane Phister, f. Holst.
Debut: 1835.
(Phisters anden Hustru.)

Louise Phister i „Hvor man keder sig".

Joachim Ludvig Phister.
80 Aar gl.

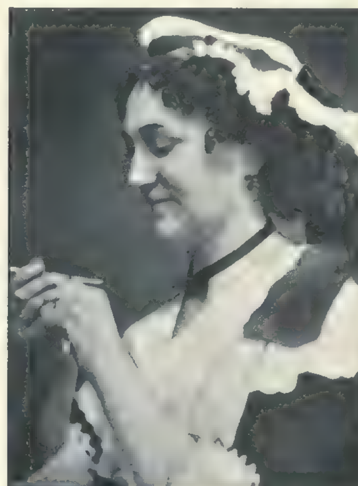
Louise Amalie Phister.
70 Aar gl.

Louise Phister som „Magdelone".

Louise Phister i „Don Ranudo".

Louise Phister som „Pernille".

Louise Phister i „Den forvandlede Brudgom".

Louise Phister som Pernille i „Henrik og Pernille".

Louise Phister som „Gedske" i „Barselstuen".

1748 meget paa, at han er stundesløs. Hør engang — gaa op i Kammeret og faa Renteskriver A. i Tale!" Clementin fulgte Holbergs gode Raad, og da han paa den næste Prøve tankeløst og ivrigt begyndte at kaste sin Slobrok fra den ene Side til den anden og gengav de mange Smaatræk, han havde afluret Renteskriveren, sagde Holberg rolig: „Det er godt, Monsieur Clementin — nu er han god!"

Han blev en betydelig Kunstner. Ved siden af Vielgeschrei nævnes Harpagon i Molières „Den Gerrige", som hans Mesterstykker i Fremstillingen af Karakterroller, endvidere Argan i „Den indbildt Syge", Argante i „Scapins Skalkestykker", alle Jeronimus'erne, Corfitz, Ulysses og Herman von Bremen og flere andre Holbergfigurer.

Mange Træk fra Clementins Opfindelse er bleven Tradition og har holdt sig friske lige til vore Dages Opførelser. Han trængte ind til Bunden af hver eneste, selv den mindste, af sine Roller, udtømte alle dens Muligheder og frembragte derved ægte og levende Menneskebilleder. Hans Geni var frodigt, og naar vi ovenfor sammenstillede Londemanns og Christen Niemann Rosenkildes Kunstnerfysiognomier, kan man for Clementins Vedkommende sikkert fastslaa, at han i sin sceniske Personlighed har haft mange Træk tilfælles med den senere uforlignelige Holbergfremstiller Ludvig Phister. Hans Ansigt var ligesaa letbevægeligt og omskifteligt som Phisters, ligesom denne havde han Organet i sin fuldkomneste Magt, og hans Pronuciation var i sin Tydelighed et Udtryk for den minutiøse Præcision og Korrekthed, som ogsaa prægede Phisters Kunst. Og ligesom denne udmærkede Clementin sig ved sin stærke Ordensans i det daglige Liv og ved aldrig at gøre sig gemen ved at strejfe omkring paa Byens Vinstuer.

Ved sin Død blev Clementin savnet og begrædt ikke blot som den store Kunstner, men tillige som Theaterpersonalets alvorligste og mest pligtopfyldende Medlem, der ved sit lysende Exempel havde været et Mønster for den opvoxende Skuespillerslægt. Desværre kender vi intet Portræt af ham.

— **Marcus Ulsøe Hortulan,** f. 1722, afg. 1779, † $^{12}/_{7}$ 1783.

Som de ovenfor omtalte Aktører var ogsaa Hortulan akademisk Borger, før han meldte sig ved Theatret. Det er mærkeligt, hvorledes paa dette Punkt de gamle Tider mødes med Nutiden, hvor en meget stor Del af Theatrets Kunstnere har frekventeret Universitetet, før de bliver Thalias Tjenere.

Ved von Qvotens Theater kommer Hortulan strax til at indtage en fremtrædende Plads og har der efter al Sandsynlighed bl. a. fremstillet Jeppe. Og lige saa hurtigt gør han sig gældende i de danske Aktørers Trup, i hvilken han optages, da von Qvotens Selskab opløses. Hortulan var en ypperlig Dialektskuespiller, og endnu i den første Sæson spiller han med Glans Arvs Rolle baade i „Maskeraden" og „Julestuen", og i den paafølgende Sæson overtager han Jeppe, som han efter alle samtidige Udsagn skal have fremstillet med Mesterskab, men mærkeligt nok — paa Jysk.

I Virkeligheden har han Æren af at have skabt Arv-Typen paa Holbergs Skueplads. Han medbragte til denne Rolle udmærkede Betingelser i sine grovtskaarne Ansigtstræk og sin lavstammede, kraftige Figur og i den glimrende Dialektfærdighed, der er en saa væsentlig Betingelse, for, at Illusionen ikke skal fortabes. Naar man ved, hvor udmærket en Fremstiller han var af Arv og Jeppe og mange andre burleske Figurer ogsaa udenfor det holbergske Repertoire, maa man desmere beundre, at han paa samme Tid formaaede at hævde sig en fremtrædende Plads ikke blot i det alvorlige Skuespil, men endogsaa i Tragedien.

Han ansaas endvidere for at være Theatrets kyndigste Versfremsiger, hvilket paa de Tider betød adskilligt mere end nutildags. „Han ikke blot skanderer, men virkelig deklamerer", siger Kritikeren Rosenstand Goiske, en Ros, der betyder, at han holdt sig nærmere til Sandheden og Naturen, end man ellers den Gang havde for Skik, saasnart det gjaldt at tolke Følelser i bunden Stil.

Naar undtages Elskerrollerne, spændte Hortulans Repertoire over alle Theatrets forskellige Fag, — men hans Specialitet var dog de gamle Mænd, og hvor han kunde komme til at fremstille en af disse i Forening med Clementin, skal Sammenspillet have frembragt en fuldkommen kunstnerisk Nydelse.

Endnu i sin Kulmination som Kunstner ansøgte han om sin Afsked, og til hans Ære og Indtægt gav Theatret en Forestilling, ved hvilken Kongehuset var tilstede. „Paaklædt en père noble", hedder det, „tog Hortulan, efter 31 Aars Tjeneste, Afsked med de høje Herskaber, Theatret og Publikum".

— **Christoffer Hartmann Ørsted,** f. $^{3}/_{3}$ 1721, sidste Optr. $^{14}/_{5}$ 1787, † $^{29}/_{10}$ 1787.

Ogsaa Christoffer Ørsted var Student og kom som sexogtyveaarig ung Mand til Theatret i Læderstræde. Hans Virksomhed faldt væsentlig i det komiske Repertoire, til hvilket han henvistes ved sin tætsluttede, undersætsige Figur og sine store, fyldige Ansigtstræk. Bønder, Skænkeværter og snurrige Spidsborgere var hans sceniske Domæne. Nogen fremtrædende Stilling opnaaede han aldrig, men

1748 han udfyldte Roller af anden og tredje Rang i det Holberg'ske Repertoire. Desuden var han Theatrets første Inspektør.

Han var ikke fri for at søge Galleriets Bifald ved stærk Grimacering og Overdrivelse i sine Virkemidler og adskilte sig derved i høj Grad fra de fortrinlige Kunstnere, vi ovenfor har nævnt. Han overlevede dem Alle, og Rahbek, der saa ham paa hans ældre Dage, giver ham alligevel det Eftermæle, at „han sent vil opnaas endsige overgaas i de støjende Gamles Rollefag", og ganske specielt mindes han i varme Ord hans Jeppe i „Erasmus Montanus", en Rolle, der nutildags er bleven spillet umaadelig tarveligt og dog rummer saa megen ægte Menneskelighed.

Under Omtalen af Ørsteds Jeppe i „Erasmus" taler Rahbek navnlig med Ros om det udmærkede Udtryk, Skuespilleren havde fundet for den faderlige Glæde og Stolthed, da hans lærde Søn ventes fra Kjøbenhavn hjem paa Bjerget. — Brødrene Ørsted var af Christoffer Ørsteds Slægt.

— **Christian Lehmannsen Printzlau,** f. 1715, afg. 1780, † $^{5}/_{4}$ 1802.

Efterat von Qvoten havde set sig nødsaget til at ophøre med sine Forestillinger, tog han paany fat paa sin gamle Næringsvej, at kurere Tænder, sælge Brokbaand og udleje Maskeradedragter, og samtidig søgte Theaterdirektionen Personale, dels fra von Qvotens opløste Selskab, dels gennem offentlig Indbydelse i Aviserne.

Fra von Qvotens Trup fik man saaledes bl. a. Jomfru von Mandern, hvem vi senere skal omtale, og hvis Engagement ogsaa havde Hortulans og Clementins til Følge — et Punkt, hvorom imidlertid de Theaterkyndige ikke er helt enige. Derimod er det sikkert, at man gennem den offentlige Indbydelse bl. a. erhvervede Student Printzlau, der dog „formedelst hans Udtale ikke var velskikket til at være Acteur". Han blev Theatrets første Regissør og Garderobeforvalter og døde først 1802, 87 Aar gl., som den sidstlevende af det Personale, der havde grundlagt Værket under Holbergs Øjne. Hans Søn og Sønnesønner var indtil 1832 Theatrets Hovedkasserere, og hans Sønnesønssøn var den for sin Skønhed beundrede Skuespiller Printzlau, som debuterede 1833.

— **Hans Frederik Blostrup,** afg. $^{18}/_{5}$ 1753.

Blostrup blev ligesom Printzlau knyttet til den danske Skueplads gennem Opraabet i Aviserne og viste sig at være af samme ringe kunstneriske Kvalitet som denne. Han opnaaede kun at faa tildelt helt betydningsløse Roller, som han endda skilte sig højst maadeligt fra.

— **Hacksen.**

Med denne Skuespiller var Trekløveret — Printzlau, Blostrup, Hacksen — fuldtalligt. Som de to andre var ogsaa Hacksen erhvervet for Theatret gennem et Bladavertissement, og som Kunstner var han ligesaa umulig, medens han som Theatrets første Sufflør blev til mere positiv Nytte.

— **Jfr. Caroline Amalie Thielo,** f. $^{1}/_{3}$ 1735, sidste Optr. $^{30}/_{1}$ 1754, † $^{5}/_{2}$ 1754.

I vort Theaters gamle Annaler lyser Caroline Thielo's Navn med en stærk Glans.

Det var tildels paa hendes unge og uudviklede, men umiskendelige Talent, at hendes Fader, Theatrets oprindelige Priviligiehaver, havde grundet sine Fremtidsplaner. Men hun naaede først frem paa Scenen, efterat dens Ledelse var sluppen ham afhænde. Ved Theatrets Aabningsfest havde hun i „De tre Rivaler" sin første Debut. Hun var dengang kun omkring sit fjortende Aar og baade aandeligt og legemligt ganske et Barn.

Men hendes ydre, højst pikante Skønhed og hendes indre, ualmindelig rige Evner udvikledes overraskende hurtigt, og ligesaa hurtigt vandt hun Publikums Beundring og Yndest.

Alene ved sin Fremtræden blev enhver mandlig Tilskuer hendes Tilbeder. Og altfor villigt gav hun sig med sit fyrige Sind hen i de letterhvervede Triumfers Rus, saa at det svirrede med Rygter gennem Byen om hendes Kærlighedseventyr. Og Datidens København, der ellers var streng nok i sine moralske Fordringer til Næsten, tilgav hende. Saa stærk var den Fortryllelse, hun øvede over Gemytterne.

Det var derfor med Sorg, man om Aftenen den 5. Febr. 1754 i Theatret modtog det sensationelle Budskab om hendes uventede og pludselige Død. For knap en Uge siden, havde man beundret hende paa Scenen i hendes Glansrolle som Sophronia i „Livet er en Drøm", og en af de nærmest foregaaende Dage var hun bleven set sund og skøn paa Byens Promenader! Og nu var hun, ikke nitten Aar gammel, ubarmhjertigt blevet revet bort lige ved Begyndelsen af en Kunstnerbane, der tegnede til at blive glimrende.

Sælsomme Omstændigheder stod i Forbindelse med den forgudede Skuespillerindes bratte Død. Rygtet fortalte, at hun havde indgaaet et letsindigt Væddemaal med en Veninde. For at bevise den Magt, hun besad over sin Elsker, den russiske Minister, Baron Korff, skulde hun i hans Forelskelses Rus faa ham til at røbe nogle af Frimureriets Hemmeligheder. Hun vandt Væddemaalet, og i ungdommeligt Overmod indviede hun Baronen i Affæren og fortalte ham, at hun havde ladet Hemmeligheden gaa videre til Veninden.

som „Jeppe“,

som „Oldfux“,

som „Henrik“,

som „Arv“,

som „Skriverhans“,

som „Klatterup“,

som „Winther“,

som „Scapin“,

som „Klokker Link“,

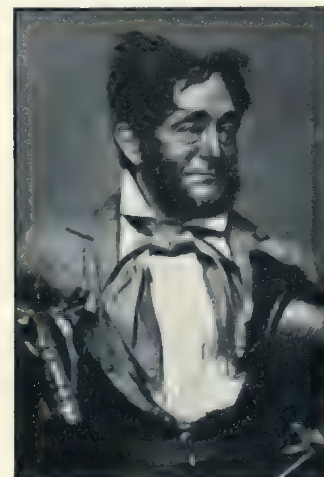

som „Mikkel“ i „De Danske i Paris“,

som Gil Perez i „Den sorte Domino“,

som Prok. Barding i „Soldaterløjer“,

som Poul i „Ungdom og Galskab“,

som Tyskeren i „Den Stundesløse“,

som Robertson i „De Deporterede“,

som „Desaunais“ i „Michel Perrin“.

Fot. Harald Paetz, Bredgade.

Joachim Ludvig Phister:

1748 I Øjeblikket forstod Korff at betvinge sin Harme og sin Frygt, for at Sagen skulde blive bekendt i Logen. Han paastod, at hun talte i Vildelse, — hun var ikke sig selv mægtig, og efter Tidens Skik tilraadede han strax en Aareladning, for at Feberen skulde stilles. Paa hans ivrige Anmodning maatte hun nødtvungent give efter, og Baronens Kammertjener fuldbyrdede da Aareladningen saa grundigt, at Døden hurtigt indtraadte.

Som Jfr. Thielos Løbebane var kort, er Meddelelserne om hendes straalende og sejrrige Kunst ufuldkomne og knappe. Saa meget ved vi, at hendes Talent omspændte Fremstillingen baade af Lystspillets kokette Elskerinder og Tragediens Heltinder. Hun spillede den Holbergske Leonora med bedaarende skælmsk Ynde, og Portia i Sørgespillet „Cato" med adelbaaren Højhed. Hendes Temperament paa Scenen var ikke mindre ildfuldt end i Livet, og hendes paa samme Tid elegante og svulmende Legemsskønhed gav hendes Fremstillinger en ydre, pragtfuld Glans.

Hendes altfor tidlige Bortgang var i Sandhed et smertefuldt Tab for Skuepladsen.

— **Jfr. Anna Catharina Materna,** f. $^{25}/_{1}$ 1731, afg. $^{19}/_{8}$ 1753, † $^{8}/_{9}$ 1757 som Fru v. Passow.

Jomfru Marterna's Theatercarrière var endnu kortere end Jomfru Thielo's Og var den end ikke saa straalende i sit Forløb, var den langtfra uden Betydning.

Hun var udgaaet fra en af Landets fornemste Familiekredse og tilførte saaledes Personalet et Element fra Samfundets øvre og mest kultiverede Lag og hævede derved dets Anseelse i den almindelige Bevidsthed. Hendes elegante Holdning, fornemme Væsen og fine Ansigtstræk gjorde hende paa Scenen til en Skuespillerinde, hvem Anstandsdamerne ganske naturligt maatte tilfalde. Hun magtede baade Leonora og Pernille og forlenede dem med kvindelig Ynde og Skælmeri og formaaede tillige som Jfr. Thielo at gøre sig gældende i det alvorlige Skuespil. At hun saa hurtigt tabtes for Skuepladsen begrundedes for hendes Vedkommende ikke i nogen sørgelig Anledning — tvertimod. Hymens Baand viste sig at binde hende stærkere end Kunstens. Hun indtraadte i Ægteskab med en Lieutenant von Passow og døde iøvrigt fire Aar efter, kort før et af hende forfattet Skuespil „Mariane" kom til Opførelse.

Dette Skuespil fik en regulær Fiasko, og naar vi nævner det her, sker det kun, fordi det var det første danske Stykke, der gik over Scenen efter Holbergs Bortgang.

— **Mad. Lund, f. Holst,** † $^{29}/_{10}$ 1759.

Jomfru Holst, senere Mad. Lund, om hvis Personalia vi næsten intet véd, var fra Theatrets første Begyndelse den retmæssige Indehaver af Pernillerollerne, til hvilke Ingen formaaede at gøre hende Rangen stridig. Holberg selv skal have sat overordentlig Pris paa hendes Evner som lystig Soubrette, medens han paa den anden Side gik strengt i Rette med hende paa Grund af hendes Stridbarhed af hendes Lyst til at intrigere.

At hun var en meget anvendt Aktrice ses af en Direktionsskrivelse fra 1756, hvori hun sammen med Rose og Londemann nævnes blandt dem, „der fast i ethvert Stykke ikke alene have Rolle, men endogsaa oftest meget vidtløftige og besværlige Roller, hvorudi de dog pleje at acqvittere sig med Ære og Tilskuerne til Fornøjelse".

Hendes usalige Intrigelyst viste sig bl. a. dengang, Direktionen ved Jfr. Materna's Afgang maatte skaffe denne dygtige Skuespillerinde en Afløserske og dertil havde engageret Mad. Rosenkilde (tidligere Mad. Ferslev), der før havde været ved Theatret som en yndet Elskerinde, men paa Grund af private Forhold var bleven afskediget. Engagementet vakte især Misfornøjelse hos Mad. Lund og Rose, hvis myndige og stridbare Natur vi ovenfor har omtalt. Holberg blev forbitret, da han kom Intrigen paa Spor, og det er øjensynligt til Mad. Lund og Rose han sigter, naar han taler om „Personer, der efter Sædvaner plejer at gøre Bevægelser, naar en ny Aktør eller Aktrice skal antages". Han forsvarer med Varme Mad. Rosenkilde mod de onde Beskyldninger mod Uærbarhed. „Komedien", siger Holberg, „kan aldrig komme istand, hvis man skal dependere af to eller tre Personers Kapricer, som hverken vil have bekvemme Personer eller kan dømme om deres Beskaffenhed".

Om Mad. Rosenkildes Skæbne i Anledning af disse Kabaler skal senere blive fortalt. Og hvad Mad. Lund angaar, saa døde hun allerede i 1759.

— **Mad. Utilia Lenkiewitz, f. v. Mander,** f. 1711, sidste Optr. $^{30}/_{4}$ 1770, † $^{23}/_{9}$ 1770.

Jfr. Utilia van Mander var en Sønnedatter af Christian den 4des Hofmaler Karel van Mander den Yngre og var født 1711. Da hun i 1747 bestemte sig til at indtræde i von Qvotens Trup, var hun altsaa henimod de Fyrre og nærmest henvist til det ældre Rollefag, for hvilket hun snart viste afgjort Evne. Hun har paa Theatret i Store Kongensgade rimeligvis spillet adskillige Magdeloner og Nille i „Jeppe" og havde ialfald præsteret saa god Kunst, at den danske Skueplads skyndte sig med at sikre sig hendes Medvirkning, og sammen med Hortulan og Clemen-

1748 tin holdt hun da sit Indtog paa Kongens Nytorvs Scene. Samtidigt fik hun besørget sin Mand, Polakken Adam Lenkiewitz, ansat som Overkontrollør og Kasserer ved det nye Theater, hvorefter hun holdt Bryllup, og i over tyve Aar var Mad. Lenkiewitz et skattet Medlem af Personalet, hvis øvrige kvindelige Bestand endnu var temmelig uøvet og ung af Aar, saa at der strax tilbød sig et stort og vigtigt Virkefelt for hendes udmærkede Evner.

Hun forenede Smag med et oprindeligt og ægte Lune og var en alvorlig Kunstnernatur, og hun fandt baade i Molière og Holberg et omfangsrigt Repertoire, i hvilket hun skabte typiske Skikkelser, der har haft Livskraft gennem Tiderne. Blandt saadanne Skikkelser kan foruden Magdelonerne nævnes Nille i „Erasmus Montanus" og Geske i „Den politiske Kandestøber". Fr. Schwarz har forsikret, at de ældre Skuespillere talte med Beundring om „den Virkelighed, hvormed hun holdt sig i sin Rolle fra det Øjeblik, hun betraadte Scenen, og indtil hun var kommen langt ind i Kulissen, og om, hvorledes hun bestandig havde sine udtryksfulde Øine fæstede paa de Medspillende under deres Replikker, saa at hun, som Hortulan sagde, aldrig havde set Publikum, men derfor desto tiere hørt det".

Dette er udmærkede og malende Ord, der i al deres Knaphed giver et klart Billede af hendes Kunst.

— **Danseren Stolle.**

Stolle var en Tysker, der tilligemed Hr. og Jfr. Hjeronimi strax i Theatrets første Tid engageredes til at „beprydde" enkelte Stykker med Dans. Med Kunst har disse Præstationer neppe havt synderligt at skaffe.

For at sætte Danse-Præstationerne i et Slags System ansatte Direktionen en Hr. des Larches med en Løn af 50 Rdlr. kvartaliter. Han skulde selv danse Soloer og tillige komponere Balletter, der dog ikke faldt ud til mere end ubetydelige Divertissementer, hvori han selv, Hr. Stolle og dennes lille Søn samt Jfr. Hjeronimi var Hovedpersoner, medens Theatrets Aktører og Aktricer hoppede med, som de bedst kunde. Det har neppe været opbyggeligt!

— **Danseren Hieronimi.**

En rimeligvis tysk Danser, der var Broder til den efternævnte Jfr. Hjeronimi. Han er uden ringeste Betydning.

— **Danserinden Jfr. Hieronimi,** afg. Okt. 1750.

Denne Dame, der var engageret til Theatret som Danserinde, har Krav paa et Par Ord, fordi hun d. 26. Novbr. 1749 faar Lejlighed til at forsøge sig som Skuespillerinde. Hun optræder bl. a. den ovennævnte Datum som Leonore i „Kilderejsen" — men uden synderligt Held, og hendes Debut maa nærmest betragtes som et Udslag af den Trang, Direktionen nærede til at forøge Truppen med nye, smukke Aktricer.

1751 $^{12}/_{2}$ debuterede **Ivar Als** som Peer Andersen i „Fruentimmerets Skole", f. 1722, sidste Opt. $^{9}/_{10}$ 1769, † $^{30}/_{8}$ 1770.

Billedet af Ivar Als staar med sympathetiske Træk optegnet i vort Theaters Historie. Baade som Aktør og som Menneske var han langt over Gennemsnittet.

Han var udgaaet fra en Haandværkers Hjem, men en Haandværker, der synes at have haft baade kunstnerisk Snille og mere end almindelig Dannelse. Af hans to Sønner blev Peder en anset Maler og Professor ved Akademiet, og Iver en fremragende Skuespiller, der i høj Grad nød Personalets og sine Medborgeres Agtelse. I en Alder af 25 Aar havde han meldt sig til Optagelse i Thielos Trup og var allerede ved Aabningsforestillingen optraadt i Kandestøberens store Rolle til Holbergs øjensynlige Behag. Men efter en Sæsons Forløb trak han sig tilbage. Vi kender ikke Grunden. Men ret længe varede det ikke, før han paany meldte sig til Tjeneste hos Thalia. Den 12. Febr. 1751 optræder han som Arnolphe i „Fruentimmerskolen" og løser i Løbet af de følgende Aar en Række Opgaver af den mest forskellige Art fra Elskerens til Pedantens, fra den tragiske Helts til den enfoldige Tjeners Fag.

Med sin Dannelse og sit ligevægtige Væsen egnede han sig til, ogsaa udenfor Skuespillergerningen, at være sit Theater nyttig, og Direktionen fik ham anbragt i en administrativ Stilling som en Slags Inspektør — „Mester" kaldtes han — hvor han gjorde udmærket Fyldest som Vejleder ved Prøverne og som en paalidelig og retsindig Talsmand for sine Kollegers Interesser hos den høje Direktion.

Den nye Stilling bevirkede, at hans sceniske Virksomhed mere og mere traadte i Baggrunden. Han optraadte til Publikums Beklagelse sjeldnere og sjeldnere. Faa Dage efter sin sidste Optræden, i Oktober 1769, faldt han i en alvorlig Sygdom, og ud paa Sommeren i 1770, før han endnu havde naaet sit halvtredsindstyvende Aar, afgik han ved Døden.

1752 $^{28}/_{6}$ debuterede **Jfr. Elisabeth Catharina Amalie Bøttger,** senere Mad. Rose, som Leonore i „Kildereisen", f. Sept. 1738, sidste Optr. $^{1}/_{11}$ 1792, † $^{23}/_{2}$ 1793.

Jomfru Bøttger var en Guldsmeddatter, hvem Holberg fik overtalt til at prøve sin Lykke paa Scenen. Hans skarpe Blik har aabenbart anet Talent hos den livlige og opvakte unge Pige. Og Holbergs Anelser slog ikke fejl. Hun var i det lange Tidsrum af 40 Aar knyttet til den danske Skueplads, og om hun end ikke af de fineste Kunst-

Mad. Cathrine Simonsen, f. Rysslânder. Debut: 1830.
Moder til Kammersanger Niels Juel Simonsen.

Jfr. Ida Wulff, ɔ: Kammerherreinde v. Holstein.
Debut: 1824. (Hidtil ukendt Billede.)

F. F. J. C. Printzlau.
Debut: 1833.

Johan Frederik Kirchheiner.
Debut: 1823.

Wilhelm Conrad Holst som ældre.
Debut: 1828.

Mad. Elisabeth Holst, f. Heger.
Debut: 1827.

Christian Kragh.
Debut: 1828.

Christoffer Hvid som ældre.
Debut: 1829.

Julius Schwartzen.
Debut: 1826.

Johan Anton Pätges.
Debut: 1828.
(Hidtil ukendt Billede.)

Mad. Juliane Marie Pätges, f. Rysslânder. Debut: 1835.
(Hidtil ukendt Billede.)

Pierre Joseph Larcher.
Debut: 1814. (Hidtil ukendt Billede.)

Mad. Frederikke Larcher, f. Lange.
Debut: 1827.

Fru Louise Jacobson, f. Larcher.
Debut: 1852.

Fru Jacobson som Else i „Tordenvejr".

1752 dommere ansaas for en Skuespillerinde af første Rang, vandt hun sig ialfald et stort Publikum og viste i det mindste som Ingenue ualmindelige Evner, f. Eks. som Agnes i „Fruentimmerskolen", og formaaede ogsaa i Roller, hvori hun skulde give Udtryk for stærke Affekter, at frembringe stor Virkning. De Mangler, hendes Kunst blottede, har sikkert været begrundet i hendes Mangel paa Kvindelighed og ægte Aandsdannelse. Hun nøjedes ofte med at virke med den Rutine, hun hurtigt forstod at erhverve, istedetfor at tilegne sig den dybere Forstaaelse af Rollernes inderste Væsen og Karakter. Hun ejede tilstrækkeligt Temperament og naturlig Begavelse til at magte det Naive, det Fiffige og Kokette, men paa de Omraader, hvor Studiet og det alvorlige Arbejde maatte hjælpe til, for at et kunstnerisk Resultat skulde kunne naas, tilfredsstillede hun aldrig ganske.

Jfr. Bøttger havde kun været ved Theatret i halvandet Aar, da Jfr. Thielo døde og overlod hende som Arv ikke blot Leonorarollerne i Holberg, men overhovedet alle Repertoirets Primadonnapartier. Det ligger nær at antage, at hun er kommen til Berømmelsen altfor hurtigt og altfor let uden at kende til den kunstneriske Kamp og uden at have behøvet at underkaste sig den strenge Selvtugt, som netop havde været hendes overfladiske Natur gavnlig.

Imidlertid — af det store, brede Publikum beundredes hun som en stor Skuespillerinde, og mest maaske, naar hun anvendte de groveste Virkemidler. Saaledes fortælles det, at hun i „Cavaleren og Damen" i den Grad henrev Mængden ved sin Diktions klynkende Prædiketone, at man kastede et Par Punge fyldte med Dukater op til hende paa Scenen! Af andre Stykker, i hvilke hun pristes højt af et ukritisk Publikum, kan nævnes Voltaires „Zaïre" og Colardeaus „Caliste", i hvilken Rolle man har opbevaret en Tegning af hende.

I 1779, i en Alder af over fyrretyve Aar, ægtede Jfr. Bøttger sin mangeaarige Elsker, den udmærkede Skuespiller Christoffer Rose, som da var 56 Aar gl.

— $^{27}/_{9}$ debuterede **Lars Christoffer Reerslew** som Menechmus i „Menechmi", sidste Optr. $^{29}/_{11}$ 1770, † $^{3}/_{12}$ 1770.

Omtrent samtidig med Jfr. Bøttger havde den unge, kønne Student Lars Reerslew sin Debut, efterat Rose, der frygtede en Medbejler i ham, forgæves havde modarbejdet hans Antagelse ved Theatret, hvilken Holberg støttede. Reerslew udfyldte med Hæder Elskernes, Galningenes og de letkomiske Kavalleres Rollefag, men han kom aldrig saa langt frem i Repertoirets bærende Partier, at han kunde blive Rose farlig. Han blev en dygtig Afløser for Ivar Als, efterhaanden som dennes mangehaande andre Bestillinger nødte ham til at opgive flere og flere Roller. Desuden havde Lars Reerslew en umiskendelig Evne som Poet, hvorved han blev Theatret til Nytte som Kantatedigter ved højtidelige Lejligheder og som en flittig Oversætter.

Kun en enkelt Gang vovede han sig ud som original dramatisk Forfatter med Idyllen „Den nøjsomme Hyrde eller Naturen fornøjet med Lidet", der var skrevet i den traditionelle Schäferstil og kun gjorde tynd Lykke. Han blev 55 Aar gl.

1753 $^{6}/_{6}$ skulde **Mad. Inger Cathrine Rosenkilde**, f. Ferslew, debutere som Julie i „Forøderen", men blev ved Kabale af Theaterpersonalet udpeben, saasnart hun viste sig, hvilket havde til Følge, at Theatret til Straf for Personalet lukkedes efter Forestillingen.

Skuespillerinden Mad. Rosenkildes Navn vil i vort Theaters Historie for bestandig være knyttet til Datoen: Den 6. Juni 1753. Da Jfr. Materna ved den forrige Sæsons Slutning havde forladt Skuepladsen, maatte Direktionen se at faa hende erstattet, og da Mad. Rosenkilde, der før havde været knyttet til Theatret og vist gode Anlæg, vilde kunne afhjælpe Savnet, var Holberg ivrig for at faa hende ansat. Hun aflagde en vellykket Prøve for ham og Direktøren, Overpræsident Rappe, og Alt synes at være i den skønneste Orden, da det pludselig erfaredes, at enkelte Medlemmer af Personalet havde sammenrottet sig for at gøre hendes Ansættelse umulig. De benyttede sig af den Omstændighed, at Mad. Rosenkilde siden sin Afgang fra Theatret var bleven dømt til at have sit Ægteskab forbrudt paa Grund af „begaaet Lejermaal". Blandt Lederne i Oppositionen var navnlig Rose og Mad. Lund virksomme, men uheldigvis egnede de sig saare slet til at være Moralens Forkæmpere, hvilket ogsaa Holberg ugenert betoner, da han, oprørt over den Modstand Mad. Rosenkildes Ansættelse møder, udsender sit bekendte Tordenbrev til Theaterpersonalet. Han siger med rene Ord, at Mad. Lund har selv været anklaget for det, hun nu hos Mad. Rosenkilde finder forargeligt, og Rose lader han vide, at Intet er hæsligere end at høre en Person, hvis eget Levnet er umoralsk, catechisere over Andres. Desværre gjorde Holbergs Tordentale ikke den tilsigtede Virkning. Den gjorde blot Oppositionen endnu mere hadefuld. Og den 6. Juni, da Mad. Rosenkilde i „Forøderen" skulde have sin Debut, indtraf Katastrofen. Saasnart hun i Stykkets anden Scene traadte ind paa Scenen, hvor hun mødte Mad. Lund, hendes værste Fjende blandt Kollegerne, brød Stormen løs. Man havde fra Theatret faaet en Masse ondsindede Rygter

1753 spredt udover Byen til Venner og Venners Tilhæng, og man havde truffet Aftale om, at Mad. Rosenkilde ved Raab og allehaande Tumult skulde hindres i overhovedet at komme til Orde.

Og saaledes gik det da ogsaa. Hver Gang Mad. Rosenkilde begyndte at tale, overdøvedes hun af Piben og Skraal, og tilsidst følte hun sig saa overmandet af Ondskaben og Raaheden, at hun faldt sammen og brast i fortvivlet Graad og maatte forlade Scenen. Det var umuligt at paabegynde Stykket paany, men Kabalens Anstiftere havde sørget for, at de Rollehavende i „Jean de France" var paa rede Haand. Og saaledes blev denne Komedie opført som Erstatning for den forulykkede.

Men Mad. Rosenkilde, hvem man tilstod 2 Rdlr. ugentlig til næste Aars September, og som senere kaldte sig Mad. Ferslew, idet hun atter antog sit Pigenavn, kom aldrig mere paa Scenen, men opnaaede, som et Plaster paa Saaret, et faa en lille Bestilling — ved Garderoben.

Det var altsaa lykkedes hendes Modstandere bogstavelig talt at faa hende pebet og hysset bort fra Scenen, hvor hun utvivlsomt kunne være bleven et højt anset Medlem af Personalet, — netop saaledes, som det akkurat hundrede Aar efter lykkedes Høedt's Fjender at faa ham fjernet. I Septbr. 1759 resolverede Direktionen: „Madam Ferslew, som har forkommet og pantsat adskilligt af Garderoben, skal af Gage-Rullen udslettes".

1755 $^{5}/_{8}$ debuterede **Jfr. Bertraline Lever** som Anna i „Merlin Dragon", afg. April 1760.

Direktionens Bestræbelser i de første Aartier efter Grundlæggelsen af den danske Skueplads synes for en stor Del at have koncentreret sig om at skaffe Theatret Tilgang af unge, kønne Damer, der kunde udfylde de mange ledige Elskerinderoller. Man lod saa at sige Enhver, der meldte sig, forsøge sin Lykke. Og ofte faldt Forsøgene højst maadeligt ud. Man havde saaledes prøvet med de tre Ungmøer, Jomfruerne Thorsager, Bang og Petrejus, der var mere eller mindre umulige, da man i Jomfru Marie Bertraline Lever endelig fandt et lovende Emne; men hun var saa ung, at hun endnu var ukonfirmeret, da hun debuterede, og saa uvidende, at hun endogsaa var ukyndig i den for Skuespillere ikke helt overflødige Kunst at kunne læse rent!

Men Talent havde hun, og hun var derfor trods al hendes ungdommelige Ufærdighed og Uvidenhed nok værd at have i Reserve, naar den udmærkede Indehaver af Soubretterne, den intrigante Mad. Lund, engang gik bort. Men just i samme Stund som denne Eventualitet indtraf, gik man desværre ogsaa glip af Jfr. Lever, da hun, som adskillige andre før hun, havde ladet sig bedaare af den engelske Linedanser og Luftspringer Michael Stuart, med hvem hun indgik Ægteskab, og forlod Landet. Den nævnte Badutspringer havde for tre Aar siden i Bergs Hus i Læderstræde gjort stormende Lykke ved „at bære to Ildhjul paa sine Hæle, naar han var i fuldt Sving paa Traaden (Linien)", og, saa mærkeligt det end klinger for vore Nutidsøren, skulde en Gøgler af hans Kaliber ogsaa faa Indpas paa Holbergs Skueplads. Det var under den foragtelige og raa Theaterdirektør Fædder, denne Vandalisme skete. Og sørgeligt, men sandt er det, at han trak Hus, ialfald til en Begyndelse! —

1756 $^{10}/_{2}$ debuterede **Jens Musted** som Valère i „Tartuffe", f. 1731, sidste Optr. $^{3}/_{3}$ 1798, † $^{25}/_{6}$ 1798.

Musted, der kom til Theatret i 1753 som Rolleskriver, havde et smukt og fornemt Ydre, der passede godt for Leanderrollerne, som fra Rose var gledet over i hans Hænder, og som han forvaltede med Smag og Anstand, men uden den Varme og indtagende Erotik, som havde udmærket Rose. Af større Værd for Theatret blev Jens Musted i Spradebasserne og de lystige Selskabsbrødre, som han gav med fin Verdenstone og en saa gratiøs Overgivenhed, at selv det fornemste Publikum erkendte, at „Mr. Musted kunde faconnere sig saa vel, at han heel naturligt agerede homme de qualité". Desuden besad Musted en køn Tenorstemme, hvormed han blev Theatret til god Nytte, baade i de italienske Operaer, hvormed Scenen en Tidlang maatte se sig belemret, og i de danske Syngespil, som lidt efter lidt gjorde sig gældende i Repertoiret. Men ogsaa i Operaen synes han at have manglet Hengivelsens Varme. Ialfald siger Rahbek, at han „tilvante sig en Operakulde og overhovedet et Operaspil, der først paa hans senere Aar forlod ham i ædlere Roller".

Musted var en dygtig Aktør — men bestandig dog kun i anden Række. Som et Kuriosum kan anføres, at han, som kom til Theatret medens Holberg levede, 45 Aar senere virkede sammen med Skuespiller Oehlenschläger.

1759 $^{19}/_{9}$ debuterede **Jfr. Anna Margrethe Glad** som Angelique i „Den indbildt Syge", afg. $^{20}/_{1}$ 1763.

Søstrene Grethe og Hedvig Glad, Døtre af Theatrets Snedker, var Sangerinder og optraadte bl. a. i et af de danske saakaldte „Intermezzoer", som i en kortere Periode opførtes afvexlende med de „italienske", da disse taabelige Misfostre af dramatisk Operakunst truede med at brede sig for stærkt.

Ingen af disse Damer blev af Betydning for Skuepladsen.

Fru Sødring i „Kamp og Sejr".

Fru Sødring i „Audiensen".

Fru Sødring som „Magdelone".

Fru Sødring som Jacinthe i „Den sorte Domino".

Ad. Rosenkilde som Baronen i „En Spurv i Tranedans".

Anna Kirstine Rosenkilde, f. Paaske. Debut: 1856

Adolf Marius Rosenkilde. Debut: 1837.

Ad. Rosenkilde som Fuldmægtig Jensen i „En Skavank".

Ad. Rosenkilde som Kammerherren i „En Omvei".

Ad. Rosenkilde som Conradsen i „De Fattiges Dyrehave".

Julie Weber Sødring, f. Rosenkilde. Debut: 1843.

Christen Niemann Rosenkilde. Fader til Ad. Rosenkilde og Julie Sødring. Debut: 1816.

Adolf Rosenkilde. Debut: 1837.

Familien Rosenkilde ved Theatret i 2 Generationer.

1759 Hedvig Glad havde den bedste Stemme, men døde kort efter sin Debut. Grethe Glad forsøgte sig tillige i Skuespillet, men uden synderligt Held. Hun flygtede med en Løjtnant Hansen, og da hun fortrød sin Handlemaade og vilde tilbage til Theatret igen, nægtede Direktionen hende Ansættelse.

— 28/9 debuterede **Jfr. Marie Elisabet Martin,** senere **Mad. Hallesen** (eller Hallensen) som Leonora i „Det lykkelige Skibbrud“, † Oktbr. 1792.

Da Soubretten Mad. Lund var død, maatte Debutantinden Jomfru Martin, den senere Mad. Hallesen, overtage Kammerpigeroller og Holbergs Perniller efter hende. Hun var højst ubetydelig baade som Afløserinde af Mad. Lund og en halv Snes Aar senere som Arvtager efter den udmærkede Mad. Lienkiewitz. To Gange i Løbet af hendes ret lange Theaterbane havde hun større Chance end mange af hendes samtidige, mere begavede Kolleger til at skabe sig en fremtrædende Plads i Personalet. Evnerne var for ringe. En Tidlang stod hun i Ry for sin „legemlige Dejlighed“. Og denne Omstændighed har formodentlig forsonet en Del med hendes kunstneriske Uformuenhed. Hun var gift med Theatrets Billetkasserer.

1760 17/9 debuterede **Jfr. Anna Samuelsen** som Elmire i „Tartuffe“, afg. Jan. 1770.

Jfr. Samuelsen havde været Figurantinde. Da den forudnævnte Mad. Hallesen ikke behagede Publikum tilstrækkeligt som Mad. Lunds Afløserinde i Soubretfaget, skulde Jfr. Samuelsen dele de unge Elskerinder og Pernillerne med hende. Men de synes at have overgaaet hinanden i Talentløshed. Ogsaa Jfr. Samuelsen var i Besiddelse af et ualmindelig smukt Ydre, af hvilken Grund hun tolereredes af et nøjsomt Publikum.

1761 7/10 debuterede **Jfr. Mette Marie Rose** som Melite i „Den gifte Filosof“. Hun bortførtes 11/3 1765 af Vice-Admiral Greve C. C. Danneskjold-Laurvig og optraadte ikke senere. Hun var født 1746 og døde d. 20/3 1819.

I Theatrets Personale opstod der ved Jfr. Maternas Bortgang og Jfr. Thielos tragiske Død Lakuner, der havde vist sig vanskelige at udfylde. En lignende Kalamitet indtraf ved Mad. Lunds Død. Og det Haab, som Jfr. Mette Marie Rose's udmærkede Debut vakte om, at et af Repertoirets vigtigste Rollefag endelig nu vilde blive besat paa en Maade, der var Holbergs Skueplads værdig, skulde desværre briste, da den bekendte Katastrofe, der for bestandig skilte hende fra Scenen, indtraf den 11. Marts 1765.

Da hun paa denne Dags Aften havde spillet Mélisses Rolle i „Vulkani Kæp“ og var traadt op i Vognen, der skulde køre hende til hendes Hjem i Vingaardstræde, rettede den underkøbte Kusk Farten mod det nuværende Moltke'ske Palæ i Bredgade, hvor paa den Tid den berygtede Vellystning Grev Christian Conrad Danneskjold-Laurvig havde sin Bolig.

Jfr. Rose havde allerede gentagne Gange været Genstand for denne adelige Uslings Efterstræbelser og havde paa eftertrykkelig Maade afvist hans Tilnærmelser. Han var ikke vant til Afvisninger — mindst fra Theaterdamernes Side. Men Jfr. Rose var ogsaa i den Retning et Særsyn blandt Aktricer. Ligesaa talentfuld og smuk hun var, ligesaa uplettet var hendes Rygte. Ægget ved den uventede Modstand, havde Greven nu besluttet at bruge Vold og var i hemmelig Forstaaelse med Jfr. Roses Moder, et daarligt Fruentimmer, med hvem Faderen, den udmærkede Skuespiller Christoffer Rose, levede et ulykkeligt første Ægteskab, inden han giftede sig anden Gang med Skuespillerinde Jfr. Bøttger.

Medens Bortførelsen til Palæet i Bredgade gik for sig, sad Rose og pokulerede ved en elegant Souper paa en af Byens Restauranter sammen med Greven og et Par Medvidere i Komplottet, to Kommandører i Søetaten og en Garderkaptajn. Under Maaltidet kom der et fingeret Bud, der uventet kaldte Greven op paa Slottet, hvorpaa han hurtigt forsvandt med Løfte om snarest muligt at være tilbage igen hos sine Gæster. Da han bestandig udebliver, faar Rose en pludselig Mistanke, og da man med Magt holder ham tilbage, griber Raseriet ham, og da han endelig slipper bort, faar han i sit Hjem Stadfæstelsen paa det skændige Bedrageri, Greven har gjort sig skyldig i. Denne tilbyder underhaanden Rose en Bilæggelse ved Hjælp af en Pengesum, ligemeget hvor stor. Men Rose afviser Tilbudet med Foragt, medens Datteren bestandig holdes i Fangenskab paa Grevens Palæ.

I sin Fortvivlelse henvender Rose sig gennem Overhofmarskal Moltke til Kong Frederik den 5te, der kræver Danneskjold-Laurvig til Regnskab og yderligere opirres, da denne ved fræk Løgn vil smutte udenom Sagen, og Kongen erklærer, at han med Tiltrædelse af sit Statsraad selv vil dømme Greven. I Henhold til denne Afgjørelse bliver Danneskjold forvist til sit Grevskab i Norge og maa udrede 10,000 Rdl. til gudeligt Brug samt 200 Rdlr. aarlig til Jfr. Rose, hvis Levebrød han havde forspildt; hvis hun engang giftede sig, skulde hun yderligere have 3000 Rdlr. i Medgift. Endvidere fik Rose en Erstatning for sin „Græmmelse“, og Grevens Medvidere fik alvorlige Straffe. Jfr. Rose blev senere gift med Kgl. Kammermusikus Schiørring og

1761 døde 1819, 73 Aar gl. Hun blev Moder til 10 Børn. En af hendes Efterkommere i lige Linje var Skuespiller H. R. Hunderup.

1762 17/2 betraadte **Jfr. Caroline Frederikke Halle,** senere **Mad. Walter,** første Gang Scenen som Ladronette i „Æsop ved Hoffet“. — Hun debuterede 1/12 1769 som Pernille i „Den Stundesløse“. 28/4 1780 flygtede hun til Sverrig. Hun fødtes 6/2 1755 og døde 17/11 1826.

I det danske Theaters Historie er Caroline Walters Navn indskrevet som et af dem, der til alle Tider vil lyse med størst Glans.

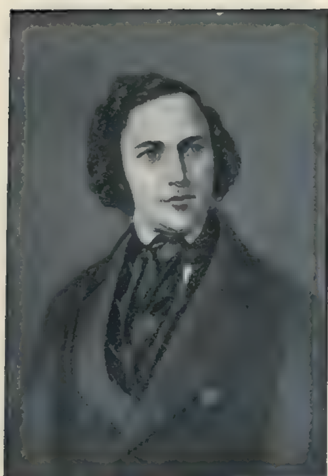
Hendes Navn i Daaben var Caroline Halle. Hun fødtes i en fattig Haandværkerfamilie, hvem Faderen egentlig var, vides ikke, men hendes Moder blev gift med en Holmensmand, der tillige arbejdede som Maskinkarl paa Theatret, hvorved Barnet fik sin Gang bag Kulisserne, hvor hun vandt sig Velyndere blandt Personalet ved sin Kvikhed og sit indtagende Væsen. Ivar Als fik hende anbragt paa Theatrets Danseskole, hvor hun hurtigt gjorde sig saa fordelagtigt bemærket, at hun allerede som Barn blev anvendt i Solopartier i Balletten og i Skuespillet kom til at udføre enkelte Roller. Als indsaa, at den kønne og gratiøse unge Pige maatte kunne blive en ypperlig Fremstillerinde af Pernillerne, og endnu før hun var fyldt sit femtende Aar, udførte hun med Glans med Clementin ved sin Side den store og vanskelige Pernillerolle i „Den Stundesløse“, hvori hun vandt alle Hjerter ved sit frodige Lune, sin Ungdom og Ynde, og fra nu af gik hun fra Sejr til Sejr. Fra Pernillerne gik Vejen gennem Soubretterollerne til Lystspillets Elskerinder. Men Muser og Gratier syntes at have skænket hende alle, selv de mest forskelligartede sceniske Evner, i Vuggegave — ogsaa udmærkede Sangevner og en dyb Følelse for det musikalske Udtryk. Ja, paa det musikalske Omraade vandt hun maaske ret egentlig den Glorie, der omstaaler hendes Navn. Hendes sjælfulde Sangforedrag forenede sig med en Lethed og Naturlighed i Spillet og med en ydre Gratie og Skønhed, der maatte henrive Publikum til Beundring og Begejstring. Der var ikke den Følelse, som hun ikke formaaede at tolke med Livets og Naturens Sandhed. Ogsaa i Tragedien blev hun anvendt med Held. Selv den strenge Kritiker Rosenstand-Goiske maa erkende, at selv om hendes Stemme maaske ikke har Styrke nok til at gengive de lange Deklamationer, og selv om hendes Ansigt med sit lyse, yndige Smil savner Udtrykket for den tragiske Værdighed, er hun alligevel „den eneste af hele Theatrets kvindelige Personale, der med Sandhed kan spille i Tragedien, da al Svulst og Affektation er fremmed for hende, ligesom Natur og Geni er hende medfødte“.

Hendes Ægteskab med Theatrets artistiske Forretningsfører, den unge Sekretær Walter, var ulykkeligt og opløstes efter nogle Aars Forløb. I Aaret 1780 indgaar hun paany Ægteskab. I Sommeren 1779 var den tyske Violinist Müller kommen til København for at give Koncerter, og han forelskede sig øjeblikkeligt i Caroline Walter. Og Kærlighedsforholdet mellem de To benyttedes af Theaterdirektøren, General von Eickstedt, til at lægge den fejrede Primadonna for Had. Eickstedt var udtrykkeligt gaaet til Magten paa det hemmelige Program, at fortrænge Fru Walter til Fordel for sin Elskerinde, Sangerinden Jfr. Møller, senere Mad. Frydendahl. Men Kabalen mislykkedes for saa vidt, som Fru Walter trods Intriganternes Anstrengelser vedvarende begejstrede Publikum, der krævede til Stadighed at se sin Yndling paa Scenen.

Det var af egen Vilje Caroline Walter besluttede sig til at vende Kjøbenhavn Ryggen. Den 28. April 1780 optraadte hun for sidste Gang paa den danske Scene som Louise i „Desertøren“ og havde det lystige Indfald at knytte sin Flugt til denne ominøse Titel. Paa Vejen til Stockholm, hvor hun og Müller fik Ansættelse ved Operaen, lod hun sig i Göteborg vie til sin Elsker. Og det behøver neppe at siges, at hun straks lagde ogsaa det svenske Publikum for sine Fødder ved de samme Egenskaber, der havde fængslet det danske. Kong Gustav den tredie, der for Aar tilbage havde indbudt hende til Stockholm, efter at han i Kjøbenhavn havde beundret hendes Spil og Sang, blev hendes høje Velynder. I Aaret 1810 optraadte hun sidste Gang paa den svenske Opera og var derefter Elevinstruktrice ved Theatret nogle Aar. Sine sidste Dage tilbragte hun i landlig Tilbagetrukkenhed i sin Bolig paa Djurgården, hvor hun døde d. 17. Novbr. 1826, 71 Aar gl., og Aaret efter fulgtes hun i Graven af sin Ægtefælle. — I vore Dage har man gennem arkivalske Studier paavist, at hun var Halvsøster til den udmærkede Skuespiller Lindgreen.

1763 7/1 debuterede **Jfr. Sophia Hedevig Davidsen** som Leonore i „Maskerade“, afg. April 1764; engageret paany 1767 som **Mad. Due,** afg. 1767.

Jfr. Davidsen, der, som flere unge Damer, fik Lov til at debutere for muligvis at afhjælpe Savnet af Elskerinder, havde kun maadeligt Held som Holbergs Leonora og faldt saa lidt i Publikums Smag, at hun snart fik Afsked. Da hendes „Gage“ af Direktionen inden hendes Debut var bleven ansat til 1 Rdlr. om Ugen, synes det, at man ikke just har stillet store Forventninger til hendes Evner. En Maaned i 1767 var hun igen ansat ved Theatret

Ludvig Ferdinand Sahlertz.
Debut: 1832.

Georg Seest.
Debut: 1835.
(Hidtil ukendt Billede.)

Johan Ludvig Schneider.
Debut: 1832.

Jfr. Vilhelmine Frederikke Østerberg.
Debut: 1837.
(Hidtil ukendt Billede.)

Scene fra Recensenten og Dyret.
Ledermann. Klatterup. Trop, Adolf Rosenkilde. Mad. Voltisubito, Fru Sophie Keller. Non-Pareil.

August Edvard Hansen.
Debut: 1838.

Christian Lunow Laasby Ferslev.
Debut: 1837.

Rasmus Christian Faaborg.
Debut: 1835.

1763 som Mad. Due, men stryges saa bestandig af Gagelisterne, „da hun absenterede sig“.

1765 2/10 debuterede **Jfr. Johanne Sophie Bergmann,** senere **Mad. Knudsen** som Leonore i „Den Stundesløse“, f. 31/3 1742, sidste Optr. 12/5 1795, † 31/8 1796.

I Jfr. Bergmann, en net, ung Pige, fik endelig Theatret en heldig Forøgelse for Elskerindefaget baade i Lystspillet og Tragedien. Hun havde tillige en køn Sangstemme, der blev til god Nytte. Hendes bedste Virksomhed falder dog i hendes senere Alder, da hun fremtræder som Mad. Knudsen i Ægteskab med den uheldige Skuespiller, men dygtige Sufflør og Oversætter, Lars Knudsen, som gav Rosenstand-Goiske Ideen til „Den dram. Journal“. Hun gik da over i det komiske ældre Fag, hvor hun bl. a. som Magdelone udfoldede et hyggeligt Lune og megen Smag, der undgik enhver Overdrivelse af Karakteren. Hun var et ypperligt Bevis paa, hvad Alvor og Flid formaar at udrette i Kunsten. Ved Begyndelsen af sin Bane var hun keitet og ugraciøs, men drev det ved Energi og utrætteligt Arbejde til ogsaa i Anstand og Ynde at blive et Mønster for sine Kolleger.

1768 17/2 debuterede **Jfr. Johanne Christine Conradi** som Elsebet i „Jean de France“, afg. Oktbr. 1773, † 17/5 1784.

Jfr. Conradi var engageret til at spille unge Piger og, i paakommende Tilfælde, Perniller, men drev det i de fem Aar, hun var ansat ved Theatret, kun til at blive en taalelig Brugbarhed. Hun døde i Fattigdom. Hendes Vært bad Direktionen om 20 Rdlr., hvormed han skulde besørge hende „som en Person, der har staaet i Theatrets Tieneste, anstændig til Jorden“.

1769 10/2 debuterede **Jfr. Marianne Fogh** som Leonore i „Maskeraden“, afg. Juli 1796, † 9/12 1816.

Ogsaa Jfr. Fogh var kun en tolereret Brugbarhed, der mærkeligt nok, sin Ubetydelighed tiltrods, forblev ved Theatret en længere Aarrække.

— 27/11 debuterede **Bernhard Heinrich Beck** som Henrik i „Den honnette Ambition“, f. 1748, sidste Optr. 26/10 1797, † 7/11 1797.

Bernhard Beck var en maadelig Aktør, der paa Grund af Tidernes Ugunst fik Lov til at brede sig altfor stærkt i Repertoiret. Han karakteriseredes af Samtidens Kritik som en „Grimaceur“, der bejlede til Galleriets Bifald ved lavkomiske Overdrivelser og mishandlede de Holbergske Henrik'er. Han optraadte med mere Held som dramatisk Forfatter. Et Par af de sex Komedier, han skrev i Tidens Løb, naaede endog et ret respektabelt Antal Opførelser, Han var Fader til Skuespillerinden Eline Beck, Oehlenschlägers Ungdomssværmeri.

Fra Theatrets Overtagelse af Kongen benævnes det:

»Den kgl. danske Skueplads«.

1771 14/2 debuterede **Niels Hansen** som Henrik i „Maskeraden“, f. 1748, afg. 1786, † 1828.

Niels Hansen var en dannet Mand med god Indsigt i Musiktheori, men som Skuespiller var han ganske underordnet, og efter nogle Aars Forløb sagde han Kunsten Farvel og blev Theatret til mere Nytte som Regissør i Tiden 1777—99. Han arbejdede for Dyrebeskyttelsessagen og har bl. a. skrevet „Musikens faste Grundsætninger anvendt paa Syngekunsten i Særdeleshed“.

1772 11/12 debuterede **Ludvig Holberg** som Valerius i „Mændenes Skole“. Uden Talent levede han i nogle Aar højt paa sit formentlige Slægtskab med Digteren, som dog end ikke havde været hans Fadder. Han var døbt Ludvig Vindersløv og var Søn af Holbergs Forvalter — deraf den meget tynde Adkomst til at bære Navnet. Et Forhold til Caroline Walter var heller ikke egnet til at give hans Personlighed Sympati. Maaske gavnede Navnets Klang ham i — Toldvæsenet, hvor han endte som Kasserer og Justitsraad, † 1/5 1824, 76 Aar gl.

1773 12/2 debuterede **Jfr. Marie Petersen** som Finette i „Franskmanden i London“. afg. Maj 1799, † Jan. 1815.

Jfr. Petersen vandt ved sin Debut et ganske overordentlig Bilag, men sank meget hurtigt i Publikums Bevaagenhed og ansaas efterhaanden for en stor Ubetydelighed.

— 19/3 debuterede **Frederik Schwarz** som Henrik i „Den uformodentlige Hjemkomst“, f. 15/6 1753, afg. 21/3 1810, Afsk. med Publikum 26/12 1816, † 13/7 1838.

I Frederik Schwarz finder vi endelig paany et Kunstnernavn af største Betydning, et Navn der paa det Nøjeste er knyttet til den Forandring i Spillemaaden, der foregik i det 19de Aarhundredes sidste Decennier paa vor Skueplads. Schwarz fødtes i 1853 i et fattigt kjøbenhavnsk Hjem og mistede tidligt sin Fader. Gode og fintdannede Mennesker tog sig venligt af hans Opdragelse, efterat han havde fundet Optagelse paa Theatrets Balletskole, og det kan anføres som Bevis paa den almindelige Agtelse, han som ungt Menneske nød, at han optoges i Frimurerlogen, hvilket aldrig før var timedes en scenisk Kunstner og ikke heller gentog sig før en Menneskealder senere. For denne Udmærkelse, som for meget andet, kunde han iøvrigt takke Kammerherre Warnstedt, der ved Schwarz' Paavirkning fik

1773 Lyst til at blive Theatrets Direktør. Men deres Forhold var neppe af en saa ædel Natur, som Overskou giver det Udseende af.

Som Danser havde Schwarz lagt saa megen mimisk Evne for Dagen og havde desuden ved sin hele Færd vakt saa stor Sympati, at man ved Londemanns Død besluttede at prøve, om han ikke kunde overtage dennes Rollefag. Og neppe et Par Uger efter at Theatret havde lidt Tabet af den højt ansete Skuespiller, debuterer Schwarz i et af hans Glanspartier, Henrik i „Den uformodentlige Hjemkomst“. Og han blev hurtigt Publikums Yndling, om end det snart viste sig, at det egentlig ikke var som Londemans Arvtager, at hans Evner udviklede sig. I Aaret 1775 fik han sit brændende Ønske opfyldt om paa Rejser i Udlandet at studere den sceniske Kunst. I Paris saa han Datidens bedste Skuespillere, og ved sin Hjemkomst frugtbargjorde han de Erfaringer, han havde høstet, og fik bl. a. stiftet „Det dramatiske Selskab“, i hvilket han og den senere udmærkede Skuespiller Michael Rosing var blandt Lederne, og hvis Hovedformaal var ved et dybere Studium, end man hidtil havde kendt det, at forberede en ædlere Skuespilkunst. Trods sin korte Levetid fik det knyttet sit Navn idetmindste til en enkelt Forestilling, der bestandig vil leve i Mindet: Opførelsen af Ewalds heroiske Syngespil „Balders Død“, hvori Rosing, hans Hustru, og ikke mindst Schwarz som Loke glimrede.

Men allerede før Opførelsen af „Balders Død“ havde Schwarz udmærket sig i en Rolle af hel anden Art, nemlig som Figaro i Beaumarchais' Lystspil „Barberen i Sevilla“, og han stod fra nu af i Række med Scenens første Kunstnere, og Forventningerne om hans Kunsts Alsidighed blev endda i Tidens Løb langt overtrufne. Ingen Skuespiller havde kunnet opvise et saa rigt Galleri af de forskellige Skikkelser, og i scenisk Kultur overgik han — maaske med Undtagelse af Clementin — dem alle. I en Alder af 25 Aar blev han ansat som Instruktør og Vejleder for den opvoksende Kunstnerslægt, en Stilling, han som ingen Anden var voksen. Hensynet til Kunsten var for ham Alfa og Omega, Natur og Sandhed i Fremstillingen hans Ledestjerner. Schwarz indleder en ny Æra for dansk Skuespilkunst.

Med Oehlenschlägers Digtning fødtes i Litteraturen en Tidsalder, overfor hvis Aand og Idealer man i Begyndelsen stod med uforstaaende Undren ved Theatret. Schwarz naaede akkurat at overtage Titelrollen i „Palnatoke“. Det næste Aar — 1810 — trak han sig tilbage, men optraadte dog en enkelt Gang i sine kæreste Roller, indtil han i 1816 sagde Publikum sit sidste Farvel i sit 63de Aar. Han døde først som en 85aarig Olding, mæt og træt af Dage. — Hans Erindringer, meddelte til og optegnede af Th. Overskou, har beriget vor Theaterhistories Fremstilling med mangfoldige, værdifulde Træk.

— 2/6 debuterede **Jfr. Mette Marie Astrup** som Leonore i „Den Stundesløse“, f. 25/4 1760, sidste Optr. 31/5 1823, † 16/2 1834.

Aaret 1773 var frugtbart paa Debuter. Blandt de fornemste var, næst Schwarz's, Jfr. Mette Marie Astrups.

Denne unge Pige var af den jævneste Herkomst, en Datter af Theatrets Portner. Han havde gjort sig bemærket ved sin ualmindelige Skønhed. Jfr. Bøttger, som havde baaret hende over Daaben, tog sig af hendes Undervisning og snarere udviklede end modarbejdede hendes Hang til en vis Stivhed baade i Retning af Holdning og Diktion, en Stivhed, der neppe nogensinde forlod hende, men som den udelte Beundring for hendes Legemes Dejlighed delvis bragte i Forglemmelse. Hendes dramatiske Begavelse og Intelligens stod ikke i Forhold til hendes fremragende ydre Egenskaber. Men Publikum oversaa villigt dette Misforhold og glædede sig over hendes Ansigts ædle, fine Lineamenter og den elegante, ranke Skikkelse. Det kan da ikke skjules, at naar hun efterhaanden blev en af Repertoirets Bærere, havde hun mere sine ydre Fortrin, end sine dramatiske Evner at takke derfor. Hun blev den selvsagte Fremstillerinde af de fornemme Verdensdamer og stolte Ridderfruer, og som en af hendes bedste Ydelser i dette Fag fremhæves hendes intrigante Fru Mønstrup i „Dyveke“. Ved sin Fremtræden i denne og lignende Roller aftvang hun straks ved første Syn sit Publikum en spontan Hyldest. Thi ikke blot var hun i sig selv dejlig at skue, men hun forstod til Fuldkommenhed Kostumeringens saare vigtige Kunst, og de prægtige Dragter, hvori hun altid viste sig, forhøjede yderligere Virkningen af hendes Apparition. Selv Rahbek lod sig blænde af hendes Skønhed, saa at han ved Siden af hendes „legemlige Veltalenhed“ fremhæver „Sandhedens uimodstaaelige Styrke“ i hendes Replik, og i sin Omtale af „Den Stundesløse“ betegner han hendes „Tone, Øje og Mine“ som samvirkende til den fuldkomne Illusion. Kan man saa undre sig over, at et ukritisk Publikum lod sig henrive og glemte den Maalestok, som bor anlægges, naar Talen er om stor og ægte Kunst?

Kun den nøgterne Kritikus Rosenstand-Goiske lader sig ikke bedaare til, paa Grund af hendes Legemsfortrin, at afgive en Dom, han ikke kan staa ved. Han er ugalant nok til at sige, at hendes smukke Ansigt ikke er istand til at udtrykke, hvad det skal, — det udtrykker som oftest „ikke andet end Foragt, hvilket maaske kommer deraf, at hun har en urigtig Forestilling om Udtrykket af det sande

Johan Nordal Brun.
Debut: 1889.

Adelaide Brun, f. Rantzau,
Moder til Frederik og Nordal Brun og Søster til Fru Kammersanger Hansen.
Debut: 1842.

Frederik Brun.
Debut: 1876.

Chr. Hansen som „Don Juan“.

Erhardine Hansen f. Rantzau. Debut: 1835.
Jørgen Christian Hansen. Debut: 1836.

Chr. Hansen som „Hans Heiling“.

Chr. Hansen som „Farinelli“.

Chr. Hansen som „Farinelli“.

Chr. Hansen som Lods Mikkelsen i „En Søndag paa Amager“.

Erhardt Hansen.
Søn af Kammersanger Hansen. Debut: 1864.

Doris Erhardt Hansen, f. Pfeil.
Debut: 1867.

Christian Hansen som ældre.

Familierne Brun og Chr. Hansen gennem 2 Generationer.

1773 Ædle". Med andre Ord — han anerkender paa ingen Maade, at hun besidder et ualmindeligt Talent for den sceniske Kunst. I de to modsatte Bedømmelser maa man vel søge den gyldne Sandhed midt mellem begge.

Hvorom alting er, Jfr. Astrup vedblev sit lange Theaterliv igennem at spille paa sit dejlige Ydre og at holde sit Publikum fast, hvilket simpelthen vilde have været umuligt, saafremt hun ikke havde ejet Evner over det Middelmaadige. Endnu da hun var langt ude over Ungdommens og den fuldmodne Kvindes Aar, formaaede hun at imponere ved sin junoniske Legemsskønhed, der støttedes af alle Toilettets Kunster og bares frem af en Holdning, der maaske nok var stiv, men som tillige var præget af Finhed og Noblesse. Livet var gledet hende let forbi. Hverken dyb Tænksomhed eller dyb Lidenskab havde bidraget til at fure og rynke Ansigtets bløde Linjer, og saaledes havde hun forstaaet at bevare den Skønhed, der var hendes egentlige Styrke.

I Oehlenschlägers Tragedier havde hun vanskeligt ved at finde sig tilrette. Den forstenede tragiske Tradition, hvori hun var opvokset og kunstnerisk opdraget, forhindrede hende i den inderlige Hengivelse, uden hvilken Oehlenschläger ikke lader sig tolke. Ogsaa Versfremsigelsen voldte hende, ligesom den ellers uopnaaelige Schwarz, store Bryderier. Som Svartedam i „Stærkodder" var hun majestætisk dejlig at se, men om Rollens egentlige Karakter havde hun neppe Anelse. Kun i enkelt tragisk Ydelse skal hun efter den samstemmende Dom have givet noget virkeligt Godt — nemlig som Shakespears Lady Macbeth. Her frembragte hun en Illusion, der greb Tilskuerne. I 1823 tog hun som Grevinde Orsina i „Emile Galotti" Afsked med Publikum efter en halvhundredaarig Theatervirksomhed og døde 11 Aar efter. — Hun var i mange Aar Theaterchef Hauchs Elskerinde, og han, Stormanden, var Eksekutor testamenti i hendes Bo.

— $^{27}/_{10}$ debuterede **Iver Hesselberg Urberg** som Dorantes i „Silphen", f. $^{11}/_{8}$ 1744, afg. April 1789, † c. 1802.

Iver Urberg var i Theaterverdenen en af de mærkelige Personligheder, der mere ved deres Livsførelse end ved deres Kunst gør deres Navne værd at huske. Han var en videnskabelig dannet Mand, der havde beklædt Stillingen som Overbranddirektør i Königsberg, er Fortid, der ikke skulde synes egnet som Indledning til en Skuespillers Virksomhed. At han gik til Theatret var nærmest foranlediget af hans derangerede Pengeforhold. Han synes ikke at have været helt uden Evner og udmærkede sig ialfald ved en naturlig Anstand og forblev i seksten Aar ved den danske Skueplads. Han skal have været en kivagtig og ubehagelig Personage, uefterrettelig i Tjenesten, uden Disciplin og fuld af Misundelse ligeoverfor mere begunstigede Kolleger. Da han fik den Idé at ville opføre Komedie i Provinserne, og man ikke fandt sig beføjet til at understøtte hans Forehavende, rejste han til Norge for at forevise en — Luftballon, som han uden Held havde ladet opstige i Kongens Have, og da han, tiltrods for Direktionens Ordre om at vende tilbage, forblev borte, fik han sin Afsked, mærkeligt nok med Pension, som det endog lykkedes ham at faa kapitaliseret. For disse Penge købte han i Sverrig to Bjørne, som han dresserede til Dans og andre Kunststykker og foreviste i Tyskland, indtil Bæstierne en Nat aad deres Læremester i den Stald, hvor han og de havde indkvarteret sig.

— $^{2}/_{11}$ debuterede **Johan Gottfred Kemp** som Frontin i „De tre Friere", f. $^{20}/_{11}$ 1751, sidste Optræden $^{16}/_{1}$ 1792, † $^{20}/_{11}$ 1795.

Vi har ovenfor omtalt, hvorledes man til en Begyndelse ventede at se en Afløser for Londemann i Frederik Schwarz. Da det viste sig, at man heri ikke havde set helt rigtigt, fulgte man med desto større Opmærksomhed Gottfred Kemp, hvis Udvikling syntes snarere at pege i den Retning. Kemp havde faaet en vellykket Debut i det lystige Tjenerfag og spillede med fortsat Held forskellige Henrik'er i Holberg og desforuden nogle Arv-Roller og Jacob Skomager i „Jeppe". Han besad en naturlig Pudsighed, der kom hans Kunst til ypperlig Hjælp, og iøvrigt har Rosenstand-Goiske givet et Omrids af hans Skuespillerpersonlighed, der stiller den i et tilstrækkeligt klart Lys til, at vi nu saa mange Aar efter kan se den i de væsentlige Træk:

„Han kommer Londemann nærmest af alle de Aktører, som nu ere ved Skuepladsen. Han behøver blot at komme ind paa Scenen med sit naturlige Ansigt, og Tilskuerne ved straks, at dette er en Person, man skal le af. Overalt tror jeg, at det kun fejler Hr. Kemp paa Studium og nøjere Selvkundskab om sine Talenter. De Roller, som nærme sig det fine Komiske, ere ham ikke egne."

„Naturens Skødebarn" var det Navn, der almindeligvis tillagdes Kemp, og dette Navn fortæller paa samme Tid, at han havde udmærkede Naturgaver, og at han lod det være nok, uden at han ulejligede sig med at fuldkommengøre dem ved Arbejde og Studium. Han ejede ikke Londemanns Geni, men paa et enkelt Omraade af hans Kunst besad han tilstrækkelig Evne til at erstatte ham. Havde han haft Viljen, var han sikkert bleven en betydelig og sjælden Skuespiller. Der opbevares endnu adskillige

1773 Træk fra enkelte af hans Fremstillinger, baade af Jacob Skomager, Per i „Jacob von Thyboe" og særlig af Jacob i „Erasmus Montanus". Videst i sin Kunst drev han det i sit Sammenspil som Henrik med Mad. Gjelstrup som Pernille. Det skal have været en sand kunstnerisk Fest at høre disse To spille Fjerbold med de Holbergske Repliker.

„Paa en skammelig Maade", siger Rahbek, „mistede Theatret i Kemp en af sine brugeligste og mest anvendte Kræfter". Derom berettes Følgende, der giver et godt Indblik i Kemps Karakter. Han var en Zigeunernatur, letsindig, uden Alvor. Sin Fritid tilbragte han, efter slet Skuespillervane, paa Vinknejper, optaget af de Skælmsstykker, der altid spillede ham i Hovedet, og som ikke altid var af fineste Art. Et saadan Skælmsstykke bragte ham til Fald. En Aften fandt han i Foyéren en Pung med en halv Snes Dukater. Han viste den til nogle af Kammeraterne, og han foreslog straks at omsætte den eventuelle Findeløn i Drikkevarer, og i Vinkælderen ligeoverfor Theatret realiseredes den forfløjne Tanke. Imidlertid gik Ejerinden af Pungen, Mad. Berthelsen (Frydendahl), omkring og ledte efter den. Og da hun erfarede, hvorledes Sagen hang sammen, lavede hun megen Spektakel ud af Affæren, der endte med, at et Par af Personalets mest ansete Medlemmer holdt paa, at den ikke kunde bilægges paa en for Theatret værdig Maade, uden at Kemp fik sin Afsked. Og Direktøren, Warnstedt, maatte bøje sig for Oppositionen. — Kemp døde i stor Fattigdom.

— $^{8}/_{11}$ debuterede **Jfr. Johanne Catharine Olsen**, senere **Mad. Rosing,** som Nanine i „Nanine", født $^{2}/_{6}$ 1756, sidste Optræden $^{18}/_{12}$ 1823, † $^{15}/_{1}$ 1853.

Johanne Catharine Olsen, der som Mad. Rosing vandt sig et højt anset Navn i vor Theaterhistorie, var Datter af en Vægter og havde som Barn gennemgaaet Danseskolen. Da hun som syttenaarig ung Pige debuterede, udmærkede hun sig ikke just ved paafaldende Skønhed, men der var over hendes fine Skikkelse en Ynde og Poesi, der navnlig udstraalede fra hendes sjælfulde, blaa Øjne, der bar Vidne om et bevæget indre Liv, Fantasi og ægte kvindelig Følelse. Med disse Egenskaber fik hun snart stor Magt over Publikum. Hendes legemlige Mangler traadte ganske i Skygge for den Skønhed, der udstraalede gennem hendes inderlige Spil, og ved ihærdigt Arbejde naaede hun i Aarenes lange Løb Fuldkommenheden nær, tiltrods for sin ydre Spinkelhed og tiltrods for en Stemme, der var temmelig svag.

Paa to unge Mennesker af Aand gjorde Jfr. Olsen et uudslettelig dybt Indtryk — Studenterne Rosing og Rahbek. Rosing gik til Theatret for at være i den Yndiges Nærhed. Han vandt hendes Kærlighed, blev hendes Ægtefælle, og ligesom hendes straaler ogsaa hans Navn i dansk Theaterhistorie. Rahbeks Sværmeri var af mere platonisk Art. Han indtog i det nye, unge Kunstnerhjem en trofast og paalidelig Husvens Plads, smægtede i al Ærbarhed, omend noget hysterisk, for den henrivende Kunstnerinde, medens hans Forhold til Rosing var omskiftende, idet deres kunstneriske Anskuelser ofte divergerede.

I Gotters Melodrama „Medea" som Medea og som Sigbrit i Samsøes „Dyveke", der begge gav Anledning til Avisfejder, i hvilke Rahbek kæmpede tappert paa Mad. Rosings Side, fandt den udmærkede Kunstnerinde ikke netop de Roller, i hvilke hun var kaldet til at glimre stærkest.

Fra Elskerinderne og de følelsesfulde Kvinderoller, blandt hvilke hendes Eulalia i „Menneskehad og Anger" var et sandt Mesterværk, gjorde Mad. Rosing Overgangen til de stærkere og myndigere Skikkelser, og som Kulminationen af hendes Kunst paa dette Omraade kan nævnes Ebbesens Hustru i Sanders Sørgespil „Niels Ebbesen af Nørreris", hvori hun ikke blot viste, at hun havde bevaret de store Fortrin fra Ungdomstiden, den ædle Naturlighed og dybe Kvindelighed, men at Livets Erfaringer havde beriget hendes Kunst med en aandelig Kraft, som var lutret ved alvorligt Studium og ved Omgang med de bedste af Nationens Mænd og Kvinder. Ogsaa i den Oehlenschlägerske Digtning blev Mad. Rosing af stor Betydning for vor Scene, mest maaske gennem sin Udførelse af Dronning Bera i „Hagbarth og Signe", en af de skønneste Kvindeskikkelser, Skuepladsen har haft at opvise, majestætisk i Holdning, ædel i hver Bevægelse, sand og naturlig i hver Betoning. Dronning Bera blev den sidste nye Rolle, hun paatog sig, men i sit ældre Repertoire vedblev hun endnu at virke i en Del Aar. Den 3. Novbr. 1823, Halvhundredaarsdagen for sin Debut, optraadte hun som Juta i „Niels Ebbesen", og næstfølgende 18. Decbr. betraadte hun i denne Rolle Scenen for sidste Gang. Hun virkede derefter som Eleviinstruktrice.

Efter sin Afsked fra Theatret levede Mad. Rosing Resten af sit lange Liv i Fredensborg, hvor Frederik den 6te havde givet hende Fribolig paa Slottet. Her døde hun i samme sjeldent høje Alder — 97 Aar — som blandt vort Theaters Kunstnere kun hun og Louise Phister naaede. Hun havde da været Enke i fem og tredive Aar, idet hendes udmærkede Ægtefælle allerede var gaaet bort i 1818. —

Skuespillerne Michael, Wilhelm og Johan Wiehe var hendes Dattersønner.

Michael Rosing Wiehe.
Debut: 1837.

Anton Wilhelm Wiehe.
Debut: 1844.

Johan Henrik Wiehe.
Debut: 1858.

Michael Wiehe som Chevalieren i „Ninon“.

Michael Wiehe og Hustru, Emilie, f. Thorsen. (Hidtil ukendt Billede.)

Wilhelm Wiehe i 1850.

Johan Wiehe i 1850erne.

Wilh. Wiehe d. y.
Debut: 1876.

Johanne Winkel, f. Wiehe.
Debut: 1876.

Jacques Wiehe.
Debut: 1884.

— Anton Wilhelm Wiehe d. æ.'s Børn. —

Viggo Wiehe.
Elev: 1896.
Søn af Johan Wiehe.

Familien Wiehe gennem 2 Generationer.

1773 $^{3}/_{11}$ debuterede **Jfr. Catharine Marie Morell** senere **Mad. Gielstrup** som Pernille i „Det aftvungne Samtykke“, f. $^{8}/_{3}$ 1755, sidste Optræden $^{12}/_{3}$ 1792, † $^{29}/_{10}$ 1792.

Catharine Morell var ligesom Mad. Rosing udgaaet fra Theatrets Danseskole, da hun debuterede som Pernille i „Det aftvungne Samtykke“. Til Forskel fra Mad. Rosing var Jfr. Morell en fyldig Brunette, med store, livlige, mørke Øjne. Og var Mad. Rosing følelsesfuld og sværmerisk, var Jfr. Morell fuld af skalkagtig Lune og Humør. Rosenstand-Goiske fremhæver hendes „vittige og smukt markerede Ansigt og hendes talende Blik“, og han bevidner, at hun er fuldkommen værdig den almindelige Yndest, som hun hos Publikum er i Besiddelse af“. Hun ægtede nogle og tyve Aar gammel den udmærkede Skuespiller Gielstrup.

1773 I Anledning af hendes Fremstilling af Anneke i „Den politiske Kandestøber“ siger Rahbek, at hendes Spil er et Bevis for, at „Intet er for smaat for den Store“. Ligeledes mindes han med Beundring hendes Pernille i „Julestuen“ og „Det lykkelige Skibbrud“. En af Mad. Gielstrups ypperste Perniller var dog den i „Den honnette Ambition“, der maaske alligevel blev overgaaet af den meget vanskelige Pernille i „Jacob von Thyboe“, og Rahbek beklager i Anledning af denne Rolles brillante Udførelse, at „Holberg ikke har set sig selv saaledes spillet, og at Mad. Gielstrup ikke er bleven set af ham“. Men mest smigrende var dog følgende Ytring af Rahbek, efter at have set hende i Goldonis „Huset i Oprør“: „Man kunde næsten fristes til at sige, at dersom Publikum er stundom endog indtil

1773 Uskønsomhed karrig paa Klap, turde det vel undertiden komme deraf, at hun bringer os ganske til at glemme, at det er et Skuespil og ej en virkelig Handling, vi se".

Som Fortolkerske af Molière var hun ikke mindre for træffelig, og hendes Toinette i „Den indbildt Syge" nævnes som en Præstation af højeste Rang. Hun forsøgte sig som Lady Sneerwell i „Bagtalelsens Skole" og som Mette i „Kærlighed uden Strømper" udenfor sit egentlige Fag og vandt ogsaa her et levende Bifald.

Mod Slutningen af sit ret korte Liv besejredes hendes spænstige Natur af Sygdom, men med vanlig Energi paatog hun sig endnu stadig nye Roller, som hun udførte med en Kraft, der var beundringsværdig. Tilsidst blev denne Kraft brudt, dog uden at Publikum skulde blive Vidne til Sammenbrudet.

Men da hun d. 12. Marts 1792 skulde spille Lisbeth i „Det gavnmilde Testamente", slog det hende som en tung Anelse, at hun vilde komme til at dele Skæbne med Londemann og Clementin, der begge havde betraadt Scenen sidste Gang i dette Stykke. Og hendes Anelse slog desværre til. Da hun den Aften forlod Theatret, var det for aldrig mere at gense det. Hun gik ind til et smertefuldt Sygeleje, hvorfra hun aldrig skulde rejse sig. —

1774 31/1 debuterede **Jfr. Birgitte Christine Winther** som Hertha i „Den prøvede Troskab", afg. Aug. 1805, † 18/4 1809.

Jfr. Birgitte Winther besad en fortræffelig Altstemme, og hun blev hurtig en af Syngestykkets bærende Kræfter ved Siden af Caroline Walter, hvem hun overgik i overlegen Sangkunst og større Stemmemidler, medens hun rigtignok var hende underlegen i Ynde og dramatisk Evne. Hun var monoton i Replikfremsigelse og Mimik og forstod ikke at variere sit Ansigtsudtryk i Glæde og Sorg, i Blidhed og Vrede.

Alligevel viste Jfr. Winther, hvad en uafbrudt agtpaagivende Flid formaar at udrette. Trods alle Mangler drev hun det virkelig til at blive en meget anvendt Fremstillerinde af ældre komiske Roller, af vrantne, trættekære Fruentimmer, i hvis Natur der var noget af hendes egen. Thi blandt Kammeraterne gik hun under Navn af „Mamsel Biderhvas", og man frygtede almindeligvis hendes rappe Tunge og skarpe Spydigheder. Husholdersken i „Gulddaasen" var, betegnende nok, en af hendes bedste Fremstillinger. Og Rahbek roser hendes Holbergske Magdeloner for Natur og Sandhed.

En samtidig Theaterkritiker roser hendes Geske i „Kandestøberen" som en mesterlig Figur. Han anker kun over den „Karrikatur-Idé", at hun i Scenen med Raadsherrerne var udstyret med „saa uhyre et Bæst til Skødehund, at hun knap kunde slæbe den". Dette uhyre „Bæst" af en Skødehund er som bekendt blevet Tradition, og „Karikatur-Idéen" vækker nu som dengang stærkt Bifald. Og ligesom dette Indfald blev en Tradition, saaledes gentager Jfr. Winthers Type sig i Personalet gennem Tiderne. Der findes og vil altid findes en Frøken eller Fru „Biderhvas".

— 9/3 debuterede **Nicolai Elsberg** som Lisidor i „Den nye Prøve", sidste Optr. 17/5 1802, † 14/12 1802.

I samme Sæson som Jfr. Winther debuterede Nicolai Elsberg i en Elskerrolle af lettere Karakter. Med Undtagelse af en Stemme, hvis vulgære Klang virkede stødende, var han fra Naturens Haand udmærket udrustet for dette Fag, og hvis han havde været samvittighedsfuldere i sit Arbejde, og havde han særligt været ivrig for at bøde paa sin ovennævnte Mangel, kunde han sikkert have drevet det vidt. Alligevel var der ofte i hans Fremstillinger Momenter, hvor han tilfredsstillede selv den kræsneste Dommer, og blandt hans bedste Præstationer nævnes Almaviva i Beaumarchais' „Barberen i Sevilla" og Charles i „Bagtalelsens Skole". — Det er i vore Dage oplyst, at Nicolai Elsberg havde været Tjener hos Struensee.

— 11/11 debuterede **Carl Frederik Thessen** som Lycander i „Den Stolte", afg. Juli 1796, † August 1798.

Carl Thessen var en Skuespiller af ganske underordnet Rang og i høj Grad forsømmelig i Tjenesten.

Han er bleven bekendt af en løjerlig Grund. Hans Skikkelse var saa lang og opløben som en Bønnestage, og Baggesen har for saa vidt bidraget til hans Berømmelse, som han i en af sine komiske Fortællinger udstyrer Døden med „tynde Ben, vor store Thessen lig", hvad der gav Anledning til et forbitret Fejdeskrift fra den krænkede Aktør.

Det er forunderligt at tænke paa, at Theatret holdt fast paa en Middelmaadighed som Thessen i tyve, lange Aar. Han var uden Talent og kunde sædvanligvis ikke et Ord af sine Roller. Han døde som fhv. Instruktør ved Theatret i Odense i Aaret 1798, og P. A. Heiberg skriver i den Anledning til sin Broder, der var Rektor ved Kathedralskolen: „Man har fortalt mig, at Thessen er død; det vil jeg tro, men at han er begravet, har jeg ondt ved at tro, da jeg ikke formoder, at der i Fyen findes Brædder lange nok til hans Ligkiste. Maaske har man hugget ham over." —

1775 2/10 debuterede **Jacob Arends** som Cléantes i „Tartuffe", født 1743, † 6/10 1801.

Arends blev hilst med opmuntrende Bifald som Clementins Efterfølger. Uagtet det var let at se, hvor langt han stod under Mesteren, paaskønnede man dog, at Traditionen efter Evne bevaredes. Just i Clementins Fag viste Arends sig mindst istand til at præstere noget udmærket. Dertil var hans Ansigts Udtryk for ubevægeligt, hans Træk for dvaske, uden Liv.

Som Per Degn, hvis Ydre faldt godt sammen med hans eget, præsterede han efter Rahbeks Udtalelser en virkelig kunstnerisk Ydelse. „Hr. Arends", skriver han, „spiller Per Degn med en sjælden Sandhed. Man erindre ham blot i Disputerescenerne med Montanus, især i den fjerde Akt, hvor hans inderlige Forknyttelse, naar han med grædende Taare svor paa, at det var lutter Løgn, at han var en Hane, var overmaade brav. Blandt hans Mesterrepliker hørte den Sjæleglæde og den Hurtighed, hvormed han faldt ind med Repliken: Ja, men jeg kan støbe Lys, det kan ingen Hane gøre!" —

Arends døde 1801, og ved at give en Forestilling til Indtægt for hans fattige Enke, tilkendegav Theatret, at han havde hørt til de brugelige Kræfter, hvis Arbejde fortjente Paaskønnelse. —

— 2/10 debuterede **Jfr. A. S. Jacobsen** som Dorine i „Tartuffe". Hendes Efternavn tyder paa, at hun har været Jødinde, ihvert Fald skræmmede hendes store Næse den sindssyge Konge, Christian d. VII, som fra Logen raabte, „at han ikke kunde se de andre for den". Direktionen turde ikke overhøre den enevældige Monark, og derved mistede Theatret et Talent for de ældre, komiske Roller. Jfr. Jacobsen blev degraderet til Koristinde, men hun maatte kun synge udenfor Scenen! En Aften, da hun var kommet for langt frem i Kulissen, skimtede Kongen hende fra Logen og raabte: „Madame dèr, kommer hun nu igen med sin store Næse? Tag den væk, jeg kan ikke se for den!" Saa fik hun Afsked, men ansattes ved Garderoben i den Stilling, som Dr. Ryges Kone senere beklædte med Titel af „Ornatrice". Jfr. Jacobsen blev først gift med en Figurant Colding og efter hans Død med Toldkasserer Møller i Køge. 1808 vilde Skæbnen, at det blev hende, som syede Christian d. VII's Ligdragt. 1816 tog hun Afsked som Garderobeforvalterske og 1821 døde hun, 65 Aar gl.

1776 19/1 debuterede **Jfr. Catharine Margrethe Salathé**, senere **Mad. Schall**, som Dorine i „Tartuffe", f. 1755, afg. Oktbr. 1794, † 18/12 1838.

Jfr. Salathé havde et opvakt Ansigt, livlige Øjne, en gratiøs Figur og vevre Bevægelser, altsammen Egenskaber, der vilde have gjort hende til en ypperlig Soubrette, hvis ikke hendes snøvlende Stemme havde gjort Skaar i det samlede Indtryk, hendes Fremstillinger vakte. I en Kritik over Jfr. Salathé bemærker Rosenstand-Goiske, at hvis Aarsagen til hendes mindre behagelige Udtale skulde ligge i en „Forstoppelse i de Rør, som gaa fra Pande til Næse, da kunde vel en maadelig Brug af Snustobak, kort førend hun indtræder paa Scenen, noget afhjælpe hendes Stemmes Fejl".

Om Jomfruen har taget hans venlige Raad ad notam vides ikke. —

1779 blev hun gift med Komponisten, Koncertmester Claus Schall.

1777 6/10 debuterede **Michael Rosing** som Orosman i „Zaïre", f. 19/3 1756, kgl. Skuesp. 1778, sidste Optr. 4/11 1815, † 13/10 1818.

Michael Rosings Navn er et af vor Scenes store og betydningsfulde. Han var norskfødt, og nitten Aar gammel sendtes han til Kjøbenhavn for at dimitteres som Student. Et af sit Livs afgørende Venskaber sluttede han i Rusauditoriet med Knud Lyne Rahbek, og hvad der yderligere bandt de to unge Venner sammen, var deres fælles Sværmeri for den yndige Skuespillerinde Jfr. Olsen, der blev Rosings Hustru og Rahbeks trofaste Veninde. Det var dette Sværmeri, der førte Rosing til Theatret, hvor han med sin skønne Stemme og øvrige ydre Fortrin let vandt Adgang til Syngeskolen. Som Medstifter af „Det dramatiske Selskab" kom han i nær Berøring med den udmærkede Skuespiller Schwarz, i hvem han vandt sig en formaaende Velynder. Da Rosing i 1777 debuterede som Orosman i „Zaïre" maatte enhver Kender se baade Spirerne til de herlige Evner, der senere skulde udfolde sig i saa stor Glans, og hans Mangler, Savnet af Herredømmet over Bevægelser og Mimik og den fremtrædende norske Akcent i hans Tale.

Men der var over hans Person en Ildfuldhed og i hans Spil en inderlig Hengivelse, der uvilkaarligt maatte gribe, og dejlig har han sikkert taget sig ud i det østerlandske Fyrsteskrud. Som Rosing havde debuteret i Tragedien, var det til Tragedien, hans ydre og indre Evner henviste ham. Men for et længere Tidsrum maatte han paa Grund af Forholdene spille Skuespillets Elskere, ligesom han blev meget anvendt i Syngestykkerne, hvor han gjorde fortrinlig Fyldest. Ikke heller blev det udelukkende i Tragedien, at Rosing vandt sine uforglemmeligste Triumfer. Uagtet den dygtige Rosenstand-Goiske i sine Kritiker havde udtalt en Tvivl om, at Rosing nogensinde skulde kunne blive en brugelig Karakterskuespiller, blev det netop i Karakterfaget, at han særlig kom til at udmærke sig. Alt som den

Mad. Louise Rudolfine Sahlgreen, f. Marcher.
Debut: 1842.

Ludvig Sahlgreen.
Debut: 1838.

Mad. Pauline Charlotte Frederikke Rung, f. Lichtenstein.
Moder til Kapelmester F. Rung og til Fru Sophie Keller.
Debut: 1838.

Lars Frederik Winslow som ældre.
Debut: 1845. (Hidtil ukendt Billede.)

Jfr. Henriette Andersen.
Debut: 1838.

Lauritz Christian Valdemar Nehm.
Debut: 1850.

Lauritz Eckardt.
Debut: 1850.

August Nielsen.
Debut: 1852.

Theodor Albrecht.
Debut: 1845.

Niels Peter Knudsen,
Debut: 1842.

Gunder Emanuel Gundersen.
Debut: 1841.

Carl Ludvig Gerlach.
Debut: 1855.

1777 kunstneriske Overvejelse lagde sin Dæmper paa hans ildfulde Gemyt, skabte han i dette Fag højt beundrede Skikkelser, blandt hvilke vi bør fremhæve den ondsindede Marinelli i „Emilie Galotti", Hykleren Joseph Surface i „Bagtalelsens Skole", den unge Galning Vandby i „Gulddaasen" og Grev Gert i „Niels Ebbesen". Rosings Geni kom i Tidens Løb til at udstrække sig over et meget stort kunstnerisk Omraade.

En halv Snes Aar efter sin Debut udnævntes han til Instruktør og foretog en Udenlandsrejse, der efter hans Hjemkomst satte rig Frugt baade i hans Kunst og hans ophøjede Syn paa Scenens store Betydning for Nationens aandelige Vækst. Et dansk Drama stod for ham som det Maal, hvorefter der burde stræbes af al Magt. Men, desværre — da det rette „Materiale", som Oehlenschläger kalder det Stof, Digteren byder en Skuespiller som Rosing, der da formaar at opbygge Kunstens Aladdinslotte, — da dette Materiale kom, var Michael Rosings Arbejdstid næsten helt udløben, og hans legemlige Kraft brudt, og han maatte se Andre løse de Opgaver, som hans Sjæl havde higet efter at give sig i Kast med. Tænk, hvad Rosing kunde have ydet i Oehlenschlägers herlige Tragedier, der netop, da han sad hen som en syg, værkbrudden Mand, skulde holde deres sejrrige Indtog paa den danske Scene. Men hans Evner spaltede sig i hans to Dattersønner, Wilh. Wiehe fik Heltekraften, Michael Wiehe blev Drømmeren, den tause Ridder.

— $^{10}/_{10}$ debuterede **Adam Gottlob Gielstrup** som Henrik i „Henrik og Pernille", f. $^{11}/_{10}$ 1753, afg. 1780, genengageret Febr. 1781, afg. Febr. 1804, † $^{10}/_{2}$ 1830.

Fire Dage efter Rosings Debut stod Adam Gielstrup for første Gang paa Scenen. For ham gled Debuten ikke saa let. Den formede sig snarest som en Fiasko. Og dog skulde han blive en af de fortrinligste Komikere, vort Theater har ejet. Hans første Optræden var som Henrik i „Henrik og Pernille", for hvis Tjenerfiffighed og i denne Rolle kavaleragtige Fornemhed han ganske manglede Udtryk, hvortil kom, at Schwarz kort iforvejen havde udført den med spillende Liv og Verve. Ti Dage efter tog han Revanche for sit eklatante Nederlag, da han med glimrende Bifald optraadte som Arv i „Den honnette Ambition". Her havde han fundet sit Felt. Det var ikke den fiffige Tjener, men den dumme Bonde, som han formaaede at fremstille. Hans naturlige Pudsighed og hans mageløse sjællandske Dialekt lagde ham straks i den første Scene Publikum for Fødderne.

Allerede paa et tidligt Stadium af Gielstrups Theaterbane yder Rosenstand-Goiske ham stor Anerkendelse, idet han skriver, at han besidder meget Geni, hvilket let sluttes deraf, at han spiller saa mange forskellige Slags Roller meget vel, især naar man husker paa, at han i sin Kunst er en Begynder. I Maskering var Gielstrup en Mester. Hans Ansigt, som Rosenstand siger, er i sig selv blonde og intetsigende, men ved den mindste Maling formaar han at gøre det ukendeligt. Hans Træk var ganske umarkerede, men de kunde, ved hans Maskeringskunst, modtage enhver Karakter, han ønskede at give det. En tynd Paalægning af tørre Farver gav hans Ansigt de mest forskellige Nuanceringer.

Med sit store Talent og sit sprudlende Lune maatte Gielstrup snart komme i Besiddelse af et omfattende Repertoire. Efter at han ogsaa i „Maskeraden" har udført Rollen som Arv, er hans Herredømme hurtig over denne Figur fremtidigt fastslaaet. Som Jens i „Jacob von Thyboe" var han fortræffelig, ikke mindst i „Den ellevte Juni" som Studenstrup og som Holbergs udødelige „Jeppe".

Blandt hans mesterlige Fremstillinger i det øvrige Repertoire nævnes hans Roller i „Fejltagelserne" som Tony, i „Gulddaasen" som Æbeltoft, i „Chinafarerne", „Menneskehad og Anger" og „Figaros Giftermaal". Som Medlem af Personalet var han en noget uregerlig Herre, der ofte laa i Strid med sine Kammerater og Direktionen. Hans kraftige Vilje kunde slaa om i blind Halsstarighed, og han var da ikke til at rokke af Pletten. Allerede et Par Aar efter sin Ansættelse søger han paa Grund af en formentlig Tilsidesættelse sin Afsked.

Imidlertid er han bleven gift med Jfr. Morell, der formodentlig har faaet ham ombestemt, thi efter nogen Tids Forløb tager han paany Ansættelse. Under Warnstedt's Direktorat finder han en Aften paa paa at udføre Florian i „Den sværmende Philosoph" som en fuldkommen Automat. Han bevæger ikke en Mine og staar som naglet til Scenens Gulv, og trods Kongehusets Nærværelse og Publikums Hyssen fremturer han i sin Trods — blot for at drille Direktionen og Kollegerne. Han dømmes til Blaataarn og slipper kun for Straffen, idet han melder sig syg. Paa Grund af sit Geni og sit straalende Lune faar han Gang paa Gang Afbigt for sine drengeagtige Uartigheder. Med tilsidst bliver Direktionen og han saa trætte af hinanden og det evige Kævl, at han i 1804 siger Scenen Farvel og beskæftiger sig Resten af sit Liv med Malerkunsten, som han havde dyrket, før han meldte sig i Ungdomsaarene ved Theatret. Han var allerede i 1792 bleven Enkemand, og den Kærlighed, hvormed han i Hjemmet plejede en sindssyg Datter, kaster et forsonende Skær over hans noget vanskelige Karakter. Han døde 1830, 77 Aar gammel. —

1777 $^{8}/_{11}$ debuterede **Peter Georg Busch** som Ernst i „Den kjærlige Forbitrelse", afg. $^{31}/_{1}$ 1790.

Peter Busch blev antaget ved Theatret i det Haab, at han som Tenorist kunde faa Betydning for Syngestykket, men Haabet glippede. Han forsøgtes med samme ringe Held i Skuespillet, baade i Elskere og i en saa fremtrædende Karakterrolle som Erasmus Montanus. Han var og blev talentløs.

— $^{1}/_{12}$ debuterede **Jfr. Catharine Møller,** senere **Mad. Berthelsen,** senere **Mad. Frydendahl,** som Marine i „Skovbyggeren" f. $^{30}/_{11}$ 1760, kgl. Skuesp. 1778, afg. Juni 1821, † $^{30}/_{11}$ 1831.

Jfr. Catharine Møller var, da hun debuterede, en smuk syttenaarig Pige med et dejligt Ansigt, en køn, men endnu uudviklet, Figur og en fortræffelig Sangstemme. Det Bifald, hun straks vandt ved sin Debut, var intet at regne mod den Begejstring, hvormed hun efter kun faa Aars Forløb hilstes af Publikum. Hendes dramatiske Fremstillingsevne slog sjeldent helt til, men hendes Ydre og usædvanligt fyldige, skønt klingende Sopran sikrede hende en fremskudt Stilling.

Da Fru Walter var syg, kom hun til at doublere et Par af hendes Partier. Hun kunde ikke som Kunstnerinde maale sig med denne ypperlige Aktrice, men var hende i Stemmemidler overlegen. Og fra dette Øjeblik skriver sig alle de Kalamiteter, som Direktøren Warnstedt maatte døje, idet Jfr. Møller, hjulpet i sine Bestræbelser af sin Elsker General Eickstedt, stillede sig i et spændt Forhold til sin langt rigere begavede Rivalinde, Fru Walter. Det er ikke noget elskværdigt Indtryk, man faar af Jfr. Møllers Personlighed og Karakter, men en udmærket Sangerinde var hun, og i de større Musikværkers Hovedpartier, hvori hendes store og skønne Røst kunde gøre sig gældende, blev hun Theatret til megen Gavn. Hendes interessante Ydre med det sydlandske Præg understøttede hendes Fremstillinger, der efterhaanden, da Rutinen kom til, bedredes betydeligt, saa at hun momentvis, især i lidenskabelige Udbrud, kunde præstere noget helt godt. Ja, i Kunzens Opera „Holger Danske" hævdede hun sig endogsaa med Glans ved Siden af Rosing og udfoldede en „Ild og Følelse" i sin Aktion, der overraskede, medens hun i Stemmens brillante Kunst overgik baade ham og alle sine Medspillende. Men ogsaa i Roller, der præsenterede sig med et mindre fordringsfuldt ydre Apparat, f. Eks. som Anna i „Høstgildet", hvor hun fandt Udtryk for stilfærdig Inderlighed, og som Skomagerkonen i „Dragedukken", vidste hun i Tidens Løb at fængsle. Her var ikke Lejlighed til at brillere med sanglig Effekt eller til, hvad hun ofte havde for Vane, at sætte i med fuld Kraft og træde frem i Prosceniet for at slynge Tonerne ud i Rummet som en ufin Appel til Publikums Applaus. Her gjaldt det at virke med Kunstens ægte Midler, og hun viste, at ogsaa det formaaede hun. Jfr. Møller blev i 1790 gift med Kapelmusikus Berthelsen og i 1797 med den i vor Theaterhistorie navnkundige Skuespiller Frydendahl, og i det Hele strakte hendes Løbebane ved Scenen sig over det lange Tidsrum af 43 Aar. —

1778 $^{21}/_{2}$ debuterede **Jfr. Marie Cathrine Dewegge,** senere **Mad. Preisler,** som Pyrrha i „Deucalion og Pyrrha", f. $^{19}/_{12}$ 1761, kgl. Skuesp. Maj 1778, sidste Optr. $^{25}/_{4}$ 1797, † $^{28}/_{5}$ 1797.

Jfr. Caroline Dewegge's Debut indviede en i høj Grad indholdsrig, men meget stormende Theatercarrière. Om hendes — og forresten ogsaa om hendes Ægtefælles — Navn straaler baade Talentets og Zigeunertilværelsens Nimbus i et sælsomt Farveskær. Alene Jfr. Deweggеs pragtfulde Ydre med den dejlige Figur, de livfulde Øjne og opvakte Ansigtstræk vilde have sikret hende Publikums Interesse. Men dertil kom en udmærket Talestemme, der ogsaa i Sang formaaede at gøre sig gældende, og det var saaledes let forklarligt, at hun blev modtaget med stormende Bifald. Men i den nærmeste Tid efter Debuten følte man sig skuffet. Den unge Piges store udvortes Gaver støttedes ikke af den nødvendige aandelige Kultur. Med al sin Skønhed var Jfr. Dewegge en lad og uordentlig Natur, der ved en ret anmassende Fremtræden maatte udfordre selv den skaansomste Kritik.

Rosenstand-Goiske var hende ikke naadig. Han frakender hende ligefrem Anstændighed til at fremstille en virkelig Dame og raader hende til at aflægge det frække Væsen. Og Rahbek fortæller i sine „Erindringer", at hun blev „synligen tilsidesat, hvori maaske hendes skødesløse Udvortes og hendes Elskovshandel havde nogen Del".

Med denne Elskovshandel forholdt det sig som følger. Den unge, fintdannede Student Joachim Daniel Preisler, en Søn af den højtansete Hofkobberstikker og Professor ved Akademiet, var bleven dødelig forelsket i den dejlige Jomfru Dewegge, hos hvem han daglig gjorde Besøg under det smukke Paaskud at ville yde hende musikalsk Vejledning. Den unge Preisler var foruden at kunne tale Fransk og Tysk meget musikalsk, og han stod netop i Begreb med at begynde en diplomatisk Løbebane og havde faaet Ansættelse som Privatsekretær hos Ministeren Bernstorff. Kærlighedsforholdet til Jfr. Dewegge kom derfor højst mal à propos og vakte den største Opstandelse i hans Familie og megen Opsigt i det sladdervorne Kjøbenhavn.

Bernstorff udbad sig Oplysning om denne delikate Affære hos Theatrets Direktion, og den unge Preisler for-

Louise Antoinette Augusta Tuxen, f. Bournonville, August Bournonvilles Datter.
Debut som Danserinde: 1843.
Efter Maleri af Edv. Lehmann, tilhørende hendes Søn, Generalløjtnant A. Tuxen, Viborg.

1778 sikrede, at hans Besøg hos Jomfruen kun fandt Sted til Kunstens Fremme, og at det paa ingen Maade var hans Hensigt at indlade sig i intimere Forbindelse med Damen. Tre Maaneder efter var han ikke destomindre forlovet med Jfr. Dewegge. Samtidig lod han sig forlyde med, at man havde opfordret ham til at gaa til Theatret, men at han aldrig kunde tænke paa at foretage et saadant Skridt, der vilde lægge hans Moder i Graven. Tre Dage efter ansøgte han om Ansættelse, to Maaneder senere giftede han sig, og det paafølgende Aar debuterede han. Ægteskabet blev ulykkeligt, den letsindige unge Preisler svirede og drak.

Denne stærkt bevægede Krise, Mad. Preisler saaledes gennemgik paa forskellig Maade, havde haft en gavnlig Virkning baade paa hendes menneskelige og kunstneriske Væsen, og den renere Luft, hun i Samlivet med Preislers dannede Familiekreds havde indaandet, havde vel ogsaa Del i hendes Udvikling. Hendes Skønhed fik et noblere Præg, hendes Intilligens skærpedes, og da der tilmed ved Fru Walters Bortgang tilfaldt hende en Mængde Roller, der passede for hendes Naturel, vandt hun paany frem i Publikums Gunst og hørte i en halv Snes Aar til dets erklærede Yndlinge.

I Fremstillingen af kokette Verdensdamer, af muntre og ildfulde Elskerinder, kom ingen hende nær. Hendes medfødte Talent gennemgik en rig Udvikling. Hun opnaaede i Lystspillet en Konversationsfærdighed, som var betydelig, og der var over hendes Præstationer en alvorlig Bestræbelse for at yde det Bedste, hun formaaede. Blandt hendes fortrinligste Roller nævnes Lady Teazle i „Bagtalelsens Skole“, Susanne i „Figaros Giftermaal“, Grevinde Orsina i „Emilie Galotti“ og Opvartningspigen Birgitte i „Kinafarerne“, hvori hun henrev Publikum ved sit Lune og indtagende Ynde. Men hendes Ægteskab var ikke skikket til i det borgerlige Liv at give hende det moralske Rygstød, hvortil hun med sin overfladiske Natur trængte; Ægtefolkene skiltes. Preisler indgik et nyt Ægteskab; og Mad. Preisler levede efter Skilsmissen et uordnet Liv og var bestandig Genstand for Rygter, der stillede hendes moralske Vandel i det grelleste Lys. Bekendt er den Maade, hvorpaa hun i 1797 fejrede sin seksogtrediveaarige Fødselsfest. Efter Forestillingen overraskede en Del af hendes mandlige Kammerater ved Theatret hende med et Besøg i hendes Hjem. De vilde sætte hende i Forlegenhed. Thi hvorfra skulde hun i sit uordnede Hus skaffe Aftensmad til de selvindbudne Gæster. Men Mad. Preisler vidste Udvej. Hun pantsatte i Hast alle sine Gæsters Overtøj hos en Jøde og bød dem paa et kosteligt Maaltid, som de saaledes selv havde betalt.

Kort efter døde den engang saa forgudede Skuespillerinde.

— $^{8}/_{3}$ debuterede **Jfr. Inger Birgitte Aaslew,** senere **Mad. Clausen,** som Lisette i „Kærlighedsbrevene“, f. $^{25}/_{1}$ 1762, afg. Juni 1828, † $^{21}/_{7}$ 1843.

Jomfru Aaslev debuterede i Sangspillet som en køn, sekstenaarig Pige med et Par store, udtryksfulde Øjne, men en noget spæd Talestemme og en Sangstemme, der ikke var synderlig stærkere. Hun blev venligt modtaget, og Publikum saa hende med Behag i Komediens Ingenueroller og i Syngestykkets mindre Partier. Som en af hendes bedste Præstationer fremhæver Rahbek Lisbeth i „Erasmus Montanus“, hvor han navnlig har bemærket hendes ypperlige Betoning af Replikken: „Men er det muligt, at Rasmus Berg kommer hjem imorgen?“

Paa sin ældre Alder, som Mad. Clausen, brød et naturligt Lune mere og mere frem i hendes Spil, et Lune, der formede sig som virkningsfuld, tør Komik og gjorde hende til Indehaverske af et stort Repertoire af hoffærdige, indbildske Damer, Sladdersøstre og latterlige Madammer. — Hendes Mand var Theatrets mangeaarige Regissør H. A. Clausen. Selv tjente hun Thalia i 50 Aar.

1779 $^{26}/_{1}$ debuterede **Joachim Daniel Preisler** som Leander i „Det unge Menneske paa Prøve“, f. $^{16}/_{11}$ 1755, kgl. Skuesp. Maj 1779, flygtet $^{18}/_{4}$ 1762, ansat som Sufflør 1801—02, † $^{2}/_{4}$ 1809.

Ovenfor, under Redegørelsen for Jfr. Dewegge, senere Mad. Preislers Løbebane, havde vi Lejlighed til ogsaa at omtale hendes Ægtefælle, Joachim Daniel Preislers Personlighed. Her vil det da være tilstrækkeligt at notere, at den sorgløse Letsindighed, der prægede ham som Menneske, prægede i lige Grad hans sceniske Virksomhed, hvilket var saa meget sørgeligere, som hans Evner og Opdragelse synes at have prædestineret ham til at blive en ypperlig Skuespiller, der kunde have gjort baade sin Stand og Theatret Ære. Hans Debut havde ikke været absolut heldig. Hans smukke Ydre maatte tiltale, men man fandt, at han manglede omtrent alle andre Betingelser for Scenen. Man kaldte hans Ansigt stereotypt, hans Person stiv og affekteret, Stemmen hæs og hans Spil uden ægte Natur. Men det varede ikke længe, før han gjorde disse strenge Domme tilskamme, da han havde erhvervet sig den fornødne Rutine. Hans Skikkelse, der havde medfødt Anstand, og hans livfulde Temperament gjorde ham ypperlig egnet til at fremstille unge Verdensmænd og lystige Intriganter, hvis glatte Ydre er parret med Elegance og en let Anstrøg af Komik. Fra Roller af denne Art gjordes Overgangen til de fuldt bevidste Skurke, som f. Eks. Tartuffe, indtil han i

1779 „Balders Død“ som Loke naaede til Fremstillingen af selve det legemliggjorte onde Princip. Men da han havde naaet en virkelig anset Stilling, tog den Upaalidelighed og Ligegladhed, der var hans Natur, i den Grad Overhaand, at han forspildte sin Lykke.

En Aften i 1792 udeblev han fra Forestillingen, og inden denne var forbi, erfarede man, at han hemmeligt havde forladt Byen med den unge Aktrice Jfr. Fredelund. De to Flygtninge vendte kort Tid efter tilbage til Byen, men da var selvfølgelig deres Stilling ved Theatret for bestandig forbrudt. Jfr. Fredelund fik sin skamferede Ære repareret ved et Ægteskab, men for Preisler var der ingen Redning. Han forfaldt mere og mere, fristede et kummerligt Liv ved Undervisning i Sprog og Musik, optraadte stundom i Provinserne og ved forskellige nordtyske Selskaber, giftede sig paany med en tysk Skuespillerinde, og den kundskabsrige Mand, den i mange Retninger udmærkede Kunstner, maatte prise sig lykkelig ved en Tid at blive Sufflør ved den Scene, hvis Pryd han burde have været. Han var nu en Ruin af sig selv, og da han gik bort i sit 55de Aar, var Døden en Befrielse. Skifteretten vurderede da hans Bo til — 9 Rdlr. og 5 Skilling.

1781 $^{14}/_{6}$ debuterede **Peter Rasmussen Saabye** som Grev von Kronborg i „Greven af Valtron“, f. $^{1}/_{8}$ 1762, kgl. Skuesp. Mai 1786, sidste Optr. $^{24}/_{2}$ 1810, † $^{8}/_{8}$ 1810.

Den nittenaarige Peter Saabye vandt straks ved sin Debut stærkt Bifald og hævdede i næsten en Menneskealder sin Stilling som Publikums Yndling, især af Damerne beundret for sin uimodstaaelig indtagende Personlighed, af Herrerne som et Mønster paa elegant Fremtræden og Paaklædning. Han var ogsaa i andre Retninger ypperligt udrustet. Hans Stemme var klar og velklingende, hans Figur smuktbygget, hans Ansigt fint og fuldt af Liv. Han besad yderligere en god Tenorstemme. Det falder derfor af sig selv, at hans Talent henviste ham, baade i Lystspil og Syngestykker, til de muntre Kavalleres, de flagrende Elskeres og de elskværdige Galninges Rollefag, hvori han vandt stor og almindelig Yndest.

Saabyes Anstand og slebne Væsen aabnede ham let Adgang til de bedste Selskabskredse, en Undtagelse paa hine Tider fra den uskrevne Lov, der gennemgaaende udelukkede Theatrets Kunstnere fra de Dannedes Omgang, en Omstændighed, der væsentlig skyldtes det slette Ry, hvori Personalets Moral stod i det almindelige Omdømme. Det kan i denne Sammenhæng anføres, at Direktionen, i Bestræbelsen for at hæve Standen i Medborgeres Øjne, stundom greb til Midler, som snarere fremdrog end dulgte de mislige moralske Tilstande bag Kulisserne. Saaledes var det mildest talt et uheldigt Paafund, da man tilkendte Jfr. E. Morthorst et Gratiale som en „Belønning for Dyd og ulasteligt Levned“, hvorved altsaa Theatrets øvrige Damer stilledes i en generende Modsætning til det præmierede Dydsmønster.

Direktionen kaldte i 1800 Saabye „en god Husholder“ og gav ham derved en Kompliment, som den desværre kun sjældent havde Grund til at give hans Kolleger.

1784 $^{31}/_{9}$ debuterede **Jfr. Johanne Caroline Elisabeth Morthorst,** senere **Mad. Dahlén,** som Charlotte i „Det foregivne Hexeri“, f. c. 1770, kgl. Skuesp. Maj 1786, Afsked Juni 1827, † $^{28}/_{7}$ 1845.

Jfr. Morthorst, den senere Mad. Dahlén, i Ægteskab med den ved Theatret ansatte svenske Danser af dette Navn, debuterede som fjortenaarig og viste sig i Besiddelse af en udmærket Stemme, en Sopran, der særligt blev uddannet for Koloratursang. Hun opnaaede ikke nogen Plads i første Række, da hendes dramatiske Kapaciteter stod i Misforhold til hendes fortræffelige Stemmemidler. Hendes Aktion var for stillestaaende, hendes Naturel uden Temperement. Hun fik nogen Anvendelse i Skuespillets godmodige Ungpigeroller og var heldigst, da hun paa de senere Aar gik over i det ældre Rollefag, hvor hun blev en Del paaskønnet. Mest kendt blev hendes Navn derigennem, at hun tildeltes det i den foregaaende Karakteristik omtalte Gratiale for „Dyd og ulasteligt Levnet“. — En af hendes Efterkommere er fhv. Skuespillerinde ved det kgl. Theater Fru Soffy Walleen f. Rosenberg.

1785 $^{18}/_{10}$ debuterede **Jfr. Maren Kragh,** senere **Mad. Poulsen,** som Miche i „Den døve Elsker“, f. c. 1773, kgl. Skuesp. Aug. 1792, † $^{21}/_{2}$ 1804.

Jfr. Kragh havde Anlæg for Soubrettefaget, men opnaaede aldrig nogen Position ved Theatret. Dertil var hendes ret usympathetiske Personlighed for fripostig og raffineret i sine Udtryk og hendes Udtale for snøvlende. Hun benyttedes baade i Skuespillet og Syngestykket, men Overskou siger, at hun sædvanligvis spillede „med en Uforskammethed og Plathed, som hendes lille, næsvise Person gjorde aldeles utaalelig“. Hun var Solodanseren Lars Poulsens første Hustru og blev kun 31 Aar gl.

— $^{12}/_{12}$ debuterede **Lars Ibsen** som Buschmann i „Juliane von Lindorak“, afg. Sept. 1801, † $^{31}/_{2}$ 1805.

Lars Ibsen havde vakt Forventninger, der ikke blev indfriede. Han var en rutineret Privatskuespiller og havde en taalelig Sangstemme og et upaatvivleligt komisk Talent. Men han savnede Dannelse og Smag, Mangler, paa hvilke

Waldemar Price.
Elev: 1849.

Juliette Price.
Debut: 1849.

Carl Price.
Debut: 1859.

Carl Price som „Jean de France“.

Tegning af Edv. Lehman.
Sophie, Juliette og Amalie Price.

Waldemar Price i „Napoli“.

Juliette Price som „Sylfiden“.

Ellen Price som „Sylfiden“.

Amalie Price-Hagen.
Debut: 1852.

Sophie Price.
Elev: 1848.

Mathilde Price.
Debut: 1867.

Ellen Price (de Plane).
Solodanserinde: 1903. Afg. 1913

Familien Price ved det kgl. Theater gennem 2 Generationer.

1785 hans ringe Intelligens ikke formaaede at raade Bod. 1800 ansattes han som Garderobeforvalter.

1786 $^{10}/_{1}$ debuterede **Jfr. Marie Christine Fredelund** som Angelique i „Den nye Prøve“, afg. $^{16}/_{4}$ 1792, † $^{6}/_{11}$ 1797 som **Mad. Luplau.**

Jfr. Fredelund havde vist Evner som Danserinde. En Fodskade foranledigede, at hun forsøgte sig som Skuespillerinde. Hun var smuk og tækkelig og ved sin Debut vandt hun Bifald. Men Rahbek modvirkede hende og vilde ikke indrømme hende ringeste Talent, og hun optraadte derfor kun meget sjeldent. Mest bekendt er hendes Navn blevet derved, at hun lod sig bortføre af Preisler. Med det samme var der sat en Stopper for hendes fremtidige Carrière ved Theatret. Tre Aar senere bad hun om at blive genansat med Elevgage. Rørende skrev hun: „Blændet af glimrende Løfters falske Glans, ledsaget af idelig gentagne, ved en opbrusende Lidenskabs Hæftighed uimodstaaelige Overtalelser, tog jeg i et Ufornufts Øjeblik den overilede Beslutning at forlade min Post tilligemed Fædrelandet, for paa et andet Sted at nyde den Lykke, jeg troede her ej at kunde naa“. Forinden Direktionen sendte Ansøgningen til Kongen, forlangte den, at hun skriftlig skulde spørge sine tidligere kvindelige Kolleger, om de havde noget imod hendes Genansættelse; alle gav deres Samtykke, og Mad. Preisler, som havde Grund til at være den mest krænkede, skrev: „Jeg har heller intet imod hende og vil ønske hende lykkelig“, men da hun var unødvendig for Theatret, modsatte Kronprinsen (Fr. d. VI) sig hendes Bøn. Hun døde to Aar efter.

— $^{7}/_{12}$ debuterede **Peter Jørgen Frydendahl** som Belcour i „Vestindianeren“, f. $^{18}/_{10}$ 1766, kgl. Skuesp. Aug. 1792, afg. $^{30}/_{4}$ 1793, ansat paany $^{11}/_{3}$ 1795, fra $^{21}/_{5}$ 1816 Instruktør, sidste Optr. $^{2}/_{10}$ 1835, † $^{20}/_{2}$ 1836.

Frydendahl, der skulde blive en af de største Skuespillere, det danske Theater har ejet, blev i Begyndelsen af sin Løbebane af Publikum kaldt „Jammerdal“, hvilket tilstrækkeligt antyder den ringe Anseelse, han nød i det almindelige Omdømme. Som saa mange andre blandt vor Scenes Stormænd, naaede han per ardua op imod astra. Kun Rosenstand-Goiske og den store Schwarz saa straks bag den unge Mands kejtede Væsen det utvivlsomme Talent. Maaske vidste de, hvad der først i Almindelighed er oplyst for Nutiden, at han var uægte Søn af Kammerherre Warnstedt. Selv lod han sig ikke skræmme af Modgangen. Han havde den sikre Tro paa sin Evne og en fornem Stolthed, en brændende Energi, der bragte ham til i Stilhed at arbejde flittigt og begejstret for at vinde frem. Alligevel havde Theatret tabt Taalmodigheden, saafremt Warnstedt ikke havde indgivet Ansøgning til Majestæten om, at Frydendahl „endnu et Aar eller to maatte blive paa Prøve med den ham tillagte Løn som Elev“ — hvilket vilde sige 10 Rdlr. om Maaneden. Og da Frydendahl endelig var kommen over det døde Punkt og havde haft Lejlighed til at vise, hvad han duede til, var Publikum ham dobbelt bevaagen. Og allerede mens han endnu stod ved sin Carrières Begyndelse, var han anset som en af Theatrets betydeligste Kunstnere, hvis Talents Omraade spændte vidt.

En stolt og statelig Personlighed var Frydendahl at se, høj og rank og af udmærket smuk Legemsbygning. Et Ansigt med regelmæssige, stærke Træk og store, livfulde Øjne. Hans Skikkelse var præget af en medfødt Værdighed, hans Ydre paa samme Tid mandigt, skønt, interessant og imponerende. Hans Talestemme var malmfuld. Han var i sit Liv korrekt og afmaalt, saa ganske fri for sin Stands almindelige Lyder, han gjorde sig ikke gemen med dem af Personalet, der holdt til paa Vinstuerne, og han udnyttede sin Fritid med Læsning og med Studiet af sin Kunst.

Sin mandige Vilje viste han, da han følte sig fornærmet af Theatrets Chef og forlangte sin Afsked og var borte to Aar. Ved sin Genkomst modtoges han med aabne Arme af Publikum, og i sin Kunst gik han nu fra Sejr til Sejr.

Frydendahls Talent var i de Roller, hvori det fremtraadte i hele sin Styrke, ligesaa fyldigt og aandrigt som Schwarz's, og dets Omfang var større end hos nogen tidligere og senere Skuespiller. Det kan med Rette siges, at ingen kunstnerisk Opgave laa udenfor hans Omraade: udsvævende unge Mænd, overgivne Galninge, anstandsfulde Elskere, fuldendte Kavallerer, fornemme Narre, indbildske Verdensmænd, enfoldige Oldinge, pudsigt forelskede, gerrige eller joviale gamle Folk — han formaaede at gengive dem alle med beundringsværdig Originalitet og med en individualiserende Sikkerhed, der gjorde, at hver af hans sceniske Skikkelser stod som et klart, indtil de mindste Enkeltheder udarbejdet Karakterbillede, der var helt forskelligt fra alle tidligere. For blot at nævne en Side af hans store Galleri var hver enkelt af de Militærpersoner, han skabte, ulig den anden — lige fra den ved sit jævne Væsen elskelige Oberst Tosber i „Vinhøsten“ til den martialske Major Schreckenfeldt eller den forfløjne Dragon i „De to Grenaderer“. Der var mellem dem alle kun den Lighed, at de fra Top til Taa bar Præget af Soldaten. Hans statelige Figur og hans Ansigt, hvis Adel og Skønhed var saa fremtrædende, kunde han pludseligt omdanne, saa at de blev villige Redskaber til Fremstillingen af de mest burleske Individer. Han havde ved ihærdigt Studium opnaaet et saadant Herre-

1786 dømme over sin Stemme, at han kunde benytte den som Udtryk for enhver Stemning lige fra den buldrende Vrede til den sagteste Hvisken. Han var en Mester i Dialekten og i at gengive de forskelligste Taleejendommeligheder. Hans glimrende Basstemme lod han glimre i Syngestykkerne, ja, selv i Operaen skaffede den ham et Repertoire, der ved sin Forening af karakterfuld Sang og fint pointeret Dialog maaske blev det, hvori mange beundrede ham mest. Var han end størst som komisk Skuespiller, var hans Geni dog mægtigt nok til at kunne fyldestgøre i Tragedien. Hvad vilde Oehlenschläger have gjort, om han ikke, før Ryge, havde havt Frydendahl til Fremstillingen af Hakon Jarl? En rigere udrustet Kunstner end Frydendahl har vor Scene ikke ejet. I sin Bog om Fru Phister fortæller Elith Reumert om Ludvig Phisters næsten tilbedende Beundring for hans store Forgængers mægtige sceniske Personlighed. „Vorherre vilde skabe en Skuespiller — og saa skabte han Frydendahl!“ sagde Phister, og i en saadan Udtalelse har man i faa Ord en Maalestok for, af hvilken Betydning han har været for den danske Skueplads i det næsten halve Aarhundrede, hvori han virkede.

— $^{14}/_{12}$ debuterede **Hans Christian Knudsen** som Oldfux i „Den Stundesløse“, f. $^{4}/_{3}$ 1763, kgl. Skuesp. Maj 1793, sidste Optr. $^{27}/_{11}$ 1815, † $^{4}/_{8}$ 1816.

H. C. Knudsen var endnu Lærling i Murerhaandværket, da han fremstillede sig for Kammerherre Warnstedt. Denne Mand, der ellers var fordomsfri overfor det taabelige Hovmod, der i lange Tider havde krævet, at en Aktør ved det kgl. Theater burde være Student, fandt dog, at det var en Smule anstødeligt at rekrutere Personalet med Haandværksdrenge, og foreløbig blev Knudsen afvist. Saa maatte Maalet naas ad Omveje. Knudsen skaffede sig Arbejde ved Arveprinsens Hof. Han var en køn, beleven og opvakt Fyr, og han vandt baade Prins Frederiks og Enkedronningens Gunst, og da han med Hendes Majestæts Anbefaling i Lommen paany fremstillede sig for Warnstedt, var Isen brudt, selv om Personalet ligeoverfor Direktionen beklagede sig over, at en „Kalkslager“ skulde have Lov til at faa Adgang til den kgl. Scene. Og da Knudsen havde debuteret og tiltrods for de Rygter, man havde faaet udspredt om hans Uduelighed, havde gjort stor Lykke som Oldfux i „Den Stundesløse“, maatte man stikke Piben ind. Det var for en Begynder en rentud forbavsende Præstation, som maatte vække de største Forventninger, selv om Kritiken bebrejdede Debutanten, at han ikke vogtede sig tilstrækkeligt for Overdrivelse. Ved at fremhæve denne Skavank, havde man straks lagt Fingeren paa det saarbare Punkt i Knudsens Kunst. Mangel paa Maadehold i hans Komik, men sikkert var og blev det, at Theatret i ham havde erhvervet en Kraft af fremragende Betydning, og han fik da ogsaa øjeblikkelig kongelig Ansættelse og et stort Repertoire.

Hvor Opgaverne hørte til de store, løste Knudsen dem med kunstnerisk Alvor og fin Beregning af Virkningen, men hvor han manglede Respekten for det Stykke, hvori han optraadte, viste han den omtalte Svaghed for Overdrivelse, idet han ofrede Sandheden for Hensynet til den øjeblikkelige Lattereffekt. Han indlod sig i saadanne kunstnerisk mindre betydende Roller sjeldent paa at afdæmpe sin Komik og sit altfor sprudlende Lune efter Helhedens Farvetone. Men morsom var han, og han var Publikums erklærede Yndling. Baggesens Dom over ham i kort Begreb lyder saaledes: „Han havde et sjældent Talent af stort Omfang, et Geni, der var ligesaa betydeligt som det var forkælet, og som derfor opoffrede sig selv, Sandheden og Skønheden, for at tækkes Tilskuerpøblen“. Baggesen beundrede ham, men harmedes over hans kunstneriske Udskejelser. Og da Schwarz og Rosing i Foraaret 1800 i deres Egenskab af Instruktører skred ind mod den Buffokunst, som havde vundet betænkelig Udbredelse, var det nærmest Knudsen, de tænkte paa.

Knudsen var som Menneske vennesæl og varmhjertet med Trang til Godgørenhed og med et glødende patriotisk Sindelag. Han var i 1801 ved Siden af Søofficererne Dagens Helt. Efter Slaget paa Rheden, da han havde iværksat sin første Indsamling til de Faldnes Efterladte, blev han benaadet med Medaillen pro meritis. 1809 var han den første Skuespiller, som blev Dannebrogsmand. Forøvrigt blev han ogsaa — Færgemand ved Jægerspris.

Som den store Kunstner Knudsen var, formaaede han ogsaa at gøre sig fortrinligt gældende i alvorlige Fremstillinger, der stod rene og klare som faste og ypperlige Karakterskildringer, der virkede ved dens Naivitet og Naturlighed. Ogsaa han blev en af Syngespillets Hovedstøtter med sin smukke og bøjelige Basstemme, som han forstod at anvende med Kraft, Ildfuldhed og Smag i alvorlige Partier, medens han i komiske Sangroller med beundringsværdig Lethed gav Figuren den Røst, han i sit overstrømmende Lune faldt paa at udstyre den med.

1787 $^{15}/_{3}$ debuterede **Mad. Christine Frederikke Siersted** som Dorine i „Tartuffe“, f. c. 1767, afg. Maj 1793, † $^{14}/_{7}$ 1825.

Madam Siersted havde et udmærket Theaterydre, men havde ondt ved at skaffe sig Anerkendelse, da Rahbek, hvis Ord som Kritikus havde en Del Vægt, i sin Omtale af hende bestandig anstillede Sammenligninger mellem

1787 hende og den ansete Mad. Gielstrup. Disse Trakasserier i Forbindelse med den Omstændighed, at hun havde stadig Hang til Hæshed, bevirkede, at hun snart trak sig tilbage.

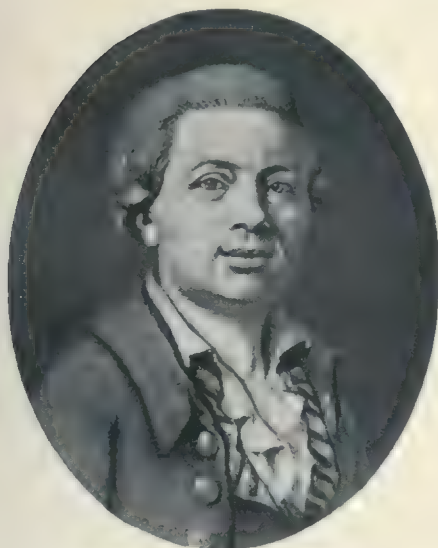
— 28/11 debuterede **Jfr. Christiane Schmidt** som Jacinta i „Den falske Formodning“, kgl. Skuesp. Aug. 1792, afg. Aug. 1804, † 17/5 1821.

Den tyveaarige Jfr. Schmidt havde været ansat ved Balletten, da hun debuterede som Skuespillerinde. Hende var Rahbek gunstigere stemt og beklager, at Direktionen ikke paaskønner hende tilstrækkeligt. I sit tiltalende Ydre, sit livlige Væsen og i sin gode Tale- og Sangstemme havde hun gode Betingelser for som Soubrette at udfylde den Plads, der ved Mad. Gielstrups Bortgang var bleven ledig. Skønt hun baade som Pernille og i andre Lystspilroller havde vist sig Theatret nyttig, tog hun tidligt sin Afsked.

1788 uden Held. I Gammelmandsfaget fandt han derimod bedre Anvendelse. Bournonville fortæller, at Due havde to Roller, hvori han var ypperlig; den ene var den skikkelige, godtroende Hr. Visberg i „Gulddaasen“, den anden en stakkels vanvittig Olding i Kotzebue's Ridderdrama „Deodata“. Hans gribende Spil deri fremkaldte stormende Bifald og skaffede Forestillingen en Række rigtbesatte Huse. Theaterchef Hauch skrev i 1817 „at Dues eksemplariske Opførsel og gode moralske Karakter havde erhvervet ham hans Foresattes saavelsom alle Andres Agtelse og Kærlighed“.

1789 16/4 debuterede **Carl Moritz Køhne** som St. Albin i „Faderen“, f. 1770, kgl. Skuesp. Maj 1789, afg. Juni 1797, † 18/11 1811.

I Indstillingen til Kongen angaaende Køhnes Ansættelse skrev Direktionen i 1789: „Hans tydelige og varme Udtale,

Hardenack Otto Conrad Zinck.
Syngemester 1788—1817.

Ludvig Zinck.
Syngemester 1817—42.

Marie Elisabeth Zinck, f. Thomsen.
Debut: 1808.

Otto Zinck.
Debut: 1855.

Josephine Amalie Zinck, f. Lund.
Debut: 1858.

August Zinck.
Debut: 1859. Syngesufflør.

Familien Zinck gennem 3 Generationer.

1787 28/11 debuterede **Jfr. Christiane Boyetta Steenberg** som Isabella i „Den falske Formodning“, f. 29/12 1766, afg. Juli 1796, † 8/6 1845.

Jfr. Steenberg optraadte som Sopransangerinde, men hun gjorde kun smal Lykke, og efter ni Aars Virken fik hun sin Afsked med Pension. Hun ventede paa Døden i næsten 50 Aar, og da den endelig kom, var ved Theatret ingen tilbage af dem, hun havde virket med; hun var i saa høj Grad glemt, at selv Direktionen tvivlede paa, om hun overhovedet havde eksisteret. Men da Præsten J. H. Paulli bevidnede, at hendes store Fattigdom var ham bekendt, og da Bedemanden erklærede, at den Afdøde ikke efterlod sig saa meget, at hun „med den ringeste Ligvogn kunde blive begravet“, foreslog Jonas Collin, at man burde udbetale 15 Rdlr. for dog at faa hende i Jorden. — Hun fik altsaa en Begravelse, som svarede til hendes Liv.

1788 16/10 debuterede **Johan Christoffer Due** som Carl i „Forvandlingerne, f. c. 1760, kgl. Skuesp. Aug. 1792, afg. Juni 1829, † 23/12 1836.

Due var en tækkelig ung Mand, der nød godt af, at han i en paafaldende Grad lignede Rosing baade i Ansigt og Figur. Han fik Lov at forsøge sig i Kavallerroller, men

1789 hans gode Deklamation, og hans ikke urigtige Begreb om sine Roller lader haabe, at han i det ældre Fag ej skulde blive uheldig“. Haabet gik ikke i Opfyldelse, og da hans Protektor, Warnstedt, var afgaaet fra Direktørposten, skrev Efterfølgeren Ahlefeldt: „Køhne er saa slet, og saa har han ikkun et Øje“. Efter sin Afsked blev han Forretningsmand i Skindergade.

1790 19/11 debuterede **Ferdinand Ludvig Vilhelm Lindgreen** som Frontin i „Den forliebte Autor og Tjener“ (betraadte Scenen første Gang 30/1 1788 som Korist i „Cora“), f. 10/4 1770, kgl. Skuesp. Aug. 1792, sidste Optræden 6/12 1838, Afsked Juni 1841, † 18/6 1842.

Den Forening af Sanddruhed og komisk Kraft, som Rahbek siger var Kendemærket paa den berømte Lindgreens Fremstilling af Holbergs „Jeppe“, var Kendemærket for hele hans Kunst. Han holdt sig tæt op mod Naturen og hadede af et ærligt Hjerte at skaffe scenisk Effekt paa Bekostning af Sandfærdigheden. Og netop fordi man aldrig mærkede „Hensigten“, Forudberegningen eller Forberedelsen til et virkningsfuldt Kup, — netop fordi hans Aktion fra først til sidst havde den jævne Troværdigheds Præg og viste os Menneskers Tankegang og Tale,

1790 Holdning og Bevægelser med en mageløs Naturtroskab, netop derfor var Lindgreens Kunst saa umiddelbart henrivende.

Der var over hele hans Personlighed og sceniske Fremtræden noget ægte, nationalt Dansk, der gjorde ham dobbelt beundret og dobbelt elskelig. Hans brede, noget undersætsige og førladne Skikkelse og hans ærlige, joviale Ansigt havde den danske Gennemsnitstypes ægte Træk, ligesom hans tørre Lune, hans lette Henkasten af de pudsigste Bemærkninger og hans mest lattervækkende Replikkers Fremkomst som halvt ubevidste og uskyldige Apropos'er. Og det var da ogsaa i det nationale Repertoire, at Lindgreen vandt sine mest uforglemmelige Sejre. Og Holberg var og blev særlig den Digter, for hvis Vid Lindgreen fremfor nogen Anden blev Talerøret. Jo hyppigere han spillede disse Henrik'er, desto mere udarbejdede han dem. Som Troels i „Barselstuen", hans Skolemester i „Julestuen" og hans Gert Westphaler gav han mesterlige Fremstillinger. Men højest naaede han vel som „Jeppe", hvori han fortsatte Traditionen fra Gielstrup, og som han selv overgav i Arv til Phister. Han gennemførte Rollen med en Sikkerhed i Dialekt og i Gengivelsen af Bonden indtil de mindste Træk, saa at han utvivlsomt har overgaaet Forgængeren. Han var fra ung fortrolig med den landlige Type, og den storslaaede Troskyldighed og vidunderlige Naivitet, han forstod at give Udtryk, kom ham her yderligere til Hjælp. Men selvfølgelig ydede Lindgreen ogsaa udenfor Holberg den mønsterværdigste Kunst i en Mængde Karakterroller med de forskelligste komiske Afskygninger. Og store Sejre vandt han ikke mindre i sin Fremstilling af Figurer, hvor den ægte Følelse gennembryder den komiske Skal, hvor det Rørende og Snurrige har indgaaet en tæt Forening og paa samme Tid frembringer Tilskuerens Smil og Taarer. Kun hvor det Gribende, det Ædle og dybt Alvorlige fremtræder selvstændigt, uden at parres med Humoren, savnede hans Personlighed Evnen til at skabe den fuldkomne Illusion. Hans nationale Særpræg var ham endvidere for meget i Kødet baaret, til at hans særegne Form for Komik kunde finde Udtryk for den Art af Roller, hvor Komiken skal være af fin, skarp og hofmandsmæssig Natur, som f. Ex. i „Hamlet"s Polonius, eller af saa fremmedartet Natur som i „Corregio"s Battista, hvis italienske Slyngelagtighed han ikke formaaede at gengive, saa at Tilskuerne overbevistes om Gengivelsens Sandhed. — Lindgreen var, som det i vore Dage er oplyst, Halvbroder til det attende Aarhundredes største Skuespillerinde i Danmark, Caroline Walter, og han oplevede — ligesom sin Efterfølger Phister og hans Efterfølger Olaf Poulsen — at fejre sit 50 Aars Jubilæum.

1793 24/9 debuterede **Hans Andreas Clausen** som Lord Trinket i „Den skinsyge Kone", f. 1760, sidste Optr. 8/12 1828, † 5/12 1831.

H. A. Clausen drev det aldrig til mere end at blive en meget anvendt Brugbarhed i Intriganternes og de muntre Elskeres Rollefag. Han knyttedes væsenligt til Theatret som Erstatning for Preisler, da denne maatte anses som tabt for Scenen. Clausen var, da han modtog Engagementet, Hof- og Stadsretsprokurator og betragtedes ikke som en almindelig Debutant, men fik strax Ansættelse som kgl. Skuespiller. Han var baade en dannet og flittig Mand og besad et Talent, der ikke gik i Dybden. I 1799 overtog han Stillingen som Regissør og fik i en Menneskealder en betydelig Indflydelse paa Theatrets kunstneriske Ledelse, hvilket just ikke blev til Gavn for Institutionen, da hans Smag var overfladisk og Hensynet til ham selv og hans Familie et af hans ledende Principer. — Han var gift med Skuespillerinden J. B. Clausen f. Aaslev, og hans Datter var Skuespillerinden Sophie Amalie Clausen gift Schou.

— 26/11 debuterede **Jfr. Eline Marie Smidth, senere Md. Heger,** som Lucette i „Den gode Moder", f. 13/12 1774, kgl. Skuesp. Aug. 1794, sidste Optr. 13/1 1832, afsk. Juli 1834, † 7/6 1842.

Jomfru Smidth var udgaaet fra et fattigt og ret ulykkeligt Haandværkerhjem, hvor hun maatte hjælpe Moderen med allehaande trælsomt Arbejde, og rimeligvis for at kunne tjene sit Afdrag til Husholdningen blev hun som halvvoxen anbragt paa Theatrets Danseskole, hvor hun hurtigt vakte Opmærksomhed ved sit Ydre, der var af en ædel og usædvanlig Skønhed, og den udmærkede Mad. Rosing, der følte sig hendragen til hende som til en Natur, der var beslægtet med hendes egen, aabnede hende sit Hus og forberedte hende til Gerningen som Skuespillerinde. Nitten Aar gammel debuterede den yndige, unge Pige, der med sit smukke Ydre hurtigt vandt Publikums Hengivenhed, rank som hun var af Skikkelse, gyldenhaaret og blaaøjet med et Udtryk af sværmerisk Vemod, en ægte nordisk Skønjomfru. Først hendes anden Debut, som Emilie i Lessings berømte Sørgespil „Emilie Galotti", bød hende en Opgave, der var hendes Talent værdig. Den berømte Henrik Steffens udtaler sig i begejstrede Vendinger om hendes Fremtræden.

„Jeg erfarede", fortæller han, „at en ung Pige, hidtil fuldkommen ukendt, vilde optræde som Emilie. Neppe kan en ung, smuk Skuespillerinde vise sig første Gang for Publikum mere gunstigt, end naar hun træder ind som

1793 Emilie, ængstelig og forskrækket. Den naturlige Angst forener sig med den, Rollen fordrer. Jeg troede her for første Gang at se en Fremstilling med al Sandhedens og Virkelighedens Magt. Jeg formaaede hele Stykket igennem ikke at skille Personen fra Skuespillerinden. Hun gjorde et saa dybt Indtryk paa mig, at jeg syntes, hun oplevede alt det Frygtelige, og da Faderen stødte hende Dolken i Brystet, var jeg i Fare for at vække mine Naboers Opmærksomhed".

Eline Marie Smidth var Genstand for Publikums Tilbedelse, og man lukkede Øjnene for de Fejl, der kunde hefte ved hende. Det Præg af jomfruelig Uskyld, som hvilede over hendes Skikkelse, bevægede uvilkaarligt alle Hjerter. Og mange var de, der sukkede for den Skønne. Henrik Steffens var paa Afstand forelsket i hende, — hans Bolig laa i Nærheden af hendes, og han var lykkelig, naar han saa hende. Og et andet, endnu yngre Hjerte, bankede hende heftigt imøde. Den sextenaarige Adam Oehlenschläger brugte alle sine Sparepenge for at nyde Synet af hende som Tilskuer i Theatret, og han optog halvt ubevidst det Ideal i sig, som senere foresvævede ham, da han digtede sin Valborg og Thora. Ogsaa Rahbek var forelsket og friede uden at blive den lykkeligt Udkaarne. Den lykkelige blev Jens Steffen Heger, Broderen til Kamma og Christiane Heger, der henholdsvis blev Rahbeks og Oehlenschlägers Hustruer. Kærligheden førte Steffen Heger til Scenen, og i 1797 blev han viet til den Tilbedte, og som Mad. Heger vandt Jfr. Smidth sine uvisnelige Laurbær i Begyndelsen af det følgende Aarhundrede, da hun i Oehlenschläger fandt den Digter, i hvis Værker hendes legemlige og sjælelige Fortrin kom til at vise sig i den skønneste Belysning. Hvilken scenisk Kunstner — selv blandt de største — har ikke sin Begrænsning? Man kan om Mad. Heger sige med nogen Ret, hvad Overskou betoner, at hun mere følte end spillede sine Roller og derfor kun fandt fuldtlødige Udtryk for de Skikkelser, der følte som hun selv. Heftighed, Vrede, Trods og Lidenskab formaaede hun kun sjeldent at fremstille med tilstrækkeligt stærke Farver. Men Ingen i Datiden evnede som hun at vise Kvinden — Kvindens Ømhed, Fromhed og blide Elskelighed paa Scenen. — Hun blev Moder til Skuespillerinden E. F. M. Heger, som var gift med Skuespiller Wilh. Holst.

1796 18/2 debuterede **Mad. Mariane Bournonville f. Jensen** som Josepha i „Armod og Højmodighed", f. 1768, sidste Optr. 19/5 1797, † 29/8 1797.

Samme Aften som Rose sidste Gang betraadte Scenen, debuterede den sextenaarige Jfr. Mariane Jensen med afgjort Held i Galeottis nye Ballet „Den skuffede Vankundighed". Balletten havde just dengang mistet sin fejrede Primadonna, Jfr. Frølich, og med desto større Glæde modtog man derfor den smukke Debutantinde, der udmærkede sig ved megen Ynde og en ikke ringe mimisk Begavelse.

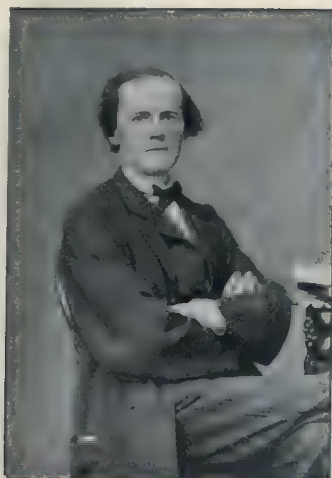
Da den fortrinlige Danser Antoine Bournonville i Foraaret 1792 optraadte som Gæst i Kjøbenhavn, forelskede han sig i Jfr. Jensen, der nogle Aar senere gik over til Skuespillet, hvor hun lejlighedsvis havde gjort god Tjeneste i Smaaroller og vist Evne. Nu fik hun sin egentlige Debut som Aktrice og spillede baade i „Armod og Højmodighed" og i „Figaros Giftermaal" med en Finhed og Ynde, der lovede en smuk Fremtid.

Men just som der ved Mad. Preislers Død blev baade stor Plads og stor Trang til Mad. Bournonvilles Talent, blev alle Forhaabninger skuffede. Paa den sidste Spilleaften i Sæsonen 1796—97 havde Mad. Bournonville under meget Bifald udført Paulines Rolle i „Den snedige Brevvexling", og en Ugestid senere døde Mad. Preisler. Men inden den nye Sæson begyndte, var ogsaa den Afløserinde, man havde gjort Regning paa, lagt i Graven — ikke tredive Aar gammel.

— 14/4 debuterede **Jens Steffen Heger** som Figaro i „Figaros Bryllup", f. 17/9 1769, kgl. Skuesp. Maj 1796, sidste Optr. 21/4 1817, † 8/3 1855.

Steffen Heger var en ung Student med mangesidig Begavelse. Han vilde først være Maler og gik paa Akademiet, hvor han var Thorvaldsens Duskammerat. Da Faderen modsatte sig hans videre Uddannelse som Kunstner, var han en Tid Huslærer paa Landet, og da han som sexogtyveaarig kom tilbage til Hovedstaden, forelskede han sig i den unge, indtagende Skuespillerinde Jfr. Eline Marie Smidth og gik til Theatret for at være hende nærmere, og som ovenfor nævnt indgik han Ægteskab med hende.

Steffen Heger var en ret mærkelig Personlighed. Han havde i private dramatiske Selskaber lagt dramatiske Evner for Dagen, og som Figaro i Beaumarchais' „Figaros Bryllup" vakte han ved sin Debut betydelige Forventninger. Som alle af den Heger'ske Slægt var han en Original med en dannet Aand, rig Fantasi og udrustet med udmærkede Kundskaber, men Originaliteten kunde hos ham ofte give sig Udslag i Bizarrerier og sære Meninger, som han imod alle velmente Raad haardnakket holdt fast ved. Det var saaledes hans Mening, at en Skuespillers sande Kunst viste sig i Udførelsen af Roller, der var hans Personlighed imod, — og han fastholdt endvidere den An-

Theodorus Rasmussen.
Debut: 1840.

Fru Wilhelmine Rasmussen, f. Luplau.
Debut: 1836.

Jens Carl Stephanus Bruus.
Debut: 1840.

Fru Ida Rothe, f. Liebert.
Debut: 1844.

Fru Emma Cortes, f. Meier.
Debut: 1845.

Frk. Caroline Lehmann.
Debut: 1848.

Fru Betty Smidth.
Debut: 1836.

Fru Caroline Recke-Madsen, f. Lumbye. Debut: 1851.

J. F. S. Dorph-Petersen.
Debut: 1867.

Frk. Camilla Lerche.
Debut: 1855.

Severin Abrahams.
Debut: 1868.

Fru Johanne Krum-Hunderup, f. Schmidt. Debut: 1869.

Fru Emma Sanne.
Debut: 1864.

Axel Grandjean.
Debut: 1869.

Frk. Rosalinde Thomsen, ɔ: Magda v. Dolcke. Debut: 1859.

Carl Wulff.
Debut: 1867.

1796 skuelse, at den ægte Kunstner burde forsmaa al den ydre Hjælp, som Maskering, Forandring af Organet og andre Midler til Frembringelse af Illusion, formaar at yde ham. Og man forstaar let, at han ved at overføre saa mærkelige Theorier til Praxis maatte berøve sine Fremstillinger den Virkning, som ligger i, at deres indre Sandhed støttes og staar i Overensstemmelse med Figurernes ydre Attributer. Imidlertid leverede han fortrinlige Fremstillinger, ikke mindst, ligesom hans Hustru, i de Oehlenschlägerske Skuespil. Hans Ejnar Tambeskælver var i „Hakon Jarl"s første Udførelse den Figur, der virkede sandest, — ogsaa hans Vilhelm i „Axel og Valborg", Giulio Romano i „Corregio" og hans Kong Ingild i „Stærkodder" var ypperlig Kunst. Og blandt andre af hans Roller nævnes Horatio i „Hamlet" med stærke Lovord. Det mærkedes altid i hans Fremstillinger, at han stod adskillige Trin over de fleste af sine Medspillende i Aandsudvikling og Dannelse, hvilket ikke mindst lagde sig for Dagen i hans udmærkede Versbehandling. Og hans klangskønne Organ og hele mandige Personlighed gav altid hans Fremtræden Sikkerhed og Vægt.

Men af forskellige Grunde følte han sig ikke tilfredsstillet ved sin Stilling som Skuespiller — ikke heller ved en Skuespillers Stilling overhovedet. Trods hans fine, gennemnoble Personlighed var Omgangen med ham paa Theatret vanskelig for hans Omgivelser, og da han følte sig forbigaaet ved Besættelsen af Instruktørembedet, søgte han sig i 1817 løst fra sin Stilling og tilbragte Resten af sit Liv med at skrive mange, mest anonyme Bøger, og døde først som fem og firsindstyveaarig Olding i Marts 1855.

Blandt hans Efterkommere i lige Linje er Censor P. A. Rosenberg og Skuespillerinden Fru Soffy Walleen, f. Rosenberg.

— $^{23}/_{9}$ debuterede **Ole Rongsted d.æ.** som Altdorf i „Kun sex Retter", f. 1768, kgl. Skuesp. Decbr. 1796, sidste Optr. $^{22}/_{2}$ 1823, † $^{1}/_{3}$ 1823.

Ole Rongsted var i sit Væsen Borgerligheden selv, noget gammelmandsagtig og langsom i Vendingen. Derfor slog han ikke til ved sin Debut i en Rolle, der var hans Natur ganske imod. Først da han optraadte som Don Bartholo i „Barberen i Sevilla" aabenbarede han sit Talent fra en Side, man maatte anerkende.

Han ejede et Lune af en egen knastør Art, som hans dybe Røst gav forøget Snurrighed, og i Holbergs Komedier var han mange Gange udmærket paa Plads, om han end aldrig kom til at regnes i første Række blandt Theatrets Kræfter. De betydeligste Holbergroller, han fremstillede, var Leonard i „Maskeraden", Herman von Bremen i „Den politiske Kandestøber" og fremfor Alt Corfitz i „Barselstuen", der blev hans Glansrolle, som han fremstillede overordentlig naturligt paa en Maade, der baade gjorde den gamle Mand naragtig og sympathetisk for Tilskueren.

Endnu otte Dage før han døde, optraadte Rongsted i „Korsridderne". Han var en stilfærdig, pligttro Skuespiller, der navnlig for den Holbergske Komedies Vedkommende efterlod et Savn, der viste sig større, end man i hans levende Live vilde have troet. — Han var pater familias for den Skuespillerslægt, som bar Navnet Rongsted. Sønnen var Ole Rongsted d. y., Broderen var Hans Rongsted, hvis Kone var den dygtige Skuespillerinde Mad. Rongsted f. Leth. Endnu vor Tid har kendt Provinsskuespillere af Navnet Rongsted.

1797 $^{25}/_{4}$ debuterede **Jens William Kruse** som Bastian i „De forliebte Haandværksfolk", f. 1775, kgl. Skuesp. Novbr. 1797, afg. Juli 1821, † $^{16}/_{2}$ 1823.

Samme Aften som Mad. Preisler viste sig paa Scenen for sidste Gang, havde Kruse sin Debut. Han blev en Kunstner af Betydning for Theatret, og hans Virksomhed er mærkelig som et Exempel paa, at medfødt Geni kan gøre sig gældende, selv hvor det har hjemme i en ukultiveret, næsten raa Personlighed.

Hans Figur var velbygget, og hans Stemme havde en smuk og stærk Klang. Men han var uden al Dannelse, plump i sin Færd, en Svirebroder og Libertiner af lav Rang. Men — naar han stod paa Scenen, var det, som om han var forvandlet. Instinktmæssig forstod han sin Rolles Karakter og fremstillede den med forbausende Sikkerhed. Og han viste en Intelligens, man ikke vilde have tiltroet ham. Sagen var, at han var født Skuespiller. Unge og gamle Taaber, glade Bønder, latterlige Oldinge — Alt forstod han at gengive med fuldkommen Ægthed. Rahbek sætter Kruses Arv i „Maskeraden" jævnsides med Gjelstrups og Knudsens, og ikke mindre ypperlig var hans Studenstrup i „Den ellevte Juni".

Men endnu forunderligere var det, at han i alvorlige Karakterroller fremtraadte med en Anstand og Værdighed, ja, med en imponerende Højhed, der næsten kunde vække Ærefrygt, saa at han ved sit Foredrags Varme og sin Skikkelses Adel hævdede sig som jævnbyrdig med Rosing og Schwarz. Hans udmærkede Organ, der ogsaa i Syngestykket besad en malmfuld Basklang, gav Replikkerne Fylde og Paalidelighed, der vakte saa meget større Forbauselse, som man vidste, at baade hans Følelse og Opfattelse var af overfladisk Karakter. Han spillede saaledes Erkebispen i „Axel og Valborg" med imponerende Højhed, og

1797 den snilde Biskop Popo i „Palnatoke" blev ved hans mesterlige Udførelse næsten Tragediens Hovedrolle. I hans gribende Fremstilling af Eneboeren Silvestro i „Corregio" levendegjorde han Fromheden og den dybeste Medfølelse. Overalt var det Intuitionen, det medfødte Geni, der anviste ham Vejen mod Maalet. Ogsaa indenfor sit særlige Fag var Kruse ofte fortræffelig. Han kunde fremstille den friske Kækhed, han kunde være rig baade paa det bredeste Lune og paa inderlig Følelse, og i det musikalske Skuespil blev han Theatret en Støtte af første Rang; baade i det lette Sangspil og Operaen præsterede han fortrinlig Kunst. Kun naar han optraadte i sin Samtids Dragt saa' han simpel ud og kom tilkort i sin Kunst.

Men — desværre handlede Kruse som en Ødeland med sine herlige Naturgaver. Allerede førend han var bleven fyrretyve Aar, havde han i Vinkældrene omkring Theatret begravet baade sin Hukommelsesevne og sit Talent. Og efterhaanden tilsatte han Publikums Velvilje og var, da Theatret i 1821 nødsagedes til at afskedige ham, et fuldkomment Vrag, for hvem Døden, neppe to Aar senere, kom som en Befrielse. Hans Indbo blev vurderet til — 4 Rdlr.

— $^{2}/_{5}$ debuterede **Peter Erik Heinsvig** som Jabol i „Jøden", f. 1774, kgl. Skuesp. Aug. 1797, sidste Optr. $^{10}/_{4}$ 1822, † $^{17}/_{5}$ 1822.

Før Heinsvig debuterede som Skuespiller havde han været ansat ved Balletten. Han gjorde ved sin første Fremtræden endel Lykke men, om han end blev meget anvendt, blev han dog aldrig noget betydeligt Medlem af Personalet. Overskou siger, at han som Skuespiller egentlig kun slog igennem i de Roller, hvor Manererne fra Danseskolen — „den ham egne løjerlige Dansemesterslingren" — kunde passes ind. Selv bedømte han i en Ansøgning sine Evner saaledes: „Vel er mit Rollerepertoire ikke stort, dog er mit Fag ikke lidet udstrakt. Til Tjener, Herre, Jøde, Petitmaitre, gammel Mand, ja, endog som Elsker bruges jeg, og uagtet denne store Forskellighed er jeg temmelig overbevist om — den høje Direktion tilgive mig denne Selvtillid — at ingen Rolle er af mig fordærvet, nogle ere godt udførte og flere med stort Held".

— $^{18}/_{5}$ debuterede **Eline Kirstine Beck** som Gurli i „Indianerne i England", f. $^{16}/_{9}$ 1782, kgl. Skuesp. Novbr. 1797, Afsked Juni 1802, † $^{4}/_{8}$ 1857.

Eline Beck var, som Oehlenschläger, hvis Legekammerat hun havde været, fortæller, „en nydelig Blondine, fuld af elskværdig Skalkagtighed og Ynde", og i hvem han for en Tid fik sig „en munter Forgabelse", da hans Sværmeri, Eline Marie Smidth, ved hendes Ægteskab med Steffen Heger, var forduftet.

Hun var femten Aar, da hun debuterede og indtog Publikum ved sin friske Ungdom. Og senere fortryllede hun Tilskuerne som Rosina i „Barberen i Sevilla" og i forskellige Syngestykker. Thi hun besad, foruden sin yndefulde og skelmske Naturlighed, en god Sangstemme.

Mon ikke den purunge Adam Oehlenschläger har skrevet dette, hidtil ukendte Vers, som stod i Adresseavisen (1797, Nr. 257) ved Eline Becks Konfirmation?

„Højtidelig Du svor for alles Fader:
At elske Ret og Dyd og fremme dem.
Held, — om — naar Templets Alter Du forlader —
Dig Mindet følger i Thalias Hjem!
Da skal Du længe vorde Søstres Lærerinde:
Og — trods en ussel Fordom — Himlens Bifald vinde!

Eline Beck havde ogsaa i det alvorlige Rollefag Lejlighed til at lægge udmærkede Evner for Dagen, saa at det af Publikum føltes som en stor Skuffelse, da hun paa Grund af Ægteskab med Herredsfoged, senere Justitsraad Falbe i Odense, allerede i 1802 trak sig tilbage fra Scenen. — Hun var Datter af den tidligere omtalte Skuespiller og Forfatter B. H. Beck.

— $^{15}/_{12}$ debuterede **Adam Oehlenschläger** som Fændriken i „Fændriken", f. $^{14}/_{11}$ 1779, kgl. Skuesp. Marts 1798, afg. Jan. 1800, † $^{20}/_{1}$ 1850.

I Slutningen af Aaret 1797 havde det kgl. Theater en Debut at opvise, der straaler med en mærkelig Glans i dets Historie, ikke fordi den var videre lovende — den var nærmest uheldig — men fordi Debutantens Navn var Adam Oehlenschläger. Det var den vordende Digterkonge, hvem en ubestemt Kunstnertrang havde ført til Theatret. Heller ikke hans paafølgende Roller indbragte ham Berømmelse som Aktør. Kun en enkelt skaffede ham nogen Paaskønnelse. Han siger selv herom i sine „Erindringer":

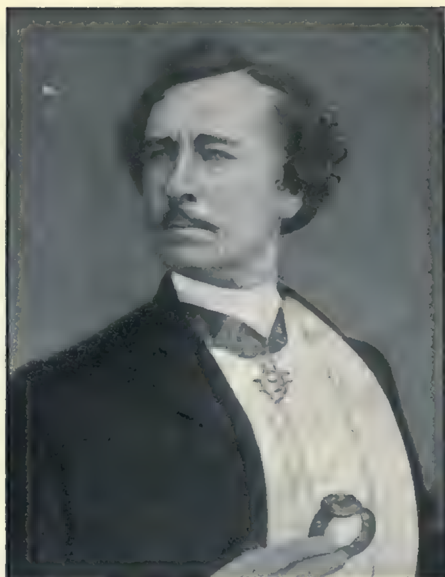
„Vi havde valgt Kings Rolle i Todes „Søofficerer" til en af sine Debuter. King er en brav Karl, som taler godt for sig, og det, mente Rosing, kunde vi nok komme ud af. Men King er noget kedsommelig og præker for meget, og det mandige, han skulde have, kunde min Drengeagtighed ikke erstatte med en Kunst, som jeg ligesaa lidt endnu var i Besiddelse af. Imidlertid hørte man dog ved denne Optræden, at jeg havde et godt Organ og en god Diktion. Det Ridderlige i Torben Oxe, som jeg ogsaa spillede, kunde jeg naturligvis heller ikke fremstille, og Undseligheden og

Fritz Hultmann som Klint i „Genboerne“.

Bentine Marie Nielsen i „Rosa og Rositta“.

Fritz Hultmann i „Ringen“.

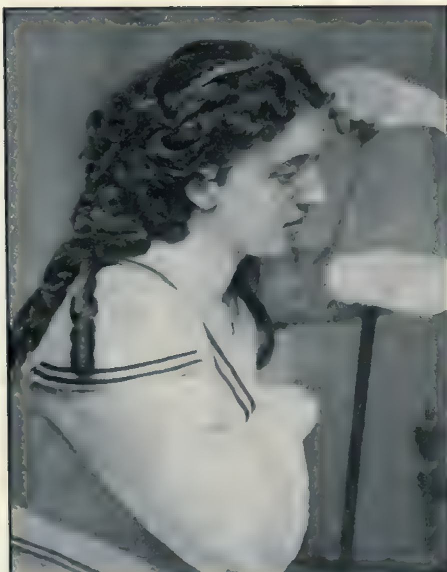
Frk. Bentine Marie Nielsen.
Debut: 1852.

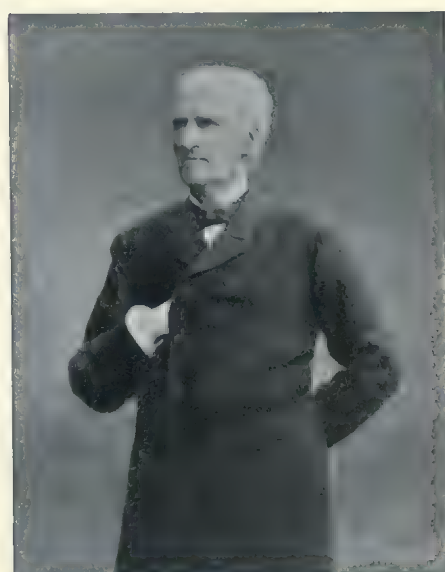
Fritz Wilhelm Hultmann.
Debut: 1843.

Fru Johanne Emilie Liebe, f. Egense.
Debut: 1853.

Fru Liebe som Margarethe i „Faust“.

Theodor Liebe som ældre.
Debut: 1845.

Frk. Julie Smith, ɔ: Fru Paetz.
Ungdomsbillede.

Frk. Julie Smith, ɔ: Fru Paetz.
Ungdomsbillede.

Fru Julie Paetz, f. Smith,
70 Aar gl. (1913).

Frk. Charlotte Bournonville.
Debut: 1859.

Frk. Julie Margrethe Smith, ɔ: Fru Paetz.
Som Debutant i 1858 — 15 Aar gl.

Frk. Vilhelmine Brenøe.
Debut: 1857.

Frk. Marie Benedichtsen, ɔ: Fru Meyer.
Debut: 1853.

Frk. Agnes Monrath.
Debut: 1859.

Julius August Steenberg.
Debut: 1856.

Valdemar Kolling.
Debut: 1854.

Valdemar Kolling i „De fattiges Dyrehave".

Frk. Laura Müller i „Søstrene paa Kinnekullen". Debut: 1850.

1797 Frygten tillod mig ikke at yttre Følelse, hvilket desuden er vanskeligt i denne ulykkelige Elskers korte Scener med den Dyveke, som ikke elsker ham. Først som Cederstrøm i Kotzebues „Armod og Højmodighed“ slog jeg mig løs i de kærlige Scener med den elskende Louise og indhøstede stærkt Bifald“.

1797 Det varede noget, inden man kunde fatte sig efter denne kategoriske Tiltale, men da hans Talent var „aldeles undværlig for Skuepladsen“, fik han omsider d. 3. Januar 1800 sit Ønske opfyldt. Han optraadte sidste Gang d. 30. Nov. 1799. I et mismodigt Brev mange, mange Aar senere skrev Skuespilleren N. P. Nielsen til Heiberg: „Hvad var

Harald Paetz og Julie Paetz, f. Smith, som Jokum og Lisbeth i „En Søndag paa Amager“. 1862.

1797 Hans Skilsmisse fra Theatret er betegnende for hans impulsive, varmblodige Natur. Han var bleven mulkteret for en lille Fortalelse, og øjeblikkelig afsender han til Direktionen følgende lakoniske Skrivelse: „Grunde have aftvungen mig den Beslutning at forlade Theatret. Den første og sidste Godhed, Direktionen viser mig, er, saa snart som muligt at udvirke min Afsked hos Hs. M. Kongen“.

1797 Oehlenschläger blevet, dersom han ikke, til Lykke for ham, havde været en daarlig Skuespiller?“

— $^{16}/_{12}$ debuterede **Jfr. Marie Guldberg** som Sophie i „Vejen til Ødelæggelse“, kgl. Skuesp. Febr. 1798, afg. Oktbr. 1819, † $^{17}/_{7}$ 1838.

Jfr. Guldberg havde ved sin Debut gjort saa megen

1797 Lykke, at man endogsaa nærede Haab om, at hun skulde kunne erstatte Savnet af de store Tab, Skuepladsen i den senere Tid havde lidt. Men — ak — de skønne Haab bristede hurtigt og i en forbausende Grad. Man kom til Erkendelse om, at hun var nærmest umulig, og tre Aar efter sin Debut blev hun endogsaa udhysset i den samme Rolle, hvori hun havde vundet Publikums enthusiastiske Bifald! Mere end de fleste kom hun til at føle Sandheden af, at aura popularis er en svigefuld Vind! —

1798 $^{18}/_{1}$ debuterede **Jfr. Johanne Catrine Ebbesen**, senere **Mad. Foersom**, som Louise i „Den værdige Fader", f. $^{16}/_{8}$ 1779, kgl. Skuesp. Febr. 1798, afg. Juli 1821, † $^{9}/_{8}$ 1850.

Jfr. Johanne Ebbesen var en purung og smuk Figurantinde. Men hendes Stemme var tynd og udtryksløs. Hun havde den ikke usædvanlige Lod: i Begyndelsen af sin Løbebane som Skuespillerinde at blive anset for yndig, gratiøs og fuld af Følelse, hvorfor hun fik en venlig Modtagelse af Publikum, for senere mere og mere at skubbes tilside som en kedsommelig og talentløs Fremstillerinde af Roller i anden og tredje Plan.

Men som den betydelige Shakespeareoversætter, Skuespiller Peter Foersoms udmærkede Hustru vil hendes Navn dog blive bevaret fra Forglemmelse. —

— $^{19}/_{1}$ debuterede **Jean Pierre Pio** som Spatzier i „Virtuosen Nr. 2", f. $^{18}/_{4}$ 1778, kgl. Skuesp. Marts 1798, afg. Juli 1811, † $^{17}/_{5}$ 1867.

Efter nogle Aars Forløb trak Jean Pio sig tilbage fra Skuespillet, træt af den uretfærdige og chikanøse Tilsidesættelse, for hvilken han var Genstand.

Han havde været en af Danseskolens mest lovende Elever, da han forsøgte sig som Skuespiller med mere end almindeligt Held. Han havde et fortræffeligt Ydre, en sjelden skøn og malmfuld Talestemme og var i det Hele udstyret med udmærkede Midler og viste sig tillige i Besiddelse af saa betydelige Evner, at han sikkert vilde være bleven Theatret til overordentlig Nytte, om man havde agtet mere paa hans sande Værdi. Han viste et afgjort Talent i Roller af den mest forskellige Art og erhvervede sig stor Yndest hos Publikum. Selv Partier, hvori en Schwarz og Gjelstrup havde brilleret, viste han sig voxen. Men netop derfor søgte de, hvem han stod i Vejen, og som havde Alderens tvivlsomme Prærogativ, ved alle mulige Intriger at hindre hans Fremgang, saa at han efterhaanden fik færre og færre Opgaver tildelt, og da han ikke følte sig anlagt til at tage den ulige Kamp op og ikke vandt den fornødne Medhjælp hos Direktionen, takkede han af. — Pio blev Dansclærer paa Officersskolen og døde som Krigsraad i 1867, 89 Aar gl. Den senere Skuespiller af samme Navn var ikke af hans Slægt.

— $^{15}/_{2}$ debuterede **Magnus Stoud Constantin O'Donnel** som Bergstrøm i „Chinafarerne", f. 1777, † $^{2}/_{5}$ 1809.

O'Donnel havde en Tenorstemme af en sjelden Velklang og Bøjelighed, men han var i sin Aktion saa kold og stiv og kejtet baade i ydre og indre Forstand, at han umuligt kunde skabe sig en Position, hverken som Operist eller — endnu langt mindre — i Skuespillet. Han blev kun 32 Aar gl. Skuespillerinden Louise O'Donnel f. Thomsen var hans Hustru.

— $^{18}/_{10}$ debuterede **Peter Thun Foersom** som Jacob i „Gamle og nye Sæder", f. $^{20}/_{2}$ 1777, kgl. Skuespiller Jan. 1799, sidste Optr. $^{8}/_{1}$ 1817, † $^{24}/_{1}$ 1817.

Peter Foersom var en jysk Præstesøn og blev Student fra Ribe Latinskole, hvis Rektor, en Broder til P. A. Heiberg, sikkert har paavirket ham i litterær Retning, hvorved Foersom hævede sig til det høje Dannelsestrin, der senere skulde udmærke ham blandt Standsfællerne.

Efter et utvungent og lystigt Studenterliv meldte han sig i Slutningen af det 18de Aarhundrede ved Theatret, hvor han debuterede uden synderligt Held. „Hr. Foersom er ikke morsom", var i nogen Tid et Rim, der var i Alles Munde, og som hæmmede hans Mod og bidrog til, at et tankeløst Publikum forholdt sig køligt til hans Bestræbelser efter at vinde frem. Jo højere Foersom satte sit Maal som Kunstner, desto mere modløs maatte han blive ligeoverfor den Modstand, han mødte. Allerede et Par Aar efter sin Debut var han ved at opgive Kampen. Han søgte Pladsen som Sufflør og følte det som en Skuffelse, at han ikke fik den. Men eftersom Rosings Svagelighed tiltog, fik Foersom Lejlighed til at overtage en Del af hans Repertoire, og man fik Øjnene op for, at han var mere end en Brugbarhed. Saa kom Oehlenschlägers Skuespil, og i dem var Foersom med sin Følelse og sin fine Intelligens paa Plads, selv om hans ydre Betingelser ikke tilfredsstillede, naar det gjaldt Fremstillingen af en nordisk Helt. I „Hakon Jarl" var han Olaf, i „Axel og Valborg" Axel, i „Hagbarth og Signe" Hagbarth og i „Corregio" Antonio. I den sidste af disse Roller personificerede Foersom ganske Digterens Tanke med sin varme Følelse, sit drømmende Sværmeri og sin letvakte Lidenskab.

Det var dog en dybere og mere sammensat Karakterfremstilling end Heltens og Elskerens, Foersom higede efter at give sig i Kast med. Han kendte meget vel den Begrænsning, som hans ydre Midler satte i hans Kunst. I

1798 Gengivelsen af Shakespeares Skikkelser vilde han ikke møde disse Hindringer. Og i at levendegøre dem satte Foersom sit højeste kunstneriske Maal. Og her kom hans fine Kultur og udmærkede Kundskaber ham virksomt til Hjælp. I 1803 indleverede han sin Oversættelse af „Julius Cæsar", derefter „Hamlet", „Kong Lear", „Romeo og Julie" og tilsidst „Macbeth". Det var udmærkede Fordanskninger, der gjorde ham den største Ære. Først i Maj 1813 opnaaede han den rige Glæde at se en af Shakespeares Tragedier gaa over den danske Scene. Foersom spillede selv Hovedrollen. Det var i „Hamlet", at han vandt sine Sporer som Skuespiller. Fremstillingen af denne Verdensrolle blev det Højeste, han naaede i sin Kunst. Efter at have bivaanet Forestillingen udbryder Digteren Pram begejstret: „Det var dog en mageløs Fornøjelse, at se den herlige Foersom iaften. Han brænder ogsaa af lutter Gnist. Spiller han Hamlet fem Gange i den samme Vinter, er han Pinedød Aske, inden han ser Vaaren!"

Tre Aar efter spiller Foresom „Kong Lear", paany en udmærket kunstnerisk Ydelse, paa det nær, at den allerede sygelige Skuespiller maa lade det skorte paa legemlig Kraft. Og da „Macbeth" gik over Scenen i det følgende Aar, blev det givet sammen med „Foersoms Minde" til Fordel for hans Efterladte. Da var nemlig Foersom død, endnu ikke fyrretyve Aar gammel.

Som Skuespiller staar Foersoms Billede tegnet med mere ideale Træk end de fleste sceniske Kunstneres. Og sit ideale Standpunkt hævdede han ogsaa som Menneske; det for Personligheden ofte deprimerende Liv i Theatrets Tjeneste, Misundelse, Avind og gemene Intriger var hans ædle, retlinede Natur en Modbydelighed. Sine Kaldsfæller havde han ikke synderlig Omgang med. Højest satte han sin elskede Mester og Lærer Rosing. Han var mest i sit Hjem, hvor han ivrigt syslede med Litteratur, baade med Oversættelser og selvstændig Digtning. At han i saa ung en Alder skulde rives bort, var et stort Tab baade for Publikum og Theatret, men ikke mindst for sine Kolleger, blandt hvem han i hele sin Færd, baade som Kunstner og Menneske, var et Mønster, værd at efterfølge. — I 1910 istandsatte Dansk Skuespillerforbund hans forfaldne Grav paa Assistents Kirkegaard.

1799 $^{15}/_{4}$ debuterede **Jfr. Johanne Marie Nick**, senere **Mad. Lange**, senere **Mad. Spindler**, som Emmy i „Falsk Undseelse", f. $^{27}/_{9}$ 1784, kgl. Skuesp. Maj 1799, afg. $^{29}/_{5}$ 1807 som Mad. Lange, optr. paany $^{21}/_{9}$ 1812 som Mad. Spindler, afg. Juni 1829, † $^{12}/_{5}$ 1861.

Det er en ret eventyrlig Livsbane, baade paa Theatret og udenfor Theatret, der betegnes med Navnet Mad. Spindler.

Som Jfr. Nick kom hun som en femtenaarig, meget smuk og meget livlig Pige fra Balletten til Skuespillet og gjorde strax Lykke, uden at man dog dengang anede, hvor stort hendes Talent i Virkeligheden var. Hun giftede sig først med en Amtsforvalter og fik Navnet Lange, og senere, da en hovedrig Vestindianer, der under et Ophold i Kjøbenhavn havde forelsket sig i hende, fik hun Navnet Spindler. Hun vilde være bleven sit Theater til uberegnelig Nytte og Ære, om hun ikke i sit ubundne Væsen og med sit sarkastiske Vid og sin skarpe Tunge havde modarbejdet sig selv. Hendes private Liv var i mange Aar en Skive for Angreb fra dem, hun havde fornærmet, og et staaende Samtaleemne for Byens Sladdersøstre. Navnlig da hun havde ægtet den formuende Spindler, gik det lystigt til. I hendes herskabelige Lejlighed med det store Tjenerskab, Heste og Vogne, var der hver Ugedag aabent Bord for gode Venner. Mad. Spindlers Hjerte og sorgløse Natur kunde daarligt sige Nej til Anmodninger om Hjælp og Laan, og lidt efter lidt tømtes den fede Pengekasse.

— De muntre Piger og de vittige, pikante Soubretter var Mad. Spindlers Hovedfag. De passede jo godt til hendes egen livlige Natur og altid slagfærdige Vid. Men ogsaa udenfor dette Rollefag viste det sig, at hun sad inde med ualmindelige Evner. Hendes Talent var smidigt og omfangsrigt. Susanne i „Figaros Giftermaal" blev dog Typen for hendes Kunst i dens fuldeste Udfoldelse. Her kom al hendes sprudlende Ynde og Vivacitet helt til sin Ret. Der er ikke mindste Tvivl om, at Mad. Spindler i det ældre Fag vilde være bleven en Skuespillerinde af betydelig Rang, men hendes drilske Vid, der ikke heller paa nogen Maade skaanede den høje Direktion, havde desværre den Følge, at man ved Rollebesætningerne ofte søgte at undgaa hende. Man kunde ikke tilgive hende det dristige Frisprog, der ikke kendte Hensyn.

Engang skæmtede hun i Logen med Collin og Rahbek, der begge var rødhaarede og begge havde et lille Sværmeri for Skuespillerinden Mad. Andersen, der netop optraadte, og hvis Spil hun samtidig tilbød sig at kritisere skarpt. Hendes Naboerske i Logen, Mad. Clausen, riposterede med en Spydighed, idet hun paastod, at der dog ialfald ikke var noget at sige paa Mad. Andersens moralske Vandel. Mad. Spindler forstod Spydigheden og manglede ikke Svar. „Nej, det tror jeg nok", sagde hun hurtigt, „hun har jo da ogsaa to Rødhætter til at værne om sin Dyd!"

Peter Schram som Don Bartholo i „Barberen i Sevilla“.

Peter Schram som Mefistofeles i „Faust“.

Peter Schram som Leporello i „Don Juan“.

Peter Schram som Marley i „Den hvide Dame“.

Peter Schram som Prokurator Rangel i „Valgkandidater“.

Peter Ludvig Nicolai Schram.
Debut 1841.

Peter Schram som Kaspar i „Jægerbruden“.

Peter Schram i „Regimentets Datter“.

Peter Schram i „Kongen har sagt det“.

Peter Schram som Barding i „Soldaterløjer“.

Scene af Kaalunds „Fulvia".
Aqvilinus: Emil Poulsen. Fulvia: Fru Eckardt.

1799 Skuespiller Martin Spindler var hendes Søn. En Steddatter af hende var Skuespillerinden Mad. Larcher f. Lange.

— $^{12}/_{9}$ debuterede **Carl Wilhelm Anton Egholm** som Baron v. Harvitz i „Fændriken", f. $^{1}/_{3}$ 1769, kgl. Skuesp. Oktbr. 1799, sidste Optr. $^{29}/_{4}$ 1802, † $^{18}/_{7}$ 1803.

Tredive Aar gammel debuterede Carl Egholm. Han behagede ved alle sine Debuter og var baade en intelligent og dannet Mand og havde rimeligvis haft en smuk

1799 Fremtid for sig, saafremt hans svagelige Helbred ikke havde umuliggjort hans Forbliven ved Scenen. Efter tre Aars Forløb optraadte han i April 1802 sidste Gang, og Aaret efter — i Juli 1803 — afgik han ved Døden, kun 34 Aar gl.

— $^{28}/_{10}$ debuterede **Mad. Louise O'Donnel** f. **Thomsen** som Sophie i „Fændriken", kgl. Skuesp. Maj 1814, afg. Juni 1821, † $^{22}/_{12}$ 1825.

Scene af Henrik Ibsens „Et Dukkehjem".
Dr. Rank: Peter Jerndorff. Nora: Fru Hennings. Fru Linde: Fru Gjørling. Helmer: Emil Poulsen.

Fru Eckardt i „Kong René's Datter“.

Fru Eckardt.
Privatbillede.

Fru Eckardt i „Bryiluppet paa Ulfsbjerg“.

Fru Josephine Hortensia Nancy Adelaide Eckardt, f. Thorberg. Debut: 1861.

Frederik Ludvig Høedt.
Debut: 1851.

Fru Betty Mathilde Hennings, f Schnell
Debut: 1866.

Fru Hennings i „Vildanden“.

Fru Hennings i „Fruentimmerskolen“ (Debutrolle).

Fru Hennings i „Der var engang —“.

1799 Mad. O'Donnel havde Mad. Hegers sværmeriske Blondhed og lignede hende i det Hele meget af Ydre, men manglede ganske hendes indre Egenskaber, Blidheden, Sværmeriet og den milde Tungsindighed, der gjorde Mad. Hegers Fremstillinger saa poetisk gribende.

Ved sin Fremkomst havde Mad. O'Donnel gjort Lykke ved sit Ydre, men længe varede det ikke, før man fandt ogsaa det ligesaa uinteressant som hendes Spil. Hun blev for Scenen uden nogensomhelst Betydning. — Hun var gift med Skuespilleren af samme Navn.

1800 $^1/_5$ debuterede **Jfr. Louise Dreier**, senere **Mad. Petersen,** som Md. Warberger i „Jægerne", kgl. Skuesp. Novbr. 1800, afg. Juli 1821.

Fra Odense Theater erhvervedes Jfr. Dreier, som kort efter, ved Giftermaal med en Uhrmager, kom til at hedde Mad. Petersen. Hun blev af ganske underordnet Betydning. Den Rutine, hun paa Provinsscenen havde tilegnet sig, snarere hindrede end hjalp hende, idet den kun understregede hendes Aandløshed.

1802 se sin første Ungdom hengaa uden at vinde frem til den Plads, der med Rette tilkom ham.

Han havde i Virkeligheden et baade stort og ejendommeligt Talent og en frodig Fantasi, der med genial Sikkerhed skabte de mest forskellige Skikkelser og udformede dem til livagtige og sande Billeder af Naturen.

Det var først efter Knudsens Død, at Rind fik fast Fod i Repertoiret og kom til at indtage en fremragende Plads ved Theatret og skaffede sig en overordentlig Yndest hos Publikum. Han var en Mester i Maskeringskunst, kunde paatage sig enhver Skikkelse og ethvert Mæle, og hans Lune strømmede altid over med Inspirationens velgørende Friskhed. Blandt hans komiske Roller kan med særlig Hæder nævnes Arv i Holbergs „Henrik og Pernille", Richard Børstenbinder i „Kandestøberen" og Peder Eriksen i „Den Stundesløse", og i „Skuespilleren mod sin Vilje" viste han sin komiske Evnes Mangfoldighed og sin Forvandlingskunst, idet han her fremstillede otte grundforskellige Figurer. Hans Virksomhed strakte sig ogsaa til Syngestykket, hvori han udmærkede

Scene af Op. „Faust".

Mefistofeles: Schram. Faust: Nyrop. Margarethe: Fru Erhardt-Hansen.

1800 $^7/_5$ debuterede **Niels Olsen** som O'Flaherty i „Vestindianeren", f. 1773, kgl. Skuesp. Juni 1800, afg. Juli 1814, † $^{24}/_6$ 1819.

Ogsaa Niels Olsen, som var Elev af Schwarz, kom fra Theatret i Odense. Valget af ham var langt heldigere.

Han optraadte i 1799 to Gange som Gæst paa det kgl. Theater med et Udfald, der gjorde det ønskeligt at engagere ham fast, hvilket skete det paafølgende Aar. Baade i sin første Debutrolle i „Vestindianeren" og endnu mere i sin anden, som Vielgeschrei i „Den Stundesløse", lagde han en mere end almindelig Begavelse for Dagen. Men han holdt ikke helt de gode Løfter, han havde givet. Han afgik fra Theatret i 1814 i en af Drik meget svækket Aands- og Legemstilstand.

1802 $^4/_2$ debuterede **Hans Bull Rind** som Lubin i „Den gode Moder", f. $^2/_{12}$ 1783, kgl. Skuesp. Aug. 1805, sidste Optr. $^9/_3$ 1821, † $^{21}/_3$ 1821.

Rind var Elev paa Danseskolen, men følte Trang til at blive Skuespiller. Tilskyndet af sin Balletkammerat Eenholms Exempel søgte han Ansættelse ved Odense Theater, men fandt kun ringe Anvendelse, hvorefter han søgte tilbage til det kgl. Theater. Ved den Debut, der blev ham tilstaaet, gjorde han Fiasko og benyttedes efter denne mislykkede Begyndelse kun til hastige Doubleringer og i Roller, der ved et Tilfælde blev ham tildel. Ved et saadant Tilfælde røbede han som Jens i „Jacob v. Thyboe" en afgjort komisk Begavelse. Men alligevel maatte han

1802 sig ved et fortrinligt Foredrag. Hans Kunstnerbane afbrødes pludseligt, efterat han i nogle Aar havde levet i et lykkeligt Ægteskab med den afholdte Sangerinde Caroline Walter, der senere blev gift med N. P. Nielsen. Netop i sin ovennævnte Glansrolle i „Skuespilleren mod sin Vilje" overanstrængte han sin Stemme og paadrog sig en Blodudtrædning i Hjernen, der medførte hans snarlige Død, kun 38 Aar gl.

— $^4/_3$ debuterede **Jfr. Anna Dorothea Sølver**, senere **Mad. Liebe**, som Fulbert i „Den lille Matros", f. $^1/_7$ 1784, kgl. Skuesp. Novbr. 1803, afg. Juli 1831, † $^{20}/_7$ 1838.

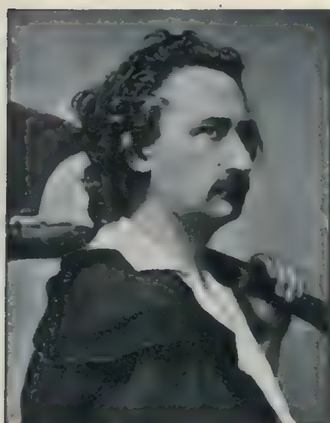
Jomfru Sølver, der debuterede omtrent samtidig med Rind, havde i Modsætning til ham Lykken med sig fra den første Aften, hun viste sig. Hun formaaede ikke at bestikke ved sit Ydre, men hendes klare, kraftfulde Altstemme, hendes kække, livlige Aktion og vindende Væsen bragte hende Sejren, og det viste sig desuden snart, at hendes dramatiske Talent havde et større Omfang, end man fra første Færd havde formodet. Hun forstod at fremstille to saa modsatte Skikkelser som den djærvtkomiske Mette i „Kærlighed uden Strømper" og den erotisk smægtende Cherubin i „Figaros Giftermaal". Og da hun aabenbarede en original Evne for Holbergske Karakterer ved sit Spil i „Hexeri eller blind Allarm", indlededes hermed den lange Række af større og mindre Roller i Holbergs Komedier, der vaktes til nyt Liv ved at lægges i hendes Hænder.

Hans Vilhelm Lange. Debut 1839.
Fader til Fru Agnes Nyrop.

Jens Larsen Nyrop.
Debut 1862.

Agnes Flemmine Nyrop, f. Lange.
Debut 1864.

Margrethe Nyrop.
Datter af Kunstnerparret Nyrop.
Debut: 1893.

Nyrop som Masaniello i „Den Stumme i Portici".

J. L. Nyrop og Fru Stillmann i Op. „Den Stumme i Portici".

Nyrop som Masaniello i „Den Stumme i Portici".

Nyrop som „Faust".

Nyrop som Menig i Garden.

Fru Nyrop i „Marie Antoinette".

Fru Nyrop som Hertuginden i „Et Glas Vand".

Fru Nyrop i „Nornerne".

1802 Det er navnlig hendes fortrinlige Udførelse af Pernillerne, som for bestandig vil sikre hendes Navn fra Forglemmelse. I 1811 var hun bleven gift med den fire Aar yngre Skuespiller Liebe, og det er som Madam Anna Dorothea Liebe, hun skabte sig Berømmelsen.

Pernillefaget var siden Mad. Gielstrups Død kun blevet røgtet slet, overladt som det havde været til tilfældige Damer, der maaske nok havde Subrettens smukke Ydre, men ganske manglede Talent. Her fandt man Arvtageren til Pernille, hvis Genfødelse kom den næste Generations Pernille, den daværende Jomfru Louise Petersen (senere Fru Phister), til Gode. Da Louise Petersen kom til Theatret, var Mad. Liebe nylig afgaaet, men hendes Interesse for Scenen var endnu saa levende, at hun paatog sig at instruere den unge Pige, hvis Evner hun strax anerkendte. Fru Phisters Pernille, saa selvstændig og frisk den end var, blev gennem Mad. Liebe bunden til Traditionen. Og ligesom Fru Phister udmærkede ogsaa hendes Læremesterinde sig baade i de unge og gamle Holbergske Roller. Mad. Liebe spillede fremfor Alt Pernillerne med Mesterskab, men ogsaa hendes Magdeloner berømmes for den ægte Komik og det strømmende Lune, hvormed hun levendegjorde dem.

Som Rind mistede ogsaa Mad. Liebe sin Førlighed paa selve Scenen. Ved et Spring ned fra et af Dekorationens Klippestykker i Syngespillet „Paul og Virginie“ faldt hun saa uheldigt, at hun brækkede Benet og kom til at halte, og skønt Publikum længe bar over med, at hun spillede med en Klods under Foden, nødtes hun dog før Tiden til at tage Afsked. Hun var Moder til Skuespiller Th. Liebe.

— 16/8 debuterede **Edouard Du Puy** som Firmin i „Domherren i Milano“, f. 1773, sidste Optr. 7/8 1808, forvist 1809, † 3/4 1822.

Ligesaa festlig og straalende som hans Navn klinger — Jean Baptiste Edouard Louis Camille du Puy — blev denne Kunstners korte stjerneskudlignende Carrière paa den danske Skueplads.

Efter Antydninger af ham selv var hans Fader den preussiske Prins Heinrich, Frederik den 2dens som Hærfører berømte Broder. Dette faar være. I sit 16de Aar fik han Ansættelse som Koncertmester ved Prins Heinrichs Theater. Senere kom han bl. a. til Stockholm, hvor han gav Violinkoncerter og ved sit Ydre og elegante Væsen gjorde talrige Erobringer af Kvindehjerter. I 1799 debuterede han som Sanger under stor Begejstring. Han besad en prægtig Barytonstemme, hvis Omfang satte ham istand til ogsaa at overtage Tenor- og Baspartier. Og i hans Foredrag forstod han at lægge en Fyrighed og en Fart, der indtog Publikum. Men kort efter maatte han forlade Sverrig, efter at han altfor demonstrativt havde givet sin Begejstring for Napoleon og Republikken Luft. Fra Stockholm kom han til Kjøbenhavn, hvor han hurtigt blev akklimatiseret og udnævntes til 2den Koncertmester i det kgl. Kapel og giftede sig med en dansk Dame.

Paa Scenen havde han sin straalende Debut i 1802. Han gjorde simpelthen Furore, og Enthousiasmen for ham steg med hver ny Rolle og kulminerede, da han sang Crispin i „Skatten“ og Titelpartiet i Mozarts „Don Juan“, hvori hans forføreriske Elegance lod alle Rollens Fordringer komme til deres Ret, samtidig med at han vakte Henrykkelse ved sin Sang. En sand Bifaldsstorm rejste sig ikke mindre, da han viste sit Kompositionstalent i „Ungdom og Galskab“, hvor han selv med Mesterskab baade spillede og sang den hjerteknusende Husar-Ritmester Roses Parti. Den Hyldest, man skænkede ham, havde nærmest Karakteren af Tilbedelse.

Men Forgudelsen af den talentfulde og smukke Kunstner skulde dog stige endnu et Par Grader, da han i 1807 som Overjæger ved Livjægerkorpset vandt sig Berømmelse for Tapperhed ligeoverfor Engelskmændene. Da man ønskede at belønne ham ved at udnævne ham til Officer i Korpset, gjorde Theaterchefen, Hauch, Indsigelse og forudsagde ham hans Afsked, da „porte-epéen ikke kunde taale, at den, som bar den, viste sig paa et offentligt Theater“. Du Puy maatte træffe sit Valg. Han bestænkte sig ikke. Den 25. Febr. 1808 optræder han sidste Gang, afgaar som Sanger, men vedbliver at fungere som Koncertmester og Syngemester for Theatrets Elever. Men ikke heller i denne Stilling skulde han forblive ret længe.

Kronprins Christians (d. VIII) unge, varmblodige Gemalinde Charlotte Frederikke, Frederik den 7des Moder, havde forelsket sig i den bedaarende Du Puy og fik det arrangeret saa snildt, at han blev hendes Lærer i Sang. Det intime Forhold, som blev en Følge af denne Sangundervisning, førte til Fyrsteparrets Skilsmisse, Prinsessen forvistes til Horsens, og Du Puy maatte med en Frist af 24 Timer rømme Landet. Det var i Novbr. 1809. Han blev paany modtaget i Stockholm med aabne Arme, fik Ansættelse baade som Koncertmester og Operasanger og udnævntes kort efter til Kapelmester og spillede en betydelig Rolle i svensk Musikliv indtil sin Død i 1822.

En af Du Puy's svenske Biografer sammenfatter hans mange straalende Egenskaber ved at sige om ham, at han var en „ypperlig Orkesterchef, en melodirig Komponist, en

1802 uovertræffelig dramatisk Sanger og Skuespiller, indtagende af Væsen og Almenhedens særlige Yndling“.

— 30/8 debuterede **Lorenz Peter Enholm** som Edvard i „Pigen paa Marienborg“, kgl. Skuesp. Aug. 1805, afg. Juli 1840, † 2/11 1841.

Enholm var en stærkt benyttet Brugbarhed, der havde forskellige heldige, tilfældige Omstændigheder at takke for den Stilling, han i en lang Aarrække indtog ved Theatret.

Det var et lykkeligt Tilfælde, at han havde en paafaldende ydre Lighed med Saabye, der var Publikums Yndling, og efter hvis Død han arvede et ret betydeligt Repertoire. Han kunde for den virkelige Kunstdommer ikke bringe Saabye i Forglemmelse, — men for det store, ukyndige Publikum var han en fuldkommen Erstatning.

Og ikke mindre var det et lykkeligt Tilfælde for Enholm, at Du Puy's Kunstnerbane blev saa brat afsluttet. Da den forgudede Sanger havde maatte forlægge sin Virksomhed til Sverrig, gled Enholm ind i hans Roller, under Interregnet mellem Du Puy's Bortgang og Georg Zinck's Optræden, og man lod sig glædelig stille tilfreds med den just ikke glimrende Stedfortræder.

Enholm erhvervede sig i Tidens lange Løb Publikums Paaskønnelse baade i det alvorlige og komiske Rollefag, og hans Flid og Paapasselighed skabte Velvilje om hans beskedne Personlighed. —

— 10/9 debuterede **Jfr. Wilhelmine Emilie Rosing** som Rosina i Skuespillet „Barberen i Sevilla“, f. 6/8 1784, kgl. Skuesp., Oktbr. 1802, sidste Optr. 2/12 1811, † 28/12 1811.

Efter et Vidnesbyrd i en samtidig Biografi skal Jfr. Emilie Rosing allerede fra sine Barndomsaar have udmærket sig ved en levende Indbildningskraft, en udmærket Forstand og en ubetvingelig Trang til Læsning. Og muligt er det, at denne tidligt udviklede Lyst til Tænkning og Læsning har givet hende det Hang til Ensomhed og det Præg af Alvor, der stemplede hele hendes ejendommelige Personlighed. Og ligesaa muligt er det, at det næsten Mandige, for ikke at sige Ukvindelige, der var udbredt over hendes Væsen og viste sig baade i hendes Gang og Tone og Klædedragt, ligeledes har sin Grund i den lidt trodsige Afsondrethed, hvori hun yndede at leve. Skønt hun var Datter af det berømte Skuespillerpar Rosing, var det snarest mod Forældrenes Ønske, hun skulde betræde Scenen, et Træk, der er betegnende for alle Skuespiller-Forældre, som ønsker deres Børn det Bedste, og som har Erfaring for selv det lykkeligste Theaterlivs Tornhed og store Fare for den menneskelige Personlighed. Dog — da Emilie Rosing tiltrods for Hjemmets Paavirkning havde taget sin Bestemmelse, blev det en af Faderens største Glæder at optræde med sin rigt begavede Datter.

Hendes Debuter baade som Rosina Beaurmarchais i „Barberen i Sevilla“ og som Ida i „Herman von Unna“ var i høj Grad vellykkede, og hun erhvervede sig i dem begge Publikums udelte Beundring, uagtet hun havde haft at kæmpe mod Forgængerinder, der endnu erindredes med Begejstring. De unge Mænd blev hendes Tilbedere, Damerne optog hendes Moder i Klædedragt og efterlignede endogsaa hendes mandhaftige Gang og Væsen. Men det skal siges til Emilie Rosings store Ros, at denne taabelige Publikums-Beundring kun anfægtede hende lidt og aldrig fristede hende til at glemme Kunstens ædle Krav.

Hun havde efter Forældrene taget den virkeligt skabende Kunstners sjældne Evne i Arv. Og det var langt mere Naturen og det ihærdige Selvstudium end Vejledning, der viste hende Vejen mod det store Maal. Af Ydre var hun, som af Indre, ualmindelig. Uden at være en Skønhed var hendes Apparition af en sjelden og ejendommelig Charme. Ansigtet beherskedes af de dejlige, fyrige Øjne, og hendes Skikkelse var af Middelhøjde, overordentlig velskabt, og det raske Sving, der udmærkede hendes Plastik og Bevægelser, gjorde hende ypperligt egnet til at optræde i unge Mandfolkeroller.

Men — ligesaa glimrende hendes Theaterbane syntes at skulle blive, ligesaa kort og vemodig formede den ubønhørlige Virkelighed den. Faa Aar efter Debuten sygnede hun baade aandeligt og legemligt hen. En af Theatrets Embedsmænd, Inspektør Fr. Schneider, til hvem hun med sin stærke og lidenskabelige Personlighed helt havde hengivet sig, bedrog hende. Hendes Sjæleliv blev splittet og oprevet. Hun yttrede Modbydelighed og Lede baade ved Livet og ved Theatret, og allerede i sit syvogtyvende Aar døde hun og efterlod et dybt Savn hos Publikum. Paa Assistens Kirkegaard kan man endnu se det Mindesmærke, som Venner rejste paa hendes Grav.

1803 27/9 debuterede **Jfr. Juliane Marie Funck** som Annette i „Philip og Annette“, f. 1786, kgl. Skuesp. Aug. 1805, sidste Optr. 26/5 1813, gift 8/10 1813 med Amtmand **Herman Gert Treschow**, † 18/2 1868.

Jomfru Funck havde ikke megen dramatisk Evne, men hun var en fortræffelig Sangerinde, hvis Sopran formaaede at glimre i de højeste Partier og at beherske de vanskeligste Koloraturer. Sin bedste Ydelse gav hun som Vilhelmine i „Ungdom og Galskab“, hvor den bedaarende Du Puy formaaede at opildne hende saa stærkt, at hun

Anna Sophie Louise Riise, f. Holm.
Debut: 1861.

Anna Henriette Levinsohn, f. Andersen.
Debut: 1860.

Camilla Elisa Hilmer, f. Jensen.
Debut: 1865.

Fru Riise som Nattens Dronning i „Tryllefløjten".

Agnes Nathalie Gjørling, f. Dehn.
Debut: 1867.

Fru Hilmer som Lisbeth i „En Søndag paa Amager".

Fru Levinsohn som Papagena i „Tryllefløjten".

Fru Levinsohn i „Murmesteren".

Fru Levinsohn som Pagen i „Figaros Bryllup".

1803 her viste en ualmindelig Kvikhed i Fremstillingens Kunst. I en halv Snes Aar var hun den lyriske Scenes ubestridte Primadonna. Hun var Søster til Solodanser Poul Erik Funck og døde som Amtmandinde Treschow.

— 20/9 debuterede **Hans Henrik Schønberg** som Alexis i „Alexis", f. 20/8 1785, kgl. Skuesp. Decbr. 1803, afg. Juli 1807, † 9/10 1845 som Etatsraad.

Schønberg var en attenaarig Student, da han debuterede — en indtagende Personlighed med et livligt Ansigt og en vever, velskabt Figur. Ogsaa han skyldte Du Puy Taknemmelighed. Under den udmærkede Sangers Vejledning havde han faaet sin friske Tenorstemme godt udviklet. Det var egentlig ogsaa kun, naar han tog sin musikalske Evne til Hjælp, at han vandt Publikum i højere Grad for sig. Hans dramatiske Evner var ikke store, og udenfor Syngestykkerne præsterede han ikke noget udover det helt almindelige i de muntre Elskeres og elskværdige Galningers Rollefag.

Efter fire Aars Forløb sagde han Theatret Farvel og slog ind paa Embedsbanen og endte i en adskilligt mere solid Stilling, end Scenen kunde byde ham, nemlig som Hofinspektør under Chr. d. VIII. og velmeriteret Etatsraad. Han blev Oldefader paa mødrende Side til Skuespillerne Adam og Johannes Poulsen samt til August Liebman.

1804 5/10 debuterede **Johanne Rongsted f. Leth** som Mad. Villnang i „Adolf og Lovise", f. 1772, kgl. Skuesp. 1804, afg. Juli 1836, † 8/9 1840.

Madam Rongsted havde som Jfr. Leth optraadt paa Odense Theater, før hun 1804 debuterede paa Kongens Nytorv som værdig Moder, et Rollefag, hvori hun havde tjent sine Sporer i Odense, og som hun alligevel udførte særdeles slet. Det blev paa et andet Felt, hun gjorde sig anvendelig. Hun besad en bred Komik, der var alt andet end fin, men i latterlige Fruentimmerroller var den af drastisk Virkning, og takket være den, kom hun i Tidens Løb til at gøre Theatret Nytte i et ret stort Repertoire.

Blandt hendes Ydelser nævnes hendes Geske i „Barselstuen" med Ros. Hendes sidste Rolle var Mad. Skaarup i „Sparekassen". Hendes Mand, Hans Rongsted, var egentlig Kunstdrejer, men blev Skuespiller og avancerede fra Odense Theater til Nationalscenen, hvor han uden Betydning for Kunsten var kgl. ansat fra 1810 til sin Død d. 21/10 1819. Han blev 46 Aar gl.; Ole Rongsted d. æ. var hans Broder.

1806 14/2 debuterede **Jfr. Johanne Birgitte Rosenkilde,** senere **Mad. Hammeleff,** som Henriette i „Erindringen" f. 1784, Skuesp. ved Hoftheatret 1813, afg. Novbr. 1816, † 2/6 1851.

Jomfru Rosenkilde var en højst ubetydelig Fremtoning, og det blev ikke hende, der skulde gøre Navnet Rosenkilde berømt i dansk Theaterhistorie. Som saa ofte havde en højtæret Direktion gjort sig skyldig i at ane Evner, hvor de ikke var. Man havde ventet sig store Ting af Jfr. Rosenkilde, men hendes Debut var saa komplet uheldig, at hun henvistes til fremtidig Uddannelse i „Den dramatiske Skole", iblandt hvis „Rahbek'ske Rollinger", som Skolens Elever spøgefuldt betitledes paa det Kgl. Theater, hun blev en af de tarveligste. Efter en halv Snes Aars Forløb var hendes Saga ude. Hun døde som Mad. Hammeleff, 67 Aar gl.

— 15/5 debuterede **Aug. Chr. Vilhelm Haack** som Hans Puf i „Harlekin Patriot", f. 20/12 1788, kgl. Skuesp. Maj 1810, sidste Optr. 11/1 1821, † 18/1 1821.

I August Haack møder vi et i høj Grad særtegnet Kunstnerfysiognomi. Han blev som Student optaget paa den dramatiske Skole og viste her et saa afgjort fremragende Talent, at han langt overfløj alle sine samtidige Konkurrenter. Allerede som ganske ung forstod han at fremstille Gammelmandstyper, som f. Eks. Jeronimus i „Abracadabra" med en stor Troværdighed og saa fyldig en Komik, at han med Rette vakte de største Forhaabninger, der desværre ikke blev fuldbyrdede i den Udstrækning, man forudsaa. Haacks Udførelse af Per Degn i „Erasmus Montanus" var, ikke længe efter, af saa stor kunstnerisk Værdi, at han af Kammeraterne — efter Tidens Skik og Brug ved Theatret — fik tillagt Øgenavnet „Per Hane", der snarest maatte betragtes som en Ærestitel. Han beholdt den hele sit korte Liv igennem.

Hans Talestemme skal efter alle Vidnesbyrd have havt en sær Nasallyd, en Naturfejl, der imidlertid i hans komiske Repertoire understøttede hans Aktion og bidrog til at forhøje Virkningen af hans Spil. Og i Tragedien, hvor hans udmærkede, omfangsrige Talent samtidig sikkrede ham en fremskudt Plads, brugte han sin Stemme med en saadan Kraft og en saa overbevisende Inderlighed i Klangen, at den nævnte Naturfejl ganske overhørtes. Som Baronen i „Jeppe", som „Jean de France" og „Don Ranudo" nævnes han med Hæder, og ikke mindre Lykke gjorde han som de tørre Magistre i „Det lykkelige Skibbrud" og „Jacob von Thyboe". Og for at angive Udstrækningen af hans Kunsts Evne er det nok at notere, at han som Aanden i „Hamlet", som Kent i „Kong Lear" og som Macduff i „Macbeth" frembragte uforglemmelig Virkning.

I det alvorlige Skuespil gav han værdige Fædre, gamle

1806 Militære og Anstandsroller, i Komedien baade unge og gamle Spradebasser, dumme Adelsmænd, Vindmagere, Pedanter og Spidsborgere — altsammen med samme Troværdighed og Talent. Men — desværre, han ødslede letsindigt med de rige Gaver, Naturen havde skænket ham. Som saa mange andre sceniske Stormænd baade før og siden bejlede han til Flasken og henlevede alt for meget af sin Fritid i Vinkælderens giftige Luft. Og da hændte det, at han engang glemte sin Tjeneste for Vinen. Han blev for den grove Forseelse straffet med 7 Dages Fængsel i Blaataarn, en Krænkelse, som den endnu ærekære Kunstner aldrig forvandt. Han fik ved denne skæbnesvangre Begivenhed rig Lejlighed til at maale Dybden af sit Fald og sank mere og mere hen i selvopgivende Tungsind. Baade hans sjælelige og legemlige Kraft var brudt og treogtredive Aar gammel døde han under en Blodstyrtning paa Vejen til Frederiks Hospital. Hans Hustru var Sangerinden A. S. F. Haack f. Aubertin, 1787—1860. Datteren, Augusta, var Koristinde og gift med Sufflør Boje.

1807 5/4 debuterede **Carl Bruun** som Jocrise i „Skjælmen og Dosmeren", f. 1784, kgl. Skuesp. Maj 1810, afg. Aug. 1814, † 11/11 1846.

Kort — men glimrende var Carl Bruuns Theatercarrière. Han havde Evner af betydeligt Omfang og formaaede at spille baade enfoldige og opvakte Knøse, Bønder og gamle Mænd. Blandt særligt gode Ydelser fra hans første Tid nævnes Jacob, den forslagne Knægt i „Erasmus".

Men den høje Yndest, han vandt hos Publikum, skyldte han væsentligt sin udmærkede Barytonstemme, der ejede stor Skønhed, og for hvis tekniske Uddannelse han maatte sige Du Puy Tak. Efter Udførelsen af Syngespilroller i „Fruentimmerhaderen" og „Cendrillon" hed han aldrig andet blandt Byens Damer end „den guddommelige Carl" og var Genstand for en Tilbedelse, der ikke var ringere end den, man havde vist Du Puy. Klangen af hans Stemme trængte lige til Hjertet, og hans henrivende Foredrag, hans musikalske, overlegne Behandling af Teksten, og den Lethed, hvormed han fandt Udtryk for enhver Stemning og Følelse, fængslede Alle. Hertil kom, at Alting klædte ham. Mon han ikke har været for sin Tid, hvad Kammersanger Christian Hansen som ung var for en langt senere?

Derfor kom det som et Tordenslag baade for Theatret og Publikum, da han faa Aar efter sin Debut pludselig indgav sin Begæring om Afsked. Man fortalte som Grund til dette opsigtsvækkende Skridt, at han elskede ulykkeligt, hvilket man mindst af Alt skulde have tænkt sig muligt. Denne Hjerteknuser, for hvem hele Byens Damepublikum sukkede! Men Sagen, sagde man, var den, at han tøvede for længe med at erklære sin Kærlighed, og imidlertid havde den Tilbedte, den yndefulde, unge Sangerinde Jfr. Thomsen, sammen med hvem han havde fejret saa mange Triumfer, givet Sangeren Georg Zinck sit Ja.

Saadan lød den populære Forklaring paa hans pludselige Ulyst til alt Arbejde. Men den egentlige Grund var snarere den, at han tilhørte en degeneret Slægt. Hans Kunst var som Flammer fra et Baal, der slukkes. Faderen, Forfatteren, Professor T. C. Bruun, nævner ikke noget om en Kærlighedshistorie, naar han i Breve til Venner omtaler Sønnens Sygdom. Han anfører som Grund til Bortgangen „Ulyst" eller „Tabet af Hukommelse". Havde Carl Bruun ogsaa sin „Pæl i Kødet" ligesom Broderen, Theateroversætteren N. T. Bruun, som var en af Byens kendte Homoseksualister? Han døde paa Bidstrup. Billedet af Carl Bruun (Side 79) viser os hans degenerede og lastefulde Træk.

Beretningen om, at Carl Bruun efter sin Afsked gav sig i Kost hos en Bonde i Lundtofte, som Overskou meddeler, er ukorrekt. Indtil hans Faders Død i 1834 boede den da umyndiggjorte Søn i hans Hus i Lundtofte; derefter tog han Ophold hos Sangeren Cettis fraskilte Kone, Birgitte Cetti, paa Hjørnet paa Holmens- og Dybensgade, hvor han døde i 1846, 62 Aar gl. Han levede af Renterne af et Legat, som Faderen havde oprettet for ham. Boet blev vurderet til 58 Rdlr. Hans gloriøse Fortid var da fuldkommen glemt. „Den guddommelige Carl" var blevet en sløv, aandssvag Stakkel.

— 27/10 debuterede **Niels Simonsen** som Peter Dalstrøm i „Pebersvendene", kgl. Skuesp. Maj 1818, afg. Juli 1823, † 5/5 1831.

Niels Simonsen, som havde studeret Medicin, var et ganske underordnet Talent. Hans Ansigt var smukt, men hans Stemme var saa tynd og skærende høj, at den vilde have været tilstrækkelig Aarsag til at hindre ham i Fremgang paa Scenen. Ved hans Afsked skrev Direktionen: „Hans Sundhed er saa svækket, at han sjælden kan gøre Tjeneste, fordi man ikke kan gøre Regning paa hans Helbred fra den ene Dag til den anden".

— 1/12 debuterede **Jfr. Anna Marie Busk** som Sucon i „De to Grenaderer", f. 1/9 1789, kgl. Skuesp. Maj 1810, sidste Optr. 25/5 1813, † 31/8 1813.

Jfr. Busk havde en behagelig Sangstemme, der dog ikke var større, end at den alene var anvendelig i meget lette Sager. Men hun besad en pragtfuld Figur, et smukt og interessant Ansigt, og hun var i det Hele saa pikant

Frk. Clara Skytt, ɔ: Fru Kauffmann.
Debut: 1881.

Frk. Augusta Lønborg.
Debut: 1878.

Frk. Boline Hagen, ɔ: Fru Salomon.
Debut: 1874.

Harald Kolling.
Debut: 1870.

Christian Haunstrup.
Debut: 1882.

Fru Julie Secher, f. Lund.
Debut: 1878.

Frk. Ida Berthelsen, ɔ: Fru Christensen.
Debut: 1879.

Frk. Lydia Sørensen, ɔ: Fru Lindemann.
Debut: 1878.

Oddgeir Stephensen.
Debut: 1880.

August Jensen, senere Lilienthal.
Debut: 1876.

Frk. Marguerite Benelli.
Debut: 1883.

Frk. Fanny Kruse, ɔ: Fru Dall,
ɔ: Fru Direktør Wilhelm Petersen.
Debut: 1867.

1807 og kvik, at hun vandt Publikum for sig baade i Roller som Verdensdame og i muntre Mandfolkeroller. Sex Aar efter sin Debut afgik hun ved Døden, uden kunstnerisk set at have naaet nogen fremragende Stilling.

1808 $^{21}/_{1}$ debuterede **Jfr. Marie Elisabeth Thomsen,** senere **Mad. Zinck,** som Lise i „Det farlige Naboskab, f. $^{1}/_{8}$ 1790, kgl. Skuesp. Maj 1810, sidste Optr. $^{18}/_{3}$ 1823, † $^{6}/_{4}$ 1823.

Jfr. Marie Elisabeth Thomsen, der senere kom til at hedde Mad. Zinck, opnaaede baade som Skuespillerinde og Sangerinde en stor Plads i Publikums Hjerte. Hendes Fag var det Naive, Uskyldige og Skelmske, som hun forstod at give et overordentlig skønt og jomfrueligt Udtryk. Hun var ualmindelig indtagende og den Ynde, der var hendes smukke Skikkelse medfødt, hjalp hende frem til en Stilling, som mangen rigere begavet Kunstnerinde maatte misunde hende. Men desværre blev hun kun 33 Aar gl. Hendes Mand var Tenorsangeren Georg Zinck, som ogsaa døde ung, kun 40 Aar gl.

1808 Konversation og deres elegante ydre Fremtræden. En fremragende Kunstnerinde blev hun aldrig. — Hun var gift med kgl. Kapelmusikus Bernhard Andersen, som døde 1832 paa Sindssygeanstalten ved Slesvig, 41 Aar gammel.

— $^{8}/_{12}$ debuterede **Joseph Ehlert Hass** som Grim i „Albert v. Thurneisen“, kgl. Skuespiller 1815, afg. Marts 1844, † $^{3}/_{4}$ 1860.

Hass hørte til den Klasse af Skuespillere, hvoraf der næsten ved ethvert Theater i Verden findes idetmindste ét Eksemplar, begavet med visse Evner, men tilbøjelig til Svulst og fnysende af Forbitrelse over formentlig Tilsidesættelse. I ét Rollefag var han uovertruffen, nemlig som Fremstiller af „Røverroller“. Men disse tilfredsstillede langtfra hans Ambition. Smerteligt er det at læse, at han efter næsten 36 Aars Tjeneste skrev til Direktionen, at „Modgang havde forfulgt ham paa hele hans Theaterbane“. Med Rette eller Urette — hvilket Liv! Han blev over 70 Aar gl.

Scene af „Henrik og Pernille“ i 1870erne.
Pernille: Fru Hilmer. Henrik: Olaf Poulsen.

1808 $^{30}/_{1}$ debuterede **Jfr. Birgitte Elisabeth Olsen,** senere **Mad. Andersen,** som Gudrun i „Hakon Jarl“, f. $^{17}/_{12}$ 1791, kgl. Skuesp. Maj 1810, afg. Juli 1838, † $^{6}/_{2}$ 1875.

Jfr. Birgitte Olsen var Rahbeks erklærede Favorit ved den dramatiske Elevskole. Hun kaldtes „Rahbeks anden Jfr. Olsen“, idet Mad. Rosing, f. Olsen, var den første. Hvor højt hun stod i hans Gunst ses deraf, at da den dramatiske Skole gav sin første Forestilling paa Hoftheatret, overdrog han hende Fremsigelsen af Aabningsprologen og en Hovedrolle i det efterfølgende Stykke.

Allerede ved denne Lejlighed røbede hun den Mangel, der ogsaa fremtidig klæbede ved hendes Fremstillinger. Man savnede den personlige Hengivelse i hendes Spil, i hvilket Manéren ofte bredte sig paa Naturlighedens Bekostning. Den tændende Gnist manglede. Hun blev imidlertid som Mad. Andersen en af Theatrets mest benyttede Skuespillerinder, og hun viste sig især anvendelig, hvor Virkningen skulde fremkaldes ved deklamatoriske Midler, eller hvor en Rolle skulde bæres oppe af et skønt og imponerende Udvortes. Saaledes hjalp hun sig gennem „Jeanne d'Arc“ ved sit Ydre mere end ved Gengivelse af Karakterens ildfulde Væsen. Thi hun var fra Naturens Side herligt udrustet. Hun havde et skønt Ansigt, en statelig Holdning og en udmærket Talestemme.

Med sine Fortrin og Mangler slog hun vel sikrest og bedst til i Lystspillet. Hun var et kvikt Hoved og forstod at gengive Verdensdamerne med deres lette, overfladiske

1809 $^{26}/_{3}$ debuterede **Georg Julius Liebe** som Valbelle i „Rejsen til Ostindien“, f. $^{11}/_{3}$ 1788, kgl. Skuesp. Maj 1811, afg. Juli 1842, † $^{1}/_{1}$ 1845.

Georg Julius Liebe fik hurtigt efter sin Debut ved den dramatiske Skole paa Hoftheatret sin Førsteoptræden paa det kgl. Theater, hvor man savnede en Kunstner til at udfylde Rollefaget som anden-Elsker og Anstandskavalér, hvortil Liebe syntes godt egnet. Han havde en dannet og beskeden Fremtræden, og hans Figur var særdeles velskabt. Han viste sig snart som en overordentlig tækkelig Leander i den Holbergske Komedie, men til at fremstille Helte eller Elskere i større Stil stod hans Evner langtfra Maal med Opgaven. Det var derfor en beklagelig Misforstaaelse, naar Direktionen i sin Uforstand lod ham spille Oehlenschlägers „Axel“.

Imidlertid blev Liebe en jævnlig benyttet Skuespiller og en god Støtte for Repertoiret. Men hans Betydning for Theatret var større, efterat han i 1827 overtog Regissørembedet, til hvis Bestridelse hans stærke Interesse for Scenens Virksomhed i det daglige Liv og hans minutiøse Paapasselighed og almindeligt anerkendte Samvittighedsfuldhed og Ordenssans gjorde ham ganske fortrinligt skikket.

Hans Hustru var den tidligere omtalte udmærkede Pernillefremstiller Mad. A. D. Liebe, f. Sølver, en af Sønnerne blev Skuespilleren og Sangeren Th. Liebe.

1812 4/4 debuterede **Johan Georg Christoffer Zinck** som Rose i „Ungdom og Galskab", f. 15/6 1788, kgl. Skuesp. Marts 1812, sidste Optr. 16/10 1827, † 14/4 1828.

Georg Zinck var en fireogtyveaarig Student og ansat som Kantor i Kastellet, da Theatret opfordrede ham til at indtræde som Vikar for Broderen Ludvig Zinck (Skuespilleren Otto Zinck's Fader), der var den ansete Syngemester og Komponist. Han tiltraadte Stillingen, som dog ikke blev den, hvori han skulde være det kgl. Theater til størst Nytte. Som hele sin Slægt var Georg Zinck gennemmusikalsk, men han besad tillige en ganske ualmindelig omfangsrig Tenorstemme, og naar han i Undervisningstimerne paa Theatret med Sangerne fra Bladet sang deres Partier, var der friskere Klang og stærkere Malm i Lærerens end i Elevernes Røst og mere musikalsk Kyndighed i hans Lillefinger end i alle deres samlede Kroppe. Herpaa blev Chefen, Holstein, opmærksom, da han engang overværede en Time paa Syngeskolen. Og saa blev Syngemesteren hurtigt forvandlet til optrædende Operist. Georg Zincks' Evner for scenisk Fremstilling var kun ringe, men en Tenorstemme som hans var til Gengæld endnu aldrig hørt fra vor Scene — saa høj og stærk, saa ægte, klokkerén og klar var den. Og hans Sangkunst var saa udviklet, at der ingen Vanskeligheder fandtes for den. Og kunde han langtfra i sin dramatiske Aktion naa Du Puy som Rose i „Ungdom og Galskab", overgik han i sin Sang Komponisten.

I enkelte Partier lærte Rutinen og Erfaringen Georg Zinck at frigøre sit stive Spil, og blandt hans bedste Ydelser nævnes Joseph i „Joseph og hans Brødre" og Roger i „Den lille Rødhætte". Han var gift med den tidligere omtalte udmærkede Sangerinde M. E. Zinck f. Thomsen og blev kun 40 Aar gl.

— 12/4 debuterede **Jfr. Charlotte Marie Mannerup** som Grevinde Wohlwart i „De to Klingsberger", † 29/2 1816.

Jfr. Charlotte Mannerup var en ung, talentfuld og meget smuk Pige, der syntes at skulle blive Theatret værdifuld i Elskerindernes og Verdensdamernes Fag, som altid er vanskeligt at besætte, fordi det kræver store og uafviselige baade indre og ydre Fortrin. Men — efter kun ganske faa Aars Forløb — døde den unge Pige af Brystsyge til stor Sorg for Publikum, hvis Gunst hun allerede havde forstaaet i højeste Grad at erhverve. Sin personlige Gunst havde hun skænket Theaterchef Holstein, hvem hun i 1807 fødte en Søn, som blev den senere Skuespiller Wilhelm Holst, hvis udenfor Ægteskab fødte Søn var Forfatteren, Oberst Frits Holst.

— Juni blev **Johannes Wildt** Skuespiller ved Hoftheatret, afg. 1818; f. c. 1782, † 29/7 1836.

Johannes Wildt hørte til „de Rahbekske Drenge", d. v. s. han var Elev og senere Skuespiller ved den første dramatiske Skole paa Hoftheatret, som henligger øde den Dag i Dag. Der „brægede han Ordene frem" i de Forestillinger, som Skolen under K. L. Rahbeks Ledelse gav om Søndagen, og da den omsider blev ophævet, drog Wildt som Bevillingshaver ud i Provinserne. Men heller ikke dèr indlagde han sig Fortjeneste. Saa skrev han Romaner, svulstige og smagløse er de, men ikke uden Fantasi. Havde han levet i vore Dage, var han bleven Biograftheaterskribent. Hele 14 Bind „romantiske" Fortællinger udgav han, og det kan endnu hænde, at „Den smukke Skovpige", som rørte vore Bedsteforældres Tjenestepiger til Taarer, sés i Antikvarernes Vinduer.

1813 29/1 debuterede **Johan Daniel Bauer** som Pagen i „Alma og Elfride", f. 1/9 1798, kgl. Skuesp. Maj 1819, afg. Juli 1839, † 6/9 1880.

Johan Daniel Bauer var godt udrustet for Scenen. Hans Ansigt var livfuldt og smukt, hans Skikkelse tækkelig, og hans Stemme behagelig og saa skòlet, at han ogsaa i Syngestykker kunde gøre god Fyldest i mindre Tenorpartier. Han blev i sit tyveaarige Theaterliv en stærkt benyttet Aktør, hvis Speciale var de enfoldige, unge Knøse, men hvis Akkomodationsevne var stor nok til at skaffe ham et meget forskelligartet Repertoire. Dog, med Ungdommen svandt Bauers sceniske Brugbarhed, og da han var en velhavende Mand, trak han sig allerede 41 Aar gl. tilbage til Privatlivet. Hans Hustru var den talentfulde Danserinde Charlotte f. Weyle. De levede begge i over 40 Aar som Pensionister og blev begge 82 Aar gl.

— Febr. blev **Hans Peter Holm** ansat som Korist, f. 29/1 1794, Skuesp. ved Hoftheatret 1816, kgl. Skuesp. Maj 1819, afg. Juni 1849, † 5/10 1854.

En nyttig Mand for Theatret gennem mere end en Menneskealder blev H. P. Holm. Han havde fortrinlige ydre sceniske Betingelser, et udmærket Organ og en omfangsrig Bas; men savnede Aand og Intelligens. Derfor blev han kun en jævn Brugbarhed, skønt Naturen i ydre Henseende havde givet ham Egenskaber, som Datidens store Skuespillere ikke ejede bedre. Arvroller og Bønderkarle kunde hans Forstand magte, deri turde han lade sin godmodige Natur faa Plads, og derfor gav han saadanne primitive Skikkelser en morsom og elskværdig Fremstilling.

1813 23/4 debuterede **Dr. Johan Christian Ryge** som Palnatoke i „Palnatoke", f. 8/2 1780, kgl. Skuesp. Juni 1813, sidste Optr. 23/5 1842, † 29/6 1842.

Da Ryge debuterede i April 1813 og med ét Slag erobrede den Skueplads, i hvis Historie hans Billede staar tegnet med mægtige Træk som en af vort Theaters største og uforglemmeligste Skuespillere, havde han allerede for mere end en halv Snes Aar tidligere optraadt som Aktør ved Grev Trampes saakaldte Nationaltheater i Odense. Dermed var det gaaet saaledes til: Han var af fornem Embedsslægt, og hans Fader, Konferensraad og Deputeret i Finanskollegiet, Immanuel Chr. Ryge, fra hvem Sønnen arvede sin stejle, herskesyge Natur, var ikke tilfreds med dennes Fremgang i Studierne, der forsømtes for andre Interesser. Det kom til et Brud mellem Fader og Søn, og den unge Ryge pakkede sin Randsel, fulgte sin Lyst og lod sig i Fyns Hovedstad engagere som Skuespiller.

Konferensraaden havde ellers god Grund nok til at være stolt af sin Søn, selv om han var en egensindig Fyr. Thi knap 16 Aar gammel var han bleven Student med Udmærkelse i samtlige Fag, og Aaret efter tog han anden Examen med samme glimrende Resultat. Han havde derefter begyndt at beskæftige sig med Medicin og Kirurgi, — men det var ikke til Studierne hans Hu stod. Mærkeligt nok vakte hans Optræden i Odense ikke videre Opmærksomhed, og Greven maatte desuden snart opløse sit Theater. Da Ryge var for stolt til at gøre Afbigt, slog han sig ned i Svendborg og ernærede sig som Lærer, og da Faderen hørte om den Agtelse, han i denne Stilling havde vundet sig, kom der en Forsoning i Stand, og Aftalen blev, at Sønnen skulde fortsætte sine Studeringer. Og i Kiel tog den unge Ryge to Aar efter sin Embedsexamen — atter med Udmærkelse — og noget senere disputerede han for Doktorgraden i Medicin. I Aaret 1807 finder vi ham som Fysikus i Flensborg og gift med Christiane Becker, en Datter af Herredsfogden i Svendborg, en udmærket Dame, skøn og begavet, som i et tolvaarigt Ægteskab fødte ham 8 Børn.

Allerede denne usædvanlige Carrière for en syvogtyveaarig Mand vidner om en sjelden Aands- og Karakterstyrke, Egenskaber, der prægede ogsaa hans senere rige Kunstnerliv. Skuespilleren fra det lille Odense Theater var i Aarenes Løb blevet udviklet til Mand, og hans Skuespillertrang havde Tiden ikke svækket. Da det kgl. Theater i 1811 udsatte en Præmie paa 1000 Rdlr. for den, der som „uddannet Kunstner" kunde udføre to eller tre ædle Fædreroller og en lignende Sum for den, der gjorde Fyldest i det samme Antal Helteroller, meldte den unge Dr. Ryge sig. Han følte sig kapabel til at hente begge Præmierne hjem! Han debuterede da som „Palnatoke", i hvilken Heltefigur man hidtil havde maatte nøjes med Fremstillinger af Schwarz og Foersom, der begge var gode Kunstnere, men kun passede mangelfuldt i Helteskrudet. I Ryges Palnatoke saa' man Digterens Skikkelse levendegjort. Saaledes maatte en nordisk Viking se ud. Her var den, der kunde fylde Panser og Plade ud. Her var den Stemmens Malm, den Myndighed, den luende Begejstring, som Rollen krævede. Her saa' man et Heltebillede af imponerende Vælde. Ryges Palnatoke var virkeliggjort Romantik, „dyb af Aand, duftende af Havtaage, Hedenskab og Offerblod", som Bournonville sagde.

Og dog var Virkningen af hans „Hakon Jarl" endnu vældigere. Hans Ord klang som Sværdslag, hans Stemme klang som den skingrende Lur gennem Nordhavets Brændinger. For første Gang steg det kolossale Billede af den synkende Hedenold frem for det undrende Publikum, og selv Oehlenschläger maatte tilstaa, at hans Digtning blev større og skønnere i Ryges Fortolkning. For alle Stemninger fandt den eminente Skuespiller de herligste Udtryk, — for Vrede og Harme, for det stille Grubleri, den dybeste Smerte og den inderligste Ømhed. Saa rige var Ryges Evner, saa mangfoldige, at han viste sig stor saagodt som i alle Rollefag. Han var stor i Tragedien, ikke mindre end i Komedien, stor som Komiker og som Konversationsskuespiller, og selv i Operaen opnaaede han mægtig Virkning. Hans Simon i „Joseph og hans Brødre" blev et gribende Sjælemaleri af Anger og Fortvivlelse, og som Eremiten i „Den lille Rødhætte" imponerede han ved sin høje Adel og Værdighed.

Hans Franz Moor i „Røverne", Per Degn i „Erasmus", hans Kandestøber, hans Corfitz, hans Saft i „Sovedrikken", hans Munk i „Wallensteins Lejr", hans „Lear" — viser Omfanget af hans enestaaende Geni. Og dette Geni ældedes ikke. Det bevarede sin Frodighed og Styrke til det Sidste. Ryge døde uden Sygdom, 62 Aar gammel, den 29. Juni 1842. Da den udmærkede Skuespiller N. P. Nielsen nogle Aar efter overtog Hakon Jarls Rolle efter ham, kaldte Anna Nielsen, Skuespillerens Hustru, sin Mands Udførelse en „Sørgefest for Ryge" — en Yttring, hvori man har en Maalestok for Ryges overvældende Storhed. —

Af Dr. Ryges 15 Børn med to Hustruer, hvoraf den sidste var „Ornatrice" ved Theatret, blev tre Døtre, Natalie, Franciska og Therese Skuespillerinder, men kun Natalie fik Betydning.

1813 19/10 debuterede **Jfr. Sophie Amalie Clausen**, senere **Mad. Schou**, som Miche i „Den døve Elsker", f. 1788, kgl. Skuespiller Maj 1813, afg. Juni 1836, † 15/1 1864.

Sophie Clausen var Datter af det kgl. Theaters mægtige Regissør H. A. Clausen og Skuespillerinden Mad. J. B. Clausen, og det var under hendes Uddannelse paa Elevskolen Meningen, at hun skulde være saakaldt „spillende Sangerinde". Men hverken med Spillet eller Sangen var det videre bevendt. Hun havde kun et ringe Fremstillingstalent og en spinkel, klangløs Sangstemme. Hendes Ansigt var for langagtigt, hendes Legeme for stærktbygget og hendes Gang ugraciøs. Hvad hjalp det, at Faderen ved Hjælp af sin Embedsstilling ideligt kæmpede for at skaffe Datteren Roller paa andre, mere talentfulde Begynderinders Bekostning? Det var kun Galgenfrist. Publikums Yndest vandt hun aldrig og blev ligesaa hurtigt trængt ud af Repertoiret, som hun var bleven forceret ind i det. — Hun var første Gang gift med Figurant J. C. Poulsen, som døde 1822, anden Gang med Elev ved Skuespillet Christian Schou, der endte som Læge.

1814 Aug. blev **Carl Winsløw** ansat som Korist. Han havde ikke nogen egentlig Debut, men arbejdede sig frem gennem Smaaroller; f. 10/2 1796, kgl. Skuesp. 1819, sidste Optr. 15/5 1834, † 6/10 1834.

I Carl Winsløw møder vi et af Theaterhistoriens interessanteste Navne.

Han havde Ansættelse paa et Kontor, da han atten Aar gammel optoges paa den dramatiske Skole. Hans Ydre lovede ikke stort. Han var spinkel og lille af Vææxt, hans Ansigtstræk skarpe og hans Talestemme spids i Klangen. Men hans Blik var intelligent og røbede aandelige Evner udover Jævnmaalet. Winsløw havde flere Talenter. Han var et Stykke af en Digter, han var en ypperlig Portrættegner og meget musikalsk begavet. Han ejede en rig Fantasi, og som Skuespiller havde han den sjeldne Evne, der røber Geniet, intuitivt at kunne trænge tilbunds i sin Rolle og med Sikkerhed at gribe Karakterens væsenlige Sider, saa at den fik Naturens sande og dybe Præg. Sine mangelfulde ydre Evner underkastede han en Træning, der vidnede om Kæmpevilje og enestaaende Energi, og sin Fritid anvendte han til at dygtiggøre sig til Skuespillerens Kunst.

Winsløw besad stor Selvfølelse, og maatte foruden med sine genstridige ydre Midler længe kæmpe med Direktionens og Kammeraternes Modvilje. Man tog hans Selvfølelse for Indbildskhed. Men hans Særegenhed og Stolthed bundede dybere. Sin første Sejr vandt han i Boye's Sørgespil „Juta", hvori han som Korherren vandt Publikum og Kritik ved det Mesterskab i Karakterisering, hvormed han gengav den lumske, hævntørstige Munk. Collin, der var hans Velynder, havde skaffet ham Hjælp til en Tysklandsrejse, for at han kunde studere den store Skuespiller Ludvig Devrient, og Frugterne af sine Studier nedlagde han i Korherrens Rolle. Fra nu af maatte man tælle Winsløw blandt Scenens betydeligste Kunstnere, og et Par Aar senere befæstede han sit Ry ved som Franz Moor i Schillers „Røverne" at sætte den geniale Ryge i Skygge, der som Skurken Moor langtfra naaede Winsløw, uagtet han fra Naturens Haand var udstyret med herlige Midler, som var Winsløw nægtet. Saa rigt nuanceret, saa dæmonisk var dennes Udførelse af Rollen, at enhver Sammenligning maatte falde bort. Men ogsaa som komisk Skuespiller var Winsløw fremragende og stærkt særpræget, fantasirig i Opfattelse, fuld af Lune og Originalitet. Hans Zierlich i „Aprilsnarrene", Klister i „De Uadskillelige" og hans Golz i „Østergade og Vestergade" var uovertrufne Mesterværker Sin største og uforglemmeligste Sejr vandt han dog som Kong Ludvig den 11te i Delavigne's Tragedie. Men tragiske er de Minder, der knytter hans Navn til denne Rolle, som han gengav med en gribende Sandhed, gennemført med den fineste Kunst i Detaillen, storslaaet i sin Opfattelse og behersket, selv hvor det Forfærdende og Grufulde dannede Grundfarven. Hans spinkle Legeme taalte ikke den overmenneskelige Anstrængelse og Indtrængen, som denne mægtige Ydelse havde krævet. Den 15. Maj 1834 spillede han Rollen for første og sidste Gang. Nogle Dage før havde han skrevet til en Ven i Christiania: „Ludvig d. XI er det eneste Arbejde, som jeg for ikke at støde Direktionen for Hovedet, maa samle Resten af min Kraft sammen for at udføre. Min Tilstand bestaar i et kronisk Tilfælde i Halsens Kirtler, som gør, at jeg taler med Besvær og spiser med usigelige Smerter; den forøges ved hyppige og stærke Anfald af Gigt, Søvnløshed og deslige — altsammen Frugterne af et ravgalt Ungdomsliv". Ikke et halvt Aar efter, endnu ikke 39 Aar gl., døde han.

Hans Hustru var den komiske Skuespillerinde Mad. S. J. Winsløw f. Schaltz, deres eneste Søn var Skuespiller, senere Lærer L. F. Winsløw, hvis Datter, Skuespillerinden A. H. Winsløw, blev gift med Skuespiller William Pio. Nuværende Skuespiller Elith Pio ved Dagmartheatret er saaledes Carl Winsløws Barnebarnsbarn.

— 25/9 debuterede **Hans Henning Jansen** som Grichard i „Skændegæsten", f. 1787, † 2/6 1822 som Fuldmægtig i Hofstuen.

Hans Jansen havde som Privatskuespiller gjort Lykke, hvilket for ham, som for saa mangfoldige Andre, blev hans Ulykke. Thi paa det virkelige Theater slog hans Evner langt fra til. Hans Debut var tilsyneladende vellykket, idet Vennerne fra hans Virksomhed som Privatskuespiller skænkede ham et larmende Bifald. Han var en slet Copi af den yndede Carl Bruun, men savnede ganske dennes Evner, Naturlighed og Lune.

Allerede ved Sæsonens Slutning maatte Hr. Jansen takke af. Han døde som Fuldmægtig i Hofstuen, 35 Aar gammel.

— 9/10 debuterede **Jfr. Susanne Charlotte Dorothea Berg** som Lady Flippant i „Det ostindiske Shawl", Skuespillerinde ved Hoftheatret 1815, afg. Juli 1821.

Charlotte Berg holdt sig længere paa Scenen end Hans Jansen, men med samme negative Resultat.

Hun var oprindelig Balletdanserinde og bar sin høje Figur med god Holdning, men Talentet var kun ringe og hendes Talestemme skarp og haard. Hun opnaaede at vise sig i et Par større Roller som Anstandsdame, men sank derpaa hen i fuldkommen Glemsel. Hun blev gift Brandt, og da der paa den Tid fandtes en jævnaldrende Korist ved Theatret, som bar det Navn, har han rimeligvis været hendes Mand.

1815 20/5 debuterede **Jfr. Vilhelmine Rosine Løffler**, senere **Mad. Funck**, som Caroline i „Alexis", f. 1796, kgl. Skuesp. Maj 1819, afg. 1829, † 4/4 1848.

Jfr. Løffler havde en for lille Skikkelse, men var af Væsen tækkelig og forstod at lægge Følelse baade i sit Spil og i sin Sang og vakte i Operaen stærk Beundring. Thi hendes Sangkunst var sikker og Stemmen blød og bøjelig, — men desværre tabte den sig hurtigt, og med den indskrænkedes hendes Repertoire, saa at hun til almindelig Beklagelse altfor tidligt maatte søge sin Afsked. Hun var gift med Solodanseren P. E. Funck og blev Moder til Danserne W. E. og V. Funck samt Danserinden Pauline Funck, der døde 1879 som Theaterchef, Kammerherre Fallesens første Hustru.

— Aug. blev **Jacob Alexander Winsløw** ansat som Korist, f. 1/10 1787, Skuespiller ved Hoftheatret 1817, kgl. Skuesp. 1819, afg. Juni 1849, † 3/8 1871.

Han var ældre Broder til Carl Winsløw og kaldtes altid „Winsløw sen.". Oprindelig var han Guldsmed og deltog som Løjtnant i det Korps, som i 1813 blev sendt til Frankrig. 1815 gik han til Theatret, hvor han med Flid og Paapasselighed virkede i en beskeden Stilling gennem 34 Aar. Han havde et anvendeligt Ydre og spillede hjertelige Scener i de borgerlige Skuespil heldigt, men savnede Ild og poetisk Opfattelsesevne — Egenskaber, som den yngre Broder ejede i høj Grad. Winsløw sen. var gift med Koristinde K. R. Løhmoe, der før sit Ægteskab havde en Datter, over hvis Herkomst der hviler et mystisk Skær: Moderen oppebar en kgl. Understøttelse paa 200 Rdlr. om Aaret indtil Fr. d. VI's Død. Denne Datter blev adopteret af Winsløw og fik hans Navn; hun debuterede to Gange paa det kgl. Theater og tilhørte senere som Fru Giebelhausen Christiania Theater, hvor hun var en yndet Fremstillerinde af Anstandsdamer.

— 21/9 debuterede **Jfr. Caroline Amalie Walter**, senere **Mad. Rind**, senere **Mad. Nielsen**, som Aline i „Aline", f. 19/5 1798, kgl. Skuesp. Oktbr. 1815, afg. Juli 1833, † 8/6 1868.

Den samme Skæbne, der havde ramt Jfr. Løffler, ramte Jfr. Caroline Walter, der fra Odense Theater engageredes til den danske Skueplads, hvor hun, tyskfødt som hun var, med Ihærdighed og Flid tilegnede sig det danske Sprog og af Kapelmester Kunzen fik sine betydelige Stemmemidler uddannede. Den lille Rest af Dialekt, hun altid beholdt, forøgede overfor Publikum det Trylleri, hun øvede ved sin Skønhed og naturlige Uskyld. Hendes Udførelse af Benjamin i „Joseph og hans Brødre" vakte Samtidens højeste Beundring, og Erindringen om denne henrivende Præstation, der udmærkede sig ved ædel Naturlighed og Renhed, levede i Publikums Bevidsthed, længe efter at hun havde forladt Scenen.

Men hendes skønne Stemme tabte altfor tidligt sin Klang, og selv om hun endnu i en Aarrække var knyttet til Scenen, gled dog den fejrede Sangerinde langsomt ud af Sagaen og benyttedes tilsidst kun saare sjeldent.

I 1817 var Caroline Walter blevet gift med Skuespilleren Rind, og efter hans Død indgik hun i 1823 i Ægteskab med den senere saa berømte Skuespiller N. P. Nielsen; af Børnene blev August Nielsen Skuespiller ved det kgl. Theater.

— 16/11 debuterede **Johan Adolph Gottlob Stage** som Frontin i „Nonnerne", f. 31/8 1791, kgl. Skuesp. Aug. 1815, sidste Optr. 27/4 1845, † 3/10 1845.

Stage var Embedsmand ved Politiretten, da han som firetyveaarig debuterede og — gjorde Fiasko. Direktionen engagerede nødig nogen Skuespiller, der ikke samtidig kunde gøre Fyldest i Syngestykket. Og Stages Talestemme skulde med Magt tvinges til at blive Sangstemme, hvad den bestemt nægtede, og efter Debutens sørgelige Udfald opgav man da Forsøget.

Stage tog fjorten Dage efter en stolt Oprejsning som Skuespiller i Balduins Rolle i „Korsridderne", et slet

Emil Poulsen som „Ambrosius“.

Emil og Olaf Poulsen i „Der var engang —“.

Emil Poulsen som Hjalmar Ekdal i „Vildanden“.

Olaf og Emil som „Raphaels Engle“ i 1892.

Emil Poulsen som Aqvilinus i „Fulvia“.

Christian Emil Poulsen.
Debut: 1867.

Emil Poulsen i „Drot og Marsk“.

1815 Spektakelstykke, der til Publikums Behag blev spillet i den ægte tyske Tragediestil. Sine kunstneriske Sejre vandt Stage først Aaret efter, da han ved Knudsen's Død i 1816 arvede et Par af denne udmærkede Skuespillers mest beundrede Roller, Falsmaal i „Gulddaasen“ og Barthel i „Vinhøsten“, i hvilke han slog ypperligt til og ovenikøbet viste selvskabende Evne. Stages Talent var mangesidigt. Hans Hovedfag var de fine, fornemme Kavallerer, de indtagende Galninge, de overlegent ironiserende Bonvivanter. Men han magtede ikke mindre den brede Komik, og han, den sobre Mand, formaaede navnlig med sandt Mesterskab at fremstille hele Drukkenskabens Skala fra den drastiske Fuldskab helt op til den fineste lille Perial. Hans „Jean de France“, hans Doktor i „Barselstuen“ og ikke mindre hans „Didrik Menschenskræk“ og hans Petronius i „Den Vægelsindede“ nævnes blandt hans ypperste Holbergfigurer.

Stage blev i 30 Aar en af Theatrets mest yndede og i Privatlivet mest respekterede Kunstnere. Hans meget yngre Hustru var Sangerinden Ulrica Augusta Stage f. Kofoed.

1816 19/3 debuterede **Christen Niemann Rosenkilde** som Balozi i i „De tre Galninger“, f. 8/1 1786, kgl. Skuesp. Okt. 1815, sidste Optr. 7/9 1861, † 12/11 1861.

Christen Niemann Rosenkilde, som Regel kaldet „gamle Rosenkilde“ til Forskel fra hans Søn Adolf, den senere Komiker, var en Bogbindersøn fra Slagelse, fra hvis Skole han i 1804 demitteredes som Student. Han var fattig og maatte for at opretholde Livet søge Huslærerplads. Skæbnen havde i denne Stilling ført ham til Egnen omkring Aarhus, hvor han kort efter fik Ansættelse som Kantor ved Domkirken, og hvor han giftede sig med en Købmands Datter.

Da Prins Christian Frederik i 1814 efter sin korte Kongetid i Norge opholdt sig i Aarhus, fik han Lejlighed til at se Rosenkilde spille Komedie og med sin fine Kunstforstand fandt han saa stort Behag i Kantorens Talent, at han hjalp ham til i det paafølgende Aar at blive knyttet til den kgl. Skueplads i Kjøbenhavn, hvortil Rosenkilde derpaa med Kone og Børn forlagde Residensen. Paa Theatret lagde man fra Begyndelsen ikke saa megen Vægt paa hans komiske Begavelse som paa hans meget smukke, bløde Tenorstemme, og da Syngespillets Tenorpartier som Regel er Elskerroller, blev Rosenkilde med Vold og Magt Sangelsker! Han var fortvivlet, og da han endelig fik Lov til at forsøge sig som Komiker, var Udfaldet til en Begyndelse just ikke straalende. Man overlod ham enkelte Smaaroller i Holberg, men først i 1819 slaar han igennem i et Lystspil „Hvilken af dem er Bruden?“, og denne Succés baner ham Vejen til den næste og betydelige som Stygotius i „Jacob von Thyboe“ hvor han af den tørre Pedant skabte et saa modent gennemtænkt og fint udarbejdet Kunstværk, at han fra nu af er selvskreven til at medvirke i alle Holbergforestillinger, og mere og mere udvikler han sig til at blive den store, uforglemmelige Komiker, der besad et ligesaa stilfærdigt som dybt Lune, der kunde give sig Luft i de snurrigste, improviserede Paafund, ofte ganske barnagtige, men saa elskelige i deres Naivitet, at de gjorde ham i høj Grad elsket af Publikum, der erkendte det ægte Geni bag alle Særhederne og ikke blot gerne tilgav, men efterhaanden stærkt gouterede de ofte respektstridige Improvisationer, som man næppe havde taalt af Andre. — Rosenkilde og N. P. Nielsen var i 1850 de første aktive Skuespillere, som blev dekoreret med Ridderkorset.

— 25/4 debuterede **Jfr. Christiane Eleonora Zrza** som Charlotte i „Sovedrikken“, f. 22/5 1797, kgl. Skuesp. Aug. 1820. afg. Jan. 1845, † 1/11 1862.

Jfr. Eleonore Zrza gjorde straks, naar hun viste sig paa Scenen, et fordelagtigt Indtryk ved sin gode Figur og sit livlige Ansigt med de mørke Øjne, men hendes dramatiske Ugidelighed, hendes komplette Mangel paa Fremstillingsevne ødelagde ligesaa hurtigt den Sympathi, hendes Apparition havde fremkaldt. Eller var det blot Viljen, det skortede hende paa? Det fortælles om hende, at hun var utilgængelig for enhver Art af dramatisk Instruktion, og at hun, naar man opfordrede hende til at gøre ialfald Tilløb til at „spille“ sine Roller, uvægerligt gav det overraskende Svar, at hun ikke havde „Lyst til at skabe sig“.

For at hun med saa vanvittigt et Ræsonnement, som hun i fuldt Maal praktiserede paa Scenen, overhovedet kunde blive taalt, maatte hun byde paa saa fremragende modsatte Egenskaber, at man nødtes til at bære over med hende. Saaledes var det. I sin pragtfulde Stemme, en Sopran af ualmindelig Højde og Klangskønhed, gav hun fuld Valuta. Og den Energi, hun ikke vilde sætte ind paa at „skabe sig“, anvendte hun paa sin Sangkunst og drev det til som Koloratursangerinde at præstere det hidtil Uhørte. Som Grevinden i „Figaros Giftermaal“ vakte hun Enthousiasme ved sin glimrende Virtuositet, ligesom i „Barberen“ som Rosina, og hun var i lange Tider Operascenens kvindelige Primadonna, og i bestandig stigende Grad, idet hendes Røst ikke syntes underkastet den almindelige Skæbne at forringes med Aarene, tvertimod tiltog den baade i Omfang og Fylde.

Da hun var død, meldte ingen sig efter det af Skifteretten udstedte Proclama som Arvinger. Myten om, at hun

1816 havde syv uægte Børn, kan derfor sikkert henføres til, at hun i 1817 fødte Sufflør, cand. jur. Eisen en Datter, som blev adopteret i hans barnløse Ægteskab med Skuespillerinden Mad. Eisen f. Flindt.

— 7/5 debuterede **Jfr. Nicoline Thomasine Henriette Jørgensen** som Clementine i „Besøget“, f. 19/6 1791, kgl. Skuesp. Sept. 1815, afg. Juli 1845, † 17/11 1847.

Samme Sæson, som saa' Christen Niemann Rosenkilde debutere, forøgede Theatrets Personale med en fremragende kvindelig Kraft, der i Modsætning til ham havde det Held øjeblikkeligt at blive anbragt paa sin rette Hylde.

Jfr. Henriette Jørgensen var af en anset, borgerlig Slægt, en gennemdannet Personlighed og et klart Hoved. Hun havde i Borups Selskab, gjort sig stærkt bemærket ved sit dramatiske Talent, da hun femogtyve Aar gammel meldte sig ved Theatret, hvor hun kort efter debuterede som Verdensdame og opfyldte alle de Forventninger, hun havde vakt. Hun bevægede sig med fuldkommen Frihed og med den føddes Dames elegante Holdning og med en Replikbehandling, der forbavsede ved sin Lethed og Naturlighed. Ogsaa i Tragedien udfyldte hun en fremskudt Plads. Som „Marie Stuart“ og som Bera i „Hagbarth og Signe“ gjorde hun udmærket Fyldest. Hun udviklede sig tillige til at blive en fortrinlig komisk Skuespillerinde. Hun beherskede her den hele Skala, ligefra de værdige Mødre nedefter, gennem de behagesyge, vrantne, vripne, forfjamskede og pjankede Fruentimmer til den Holbergske Magdelone, og hun blev i den senere nationale Lystspildigtning en af Hovedstøtterne for Scenen i dens mest glimrende Tid.

Og glemmes bør det ikke, at den unge Phister havde en varm Talsmand og trofast Veninde i Jfr. Jørgensen, af hvem man desværre ikke kender noget Privatbillede.

1817 14/10 debuterede **Giovanni Battista Cetti** som Robert i „Jaconde“, efter at han havde haft sin 1ste Optræden d. 31/1 1814 paa Hoftheatret, kgl. Skuesp. Maj 1818; f. 14/8 1794, sidste Optr. 14/5 1845, † 20/3 1858.

G. B. Cetti's Fader var en italiensk Barometermager, der bosatte sig i Kjøbenhavn, hvor Sønnen blev Elev ved den dramatiske Skole og som tyveaarig optraadte paa Hoftheatret med et meget gunstigt Resultat. Navnlig det letbevægelige Damepublikum modstod ikke hans udmærket skolede, mandige og samtidigt smeltende Baryton og hans velbyggede, smidige Skikkelse. Da Direktionen ikke straks vilde efterkomme den unge Sangers Fordring paa at optræde som „Don Juan“, gik han resolut til Sverrig, men da ikke heller her hans Carrière gled ham tilstrækkeligt hurtigt og let frem mod Maalet, vendte han paany tilbage, fik Direktionens Absolution og henrev Publikum som Grev Robert i „Jaconde“. Af den besnærende Vivacitet, han paa Scenen lagde for Dagen, drog man den overilede Slutning, at han ogsaa vilde kunne gøre Fyldest i Skuespillet som romantisk Elsker. Og man lod ham da prøve sin Lykke. Men det slog klik. Naar Sangen ikke lagde sin blændende Glans over hans Personlighed, slog hans dramatiske Fremstillingsevner ikke til. Men hvor han kunde virke med sin Sang, ejede han en Lyrik som Faa, og han blev efterhaanden Publikums erklærede Yndling. I Kuhlau's „Lulu“ overraskede han som Dværgen Barca ved at give en Figur, rig paa eventyrlig Fantasi og forbavsende ved sin Personligheds komplette Forvandling ved Hjælp af et mekanisk Apparat, han selv havde konstrueret (jfr. Billedet Pag. 55). Cetti var den selvskrevne Bærer af Syngestykkerne. Og endnu gaar der Frasagn om den Troldomsmagt, han øvede over Tilskuerne som „Farinelli“, der gik første Gang over Scenen i 1837. Farinelli blev hans sidste store Triumf, efterat han i en Aarrække havde været retmæssig Indehaver af store Roller som Don Juan og Bertram i „Robert af Normandiet“. — Forholdsvis tidligt mistede han sin kunstneriske Ærgerrighed og Energi og trak sig tilbage i 1845.

Han opnaaede en Provinstheaterbevilling, som han vistnok ikke personlig benyttede og døde 1858, 64 Aar gl. Skuespiller F. A. Cetti og Danserinden Ludovica Cetti, senere Professorinde Neruda, var blandt hans Børn.

1818 12/11 debuterede **Jfr. Frederikke Nissen,** senere **Mad. Schlüter,** som Eulalia i „Menneskehad og Anger“, kgl. Skuesp. Sept. 1821, afg. Juni 1829.

Jfr. Nissen havde en heldig Debut, — dermed er Alt sagt. Det Bifald, hvormed Publikum modtog hende i hendes første Rolle, strakte ikke til den næste. Hun var et ganske underordnet Talent med et temmelig uheldigt Ydre. Men da hun var et beskedent Menneske, opnaaede hun kgl. Ansættelse og var ved Theatret en halv Snes Aar. Hun døde som Mad. Schlüter.

1820 4/9 debuterede **Th. Smith** som Belmour i „Bonton blandt Borgerstanden“, f. 1803, kgl. Skuesp. Maj 1824, sidste Optr. 10/3 1826, † 29/3 1826.

Den meget unge Skuespiller Th. Smith, der med sit ret gode Theaterydre og sin smukke Talestemme gav Løfte om med Hæder at kunne fylde en Anden-Elskers Plads og som var paa Vej til at erhverve sig en sikker Yndest i Publikum, blev bortrevet af en meget tidlig Død et Par Aar efter at have opnaaet Ansættelse som kgl. Skuespiller.

som Jacob i „Erasmus Montanus“, hans Debutrolle,

som Harlekin i „De Usynlige“,

som Chilian i „Ulysses von Ithacia“,

som Henrik i „Abracadabra“,

som v. Buddinge i „Genboerne“,

Olaf Rye Poulsen. Debut: 1867.

som gamle Ekdal i „Vildanden“,

som Ole Rass i „Strandby Folk“,

som Birkedommer Krans i „Eventyr paa Fodrejsen“,

som Falsmaal i „Gulddaasen“,

som Etatsraaden i „En Skandale“.

som Lechat i „Forretning er Forretning“,

som Zierlich i „Aprilsnarrene“,

Fot.: Harald Paetz.

Kostymebilleder af Olaf Poulsen.

1820 12/6 debuterede **Nicolai Peter Nielsen** som Axel i „Axel og Valborg", f. 28/6 1795, kgl. Skuesp. Aug. 1820, sidste Optr. 24/2 1860, † 13/3 1860.

Som femogtyveaarig Premierløjtnant i Artilleriet, misfornøjet med sin militære Stilling, debuterer Nicolai Peter Nielsen som Oehlenschlägers Axel, og som Oehlenschlägersk Elsker er det, at hans Navn vil blive bevaret i Theaterhistorien. Han var virkelig en Legemliggørelse af Digterens Fantasibillede, mandig og djærv, ridderlig øm, barnlig, frejdig og elskovsfuld. Bournonville, der havde et skarpt og fint Øje for al scenisk Kunst, siger, at uden at forurette hans Forgængere, tør man paastaa bestemt, at inden man havde set Nielsen's Axel, anede man ikke, hvorledes en Elsker fra den nordiske Heltetid kunde tage sig ud paa Scenen, og at man gør sig ingen Ide om den Harmoni af Kraft og Ømhed, som han forstod at lægge i sit tragiske Spil. Men N. P. Nielsen havde sandelig mere end den ene Streng paa sin Bue, selv om det foreløbig blev den ungdommelige Helt og den ridderlige Elskers Fag, han varetog bedst. Vidunderlig skal han have været som Ejnar Tambeskælver, og i Boyes „Svend Grathe" henrev han til Begejstring ved sin storslaaede Deklamation af „Der er et Land, dets Sted er højt mod Norden", — en Mester i Versfremsigelse, som han alle Dage var!

Da han var ude over Ungdommens Aar, spillede han et stort og højst forskelligt Repertoire ligefra Overskou'ske Søulke til de fornemme Adelsmænd i „Badet i Dieppe" og „Statsmand og Borger". Og det maa ikke forglemmes, at Nielsen, navnlig i Begyndelsen af sit Theaterliv, fik betydelig Anvendelse som Sanger. Hans høje Bas gjorde fortrinlig Virkning endog i større Partier, naar der ikke stilledes Krav til Operasang i den største Stil. Hans Leporello i „Don Juan" og hans Jacob i „Joseph og hans Brødre" er i saa Henseende værd at notere. Maaske kan det siges om Nielsen med nogen Ret, at han for tidligt tabte det alvorlige kunstneriske Studium af Syne, idet han fornemmelig spillede paa sine store Naturgaver, der bar ham i Triumf over alle Vanskeligheder. Stor Selskabelighed spredte hans Tid og Tanker, og hans fremtrædende Kunstnerforfængelighed spillede ham mange Puds. Han var ikke saa lidt af en Hanprimadonna. Sin Deklamation udarbejdede han med megen Flid til den fineste Pointering, og her kom den herligste af alle hans ydre Fortrin til ypperlig Hjælp, hans dejlige, malmfulde og dog saa vidunderlig bløde Organ. — Nielsen var sammen med Rosenkilde den første aktive Skuespiller, som blev Ridder af Dbg. Han var ogsaa den første Skuespiller, der ved sin Afsked blev Professor og modtog fremmede Dekorationer.

Han var to Gange gift: Først med Sangerinden Caroline Nielsen f. Walter, som blev Moder til Skuespilleren August Nielsen, anden Gang med den fremragende Skuespillerinde Anna Nielsen (tidl. Wexchall), f. Brenøe, som omtales nedenfor.

1821 10/2 debuterede **Jfr. Anna Helene Dorothea Brenøe,** senere **Mad. Wexschall,** senere **Fru Anna Nielsen,** som Dyveke i „Dyveke", f. 4/9 1803, kgl. Skuesp. Maj 1821, sidste Optr. 31/5 1856, † 20/7 1856 i Fredensborg.

Naar Johanne Luise Heiberg af den store Mængde og i den almindelige Mening anses og ansaas for den betydeligste Skuespillerinde i Theatrets saakaldte Guldalderperiode omkring Midten af det 19de Aarhundrede, er der — og var der — et stort Parti, og det ikke blandt de mindre Kyndige, for hvem Navnet Anna Nielsen straaler, baade kunstnerisk og menneskeligt set, med ædlere Glans. For den, der skriver disse Linier, lyser hendes og hendes Kunstbroders, Michael Wiehes, Skikkelser frem med uforgængelig Hæder i dansk Theaterhistorie, fordi de i deres Personlighed forenede Geniet og de fornemste menneskelige Egenskaber. Intet Under, at de i Livet knyttedes tæt til hinanden ved et Venskab, der holdt ud til Døden! — Anna Nielsen's Døbenavn var Anna Brenøe, og hun var Datter af Forældre, der havde kendt Velstand, men hvem Skæbnen efterhaanden hensatte i Fattigdom, en Omstændighed, som sikkert har sat sit Præg paa den unge Piges Væsen og Karakter.

Sin Debut fik hun allerede som syttenaarig i Samsøes Sørgespil „Dyveke". Den forløb glimrende, langt mere fordi Debutantinden røbede de sjeldneste indre Egenskaber, end hun formaaede at bestikke ved ydre Fortrin. Hun var ingenlunde hverken smuk eller pikant. Hendes Figur var rank og høj, men endnu uudviklet, og Ansigtstrækkene langtfra regelmæssige. Men der hvilede over hendes hele Fremtræden en Sjælfuldhed, en Kvindelighed og medfødt aandelig Adel, der betog og greb Tilskuernes Hjerte. Den skønneste Kvindelighed lyste frem gennem de store, udtryksfulde, blaa Øjne og udtalte sig i en Stemme, som var blød og velklingende, — hvert Blik, hver Tone og hver Bevægelse tog Publikum fangen, og man lyttede næsten andagtsfuld til Dyvekes sværmeriskvemodige Tale. Og da Stykket var tilende, faldt hendes moderlige Lærerinde, den gamle, udmærkede Mad. Rosing, hende om Halsen, grædende af Henrykkelse. Man fristedes ganske naturligt til at lade denne unge, jomfruelige Kvinde

1821 prøve sig som Ingenue, og Prøven lykkedes fuldtud. Men hendes Naturs Dybde krævede Opgaver af anden og større Art for at komme til sin Ret. Og hun blev fra nu af den selvskrevne Fremstillerinde af Oehlenschlägers nordiske Elskerinder. Som Sophie i „Erik og Abel", som Signe og Valborg henrev hun ved sin rene Ynde, sin Kyskhed, sin fuldendte Sandhed og ved en Diktion, hvis Fuldkommenhed var naaet ved en lykkelig Forening af herlige Naturgaver og en brændende, begejstret Flid. Ogsaa i Shakespeare og Schiller fejrede hun Triumfer ikke mindre end i det franske Lystspil. Og i alle Roller, hvori hun viste sig, bragte hun Poesien og Skønheden med sig i sit Følge. Men ogsaa i Operaen blev hun Theatret til uberegnelig Nytte. Hendes Stemme var en ypperlig Mezzo-Sopran med en herlig Klang. Hun maatte paa den lyriske Scene blive det fremragende Mønster, saa sjælfuldt var hendes Foredrag, og saa højt stod hun i dramatisk Fremstillingskunst over alle sine Medspillende. Poetisk var hendes Udførelse af Agathe i „Jægerbruden", hendes Adelaide i „Røverborgen" og hendes „Floribella" i Weyses Opera af samme Navn og komponeret til hendes Ære.

Jfr. Brenøe var to Gange gift, først med den ligesaa geniale som brutale Violinspiller Wexschall, senere med den udmærkede Skuespiller N. P. Nielsen, med hvem hun saa ofte, som Elskerinde i Oehlenschläger, havde fejret Triumfer. Det er det tragiske Repertoire, om hvilket Tanken vel nærmest samler sig, naar Anna Nielsens Navn nævnes. I Oehlenschläger skabte hun den nordiske Elskerinde-Type, hvis Lige i Fylde og Skønhed aldrig er set, hverken før eller siden. Hendes tre Hovedegenskaber som Kunstnerinde var Fantasi, dyb Følelse og ædel Kvindelighed. Endnu en Egenskab, der var nøje knyttet til hendes menneskelige Personlighed, bør ikke glemmes, — hendes fuldkomne Ringeagt for det store, uforstandige og overfladiske Publikums Dom. Hele sin Sjæl og al sin Flid lagde hun i sin Kunst, og dermed var hendes Samvittighed beroliget. Hun var som Kunstnerinde og Menneske, i Ordets bedste Betydning, en af sin Samtids stolteste Kvinder, sky for al Berøring med Smudset og kun lidet tilgængelig for andre end dem, hvis Værd som Venner havde staaet sin Prøve.

— 23/2 debuterede **Jfr. Anna Petrine Flindt,** senere **Mad. Eisen,** som Vilhelmine i „Kun sex Retter", f. 11/3 1803, kgl. Skuesp. Oktbr. 1822, afg. Juli 1839, † 25/5 1861.

Jfr. Petrine Flindt, senere Mad. Eisen, var en meget anvendelig Skuespillerinde gennem det meste af en Snes Aar. Hun arbejdede med ærlig Flid paa at udbedre sine Mangler, Stemmens haarde Klang og en altfor ubehjælpsom Diktion, saa at endogsaa Heibergs "Nina" blev hende betroet. Mest, og endda en uventet, Virkning naaede hun som Natalie i Kleist's „Slaget ved Fehrbellin". Hun var Jonas Collins Protegé og gift med Theatrets Syngesufflør, cand. jur. Eisen.

— 25/4 debuterede **Thomas Overskou** som Jasmin i „Den paadigtede Galskab". Han betraadte første Gang Scenen i en ubetydelig Rolle d. 29. Oktober 1818; f. 11/10 1798, kgl. Skuesp. Juli 1823, afg. Juli 1842, † 7/11 1873 som Professor.

Ligesaa solid en Plads, der som dramatisk Forfatter tilkommer Thomas Overskou, ligesaa ringe og ubetydelig var den Stilling, han med sine højst begrænsede dramatiske Fremstillingsevner formaaede at naa som Skuespiller. Gennem Frydendahl blev han antaget som Elev ved Theatret og var i en Snes Aar knyttet til den Scene, som i flere Retninger er ham Tak skyldig. Da han i 1841 tog Afsked som Aktør, havde han forlængst som Forfatter vundet sig et Navn. Senere indlagde han sig som Theatrets Historiograf stor Hæder. Blandt Overskous Roller kan nævnes Jeppe Berg i „Erasmus Montanus". Den var iøvrigt tillige hans sidste. Hans første Hustru, Danserinden og Skuespillerinden Juliane Overskou f. Knub, f. 1797, havde Talent, men blev endnu som ung nødt til at forlade Scenen paa Grund af Sygdom. Hun døde 1857.

— Septbr. udnævntes **Ole Selvog Rongsted d. y.** til kgl. Skuespiller, f. 27/2 1798, † 18/7 1831.

Rongsted d. æ., Hædersmanden par excellence, der ogsaa som Skuespiller havde skaffet sig et hædret Navn, og som ved sin Død i 1823 havde efterladt et Savn, navnlig i det Holberg'ske Repertoire, havde en Søn, der, efterat have været Elev paa den dramatiske Skole, fik Ansættelse som Skuespiller først ved Hoftheatret, senere ved det kgl. Theater.

Han savnede baade tilstrækkeligt Talent og tilstrækkelig Flid til at faa nogensomhelst Betydning og døde forøvrigt i en ung Alder.

— 27/9 debuterede **Jfr. Jacobine Sophie Schaltz,** senere **Mad. Winsløw,** som Fulbert i „Den lille Matros", f. 29/5 1800, kgl. Skuesp. Sept. 1821, afg. Jan. 1859, † 2/4 1876.

Jfr. Sophie Schaltz havde en fortrinlig Altstemme og gjorde ikke ringe Lykke i den for kvindelige Syngespildebutanter saa yndede Mandfolkerolle Fulbert i „Den lille Matros". Hun blev af virkelig Betydning for Sangspillet og var tillige en ofte benyttet Kraft i Skuespilroller, baade som Holberg'sk Pernille og i Soubrettefaget, og senere, som Mad. Winsløw, i ældre Dame- og Kone-

1821 roller, ikke mindst i Holbergs Magdeloner. Det var som Magdelone i „Henrik og Pernille" at hun i 1858 optraadte sidste Gang. — Hun døde 1876 efter i 42 Aar at have været Enke efter sin berømte Ægtefælle, Carl Winsløw.

— 7/12 debuterede **Christen Martin Foersom** som Ducoutis i „Fanchon", f. 7/8 1794, kgl. Skuesp. Maj 1824, sidste Optr. 11/11 1850, † 2/12 1850.

1821 Dagen. Debuten var overordentlig vellykket, og det var øjeblikkelig for enhver Kender klart, at Foersom var født Kunstner. Han havde et godt Theaterydre, en udmærket bøjelig Tale- og Sangstemme med stærk Basklang, og et stort Ansigt med et højst bevægeligt Minespil. Disse Egenskaber og hans store Talent gjorde ham til en fortræffelig Komiker. Den bærende Kraft i Foersoms Kunst var hans frodige Fantasi, der ogsaa i hans private Liv

Olaf Poulsen og Jonna Neiiendam som „Jeppe" og „Ridefogdens Kone".

1821 Prins Christian, den senere Kong Chr. d. 8de, skaffede den sexogtyveaarige Christen Foersom, Fættersøn af Peter Foersom og Søn af Organisten i Odense, hvor den unge Mand var Skriver paa Amtskontoret, Tilladelse til at optræde paa det kgl. Theater, efter at han ved forskellige Lejligheder havde lagt et udpræget Skuespillertalent for

1821 lagde sig for Dagen, naar han paa Vinstuen opvartede med sine vidunderlige „Løgnehistorier", som han gengav med det tørreste Lune og den mest troværdige Paalidelighed i Tone og Mine. Naar hans Fantasi og levende Indbildningskraft havde de frieste Tøjler, præsterede han sin bedste Kunst. De Figurer, der var tegnet af

1821 Forfatteren med de færreste Linier, og som han derfor kunde skabe efter sin egen Lyst og sit eget Behov, lykkedes ham i særlig Grad. Komplicerede Karakterer var ikke hans Sag. Hans Lune tog først rigtig Fart i mindre Figurer, — den Art Roller gjorde han „store" og betydningsfulde, gennemsyrede dem med sinKomik, der altid var afluret Virkeligheden. Spidsborgeren, den danske Filister, Smaamanden med det snevre Syn kendte han til Bunden som ingen Anden og fremstillede dem paa Senen med en Naturtroskab og komisk Kraft, der var overvældende. Hans Jørgen Wadt i „Kong Salomon og Jørgen Hattemager", hans Ledermann i „Recensenten", Buurmann i „De Uadskillelige", Tommerup i „Debatten i Politivennen", Skaarup i „Sparekassen", hans Gamstrup i „Nej", men fremfor alle hans Kakadue i „Capriciosa" var glimrende Exempler paa, hvad han formaaede. Desværre døde den udmærkede Kunstner i sit Talents rigeste Blomstringstid, efter at dog ogsaa den nyere Slægts Digtning havde nydt godt af hans rige Lune. Han var den første „Spidsborger" i „Genboerne" og var i „Eventyr paa Fodrejsen" en uforlignelig Birkedommer Krans.

Tre Uger efter sin sidste Optræden i 1850 døde han, ugift, sexoghalvtredsindstyve Aar gammel.

1822 4/11 debuterede **Jfr. Boline Margrethe Abrahamsen**, senere **Mad. Kragh**, som Adonia i „Salomons Dom", f. 8/2 1810, kgl. Skuesp. Aug. 1832, sidste Optr. 29/1 1839, † 24/5 1839.

I Sæsonen 1822—23 optraadte to meget unge Debutantinder, der begge skulde faa stor Betydning for den danske Scene, Jfr. Pätges og Jfr. Abrahamsen. Jfr. Abrahamsen var den ældste — men dog ikke mere end 12 Aar gammel. Hun viste sig første Gang i den samme Rolle, hvori fem Aar før den lille August Bournonville havde gjort sig bemærket — Adonia i „Salomons Dom". Den lille Debutantinde havde en god Sangstemme og et følelsesfuldt Foredrag og gjorde megen Lykke ved sin Naturlighed og sit smukke Ydre. Hendes Stemme udvikledes i Tidens Løb mere og mere fordelagtigt. Var den end ikke særlig stærk eller omfangsrig, var den desto mere velklingende, og navnlig var hendes musikalske Foredrag af en saa henrivende Ynde og saa dramatisk virksomt, at hun snart blev Theatrets musikalske Hovedstøtte, især fra det Øjeblik, da hun havde lagt Publikum for sine Fødder ved sin Udførelse af Zerline i „Den hvide Dame" og dermed havde vist sig istand til ogsaa at fylde den første Plads i Operaen. Fem Aar efter sit Giftermaal med Skuespilleren Kragh og fire Maaneder efter at hun havde optraadt ved Premièren paa „Den sorte Domino", døde hun og efterlod et dybt og længe følt Savn.

1823 22/2 debuterede **Frederik Christian August Werligh** som Balduin i „Korsridderne", f. 1795, afg. Juli 1826. † 5/5 1841.

Han var oprindelig Murer og debuterede uden Held paa det kgl. Theater og kunde ikke drive det til noget dèr. Saa blev han Direktør i Provinserne, hvor han spillede som en yndet Komiker og blev gift med Provinsens Fru Heiberg, Jfr. A. L. Falck, som efter hans Død ægtede Maltkontrollør Hagerup i Bergen og blev Moder til Fru Nina Grieg.

— 13/5 optraadte **Jfr. Johanne Luise Pätges**, senere **Fru Heiberg**, 1ste Gang, 11 Aar gl., som Danseelev i „Christian den IV"s Dom. Dramatisk Elev Juli 1826, kgl. Skuesp. Juli 1829, gift 31/7 1831, sidste Optr. 2/6 1864, afsk. Juli 1864; f. 22/11 1812, † 21/12 1890.

Da den lille Hanne Pätges, den senere saa navnkundige Skuespillerinde Fru Heiberg, var fire Aar gl., drog hun med sin Moder, en jødisk Frankfurterinde, og sin Fader, en katholsk Køllner, til Aalborg fra Kjøbenhavn. Forældrenes Værtshusholderforretning var gaaet tilbage. I Aalborg haabede den energiske Madam Pätges, der var den, der maatte varetage Familiens Interesser, som en Art Marketenderske for Officererne ved 2det jydske Regiment at faa en Virksomhed, der kunde skaffe Brødet til hendes talrige Børneflok. En af Regimentets Underofficerer aabnede i Aalborg et Dansekursus, hvor Johanne Pätges fik Lejlighed til at vise Anlæg for den koreografiske Kunst, og da Familien i 1820 sammen med Regimentet atter vendte tilbage til Kjøbenhavn, kom den opvakte Pige paa det kgl. Theaters Danseskole, hvor hun snart blev den mest lovende Elev og allerede som elleveaarig udførte en Hovedrolle i en af Galeottis Balletter, og lidt over 12 Aar gammel danser hun, i en Komposition af Solodanseren Funck, en Solo og gør megen Lykke. Allerede forinden havde hun dog vist sig i den Kunstgenre, indenfor hvilken hun snart skulde bryde sig sin glimrende Theaterbane, idet hun som Giovanni var optraadt i Oehlenschlägers „Correggio".

I sin landskendte Bog, hvor hun i Erindringen genoplever sit lange, rige Theaterliv, har Fru Heiberg selv belyst de mange Faser, gennem hvilke hun udviklede sig til at blive den store, beundrede Kunstnerinde, hvis Navn straaler med saa sælsom en Glans i Skuepladsens Historie.

Af gennemgribende Betydning for hendes Carrière, baade i ydre og indre Forstand, var det, at hun fandt en Ven og Beskytter og senere en omsorgsfuld Ægtefælle i den

1823 aandfulde Digter og fornemme Smagsdommer J. L. Heiberg, der fra det Øjeblik, han havde set hendes Optræden i Poul Møllers Dialog „Hans og Trine" sammen med „gamle Rosenkilde", anede hendes Geni og kaarede hende til sin Muse, ved hvis Tilskyndelse han kort efter skrev „Aprilsnarrene", hvori hun henrev Publikum som Trine Rar. Efter Aprilsnarrene skrev han „Et Eventyr i Rosenborg Have", hvor Christines Rolle atter var beregnet paa Sammenspillet med Rosenkilde, — derpaa fulgte „De Uadskillelige" og endelig „Elverhøj", hvor hun glimrede som Agnete. Og endnu før hun havde fremstillet Agnete, havde hun som Preciosa sat Byen paa den anden Ende ved sin Gengivelse af denne sin første egentlige Elskerinderolle, der førte til hendes store sceniske Triumf som Julie i Shakespeares berømte Tragedie. Og hun var dengang kun sexten Aar gammel! Og inden hun er fyldt sit nittende Aar hjemføres hun som den mere end tyve Aar ældre Dr. Johan Ludvig Heibergs Brud, og som Fru Heiberg gennemløber hun den Kunstnerbane, der i ydre Glans overgaar enhver anden dansk Skuespillerindes, baade i Fortid og Nutid. For hver Rolle hun spiller, synes hun bestandig at forny sig selv, og hendes Omraade er stort. Som hun var sin Husbonds Muse, blev hun ogsaa for Henrik Hertz den, der inspirerede hans dramatiske Digtning. Men hvorfor nævne Navnene paa de Roller, hvori hendes Geni fejrede Triumfer i dansk Repertoire? De kendes jo af Enhver, der elsker Theatret og dets Kunst. Holberg og Oehlenschläger bragte hun Fornyelse ved sit Geni. Og alle Udlandets store Digtere — Shakespeare, Schiller osv. — fortolkede hun med Mesterskab. I Skuespillet og Konversationsstykket sejrede hun med samme Lethed. Og ligeoverfor hende forstummede Kritiken, — naar den da var upolitisk. Selv det blodige Vittighedsblad „Corsaren" maa strække Gevær og glemme sin Skepsis og Satire. Da hun i „Perspektivkassen" har spillet Nyboderdrengen Christian, skriver den ellers altid respektløse Avis: „Fru Heiberg er fortrinlig i Alt, ogsaa som Matrosdreng. Og gav hun Rollen i Spidskjole og snevre Pantalons, vilde man ikke erindre Andet, end at Matrosdrengen altid bærer Spidskjole og Pantalons. Fru Heiberg var mesterlig". Sammen med Heiberg og hans Moder hviler hun paa Holmens Kirkegaard.

— 1/9 debuterede **Johan Frederik Kirchheiner** som Girolamo i „Agnese", f. 5/5 1798, kgl. Skuesp. Novbr. 1822, afg. Juli 1842, † 11/8 1865.

Da Aviserne ved Bekendtgørelser i Aaret 1822 efterlyste en dygtig Tenorist til Brug for det kgl. Theater, meldte den unge Kirchheiner sig. Han var Lieutenant ved det slesvigske Kyradsér-Regiment og havde fra sin militære Løbebane tillagt sig en rank Holdning, men hans ydre Apparition var ellers ikke saa mærkbar og hans Tenor ikke just saa bedaarende, at det dømmende Tribunal, Zinck, Schall og Siboni, indstillede ham med synderlig Begejstring til Ansættelse. Men Tiden gjorde dets Lunkenhed til Skamme, thi da Kirchheiners Stemme og Personlighed udviklede sig, blev Sejren ham vis. Som Georges Brown i „Den hvide Dame" tilsmilede Lykken ham. Hans Optræden var mandig og fri, hans Aktion kæk, hans Sang saa bedaarende skøn, at han med denne Rolle erobrede sig sin sikre Plads som den bedste Tenor i den ildfulde, ungdommelige Genre, Theatret hidtil havde kendt.

Bedst var Kirchheiner i Roller, hvor Ildfuldheden skulde stige til Lidenskab, og som uovertrufne Præstationer af denne Art nævnes hans Masaniello i „Den Stumme", hans „Fra Diavolo" og Tempelherren i „Tempelherren og Jødinden". Ogsaa i Skuespillet og Sangspillet gjorde han sig nyttig, og hans Major i „De Danske i Paris" har ikke haft bedre Fremstiller. Desværre formaaede hans svækkede Energi ikke at bevare ham den Plads, han efterhaanden havde vundet i Publikums Gunst. Han sløsede med sine rige Evner og sløvedes mere og mere, indtil han i 1842 fik sin Afsked. Han levede derefter en lang Aarrække — indtil 1865 — i landlig Afsondrethed, tabt for Verden og for sig selv. Hans Hustru, Emma Conradine Francisca f. Wadskjær, var i faa Aar Skuespillerinde, men fik ingen Betydning. Hun døde 1872, 67 Aar gl.

1824 29/10 debuterede **Jfr. Ida Elmine Wulff** som Vela i „Lulu", f. 15/1 1808, afg. Decbr. 1829, † 8/1 1876 som Kammerherreinde v. Holstein.

Den sextenaarige Ida Wulff, der havde været ved Danseskolen fra Barnsben, vandt Syngemester Sibonis Interesse, efter at han havde lært hendes musikalske Evner at kende. Under ham uddannedes hendes fortræffelige Sopran virtuosmæssigt, og ved sin første Debut gjorde hun megen Lykke, og endnu mere ved den anden, og var i Løbet af faa Aar blevet Publikums erklærede Yndling, ikke mindre paa Grund af sine udmærkede Stemmemidler end paa Grund af sin lady-like og yndefulde Personlighed. Det var derfor med virkelig Sorg, man efter fem Aars Forløb erfarede, at hun agtede at trække sig tilbage fra Scenen for at indgaa Ægteskab med en Søn af Theaterchefen v. Holstein. Hun døde i 1876 som Kammerherreinde. Hendes Mand var en Tid Hofchef hos Frederik d. VII.

1825 [25]/8 debuterede **Jfr. Pauline Clausen** som Betty i „Henrik den 5tes Ungdom“, kgl. Skuesp. April 1827, afg. Sept. 1832, † som Pastorinde Petersen.

Jfr. Pauline Clausen forlod efter otte Aars vellykket Tjeneste Theatret, hvor hun efter al Rimelighed i Tidens Løb vilde have erhvervet sig en fast Plads baade i Repertoiret og i Publikums Hjerte. Hun havde et fortræffeligt Ydre, en elegant Figur og et smukt, udtryksfuldt Ansigt, og over hendes Skikkelse hvilede et fint, jomfrueligt Præg, der udmærket støttede hendes Talent for Fremstillingen af unge, naive Piger. Men netop da hun var ved at fæstne sin Position, trak hun sig tilbage.

— 7/4 debuterede **Jfr. Johanna Elisa Beyer**, senere **Mad. Thomsen**, som Miss Vortex i „Den hjemkomne Nabob“, f. [14]/6 1807, kgl. Skuesp. Okt. 1827, afg. Juli 1835.

Heller ikke Jfr. Beyer's Theaterbane blev af større Varighed, begrundet dels i Mangel paa virkelig Evne, dels i en Sygelighed, der fremskyndede hendes Afskedigelse. Baade hun og Jfr. Clausen besad iøvrigt en, hos det

1825 Lystspildigter, der til alle Tider bør danne den faste Grundvold i den danske Skueplads skiftende Repertoire.

Ludvig Phister var af en god og boglærd Slægt, hans Farfar var Præst og hans Fader Student, derpaa Førstelærer ved Nikolaj Skole og tilsidst Klokker ved Helliggeistes Kirke, en jovial Mand, udrustet med et rigt Lune. Hans ti Børn fik en god Opdragelse. Ludvig var den fjerde i Rækken og blev sat i Efterslægtens Skole, men fik allerede i det tiende Aar sit mest brændende Ønske opfyldt, da han kom paa Antoine Bournonvilles Danseskole paa Hoftheatret, af hvilken den livlige Dreng havde faaet en lokkende Beskrivelse. Han havde Evner for Terpsikores Kunst, og Bournonville modarbejdede derfor Lindgreens Ønske om at skaffe ham anbragt paa Talescenen. Men Tilfældet kom til Hjælp. Man skulde til Opførelsen af Thaarups „Høstgildet“ benytte en Dreng, der var musikalsk og kunde foredrage et Vers. Valget faldt paa Ballettens kvikkeste Hoved, Ludvig Phister. Med klar Stemme, med ualmindelig dramatisk Kraft i Foredraget og med god sjællandsk Dialekt slyngede Drengen sit Vers udover Til-

Olaf Poulsen som Chilian i „Ulysses von Ithacia“.

Emil Poulsen som Trojaneren i „Ulysses von Ithacia“.

1825 kvindelige Personale i hine Tider, ret ualmindelig Aandsdannelse og gjorde sig bemærket ved smaa litterære Arbejder. Hun var Søster til Oversætterinden Sille Beyer og blev gift med Redaktør i Odense, cand. Ove Thomsen, der døde som Postmester i Assens. Datteren Flora Thomsen blev gift med Kammerherre Fallesen.

— 9/5 debuterede **Ludvig Joachim Phister** som Peer Nielsen i „Den pantsatte Bondedreng“, Danseelev [27]/5 1817, 1ste Optr. [15]/5 1819 som en Bondedreng i „Høstgildet“, dramatisk Elev Aug. 1821, kgl. Skuesp. Okt. 1830, Afskedsforestilling [21]/5 1873, Afsked Juni 1873, senere Optr. [3]/12 1884 samt [13]/4 1885, f. [23]/5 1807, † [15]/9 1896.

Ludvig Phister — et Navn, der lyser med uforgængelig Glans i vor Theaterhistorie, en Skuespiller, der ved medfødt Geni, en næsten hellig Respekt for sit Kald, ved sin aandelige Kultur parret med en grænseløs Flid naaede de højeste Maal. Hvor er det haabløst paa en indskrænket Plads som denne at skulle give et Billede af en saa rig og interessant Kunstnerpersonlighed som hans! Gennem udførlige Biografier, baade af Fagmænd og Lægfolk, er der af ham fremkommet Skildringer, der viser hans eminente Betydning for dansk Theater, først og sidst hans Betydning som den, der i det meste af et halvt Aarhundrede bar et mægtigt Holberg-Repertoire paa sine stærke Skuldre og ved sin geniale Kunst bevarede og bestandigt fornyede Kærligheden til og Respekten for vor største, nationale

1825 skuerpladsen, og den Jubel, hvormed han altid senere blev mødt af Publikum, klang ham denne Aften for første Gang i Øret. Efter denne Introduktion som Skuespiller var hans Skæbne bestemt, og den store Lindgreen blev hans Instruktør, men først i 1826 begynder hans Anvendelse i Repertoiret at tage Fart, og i en Alder af lidt over 20 Aar kunde Phister allerede mønstre et Antal af 119 Roller, og da han i 1825 har spillet sin første store Holbergfigur: „Den pantsatte Bondedreng“, er det klart for Alle, at Skuepladsen i Phister har fundet en Holbergskuespiller af første Rang. Han havde vist sine eminente Naturgaver: et sprudlende Lune, vittig og skarp Intelligens, et sjeldent Mesterskab i Dialekten og en brændende Energi, Egenskaber, der karakteriserede hele hans fremtidige lange Kunstnerliv, og som skulde gøre hans Navn uforglemmeligt paa den danske Scene. — Phisters tre Hustruer var alle knyttede til Theatret. Den første Charlotte, Oehlenschlägers Datter, blev uden Betydning; den anden, Christiane f. Holst, var en dygtig Sangerinde, men døde tidlig, den tredie var den helt ned til vore Dage kendte komiske Skuespillerinde Louise Phister f. Petersen.

1826 [10]/1 debuterede **Corfitz Seemann** som Haimsbjerg i „Serenaden“, f. [19]/8 1800, kgl. Skuesp. Okt. 1825, afg. Marts 1844, † [2]/3 1875 som Justitsraad og Toldkontrollør i Nyborg.

Seemann havde Ansættelse paa Kongens Fogeds Kontor,

1826 da han sexogtyve Aar gammel debuterede, og da han 1844 trak sig tilbage, overtog han en Stilling i Toldetaten. Som Skuespiller blev han ikke mere end en velset Brugbarhed, hvis Repertoire paa Grund af Tidernes Ugunst blev temmelig udstrakt. Men da Michael Wiehe og Hultmann var kommen til Theatret og lidt efter lidt voxede i Publikums Yndest i det alvorlige og muntre Elskerfag, var Seemanns gode Tid forbi, og han viste større Karakterstyrke, end man i slige Tilfælde er vant til at se. Han vendte nemlig tilbage til det borgerlige Liv og døde som velmeriteret Kontrollør i Nyborg efter 31 Aars Tjeneste i Toldetaten, til Overflod hædret med den i hine Dage værdige Titel af Justitsraad. Han var gift med en Datter af Dr. Ryge.

— $^{16}/_{9}$ debuterede **Julius Schwartzen** som Louis i „Slottet Montenere", kgl. Skuesp. Jan. 1827, afg. Febr. 1857, f. $^{11}/_{12}$ 1802, † $^{20}/_{7}$ 1875.

Som Elsker i Operaen vandt Julius Schwartzen sig en meget anset Stilling. Hans Tenorstemme besad stor Smidighed, var fortrinligt skolet ved Koloraturer og bedaarede ved den varme, bløde, følelsesfulde Farve, der laa over den. Han debuterede som fireogtyveaarig Student og gjorde strax megen Lykke. Men først som Max i „Jægerbruden" besejrede han Publikum ganske. Her kom hans sværmeriske Vemod og den dybe Følelse i hans musikalske Foredrag ham udmærket til Hjælp. Ogsaa en vis stilfærdig Komik formaaede han at fremstille. Og som Eleazer i „Jødinden" overraskede han ved den patriarkalske Højhed, hvormed han tegnede Skikkelsen. I Vaudevilleroller, f. Ex. som Ernest i „De Danske i Paris" og som Ferdinand i „Køge Huskors", skal han ogsaa have præsteret baade betagende Sang og godt Komediespil.

1827 $^{14}/_{8}$ debuterede **Jfr. Frederikke Nicoline Lange,** senere **Mad. Larcher,** som Natalia i „Corsicanerne", f. $^{21}/_{4}$ 1812, kgl. Skuesp. Aug. 1832, afg. Juni 1857, † $^{18}/_{3}$ 1892.

I en meget ung Alder blev Jfr. Frederikke Lange, en Steddatter af Mad. Spindler, gift med Solodanseren Larcher, og som Mad. Larcher var hun i en Aarrække en meget benyttet Skuespillerinde, der vel ikke glimrede i første Plan, saaledes som man havde forudsagt det, da hun som fjortenaarig Pige havde haft en overordentlig vellykket Debut. Sin væsenligste Betydning for vor Scene fik Mad. Larcher ved den Fornyelse, hun gav Elskerinden i de Holbergske Komedier. Aldrig før havde Leonora'erne haft det personlige Liv, den Elskværdighed og den fine Ynde, som Mad. Larcher formaaede at lægge i Fremstillingen af dem. — Hun blev Moder til Skuespillerinden Frederikke Louise Amalie Larcher, gift Admiralinde Jacobson.

— $^{13}/_{10}$ debuterede **Jfr. Emilie da Fonseca** som Susanne i Op. „Figaros Giftermaal", f. $^{29}/_{1}$ 1804, afg. Juli 1831, † 1884 i Christiania.

Jomfruerne Emilie, Julie og Ida Fonseca var Søstre, Døtre af den portugisisk fødte Mægler da Fonseca. De var alle stemmebegavede.

Jfr. Emilie gjorde sig fordelagtigt bemærket ved sin Udførelse af Susanne i „Figaros Bryllup", men trak sig efter faa Aars Forløb tilbage.

Jfr. Julie debuterede $^{21}/_{9}$ 1832 som Betty i „De to Nætter" og naaede i Modsætning til Søsteren Emilie at blive kgl. ansat, men fik ingen nævneværdig Betydning. Hun blev gift med Juvelerer F. A. Rantzau, en Broder til Fru Kammersanger Hansen og Fru Direktør M. V. Brun, tog Afsked Nov. 1849 og døde 26. Aug. 1883, 69 Aar gl.

Den tredie Søster, Jfr. Ida da Fonseca, omtales nedenfor.

Scene af „Recensenten og Dyret".

Hoffmann: Ledermann. Olaf Poulsen: Klatterup. Mantzius: Trop.

1827 $^{8}/_{12}$ debuterede **Jfr. Ida Henriette da Fonseca** som Tancredo i „Tancredo", f. $^{27}/_{7}$ 1806, afg. Juli 1840, † Juli 1858.

Hvad der lagde sig ivejen for Jfr. Ida Fonseca's Carrière, var dels hendes Mangel paa dramatisk Talent, et Savn, hun havde fælles med den samtidige ypperlige Sangerinde Jfr. Zrza, dels hendes Stemmes Karakter.

Jfr. Ida Fonseca havde en Altstemme, der baade ejede en skøn Klang og en ualmindelig Styrke, og i Sibonis Skole var den blevet saa fortræffeligt uddannet, at hun allerede ved sin første Optræden maatte siges at være en fuldt udviklet Sangerinde, der navnlig maatte kunne gøre sig gældende i den italienske Operastil. Men de for hendes Stemme passende Partier var jo kun faa, og uagtet hendes Ydre ingenlunde var uheldigt, virkede hendes sceniske Personlighed kun utilstrækkeligt. Hun manglede Temperament, og den mutte Rolighed i hendes Væsen og hendes robuste Gang frembragte et Indtryk af Ukvindelighed. Efterhaanden blev hendes Repertoire mere og mere indskrænket, saa at hun tilsidst, tiltrods for sine ypperlige Sangevner, gled ud af Publikums Bevidsthed. Som Madame Voltisubito i „Recensenten og Dyret" skal hun have brilleret.

— $^{16}/_{12}$ debuterede **Jfr. Elisabeth Frederikke Margrethe Heger,** senere **Mad. Holst,** som Emilie i „Emilie Galotti", f. $^{23}/_{11}$ 1811, kgl. Skuesp. Aug. 1832, afg. Juli 1870, † $^{8}/_{4}$ 1891.

1827 Jfr. Elise Heger var en Datter af Skuespillerparret Stephan og Eline Marie Heger, den fhv. Jfr. Smidth, i hvem baade Henrik Steffens, Oehlenschläger og Rahbek havde været stærkt forelskede, og som var den, der paa Scenen skabte Kvindetypen i de Oehlenschlägerske Tragedier. Datteren gik i Moderens Fodspor og var i lang Tid det sceniske Ideal som Fremstillerinden af den nordiske, højsindede Kvinde. Hun debuterede — som sin Moder — som Emilie Galotti og viste dyb Følelse og gav et sandt Udtryk for kvindelig Ømhed og Renhed. Hun var meget smuk, havde en rank Figur og ejede Ynde og Harmoni i Gang og Bevægelse. Hendes Stemme havde en lidt for dyb Klang og savnede til en Begyndelse tilstrækkelig Bøjelighed, hvilket medførte en vis Monotoni i hendes Versbehandling. Men ved efterhaanden at overtage muntre Elskerinder i Lystspillet, frigjordes ogsaa hendes Stemmemidler, og hun vandt sig efterhaanden en fremskudt Plads i Publikums Gunst. Blandt hendes Oehlenschläger'ske Kvindeskikkelser straaler Ingeborg i „Dronning Margareta“ med særlig Glans. Hendes Fremstilling prægedes af en hellig Uskyld og den dybeste Kærlighedsfølelse, og hendes Fremtræden til Farvel

Olaf Poulsen fejres i Anledning af hans 40aarige Jubilæum (April 1907) ved en Fest i Fredensborg.

Theaterchefen, Ekscellencen, Greve F. Zachariae,
Ernst Bojesen, Danneskjold Samsøe. Olaf Poulsen. Grosserer.
Direktør. Athalia Reumert.
Emilie Poulsen, Anna Bloch, Skuespillerinde.
Olaf P.s Hustru.
Rose Bojesen, Olaf P.s Datter.
Axel Madsen, Johanne Blad, N. Neiiendam,
Skuespiller. Olaf P s Datter. E. Holbøll, Skuespiller.
W. Østergaard, Halk, Overlæge. Postmester.
Professor.
E. Reumert, Skuespiller.

1827 i sidste Akt var i sin ædle Simpelhed af uforglemmelig Skønhed. Oluf i den samme Tragedie fremstilledes med frejdig Ungdom og Varme af Vilh. Holst, der ikke længe efter blev hendes Ægtefælle. Elise Holst's Theaterbane strakte sig over et Tidsrum af tre og fyrretyve Aar, og da hendes Fremstillingskunst væsenlig begrænsedes til Elskerindefaget, gled hun paa sine ældre Dage mere og mere ud af Repertoiret og havde allerede længe ønsket at trække sig tilbage, da hun med Sæsonen 1870 endelig fik sin Afsked. —

1828 $^{14}/_{11}$ debuterede **Wilhelm Conrad Holst** som Alonze i „Preciosa“, f. $^{2}/_{1}$ 1807, kgl. Skuesp. Aug. 1832, afg. Juli 1872, † $^{4}/_{8}$ 1898.

Wilh. Holst var Søn (udenfor Ægteskab) af Theaterchef Holstein og Skuespillerinden Jfr. Mannerup, som døde ung. Han havde allerede i Drengeaarene tumlet sig paa lange Søfarter, men da han som tyveaarig kom tilbage til sit Fødeland for at absolvere sin Eksamen som Styrmand, fik Jonas Collin og Liebe ham let overtalt til at søge sin Lykke paa Theatret, hvor man netop trængte til en ung Elsker, og hvor han med sit smukke Ydre og friske Væsen utvivlsomt vilde komme paa sin rette Hylde. Og man fik

1828 for en Del Ret. Wilhelm Holst's Evner og Form for Skuespilkunst faldt godt i Traad med Tidens sceniske Synspunkter og Krav. Der laa et stort Repertoire parat, som passede for ham, og hans ydre Egenskaber var af saa hjertevindende en Karakter, at han let blev Publikums, særligt Damernes Yndling. Baade de glade og de lidenskabelige Elskere fik i Wilh. Holst en smuk og indtagende Fortolker. Men ogsaa i det alvorlige Skuespil formaaede han at hævde sin Plads med Ære. Hans Navn vil dog særlig blive mindet i Forbindelse med Roller, hvis Paradeagtighed udelukkede dem fra kunstnerisk Værd. I Dennery's bekendte Lystspil „Don Cæsar de Bazan“ spillede han med besnærende Friskhed og Glans Titelpartiet som den ligesaa ædle som letsindige, den ligesaa ridderlige som udsvævende Allerhelvedskarl. Her kulminerede han.

Fra det Øjeblik, da Michael Wiehe efter nogle Aars tilsyneladende haabløse Kampe mod Publikums sløve og aandløse Ligegyldighed begyndte at vinde Terræn, blegnede Wilh. Holst's Stjerne, og en senere Slægt, der saa sit Ideal virkeliggjort i Brødrene Michael og Vilhelm Wiehes sjælfulde Kunst, forstod ikke den Betydning, Holst

1828 virkelig havde haft for Skuepladsen. Han blev mindre og mindre benyttet og efterlod ved sin Bortgang intet Savn. Holst blev den længstlevende af Skuespillerne fra Guldalderperioden; endnu som 90aarig Olding vandrede han rank og spænstig paa Kjøbenhavns Gader. Hans Søn (udenfor Ægteskab) var Forf., Oberst Frits Holst.

— $^{21}/_{11}$ debuterede **Johan Anton Pätges** som Vilhelm i „Intrigen ved Morskabstheatret“, f. $^{12}/_{8}$ 1807, kgl. Skuesp. Sept. 1834, afg. Novbr. 1867, † 1883.

Anton Pätges' Navn i Skuepladsens Historie er knyttet nøje til Søsterens, den senere berømte Johanne Luise Heiberg. I Forhold til hendes Betydning var hans kun meget underordnet. Han blev en anvendelig Brugbarhed, der sikkert i væsentlig Grad skyldte sin Søsters Herskerstilling, at han efterhaanden fik tildelt en Mængde Roller, rigtignok oftest af sekundær Rang. Hans ydre Evner var langtfra ringe, men han manglede medfødt Talent og personlig Ejendommelighed. Han benyttedes i sit lange Theaterliv baade i Opera, Skuespil, Vaudevillen og Balletten, men uden i alle disse forskellige Kunstarter at præstere nogen enkelt nævneværdig Ydelse. Indtil 1873 var han Theatrets Inspicent. Hans Hustru, Juliane Marie født

1828 Ryssländer, en Søster til Kammersangerinde Mad. Simonsen, debuterede 11/5 1835 som Maria i „Fornuftgiftermaalet", men forlod kort efter Scenen. Hun døde 19/4 1892, 79 Aar gl.

— 13/12 debuterede **Christian Kragh** som Wilhelm i „Axel og Valborg", f. 5/10 1802, kgl. Skuesp. Aug. 1832, afg. 11/11 1867, † 5/11 1884.

Det gælder for Christian Kragh som for Vilh. Holst, at den yngre Slægt, der kun kendte ham paa hans ældre Dage, havde vanskeligt ved at forstaa, at han i fordums Tid virkelig havde udfyldt en ikke helt ubetydelig Plads i Repertoiret. Han kan i to Ord karakteriseres som „Ryges Skygge". Det var hans Orm at spille sin store Læremesters Roller, men tidligt overlevede Kragh sig selv som Skuespiller. Et Faktum er det ikke desto mindre, at hans Debut vakte Bifald. Og Forklaringen siges at være den, at han i sin yngre Alder ikke blot havde en klangfuld og stærk Røst, men tillige en naturlig Værdighed i sin Fremtræden, der gjorde ham vel skikket til Roller, der krævede Anstand. Han har saaledes med god Virkning spillet Bergthor i „Hakon Jarl", Ebn i „Kong René's Datter" og Lampens Aand i „Aladdin". Han besad tillige noget Lune og skal have været morsom som Rebslageren i „Den nye Barselstue" og Pryssing i „Recensenten og Dyret". Hans Hustru var den yndede Sangerinde Boline Margrethe Kragh f. Abrahamsen, som tidligere er omtalt.

1829 8/1 debuterede **Jfr. Caroline Keck,** senere **Mad. Kretzchmer,** som Clorinde i „Cendrillon", f. 21/11 1812, kgl. Skuesp. Aug. 1832, afg. Juli 1842, † 17/3 1895.

Jfr. Karoline Keck, den senere Mad. Kretzchmer, havde Betingelser for at kunne udfylde en ikke ubetydelig Plads som Elskerinde i Syngestykkerne. Hendes Sopran var baade klangfuld og ypperlig skolet og hendes Ydre tiltalende. Men hun manglede, som saa mange andre Sangerinder før og efter hendes Tid, i saa høj en Grad scenisk Fremstillingsevne. Hendes smukke Ansigt var uden Udtryk, og hendes smukke Stemme var uden Inderlighed og Følelse i Foredraget. Allerede et Par Aar efter sin Debut forsvandt hun mere og mere i Glemsel. Hendes Mand var Kgl. Kapelmusikus Kretzchmer, som tidligere havde været gift med den kendte Danserinde af samme Navn.

Olaf Poulsen som Jeppe i „Jeppe paa Bjerget".

— 24/8 debuterede **Christoffer Hvid** som Caspar i „Jægerbruden", 27/5 1803, kgl. Skuesp. Juli 1829, sidste Optr. 6/5 1858, † 28/7 1872.

Christoffer Hvid var medicinsk Student, da han fik sin Debut i Operaen som Caspar i „Jægerbruden", hvori han havde Lejlighed til at vise sin klangfulde og smukke Bas. Hans anden Debutrolle var i Samsøes „Dyveke" som Knud Gyldenstjerne, og hans Virksomhed falder ogsaa fremtidig baade i Operaen og Skuespillet, dog væsentligst i Operaen, hvor han optraadte bl. a. som Jacob i „Joseph og hans Brødre", Camille i „Røverborgen" og Kommandanten i „Don Juan". Der var bestandig en vis Stivhed over hans Ydelser, og han erhvervede sig aldrig nogen fremtrædende Plads i Publikums Bevidsthed. Hans Navn i Theatrets Historie vil bevares ved den Omstændighed, at han en kort Tid var forlovet med Jfr. Pätges, før hun indtraadte i Ægteskabet med Heiberg. Hvid døde som Inspektør ved Sygehjemmet paa Rolighedsvej.

1830 25/9 debuterede **Jfr. Cathrine Elisabeth Ryssländer,** senere **Mad. Simonsen,** som Emilie i „Marie", f. 7/3 1816, kgl. Skuesp. Maj 1834, sidste Optr. 20/11 1848, † 3/5 1849.

Cathrine Ryssländer, der i sit Ægteskab med den fortrinlige Violinspiller Simonsen blev Moder til vor folkekære Sanger Niels Juel Simonsen, var kun et femtenaars Barn, da hun havde sin Debut og henrykte ved en ualmindelig skøn og klangfuld Sopranstemme af sjelden Højde.
1830 Under Sibonis Vejledning uddannedes denne Stemme yderligere, og den unge Pige erhvervede sig efterhaanden en fænomenal Koloraturfærdighed, og da de betydelige Naturgaver yderligere understøttedes af den fineste Musiksans og ubøjelig Trang til stadig Fremgang i Kunsten, varede det ikke længe, inden Jfr. Ryssländer blev Operaens selvsagte Primadonna, en Stilling, der som bekendt medfører „Nykker", som heller ikke udeblev her. Stridigheder med Direktionen førte til et Brud, som for et Par Aars Tid berøvede Operaen sin første kvindelige Kraft. Da Brudet var lægt, vendte den unge Primadonna tilbage og modtoges med aabne Arme af sit Publikum. Men Adskillelsen stod efter en halv Snes Aars Forløb atter for Døren. Hyppige Barnefødsler tvang Sangerinden til at indskrænke sin Virksomhed, og da hun døde som Kgl. Kammersangerinde i sit 34de Aar, efterlod hun otte ukonfirmerede Børn. Hendes Efterslægt arvede hendes musikalske Evner, endda i anden Generation, hvad Børnebørnene Frk. Gerda Christophersen og Sangerne af Navnet Schmedes har haft rig Lejlighed til at bevise.

Mad. Simonsens dramatiske Evner stod langtfra paa Højde med hendes eminente Sangkunst og dejlige Stemme. Men alligevel straaler hendes Navn som et af vor Operas største, og blandt hendes fornemste Ydelser nævnes foruden Donna Anna hendes Dronning i „Hugenotterne" og hendes Alice i „Robert af Normandiet".

1830 16/12 debuterede **Jfr. Cecilie Gade** som Cherubino i Op. „Figaros Giftermaal", f. 19/4 1814, afg. 1835, † 7/11 1890.

Jfr. Gade havde sin Debut i samme Saison som Jfr. Ryssländer, men blev uden mindste Betydning for vor Scene, som hun efter faa Aars Forløb forlod for at optræde paa Christianias Theater, hvor hun som Mad. Jørgensen gjorde megen Lykke. Hun blev gift med den bekendte dansk-norske Skuespiller Jørgensen, til hvis Ære Henrik Ibsen har skrevet et Digt. Hendes Broder var Danseren L. H. Gade, og en Søster, Jacobine, blev Sangeren G. B. Cettis Hustru og Moder til Skuespiller F. A. Cetti.

1832 5/5 debuterede **Johan Rudolph Waltz** som Buchlaw i „Bruden fra Lammermoor", f. 9/6 1811, kgl. Skuesp. 1835, sidste Optr. 27/6 1853, † 6/7 1853.

Johan Waltz var Konservatorie-Elev og viste sig ved sin Debut i Besiddelse af en køn og blød Basstemme med en god Uddannelse, og denne Stemme blev ham i Tidens Løb en udmærket Støtte i Vaudevillernes Blomstringstid. Hans Hammer i „Nej" og Keiser i „Recensenten og Dyret" skal have været al Ære værd, selv om hans dramatiske Evner ikke rakte vidt. I Stykker, hvor hans tiltalende Sangstemme ikke fandt Anven-
1832 delse, vandt han dog ogsaa, paa Grund af sin vakre Personlighed, udelt Bifald. Der er særlig Grund til at minde om hans Udførelse af Grib i „Hakon Jarl" og navnlig om hans Henrik i „Alferne". Begge Roller gav han et smukt Udtryk for stilfærdig Inderlighed og romantisk Drømmeri. Han døde i Sommeren 1853, medens den frygtelige Kolera rasede, men da han ikke skyldte Epidemien sin Død, noterede Aviserne ved Bekendtgørelsen: NB: Ikke af Kolera.

— 21/9 debuterede **Ludvig Ferdinand Sahlertz** som Carill i „De to Nætter", f. 10/6 1812, kgl. Skuesp. Juni 1836, sidste Optr. 1/5 1860, † 7/1 1886.

Ludvig Sahlertz blev en udmærket Støtte for Operaen gennem en lang Række Aar, selv om han ingensinde naaede nogen Førerstilling. Dertil var hans ydre Personlighed og hans Fremstillingskunst ikke fængslende nok. Men i det kjøbenhavnske Damepublikum havde han længe en høj Stjerne paa Grund af sit vindende Væsen og sin kønne om end noget spinkle Skikkelse. Hans Debut var langtfra lovende, idet Ængstelsen ganske udviskede det Indtryk, man paa Forhaand var berettiget til at vente af hans ypperlige og godt uddannede Tenor, der besad den ægte Metalklang. Sahlertz var tillige en gennemmusikalsk Natur, flittig og energisk, og han vandt sig lidt efter lidt den Sikkerhed og Frihed i sin sceniske Fremtræden, hvorpaa det fra Begyndelsen havde skortet ham. Han vandt jævnlig stor Anerkendelse i store og vanskelige Partier som George

Scene af „Helligtrekongers Aften".

Olaf Poulsen som „Tobias Hikke". Mantzius som „Andreas Blegnæb".

1832 Brown i „Den hvide Dame", Ottavio i „Don Juan" og Joseph i „Joseph og hans Brødre".

— $^{15}/_{10}$ debuterede **Johan Ludvig Schneider** som Ferrand i „Slottet i Montenero", f. $^{6}/_{2}$ 1809, kgl. Skuesp. Juli 1838, afg. Juni 1869, † $^{30}/_{12}$ 1870.

J. L. Schneider var i mange Aar en paalidelig Støtte for Repertoiret baade i Opera og Skuespil, selv om han langt-

1832 fra naaede frem i første Række. Han ejede en usædvanlig kraftig Basstemme, men saavel over dens Klang og i dens Benyttelse savnedes den Kultur, der ellers prægede hans menneskelige Personlighed. Heller ikke hans Skikkelse gjorde ham anvendelig i Roller af ædlere Støbning, og han benyttedes derfor hovedsagelig i det komiske Repertoire, hvor han til Tider præsterede virkelig god Kunst baade i Syngestykker og Skuespil. Blandt hans bedste Ydelser nævnes altid hans Smedesvend Madsen i „Genboerne“ og hans svedne Bonde Per i „Eventyr paa Fodrejsen“. Men ogsaa hans Jacob Skomager i „Jeppe“ og hans Arv i „Maskeraden“ viste hans solide Evne til at karakterisere. Som Regissør fungerede han efter Stage i en Aarrække og var i denne Post, ikke mindre end som Skuespiller, sit Theater en hæderlig og paalidelig Embedsmand.

— 22/12 debuterede **Mad. Charlotte Phister f. Oehlenschläger** som Josepha i „Armod og Høimodighed“, f. 21/4 1811, sidste Optr. 13/4 1833, † 12/3 1835.

Adam Oehlenschlägers Datter Charlotte havde efter sin Moder arvet Heger'nes udprægede Talent for Efterligning, en Evne, der ofte er blevet forvekslet med Evnen til scenisk Fremstilling, og som derfor i Tidens Løb har krævet mange Offre. Charlotte, der, i Ægteskab med Ludvig Phister, kom til at bære dennes berømte Skuespillernavn, blev et saadant Offer.

Hendes Debut var uheldig. Den stærke Individualitet, der særprægede hende som Menneske, var paa Brædderne næsten ganske udvisket. Heller ikke hendes næste Optræden, i Syngestykket „Fanchon“, faldt ud til hendes Fordel. Tiltrods for at hun var Phisters Hustru og den nordiske Digterkonges Datter maatte den bitre Sandhed frem: Hendes Evner var for ringe og hun var, teknisk set, altfor umoden til offentlig Optræden. Og da Direktionen efter de Prøver, hun havde aflagt, ikke var tilsinds at imødekomme hendes Ønske om Ansættelse som Kgl. Skuespillerinde, og da ikke heller hendes direkte Anmodning til Frederik den Sjette hjalp, trak hun sig krænket tilbage og døde ikke længe efter i Barselseng — kun 24 Aar gammel.

1833 17/1 debuterede **Frederik Ferdinand Jacob Christian Printzlau** som Dick Rapid i „Den hjemkomne Nabob“, f. 8/12 1814, sidste Optr. som Gæst 2/11 1841, † 18/4 1859.

Den nittenaarige Printzlau var, da han debuterede som den lystige Dick Rapid, rigt udstyret fra Naturens Haand og var i sin ydre Fremtræden saa forbavsende „færdig“, at man fik Indtryk af, at han var født og baaren til Scenen. Men — desværre — bag al den ydre Færdighed savnedes Aand, Natur og indre Evne. Og da han ikke vandt den forventede Paaskønnelse, tog han sin Afsked og ofrede sig for Provinsens Scener, hvor Fordringerne og Forstaaelsen af sand Kunst var mindre. Her vandt han sig en letkøbt Berømmelse som Elsker og lystig Galning og blev navnlig Damernes Afgud. I et Par af sine Paraderoller — „Kean“ og „Don Juan af Østerrig“ — optraadte han nogle Aar senere som Gæst paa den danske Skueplads. Hans Fader, Ferd. Printzlau var Theatrets Hovedkasserer og Udgiver af dets Repertoire samt af Heibergs Blad „Den flyvende Post“. Han indlagde sig en sørgelig Berømmelse paa Grund af sit omfattende bedrageriske Forhold til Theatrets Formue, som var ham betroet.

1834 10/5 debuterede **Jfr. Ulrica Augusta Kofoed,** senere **Mad. Stage,** som Colette i „Jeannot og Colin“ f. 17/3 1816, kgl. Skuesp. Juni 1838, afg. Juni 1847, † 4/3 1894.

Kun sytten Aar gammel debuterede Jfr. Kofoed som Elskerinde i Syngespillet og modtoges med Bifald, køn og velvoksen, som hun var, og i Besiddelse af en Sopranstemme, der baade var omfangsrig og blød. Hun saas altid med Velbehag og fik sig snart en fast Position baade i Lystspillet og — navnlig — i Operetten og Vaudevillen, til hvis lettere Sangpartier hun var selvskreven. Men i Tidens Løb fik hendes Stemme ved hendes ihærdige Arbejde paa dens Uddannelse et bestandigt større og større Omfang, saa at hun blev en af de mest anvendte Kræfter i Operaen. Som Mad. Stage (i Ægteskab med Skuespilleren) er hendes Navn knyttet til en Række Fremstillinger, der baade dramatisk og musikalsk sᵒᵗ var Theatret til Ære. Hendes Rosina i „Barberen“, Papagena i i „Tryllefløjten“, Zerline i „Don Juan“ — men fremfor dem alle hendes Susanne i „Figaros Bryllup“ var Mønsterpræstationer, der frembød sand Kunstnydelse, og hendes Afskedsbegæring var Publikum en Sorg. I sin Ansøgning anførte hun en Halslidelse som Motiv. Efter kun tretten Aars Tjeneste trak hun sig tilbage, dybt savnet. Hun optraadte sidste Gang den 10de Maj 1847 som Juliane i „Røverborgen“.

— 7/11 debuterede **Jfr. Emilie Lassen,** senere **Mad. Sichlau,** som Trine Rar i „Aprilsnarrene“.

Hun havde Talent og vandt Bifald, men da hendes Fag, de unge Elskerinder, var fuldt optaget, bl. a. af den unge Fru Heiberg, drog Jfr. Lassen til Provinscenerne, og baade dèr, i Norge og paa Casino blev hun som Mad. Sichlau en yndet Skuespillerinde. Hendes Mand var Skuespiller Sichlau, kendt for sin gode Sangstemme og fra 1841 ansat ved Christiania Theater.

1835 17/3 debuterede **Jfr. Christiane Holst,** senere **Mad. Phister,** som Agathe i „Jægerbruden“, f. 28/6 1811, kgl. Skuesp. Juli 1839, † 29/8 1841.

Jfr. Christiane Holst, som efter Charlotte Oehlenschlägers Død blev Phisters anden Hustru, var en overordentlig køn Pige, der ved sin Debut vandt stærkt Bifald. Hun havde en fortræffelig Sopran, som hun bestræbte sig for at uddanne yderligere med stor Flid, men hendes dramatiske Evner holdt ikke Skridt med Stemmens Fremgang, og nogen stor Betydning for Operarepertoiret fik hun ikke. Alligevel var hendes tidlige Død et Tab, som Theatret i længere Tid havde vanskeligt ved at faa erstattet. Blandt denne Sangerindes betydeligere Roller nævnes særlig Elvira i „Don Juan“, Anna i „Hans Heiling“ og Pamina i „Tryllefløjten“.

— 10/4 debuterede **Jfr. Louise Amalie Petrine Petersen,** senere **Fru Phister,** som Anna i „Fornuftgiftermaalet“, f. 21/1 1816, kgl. Skuesp. Juli 1839, afg. Juni 1895, † 13/1 1914.

I Jomfru Louise Petersen, der skulde blive Ludvig Phisters tredje Hustru, og med hvem han opnaaede at fejre Guldbryllupsfest, fik Navnet Phister ogsaa paa Personalets Spindeside en varig Glans.

Hun var en attenaarig, smuk Pige, opvoxet i et fattigt Hjem, der tidligt havde mistet sin Forsørger, og til hvis Opretholdelse hun snart kom til at yde sin vigtige Skærv. Hun fremstillede sig, dreven af en intuitiv Trang til scenisk Virksomhed, for Theatrets Syngemester Siboni, der prøvede hendes Sangstemme, som ikke paa nogen Maade var mærkbar; men da han fandt stort Behag i den unge, livlige Pige, i hvem han med sit sikre Theaterinstinkt anede en tilkommende Skuespillerinde, henviste han hende til den udmærkede Kunstner N. P. Nielsen, i hvis Hus hun fandt Optagelse, og hvor hun i den elskelige og højt begavede Skuespillerinde Anna Nielsen fandt en anden Moder, der baade kunstnerisk og menneskeligt blev hendes kærlige Opdragerinde. Hvad hun skyldte dette Hjem, hvor hun traf sammen med Samtidens aandfulde Mænd og og Kvinder, følte hun med dyb Taknemlighed til sit sidste Aandedrag. Som Siboni havde spaaet, blev det som Skuespillerinde og ikke som Sangerinde, hun vandt sine Laurbær paa den tredsindstyveaarige Kunstnerbane. Som Ludvig Phister personliggjorde Holbergs udødelige Henrik-Skikkelse, blev hans Hustru en straalende Pernille, køn og graciøs, skelmsk og slagfærdig,indtagende og vittig. Og da Alderen meldte sig, overtog hun Magdelonerne, ligesom hun alt længe før, i det øvrige Lystspilrepertoire, havde spillet gamle Jomfruer og Matroner med Lune og bred Sufficance. Hun bevarede i sin høje Alderdom, nær ved de hundrede Aar, den samme Begejstring for den Kunst, hun havde elsket fra sin Barndomstid, dengang hun som en lille, fattig Pige fra Galleriets bageste Pladser saa ind i Theatrets Trylleland, hvor hun længere end nogen anden Skuespillerinde virkede til Gavn for den danske Scene. I April 1901 gæsterede hun tre Aftener paa Casino som Fru Terensia i „Den forvandlede Brudgom“ — 66 Aar efter sin Debut.

— 29/4 debuterede **Jfr. Erhardine Adolphine Rantzau,** senere **Mad. Hansen** (Kammersanger Chr. Hansens Hustru) som Valeria i „Valeria“, f. 23/9 1815, kgl. Skuesp. Marts 1840, sidste Optr. 30/5 1861, † 10/6 1893.

Jfr. Erhardine Rantzau, der senere blev den forgudede Kammersanger Chr. Hansens Hustru, havde et fortræffeligt Theaterydre, en smuk, rank Skikkelse og noble Ansigtstræk, men disse Fortrin kunde ikke dække over en væsenlig Mangel i Sangstemmen, der vel havde Kraft og Klang, men aldrig fik den fornødne Skole, og en Talestemme, der var haard og dyb. Hun anvendtes en Del i Repertoiret, baade i Oehlenschlägers Skuespil, som Gulnare i „Aladdin“ og i „Knud den Store“, og i den Heibergske Vaudeville og i Lystspillets Elskerinder. Senere levnede Fru Phisters omfattende Repertoire hende ikke Plads. Hendes Datterdatter er Skuespillerinden Fru Jonna Neiiendam.

— 4/5 debuterede **Georg Frederik Anton Seest** som Zampa i „Zampa“, kgl. Skuesp. Aug. 1835, afg. Juli 1844, † 12/7 1888.

I Juli 1834 havde et slesvig-holstensk Hoftheaterselskab aabnet en Række tyske Opera- og Skuespilopførelser med Boyeldieu's „Johan fra Paris“, hvori Georg Seest spillede Titelrollen. Han var en lille, vims Fyr med et godmodigt Ansigt, uafladelig i Bevægelse, med et knejsende Hoved, runde Manerer og Affektation baade i sit Udtryk for Glæde og Sorg og med en tør og sletskolet Tenorstemme, — en løjerlig Fremtoning i Et og Alt, ulig hvad man paa Scenen var vant til ellers at se. Hans stærkt forcerede Væsen fremkaldte hos den bedre Del af Publikum Mishagsyttringer, men den og kritikløse Del, der altid er Overtal, overdøvede Hysserne med Jubel. I den lille, paagaaende Herres Bevægelighed fandt man Udtryk for indre Ildfuldhed og i hans ublufærdige Syngenløs et brillant Foredrag. Og for den offentlige Mening maatte Theaterdirektionen give efter; han fik Indpas paa den danske Skueplads, optoges paa Sibonis Syngeskole og modtog Undervisning i Dansk. Men det gik, som man kunde vente. Seest følte sig trykket

Fru Johanne Luise Heiberg.

Fru Julie Sødring.

Fru Vilhelmine Gerlach.

Frk. Bentine Nielsen.

Fru Emilie Liebe.

Fru Anna Rosenkilde.

Fru Julie Paetz.

Frk. Charlotte Bournonville.

Fru Josephine Eckhardt.

Denne Planche viser Typen paa Damernes Klædedragt i 1850'erne (indtil 20 Garneringer paa Kjolen samt Krinoline).

1835 under de nye Forhold; det uvante Sprog, han nu skulde bruge, paalagde ham en Tvang, der lagde Baand paa hans forrige Nonchalence, og selv om hans trofaste Publikum i Begyndelsen tilklappede ham Bifald, varede det kun kort, før Stemningen vendte sig imod ham i den Grad, at han nærmest ansaas som en Operasangers Karrikatur og kun i Nødsfald fik Lov til at vise sig paa Scenen, indtil han omsider, sammen med en Del andre Ubrugeligheder, fik sin Afsked.

— 16/5 debuterede **Rasmus Christian Faaborg** som Rodolphe i „Den lille Rødhætte", f. 5/10 1811, kgl. Skuesp. Juli 1841, afg. Aug. 1851, † 19/10 1857 som Kammerassessor og Klasselotterikollektør.

Rasmus Faaborg var en Møllersøn fra Fyen, blev Student og Alumnus paa Regensen, hvorfra man i de stille Aftner kunde høre hans Tenor vidt omkring i Kannikestrædets Nabolag. Rygtet om den smukke Røst naaede til Direktionens Øre paa Kongens Nytorv, han fik Theatrets Opfordring til at lade sig uddanne hos Syngemester Siboni, og et Par Aar efter fik han sin Debut, der vakte Opmærksomhed ved den Bravour, hvormed han sang Partiet. Men hans komplette Mangel paa ydre Anstand i Væsen, Holdning og Bevægelse paa Scenens udsatte Post, besværliggjorde i højeste Grad hans Optræden, der yderligere skadedes ved en hastigt fremadskridende Korpulence, som meddelte hans Apparition en ofte latterlig Flegma selv i bevægede Partier, saa at han endogsaa maatte staa for Skud i Vittighedsbladet „Corsaren", hvor den svære Mand med det lille Hoved blev et yndet Sujet for de maliciøse Tegnere. Alligevel fandt Faaborg, paa Grund af sin Stemmes ægte Tenorklang, baade Anvendelse og Paaskønnelse i adskillige Roller i sit femtenaarige Theaterliv. Og som Narren i „Liden Kirsten" hjembragte han ialfald én eklatant Sejr. I 1850 fik han sin Afsked og overtog — ligesom senere den berømte Tenor Nyrop — den mere prosaiske Stilling som kjøbenhavnsk Klasselotterikollektør. — Hans Barnebarn er kgl. Kammersangerinde Fru Ulrich.

— 11/9 debuterede **Peter F. Møller** som Henrik i „Bruden fra Lammermoor", afg. April 1850.

Peter Møller havde en tynd Stemme, et daarligt Taleorgan og kun meget ringe dramatisk Begavelse. Han er et godt Exempel, paa med hvor smaa Midler — baade aandelige og legemlige — en Stilling ved Theatret kan opnaas, naar tilfældige Omstændigheder hjælper til i Forening. Han blev trods sin anerkendte Middelmaadighed hængende ved Theatret, fik endogsaa en Del langtfra helt ubetydelige Roller at varetage. Han manglede endvidere al Energi til at ophjælpe sit ringe Pund ved Flid og Paapasselighed og opnaaede da ogsaa allerede inden sin tidlige Død at gøre sig ubrugelig.

1836 18/2 debuterede **Jfr. Wilhelmine Luplau,** senere **Mad. Rasmussen,** som Lady Milford i „Kabale og Kærlighed", f. 21/8 1813, † 21/5 1868.

Jfr. Luplau var langtfra uden Evner, og hendes utvivlsomme Talent understøttedes heldigt af gode ydre Betingelser: en høj, statelig Figur og en smuk, kraftig Talestemme. Hun vandt stærkt Bifald i Lady Milfords meget vanskelige Rolle i „Kabale og Kærlighed", ligesom hun den paafølgende Saison med lignende Held optraadte i Elisabeths fordringsfulde Parti i „Maria Stuart". Men Tvivlen om, at hun alligevel vilde nyde Fremgang i et Rollefag, til hvilket man havde en saa fremragende og højt anset Fremstillerinde som Jfr. Henriette Jørgensen, bevægede Jfr. Luplau til at søge Engagement i Norge, hvor hun vandt almindeligt Bifald, og hvorfra hun senere vendte tilbage for at knyttes til Casinos Theater. Der blev hun en afholdt Skuespillerinde. Hendes Mand, Skuespiller Theodorus Rasmussen, var i nogle Aar Casinos Direktør. Datteren var den for sin eventyrlige Livsskæbne kendte Skuespillerinde Helga Rasmussen, som blev gift med en Søn af Konsejlspræsident Bluhme.

— 5/4 debuterede 1ste Gang **Betty Christiane Christensen,** senere **Mad. Smidt,** som Catharina i „Lestocq", f. 5/3 1818, afg. Juni 1837, genansat 1849, sidste Optræden 28/5 1850, † 31/1 1892.

Et lignende Forløb som den ovennævnte Jfr. Luplaus Theatercarrière i Kjøbenhavn havde Jfr. Betty Christensens. Hun var Elev paa Musik-Conservatoriet, optraadte i nogen Tid paa det kgl. Theater og gjorde sig fordelagtigt bekendt ved sit tækkelige, kvindelige Væsen og sin smukke Sangstemme. Ogsaa hun indsaa Vanskeligheden ved i en nær Fremtid at kunne tilkæmpe sig en sikker Stilling og rejste til Norge, hvor hun som Mad. Smidt, i Ægteskab med den dygtige Skuespiller Anton Smidt, vandt stor og fortjent Yndest. Ligesom Jfr. Luplau vendte ogsaa hun tilbage til Kjøbenhavn, hvor hun paany forgæves prøvede Lykken paa det kgl. Theater en enkelt Sæson. Men paa Privattheatrene, særlig Folketheatret og Casino, hørte hun i en lang Aarrække til de folkekæreste Kunstnere, og i ældre Karakterroller og halvkomiske og godmodige Matroner præsterede hun ofte ægte Kunst. Hendes Mand opnaaede i 1862 den for en Privattheaterskuespiller hidtil enestaaende Ære at blive dekoreret med Fortjenstmedaljen i Guld — dog ikke for scenisk Virksomhed, men fordi han

1836 var Regeringens fortjente Konsulent i Fiskerisager og som saadan dekoreret med Æreslegionens Ridderkors.

— 18/5 debuterede **Jørgen Christian Hansen** som „Hans Heiling", f. 24/6 1812, kgl. Skuesp. Juli 1839, afg. Juni 1875, † 24/3 1880.

Jørgen Chr. Hansen — i Folkemunde altid kaldet Christian Hansen — var en Værtshusholdersøn fra Toldbodvejen i Kjøbenhavn. Han var en musikalsk Dreng, der til Kundernes Glæde gned Violinen i Beværtningen, og hans Evner i den Retning var saa aabenbare, at Faderen lod ham tage Undervisning i Violinspil hos den geniale Koncertmester Wexschall, der imidlertid engang tildelte den halvvoxne Dreng en korporlig Revselse, som krænkede Elevens Æresfølelse i den Grad, at han løb baade fra sin Lærer og sin Violin. Han fortrød dog snart sin Eskapade, da den medførte, at Forældrene bestemte ham for Skomagerfaget, der var ham af Hjertet forhadt. Da hændte det en Dag, at Tilfældet, som ofte regerer Menneskers, ikke mindst Theatermenneskers, Skæbne, førte den unge Christian Hansen ind i Trinitatis Kirke, hvor han hørte Jfr. Zrza synge. Hendes dejlige Røst gik ham saa dybt til Hjerte, at han maatte græde, og i de Dage, der fulgte efter, førte Skæbnen ham videre ad den Vej, hvor han skulde finde sin Gerning og sin Lykke her i Verden. I en Avis læste han et Avertissement om, at man ved Theatret søgte efter unge Mennesker med Stemme og musikalsk Evne, og at Lysthavende til en nærmere angivet Tid blot havde at henvende sig til Syngemester Siboni. Christian Hansen fulgte Vinket, og han fandt i Siboni den Støtte og ivrige Fortaler, som netop i dette Øjeblik var ham saa nødvendig. Siboni var begejstret over den dejlige Røst, som Skæbnen havde ladet ham møde, og han var ikke paa nogen Maade tilsinds at lade Guldfuglen slippe sig ud af Hænderne. Han indfandt sig i den Hansen'ske Beværtning og udkæmpede haarde Kampe med den energiske Mad. Hansen. De slog i Bordet for hinanden. Moderen vilde have Drengen gjort til Skomager, og Siboni vilde have ham gjort til Sanger. Sibonis ildfulde Veltalenhed paa det gebrokne Italiener-Dansk sejrede. Himmerigsporten var aabnet. Og Christian Hansens gudbenaadede Røst var reddet for Theatret. Men Lykken gjorde endnu en Omvej, før den helt lod sig gribe. Ved et Tilfælde kom den unge Sanger til første Gang at vise sig for Publikum i en Rolle, der pegede i en anden Retning end den rigtige, og det var først da „Hans Heiling"s berømte Komponist Marschner i Foraaret 1836 ankom til Kjøbenhavn for at lede Indstuderingen af sin Opera, at Appelsinen faldt i Christian Hansens Aladdin-Turban. Efter at Marschner havde hørt og set den smukke unge Mand, var Terningen kastet. Og den Aften, da den herlige Opera gik for første Gang over vor Scene, blev ogsaa den stolte Indvielse for Christian Hansen, Værtshusholderens Søn, der ikke længe efter blev Folkets tilbedte Sanger, Frederik den Syvendes Ven, den af Bifaldet altid ombruste „Kammersanger", der som „Hans Heiling", „Vilhelm Tell", som Peter den Store i „Czar og Tømmermand", som „Figaro" og som „Don Juan" har indskrevet sit Navn i vor Operas Historie med uudslettelige Træk baade ved sin fortryllende Røst og sit dramatiske Instinkt.

Ja, denne Røst! Hvor er det muligt med Pen og Blæk at forklare, hvori dens Trylleri bestod? Det lyder fattigt at sige, at den var baade kraftig og blød, at dens Klang var saa følelsesfuld, dens Toner saa smeltende, at de sang sig ind i alle Hjerter med Magt, saa rørende milde, saa inderligt bevægende, at de paa én Gang greb og bevægede. Hans Stemmes Klang elektriserede, selv naar han paa sine gamle Dage — som Gæst paa Casino — traadte frem som Lodsen Mikkelsen i „En Søndag paa Amager" og foredrog de naive Ord om Søen, naar den skummer i Vrede. — Christian Hansen var og blev Danmarks Romancesanger par excellence.

I sit Ægteskab med Skuespillerinden Erhardine Hansen f. Rantzau blev han bl. a. musikalske Børn Fader til Sangeren Erhard-Hansen, som blev gift med Sangerinden Doris Pfeil. Skuespillerinden Fru Jonna Neiiendam er Kammersanger Hansens Datterdatter.

1837 29/3 debuterede **Adolph Marius Rosenkilde** som Ludvig Thostrup i „Østergade og Vestergade", f. 16/2 1816, afg. Juni 1839, ansat paany Juli 1856, kgl. Skuesp. Juni 1857, sidste Optr. 24/10 1881, † 14/10 1882.

Adolf Rosenkilde — en Søn af den berømte C. N. Rosenkilde og selv en Skuespiller af høj Rang — kom allerede i sit tolvte Aar paa Konservatoriet, men af Frygt for, at Sønnen skulde tage Skade paa sin Moral ved at færdes i saa ung en Alder i det slet disciplinerede Samfund, som paa den Tid Konservatoriet ansaas for at være, tog Faderen ham bort derfra, og tyve Aar gammel dimitteredes han af Stiftsprovst Storm fra Valby til Universitetet som Student. Den unge Rosenkilde agtede dog langtfra at benytte sin Examen som Grundlag til et Brødstudium. Allerede et halvt Aar efter at have erhvervet den akademiske Grad staar han paa det kgl. Theaters Scene som Ludvig Thostrup i „Østergade og Vestergade", sin Faders gamle Rolle. Valget udfordrede i sig selv til en farlig Sammenligning og faldt ikke ud til Fordel for

Fru Lütken som Marie i
„Regimentets Datter“.

Fru Augusta Lütken, f. Schou.
Debut 1876.

Fru Lütken som Javotte
i „Kongen har sagt det“.

Scene af Op. „Mignon“.

Erhardt Hansen som Laertes. Fru Lütken som Philine. P. Schram som „Jarno“. H. Christophersen som Wilhelm Meister. Mlle. Van Zandt som Mignon. N. Simonsen som „Lothario“.

Simonsen som Figaro i „Barberen i Sevilla“.

Niels Juel Simonsen.
Debut: 1868.

Simonsen som Hans Heiling
i „Hans Heiling“.

1837 Sønnen. Man fandt ham korrekt og pudsig, men han savnede sit Ophavs Overskud af overdaadigt Lune, og heller ikke hans paafølgende Roller syntes at skulle befri hans komiske Pund til frodig Udfoldelse. Hans Stilling reduceredes efterhaanden nærmest til Statistens og Koristens beskedne Virkekreds, og da han anmodede Direktionen om at maatte forsøge sit Held i Operaen som Leporello i „Don Juan", og dette Forsøg faldt ligesaa tvivlsomt ud som de tidligere — snarest var det uheldigere — søgte han til Christiania, som saa mange andre danske Skuespillere baade før og efter ham, og her vandt han sig hurtigt Anseelse som en dygtig Karakterskuespiller og nød stor Yndest hos det norske Publikum, og med denne Popularitet i Ryggen vendte han tilbage til Kjøbenhavn, hvor han paa Casino grundfæstede sin Anseelse, saa at han til Slutning paany knyttedes til den danske Skueplads sammen med sin Hustru, Anna Rosenkilde f. Paaske. De Forventninger, der næredes til Kunstnerparret, skuffedes endel for hendes Vedkommende, men blev for hans Del langt overfløjet af Virkeligheden. Adolf Rosenkilde udviklede sig i Aarenes Løb til at blive en Komiker af højt Værd og af gennemgribende Betydning for vor Scene. Sammenligningen mellem ham og hans navnkundige Fader maatte af sig selv forstumme. De havde hver for sig deres Ejendommeligheder og var i deres Komiks Væsen grundforskellige. Medens Faderen gerne hengav sig til Improvisationens Indskydelser, saaledes at Publikum bestandig ventede sig ny Overraskelser i hans Fremstillinger, der bares oppe af et barnligt og overstrømmende Lune og elskelig Naivitet, var Sønnen, paa sine ældre Dage ligesom i sine yngre, korrekt, og selv naar han gav sin Komik frie Tøjler, mærkede man Reflektionen bag enhver af hans Repliker. Som Holbergs Jeronimus, som Heibergs „Trop" og i mangfoldige Roller i andre af Heibergs Vaudeviller, i Hertz's og Hostrups Digterværker har han indskrevet sit Navn i Theaterhistorien som en fremragende Skuespiller hvis Komik prægedes af gennemført Smag og Kultur.

1837 $^{11}/_{4}$ debuterede **Jfr. Clotildis Nathalie Septima Ryge,** senere **Grevinde Ahlefeldt,** senere **Grevinde Holck,** som Valborg i „Axel og Valborg", f. $^{9}/_{8}$ 1815, kgl. Skuesp. Juli 1839, afg. Juni 1848, † $^{30}/_{11}$ 1895.

Af Dr. Ryges mange Børn prøvede Døtrene Franciska i 1845, Therese i 1847 ligesom Nathalie deres Lykke paa Scenen. Kun den sidste naaede at gøre sit Navn bekendt. Nathalie Ryge var Ryges Datter i hans første Ægteskab og medbragte til sin Debut en Fylde af aandelige og legemlige Fortrin, der kom hende til Gode i det Kald, hun, tiltrods for Faderens Modstand, tilsidst fik hans Tilladelse til at følge. Hun besad Intelligens og Verdenstone, interessante Ansigtstræk, en fortræffelig Stemme, en anstandsfuld Holdning og Lethed i at bevæge sig. Den Begejstring, hun nærede for Oehlenschläger, forledte hende i Valget af Debutrolle til at gøre et gøre et Misgreb. Hendes Udførelse af Valborg vakte med Rette Bifald, men Rollens Blidhed, dens stilfærdige Inderlighed var ikke de Sider af den menneskelige Karakter, hun formaaede at give det prægnanteste Udtryk. Verdensdamens Rollefag blev det, hvori hun som ingen Anden formaaede at glimre. Det viste hun allerede ved sin anden Debut, da hun spillede Miss. Millner i Scribes „Formynder og Myndling". Det var den almindelige Mening, at hun i Gengivelsen af den livsglade, elegante Verdensdame stod jævnbyrdig ved Siden af selve Jfr. Jørgensens og Fru Heibergs beundrede Kunstydelser. I den franske Salonkomedie, som netop var paa Moden, besad nu Theatret et kvindeligt Trekløver, der søgte sin Lige: Jfr. Jørgensens letkomiske ældre Dame stod udmærket til Fru Heibergs følelsesfulde Flagren fra Alvor til den letteste Spøg og til den unge Jfr. Ryges ulastelige Elegance og beherskede Fremstilling af den livskloge og fornemme Verdensdame. Det blev selvfølgelig det dengang moderne franske Lystspil, hvori Jfr. Ryge fejrede sine Triumfer. Men hendes fremragende Intelligens og omfangsrige Talent gjorde hende det muligt ogsaa udenfor dette Rollefag at præstere Kunst, naar det gjaldt at fremstille de stærke Følelser og den voldsomme Lidenskab. Og hun vidste altid at forlene, selv den almindeligste Elskerinderolle, med en ejendommelig og interessant Karakteristik. Jfr. Ryges Theaterbane blev altfor kort. Hendes ideale Natur følte sig frastødt af Theatrets ofte højst uideale indre Forhold, og og da hun indgik et forøvrigt ulykkeligt Ægteskab med Grev Ahlefeldt-Laurvigen, forlod hun Scenen, efterat have optraadt sidste Gang i Foraaret 1848. — Senere indgik hun i nyt Ægteskab med Kammerherre Grev Holck.

— $^{12}/_{5}$ debuterede **Christian Lunov Laasby Ferslev** som Edvard i „Kong Salomon og Jørgen Hattemager", f. $^{30}/_{9}$ 1817, kgl. Skuesp. Juli 1845, sidste Optr. $^{26}/_{5}$ 1883, † $^{7}/_{9}$ 1883.

Chr. Ferslev var en nittenaarig Knøs, da han debuterede i en Heibergsk Vaudeville uden at vække videre Opmærksomhed. Ikke heller i sine paafølgende Roller røbede han Evner, der pegede frem mod den anerkendte Stilling som Operasanger, han i Tidens Løb skulde naa. Først da han fem Aar efter sin Debut fik Lejlighed til at optræde som Almaviva i „Figaros Bryllup" — som efter Initiativ af Bournonville, Rung, Stage og Wexschall skulde opføres paa Italiensk, for at vore egne Operakræfter skulde vise,

1837 hvad de duede til i en Kappestrid med de Italienere, der Aaret før havde sat Kjøbenhavn paa den anden Ende — kom hans Evner for en Dag. Særlig for Ferslevs Vedkommende faldt Forsøget ud med uomtvistelig Glans, og man forudsaa, at hans dybe, kraftige Bas vilde sikre ham en fremskudt Plads i de kommende Aars Operarepertoire. Og dette slog til. Samme Sæson sang han med stor Dygtighed Walter Fürst i „Wilhelm Tell", og i de nærmest følgende Aar optraadte han med Held i „Hugenotterne", „Don Juan", „Røverborgen", „Norma" og „Czar og Tømmermand". I 1847 tog han Undervisning hos den berømte Garcia i Paris, som gav hans udmærkede Stemme de mest lovpriste Vidnesbyrd, og skont der syntes at aabne sig en lovende Fremtid for ham i Udlandet, vendte han dog tilbage til Fædrelandet, hvor han i Tidens Løb grundfæstede sin Stilling som en meget dygtig og samvittighedsfuld Sanger, der vel ikke ofte naaede at staa i første Række, men som alligevel i enkelte store Partier — som f. Eks. i „Faust" som Mefistopheles — præsterede solid Kunst, indtil han efter en næsten halvhundredaarig scenisk Virksomhed afgik ved Døden.

— $^{22}/_{6}$ debuterede **Michael Rosing Wiehe** som Korsinsky i „Røverne", f. $^{23}/_{1}$ 1820, kgl. Skuesp. Aug. 1845, afg. Maj 1855, genansat Juli 1856, kgl. Skuesp. Marts 1857, sidste Optr. $^{30}/_{5}$ 1864, † $^{31}/_{10}$ 1864.

Michael Wiehes Navn omstraales af en Glorie, hvis Glans kan lignes med en Helgens. Han var Fortolkeren af den drømmende Romantik, det milde Tungsind, den dybe, glødende Erotik. Og som hans Kunst var hævet over Døgnets Kritik, var hans menneskelige Personlighed i det offentlige Omdømme ukrænkelig, og da han døde i Ulykkens og Smertens Aaret 1864, føltes hans Bortgang som en Landesorg. Hans Lige kunde jo aldrig findes! Hans Kunst var en Skønhedsaabenbaring, udrustet som han var fra Naturens Haand med de mest fuldkomne Egenskaber, baade Aandens og Legemets. Hans Stemme, der oprindelig var hans Akilleshæl, udviklede sig i Aarenes Løb til hans lydige Redskab, og dens Vellyd alene havde en saa forunderlig Magt over Sindene, at det f. Eks. om hans Deklamation i Syngespillet „En Nat mellem Fjeldene" med Rette kunde siges, at hans Tale var den skønneste Musik i hele Stykket. Da Michael Wiehe først havde udstridt den Kamp, han maatte bestaa, før han fik det fulde Herredømme over alle sine herlige ydre og indre Midler, var hans Løbebane som Kunstner en fortsat Række af Triumfer. Hvortil tjener det at opregne den Mængde Roller, hvori han begejstrede? Enhver enkelt af hans Præstationer blev for Publikum en uforglemmelig Oplevelse. Saa stor, saa betagende var hans Kunst, at man undsaa sig ved at ytre ham sit Bifald i Haandklap og Bravoraab, — det var jo at skænke Regnepenge istedetfor klingende Guld! Uvilkaarligt følte man, at her var den dybe Taushed det eneste værdige Bifald. Endnu lever Mennesker iblandt os, der har set Michael Wiehe paa Scenen, og som mindes den Betydning, han havde for dem i deres Ungdom. Det staar i deres Bevidsthed som Begivenheder i deres Liv, at de har været Vidne til Michael Wiehes og Fru Heibergs Sammenspil i „Ninon" og i „Kong Renés Datter". Intet Navn har i dansk Theaterhistorie Klang som Michael Wiehes. En ædlere, renere, mere ophøjet Kunst end hans er aldrig set paa nogen Scene. En Kunst som hans afgiver Maalestokken for den aandelige Magt, Theatret kan øve over en hel Nation.

— $^{17}/_{10}$ debuterede **Jfr. Wilhelmine Frederikke Østerberg** som Florine i „Fanchon", kgl. Skuesp. Juli 1842, afg. Novbr. 1849, † $^{14}/_{2}$ 1888.

Jfr. Østerberg vakte ved sin første Fremtræden Forhaabninger, der dog ikke skulde opfyldes. Hun havde en middelhøj og smuk Figur, sorte, udtryksfulde Øjne og et tækkeligt Væsen. Hendes Stemme var velklingende, en køn Sopran, der dog var af begrænset Omfang og neppe mægtede de stærkt kolorerede Partier. Hun opnaaede at gøre en ikke ringe Lykke i et Par større Roller, men hendes Stemme tabte sig paafaldende hurtigt, og hun fik efterhaanden en saare beskeden Plads i det løbende Repertoire og afskedigedes efter tolv Aars Forløb.

1838 $^{2}/_{2}$ debuterede **Edvard August Hansen** som 1ste Saddelmagersvend i „Emigrantens Rejsevogn", f. $^{17}/_{8}$ 1820, afg. Sept. 1847, † $^{26}/_{10}$ 1874.

Edvard Hansen var Broder til Kammersanger Chr. Hansen. Hans Debut lovede godt. Han førte sig frit og kønt og viste sig i Besiddelse af en varm og dyb Følelse, der kun hindredes ved et endnu mangelfuldt uddannet Taleorgan i at skaffe sig fuldt Udtryk. Da det lod til, at det skulde tage Tid, inden han naaede frem til en sikker Position ved det kgl. Theater, tabte han Taalmodigheden og lod sig engagere til Provinsscenen, hvor han hurtigt vandt saa stor Yndest, at han kaldtes tilbage til Hovedstaden og paa Casino blev en højt paaskønnet Elsker. 1860 tog han Afsked fra Casino for at blive Provinstheaterdirektør, 1870 ansøgte han om at faa Bevilling til at drive et Theater paa Nørrebro, et Foretagende, han paa Grund af Sygdom ikke fik realiseret.

Frantz Hartmann.
Debut: 1871.

Fru Sophie Keller, f. Rung.
Debut: 1869.

Peter Jerndorff.
Debut: 1871.

Peter Schram. Niels Juel Simonsen.
i Op. „Fra Diavolo".

Peter Jerndorff som Wilhelm Meister
i Op. „Mignon".

Frk. Julie Schow
i „Den Stumme i Portici".
Debut: 1875.

Fr. Ad. Christensen Cetti.
Debut: 1872.

Sophus Petersen.
Debut: 1876.

Fru Elga Sinding, f. Betzonich.
Debut: 1876.

1838 4/5 debuterede **Ludvig Bernhard Sahlgreen** som Stroloff i „Lestocq“, † 21/10 1866 som Synge-Sufflør.

Ludvig Sahlgreen besad en smuk Tenor og et stateligt Ydre, men trak sig tilbage, vistnok i egen Erkendelse af, at hans dramatiske Begavelse stod i Misforhold til hans gode ydre Fortrin. Da han opgav Stillingen som udøvende Kunstner, overtog han Embedet som Theatrets Syngesufflør og indlagde sig i denne Egenskab virkelig Fortjeneste. Han var gift med Sangerinden Louise Rudolfine Sahlgreen f. Marcher.

— 25/5 debuterede **Jfr. Pauline Charlotte Frederikke Lichtenstein,** senere **Mad. Rung,** som Rachel i Op. „Jødinden“, f. 31/7 1818, kgl. Skuesp. Juli 1841, afg. Juni 1857, † 10/4 1890.

Jfr. Lichtenstein, der i 1842 ægtede Theatrets Syngemester, Komponisten Henrik Rung, var født Berlinerinde og var i Følge med et tysk Skuespillerselskab kommen til Kjøbenhavn og havde vundet Bifald som en køn, talentfuld og stemmebegavet Elskerinde i Vaudevillefaget. Fra Kjøbenhavn drog hun til Provinserne, hvor hendes Stemme naaede til fuld Udvikling. Rygtet om hendes udmærkede Egenskaber, baade i Retning af Skønhed og Talent, bragte hende i Forbindelse med det kgl. Theater, der i 1837 tilbød hende Engagement, skaffede hende Undervisning i Sang og dansk Tekstudtale og lovede sig en Del af hendes Medvirkning i Syngestykker og Vaudeviller. Hun overtraf langt de Forventninger, der knyttedes til hendes Fremtid. Hendes Stemme voksede i Volumen og Velklang, hun røbede aandfuld Opfattelse af Foredragets Kunst og en rig Følelse og Naturlighed i sit Spil, og hendes sydlandske Skønhed, hendes jomfruelige Ynde og hele Fremtræden gjorde hendes sceniske Personlighed saare tiltrækkende. Det blev da i Operaen og ikke i det lettere Sangstykke, hun fik sit Virkefelt. Som Rachel i „Jødinden“, i „Fidelio“, som Elvira i „Don Juan“ og som „Liden Kirsten“ viste hun snart kraftig Pathos, snart den blideste Ynde og varmeste Følelse. Mad. Rung indtog i en Række af Aar en fremragende Stilling ved Operaen, og den Dialekt, der mindede om hendes fremmede Afstamning, gav hendes Fremstillinger, i Publikums Mening, en Ynde mere.

Efter en omtrent tyveaarig Virksomhed trak hun sig tilbage. Jevnlige Sygdomsforfald havde hæmmet hendes Virksomhed, men Publikums Yndest bevarede hun til det sidste.

Hun blev Moder til Kapelmester Frederik Rung og til Kgl. Kammersangerinde Fru Sophie Keller.

— 27/9 debuterede **Jfr. Anna Henriette Petrine Andersen** som Fanchette i „De to Grenaderer“, f. 26/9 1818, kgl. Skuesp. Juli 1842, sidste Optr. 7/2 1881, † 2/8 1881.

Henriette Andersen var Datter af en Skibsfører, der døde, medens hun endnu var Barn. Med sin Moder, der, for at tjene Brødet lod sig engagere som Skuespillerinde i Provinsen og ægtede Direktør Orlamundt, blev hun tidligt fortrolig med Scenen og havde allerede som en lille syvaars Pige sin Debut i Odense 1826. Efter en Del Omflakken i Danmark og Norge havnede hun i Kjøbenhavn, hvor hun paa det kgl. Theater fik en Debut, der ikke svarede helt til de Forventninger, man nærede om hende. Men hun indfriede dem ved sin næste Optræden som „Pariserdrengen“ i Bayards yndede Lystspil af dette Navn og spillede i sit mere end fyrretyveaarige Theaterliv paa det kgl. Theater baade i Skuespillet og Lystspillet en Række alvorlige og komiske Roller, som sikrede hende en anerkendt Stilling, om end sjeldent i første Plan.

1839 9/1 debuterede **Hans Wilhelm Lange** som Luceval i „Frierens Besøg“, f. 18/1 1815, sidste Optr. 1/2 1839, † 29/1 1873.

Det var Professor Molbech, som havde Fortjenesten af at skaffe den smukke Provinsskuespiller Lange en Debut paa det kgl. Theater, men da Wilh. Holst lagde fuldt Beslag paa alle Elskerrollerne, drog Lange atter ud til sine Sejre i Provinserne. Men han var mere Forretningsmand end Kunstner, og hans Ærgerrighed var at blive Theaterdirektør. Ved Kronprins Frederiks (d. VII) Hjælp opnaaede han en Bevilling i 1844, og Aaret efter begyndte han i Provinsbyerne sin dygtige Ledervirksomhed, der i 1848 førte ham til Kjøbenhavn som Casinotheatrets første Direktør, hvor han styrede til 1855. Frederik VII satte megen Pris paa ham, vistnok mest fordi han smigrede Grevinde Danner, og indrømmede ham til Heibergs Harme Hoftheatret, hvor Lange i den berømte Sæson 1855—56 samlede et dygtigt Personale omkring Oppositionens Førstemænd Michael Wiehe og Hoedt. Da Heiberg var styrtet, og de betydelige Skuespillere vendt tilbage til deres rette Virkeplads, aabnede H. V. Lange — der af sin Konges Naade i Aarenes Løb var blevet Kammerraad og Ridder af Dannebrog — i 1857 Folketheatret paa Nørregade, som han styrede til sin Død. Under al denne Foretagsomhed var Lange ingenlunde blevet en rig Mand; hans Død skaanede ham maaske for den Ydmygelse at maatte forlade det Theater, som skylder ham sin Tilblivelse. Lange var to Gange gift, første Gang med Skuespillerinden Juliane Marie Michelsen, der blev Moder til Skuespillerinden Fru Agnes Nyrop, anden Gang med den afholdte komiske Skuespillerinde Julie Lumbye, som efter Langes Død blev gift med en Søn af Kammersanger Hansen, Skuespiller Carl Hansen.

1839 28/5 debuterede **Jfr. Frederikke Berg** som Zerlina i „Don Juan“, sidste Optr. 8/8 1842, † 31/7 1887.

Jfr. Berg havde en omfangsrig og meget behagelig Sangstemme, der dog hverken var fyldig nok eller tilstrækkeligt skolet til at kunne benyttes udenfor Sangspillet. Tillige havde hendes ydre Fremtræden, skønt beskeden og tækkelig, et saadant Præg af Ubetydelighed, at hun umuligt kunde fængsle Publikums Opmærksomhed i større Partier. Hun udførte Zerlinas Rolle særdeles net, men Haabet om, at hun skulde kunne udfylde en blot nogenlunde betydningsfuld Plads i Operaen, glippede hurtigt, og hun efterlod intet Savn, da hun efter ganske faa Aars Forløb afskedigedes. Hun blev gift med Fabrikant Müller.

1840 13/2 debuterede **Theodorus Robertus Findanus Rasmussen** som Raoul i „Anno 1000“, f. 17/2 1814, † 21/4 1893.

Theodorus Rasmussen havde en uheldig Debut i Syngestykket „Anno 1000“, og Overskou tilskriver tildels denne Debutant, at Stykket faldt igennem. Overskou kalder ham en Ridder af bedrøvelig Skikkelse med en høj, smal Figur og en Tenorstemme, der var ganske svag og utilstrækkesigt skolet, og bebrejder Theatret, at det lod ham prøve sin Uformuenhed paa endnu en Rolle, som Raimbaud i „Robert af Normandiet“, istedetfor straks at give ham den Afsked, som syntes ham vis allerede fra første Færd. Dette sidste Forsøg var af den Beskaffenhed, at enhver Tanke om at lade Debutanten prøve Skæbnen endnu en tredje Gang maatte opgives. Senere blev han en anvendt Skuespiller i Christiania, Provinserne og paa Casino, hvis Direktør han var i nogle Aar, og dèr samlede han i hvert Fald én Gang hele Kjøbenhavns Opmærksomhed paa sin Person, nemlig da han i „Grevinden og hendes Søskendebarn“ foredrog Visen:

„Jeg hader den, der steg fra Dybet
bedækket med et Folks Foragt“.

Th. Rasmussen var gift med Skuespillerinden Vilhelmine f. Luplau og Fader til Helga Bluhme.

— 28/4 debuterede **Jens Carl Stephanus Bruus** som Ruy Gomez i „Man kan, hvad man vil“, † 19/5 1895.

Bruus er i Theatrets Historie et helt forglemt Navn. Han var i Besiddelse af en god Talestemme og et ret behageligt Ydre, der skulde synes at kunne gøre ham skikket til at indtage en Plads som anden Elsker. Han fik da ogsaa Lov til at forsøge sig i enkelte, langtfra ubetydelige Roller, men opnaaede dog kun at blive Rutinier og — endte som Dampmøller.

1841 12/11 debuterede **Gunder Emanuel Gundersen** som Willis i „Richard Sarage“, f. 23/2 1817, kgl. Skuesp. Jan. 1847, afg. Decbr. 1876, † 21/7 1890.

Gunder Gundersen var Elev paa Theatret samtidig med Michael Wiehe, og den højvise Direktion, hvem Vorherre havde skænket Embedet, men uden at forlene den med Forstand paa dramatisk Kunst og slumrende Evner hos kejtede Begyndere, saa et fremtidigt Lys i Gundersen, medens den nærmest lod den unge Michael Wiehe have Lov til at blive ved Theatret af Hensyn til hans Afstamning fra den berømte Rosing'ske Slægt. Men efterhaanden blegnede Gundersens Stjerne, medens Wiehe skred frem i stedse større og stærkere Glans. Gundersen blev fortrinsvis benyttet i det komiske Repertoire, men han hørte til den Art af Komikere, der egentlig røber mere Lune og smittende Humør udenfor Scenen end i deres Kunst. Han var blandt Kammeraterne bag Kulisserne altid sikker paa et taknemmeligt Auditorium, en ypperlig Fortæller og fuld af de pudsigste Indfald, som han var. Men paa Scenen svigtede oftest hans Humør. Der var han tør, Stemmen af en kedelig Klang og hans Person uden Sympathi. Han vedblev hele sit lange Theaterliv igennem at staa i de Meniges Række, og han gjorde med redelig Vilje sin Pligt, indtil en Sindssygdom standsede hans beskedne Virksomhed.

— 5/12 debuterede **Peter Ludvig Nicolai Schram** som Bertram i „Robert af Normandiet“, f. 5/9 1819, kgl. Skuesp. Juli 1845, † 1/7 1895.

Peter Schram var en betydelig Operasanger og samtidigt, hvilket er sjeldent, en betydelig Skuespiller. Og hans Evner spændte vidt – fra den mægtige Pathos til den burleske Komik. Men Fantasien var hans største Kraft, Kærnen i hans Kunst baade som Operist og som Skuespiller. Hans prægtige Skikkelse, det sloltbaarne Hoved med de store Træk og hans prægtige, udmærket skolede Basstemme gjorde ham hurtigt til en af Operarepertoirets Bærere. Hans Leporello i „Don Juan“ og hans Mefistopheles i Gounods „Faust“ var monumentale Ydelser, der vilde have været til Ære for enhver europæisk Scene. Og det var intet Under, at den store Opera i Paris vilde tilbyde ham Engagement paa gunstige Vilkaar. Flere Gange fristede man ham med lokkende Tilbud fra Udlandet, men han blev Danmark tro, og skriver man Operaens Historie i sidste Halvdel af forrige Aarhundrede, skriver man samtidig Schrams. Her er ikke Plads til at opregne hans sanglige Triumfer, — vi vil blot nævne hans Jacob i „Joseph og hans Brødre“, Sachs i „Mestersangerne“, Brause i „Sovedrikken“ og Don Bartholo, hvor hans Lune fejrede en

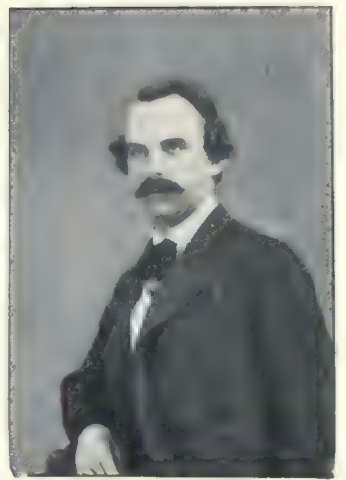
Julius Døcker.
Debut: 1863.

A. E. C. Thorenfeld.
Debut: 1869.

Harald Christophersen.
Debut: 1865.

R. L. Jastrau.
Debut: 1864.

Clemens Petersen (staaende).
Debut: 1856.
Emil Poulsen (siddende).

**Chr. Zangenberg som Herløv   Axel Madsen som Eibæk
i „Eventyr paa Fodrejsen".**

Emanuel Hansen.
Debut: 1865.

Carl Meyer.
Debut: 1867.

**Fru Louise Augusta Schiemann,
f. Petersen.** Debut: 1843.

**Carl Meyer som „Skriverhans"
i „Æventyr paa Fodrejsen".**

Axel Madsen.
Debut: 1876.

Axel Madsen som Klint i „Genboerne".

1841 Triumf. Men tænk saa paa alle de Figurer, hans Geni skabte samtidig i Skuespillet, — tænk paa hans Aslaksen, hans Holberg'ske Radelzier, hans Ulysses, Jacob von Thyboe, hans Herman von Bremen, Corfitz og Vielgeschrey! I et halvt Aarhundrede var han en af vort Theaters mest ansete Kunstnere, et forunderligt genialt Gemyt, der intuitivt formaaede at gribe det centrale i den Figur, han skulde fremstille, — paa samme Tid en stor Kunstner og et stort Barn, der i sin Kunst ligesom i det gensidige Fortrolighedsforhold, hvori han efterhaanden kom til at staa til Publikum, var aandelig i Slægt med gamle Rosenkilde, — begge hengav de sig paa Scenen til de kaadeste Improvisationer, som man neppe havde taalt af andre, men deres Folkeyndest, deres henrivende, naive Lune og deres kunstneriske Autoritet var deres Skjoldvagt.

1842 5/2 debuterede **Niels Peter Knudsen** som Ludvig Thostrup i „Østergade og Vestergade", kgl. Skuesp. Marts 1849, † 28/5 1854.

N. P. Knudsen savnede som Komiker hverken Lune eller Vid, og han besad en medfødt Pudsighed, et godt Øje for menneskelige Naragtigheder, og da han tillige var en overordentlig flittig Mand, der med stor Interesse gennemarbejdede sine Roller, naaede han ofte at gøre det helt Gode. Men hans Theaterbane, som gav Løfter om, at han med Held kunde have overtaget Foersoms Roller, blev afbrudt ved en ret tidlig Død. Hans Kunst manglede dog den Finhed, der giver den egentlig Værd, og hans Virkemidler var ofte af grovkornet Art. Derfor var det ikke saa underligt, at han fandt en bevaagen Tilskuer i Kong Frederik den Syvende, til hvis utvungne og gemytlige Sammenkomster Knudsen ofte sammen med Kr. Mantzius og Chr. Hansen blev indbudt som en kær og velkommen Gæst.

— 4/9 debuterede **Jfr. Louise Rudolphine Marcher,** senere **Mad. Sahlgreen,** som Gemmy i „Wilhelm Tell", f. 17/9 1818, kgl. Skuesp. Aug 1845, afg. Oktbr. 1868, † 15/8 1891.

Jfr. Marcher havde et højst uheldigt Theaterydre. Hun var paafaldende lavbenet, lille og bred af Vækst, og hendes Ansigt, der var for stort, var kun tiltalende ved Hjælp af et Par kønne, livfulde Øjne. Alligevel blev hun Theatret til betydelig Nytte. Hun ejede nemlig en Sopranstemme, der var klangfuld, stærk og af en ualmindelig Friskhed og Fylde. Og da hun yderligere ofrede Flid og Udholdenhed paa dens bestandige Uddannelse, og da hun var en dygtig og pligtopfyldende Natur, er det intet Under, at hun blev en meget anvendt Sangerinde, der vandt Paaskønnelse i forskellige og store Operapartier, bl. a. som Anna i „Jægerbruden" og Cherubino i „Figaros Bryllup". Og som Mad. Sahlgreen, i Ægteskab med Tenorsangeren af dette Navn, blev hendes Navn ikke uden Anseelse blandt Personalet og i Publikum. —

— 27/9 debuterede **Kristian Andreas Leopold Mantzius** som Erasmus i „Erasmus Montanus", f. 4/11 1819, afg. Juni 1844, Gæst 1846 og 1847, kgl. Skuesp. 1848, afg. Juli 1858, genansat Juli 1860, kgl. Skuesp. 1861, suspenderet 7/3 1871, afs. uden Pension 17/4 1871, Gæst Sept. 1877 og Maj 1878, † 5/6 1879.

Da Kristian Mantzius havde taget sin Studentereksamen i 1837, delte han sin Tid nogenlunde ligeligt mellem det frie Studenterliv i „Academicum" imellem glade Kammerater og det theologiske Studium, som han drev, ialfald med saa megen Interesse, at han oversatte en Lærebog i Testamenternes hebraiske Oldsager, — men de Dilettantforestillinger, ved hvilke han optraadte hyppigt i Studenterforeningen og var med til at indvie sin udmærkede Kammerat, Hostrup's første sceniske Forsøg, tog mere og mere hans Interesse fangen, og længe varede det ikke, før Theatret havde hele hans Hjerte og alle hans Tanker. Han sluttede sig i Venskab til flere af det kgl. Theaters unge Skuespillere og kom bl. a. som Gæst i Michael Wiehes Hjem. Han var dengang en slank og lyslokket Yndling, i det Ydre højst ulig den senere saare joviale og trinde Skuespiller, hvortil han i Tidens Løb skulde udvikle sig. Men de indre Egenskaber, der karakteriserede hans Personlighed, var allerede fremtrædende og desto mere mærkbare, som de kontrasterede mod hans Ydres stærkt idealistiske Præg. Han fremsatte sine Meninger med bred Suffisance, var sandhedskærlig indtil Hensynsløshed, og naar han mente sig forurettet, eller naar han saa Andre lide Uret, oprørtes hans ærlige Natur, og han kunde bruge voldsomme Ord, bag hvilke man altid følte hans Hjertes Varme. Han handlede oftest efter Indskydelser, og han maatte i sit Theaterliv ofte bøde derfor. Hans Debuter, som „Erasmus Montanus", Arv i „Jean de France" og Giulio Romano i „Corregio", viste ikke hans Evner i deres fulde Lys, men han opnaaede dog Ansættelse som Prøveskuespiller. At han et Par Aar efter afskedigedes, skyldtes efter hans Mening Phisters Frygt for Konkurrence. I Mellemtiden havde han haft Lejlighed til at præsentere den Figur, som bestandig blev en af hans mest udmærkede, for Kjøbenhavnerne, — ganske vist ikke paa selve det kgl. Theater, men blandt Studenter paa Hoftheatrets Scene, nemlig sin kostelige Lieutenant von Buddinge i „Genboerne", en Præstation, der for første Gang aabenbarede hans brede, saftige Lune og fremragende komiske Kraft i Repliken. Han rejste til Norge, kom tilbage

1842 til Danmark og fik endelig Lejlighed til som Gæst at optræde paany paa det kgl. Theater, indtil han i 1848 ved et Magtbud fra Frederik d. VII ansattes fast, men desværre baade for Theatret og ham var denne Fasthed af en noget løs Natur, fordi Mantzius med sit uforfærdede Frisind, sin Sandhedstrang og sin djærve Mund daarligt kunde indordne sig under en bureaukratisk Disciplin og de forløjede Forhold, der ofte dominerer i et Theaters indviklede Mekanisme. Hans sceniske Bane betegnes af Suspensioner og Afskedigelser, Nyengagementer og Gæstespil i fortsat Række, men hans kunstneriske Autoritet som en komisk Karakterskuespiller af første Rang forblev trods alle Omskiftelser ubeskaaret. Han var som Kunstner af samme sjeldne Oprindelighed som den, der særtegnede hans Menneskelighed. Hans ydre Apparition — bred, blodrig og myndig — harmonerede godt med de Egenskaber, der prægede hans Kunst. Han havde sit eget Fysiognomi baade paa Scenen og i Livet. Og man forstaar, at han ikke mindst som Holbergs Fortolker maatte hævde sig en fremragende Plads. Og glemmes skal det ikke, at Faa eller Ingen som han nemmede Oplæserens egenartede og vanskelige Kunst, hvori han blev Foregangsmand herhjemme, og hvori han uddannede sig til Mesterskab i de Perioder, da han frivilligt eller ufrivilligt havde Otium fra Theatret. Hans eneste Barn er Skuespiller, Dr. phil. Karl Mantzius.

— 9/12 debuterede **Jfr. Ida Adelaide Roseline Rantzau,** senere **Fru Brun,** som Alice i „Robert af Normandiet", f. 14/12 1825, sidste Optr. 31/5 1851, † 29/11 1909.

Jfr. Ida Rantzau havde en ret lovende Debut som Alice i „Robert af Normandiet". Hun besad en meget høj Sopranstemme, der dog savnede tilstrækkelig Styrke. Hun optraadte de i følgende ni Aar med Held i et ret stort Repertoire — bl. a. som Susanna i „Figaros Bryllup" og som Zerlina i „Don Juan". Da hun indgik Ægteskab med Forfatteren og Theaterdirektøren M. W. Brun, forlod hun Theatret og blev en meget yndet Skuespillerinde ved hans Selskab i Provinserne. Sangerne Frederik og Nordal Brun var hendes Sønner.

1843 22/4 debuterede **Fritz Vilhelm Hultmann** som Smith i „Et Rejseeventyr", f. 23/6 1820, kgl. Skuesp. Jan. 1847, afg. Juni 1877, † 9/6 1894.

Fritz Hultmann var i sin sceniske Personlighed Inkarnationen af en saa hjertevindende Elskværdighed, at der efter hans Optræden som den unge Galning i „Et Rejseeventyr" ikke skulde megen Spaadomsevne til for at kunne forudsige, at han vilde blive en af Publikums mest erklærede Favoriter. Til en Begyndelse var den Omstændighed ham ugunstig, at han virkede Side om Side med Michael Wiehe som Elsker. Ved Sammenligning med dennes mærkelige Personlighed og Aktion, der aabenbarede dybe aandelige Perspektiver, blev det efterhaanden Parolen, at Hultmanns Kunst var „ubetydelig". Men medens Aarene gik, og efterat Hultmann havde erobret sig sit eget Domæne, som Ingen hverken før eller siden kunde gøre ham han stridigt, steg hans Folkeyndest mere og mere, og da han efter en mere end trediveaarig Løbebane trak sig tilbage fra Scenen, var han elsket i en Grad, der neppe har ret mange Sidestykker i vort Theaters Historie.

Som ingen anden blev Hultmann den skyldfri Livsglædes Fortolker. Hans ranke Skikkelse, hans fine, noble Ansigtstræk, hans Smil, hans Stemme og hans smittende Latter, og hans ligesaa elegante som naturlige Aktion indtog alle Hjerter, saasnart han blot viste sig. Hans kunstneriske Omraade var begrænset — at tolke det mørke Grubleri og Lidenskabens Rasen blev aldrig Hultmanns Sag — men paa det Felt, hans indre og ydre Evner havde anvist ham, var han den fødte Hersker. Hvem, der blot en eneste Gang har set ham som Hostrups Klint, vil aldrig nogensinde kunne glemme ham. Denne Rolle blev hans Kunsts Paradigma. Baade Wiehe og Holst havde begge forløftet sig paa den, først i Hultmanns Hænder blev den det, den skulde være, — den glade, danske Student, et Symbol paa Livets evige Ungdomslykke! En Elsker i Sangspil og Vaudevillen som Hultmann, en Verdensmand som han i Lystspillet, præget af den mest fuldendte Noblesse, har vor Scene ikke senere ejet. — Og han, der paa Scenen tolkede Livets Ungdom og Glæde saa poetisk fint, saa skønt og sandt, fandt dog i det borgerlige Liv saa lidt af Lykken for sig selv. Bag det glade Smil lurede Mismodet og Tungsindet, fordi han havde indgaaet et ulykkeligt Ægteskab med en Dame, hvis meget bevægede Fortid udelukkede hende fra Optagelse i det Samfundslag, han tilhørte.

— 29/10 debuterede **Jfr. Louise Augusta Petersen,** senere **Mad. Schiemann,** som Trine i „Aprilsnarrene", f. 25/5 1825, kgl. Skuesp. Marts 1856, afg. Maj 1877, † 1902.

Jfr. Louise Petersen, der, i Ægteskab med den fremragende Obovirtuos kgl. Kapelmusikus Chr. Schiemann, er bedst erindret under det sidste Navn, havde en nydelig og kvik Person, da hun som attenaarig Pige viste sig første Gang for Publikum, som hun indtog ved et tækkeligt Spil, en god Replik og en behagelig Sangstemme, som hun havde faaet uddannet i Konservatoriet. Hun blev Theatret til en Del Nytte i Soubrettefaget som munter Elskerinde og ved sin Brugbarhed i et ret forskelligt Repertoire. Men

Elith Reumert som „Jacob v. Thyboe".

Elith Reumert.
Debut: 1876.

Elith Reumert som „Ulysses".

Fru Oda Nielsen som Scheitan i „Ved Bosporus".

Fru Oda Nielsen som Nitouche.

Martinius Nielsen.
Debut: 1886.

Fru Oda Nielsen, f. Larssen.
Debut: 1881.

Fru Athalia Reumert, f. Flammé.
Debut: 1875.

Christian Zangenberg.
Debut: 1881.

1843 nogen fremragende Plads kom hun i sit lange Theaterliv dog aldrig til at indtage.

— 5/11 debuterede **Jfr. Julie Weber Rosenkilde,** senere **Mad. Sødring,** som Jacinte i „Æventyret paa Maskeraden“, f. 19/7 1823, kgl. Skuesp. Jan. 1847, sidste Optr. 26/5 1875, afg. Jan. 1876, † 27/4 1894.

Med Julie Sødring — C. N. Rosenkildes geniale Datter — kom Magdelonerne i Holberg paany til deres Ret paa den danske Skueplads. Mad. Winsløw, som havde været deres Indehaver efter Henriette Jørgensen, havde savnet det brede, friske Lune, uden hvilket disse Figurer taber deres sande Menneskelighed. Efterat Julie Sødring i 1850 med en Dags Varsel havde overtaget den giftesyge Magdelone i „Den Stundesløse“, blev hun den selvskrevne Arvtager og overtog Magdelonerne baade i „Julestuen“, „Kilderejsen“, „Erasmus Montanus“, „Den honnette Ambition“, „Henrik og Pernille“ og „Jean de France“ — i „Jeppe“ blev hun Nille, i „Kandestøberen“ Geske, ligesom i „Barselstuen“, — kort sagt: hun blev Holberg-Skuespillerinde par excellence. Og med hvilken Finhed og kunstnerisk Diskretion forstod hun ikke at legemliggøre alle disse komiske Figurer i al deres Forskellighed, — hun benyttede i Modsætning til Fru Phister de mindste Midler og frembragte dog en Virkning, der greb og holdt Tilskuerne fast fra først til sidst, fordi den var saa ægte, saa kunstnerisk sand. Ikke et Sekund var hun udenfor Situationen, og ikke et Sekund tabte Tilskuerne Illusionen, hvad enten hun talte eller tav. Hendes stumme Spil var beundringsværdigt. Hendes aarvaagne Blik talte, og hver Bevægelse, hvert Øjekast viste, at hun levede med i Alt, hvad der foregik omkring hende. Det var Virkeligheden, hun bragte med sig ind paa Scenen, men Virkeligheden løftet ud og op over Livets Trivialitet, lutret i den fuldendte Kunsts befriende Sfære. Men ogsaa udenfor Holberg fejrede Fru Sødring talrige Triumfer. Hendes Madam Rust i „Sparekassen“, den døve Madam i „Audiensen“, Madam Conradsen i „De fattiges Dyrehave“, Madam Mortensen i „Tordenvejr“ og Forpagterkonen i „Kamp og Sejer“, allesammen var de Mesterværker af af komisk Skuespilkunst, djærve og burleske og rørende, alt imellem hinanden, men altid prægede af Livets Sandhed og Ægthed. Selv de mindste Roller gennemtrængte hun med sin dybt menneskelige Forstaaelse, saa at de i Ensemblet ofte tog Interessen fra de største i Stykket. Deraf benyttede baade Direktionen og de dramatiske Forfattere sig, og det blev snart en dum Theater-Fordom, at Fru Sødring var „bedst i Smaaroller“, og at hun ikke egnede sig til „at bære Hovedroller“. Sandheden var blot den, at hun viste sin Storhed ved at kunne fængsle dèr, hvor de andre havde maattet give tabt, — at hun fandt Kunstens ægte Guld dèr, hvor de Andre kun havde fundet den tomme Rutines Slakker. —

De enkle og stilfældige Virkemidler, Fru Sødring anvendte i sin Kunst, egnede sig efter hendes egen Mening kun slet til det nye Kgl. Theaters store Dimensioner, og allerede Aaret efter dets Aabning trak hun sig tilbage, dybt savnet og aldrig helt erstattet. Skulde man nævne en Skuespillerinde, der i vore Dage i sceniske Virkemidler kommer Fru Sødring nærmest, maatte det blive Fru Sigrid Neiiendam f. Andersen.

1844 19/4 debuterede **Anton Wilh. Wiehe d. æ.** som Einar Tambeskælver i „Hakon Jarl“, f. 8/7 1826, afg. Aug. 1851, ansat som kgl. Skuesp. Juli 1863, afg. Juni 1879, † 4/1 1884.

Wilhelm Wiehe, Michael Wiehes seks Aar yngre Broder, gjorde i Modsætning til denne straks stor Lykke, da han viste sig for Publikum. Han var en herlig Ejnar Tambeskælver, smuk, livfuld og kæk, rigt udstyret fra Naturens Haand med en kraftfuld Skikkelse, et Hoved, der sad stolt paa Skuldrene, og med en Stemme, der allerede i Ungdommen lovede, hvad den senere skulde blive — malmfuld og skøn, hvad enten den buldrede mægtigt eller rørte ved sin dybe, stille Inderlighed, blød og vellydende som den var — en Røst, der var som skabt til Oehlenschlägers bredtklingende Vers. Wilhelm var ved sin Debut kun en halvvoksen Fyr, og foreløbig var denne Ungdom hans Anstødssten. Endnu var den Trone ikke ledig, som en Snes Aar senere stod tom og ventede paa ham. Og saa drog han til Norge, hvor han knuste alle Hjerter ved sin herlige Kunst, og hvor han forblev, indtil han i 1860 vendte tilbage til Danmark, lokket af et Tilbud fra det Kgl. Theater, hvor man dog foreløbig kun vilde antage ham paa „Prøve“. Dertil var Wiehe ikke tilsinds, og saa lod han sig engagere til Casino paa tre Aar, i hvilke han erobrede Publikum ganske — og endelig, i 1863, vendte han tilbage til den danske Skueplads, hvor han i et Aar havde den Lykke at virke sammen med Michael, den Broder, han elskede saa højt. Da døde Michael. Og den Kærlighed, hvormed Nationen omfattede denne, gik i Aarenes Løb mere og mere over paa Vilhelm, der uomstridt, ved sin Bortgang fra Scenen i 1879 stod som den, der nød Anseelse og Publikums Yndest i højere Grad end nogen anden. Wilhelm Wiehe var det Kgl. Theaters sidste store Romantiker, den sidste Oehlenschlägerske Helt. Efter hans Bortgang sygnede den nordiske Tragedies Muse hen. Ingen af Wilhelm Wiehes Efterfølgere var værdig at løse hans Skotvinge. Hvem, der har Laft den Lykke at se ham, kan nogensinde

1844 glemme hans Olaf Trygvason, hans Stig Hvide, hans Kong Valdemar i „Syvsoverdag“, hans Olaf i „Dronning Margrethe“, Hakon Haarderaade i „Væringerne“ og hans herlige Hakon Jarl? Men hans Evne strakte videre end til det store Drama og Tragedien. I det moderne Repertoire fik han Lejlighed til at yde Kunst af høj Rang. Hans Steensgaard i „De Unges Forbund“ og hans Tjælde i „En Fallit“ og Ægtemanden i „De Nygifte“ behøver blot at nævnes. Da Wilh. Wiehe syg og træt havde trukket sig tilbage fra Scenen, glædede han nu og da sit store Publikum ved at fremtræde som Deklamator. Han var i Recitationens Kunst den enestaaende Mester. Hans Fremsigelse af Christian Winthers „Murad“ eller af Runebergs „Sven Due“ var uforglemmelige Kunstnydelser.

1851 blev Wiehe gift med Skuespillerinden Ida Florentine f. Adami, som døde 1911, 87 Aar gl. Børnene var: Skuespillerinden Johanne Winkel, 1855—1907; Skuespiller Wilhelm Wiehe d. y. 1858—1916; Skuespiller Jacques Wiehe, 1860—1910.

— 21/4 debuterede **Jfr. Ida Liebert,** senere **Fru Rothe,** som Lizette i „Skatten“, afg. Aug. 1847, † som Fru Rothe.

Jfr. Liebert, der havde frekventeret Musikkonservatoriet, viste i et Par betydelige Roller Talent for Soubrettefaget. Hun havde et kønt Ydre, Stemmebegavelse og en naturlig Livfuldhed. Men et Par Aar efter sin Debut forlod hun Theatret paa Grund af Giftermaal. Hun blev Moder til Sangerinden Harriet Rothe.

1845 21/1 debuterede **Wilh. Theodor Albrecht** som Carl Gustav i „Stormen paa Kjøbenhavn“, f. 28/5 1822, kgl. Skuesp. Jan. 1847, sidste Optr. 5/5 1860, † 8/10 1871 i Roskilde.

Th. Albrecht var en ung Elev, der fik en forhastet Debut i Operaen „Stormen paa København“, hvori han sang Kong Carl Gustavs store og vanskelige Parti, som han umuligt kunde være moden til at udføre tilfredsstillende. Hans Figur var høj og smal, hans Ansigt uden livfuldt Udtryk, og hans Sangstemme, som han vel brugte baade med Varme og musikalsk Sans, var især i Dybden malmløs. Alligevel var hans Fremstilling lovende, og han vandt senere Bifald i enkelte Roller, uden at han dog i sin femtenaarige Tjenestetid vandt nogen fremtrædende Stilling.

— 24/1 debuterede **Lars Frederik Winsløw** som Cold i „Tordenskjold“, f. 20/9 1822, afg. Sept. 1856, † 19/8 1891.

Student Lars Winsløw var Søn af den berømte Skuespiller Carl Winsløw og frapperede ved en stor ydre Lighed med Faderen baade i Skikkelse, Bevægelser og Stemme. Men hermed hørte ogsaa Ligheden op. Han havde ikke taget sin Faders Genialitet i Arv. Han var tør og hjalp sig oftest frem ved den tomme Rutines Midler. Men han var paapasselig og flittig og fandt en ikke helt ringe Anvendelse i Gammelmandsfaget. Efter en halv Snes Aars Forløb tog han sin Afsked og blev senere i mange Aar Skolelærer i Toelt nærved Humlebæk. En Datter af Lars Winsløw, Anna Henriette, 1859—1913, havde i 1877 en Debut paa det Kgl. Theater uden dog at vinde Fodfæste paa Scenen. Hun blev gift med Skuespiller William Pio ved Casino, og en Søn af dette Ægteskab er den unge Skuespiller Elith Pio, f. 1887, der i de sidste Sæsoner har gjort sig fordelagtigt bekendt ved Dagmartheatret. Han besidder et originalt Talent, som leder Tanken hen paa hans Oldefader, Carl Winsløw.

— 1/2 debuterede **Jfr. Franziska Ludovica Josephine Undecima Ryge** som Clemente i „En Bedstemoder“, f. 9/6 1827, sidste Optr. 23/5 1854, † 20/12 1854.

Jfr. Franziska Ryge, en Datter af Dr. Ryge, manglede Søsteren Nathalies fremragende Talent, og hendes ydre Naturgaver kunde ikke bøde paa Manglen. Hun havde et skønt, livfuldt Blik, men hendes Figur var for spinkel, hendes Ansigtstræk for smaa, og selv om hendes Talestemme var baade tydelig og behagelig i Klangen, manglede den i for høj Grad Kraft til at kunne gøre sig gældende fra Scenen. Hun agerede altid med Forstand, men hun formaaede ikke at fængsle ved Figurens Karakteristik eller ved en ejendommelig Opfattelse. Alligevel vandt hun undertiden Publikums venlige Paaskønnelse, men Følelsen af at Evnen til at give sine Intentioner Udtryk paa Scenen manglede, fyldte hende med Mismod, der i Forening med Overanstrengelse af de fysiske, svage Kræfter paadrog hende en Sygelighed, som tidligt lagde hende i Graven. Hun døde i en Alder af kun syvogtyve Aar. — Søsteren, Therese Duodecima Ryge, f. 1828, den eneste af Dr. Ryges Børn, som endnu (1917) lever, debuterede i 1847 som Sigrid i Oehlenschlägers Tragedie „Amleth“, men forlod kort efter Theatret og blev gift med Fuldmægtig Borthig og efter hans Død med Desinateur H. P. Hansen.

— 18/11 debuterede **Jfr. Vilhelmine Leocadie Theresia Bergnehr,** senere **Mad. Fossum,** senere **Fru Gerlach,** som Filippa Palmi i „Aagerkarl og Sanger“, f. 26/1 1826 i Stockholm, kgl. Skuesp. April 1848, afg. Maj 1864, senere Gæst, sidste Optr. 8/11 1866.

Leocadie Bergnehr var Datter af en svensk Officer, født i Stockholm og neppe udvokset, da hun i sin Fødeby vakte Opmærksomhed ved sin pragtfulde Stemme. Paa Vejen til Paris, hvor det var Meningen at fremme hendes Uddannelse som Sangerinde, aflagde hun i Kjøbenhavn en Prøve

Vilhelm Herold.
Debut: 1893.

Nanna Ekmann, f. Rosenstand.
Debut: 1879.

Arvid Ødmann.
Debut: 1887.

Frk. Fanny Christensen.
Debut: 1877.

Frk. Elisabeth Dons.
Debut: 1885.

Aage Foss.
Debut: 1879.

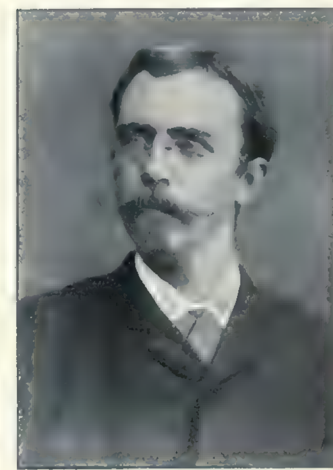

Sextus Miskov.
Debut: 1880.

Frk. Emanuela Schrøder.
Debut: 1880.

Fru Magda Herold, f. Gersdorff.
Debut: 1891.

Valdemar Lincke.
Debut: 1892.

Frk. Regina Nielsen.
Debut: 1885.

Algot Lange.
Debut: 1884.

Skuespiller-Foyeren i det nuværende kongelige Theater; under Opførelsen af „Elverhøj“.

Fr. Rung, Syngemester. Fru Wallén. Axel Madsen. E. Reumert. Karl Mantzius.
Olaf Poulsen. Grandjean, Syngemester. Max Müller.
Emma Nielsen. Astrid Zangenberg.

1845 for det kgl. Theaters Direktion, der øjeblikkeligt tilbød hende Engagement. Pariserrejsen blev foreløbig udsat, og

1845 allerede Aaret efter — Januar 1845 — præsenteres hun for Publikum i èt musikalsk Divertissement, og i samme

Skuespiller-Foyeren under Opførelsen af „Aprilsnarrene“.

P. Jerndorff. Emma Nielsen. Jonna Neiiendam. Lars Knudsen. Hoffmann.
Grandjean, Syngemester. Poul Nielsen. Sophie Wallén.
Chr. Zangenberg. Anna Bloch. Olaf Poulsen.

Fru Emma Nielsen som Elisabeth Munck i „Elverhøj“.

Olaf Poulsen og Aug. Liebmann som v. Buddinge og som Klint i „Gjenboerne“.

Fru Emma Nielsen i „De Uadskillelige“.

Lars Knudsen.
Debut: 1897.

Fru Emma Nielsen, f. Lange.
Debut: 1883.

Kaare Borchsenius.
Debut: 1895.

August Liebmann.
Debut: 1890.

Poul Nielsen.
Debut: 1883.

Poul Nielsen som „Narren“ i „Kong Lear“.

Fru Emma Nielsen som Guinare i „Aladdin“.

Poul Nielsen som Harlekin i „Columbines Medgift“.

1845 Sæson spillede hun sin første Rolle, kun 18 Aar gammel, og Slag i Slag blev nu den ene store Opgave efter den anden lagt paa hendes unge Skuldre. Hun udførte Theresa i „Røverborgen“, Dronningen i „Hans Heiling“, Rosina i „Barberen“, Titelrollen i „Norma“ og Alise i „Robert af Normandiet“ — og, for at nævne Roller af lettere Kaliber, Madame Voltisubito i „Recensenten og Dyret“. Hun vakte med Rette Publikums Beundring, ikke blot ved sin omfangsrige Stemmes skønne og friske Klang, men mindst lige saa meget ved Foredragets usædvanlige dramatiske Kraft. Der var en Ægthed og naturlig Sandhed over Alt, hvad hun paa Scenen foretog sig, baade naar hun var skælmsk og lystig som Rosina eller højtidsfuld alvorlig som Alice. Og hendes store indre Evner støttedes virkningsfuldt af et ypperligt Ydre, et Blik, der talte Hjertets Sprog, og et ejendommeligt og stærktskaaret Ansigt, hvis Udtryk fulgte hvert Ord fra hendes Læber. Fru Gerlach var ubestridt Theatrets absolute Primadonna, og i næsten tyve Aar bar hun det musikalske Repertoire, indtil hun i 1864 trak sig tilbage. Som den sidste af Theatrets betydelige Kunstnere i Enevældens Dage lever hun endnu, 91 Aar gl. Hendes Mand, Syngemester Gerlach, døde 1893.

— 11/12 debuterede **Jfr. Emma Meier**, senere **Mad. Sørensen**, senere **Fru Cortes**, som Julie i „Romeo og Julie“, f. 9/6 1829, † 11/3 1890.

Emma Meier, der senere som Theaterdirektør Cortes Frue blev en yndet Skuespillerinde i Provinsen, vakte ved sin Fremtræden en vis Opsigt og har sikkert besiddet Talent. „Berl. Tidende“ ofrede hende en stærk Reklame, der vist mere skadede end gavnede den unge Pige. Ialfald lod Direktionen, der flere Gange tidligere havde foretaget forhastede Engagementer, for hvilke den senere havde maattet bøde haardt, sig ikke friste af Publikums Bifald til at knytte Jfr. Meier til Theatret. Valget af hendes Debutrolle var dristigt, og at hun kom helskindet fra Forsøget kunde nok forbavse. Ved Siden af den herlige Kunstner Michael Wiehe skulde hun være den tilbedte Julie, en Skikkelse, der ogsaa i rent ydre Forstand stillede store Krav, som hendes altfor lavstammede Figur kun daarligt honorerede. Overskou siger, at hun besad en stærk, tydelig og ualmindelig velklingende Stemme, men det ret smukke Ansigt, der var bevægeligt nok, ejede ikke Udtryk for Rollens Affekt, med sin meget lille Figur, sin kvikke Bevægelighed og ved den blot slaviske Efterligning af „alt Materielt i Fru Heibergs Spil, kom hun til at omskabe Shakespeares blidt sværmende, elskovsdrømmende Julie til en lille raffineret Julle“. Billigvis bør det erindres, hvor ung Debutantinden var, og at Overskous Dom over hende vel nok har været paavirket af hans Beundring for „Fruen“. Og vist er det, at Jfr. Meier vandt et ualmindelig hædret Navn i Provinsen, hvor hun — maaske som en Mindelse om hendes kortvarige Glans i den berømte Rolle — gik under Navn af „Provinsens Fru Heiberg“.

1845 30/12 debuterede **Johannes Theodor Julius Liebe** som Jacob i „Joseph og hans Brødre“, f. 28/7 1823, kgl. Skuesp. 1855, afg. Juli 1886, † 2/11 1893.

Theoder Liebe var Søn af Skuespillerparret af samme Navn. Som toogtyveaarig Student fik han som Jacob i „Joseph og hans Brødre“ sin Debut. Blev han end aldrig en Kunstner af første Rang, blev han dog for Theatret en solid Støtte, og ved sin noble, menneskelige Personlighed styrkede han udadtil Standens Anseelse i Publikum. Hans Ydre var stateligt, og hans Baryton var omfangsrig og klangfuld, og i Tidens Løb udførte han til almindelig Tilfredshed saa celebre Partier som Figaros og Massaniellos. Ogsaa i Vaudevillen var han til god Nytte. Som ældre overtog han ofte Roller i Skuespillet, men ydede her Intet af Betydning. Dog, hans Dannelse, hans smukke Skikkelse og den Rutine, et langt Theaterliv havde givet ham, bevirkede, at han aldrig skadede Ensemblet. Han var gift med Sangerinden Johanne Emilie Liebe f. Egense, 1831—81.

1848 3/1 debuterede **Jfr. Caroline Lehmann** som Benjamin i „Joseph og hans Brødre“, f. 6/4 1828, afg. Sept. 1852, Gæst 1860, † 15/10 1879.

Jfr. Caroline Lehmann fik en ret usædvanlig kunstnerisk Løbebane. Hun besad en sjælden omfangsrig og kraftig Altstemme, som hun ved ihærdig Flid uddannede til en saa imponerende Højde, at hun ogsaa kunde magte Sopranpartier. Som Agathe i „Jægerbruden“ og Anna i „Den hvide Dame“ vakte hun betydelig Opmærksomhed. Men allerede fire Aar efter sin Debut tog hun sin Afsked, lokket af de Laurbær, hun muligvis kunde vinde paa Verdensscenerne. Hun havde Lykken med sig. Baade i Amerika og i Tyskland, Holland og Sverrig fik hun et anset Navn. Hendes Sangfærdighed var stor, og hun forbavsede navnlig ved sine Triller og Koloraturer. I sit Ydre havde hun kun en daarlig Støtte. Allerede i sine unge Aar var hun meget fyldig, og efterhaanden blev hendes altfor kolossale Skikkelse hende til betydeligt Besvær i den dramatiske Aktion. Efter at hun havde sagt Theaterlivet Farvel, virkede hun endnu en Del Aar som Koncertsangerinde. Da hun paa en af sine Kunstrejser kom til Kjøbenhavn, engageredes hun i 1860 til at give Gæsteroller paa det kgl. Theater, hvor

1848 hun bl. a. gjorde Lykke som „Norma“. Og i Kjøbenhavn afgik hun ved Døden, kun et halvthundred Aar gammel.

— 16/12 debuterede **Jacob Wilhelm Nicolai Wolf** som Joseph i „Joseph og hans Brødre“, f. 8/12 1824, afg. Sept. 1852, † 7/2 1875.

Nicolai Wolf fik en lovende Debut og havde ved Flid og Energi faaet udviklet sin kraftige Baryton til en saadan Højde, at han baade med Sikkerhed og med følelsesfuldt Foredrag blev istand til at udføre deciderede Tenorpartier. Men da Theatret i Christiania havde større Brug for hans Evner end Theatret paa Kongens Nytorv, tog han derop og blev dèr som en meget anvendt Sanger og Skuespiller hele sit Liv. Hans Hustru var den udmærkede norske Skuespillerinde Fru Lucie Wolf.

1849 2/10 debuterede **Jfr. Regina Optata Dalhoff**, senere **Mad. Nielsen**, som Celestine i „Statsmand og Borger“, f. 2/10 1827, afg. 1850, senere ansat Juli 1856, † 18/9 1856.

Jfr. Dalhoff, der ejede Talent, havde efter sin Debut taget Engagement i Provinsen ved det Brun'ske Selskab, kom til Casino, var medvirkende i Hoftheatersæsonen, og blev paany ansat ved det Kgl. Theater, og hendes Debut som Dronningen i „Et Glas Vand“ var allerede bestemt, da hun pludselig afgik ved Døden. Hun var gift med en dygtig Skuespiller, Christian Nielsen, 1825—65, der spillede i Provinserne og paa Casino.

1850 1/1 debuterede **Valdemar Christian Lauritz Nehm** som Thorvald i „Hakon Jarl“, f. 8/5 1830, afg. Oktbr. 1858, † 28/9 1899.

Nehm, som havde gamle Rosenkildes Protektion, debuterede samme Aar som Lauritz Eckardt. De fik lige ringe Betydning for Theatret. Men medens Eckardt tog tiltakke i en lang Række af Aar med den højst tilbagetrukne Stilling, han indtog, brød Nehm af efter nogle Sæsoners Forløb og indlagde sig Fortjeneste som Bestyrer af et Undervisningsinstitut i Hovedstaden. Han var ogsaa i mange Aar Lærer i de almindelige Skolefag for Balleteleverne.

— 15/1 debuterede **Jfr. Laura Müller** som Ragnhild i „Dronning Margareta“, afg. Decbr. 1867, † 14/11 1902.

Laura Müller gjorde afgjort Lykke ved sin Debut. Det var let forklarligt, da hun baade havde Talent og gode ydre Midler: en høj, statelig Figur, en naturlig Holdning, en udmærket klangfuld Stemme, der formaaede at give et ægte Udtryk for hendes Følelse. Hun blev med disse fremtrædende Egenskaber en dygtig Fremstillerinde af Dramaets heroiske Kvinder og viste sig ogsaa anvendelig i det lettere Repertoire. I vor Theaterhistorie vil alligevel hendes Navn fortrinsvis blive erindret, fordi hun var den passive Deltager i den Strid, der rejstes mellem Høedt og J. L. Heiberg, da denne under Anna Nielsens Sygdomsperiode vilde lade hendes Rolle som Dronningen i „Hamlet“ dublere af Laura Müller, der allerede stod som en talentfuld Kunstnerinde i Publikums Bevidsthed, og som flere Gange havde haft Lejlighed til at vise, at Roller netop af denne Art kunde betroes hende med fuldkommen Tillid. Men Høedt benyttede Lejligheden til at demonstrere mod Heibergs Direktion, der paa forskellig Maade var ham inderligt imod, og da han udeblev fra de Prøver, som efter Chefens Ordre var ansat, og da Michael Wiehe gjorde hans Sag til sin, maatte det nødvendigvis føre til det Brud, der satte sin Frugt i den berømte Hoftheatersæson. Laura Müller havde med afgjort Held optraadt som Ragnhild i „Dronning Margareta“. Af senere Roller kan nævnes Guldborg i „Svend Dyrings Hus“ og hendes Fremstilling af forskellige Anstands- og Verdensdamer baade i det ældre og nyere Repertoire. Ligesom sin Modstander Høedt var hun i det borgerlige Liv stillet fuldkomment økonomisk uafhængig, saa at hun efter en attenaarig Theatervirksomhed ialfald i denne Henseende kunde tage sig sin Afskedigelse let.

— 30/10 debuterede **Lauritz Andreas Eckardt** som Ivar i „Svend Dyrings Hus“, f. 12/1 1829, afg. Decbr. 1876, † 7/9 1889.

Lauritz Eckardt indtog alle Dage en saare beskeden Plads som Skuespiller. Han havde fra sin tidligste Ungdom næret en dyb Kærlighed til Skuespilkunsten, men hans dramatiske Evner svarede ligesaa lidt som hans ydre, personlige Midler til de Krav, som Scenen stiller til sine Dyrkere. Han var imidlertid en fint kultiveret Mand med et noget bizart Væsen; hans Theaterinteresse var levende og hans Syn paa Skuespilkunst saa forstandig, at han blev Direktionen en god og klog Støtte i Smagsspørgsmaal og paa sine ældre Aar en omsorgsfuld Lærer for adskillige blandt Personalets unge Kræfter. Eckardt, som var økonomisk uafhængig, var i nogle Aar gift med Skuespillerinden Josephine Eckardt, f. Thorberg.

1851 10/2 debuterede **Jfr. Caroline Margrethe Georgine Lumbye**, senere **Fru Recke**, senere **Fru Recke-Madsen**, som Celestine i „Statsmand og Borger“, f. 17/3 1833, afg. Septbr. 1852, † 1901 i Ystad.

Caroline Lumbye, en Datter af den geniale Dansekomponist og Søster til Julie Lumbye-Lange-Hansen, havde tilhørt Balletten, da hun fik sin Debut i Skuespillet. Allerede i 1852 forlod hun imidlertid Theatret for efter Heibergs Afgang atter at vende tilbage. Hun optraadte bl. a.

Karl Mantzius som Advokat Berent i „En Fallit".

Karl Mantzius som Prokurator Severin i „En Skavank".

Karl Mantzius som Baronen i „Jeppe paa Bjerget".

Karl Mantzius som Harpagon i „Den Gjerrige".

Karl Mantzius som Polonius i „Hamlet".

Karl Mantzius som Mefistofeles i „Faust".

Kristian Andr. Leopold Mantzius.
Debut: 1842.

Karl Mantzius som Richard III i „Richard III".

Karl Mantzius.
Debut: 1883.

Kristian Mantzius med Sønnen Karl Mantzius.

Fru Sara Mantzius, f. Becket.
Debut: 1899.

1851 som Miss Harriet i „Tordenskjold“, men trak sig panny tilbage for paa Privattheatrene at erhverve et større Repertoire og Publikum. Hun indgik i Ægteskab første Gang med den bekendte Forfatter Adolf Recke, anden Gang med den glimrende Farcør Frederik Madsen, en født Skuespiller, hvis Geni desværre forsumpede i altfor tidlig en Alder.

— $^{14}/_{11}$ debuterede **Frederik Ludvig Høedt** som Hamlet, f. $^{13}/_{3}$ 1820, kgl. Skuespiller Sept. 1852, afg. April 1855, genansat Juli 1856, sidste Optr. $^{18}/_{12}$ 1857, afg. Juni 1861, † $^{22}/_{3}$ 1885.

Da Frederik Høedt henimod Slutningen af Aaret 1851 debuterede som Hamlet var hans Navn godt kendt i København. Han var en trediveaarig Mand, Forfatter af forskellige kendte Poesier, mest Smaasange, som han med megen musikalsk Sans i Selskabslivet selv foredrog, kendt i Studenterkredse som et kvikt, satirisk Hoved, og det havde længe heddet sig, at han var i Besiddelse af et betydeligt dramatisk Talent, at han navnlig havde underkastet Shakespeares Hamlet et indgaaende Studium, og at det var hans Hensigt at debutere i denne Verdensrolle og spille den paa en Maade, der skulde være Udtryk for de nye Theorier i Skuespilkunsten, som han ivrigt forfægtede. Da nu Debuten var fastslaaet, satte den Datidens København i stærk Bevægelse, og man bestormede Theatret for at sikre sig Billet til den store Begivenhed. Alene Stykket spændte Forventningerne højt. Der var hengaaet omtrent 40 Aar, siden Shakespeare med „Hamlet“ havde faaet Indgang paa den danske Skueplads; man var forlængst bleven træt af de dengang yndede „Kotzebueiader“ med deres Svulst og usunde Føleri, og Genopførelsen af det berømte Stykke imødesaas med store kunstneriske Forventninger. Men fremfor Alt var det for Fremstilleren af Titelrollen, at man havde Interesse.

Høedt havde et fortræffeligt Ydre, et smukt Hoved med skarptskaarne, intelligente Ansigtstræk, en ikke stærk, men tydelig omend noget nasal Talestemme, og man vidste forud, at han havde underbygget sin Fremstilling med en Opfattelse, der var original, og at han paa Prøverne havde vakt sine Medspillendes levende Opmærksomhed. Hans Udførelse vakte ogsaa paa Debutaftenen Publikums dybeste Interesse. Det var betydelig og ny Kunst, Høedt præsterede. Han savnede vel den Fantasi og melankolske Humor, hvormed Foersom i sin Tid havde udstyret Figuren, men Hamlets Græmmelse, hans skarpe Reflektion, Ironien, Kløgten og det foregivne Vanvid fremstillede han med Styrke og en Sikkerhed, man aldrig før havde set Magen til hos en Debutant. Bifaldet var stormende, og Huset fyldtes Aften efter Aften. København havde Hamlet-Feber. Det var et Slags forfængeligt Koketteri, at Høedt til sin anden Debut valgte en Vaudevillerolle som Hammer i „Nej“. Han vilde straks vise sit Talents Mangesidighed og sin Evne til at foredrage en Kupletsang med Lethed og Skælmeri. Men Forsøget faldt kun delvis heldigt ud. Publikum var noget skuffet. Heller ikke hans tredje Rolle, Griguon i „Kvindens Vaaben“, forøgede hans kunstneriske Anseelse. Hamlet blev den Rolle, til hvilken Høedts Navn og kortvarige Berømmelse knyttede sig baade dengang og nu i Erindringen. Det er ikke Stedet her at give en Skildring af Høedts Skæbne, som desuden er tilstrækkelig bekendt. Efter den berømte Hoftheatersæson, da Høedt og Michael Wiehe havde sagt det kgl. Theater Farvel, vendte de begge tilbage til Scenen paa Kongens Nytorv. Men med den Mangel paa Fasthed i Karakteren, den Ubeslutsomhed og Vankelmodighed, Høedt havde tilfælles med Hamlet, gav han tabt, da hans Modstandere hyssede ham ud. Han trak sig da for bestandig tilbage og var Resten af sit Liv en brudt Mand, og hans Liv endte i Sindssyge. Dybest set var det hans Ulykke, at han var formuende. Han havde Raad til at give sin krænkede Forfængelighed Tøjlen og til at vende Ryggen til en Virksomhed, der for ham ikke behøvede at være et Levebrød. Størst Betydning for Skuepladsen havde Høedt som Instruktør. Han var den første hertillands, som hævede den Gerning til en Kunst. Det kan med fuld Sandhed siges, at den moderne realistiske Iscenesættelse via Frankrig stammer fra ham.

1852 $^{5}/_{1}$ debuterede **Jfr. Louise Frederikke Amalie Larcher,** senere **Fru Admiralinde Jacobson,** som Leonie i „Kvindens Vaaben“, f. $^{23}/_{7}$ 1834, kgl. Skuespiller Juni 1857, afg. Juni 1880.

Jfr. Louise Larcher var et Theaterbarn, Datter af Danseren Pierre Larcher og Skuespillerinde Frederikke Larcher, født Lange. Hendes Debut forløb heldigt som den naive, unge Frøken Léonie i „Kvindens Vaaben“, hvor hun, ved Siden af Fru Heibergs glimrende Udførelse af den fornemme Verdensdame, Grevinde d'Antreval, indtog Publikum ved sin uberørte og friske Ungdom. Hun havde gode ydre Hjælpemidler i en usædvanlig smuk og fyldig Talestemme, der tilmed var skolet til Fuldkommenhed, og i den tækkelige Friskhed og umiddelbare Ynde, som hvilede over hele hendes Personlighed. Hun gjorde ofte og fortjent Lykke ved sit naturlige og sunde Spil, sin friske og hjertelige Latter — den aabne og ærlige Hjertelighed, som hun forstod at give et sjeldent troværdigt Udtryk. Blandt de Roller, der lykkedes hende bedst, kan nævnes: Dorine i „Tartuffe“, Zigøjnersken Zerbinetta i „Scapin“ og hendes

1852 djærve og frejdige Madam Shoppen i „En Kone, der springer ud af Vinduet“. Komplicerede Karakterer formaaede hun ikke at fremstille, og hendes Evner kom derfor tilkort, da hun forsøgte sig som Lucretia i „Den Vægelsindede“. Skønt hun mod Slutningen af sit Theaterliv kun fandt en beskeden Anvendelse, bevarede hun dog til det Sidste Publikums Yndest, der sikkert ikke mindst var begrundet i det ægte danske Naturel, der tiltrods for hendes fremmede Afstamning karakteriserede baade hendes Person og hendes Kunst. — Som Enke efter Admiral Jacobson lever hun endnu, 83 Aar gl. Hendes Datter var Skuespillerinden Elna Jacobson, som i 1895 debuterede paa det kgl. Theater, men som snart trak sig tilbage. Hun døde for et Par Aar siden.

— $^{14}/_{8}$ debuterede **Maximilian Ferdinand August Nielsen** som Einar Tambeskælver i „Hakon Jarl“, f. $^{14}/_{2}$ 1828, sidste Optr. $^{14}/_{5}$ 1868, † $^{17}/_{7}$ 1868.

August Nielsen — Søn af den berømte N. P. Nielsen i hans første Ægteskab — mindede i Ansigt, Skikkelse og Stemmens skønne Klang om Faderen, men manglede dennes Sympathi og Geni. August Nielsen begyndte i 1850 paa Casino. Hans Debut paa det kgl. Theater som Ejnar Tambeskælver i „Hakon Jarl“ lovede godt, men hans Repertoire indskrænkede sig mere og mere til ubetydelige Smaaroller, saa at han misfornøjet forlod Theatret og slog Følge med Wiehe og Høedt i Hoftheater-Sæsonen 1855—56. Han vendte senere tilbage, men uden at reussere, hvortil sagtens ogsaa den Grund var medvirkende, at han forsømte de naturlige Evner, han havde. I en forholdsvis ung Alder forfaldt han og døde, kun 40 Aar gl.

— $^{2}/_{9}$ debuterede **Jfr. Bentine Henriette Marie Nielsen** som Inger i „En Episode“, f. $^{27}/_{1}$ 1834, kgl. Skuesp. Juli 1862, sidste Optr. $^{28}/_{5}$ 1892, afg. Juni s. A.

Jfr. Bentine Nielsen havde et Par Aar før i „En Episode“ haft sin heldige Debut, da Heiberg i 1855, for at give hende en større Opgave, fremtog „Dyveke“, der ikke var bleven opført i tyve Aar, og hvori hun skulde spille Hovedrollen. Det Haab, man havde om, at den unge Pige maatte kunne skabe sig en anset Stilling i Fremtiden, blev ikke skuffet. Hun spillede den vanskelige Rolle næsten med en gammel Kunstnerindes Lethed og Sikkerhed. Den stærke Afveksling af Følelser, tildels udtalte gennem lange Monologer, gav hun med en Sandhed og Ynde, parret med det fineste kvindelige Væsen og en ypperlig gennemført Opfattelse, saa at hun ganske vandt Publikum.

Hun udviklede sig i Aarenes Løb til en Kunstnerinde af Rang, men tillige af saa stor Beskedenhed og med et saa afgjort Mishag for at blande sig ind i nogen Art af Intrigeren, at den Stilling, hun indtog ved Theatret, langtfra stod i Forhold til hendes fremragende Evner. Den fine Noblesse, der prægede hendes elskelige og sanddru Personlighed, særtegnede ogsaa hendes Kunst, hvis Væsensmærke var en jomfruelig Renhed, en ædel Kvindelighed, der sikkert har været i Slægt med hendes store Forgængerindes, den udmærkede Anna Nielsen. Uagtet hun altfor sjældent havde Lejlighed til at vise sig paa Scenen, indtog hun dog en anset Position baade i Publikum og blandt Theatrets Personale. Og hendes sjælfulde Spil bevares endnu i Mindet hos den ældre Slægt, der blandt de Roller, hun skabte, f. Eks. aldrig vil forglemme hendes Mathilde i Bjørnsons „De Nygifte“, en Skikkelse, hun fremstillede med de jævneste Midler og med en psykologisk Finhed og Dybde, der vakte Beundring. Frk. Nielsen lever endnu, 83 Aar gl.

— $^{5}/_{9}$ debuterede **Jfr. Hanne Amalie Price,** senere **Fru Hagen,** som Marie i „Alferne“, f. $^{5}/_{11}$ 1831, afg. Juni 1857, † $^{3}/_{6}$ 1892.

Jfr. Amalie Price, en Søster til Skuespillerne Carl og Albert Price, havde gjort sig yndet af Publikum som en tækkelig Danserinde i muntre Balletpartier, da hun besluttede at forsøge sig som Skuespillerinde, hvortil hendes kønne, lille Personlighed, hendes gratiøse Plastik og tiltalende Væsen gjorde hende tilsyneladende vel skikket. Hun vandt da ogsaa stærkt Bifald baade i Vaudevillerne og Lystspillet, men hendes Anvendelighed i større Udstrækning paa det kgl. Theater hindredes en Del af hendes Talestemme, der var noget uklar, og af hendes Diktion, der havde en Klang af Accent, og fem Aar efter sin Debut udvandrede hun til Casino, hvor hun hurtigt blev en af Publikums erklærede Yndlinge som Amalie Hagen, det Navn, hun fik i Ægteskab med Korpslæge Hagen.

1853 $^{27}/_{4}$ debuterede **Jfr. Johanne Emilie Egense,** senere **Mad. Liebe,** som Adelaide i „Røverborgen“, f. $^{31}/_{10}$ 1831, kgl. Skuesp. Juli 1856, afg. Decbr. 1876, † $^{5}/_{5}$ 1881.

Jfr. Egense var et Balletbarn, der røbede betydelige Evner som Sangerinde og besad en høj Sopran med Klang og Bøjelighed. Da hendes ydre Personlighed endvidere var meget tiltalende, og hendes dramatiske Evne overgik det Lavmaal, man i Operaen oftest maatte lade sig nøje med, er det intet Under, at den unge Dame, hvem hendes Fortid som Danserinde tilmed havde skænket Lethed og Ynde i Bevægelser og Holdning, straks ved sin første Debut, i „Røverborgen“, vandt en Yndest, der yderligere steg med Aarene, saa at hun blev en meget benyttet Kraft og som

Karl Mantzius som gamle Levin i „Indenfor Murene".

1853 Fru Liebe — i Ægteskab med Sangeren og Skuespilleren Theodor Liebe — vandt sig et anset Navn. Det Parti, hvori hun særligt vil erindres, var Margrethe i Gounods „Faust", hvor hendes medfødte Kvindelighed kastede en poetisk Glans over Fremstillingen og gjorde den til Kunst af høj Værdi. I „Don Juan" udførte hun i Aarenes Løb baade Zerline, Anna og Elvira, i „Hans Heiling" Anna og Dronningen. Blandt hendes bedste Ydelser nævnes desuden Liden Kirsten, Grevinden i „Figaros Bryllup" og Leonora i „Troubadouren".

1853 30/4 debuterede **Jfr. Anna Marie Benedictsen,** senere **Fru Meyer,** som Ragnhild i „Svend Dyrings Hus", afg. Septbr. 1856, † 27/12 1874 i Stockholm.

J. L. Heibergs Protegé, Jfr. Benedictsen, debuterede i Skuespillet, men fik, i den korte Tid, hun var ved Scenen paa Kongens Nytorv, sin væsentlige Virksomhed i Operaen, hvori hun bl. a. medvirkede som Susanna i „Figaros Bryllup" og Gianetta i „Elskovsdrikken". — Hun lod sig efter sin Afgang fra det kgl. Theater knytte til Casino, senere debuterede hun som Forfatterinde og skrev „Breve til en

1853 Skuespillerinde". I sit Ægteskab med Grosserer Meyer blev hun Moder til Forfatteren Åge Meyer-Benedictsen og til Skuespillerinden Olga Meyer, nu Fru Direktør Schmiegelow.

1854 $^{26}/_{12}$ debuterede **Waldemar Ludvig Christian Kolling** som Arv i „Julestuen", f. $^{11}/_{10}$ 1834, kgl. Skuesp. Aug. 1864, afg. Juli 1897, † $^{11}/_{12}$ 1915.

Waldemar Kolling stod som ung i Handelslære, men dyrkede samtidigt Skuespilkunsten i de mange private Dillettantselskaber, hvorpaa Kjøbenhavn i sin æsthetiske Guldalderperiode var saa rig, og som tyveaarig Yngling brød han ud og ofrede sig helt for Theatret, og hans Debut 2. Juledag 1854 som Arv i Holbergs „Julestue" blev Indledningen til et mere end fyrretyveaarigt Skuespillerliv, i hvilket Waldemar Kolling blev sit Theater en nyttig Mand, en Skuespiller, hvis Samvittighedsfuldhed og trofaste Paapasselighed i Tjenesten næsten blev et Ordsprog baade blandt Publikum og i Kammeraternes Kreds. Hans lykkeligste Tid var sikkert den, da han i vort Theaters store Tid virkede sammen med de fremragende Kunstnere, der dannede et Ensemble, til hvilket man sikkert forgæves vilde søge Magen paa andre europæiske Scener. Wald. Kolling elskede den Kunst, han havde viet sit Liv, og endnu som højtbedaget Olding, længe efter sin Afgang fra Theatret, kunde han Aften efter Aften sidde i Parkettet og fryde sig, naar han saa gamle Kammerater spille, eller naar han blev Vidne til en ung Slægts sejrrige Fremgang. Han kendte ikke Misundelsens Følelse, og beskeden som han var, nærede han ingen Bitterhed i Sjælen, naar han, mens han virkede ved Theatret, ofte saa sig tilsidesat. Selv trængte han sig aldrig frem. Kom han derfor end ikke i Række med vor Scenes største Navne, præsterede han dog altid solid og smagfuld Komedie som en Komiker, der af Naturen havde en medfødt Pudsighed, og som særligt i Holberg blev en stærkt benyttet Kraft. Hans forskellige Arv'er og Jeronimus'er blev efter hans Bortgang savnet, og i enkelte Roller udenfor Holberg var han uovertruffen, f. Eks. som Sjøberg i „De Fattiges Dyrehave", som Spidsborger i „Genboerne" og Ledermann i „Recensenten". Han nød almindelig Agtelse baade som Skuespiller og i sit private Liv, og hvor stort og trofast hans Publikum var, fik han Bevis for, da han ved sin Afsked, som Theatret lidet hensynsfuldt gav ham, uden at han selv begærede den, sagde Scenen Farvel for et overfyldt Hus og under Ovationer, der havde Karakteren af en Demonstration. Han var Fætter til Folketheatrets udmærkede Skuespiller Harald Kolling.

1855 $^{11}/_{12}$ debuterede **Otto Christian Zinck** som Arv i „Henrik og Pernille", f. $^{25}/_{12}$ 1825, afg. Decbr. 1867, ansat ved Folketheatret til sin Død $^{17}/_{2}$ 1908.

Otto Zinck's Navn er knyttet tæt til Folketheatrets Scene. Han havde med særdeles heldigt Udfald debuteret paa det kgl. Theater som Arv i „Henrik og Pernille", men havde dog saa langsom en Fremgang, at han tilsidst i Mismod ti Aar efter sin Debut indgav Ansøgning om Afsked. Men lokket ved Løftet om kgl. Ansættelse og et mere tilfredsstillende Repertoire, tog han Ansøgningen tilbage. Men saa lidt Hensyn tog Direktionen til det givne Tilsagn, at det i 1867 endogsaa meddelte ham Afskeden selv. Han havde i det Tidsrum, han virkede paa Kongens Nytorv, med stort Held spillet flere betydelige Roller, bl. a. Michel Perrin, Stang i „Deklarationen", Mikkel i „Ungdom og Galskab" og Peter i „Eventyr i Rosenborg Have", — desto stærkere føltes Uretfærdigheden i den Behandling, han led. Men paa Folketheatret tog Otto Zinck en glimrende Revanche. Han udviklede sig til en Komiker af Rang med sit eget Fysiognomi, sin egen originale og ejendommelige Skuespillerpersonlighed. Han blev et udmærket Led i det Lystspil- og Farceensemble, der dannedes af Frederik Madsen, Harald Kolling og Julie Lange-Hansen, født Lumbye. Hans Komik var af en egen snurrig Art, for hvilken vi paa vort Sprog mangler den Betegnelse, der paa Tysk gengives ved Adjektivet drollig.

— $^{14}/_{2}$ debuterede **Jfr. Johanne Juliane Camilla Lerche** som Juliette i „Prinsessen af Taranto", f. $^{10}/_{9}$ 1838, overgik til Casino, senere til Dagmartheatret, † Oktbr. 1914.

Jfr. Camilla Lerche havde kun en meget kortvarig Tilværelse ved det kgl. Theater. Som Skuespillerinde ved Casino var hun i en meget lang Aarrække en bærende Kraft, maaske nok saa meget indadtil ved den Støtte, hun blev sin Direktør, Th. Andersen, i Kraft af sin store Interesse for Kunsten og ved sin solide Dannelse og Erfarenhed, end ved sit Talent. Men hendes Fremstillinger prægedes altid af Kultur og god Smag.

— $^{30}/_{11}$ debuterede **Carl Ludvig Gerlach** som Velasco i „Stella" f. $^{26}/_{4}$ 1832, afg. Juli 1861, † $^{13}/_{9}$ 1893.

Gerlach var oprindelig Korist. Som Elev af Syngemester Rung debuterede han i dennes Syngestykke „Stella". Men allerede faa Aar efter afgi'. han som Sanger, for i andre Stillinger, først som Operarepititør og senere som Kor-Syngemester, at blive Theatret til megen Nytte. Fra 1872 fik han tillige en Stilling som Sanglærer for det yngre Skuespillerpersonale. — Han var gift med den fremragende Kammersangerinde Leocadie Gerlach, født Bergnehr.

1856 $^{28}/_{12}$ debuterede **Harald Johan Casper Paetz** som Axel i „Axel og Valborg", f. $^{5}/_{9}$ 1837, afg. Aug. 1865, † $^{21}/_{11}$ 1895.

Harald Paetz kom til Theatret paa en Tid, da det trængte til en Elsker, idet den forgudede Michael Wiehe netop da, sammen med Hoedt, var eksileret fra Kongens Nytorv til Theatret over Christiansborgs søndre Stald. Paetz havde gode ydre Betingelser, men hans Stemme var uklar og blev en væsentlig Hindring i, at han naaede frem til en fast og sikker Position. Han optraadte med afvekslende Held i forskellige Elskerroller baade i det Holberg'ske og i det nyere Repertoire, men følte sig efterhaanden mindre og mindre tilfreds med sin Stilling, og han mærkede Publikums aftagende Bevaagenhed, ikke mindst efterat han — samtidig med Phister, hvis Popularitet dog Intet kunde rokke — var traadt ind i „Augustforeningen", hvis Politik var imod den almindelige Opinion. Men endnu mere unaadigt optog Publikum ham, at han, da han i 1865 trak sig tilbage og blev Fotograf, tog sin Hustru, den tidligere Jfr. Julie Smith, med hvem han Aaret før var blevet gift, med sig, hvorved han berøvede Scenen en Skuespillerinde, der trods sin Ungdom havde erhvervet sig en sjelden høj Stjerne hos det kjøbenhavnske Publikum, og hvis Afgang var et stort Tab for Theatret.

— $^{12}/_{3}$ debuterede **Julius August Steenberg** som Joseph i „Joseph og hans Brødre", f. $^{7}/_{8}$ 1830, kgl. Skuesp. Aug. 1859, afg. Juli 1888, † $^{20}/_{10}$ 1911.

Julius Steenberg havde sit Fædrehjem i en østjysk Præstegaard, hvis Beboere alle var højt musikalsk begavede. Da han var bleven Student, blev hans Stemme, en bedaarende Tenor-Baryton, hurtig berømt i Studenterverdenen, og hans Debut som Joseph i Méhuls Opera blev modtaget med enstemmigt Bifald, idet man bar over med hans lidt ubehjælpsomme Aktion, fordi hans Sangforedrag var præget af den dybeste Følelse og Forstaaelse, og fordi hans Stemme var saa smeltende og ægte lyrisk skøn. Han vandt i Aarenes Løb mange Sejre i Operaen, som Max i „Jægerbruden", Ottavio i „Don Juan", Lionel i „Martha" og George Brown i „Den hvide Dame", for blot at nævne enkelte, — men allerede en halv Snes Aar efter sin Debut begyndte desværre Stemmen at tabe sig, hans Medvirkning i Operaen blev sjeldnere, og han gled efterhaanden mere og mere over i Skuespillet, hvor han følte sig fremmed. Et af de Sangpartier, hvori han optraadte længst, og hvori han særlig vandt stadig Yndest hos sit Publikum, var Sverkel i „Liden Kirsten". Efter sin Afgang som udøvende Kunstner indtog han i en Aarrække Stillingen som Inspektør ved Theatrets Elevskole. Han døde i den høje Alder af 81 Aar.

— $^{19}/_{9}$ debuterede **Mad. Anna Christine Rosenkilde**, f. Paaske, som Cendrillon i „Cendrillon", f. $^{25}/_{3}$ 1825, afg. Aug. 1865, † $^{28}/_{5}$ 1885.

Anna Paaske, der indgik Ægteskab med Adolf Rosenkilde, havde i Norge og paa Casino været Publikums erklærede Yndling som Fremstillerinde af Lystspillet og Syngestykkets muntre og pikante Elskerinder, men paa det kgl. Theater, til hvis Scene hun engageredes sammen med sin Mand, slog hun aldrig helt igennem. Man fandt hende net og indtagende, men det kgl. Theaters Publikum var endnu ikke kommen ud over den dumme og bornerte Anskuelse, at de sceniske Kræfter, der kom fra et Privattheater, stod under de paa Kongens Nytorv hjemmegjorte. Ogsaa Adolf Rosenkilde med det berømte Skuespillernavn kom i lang Tid til at lide under denne Fordom, inden han blev den ansete Komiker paa Kongens Nytorv. Anna Rosenkilde spillede baade Zerline i „Fra Diavolo" og i „Don Juan". Preciosa i „Farinelli", Rikke i „Genboerne" og Leonora i Holberg, viste Evne i dem alle — men da hun dog bag Anerkendelsen stadig mærkede Publikums fornemme Kulde, opgav hun i 1865 Kampen og trak sig tilbage.

1857 $^{1}/_{9}$ debuterede **Jfr. Wilhelmine Brenøe** som Fru d'Etanges i „Husholdningspolitik", f. $^{21}/_{9}$ 1823, sidste Optr. $^{24}/_{2}$ 1860, † $^{22}/_{8}$ 1885.

Wilhelmine Brenøe, den berømte Anna Nielsens Søster, havde en ydre Lighed med den store Kunstnerinde. Men Talentet var ringe. Hun forsøgte sig efter Søsterens Død i nogle Roller som Verdensdame, men uden paa nogen Maade at slaa til. Og efter tre Aars Forløb afskedigedes hun. Hoedt var hendes ivrige Lærer, men her saa han for én Gangs Skyld fejl, naar han i sin Beundring for Anna Nielsen tillagde Søsteren større Evner, end hun i Virkeligheden besad.

— $^{1}/_{9}$ **Jfr. Amanda Flora Mathilde Thomsen, senere Fru Fallesen,** som Fru Renaud i „Husholdningspolitik", f. $^{9}/_{12}$ 1835, sidste Optr. $^{29}/_{4}$ 1860, † $^{25}/_{6}$ 1900.

Flora Thomsen debuterede samme Aften og i samme Stykke som Vilhelmine Brenøe, Anna Nielsens Søster. Hun havde en nydelig og fin Person, og var i Holdning og Bevægelser fuld af kvindelig Ynde, og selv om hun, ligeledes samtidig med Jfr. Brenøe, forlod det Kgl. Theater, havde hun dog behaget Publikum og fortsatte sin Theaterbane paa Casino, efter at hun bl. a. havde spillet Trine Rar i „Aprilsnarrene" og Pauline i „Ude og hjemme". Hun var Datter af Skuespillerinden J. E. Thomsen f. Beyer og blev Theaterchef, Kammerherre Fallesens anden Hustru

Fru Bloch som Dina.

Fru Bloch som Lisbeth i „En Søndag paa Amager“.

Fru Bloch som Eugenia i „Don Ranudo“.

Fru Bloch i „Den Vægelsindede“.

Fru Anna Kirstine Bloch, f. Lindemann.
Debut: 1885.

Fru Bloch som Anjutska i „Mørkets Magt“.

Fru Bloch som Trine Rar — Poul Nielsen som Hans Mortensen i „Aprilsnarrene“.

Fru Bloch som Trine Rar i „Aprilsnarrene“.

Fru Bloch som Trine Rar — P. Jerndorff som Tennemann i „Aprilsnarrene“.

1858 $^{21}/_{8}$ debuterede **Johan Henrik Wiehe** som Figaro i Op. „Figaros Bryllup“, f. $^{15}/_{10}$ 1830, kgl. Skuesp. Aug. 1864, afg. Juni 1876, † $^{23}/_{1}$ 1877.

Johan Wiehe, Michael og Vilhelm Wiehes yngste Broder, opgav sin militære Stilling for at forsøge sin Lykke paa Scenen. Til Forskel fra sine to berømte Brødre var han begavet med Sangstemme, en solid Baryton, der kom ham tilgode i Opera og Syngespil i Roller som Johan i „Ungdom og Galskab“, Melchthal i „Vilhelm Tell“ og Masetto i „Don Juan“. Det blev dog i Skuespillet, at han fik Lejlighed til at vise, at ogsaa han havde faaet sin Del af Bedstefaderens, Michael Rosings mærkelige sceniske Evner i Vuggegave, om end i ringere Grad end Brødrene. Men der var en stærk Primitivitet baade i ydre og indre Forstand over enkelte af de Skikkelser, det faldt i hans Lod at fremstile — over hans Cloten i „Cymbeline“, Bothwell i Bjørnsons „Marie Stuart“ og hans Ørnulf fra Fjordene i „Hærmændene paa Helgeland“. Han lagde i disse Roller en Urkraft og ubehersket Voldsomhed, der fængslede. Men denne Evne hos ham var ensidigt udviklet og manglede supplerende Egenskaber, der kunde stille den i interessant Relief. Han spillede i Tidens Løb Palnatoke, Vilhelm i „Axel og Valborg“ og andre Oehlenschlägerske Figurer, altid med Talent, men dog uden at rive Publikum helt med. Men det Kunstnerfysiognomi, han havde, var hans eget, ligesom han som Menneske kun lignede sig selv. En Sindssygdom forkortede den Kunstnerbane, som sikkert i dybeste Forstand aldrig havde tilfredsstillet ham. Han døde kun 47 Aar gammel paa Sct. Hans Hospital. Viggo Wiehe, nu den sidste Skuespiller som bærer det gamle Theaternavn, er hans Søn.

— $^{21}/_{9}$ debuterede **Jfr. Julie Margrethe Smith,** senere **Mad. Paetz,** som Christine i „Et Eventyr i Rosenborg Have“, f. $^{2}/_{11}$ 1843, kgl. Skuesp. Juli 1863, afg. Aug. 1865.

Da Julie Smith meldte sig ved Theatret, var hun nærmest et Barn. Hun aabenbarede ved Prøven saa deciderede Evner, et djervt, frimodigt Talent med udmærkede Udtryk for en ung Piges glade Humør og Skælmeri, og da hun tilmed besad en overordentlig nydelig Person, var man ikke længe om at sikre sig hende og at paatage sig hendes Uddannelse. Hun fik Høedt til Lærer, og hun blev en af hans kæreste Elever. Femten Aar gammel havde hun sin Debut i den Heiberg'ske Vaudeville „Et Eventyr i Rosenborg Have“ og indtog Publikum ved sit kvikke og tækkelige Spil. Og da hun, før Saisonen 1858—59 sluttede, ogsaa havde spillet Trine Rar med afgjort Held, var hendes Position sikret, og med Aarene steg hendes Folkeyndest med hver Opgave, samtidig med at hendes Personlighed voksede i Finhed og Kvindelighed og hendes Talent i Fylde og Omfang. Hun forstod at tournere en Replik baade med slaaende Naturlighed og pikant Slagfærdighed og fik efterhaanden et broget afvekslende Repertoire. Alt synes at lykkes for hende, og selv i enkelte af Fru Heibergs Glansroller bragte hun Sejre hjem.

Det var derfor et absolut Tab for Scenen, da hun før Sæsonen 1865—66 skulde begynde, forlod Theatret sammen med Harald Paetz, som hun havde ægtet i 1864, efter en ligesaa kort som lysende Carrière. Aandelig og legemlig i fuld Vigeur har Fru Paetz i sin Alderdom bevaret Interessen for Theatret usvækket.

— $^{13}/_{10}$ debuterede **Jfr. Josephine Amalie Lund,** senere **Mad. Zinck,** som Benjamin i „Joseph og hans Brødre“, f. $^{19}/_{1}$ 1833, kgl. Skuesp. Sept. 1861, afg. Jan. 1874.

Josephine Lund, der nogle Aar efter sin Debut blev gift med Tenorsangeren, senere Sufflør August Zinck, havde tidligt vakt Opsigt som Koncertsangerinde ved en Mezzosopran, der maaske nærmest burde betegnes som Alt og udmærkede sig som baade omfangsrig og sjeldent velklingende. Den havde yderligere gennemgaaet en ypperlig Skole hos Garcia i London. Det var intet Under, at hun med saa fremragende Stemmemidler opnaaede stor Virkning paa Scenen, saa at man bar over med hendes langt svagere Evner i dramatisk Retning. Saa pragtfuld var hendes Røst, at hun endogsaa med Bravour optraadte ved de berømte Gewandhaus-Koncerter i Leipzig og ved Operaforestillinger i Brunswig. Men — mærkeligt nok — blev hendes ypperlige Evner herhjemme langt fra benyttet i den Udstrækning, de fortjente, og som Publikum ønskede. Maaske var hendes vaklende Helbred i nogen Grad Skyld i Direktionens Utilbøjelighed til at basere et større Repertoire paa hendes Kræfter. Men hun optraadte dog med Glans i adskillige klassiske Hovedpartier, som f. Eks. i „Iphigenia“, „Martha“, „Faust“, „Troubaduren“ og „Lohengrin“.

Efter en kun femtenaarig Virksomhed trak hun sig i Januar 1874 tilbage. Fru Zinck lever endnu.

— $^{29}/_{10}$ debuterede **Jfr. Augusta Holm** som Fru Malfred i „Liden Kirsten“, afg. Juli 1861.

Augusta Holm var Balletdanserinde, da hun i 1858 fik sin Debut som Sangerinde. Men hendes Altstemme var ret ubetydelig og formaaede ikke at sikre hende nogen blivende Stilling i Operaen, ligesaa lidt som hendes dramatiske Evner i Skuespillet. Foruden Fru Malfred kan hendes Karen i „Elverhøj“ og Margrethe i „Den hvide Dame“ nævnes.

1858 Efter tre Aars Forløb afskedigedes hun fra Theatrets Tjeneste.

1859 $^{5}/_{2}$ debuterede **Jfr. Agnes Monrath** som Ursula i „Ude og hjemme“, afg. Aug. 1865, † Juli 1905 i Milano som Professorinde Liscounte.

Agnes Monrath afgik efter 6 Aars Virksomhed. Hun fik Lejlighed til at vise kvindeligt Tække baade i Syngespillet og Skuespillet i enkelte Roller, men hun ydede Intet udover det almindelige, hverken som Barbarina i „Figaros Bryllup“ eller som som Emmeline i „Skikkelige Folk“.

— $^{10}/_{4}$ debuterede **Carl Nicolai Andreas Price** som Hans Mortensen i „Aprilsnarrene“, f. $^{6}/_{6}$ 1839, afg. Juni 1863, genansat Juli 1869, afg. Juli 1897, † $^{22}/_{4}$ 1909.

Carl Prices Theaterbane viser et ret uroligt Forløb. Han vakte som attenaarig ung Mand Opmærksomhed ved at vise et naturligt og ejendommeligt Talent. Han havde Gøglerblod i sine Aarer og havde allerede som en tiaars Dreng optraadt paa Kasino i Erik Bøghs „Nytaarsnat 1850“ og var forøvrigt knyttet til det Kgl. Theaters Ballet under sin Opvækst og spillede i Sæsonen 1857—58 et Par Smaaroller, før han som Hans Mortensen i „Aprilsnarrene“ fik sin egentlige Debut. Han bestyrkede Publikum i Tilliden om, at her var virkelige Evner, hvorpaa en Fremtid kunde bygges. Naar de Løfter, han gav, ikke ganske gik i Opfyldelse, laa Grunden vel dels i et Organ, der aldrig blev ham noget lydigt Redskab, dels i hans ustadige Temperament. Hans Virksomhed tilfredsstillede ham ikke, og han exilerede da for en enkelt Sæson til Casino, hvorefter han paany viste sig paa Kongens Nytorv, hvor han spiller bl. a. Jean de France og den romantiske Henrik i Heibergs „Alferne“. Saa exilerer han atter — denne Gang til Provinsen, hvor han i Hagens Selskab spiller et stort Repertoire, for i Sæsonen 1869—70 for tredje Gang at holde sin Entré paa det Kgl. Theater, hvor han fra nu af forbliver indtil sin Afsked 1897, men uden at naa frem i første Linie. Baade i Shakespeares og Oehlenschlägers Tragedier, i Lystspillet og i Heibergs Vaudeviller præsterede han dog af og til ypperlige Ting, men kunstnerisk naaede han højest i Balletten, hvor hans udmærkede Mimik og statelige Skikkelse kom ham fortrinligt til Hjælp. Han var Fætter til Danserne Valdemar og Juliette Price og Fader til Ellen Price, som med Hæder fortsatte Slægtens Traditioner paa det kgl. Theater indtil 1913.

— $^{12}/_{5}$ debuterede **Jfr. Charlotte Helene Frederikke Bournonville** som Angela i „Den sorte Domino“, f. $^{29}/_{11}$ 1832, afg. Juni 1883, † 1911 i Fredensborg.

Kgl. Kammersangerinde Frk. Charlotte Bournonville, en Datter af vor geniale Balletkomponist, havde Engagement ved den Stockholm'ske Opera, ligesom hun medvirkede ved et Gæstespil i Hamborg, før hun fik sin Debut i København. Hun besad en ret god Altstemme, der havde faaet en solid Uddannelse hos Lamperti i Milano. Men hun naaede aldrig frem til at beklæde en Stilling i første Række. Blandt hendes Roller kan nævnes Azucena i „Troubadouren“, Martha i „Faust“ og Birgitte i „Røverborgen“. Hun benyttedes undertiden med Held i Sangspillets Taleroller, og hendes Navn vil i Publikums Erindring maaske nærmest være knyttet til hendes Udførelse af Clara i „De Fattiges Dyrehave“, hvor hun brillerede med en ganske fortræffelig svensk Dialekt, som hun havde forstaaet at tilegne sig dels gennem sin svenskfødte Moder og dels under sine Ophold i Stockholm.

Paa sine gamle Dage skrev Frøken Bournonville nogle gode Memoireværker, dels om Faderen, dels om sit eget, ikke helt lykkelige Theaterliv.

— $^{21}/_{5}$ debuterede **August Georg Ludvig Zinck** som Belmonte i „Bortførelsen fra Seraillet“, f. $^{8}/_{2}$ 1831, senere Syngesufflør, † $^{31}/_{10}$ 1885.

August Zinck var Broder til Folketheatrets populære Komiker Otto Zinck. Han besad Slægtens fremtrædende Musiksans og en ypperlig Tenorstemme af ægte Klang og ualmindelig Højde, men var saa blottet for dramatisk Talent, at han snart indsaa, at han neppe vilde kunne naa en tilfredsstillende Position som udøvende Sanger, og da Syngesufflør Sahlgreen afgik ved Døden, overtog han dennes Stilling.

Blandt hans sceniske Præstationer nævnes her blot Almaviva i „Barberen“ og Narren i „Liden Kirsten“. Hans Hustru var den tidligere omtalte Operasangerinde Fru J. A. Zinck, f. Lund.

— $^{20}/_{11}$ debuterede **Jfr. Rosalinde Thomsen,** senere **Magda von Dolcke,** senere **Fru Bosse** som Johanne i „Et Eventyr paa Fodrejsen“, f. $^{28}/_{2}$ 1843, afg. Juni 1863.

Frk. Rosalinde Thomsen vakte ved sin Debut en Del Opmærksomhed — om ikke just fordi hendes kunstneriske Ydelser var særlig bemærkelsesværdige, snarest fordi hun, som Dagbladet i hin Tid skrev, „havde banet sig Adgang til Scenen ad en ekstra-ordinær Vej“. Hun havde, i Mandsdragt fremstillet sig for Frederik den Syvende og ved hans Hjælp opnaaet den Debut, som maaske ellers vanskeligt var bleven hende tilstaaet, da hun som født Slesvigerinde havde en ret fremtrædende Dialekt. Den blev da i Virkeligheden ogsaa Aarsag i, at hendes Carrière paa Kongens Nytorv kun blev af meget kort Varighed. Hun fremtraadte

A. C. Tørsleff.
Debut: 1885.

Frk. Gudrun Packness i „Drot og Marsk".
Debut: 1889.

Frk. Fanny Gätje.
Debut: 1887.

Frk. Olga Meyer.
Debut: 1882.

Albrecht Schmidt.
Debut: 1891.

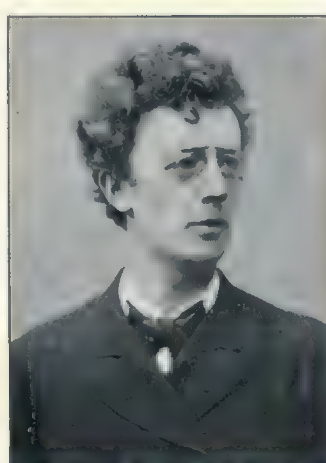

Viggo Lindstrøm.
Debut: 1888.

Frk. Emmy Menzel.
Debut: 1889.

Albert Helsengreen.
Debut: 1887.

Fru Hedevig Quiding,
f. Springborg.
Debut: 1887.

Johannes Norden Guldbrandsen.
Debut: 1892.

Johannes Ring.
Debut: 1884.

Hans Peter Haagen Gradmann.
Debut: 1888.

1859 første Gang som Johanne i „Eventyr paa Fodrejsen" — dernæst som sin Navne, Rosalinde i „Livet i Skoven". Hendes Figur var ualmindelig smuk, og hendes gyldne Haar var ligesaa langt som hendes Legeme, men Dialekten blev hendes Anstødssten, og efter fire Sæsoners Forløb drog hun bort fra det Kgl. Theater til Engagementer i Tyskland, Sverrig, nu og da i de danske Provinser og ved Folketheatret under Navn af Magda von Dolcke. Hun lever endnu som Enke efter Grosserer Bosse.

1860 20/12 debuterede **Jfr. Anna Henriette Andersen,** senere **Fru Levinsohn,** som Nanette i „Den lille Rødhætte", f. 8/1 1839, kgl. Skuesp. Sept. 1866, afg. Juni 1879, † 23/3 1899.

Anna Levinsohn ombølgedes under hele sin Løbebane paa Theatret med Publikums varmeste Sympati. Hun nød en ganske ualmindelig Yndest, og det hjertelige Bifald, der lød hende imøde, naar hun, efter hyppige Fraværelser paa Grund af Sygdom, atter fremtraadte paa Scenen, var Vidnesbyrd om det stærke Baand, der bandt hende saa fast til Tilskuerne. Grunden til denne Sympati maatte søges dels i hendes sjeldent klangskønne Mezzo-Sopran, som var saa klokkeren og klar, med en egen hjertevindende Timbre, og tillige omfangsrig og fyldig, men ikke mindre i hendes ualmindelig yndige Personlighed, der alene ved sin Tilsynekomst tog Publikum fangen. Hun viste desuden i Aarenes Løb en Perfektibilitet baade sangligt og dramatisk, der tillod hende at give sig i Kast selv med de vanskeligste Opgaver. Hun gjorde stor Lykke som Rosina i „Barberen", som en henrivende Zerlina i „Don Juan", Maria i „Regimentets Datter", Anna i „Jægerbruden" og Leonora i „Troubaduren", hvori hendes Koloraturer virkede fortryllende. Ogsaa i det lettere Syngestykke og Vaudevillen præsterede Fru Levinsohn ypperlige Ting, f. Eks. som Voltisubito i „Recensenten og Dyret" og Charlotte i „Et Eventyr i Rosenborg Have". Tilsidst tvang Sygdom den udmærkede Sangerinde til at søge sin Afsked i 1879, hvorefter hun endnu levede en Snes Aar, men bestandigt kæmpende mod et skrøbeligt Helbred.

1861 3/2 debuterede **Jfr. Josephine Hortensia Nancy Adelaide Thorberg,** senere **Fru Eckardt,** som Kirstine i „Thyco Brahes Ungdom", f. 24/11 1839, kgl. Skuesp. 1864, afg. 1901, † 12/4 1906.

Josephine Eckardt havde allerede som Frk. Thorberg vakt Opmærksomhed i Balletten ved sin ædle Skønhed, sin ranke Holdning og elegante, plastiske Skikkelse, og det manglede ikke paa Opmuntringer til hende om at forsøge sin Lykke i Skuespillet. Og i 1861 gjorde hun Springet med afgjort Held. Hun blev imidlertid under den første Periode som Skuespillerinde anvendt paa et Felt, hvor hendes Evner ikke hørte hjemme. Det var ikke i Tragedien eller det højstemte Drama, at hun skulde blive vor Scene til Nytte. Til hendes Ydre, lidt kølige Skønhed svarede en vis Mangel paa indre Varme og Hengivelse. Hun formaaede ikke at give de stærke Følelser Udtryk, og hendes Stemme savnede ogsaa en overbevisende Klang. Den var tydelig og klar, men ikke fri for nogen Tørhed. Hun mindede i sin ydre Fremtræden ikke saa lidt om Elise Holst, født Heger, hun ejede i sin Personlighed Udtryk for Kyskheden og Renheden, men savnede Evnen til at lade sig rive fuldt og helt med i stærkt bevægede Situationer. Omsider forstod man, hvor hendes Talent maatte kunne frembringe den rette Virkning, og i hvilket Rollefag hendes ydre og indre Ejendommeligheder maatte bringe hende den fuldkomne Sejr. Da Fru Eckardt i 1865 havde spillet Fru de Léry i „En Caprice", var hendes Lykke gjort. Hun blev paa vor Scene Selskabsdamen af den fine Verden og blev i dette Fag en værdig Arvtagerske efter Fru Heiberg. Og selv om hun paa Grund af sine Evner og sin Skønhed ofte blev brugt paa andre Omraader, var det dog som Konversationsstykkernes Verdensdame, at hun vandt sine mest afgørende kunstneriske Sejre, f. Eks. som Lady Teazle i „Bagtalelsens Skole", Marguerite i „Dronning Marguerites Noveller", i „Badet i Dieppe" og Fru Møller i „Embedsiver". Men glemmes maa det ikke, at Fru Eckardt paa sine ældre Dage vandt sig en fremragende Plads paa et helt andet Domæne, da hun i en Række moderne Roller viste et fint, satirisk Talent, en komisk Evne, der maaske første Gang aabenbarede sig, da hun spillede Etatsraadinden i „En Skandale", og som gav hendes Kunst en værdifuld Forøgelse. — Fru Eckardt var i en lang Aarrække en Pryd for den danske Scene, og hendes Plads er egentlig efter hendes Afgang aldrig helt bleven udfyldt. Hun var en kort Tid gift med Skuespiller Laurits Eckardt. Ved hendes Søsterdatter, Agnes Thorberg-Sommers Debut paa Folketheatret i 1904 optraadte Fru Eckardt som Gæst i „Hvor man keder sig".

— 14/11 debuterede **Alfred Carl Johannes Flinch** som Hagbarth i „Hagbarth og Signe", f. 7/3 1840, afg. Juni 1865, † Juli 1910.

Alfred Flinch — Søn af den kendte Almanaks Udgiver — var kun ganske faa Aar ved Theatret. Han var et gennemdannet og litterært interesseret Menneske, men hans dramatiske Evner stod ikke i Forhold til hans Kunstbegejstring, og efter forskellige Forsøg trak han sig tilbage for udelukkende at dyrke sine litterære Interesser. Det

1861 kgl. Theater benytter endnu hans dygtige Oversættelse af Molières „Tartuffe". Senere rejste Flinch til Amerika, hvor han efter at have fristet en kummerfuld Tilværelse endte som Bibliotekar.

— 5/12 debuterede **Jfr. Anna Sophie Louise Holm,** senere **Fru Riise,** som Wilhelmine i „Ungdom og Galskab", f. 18/8 1838, kgl. Skuesp. Sept. 1866, sidste Optr. 5/9 1871, † 12/2 1872.

Kun kort, men desto smukkere, blev Fru Riises dramatiske Løbebane. Hun debuterede i „Ungdom og Galskab" som Wilhelmine, hvis høje Sopranparti hun sang med Bravour. Hendes Stemme veg ikke tilbage for nogen Vanskelighed, udmærket i sig selv og uddannet, som den var, i Rungs kyndige Skole. Dens krystalklare Klang, den Lethed, den viste, i de letløbende Koloraturer, vakte Publikums Beundring. Ogsaa hendes tækkelige Ydre behagede og bragte hendes mangelfulde Aktion i Forglemmelse. Som hendes Glansrolle bør nævnes Nattens Dronning i „Tryllefløjten", i hvis vanskelige Parti hendes Sangkunst gjorde eminent Virkning. Som denne Rolle betegnede Kulminationen i hendes Kunst, blev den ogsaa den sidste, hvori hun skulde fryde sit trofaste Publikum. Efterat hun havde udført Partiet den 5. Septbr. 1871, betraadte hun ikke oftere Scenen. Under haarde Lidelser døde hun den 12. Februar det paafølgende Aar efter en kun tiaarig Theatervirksomhed.

1862 debuterede **Jens Larsen Nyrop** som Masaniello i „Den Stumme i Portici", f. 11/4 1831, kgl. Skuesp. Aug. 1863, afg. Juni 1882, † 1904.

Den Bevægelse, som den bondefødte Nyrops Sangerdebut vakte i det dengang stærkt theaterinteresserede Kjøbenhavn, kan kun sammenlignes med den Sensation, som Høedts Optræden i Shakespeare's Hamlet havde fremkaldt. Jens Larsen Nyrop var født paa en Udflyttergaard i Kallundborgegnen, havde tilbragt sine tidlige Drengeaar som Vogterdreng og sine senere som Musikant ved Bøndergilder. Som ungt Menneske drog han, dreven af Drømme om en Fremtid som Kunstner, til Hovedstaden for at søge Ansættelse som Musiker i det berømte Lumbye'ske Orkester. Men det gik ikke saa glat, som han havde tænkt. Sine sammensparede Penge maatte han anvende til at lære videre, da den Undervisning, en musikalsk Snedkersvend havde bibragt ham i Kallundborg, viste sig ufuldstændig. Og da Pengene var brugt op, maatte han vende hjem igen. Dette gentog sig et Par Gange, indtil Soldatertjenesten kaldte ham, og han trak i Kongens Tøj som en høj og sjelden smuk Garder. Efter endt Rekruttid tog han paany Undervisning, og efter mange Genvordigheder havnede han omsider i Folketheatrets Orkester, hvor han betoges af Scenens Trylleri, og hvor han, gennem Skuespiller Hagens Undervisning, der gik ud paa at befri ham fra den sjællandske Bondedialekt, mere og mere droges mod Theatret, efterat Hagen havde opdaget, at hans Elev besad en Tenorstemme, som var ualmindelig klangfuld og stærk. Med en Korist fra det Kgl. Theater indøvede han Slummerarien af „Den Stumme i Portici", og — kort og godt — ikke længe efter var han antaget til Debut paa Kongens Nytorv. Drømmen var bleven til den skønneste Virkelighed, da han den 12. Febr. 1862 stod paa Scenen og som den frihedsbegejstrede Masaniello henrev Publikum til den vildeste Begejstring, til et Bifald, der ikke længe var hørt i Theatret, og som kulminerede, da han imod Slutningen af Operaen, omhyllet af Kongekaaben, spillede Vanvidsscenerne med en Plastik og Mimik, en Følelse og Fantasi som en Tragiker af Rang. Nyrops Navn fløj Landet rundt, og store og smaa Poeter besang ham i højstemte Kvad. Han ansaas for en Eventyrhelt, en Skønhedsaabenbaring, der var Folket kær, fordi den havde sit Udspring fra Folkets brede Samfundslag. Sytten Gange gik „Den Stumme" for overfyldt Hus. Den glimrende Sejr blev forfulgt — men — den første Begejstrings Rus var snart forbi, og efter nogle Aars Forløb indtraadte Reaktionen. Han sang Arnold i „Wilhelm Tell" og gjorde Lykke, ligesom i „Jødinden" som Eleazar og i „Jægerbruden" som Max, men det mærkedes inden 60'ernes Udløb, at Stemmen var overanstrængt og paa Retur. Og da hans korte, men glimrende Operaperiode var forbi, forsøgte Nyrop om hans dramatiske Evne var stærk nok til at bære ham frelst fra Operaen over i Skuespillet. Men Forsøget glippede. Dialekten var ham her for meget imod, og den Plastik, der i Operaen bares af Rhytmernes Klang, syntes uden Skønhed, og Manglen paa Kultur blev uden Musikens Hjælp iøjnefaldende. Efter en tyveaarig Theatercarrière — rig paa Lykke og Skuffelse — trak Nyrop sig tilbage. Den romantiske Masaniello endte sine Dage som Klasselotterikollektør. Han var gift med Skuespillerinden Agnes Nyrop f. Lange og Datteren var Skuespillerinden Margrethe Nyrop.

1863 18/1 debuterede **Gerhard Julius Frederik Døcker** som Tell i „Wilhelm Tell", f. 12/1 1832, kgl. Skuesp. 1864, afg. Oktbr. 1879, † 2/1 1905.

Før Julius Døcker bestemte sig for Theatret, var han Købmand i Aarhus. Hans Debut var absolut heldig, og hans følgende Roller bestyrkede Haabet om, at man i ham havde faaet en virkelig Operakraft. Han besad en malmfuld Barytonstemme, der havde faaet en kyndig Uddannelse, og hans første Optræden som Wilhelm Tell vidnede om, at han ogsaa stod over Middelmaalet, hvad den dramatiske

Fru Jonna Neiiendam som Madame Voltisubito.

Frk. Jonna Collin. Frk. Augusta Blad.

Fru Jonna Neiiendam, f. Collin.
Debut: 1891.

Fru Sigrid Neiiendam som Md. Smidt i „Affæren".

Fru Augusta Blad.
Debut: 1891.

Fru Sigrid Neiiendam, f. Andersen.
Debut: 1891.

Nicolai Neiiendam.
Debut: 1893.

Robert Schyberg.
Debut: 1891.

Nicolai Neiiendam som Erasmus Montanus.

1863 Aktion angik. Som Valentin i „Faust“, som Mikkel Madsen i „Ungdom og Galskab“, Pietro i „Den Stumme i Portici“ og i flere andre Operapartier præsterede han god og solid Kunst, og han fandt ogsaa af og til Anvendelse i det reciterende Skuespil. Efter seksten Aars Tjeneste fik han sin Afsked og overtog en Stilling som Kursusforstander.

Baade i Kjøbenhavn og Landet over var Døcker kendt som en dygtig Oplæser og var navnlig i Grundtvigske Højskolekredse en hyppig og velset Gæst.

1864 $^{22}/_{1}$ debuterede **Richard Leopold Jastrau** som Edgar i „Lucia af Lammermoor“, f. $^{3}/_{5}$ 1832, kgl. Skuesp. Decbr. 1864, afg. Juni 1888, † 1902.

Jastrau var en Fynbo, men havde, før han debuterede, faaet sin Tenorstemme grundigt uddannet baade i Italien og Spanien, ligesom han havde optraadt paa flere udenlandske Scener. Der var bestandig over hans Præstationer udbredt en fremmedartet Farve, der særlig gav sig tilkende, naar Operaen havde sydlandske Kunstnere som Gæster. Der kunde da komme et Liv og en Glød, baade over hans Spil og Sang, der kontrasterede mod Omgivelserne. Hans Stemme var en ægte Tenor, høj og klangfuld. Og skønt hans dramatiske Aktion var noget mangelfuld, slog han allerede ved sin Debut afgjort igennem, og det varede ikke længe, før han satte sig fast i det virkelig musikkyndige Publikums Yndest.

Han var en ypperlig Fortolker af italiensk Musik, og hans Manrico i „Troubadouren“ var en Præstation, der var al Ære værd. Ligeledes var han som „Lohengrin“ den, der fremfor Nogen, inaugurerede den Wagner'ske Periode med Kyndighed og Autoritet. Den Nasallyd, der i hans Ungdom i nogen Grad skæmmede hans Sang, blev ikke ringere med Aarene.

Men efter sin Afgang blev han ofte savnet.

— $^{8}/_{9}$ debuterede **Jfr. Agnes Flemmine Lange**, senere **Fru Nyrop**, som Charlotte i „Charlotte Corday“, f. $^{21}/_{11}$ 1841, kgl. Skuesp. 1864, afg. 1896, † 1903.

Agnes Lange — den senere Fru Nyrop — var en sekstenaarig Pige, da hun var med til at indvie Folketheatret under Faderen, den bekendte Kammerraad H. V. Langes Ægide. Hun fremsagde Prologus og spillede Hovedrollen i „En lille Hex“ og viste straks et umiddelbart og udpræget Temperament. I syv Sæsoner var hun Folketheatrets selvskrevne Primadonna, tilbedt af en Del af Publikum, forkættret af en anden. Og da hun, hjulpet af sin Lærers F. L. Høedt's Autoritet, skulde debutere paa det Kgl. Theater, kom hun ogsaa dèr til at mærke Modstand og Uvilje fra en vis Del af Publikums Side, ikke mindst da det hed sig, at hun var udset til at skulde være den forgudede Fru Heibergs Arvtagerske. Imidlertid — hun gjorde Lykke ved sin Debut i Fru Schwartz' middelmaadige Skuespil „Charlotte Corday“, og ligeledes i de efterfølgende Roller, særlig som Ragnhild i „Svend Dyrings Hus“, vandt hun Bifald. Der var i hendes Spillemaade noget ujævnt og haardt, der vel aldrig helt fortog sig, men tillige en Kraft og Hengivelse i Lidenskaben, som hos ingen af Theatrets andre Kunstnerinder. Hun gled ikke desto mindre i Tidens lange Løb mere og mere ud af Repertoiret og kunde beklage sig over at se sine Evner misrøgtet af de vekslende Direktioner, hvis eneste Undskyldning vel var den, at Fru Nyrops Rollefag var, efter hendes Evners Natur, stærkt begrænset. Som Hjørdis i „Hærmændene paa Helgeland“, hvor hun skulde gengive Sagakvindens vilde Lidenskab, vandt hun en glimrende Sejr, der forsonede med lange Tiders Uvirksomhed. Hun spillede her med en oprindelig Kraft og Glød, der henrev Publikum, og som tydeligt viste af hvilken Betydning hun kunde være bleven for vor Scene, om Tidens Dramatik havde budt hendes deklamatoriske Talent Opgaver. Hun var en Epigon af en svunden Tids Skuespillerinder og langt mere tysk i sit Udtryk end nordisk. Hendes kunstneriske Tragedie var, at hendes bedste Aar faldt i Realismens Tidsalder.

Fru Nyrop var gift med Sangeren J. L. Nyrop og blev Moder til Skuespillerinden Margrethe Nyrop.

— $^{30}/_{11}$ debuterede **Erhard Ludvig Jørgen Peter Hansen** som Belcore i „Elskovsdrikken“, f. $^{18}/_{11}$ 1839, afg. Aug. 1885, † Juni 1915.

Erhard Hansen var en Søn af Kammersanger Christian Hansen og havde en ret fyldig Baryton, men uden den Charme, der havde gjort Faderens Stemme uforglemmelig. I sin Periode sang han ikke faa større Operapartier, Grev Luna i „Troubadouren“, Almaviva i „Figaro“ og endog „Don Juan“, men han gled imod Slutningen af sit Theaterliv, der spændte over en Snes Aar, mere og mere ud af Repertoiret, og det var sikkert ikke med tungt Sind, at han forlod Scenen for i Hillerød at overtage en Afdeling af Magasin du Nord. Hans Hustru var Operasangerinden Doris Hansen f. Pfeil.

1865 $^{2}/_{5}$ debuterede **Jfr. Eliza Nina Frederikke Rømer,** senere **Fru Sanne,** som Adona i „Elskovsdrikken“, f. $^{7}/_{9}$ 1839.

Frøken Eliza Rømers Virksomhed ved det Kgl. Theater blev uden Varighed og Betydning. Hun var i Besiddelse af en god Sangstemme, men mødte en Modstand, der arbejdede saa ihærdigt i det Skjulte, at det kun var med største Besvær og ved Indflydelse fra højeste Sted, at hendes Debut blev sat igennem. Og uagtet Debuten var vellykket, forblev Direktionens Holdning imod Debutantinden kølig og i den Grad paavirket af den opponerende Opinion, at hun foretrak at søge Lykken paa en anden Scene.

Som Fru Sanne blev Frk. Rømer et meget nyttigt Medlem af Folketheatrets Personale. I Syngestykket og Operetten kom hendes gode Stemmemidler udmærket til deres Ret, og bl. a. vil hendes fortræffelige Foredrag af Vuggesangen i Peter Fabers „Stegekælderen“ endnu være i Manges Erindring.

— $^{18}/_{10}$ debuterede **Harald Edvard Christophersen** som Didier i „To Tidsaldre“, f. $^{11}/_{2}$ 1838, afg. 1892.

Christophersen havde, efter at have været i Købmandslære, optraadt baade i Provinsen og ved Casino, før han prøvede Lykken paa det Kgl. Theater, hvor hans dramatiske Evner snart viste sig for ringe til at sikre ham en Plads som Skuespiller, hvorimod man havde Haab om, at hans høje Tenorstemme vilde kunne gøre ham nyttig for Syngespillet. Dette Haab fyldestgjordes endda udover Forventningen, idet han efterhaanden overtog et ikke ringe Antal Operaroller. Til hans Navn vil særlig hans Udførelse af „Postillonen i Lonjumeau“ været knyttet. Denne Rolle gav han med Bravour og udfoldede her tillige en dramatisk Vivacitet, der ellers var ham fremmed. Ja, han røbede endogsaa et ret elskværdigt Lune, der ogsaa kom ham tilgode som Narren i „Liden Kirsten“. Blandt hans Operaroller kan iøvrigt nævnes George Brown i „Den hvide Dame“, Toni i „Regimentets Datter“, Brama i „Brama og Bajaderen“ og Alfonzo i „Den Stumme“. Han blev Fader til Skuespillerinden Frøken Gerda Christophersen

— $^{14}/_{11}$ debuterede **Emanuel Hansen** som Grib i „Hakon Jarl“, afg. $^{30}/_{5}$ 1871.

Emanuel Hansens Theaterbane varede kun faa Aar. Han fik tildelt enkelte langtfra ubetydelige Opgaver, som han spillede baade forstandigt og dannet, men hans Talent savnede det Særpræg og den personlige Ejendommelighed, der er nødvendig for at Publikum skal kunne fængsles. Hans store Kærlighed til Skuespilkunst og Beundring for Phisters Geni satte sig et smukt Minde i hans med beundringsværdig Nøjagtighed skrevne Skildringer af, hvorledes Mesteren spillede f. Eks. „Jeppe“. — Efter sin Afgang fra Theatret har Emanuel Hansen levet i Rusland, hvor han er blevet Statsraad, og har gjort sig fortjent bl. a. ved udmærkede Oversættelser.

— $^{23}/_{11}$ debuterede **Jfr. Camilla Eliza Jensen,** senere **Fru Hilmer,** som Laura i „De Nygifte“, f. $^{17}/_{8}$ 1849, afg. 1902, † $^{22}/_{9}$ 1907.

Camilla Jensen, senere Fru Hilmer, i Ægteskab med kgl. Kapelmusikus, Professor Hilmer, havde sin Debut som Elskerinde, et Fag, hvori hun ikke hørte hjemme. Hverken hendes Talent eller hendes Ydre var hende her nogen Støtte. Hun maatte i al Fald for at vinde Bifald i dette Rollefag tage sin kønne Sangstemme til Hjælp. Hun gjorde da ogsaa god Nytte i Sangspillet og Vaudevillen gennem en lang Aarrække. Men sin Stilling fæstnede hun dog væsentligt som Skuespillerinde i det komiske Repertoire. Efterat hun i Holberg havde forsøgt sig i Leonora'erne, gled hun over i Pernillefaget. Og hermed var Springet gjort, og hun fik i Aarenes Løb et ret omfattende komisk Virkefelt, baade i Holberg og i det nyere nationale Repertoire. Hendes Lune var dog mere spidst end fyldigt, og hun vandt sig ikke nogen førende Stilling. Men hun aftvang Publikum Respekt ved sin store Samvittighedsfuldhed og sin Anvendelighed. Blandt hendes bedste Præstationer var Kirsten Giftekniv i „Den forvandlede Brudgom“, Madam Sommer i „Eventyr i Rosenborg Have“ og hendes halvgamle Jomfru i Olufsens „Gulddaasen“. Theaterhistorisk set danner Fru Hilmer Overgangen fra Fru Phister til Fru Jonna Neiiendam.

1866 $^{21}/_{11}$ debuterede **Jfr. Betty Mathilde Schnell,** senere **Fru Hennings,** som Astrid i Balletten „Valdemar“; $^{18}/_{12}$ 1870 Debut i Skuesp. som Agnès i „Fruentimmerskolen“, f. $^{26}/_{10}$ 1850, kgl. Skuesp. 1884, afg. Juni 1908, senere Gæst, bl. a. som Aase i „Per Gynt“.

Betty Hennings, født Schnell, er efter Fru Heiberg ubetinget den Skuespillerinde, der blev Primadonnaen paa den danske Skueplads.

Allerede i sin tidlige Ungdom, da hun var Ballettens Haab paa Spindesiden, røbede hun ualmindelige Evner, — baade koreografisk og mimisk var hun en ypperlig Danserinde, og det var med Sorg, at Bournonville saa den unge Pige, paa hvem han byggede for Fremtiden, forlade Balletten, hvori hun havde skabt saa yndefuld en Skikkelse som Astrid i „Valdemar“, for ganske at hellige sig Skuespillet. Det er dog et Spørgsmaal, om ikke Betty Schnells spinkle Fysik og lidt vaklende Helbred havde nødet hende til at gøre denne Overgang fra en Kunstart til en anden inden ret mange Aar. Hvorom Alting er — hverken Publikum, Theatret eller hun selv kom nogen Sinde til at fortryde, at Overgangen blev gjort.

Under sin udmærket kyndige Lærer, Høedts, interesserede Vejledning indstuderede hun Agnès i „Fruentimmerskolen“ og gjorde straks stor Lykke. Her var den Ingenue endelig funden, som Theatret saa længe havde savnet. Som ingen

Frk. Ingeborg Nørregaard Hansen.
Debut: 1899.

Frk. Ida Møller.
Debut: 1894.

Peter Cornelius.
Debut: 1892.

Frk. Johanne Krarup Hansen.
Debut: 1899.

Edvard Popp Agerholm.
Debut: 1891.

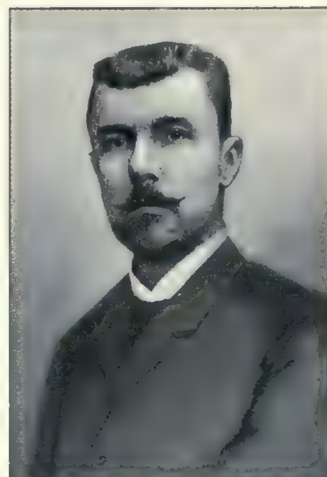
Fru Emilie Ulrich, f. Boserup.
Debut: 1894.

Max Müller.
Debut: 1892.

Fru Johanne Brun, f. Prieme.
Debut: 1896.

Alexander Brandt.
Debut: 1884.

Fru Margrethe Lendrop, f. Boeck.
Debut: 1898.

Fru Emilie Ulrich.

Helge Nissen.
Debut: 1897.

1866 anden formaaede hun at give den kvindelige Uskyld, den rene, ubesmittede Jomfrulighed et rammende og rørende Udtryk. Hvem, der har set hende som Adrienne i „Ildløs i Klostret“, kan ikke nogen Sinde glemme hendes yndige Barnlighed, eller i Lady Tartuffe hendes vidunderlige Troskyldighed i Beretningen om Nattens Hændelser, hendes Antoinette i „Gnisten“ og hendes henrivende unge Pige i „Hvor man keder sig“. Aarene gik, men hendes Udtryk for kvindelig Finhed og Renhed mistede ikke sin Ægthed ligesaa lidt som hendes ungpigeagtige Skikkelse forandredes. Men saa kom hin mindeværdige Sæson, da Ibsens „Dukkehjem“ fik sin Førsteopførelse, og da Betty Hennings skulde indvinde nyt og betydningsfuldt Land for sin Kunst. Man kan lykønske hende til, at de nye nordiske Skuespil blev indlemmet i Repertoiret, netop da hun stod i sin kunstneriske Blomstring, men ikke mindre kan man lykønske Samtidens Digtere til, at Betty Hennings paa sine spinkle Skuldre havde Kraft til at bære deres Kvindeskikkelser frem og iklæde dem Kød og Blod. Hvorfor nævne dem, — de ligger jo dog vor nuværende Periode saa nær, at det ikke behøves. Og hvad betød ikke Betty Hennings for den dramatiske Digtning ogsaa udenfor Ibsen og Bjørnson? For Einar Christiansen, i hvis Produktion der bestandig var en Skikkelse, tiltænkt hende, og fra hvilken der kastedes Glans over hans Arbejde, — for Drachmann, der fandt den Prinsesse i „Der var engang —“, som gjorde Stykket til Poesi, — for Hostrup med hans „Eva“, — for Gunnar Heiberg og Otto Benzon, for Kielland og Gustav Esmann?

Skulde man i hendes store Galleri udpege en enkelt Figur, der viser hendes glimrende Evne til at skabe et Menneske, hendes rige Fantasi, hendes psykologiske Blik og hendes fænomenale Herredømme over alle ydre og indre Midler, kunde Valget falde paa Hedvig i „Vildanden“, hvor hun tegnede et Billede, der ved sin Dybde og sin vidunderlige Sandhed var gribende og til alle Tider vil regnes med til det snevreste Udvalg af den danske Scenes Mesterværker.

1867 16/3 debuterede **Jfr. Doris Anna Pfeil**, senere **Fru Erhard-Hansen,** som Donna Anna i „Don Juan“, f. 3/11 1847, afg. Juni 1885.

Frøken Doris Pfeil var en Elev af Rung og debuterede tyve Aar gammel som Donna Anna i „Don Juan“ og viste allerede dengang hvilke ypperlige Stemmemidler og hvilket ejendommeligt dramatisk Talent, hun sad inde med. Men da det var klart for Alle, at hendes udmærkede Mezzo-Sopran endnu trængte til Skole og Udvikling, drog hun, støttet af Brygger Jacobsen d. æ., efter sin Debut til Paris for at studere Sangkunst, og da hun Aaret efter optraadte paany, denne Gang som Dronningen i „Hans Heiling“, samme Aften som Niels Juel Simonsen havde sin Debut, viste hun en betydelig Fremgang. Endnu i sin første Sæson sang hun saa betydelige Partier som Valentine i „Hugenotterne“ og Rachel i „Jødinden“ og efterhaanden fik hun et betydelig Repertoire, der i Aarene 1870 og 72 fik en Tilvækst, der baade stillede hendes Sangkunst og dramatiske Begavelse i et nyt og fuldt Lys. Det var, da hun i „Lohengrin“ og „Mestersangerne“ ved sin Udførelse af Elsa og Eva lagde en Alen til sin Vækst, idet hun viste sig som en Wagnersangerinde af høj Rang — ubetinget den største, vor Opera har ejet. Der var over hendes sceniske Fremførelse af de Wagnerske Kvindeskikkelser en Ro, Højhed, en Magt og Myndighed, som var af stor Virkning. Hun besad en Plastik, der var sjelden, og som aldrig virkede tomt eller udvendigt, fordi den var Udtryk for indre Betagethed.

Blandt vore dramatiske Sangerinder vil Doris Pfeil, der indgik Ægteskab med Operasanger Erhard-Hansen, bestandig i Theaterhistorien indtage en Plads i første Række.

— 10/4 debuterede **Carl Gustav Lauenbach Meyer** som Gratiano i „Købmanden i Venedig“, f. 12/9 1839, afg. Juni 1895.

Det er utvivlsomt, at Carl Meyer som Skuespiller havde fortjent en bedre Skæbne end den, der blev hans Lod. Han viste i mange Smaaroller en sikker Karakteriseringsevne, og særlig havde han i Fremstillingen af jødiske Typer — han var ikke af jødisk Slægt — som Tubal i „Købmanden i Venedig“, Ephraim i „Abracadabra“ Jøden i „Ulysses“ og i „Aladdin“ erobret sig et Domæne, hvor Ingen gjorde ham Rangen stridig. Og det var ham derfor en stor Skuffelse, at han ikke, saaledes som Goldschmidt skriftligt havde ønsket det, kom til at fremstille Rabbien i hans Drama „Rabbien og Ridderen“; ligeledes burde Theatret have betroet ham Shylock. Men uagtet han viste en sikker Evne, hver Gang en lille Rolle blev ham tildelt, og tillige den største kunstneriske Respekt for sine Opgaver og en sjelden Omhu i deres Udarbejdelse, blev han, ligesom med Vilje, holdt nede af mægtigere Kræfter. Først imod Slutningen af sit Theaterliv, og ved et af de Tilfælde, der undertiden virker som Nemesis, tog han en smuk Oprejsning for lange Aars Tilsidesættelse, da han løftede den tunge Arv efter Phister og spillede Skriverhans i „Eventyr paa Fodrejsen“. Han gjorde stor og fortjent Lykke og har senere spillet Rollen paa Folketheatret og under et Gæstespil i Stockholm.

Efterat Carl Meyer i 1895 havde sagt Theatret Farvel,

1867 har han i vide Kredse erhvervet sig en grundfæstet Popularitet som Visesanger. Med Guitaren over Skulderen har han gennemrejst Landet paa Kryds og Tværs og har indsunget betydelige Summer, hvoraf han har stillet 19,200 Kr. til Raadighed for velgørende Formaal. Efter tunge Manddomsaar henlever han da en lykkelig Alderdom, medens de Ledere, som holdt ham nede, forlængst hviler i deres Grave.

— 16/4 debuterede **Christian Emil Poulsen** som Erasmus i „Erasmus Montanus“, f. 9/7 1842, kgl. Skuesp. Juli 1880, Sceneinstruktør 2/5 1893, afg. 1900, † 3/6 1911.

Emil Poulsen havde allerede som Elev i Metropolitanskolen og senere i Studenterforeningen tjent sine Sporer som Skuespiller, før han den 16. April 1867 sammen med sin syv Aar yngre Broder Olaf debuterede paa det kgl. Theater som Erasmus. Han vakte straks Opmærksomhed ved den sikre og omhyggelige Analyse, han havde underkastet sin Rolle. Man maatte beundre hans kloge Replik, hans naturlige og talende Mimik og ikke mindst den Intelligens, der prægede hele hans Udførelse af Figuren ud fra den Opfattelse, han havde lagt til Grund. Hans følgende Roller viste ved deres Forskelligartethed, at hans Evner spændte vidt, og at det Maal, han sigtede imod, var at blive Karakterskuespiller, selv om han hurtigt fik Lejlighed til at dokumentere, at han ogsaa som Elsker vilde komme til at indtage en fremtrædende Plads. Som Gert Westphaler havde han ikke slaaet til, og paa det brede Lune kom det ogsaa i Fremtiden mest til at skorte. Desto større Opmærksomhed vakte hans Darnley i Bjørnsons „Maria Stuart“ og Biskop Popo i „Palnatoke“, ikke mindst fordi han syntes at ville bryde med den deklamatoriske Spillemaade, der hidtil væsentlig havde været den herskende i den Oehlenschlägerske Tragedie. Efterat han i Holberg, foruden sin Erasmus, havde spillet Philemon i „Det lykkelige Skibbrud“, men — endnu mere — efterat han havde spillet Leander i „Maskeraden“, der i hans Fremstilling blev en Elsker, som man siden Michael Wiehes Leander i „De Usynlige“ ikke havde set Magen til i det Holbergske Billedgalleri, var hans Stilling ved Theatret grundfæstet, og Publikum imødesaa enhver af hans paafølgende Præstationer med den mest levende Interesse. At opregne blot de vigtigste af de Roller, hvori Emil Poulsen i de mere end tredive Aar, i hvilke han var en af Theatrets fornemste Støtter, med Rette blev beundret, vilde her paa denne indskrænkede Plads være ligesaa ugørligt som unyttigt. Vi vil kun nævne enkelte, der er at betragte som Milepæle paa hans betydningsfulde Kunstnerbane.

Hans Jøde i „Genboerne“ var en Genfødelse af denne mærkelige Figur, og i den Art af Komik, han her diskret lagde for Dagen, var han alle Dage en Mester. Hans Henrik i „Alferne“, Jachimo i „Cymbeline“, Grib i „Hakon Jarl“ var hver for sig fortrinligt opfattede Figurer, men overstraaledes dog af det glimrende Karakterbillede, han i 1871 gav af den snilde og træske Bisp Nikolas i Ibsens „Kongs-Emnerne“. Saa følger hans Shylock, hans Georgios i „Væringerne“ og i 1873 den beundrede Fremstilling af „Bertran de Born“. Og blandt hans Fremstillinger i den paafølgende lange Aarrække vil vi blot minde om hans Prins Henrik i „Kong Henrik den Fjerde“, og lidt senere hans „Ambrosius“, hvori han fejrede en Triumf, som dog kunstnerisk set neppe var nogen ny Landvinding. Saa bør hans Erik Glipping i Heises „Drot og Marsk“ nævnes, fordi hans smukke Sangstemme, der tidt havde været anvendt i Vaudevillen, blev sat paa en større og betydningsfuldere Prøve. Endelig indtager de forskellige Ibsen-Skikkelser, han skabte paa den danske Skueplads, en fornem Plads i hans store Figur-Galleri, — forrest blandt dem alle sikkert Helmer i „Et Dukkehjem“ og Hjalmar i „Vildanden“. Mange af hans sceniske Egenskaber gik i Arv til hans Sønner Adam og Johannes Poulsen.

— 16/4 debuterede **Olaf Rye Poulsen** som Jacob i „Erasmus Montanus“, f. 16/4 1849, kgl. Skuesp. April 1884, afg. 1917.

Olaf Poulsen! Der er Klang i det Navn som af en stolt og sejrsikker Fanfare, og det vil lyse blandt de største, den danske Skueplads har fostret lige fra dens Grundlæggelse, — lyse ind i Fremtiden, saalænge dansk Sprog tales! Og naar denne store Kunstner, Skuespilleren af Guds Naade, nu nedlægger sit Scepter, vil der blive en tom Plads, der aldrig vil kunne fyldes helt af nogen Enkelt, — saa stort er hans Geni, saa vidunderlig rige og mangfoldige hans Evner. Der er ikke ringeste Tvivl om, at var Olaf Poulsen født i et af de store Kulturlande, vilde hans Navn straale med Verdensberømmelsens Glans. Og det er ikke til at undres over, at Danmarks Hovedstad, trods Tidens tunge Alvor, i Øjeblikket staar i Festens Tegn, da Olaf Poulsen tager Afsked med den Scene, hvor han er bleven beundret og elsket, lige fra den Aften, da han som en sorgløs Dreng sprang frem fra Kulissen og indtil nu, da han efter en halvhundredaarig Arbejdsdag trækker sig tilbage. Men i Festens Glæde og Iver, der skal vise ham, hvor kær han er sit Publikum, det vil sige: det danske Folk, blander sig da, naturligt nok, tillige Vemodets Alvor, ved Tanken om, at vi ikke oftere skal beundre hans Geni paa den Scene, med hvilken han i vore Øjne er knyttet saa fast sammen, at vi næsten ikke kan tænke dem adskilte.

Olaf Poulsens kunstneriske Betydning for den danske

Fru Anna Pio, f. Winsløw.
Debut: 1877.

Fru Soffy Wallén, f. Rosenberg.
Debut: 1882.

Frk. Anna Ingversen.
Debut: 1880

Frk. Grethe Antonsen.
Debut: 1880.

Frk. Gerda Christophersen.
Debut: 1894.

Fru Elisabeth Riis, f. Lissner.
Debut: 1891.

Fru Betty Nansen, f. Müller.
Debut: 1896.

Frk. Sigrid Wolf.

Frk. Harriet Rothe.
Debut: 1885.

Fru Anna Lembcke, f. Thorning.
Debut: 1875.

Otto Høy.
Debut: 1895.

Fru Mathilde Lautrup, f. Sødring.
Debut: 1896.

G. A. Lembcke.
Syngemester, kgl. Kammermusikus.

1867 Skueplads ligger først og fremmest deri, at han blev den, der i næsten to Slægtled stod som Bæreren af Holbergs udødelige Komedier, de nationale Digtninge, der til alle Tider bør være vor Scenes faste Grundpiller. Olaf Poulsen har paa sine stærke Skuldre i et halvt Aarhundrede baaret Holbergs Komedier fra Sejr til Sejr. Han har ikke blot løftet den store Arv efter Ludvig Phister, men har af sit eget uudtømmelige Lune og rige Geni skabt selvstændige Skikkelser, for hvilke der ikke forud var nogen Tradition, f. Eks. Harlekinsfiguren i „De Usynlige". Og dèr, hvor Traditionen bandt ham, stivnede han aldrig i en vedtagen Form, men skænkede Skikkelserne nyt Liv, Kød og Blod af ham selv og af sit eget oprindelige Lune og glimrende Vid.

Men tænk saa paa de mangfoldige Skikkelser, Olaf Poulsens mægtige Skaberkraft har skænket os udenfor Holberg! Naar man lader disse Hundreder af Figurer glide forbi i Erindringen, allesammen sprudlende af Liv og Natur, allesammen forskellige, allesammen gennemstrømmede af den frodigste Humor og en Urkraft saa vældig, at den forrykker den almindelige Maalestok for menneskelig Ydeevne, ja, da kan man kun bøje sig i Beundring for denne Kunstner, hvis Livsfylde og blodrige Lune minder om de store Mestre fra Renæssancetiden.

Er da denne Urkraft, som hverken Aarene eller det mest anstrengte Arbejde syntes at kunne besejre, nu bleven opbrugt? Sikkert ikke. Men Olaf Poulsen har, som sin store Læremester i Ungdomstiden, Ludvig Phister, ønsket at forlade Scenen, imedens han endnu stod omstraalet af Glansen, der lyser fra hans Kunst. Og Publikum sænker Kaarden i Beundring, naar han nu byder det sit sidste Farvel. Sit sidste? Hvem ved! Bag det sænkede Tæppe gaar hans Vej til det stille, dejlige Fredensborg, den gamle Kongeby. Dèr ved vi jo, at han er at finde, denne Kunstens Konge, som vi aldrig vil glemme!

— 26/4 debuterede **Jens Frederik Siegfred Dorph-Petersen** som Ruy Gomez i „Man kan, hvad man vil", f. 9/4 1845, afg. Juni 1870.

Dorph-Petersen var kun tre Sæsoner ved det kgl. Theater. Da han mistvivlede om at kunne udvikle sine endnu umodne Evner i den magre Virksomhed, Theatret som Regel ofrede de unge Talenter, brød han hurtigt overtvært og tog Engagement ved Folketheatret, hvor han i Lystspillet og Farcen inden ret lang Tid blev en meget benyttet Skuespiller og vandt et paaskønnende Publikum, indtil han efter Abrahams' Død i 1900 blev Theatrets Direktør. Ligesom Th. Andersen i sin Tid havde Dorph-Petersen Heldet med sig, og efter en otteaarig Direktørvirksomhed kunde han i 1908 trække sig tilbage til et fredeligt og lykkeligt Privatliv.

— 2/9 debuterede **Carl Wulff** som William Taylor i „Marie Stuart i Skotland", f. 7/5 1843, afg. Juni 1869, † 18/9 1888.

Carl Wulff, der senere skulde blive Kjøbenhavnernes erklærede Yndling som Skuespiller i Lystspillet og Farcen, optraadte i de Par Aar, han var ved Scenen paa Kongens Nytorv, nærmest i alvorlige og stærkt romantiske Roller, der laa hans glade og lyse Natur saa fjernt, som det vel var muligt. Da han tillige havde en rent ydre, tilfældig Lighed med Michael Wiehe, hvis Tab endnu stod saa levende for Publikum, og i hvis Roller man ovenikøbet i taabelig Uforstand benyttede ham, var det ikke at undres over, at han kun mødte ringe Forstaaelse — nærmest det modsatte.

Paa Casino — men senere og navnlig paa Folketheatret — tog han en kraftig Revanche for sine romantiske Nederlag og blev Personifikationen af det Kjøbenhavnerhumør, som nu repræsenteres af Frederik Jensen og Carl Alstrup.

— 25/10 debuterede **Jfr. Agnes Nathalie Dehn,** senere **Fru Gjørling,** som Hanne i „Indkvarteringen", f. 28/9 1851, afg. Juni 1888.

Agnes Dehn, der havde frekventeret Danseskolen, vakte som femtenaarig ung Pige Fru Heibergs Interesse og nød hendes Undervisning, indtil hun det paafølgende Aar var moden til Debut, rigtignok i en Rolle, der ikke passede synderligt for hendes Naturel og Evner — som Hanne i „Indkvarteringen". Det Pikante, det lette Skælmeri var hende fremmed, hvorimod hendes dybe, sonore Talestemme og hendes mørke, plastiske Skønhed syntes at anvise hendes fremtidige Rollefag. Skønt hun allerede ved sin første Debut vakte Behag hos Publikum, slog hun absolut bedre til ved sin anden, sin Regisse i „Svend Dyrings Hus". Og i de paafølgende Aar fik hun en Del Opgaver af forskellig Art at prøve sine unge, endnu uøvede Kræfter paa, indtil hun i 1871 slog afgjort igennem ved sin skønne og modne Udførelse af Imogen i „Cymbeline". Der var noget Rørende over hendes Ungdom og Uskyld, og der var ægte Kvindelighed udbredt over hendes Skikkelse og Væsen, og fra nu af var hun en Kraft, hvorpaa det alvorlige Repertoire kunde bygges med Tillid. Et Par Aar efter fejrede hun en ny Sukcès som Grevinden af Gray i Reckes „Bertran de Born", hvorimod hendes aandelige Modenhed endnu ikke var tilstrækkelig til at bære hende helt frelst over saa vanskelige Opgaver som Portia i „Købmanden i Venedig" og Julie i „Romeo og Julie". Hendes næste store

1867 Sejrvinding blev som Kongens Engel i Rudolph Schmidts i flere Henseender ret mærkelige Skuespil „Den forvandlede Konge". Hun stod i den paafølgende Tid højt i Publikums Gunst og kom ind i et meget stort og betydningsfuldt Repertoire. Men efterat hun i Sommeren 1880 var blevet Fru Gjørling, hindredes hun af saa hyppige og lange Sygdomsforfald, at hun optraadte sjeldnere og sjeldnere og udviskedes efterhaanden af Publikums Bevidsthed, og otte Aar efter afgik hun fra det kgl. Theater og lod sig senere engagere til Dagmartheatret, hvor hun i det store Drama blev en udmærket Støtte for Direktør Riis-Knudsen, der gjorde denne Scene til en farlig Konkurrent for det kgl. Theater ved sine rosværdige Forsøg paa at fremføre et klassisk Repertoire.

1868 20/5 debuterede **Johannes Henrik Severin Abrahams** som Albert Ebbesen i „Elverhøj", f. 28/7 1843, sidste Optr. 14/5 1869, † 31/3 1900.

Severin Abrahams var en femogtyveaarig cand. phil., da han første Gang betraadte Brædderne. Han viste Evner, der dog foreløbig var større i ydre end indre Henseende. Og da det Personale, hvorover Theatret i den Periode raadede, var fuldtalligt, særlig til det Rollefag, hvori han nærmest maatte tænke sig at finde Anvendelse, saa at der neppe aabnede sig nogen større Mulighed for ham til at udvikle og modne sine Evner, tog han hurtigt Afsked med Scenen paa Kongens Nytorv og vandt sig ved Folketheatret og paa Casino et Navn som en talentfuld, yndet Skuespiller, en Datidens Albrecht Schmidt, indtil han i 1884 overtog Stillingen som Direktør for Folketheatret. Han besad medfødt Kultur, Smag og Dannelse, der kom ham til Hjælp baade ved hans sceniske Fremtræden og i hans Forsøg paa med Forfatteren Herman Bang som Instruktør at hæve Folketheatrets litterære Niveau. — Han døde i 1900 som Direktør.

— 2/9 debuterede **Johan Holm-Hansen** som Leontes i „Et Vintereventyr", f. 24/4 1841, afg. Juni 1874.

Holm-Hansen's Theaterbane var kort, men langtfra uden Interesse. Han ansaas for en Kunstner, der arbejdede med dyb Alvor og sand Begejstring. Men hans ydre Midler stod i Misforhold til hans utvivlsomt langtfra ringe Evne. Han formaaede ikke at give sine aandelige Intentioner den Form paa Scenen, som udkrævedes, for at han skulde kunne vække et uforstaaende og utaalmodigt Publikums Interesse. Sjeldent var hans Ydelser helt uheldige, — men ligesaa lidt formaaede han at skabe Figurer, der var fuldkomment lykkedes.

Han havde haft det Held — eller maaske man med samme Ret kunde sige: Uheld — at staa under Fru Heibergs Beskyttelse, hvilket havde til Følge, at han kom til at spille et ret betydeligt Repertoire under sin Instruktrices aarvaagne og interesserede Øjne, og som Lundestad i „De Unges Forbund", som Kongen i „Farinelli", Leontes i „Et Vintereventyr", som „Corregio" og som „Pottemager Walter" vakte han Opmærksomhed. Men samtidig med, at han trættedes ved Publikums Utilbøjelighed til at skænke ham Anerkendelse, vanskeliggjordes hans Stilling netop ved den Bevaagenhed, han fandt hos Fru Heiberg, der blandt Kunstnerne just ikke nød Yndest i sin Stilling som Instruktrice. Og mismodig og led ved alt Theatervæsen trak saa Holm-Hansen sig tilbage for at dyrke sine Evner som Forfatter, i hvilken Egenskab han ligesom paa Scenen har haft Vanskelighed ved at vinde Anerkendelse. Ogsaa her svigtede den kunstneriske Form, der skulde supplere de indre, anerkendelsesværdige Evner.

— 4/11 debuterede **Niels Juel Simonsen** som Heiling i „Hans Heiling", f. 16/5 1846, kgl. Skuesp. April 1885, sidste Optr. 8/3 1906, † 25/5 1906.

Kammersanger Niels Juel Simonsens Navn har en Klang som faa Andres i den danske Operas Historie.

Han var Sanger af Guds Naade og nød en ualmindelig Yndest langt udover Theatrets Enemærker. Baade i Samfundets højeste og laveste Lag var han elsket. Faa har som han, i Ordets videste og smukkeste Forstand, været Folkets udkaarne Sanger. Grunden dertil var, dybest set, den, at han var dansk lige til Hjerteroden, og at hans Stemme havde netop den Klang af Styrke og Inderlighed, der gaar os Danske til Sjælen. Han var af en gennemmusikalsk Slægt. Til alle hans Søskende — men først og fremmest til ham — gik Musikbegavelsen i Arv fra Faderen, der var en udmærket Violinist, og fra Moderen, der var den beundrede Kammersangerinde Catharine Simonsen, f. Ryssländer.

Han var oprindelig Landmand, en Stilling, hvoraf Krigen i 1864 rev ham ud. Patriotisk bevæget, som han alle Dage var, gik han med som Frivillig ved det Aaroe'ske Streifkorps. Og da Krigen var forbi, og han opholdt sig i Hovedstaden, gjorde han tilfældigt Bekendtskab med Theatrets musikalske Autoritet, Rung — og dermed var hans Skæbne beseglet. Ved Rungs og Hoedts forenede Kræfter blev det ligeoverfor den noget modstræbende Theaterdirektion sat igennem, at Simonsen i 1868 endelig fik sin Debut som Hans Heiling. Hans Barytonstemmes bedaarende Klang gjorde ham straks til Publikums Yndling. Den var stærk og dog smeltende blød, og tilmed passede Rollen ham

1868 ypperligt. Det Sangtekniske blev aldrig Simonsens stærke Side, men Aar efter Aar voksede han sig fastere og fastere i Folkegunst, og hans Repertoire blev større og fyldigere for hver Sæson, der gik. En Opera uden Simonsen manglede paa Forhaand den fulde Interesse.

Som Greven af Luna i „Troubadouren", Sverkel i „Liden Kirsten", Hollænderen, Valentin i „Faust", Vilhelm Tell, Wolfram i „Tannhäuser", Don Juan, Figaro, Kong Valdemar i „Tove", Marsk Stig i „Drot og Marsk" og i mange, mange flere af Operaens store Partier vandt han Bifald og vedblev lige til Sygdom bøjede hans kraftige Skikkelse at være en af vort Musiklivs Støtter, ligesom han ved mangfoldige officielle Lejligheder med sin herlige Stemme spredte Festglans omkring sig.

1869 7/9 debuterede **Axel Carl Wilhelm Grandjean** som Arv i „Jean de France", f. 9/3 1843, nu Theatrets Syngemester.

1869 mere beskedne Rækker, hvor han med stor Samvittighedsfuldhed, Smag og Dannelse indtog en hæderfuld Plads.

Som Landskabsmaler vandt Thorenfeld sig et anset Navn og var indtil sin Død paa de aarlige Udstillinger paa Charlottenborg en sikker Gæst i en lang Aarrække.

— 17/10 debuterede **Jfr. Johanne Elisabeth Schmidt,** senere **Fru Krum,** senere **Fru Hunderup,** som Julie i „Portrætet", f. 3/2 1853, afg. Juni 1872.

Johanne Schmidt — den senere Fru Krum-Hunderup — var en Datter af den udmærkede Casinoskuespiller Chr. Schmidt. Hun var en overordentlig nydelig ung Pige og vandt Bifald ved sin Debut, senere ogsaa som Rosita i „Rosa og Rosita" og som Leonie i „Kvindens Vaaben". Men hendes dramatiske Talent var ikke af den Betydning, at det kunde sikre hende nogen fremragende Plads paa det Kgl. Theater, og kun et Par Sæsoner efter sin Debut gik

Valdemar Lund.
Debut: 1899.

Egil Rostrup.
Debut: 1899.

Valdemar Feddersen.
Debut: 1898.

Fru Anna Jacobsen.
Debut: 1895.

Fru Oda Rostrup, f. Clausen.
Debut: 1898.

Frk. Anna Petersen.
Debut: 1888.

1869 Axel Grandjean havde som Skuespiller kun en kort Løbebane. Han viste Lune og Smag, men da det Rollefag, han ønskede at dyrke, kort iforvejen havde faaet en Tilgang af saa fremragende ung Kraft som Olaf Poulsen, mistvivlede han vel om at komme til at indtage den Plads, han attraaede, og da han desuden besad en ikke ringe musikalsk Evne, som han havde al god Grund til at ønske frugtbargjort, trak han sig resolut tilbage fra Scenen og tilkæmpede sig et anerkendt Navn som en dygtig Komponist og blev ad denne Vej Theatret til god Nytte.

Senere blev han ansat ved Theatret som Orkesterdirigent for Syngestykket og Balletten og beklæder i Øjeblikket Stillingen som Syngemester.

9/9 debuterede **Anton Erik Christian Thorenfeld** som Sarastro „Tryllefløjten", f. 9/4 1839, afg. Jan. 1885.

Thorenfeld havde en god Basstemme, der dog ikke, lige saa lidt som hans dramatiske Fremstillingsevne, var betydelig nok til at skaffe ham nogen Stilling, og han gled efterhaanden fra at være Rollehavende over i Komparsernes

1869 hun til Casino og erhvervede sig snart Yndest i Publikum baade paa denne og andre Privatscener. Hun var først gift med Solodanser Krum og efter hans Død med Skuespiller H. R. Hunderup. I sit første Ægteskab blev hun Moder til Skuespillerinden Fru Gerda Krum-Juncker.

— 8/12 debuterede **Jfr. Sophie Helene Henriette Rung,** senere **Fru Keller,** som Agathe i „Jægerbruden", f. 14/11 1850, afg. 1895.

Sophie Rung var Datter af den udmærkede Syngemester, Professor Henrik Rung og Sangerinden Pauline Rung og levede fra lille Pige i en Verden af Musik. Hendes gode Mezzo-Sopran uddannedes med største Omhu først af hendes Fader og senere af Lamperti i Milano, og nitten Aar gammel havde hun sin vellykkede Debut som Agathe i „Jægerbruden", og hun overtog i Aarenes Løb en stor Mængde af Operaens Primadonnapartier og blev Theatret en solid Støtte, der i Publikum vandt stor og fortjent Paaskønnelse. Det havde fra Begyndelsen skortet hende endel paa Letbevægelighed i den dramatiske Aktion, men efter-

1869 haanden udvikledes ogsaa denne Evne, og i en Aarrække indtog hun som Kammersangerinde en førende Stilling.

1870 25/9 debuterede **Augusta Andkjær** som Trine i „Aprilsnarrene", afg. Maj 1872.

Den purunge Augusta Andkjær havde som Trine Rar aabenbaret et dramatisk Talent langt udover det almindelige, men trak sig kort efter sin Debut tilbage fra al scenisk Virksomhed. Hun er nu gift med Kunstforlægger Alfr. Jacobsen.

— Fra 1/9 1870 blev alle Theatrets Damer paa Plakater og i officielle Skrivelser benævnede henholdsvis Frue og Frøken. Allerede i Oktbr. 1862 havde H. P. Holst som Direktør ved Casino indført denne Bestemmelse paa Privattheatrene.

— 2/9 debuterede **Harald Johan Frederik Kolling** som Griffet i „Coliche", f. 29/4 1835, afg. Juni 1871, † 11/12 1904.

Harald Kolling, der indtog en ledende Stilling ved Folketheatret, havde for en enkelt Saison ladet sig lokke fra Nørregades til Kongens Nytorvs Scene. Han brød hurtigt af og vendte tilbage til Folketheatret, hvor han i Folkekomedien og Farcen vandt sig et berømmeligt Navn, efterat man paa det Kgl. Theater i en fornærmelig Grad havde misbrugt hans rige Evner. Hvilken ypperlig Jeronimus kunde han ikke være bleven som Afløser af Adolf Rosenkilde. Harald Kolling var Fætter til det Kgl. Theaters ikke nær saa talentfulde Komiker Waldemar Kolling og blev ved sin Afsked fra Folketheatret i 1901 den første Privattheaterskuespiller udenfor Direktørernes Kreds som udnævntes til Ridder af Dbg. Han endte sit flittige Liv som Klasselotterikollektør.

1871 17/2 debuterede **Peter William Jerndorff** som Aage i „Mester og Lærling", f. 24/11 1842, kgl. Skuesp. 29/4 1890.

Peter Jerndorff var medicinsk Kandidat og Underlæge fra Krigen 1864, da han som niogtyveaarig fik sin Debut paa det Kgl. Theater, hvor han havde nogle drøje Læreaar, før Publikum og Kritik blev ham bevaagne. Hans Dannelse og hans smukke Sangstemme var ham gode Allierede, og baade i Lystspillet og Vaudevillen fik han i Tidens Løb et stort Repertoire. Hans lyse og høje Stemme med Tenorklang udviklede sig saa heldigt, at Theatret endogsaa i Operaen fik Anvendelse for den. Saaledes har han, ikke uden Paaskønnelse, sunget et saa vanskeligt Parti som „Faust" i Gounods Opera. Fra de unge Elskere avancerede han til de alvorlige Karakterroller i Skuespillet; men kunstnerisk naaede han uden Tvivl højest, hvor han kunde gøre sit Talent for diskret Komik gældende og har f. Eks. i „Aprilsnarrene" som Dansemesteren og som Prins Paris i „Ulysses" og paa sine ældre Dage som Pastoren i „Gengangere" præsteret ypperligt Komediespil. Ogsaa hans Nar i „Helligtrekongers Aften" var baade sangligt og dramatisk en dygtig Præstation.

Hans fine Kultur og levende Interesse for det danske Sprogs Velklang har gjort ham til en søgt og meget paaskønnet Lærer for den yngre Generation af Skuespillere. Efter Olaf Poulsens Afsked i 1917 er Peter Jerndorff den eneste — og sidste — virkelig kongelige Skuespiller.

— 31/5 debuterede **Frantz Paul Bernhard Hartmann** som Sarastro i „Tryllefløjten", f. 2/1 1841, afg. 30/8 1890, † Maj 1916.

Frantz Hartmann tilhørte en gammel Musikerslægt og havde optraadt paa forskellige tyske Operascener, da han i 1871 viste sig som Gæst paa vort Kgl. Theater i Ypperstepræsten Sarastros Parti i „Tryllefløjten". Hans mægtige Basstemme med den fænomenale Dybde skaffede ham straks Engagement. Han naaede aldrig at blive anvendt i større Udstrækning, maaske væsentlig paa Grund af bristende Evner i Retning af dramatisk Fremstilling. Som Kommandanten i „Don Juan" og Marcel i „Hugenotterne" vil han erindres længst. — I sit lange Otium beskæftigede han sig med Metalarbejder. Hver Dag kunde man se ham sidde timevis flittig ved Vinduet i sin Ejendom i Fiolstræde og forarbejde kunstfærdige Smaating.

1872 1/10 debuterede **Frederik Adolph Christensen Cetti** som Amtmanden i „De Nygifte", f. 23/12 1838, afg. 24/1 1880, † 18/2 1906.

F. A. Cetti var Søn af den i sin Tid højt beundrede Sanger og havde i sine unge Dage faret tilsøs, men Theaterblodet lod ham ikke Ro, før han fik forsøgt sin Lykke paa Scenen. Da han i 1872 fik sin Debut paa det Kgl. Theater, havde han haft Ansættelse paa Kasino og rejst omkring i Skandinavien som Skuespiller. Han blev paa Kongens Nytorv anvendt i de forskelligste Fag og viste sig at være en udmærket Brugbarhed, uden dog nogensinde at vinde frem i første Række. Han spillede med samme Dygtighed i det komiske Rollefag — Løjtnant von Buddinge i „Genboerne" og Kandestøberen for blot at nævne et Par Eksempler — som i den Oehlenschlägerske Tragedie, og hans fyldige Sangstemme tillod ham endogsaa at blive en ret ofte benyttet Kraft i Syngestykket og Operaen. Han knyttedes ogsaa til Theatret som Embedsmand i Stillingen som det ny Kgl. Theaters første Økonomiinspektør med Fribolig, men forlod d. 20. Januar 1880 pludseligt sin Stilling paa Grund af uheldige økonomiske Forhold. Saa blev han atter Privattheaterskuespiller i Kjøbenhavn og Provinserne,

1872 var i en kort Periode Direktør for Dagmartheatret, blev igen Skuespiller, senest ved Casino, forsøgte sig som — Ølhandler i Klosterstræde og endte sit bevægede Liv i Fred paa Sygehjemmet paa Rolighedsvej.

1873 21/2 debuterede **Frk. Jacobine Andersen** som Azucena i Op. „Troubadouren".

Jacobine Andersen var en Søster til den af Publikum forgudede Sangerinde Anna Levinsohn og var selv i Besiddelse af en god Altstemme, der dog ikke viste tilstrækkelig Egalitet til at sikre hende nogen fremskudt Plads, ligesaa lidt som hun i sine dramatiske Fremstillingsevner fandt tilstrækkelig Støtte. Hun trak sig derfor efter kort Tids Forløb tilbage fra scenisk Virksomhed.

1875 7/2 debuterede **Louis Petersen** som Orlando i „Livet i Skoven, f. 24/12 1843, afg. Juni 1881, † 9/10 1909.

Louis Petersen var den første Debutant paa det ny Kgl. Theater. Han havde rejst i Provinserne med sin Fader, Theaterdirektør Peter Petersens Selskab og var ikke uden ydre Betingelser og Talent, men skønt han blev forsøgt i flere taknemmelige Roller, bl. a. som Grib i „Hakon Jarl", lykkedes det ikke Louis Petersen at erhverve sig en sikker Stilling paa Nationalscenen. Senere vandt han ude i Provinserne megen Anerkendelse som en intelligent Skuespiller, der aldrig ødelagde sin Rolle, men ofte spillede med sikker Virkning. Paa sine ældre Dage var han en bitter Mand, og Grunden syntes at være den Skuffelse, han i sin Ungdom havde lidt ved ikke at reussere paa det Kgl. Theater, hvor i hvert Fald hans Intelligens hørte hjemme.

— 10/8 debuterede **Frk. Elga Betzonick,** senere **Fru Professorinde Sinding,** som Angelique i „Advocat Pathelin", f. 16/8 1859, afg. Juni 1907. Lever i Paris.

Elga Sinding, der senere ægtede den udmærkede norske Billedhugger Sinding, havde gode ydre Betingelser for Scenen i sit smukke Ansigt og sin hele kvikke og frejdige Personlighed med det muntre Smil og den velklingende og smittende Latter, for hvilken hun fik saa ypperlig Brug som Zerbinetta i „Scapins Skalkestykker" og i de mange lystige Soubretteroller, som det efterhaanden faldt i hendes Lod at fremstille. I sin lidt haarde Stemmeklang og i en Diktion, der ikke var uden Lyde, havde hun sin værste Anstødssten. I sin lange Theatervirksomhed udførte hun baade i det ældre og nyere Repertoire en Mængde Roller, blandt hvilke man vel særligt med Glæde vil erindre hendes Regine i „Gengangere", hendes Rikke i „Genboerne", enkelte Perniller — navnlig i Jacob v. Thyboe — og, maaske mere end nogen anden Skikkelse, hendes Dorine i Molières „Tartuffe". Skønt det nu er ti Aar siden, Fru Sinding i Stilhed tog Afsked, har Theatret ikke faaet en Skuespillerinde, der med hendes kødelige Friskhed, brede Lune og elskværdige Klarhed kan spille f. Eks. den sidstnævnte Rolle.

— 14/5 debuterede **Frk. Anna Christine Thorning,** senere **Fru Lembcke,** som Barbarina i „Figaros Bryllup", afg. Sept. 1878.

Frk. Thorning var kun i tre Sæsoner knyttet til Theatret. Hverken hendes Sangstemme eller dramatiske Begavelse var af en Betydning, der kunde give Haab om en scenisk Fremtid. Hun blev gift med Syngemester Lembcke.

— 8/10 debuterede **Frk. Julie Schow** som Prinsessen i „Den Stumme i Portici", f. 24/8 1852, afg. Novbr. 1885, † 27/3 1914.

I de ti Aar, i hvilke Julie Schow var knyttet til Operaen, var hun Theatret til god Nytte. Hun havde en velklingende Sopran og spillede ofte betydelige Partier, som Anna i „Jægerbruden", Dronningen i „Hans Heiling" og Aase i „Drot og Marsk". Hun blev ogsaa anvendt i Vaudevillen, hvor det dog i altfor høj Grad skortede hende paa fornøden Lethed og paa den dramatiske Fremstillingsevne, til hvilken der stilles større Krav her end i Operaen. Hun blev gift med Ingeniør Rothe og døde i Argentina.

1876 7/5 debuterede **Axel Valdemar Madsen** som Klint i „Genboerne", f. 12/6 1850.

Axel Madsen vakte straks ved sin Debut Publikums Sympati. Hans smukke Skikkelse, hans hele Fremtræden, der vidnede om den Dannelse og Kultur, der helst burde være uadskilleligt forbunden med Stillingen som Kunstner ved Landets første Theater, hans lyse Smil, velklingende Taleorgan og hans ualmindelig friske og kønne Sangstemme syntes at gøre ham selvskreven til Overtagelsen af de glade Elskere og Bonvivanter, et Rollefag, der efter Hultmanns Afsked ventede paa en værdig Afløser, og hans indtagende Fremstilling af Klint i „Genboerne" var saa godt egnet til at styrke disse Forhaabninger. Det skulde dog ikke ske, som man ventede. Især bidrog Chr Zangenbergs Engagement i 1881 til, at man snart indsaa, at Axel Madsen passede nok saa godt til at fremstille de Ungersvende, der ikke altid har Smilet parat. Klint blev han i Aarenes lange Løb bestandig retmæssig Indehaver af og passede her bedre end den Afløser, han omsider fik i Johannes Poulsen, men medens Madsen i „Eventyr paa Fodrejsen" hidtil var den urolige og altid lystige Herløv, blev han nu den tungere og mere satte Alvorsmand Ejbæk, medens Zangenberg overtog Herløv. Og i de kommende Aar blev Rollefordelingen ordnet paa denne Vis i de mange Stykker, hvori de to omtrent jævnaldrende Kol-

Thomas Overskou.

August Bournonville.

H. P. Holst.

Fr. Ludvig Høedt.

Johanne Luise Heiberg.

William Bloch.

Pietro Krohn.

Julius Lehmann.

Poul Nielsen.

Sceneinstruktører, som ikke samtidig virkede som Skuespillere (se Teksten, senere).

1876 leger optraadte sammen. Axel Madsen blev i Holberg en stilfuld Leander. Navnlig i „Henrik og Pernille“ ydede han paa dette Omraade en smuk Præstation. Og selvfølgelig har han paa Grund af sin musikalske Dygtighed maattet holde for i en Mængde af Heibergs Vaudeviller, og man vil med Glæde mindes hans Kejser i „Recensenten“ og hans unge, skinsyge Ægtemand i „Eventyr i Rosenborg Have“.

Men ogsaa i Skuespillet har han fundet megen Anvendelse. Hans Vilhelm i „Axel og Valborg“, hans Chevalier i „Ninon“, Tadeo i „Den Yngste“ og hans Horace i „Fruentimmerskolen“ bør nævnes som nogle af de Roller, hvori Publikum saa ham med Glæde, og i hvilke han befæstede sin Stilling som en Skuespiller, der udmærkede sig ved en altid sikker Smag, ydre Formfuldhed, Samvittighedsfuldhed og Respekt for de Fordringer, han altid synes at have stillet til sig selv og sit Arbejde.

Tiltrods for en Theatertjeneste, der har strakt sig udover 40 Aar, har Axel Madsen endnu bevaret sin Ungdommelighed og sin Sangstemme, og som Privatmand er han nu som altid en Pryd for sin Stand.

— 24/5 debuterede **Frk. Augusta Sophie Wilhelmine Schou,** senere **Fru Lütken,** som Vilhelmine i „Ungdom og Galskab“, f. 4/10 1855, afg. Juni 1887, † 20/9 1910.

Augusta Lütkens Theaterbane var glimrende, men forholdsvis kort. Hendes Debut i Vilhelmines Parti i „Ungdom og Galskab“ gav straks de største Løfter i vokal Henseende. Hun besad en usædvanlig høj Sopran af en sjelden sølvklar Renhed og Friskhed, og den besejrede som i en munter Leg de største Vanskeligheder. Hendes Skole var ypperlig, og saa naturligt faldt Sangen over hendes Læber, at det forekom Tilhørerne, som om dens Kunstfærdighed var en lykkelig Vuggegave. I det vanskelige Parti som Nattens Dronning i „Tryllefløjten“ satte hun sig yderligere fast i Publikums højeste Gunst og sang endnu i samme Saison med stor Ynde Zerlina i „Don Juan“. Hendes dramatiske Evne var ikke betydelig, men et vist medfødt Skælmeri, hendes lyse Smil og fremfor Alt hendes bedaarende, kviddrende Sang hjalp hende frelst over Skærene. Det var intet Under, at fremmede Scener søgte at knytte hende til sig som Gæst, og hun optraadte snart efter sin Debut paa Operaen baade i Stockholm og London. Som Jeannette i „Jeannettes Bryllup“, Philine i „Mignon“, Susanna i „Figaro“ og Maria i „Regimentets Datter“ ydede hun nogle af sine bedste Præstationer. Men desværre tvang Sygdom hende til altfor tidligt at trække sig tilbage. Efter en fleraarig Fraværelse optraadte hun paany som Gæst i enkelte af sine fornemste Partier, men hendes Carrière var i egentlig Forstand afsluttet godt og vel en halv Snes Aar efter den straalende Debut.

— 30/5 debuterede **Frederik Carl Christian Brun** som Grev Almaviva i Op. „Barberen i Sevilla“, f. 21/4 1852, afg. Aug. 1882, senere Gæst og løst ansat ved Theatret.

Theaterdirektør M. V. Bruns Søn, Frederik Brun, var i Besiddelse af en kraftfuld Tenorbaryton, dertil kom at han i en ualmindelig Grad var musikalsk begavet. Men det skortede ham paa Tonens Skonhed, Stemmens Klang var nasal, og det faldt ham vanskeligt at komme til at staa i sympatetisk Rapport til Publikum, og utilfreds med sin Stilling trak han sig tilbage for paany at optræde som Gæst. Frederik Brun var en urolig Natur, som ikke følte Trang til at blive fast bundet ved det Theater, hvis første dramatiske Operakraft han var i nogle Aar. Det Præg af Løshed, der var over hans kunstneriske Tilværelse, havde til Følge, at Theatret ingen forpligtende Følelser nærede overfor ham, da yngre Sangkræfter dukkede frem. Omkring Aarhundredskiftet forlod Fr. Brun Operaen i Vrede — uden Ret til Pension, et Forhold, som senere Tider har raadet Bod paa, idet hans Navn nu findes paa Finansloven.

Blandt hans bedste Fremstillinger kan nævnes Erik Glipping i „Drot og Marsk“, Radames i „Aïda“ og Titelrollen i „Othello“. — Han var gift med Wagnersangerinden Johanne Brun født Prieme og Sangeren Nordal Brun var hans Broder.

— 2/6 debuterede **Frk. Johanne Louise Wiehe,** senere **Fru Winkel,** som Mathilde i „Grøns Fødselsdag“, f. 4/3 1855, ansat 1877, afg. Juli 1895, † 19/7 1907.

Den store Vilhelm Wiehes Datter, Johanne Wiehe, havde en ret vellykket Debut, men fik ikke nogen Betydning for Theatret. Hendes Stemme syntes at have lagt hende Hindringer ivejen. Men der var bestandig en behagelig Naturlighed i hendes Fremtræden, som vakte Sympati for hendes Personlighed baade blandt Publikum og ved Theatret, og hun bar sin Skæbne med Beskedenhed og Resignation.

— 1/9 debuterede **Magnus Otto Sophus Holte Petersen** som Lauge i „Erik og Abel“, f. 9/12 1837, afg. Juni 1900, † 31/10 1904.

Sophus Petersen havde paa Privattheatrene vundet sig Navn som en smuk og meget elegant Elsker, da han i 1876 knyttedes til det Kgl. Theater, hvor hans Repertoire kom til at ligge i en helt anden Retning. Han var en dygtig Fremstiller baade af den slebne Kløgt og den fade Enfoldighed. Kammerjunker v. Ahnskjold i „En Skandale“ og

1876 Junker Claus i „Ambrosius“ var udmærkede Præstationer, der viste hans Evners Rækkevidde i den lette Komik. Men ogsaa udenfor dette Omraade præsterede han anerkendelsesværdig Kunst. En særlig Berømmelse vandt han sig som den, der bar en moderne Selskabskjole elegantere end nogen anden samtidig Skuespiller. Hans Datter var Skuespillerinden Frk. Anna Petersen.

— 1/9 debuterede **Wilh. Wiehe d. y.** som Jørgen i „Erik og Abel“, f. 10/2 1858, sidste Optr. 4/6 1879, † 18/8 1916.

Wilhelm Wiehe var ældste Søn af den store Skuespiller Wilhelm Anton Wiehe og havde fra Faderen arvet et karakteristisk Ansigt, en mandig Skikkelse og en Malmrøst. Da han vanskeligt ved at forblive ved det Kgl. Theater vilde naa frem til den fremskudte Plads, hvortil hans berømte Kunstnernavn forpligtede, søgte han efter tre Aars Forløb bort fra Kongens Nytorv, — først til Provinsen, senere til Hovedstadens Privatscener. I Folkekomedier ydede han nu og da — ogsaa ved sin Fremstilling af Oehlenschlägerske Skikkelser — god Kunst. Momentvis kunde han endog naa det Udmærkede, henrevet af et Øjebliks Begejstring, men vandt ikke de store og afgørende kunstneriske Sejre. Altfor tidligt tærede legemlig Svaghed paa hans Kraft, saa at han tilsidst maatte opgive al scenisk Virksomhed. Wilh. Wiehe var en Epigon af Romantiken og havde det Uheld at leve i Realismens Tidsalder. — Han var første Gang gift med Danserinden og Skuespillerinden Charlotte Wiehe f. Hansen (nu Fru Berény), anden Gang med Skuespillerinden Fru Augusta Blad.

— 20/9 debuterede **Elith Poul Ponsaing Reumert** som Marcel i „Arbejderliv“, f. 9/1 1855, afg. til Folketheatret 1881, ansat paany 1890, afg. 1912.

Elith Reumert, der som Student debuterede paa det Kgl. Theater, blev som ung anvendt udelukkende i det romantiske Rollefag, der laa hans Talent fjernest, hvilket hurtigt viste sig, da han, utilfreds med sin Virksomhed, i Sæsonen 1881—82 tog Engagement ved Folketheatret, hvor han spillede et stort og afvexlende Repertoire, unge Galninge, Ræsonnører og komiske Karakterroller, og i Løbet af de paafølgende Aar erhvervede sig et saa stort Publikum og gennemgik en saa betydelig kunstnerisk Udvikling, at han i 1890 paany modtog Engagement ved det Kgl. Theater. Her gjorde han navnlig Lykke i adskillige Holberg'ske Karakterroller, som Ridefogden i „Erasmus Montanus“, Doktoren i „Barselsstuen“, Jacob von Thyboe og Ulysses von Ithacia.

Jævnsides med sin Skuespillervirksomhed havde Elith Reumert allerede fra Ungdommen af optraadt som Forfatter, og da han desuden i 1901 havde besøgt Amerika og fattet Planen om at optræde paa Engelsk som Fortolker af H. C. Andersens Eventyr, besluttede han sig omsider til at søge sin Afsked som Skuespiller for ganske at hellige sig til sit Forfatterskab og til sin Virksomhed som Recitator. Han er fire Gange under stort Bifald optraadt paa Rejser i Amerika og England paa Engelsk, og som Forfatter har han baade paa det Kgl. Theater og Privattheatrene faaet opført originale Arbejder og adskillige Oversættelser og Bearbejdelser og har forøvrigt bl. a. udgivet en Del Noveller, iblandt hvilke særlig en enkelt — „Skøn Jomfru“ — har gjort ualmindelig Lykke. Hans Hustru, Fru Athalia Reumert født Flammé, var Danserinde ved det Kgl. Theater. Skuespiller Poul Reumert er hans Søn.

— 4/10 debuterede **August Jensen,** (senere **Lillienthal**) som Karl den store i „Rolands Datter“, afg. Juni 1881.

Af August Jensen var der før hans Debut gaaet betydeligt Ry, hvilket maaske bidrog Sit til, at Publikum følte sig desorienteret og mindre villigt til Anerkendelse, da han omsider viste sig paa Scenen. Han var i Besiddelse af gode ydre Midler, men følte sig ikke tilfreds med den Fremtid, Theatret stillede ham i Udsigt, og tog efter et Par Aars Forløb Afsked med Scenen og søgte praktisk Virksomhed.

1877 2/11 debuterede **Frk. Fanny Camilla Christine Christensen** som Margaretha i „Den hvide Dame“, f. 28/10 1853, afg. Juni 1907.

Fanny Christensen naaede aldrig frem til en Plads i Operisternes første Række, men hendes solide Altstemme og utrættelige Flid skaffede hende i Aarenes lange Løb et ret omfangsrigt Repertoire. Hun vil huskes bl. a. som Fru Malfred i „Liden Kirsten“, som Nancy i „Martha“ — mest og bedst maaske som Martha i Gounod's „Faust“.

— 18/11 debuterede **Frk. Anna Henriette Winsløw,** senere **Fru Pio,** som Dina Dorf i „Samfundets Støtter“, f. 3/12 1859, sidste Optr. 30/5 1881, † April 1913.

Den attenaarige Anna Winsløw, en Sønnedatter af Carl Winsløw og Datter af Lars Winsløw, havde en vellykket Debut som Dina Dorf i „Samfundets Støtter“, men som saa mange andre Unge gled ogsaa hendes kunstneriske Virksomhed mere og mere ud i Sandet under Theatrets Vanrøgt, og allerede et Par Aar efter sin første Fremtræden søgte hun bort fra Kongens Nytorv. Hun blev gift med Skuespiller William Pio og den unge, lovende Skuespiller Elith Pio ved Dagmartheatret er hendes Søn.

Pernille: Fru Hilmer.

Pernille: Fru Phister.

Pernille: Fru Sinding.

Mefistofeles: Helge Nissen.

Mefistofeles; Chr. Ferslev.

Mefistofeles: Peter Schram.

Peter Schram.

Fritz Hultmann.

Wilhelm Holst.

Herre-Garderober i 1850erne.

MADAM KAREN JANSSEN
Senere Kommandörinde Lütken født Börresen
i Galeotti's Ballet „Bierglönderne's Börn og Speilet.
Solodanserinde ved det kongelige Theater fra 1795 til 1825.

Mad. Mariane Bournonville. f. Jensen*).
Debut: 1784.

Carl Dahlén.
Debut: 1792.

Antoine Bournonville.
Debut: 1792.

Mad. Anna Margrethe Schall. f. Schleyter. Debut: 1792.

Mad. Marie Christine Bjørn, f. Lorentzen. Debut: 1781.

Pierre Joseph Larcher.
Debut: 1814.

Vinzenzo Tomaselli Galeotti.
Balletmester 1775.

August Bournonville.
Debut: 1815.

Lucile Grahn i „Cachucha".

August Bournonville.

Mad. Schall som Nina.

*) Billedet Side 75 af Mad. Bournonville forestiller Bournonvilles anden Hustru, født Haakonsen.

1877 18/11 debuterede **Frk. Franziska Hansen** som Fru Holt i „Samfundets Støtter", afg. Juni 1882.

Først forsøgte Skuespiller Hagens Datter, Bolette Hagen († 1910 som Fru Salomon) og nogle Aar senere Frk. Franziska Hansen deres Lykke i et Par af Fru Sødrings Roller — bl. A. som Geske i „Barselsstuen", men uden Held. Publikum syntes ikke villigt til at erkende noget virkeligt Talent tiltrods for, at begge Damer ikke var uden Lune, og faa Aar efter deres Førsteoptræden forsvandt deres Navne af Plakaten.

1878 25/4 debuterede **Frk. Lydia Sørensen,** senere **Fru Lindemann,** som Laura i „De Nygifte", f. 10/1 1858, afg. Juni 1881, † 13/5 1891.

Lydia Sørensen havde baade Talent og kunstnerisk Alvor og i sin Dannelse og beskedne Fremtræden besad hun tillige en god Støtte, da hun som en tyveaarig ung Pige debuterede som Laura i Bjørnson's „De Nygifte", — men da hun ikke kunde finde sig i den Lediggang, hvortil Theatret syntes at ville henvise hende i den nærmeste Fremtid, tog hun Engagement ved Folketheatret, hvor hun — saavelsom paa Casino — hurtigt kom ind i Repertoiret og vandt fortjent Paaskønnelse. Sygdom tærede paa hendes ikke store fysiske Kraft, og kun 33 Aar gl. døde hun. Hun var gift med cand. phil. Lindemann.

— 19/5 debuterede **Adolf Jensen** som Percy i „Kong Henrik den Fjerde", sidste Optr. 22/12 1879.

Adolf Jensen, der debuterede i Percys vanskelige Rolle i Shakespeares „Kong Henrik den Fjerde", aabenbarede mere end almindelige Evner og slog ogsaa godt til som Bassanio i „Købmanden i Venedig", men da Theatret i Øjeblikket ikke lod til at ville benytte disse Evner i tilstrækkelig Grad, trak han sig tilbage. Han har senere paa forskellige af vore Privatscener været en solid Kraft, navnlig i Fremstillingen af Figurer i den russiske Litteratur. Mærkeligt er det, at denne særprægede Skuespiller aldrig fandt fast Fodfæste. Omsider foretrak han at ofre sig for praktisk Virksomhed borte fra Scenen.

— 2/9 debuterede **Frk. Augusta Lønborg** som en Frue i „Barselstuen", sidste Optr. 24/4 1880.

Frk. Lønborg var kun et Par Aar ved Theatret. Hendes Dannelse og Kultur formaaede ikke at erstatte Manglen paa virkeligt dramatisk Talent. Hun viste sig bl. a. som Hippolyta i „En Skærsommernatsdrøm" og som Alfedronningen i „Alferne", efterat hun først havde spillet Camilla i „Besøget i København" og trak sig kort efter tilbage fra al scenisk Virksomhed.

— 22/8 debuterede **Frk. Julie Lund,** senere **Fru Secher,** som Antonie i „Sparekassen", f. 6/5 1860, afg. Juni 1880, † 2/12 1892.

Julie Lund, senere Fru Secher, en Datter af „Søndags-Postens Redaktør", aabenbarede strax ved sin Debut en sikker dramatisk Begavelse, der kunde have ført hende vidt, saafremt hendes udmærkede ydre og indre Gaver havde faaet den nødvendige Støtte i kunstnerisk Alvor og Arbejde. Men den Uddannelse, Kultur og Beherskelse, hvortil hendes medfødte Talent trængte, blev det desværre kun i ringe Grad tildel. Hun havde straks vundet Publikum for sig, men manglede Taalmodighed til at finde sig i det Kgl. Theaters sendrægtige Forretningsgang og mangelfulde Omhu for fremspirende, unge Evner og søgte efter et Par Saisoner bort fra Kongens Nytorv. Paa vore forskellige Privatscener fik hun efterhaanden et stort Publikum, men den afgørende kunstneriske Sejr, som havde været hendes Evner helt værdig, vandt hun egentlig aldrig. Hendes Mand var afdøde Redaktør Secher ved „Dannebrog".

1878 30/8 debuterede **Frk. Ida Berthelsen,** senere **Fru Christensen,** som Puk i „En Skærsommernatsdrøm", f. 19/11 1860, afg. Juni 1883, † 24/3 1915.

Frk. Berthelsen, en Søster til Danseren Georg Berthelsen, havde gjort sig bemærket allerede som lille Pige ved Balletten, og da hun besluttede sig til at dyrke Thalia istedetfor Terpsikore, vakte hun ogsaa Opmærksomhed. Hendes Puk i „En Skærsommernatsdrøm" var nydelig, skelmsk og kvik, og hvis ikke Ægteskab havde fjernet hende fra Scenen ganske faa Aar efter hendes Debut, havde hun uden Tvivl havt en smuk Fremtid som Skuespillerinde. Hendes Datter, Frk. Ragnhild Christensen, viste bl. a. paa det ny Theater komisk Evne, men trak sig kort efter sin Debut tilbage til Privatlivet.

Autograf af et Brev fra Louise Rasmussen til Direktionen.

1879 21/4 debuterede **Aage Hjalmar Foss** som Mefistofeles i Op. „Faust", f. 3/4 1853, † 2/4 1894.

Aage Foss debuterede som Mefistofeles i „Faust", og omend hans Baryton savnede den fornødne Dybde til dette Parti, hvori Schram saa mange Aar havde glimret, fik han en meget vellvillig Modtagelse baade af Publikum og Presse. Han sang i Tidens Løb med god Virkning ikke faa af Operaens større Partier, som Frederik af Telramund i „Lohengrin" og Ferrando i „Troubadouren", og var tillige til Tider stærkt benyttet i det reciterende Skuespil, hvor hans smukke, kraftige Skikkelse og hans klangfulde Stemme var ham gode Allierede. Han var saaledes en dygtig Christoff i „Jacob von Thybo" en flink Jesper Ridefoged i „Erasmus Montanus" og en helt udmærket Christen Madsen i „Genboerne". Og som Molvik i „Vildanden" havde han skabt en ypperlig Figur, der var ligesaa virkelighedstro som dæmonisk uhyggelig. Aage Foss var en intelligent og kundskabsrig Kunstner, et udmærket fint og nobelt Menne-

Jomfru Augusta Wilhelmine Nielsen.
Debut: 1839.

Jomfru Lucile Alexia Grahn.
Debut: 1834.

Mad. Caroline Wilhelmine Kellermann, f. Fjeldsted. Debut: 1837.

Augusta Nielsen i „la Lithuanienne".

Lucile Grahn i „Giselle".

Caroline Kellermann.

Mad. Andrea Marie Kretzschmer, f. Møller.
Debut: 1830.

Jomfru Lucile Grahn.

Jomfru Louise Rasmussen, ɔ: Grevinde Danner.
Elev: 1828.

1879 ske, hvis tidlige Død vakte oprigtig Sorg blandt hans Kammerater.

— $^{21}/_{4}$ debuterede **Frk. Nanna Rosenstand,** senere **Fru Ekmann,** som Siebel i Op. „Faust", sidste Optr. $^{16}/_{3}$ 1880.

Frk. Rosenstand, senere Fru Ekmann, var paa Scenen en overordentlig indtagende Personlighed, og der er neppe Tvivl om, at hun, hvis hun ikke paa Grund af Ægteskab altfor hurtigt havde trukket sig tilbage fra Scenen, i Tidens Løb vilde være kommen til at indtage en fremskudt Plads i Operaens og Syngestykkernes Repertoire. Hun gjorde megen Lykke ved sin Debut som Siebel i „Faust", og endnu mere, da hun Aaret efter var den, der skabte „Mignon" paa vor Scene. Denne Rolle blev tillige Afslutningen paa hendes kun lidt mere end etaarige, men rosenbestrøede sceniske Løbebane.

1880 $^{18}/_{1}$ debuterede **Oddgeir Stephensen** som Justin i „Mercadet", f. $^{14}/_{4}$ 1860, afg. Juni 1884, † $^{4}/_{4}$ 1913.

Oddgeir Stephensen, der senere blev en kendt Theaterdirektør i Provinsen, debuterede paa Kongens Nytorv i 1880, men afsluttede allerede et Par Aar efter sin Virksomhed, som ikke gav Løfter udover det Almindelige. Han spillede med noget Held Skalholt i „Besøget i København", hvor hans islandske Afstamning kom ham til Hjælp i Dialekten, og han fik en enkelt Gang Lejlighed til at vise sig i Besiddelse af en fyldig Basstemme. Paa Casino erhvervede han sig efter sin Bortgang fra det Kgl. Theater et større Repertoire, indtil han forlagde sin Virkekreds til Provinsen, hvor han i adskillige Aar var en driftig Direktør for omrejsende Selskaber. Den unge Skuespillerinde Fru Gudrun Bruun-Stephensen er hans Datter.

— $^{6}/_{5}$ debuterede **Frk. Ane Grethe Antonsen** som Ulrikka i „Søstrene paa Kinnekullen", f. $^{25}/_{6}$ 1857, sidste Optr. $^{25}/_{5}$ 1910, afg. Juni 1910.

Ane Grethe Antonsen var bondefødt paa Egnen ved Horsens, og med seig Viljekraft og sjelden kunstnerisk Begejstring arbejdede hun sig bort fra den Dialekt, der var hendes værste Hindring, og efterhaanden frem til en anerkendt Stilling ved det Kgl. Theater som en ejendommelig, altid med smaa Midler virkende Skuespillerinde i Karakterfaget og det komiske Rollefag. Hendes Rollevalg til Debuten viste, at hun selv mente sine Evner liggende i en anden Retning, idet hun optraadte som Ulrikka i „Søstrene paa Kinnekullen", og endnu en Del Aar senere fik hun et længe næret Ønske opfyldt, da man — uagtet man forudsaa Nederlaget — gav hende Tilladelse til at forsøge sine Kræfter paa Ragnhilds romantisk-dæmoniske Skikkelse i Hertz's „Svend Dyrings Hus". Men hendes Evner bundede kun dèr, hvor hun kunde bygge paa Virkelighedens solide Grund. Hun havde et originalt og levende Udtryk for den naive Komik, for Forfjamskelsens Ængstelse og Uro. Og derfor blev Tjenestepigen Ane i „Geografi og Kærlighed" en saa ypperlig og helstøbt Præstation. Men ogsaa som Karakterskuespillerinde i det alvorlige Skuespil har hun givet udmærkede Prøver paa sin Begavelse. Alligevel udnyttede Theatret langtfra hendes Evner, og hun nedsank ofte i Modløshed og Mistvivl om sig selv paa Grund af den sløvende Uvirksomhed, hvortil hun i lange Perioder navnlig i de senere Aar var henvist. Efter hendes altfor tidlige Bortgang fra Scenen har man ofte savnet hendes oprindelige og karakteristiske Talent — ikke mindst i Fremstillingen af Gina Ekdal i „Vildanden".

— $^{24}/_{5}$ debuterede **Frk. Emanuela Schrøder** som Zerline i Op. „Don Juan", f. $^{29}/_{1}$ 1858.

Frk. Schrøder var en overordentlig tækkelig Sangerinde, hvis kvindelige Væsen og beskedne Fremtræden vandt hende Publikums Yndest allerede den første Aften, hun optraadte som Zerlina i „Don Juan". Hendes nydelige Præstation som Mignon slog hendes Stilling fast, og hun benyttedes i de kommende Aar ret hyppigt baade i Operaen og Syngestykket, hvor hendes tiltalende Personlighed og kønne Stemme gjorde sig godt gældende, ikke mindst i endel Heiberg'ske Vaudevilleroller.

Blandt hendes bedste Præstationer kan Zerlina i „Fra Diavolo", Cherubino i „Figaro" og Siebel i „Faust" fremhæves.

— $^{12}/_{10}$ debuterede **Sextus Miskow** som Jacob i „Joseph og hans Brødre".

Sextus Miskow havde en Debut i Operaen som Jacob i „Joseph og hans Brødre", og dermed var hans sceniske Virksomhed væsentlig afsluttet. Som Komponist har han senere vundet sig et ret anerkendt Navn.

1881 $^{17}/_{3}$ debuterede **Frk. Clara Skytt,** senere **Fru Kaufmann,** som Simone i „Jean fra Nivelle", f. $^{15}/_{6}$ 1860, afg. Juni 1885, † $^{11}/_{1}$ 1901.

Clara Skytt havde en ypperlig og karakterfuld Altstemme og besad tillige saa megen dramatisk Evne, at hun ofte gjorde udmærket Virkning i Operaen, hvor hendes kønne, velvoxne Skikkelse desuden kom hende godt til Hjælp. Hun havde en vellykket Debut, der vakte Opmærksomhed. Hun forblev dog kun ved Theatret i fire Aar, i hvilke hun bl. a. med Talent sang Azucena i „Troubadouren" og Dronningen i „Hans Heiling". Hun knyttedes senere paany til vor Scene, men atter kun for kortere Tid,

1881 og i denne Periode optraadte hun med Held i Wagners „Valkyrien" og som Klytemnestra i „Iphigenia i Aulis". I 1892 forlod hun Theatret og viste sig senere i forskellige Sangtempler paa Kunstens Overdrev, hvilket vakte en vis Forbauselse, naar man erindrede de betydelige Løfter, hun havde givet som Operasangerinde.

— $^{2}/_{9}$ debuterede **Emil Christian Zangenberg** som Richard i „En Valkyrie", f. $^{27}/_{9}$ 1853, kgl. Skuesp. $^{29}/_{4}$ 1890, afg. Juni 1913, † $^{20}/_{4}$ 1914.

Christian Zangenberg havde som Provinsskuespiller, efterat han havde forladt sin Profession som Guldsmed, allerede gjort megen Lykke, da han i 1876 modtog Engagement ved Casino, hvor han, under Theodor Andersens dygtige Ledelse, hurtigt kom i første Række. Han havde sjældent gode ydre Betingelser, en rank og velvoxen Skikkelse, smukke Ansigtstræk og en behagelig, sympatetisk Sangstemme. Og han havde i Vuggegave faaet et scenisk Talent, Lethed i at bevæge sig og en Ungdomsfriskhed, der virkede saa umiddelbart vindende, at han øjeblikkeligt erobrede Publikums Hjerter, naar han viste sig. Han havde kun været faa Aar ved Casino, da det kgl. Theater tilbød ham Engagement, og Lykken var ham ogsaa her gunstig. Han kom snart ind i et stort og afvexlende Repertoire, i hvilket de glade Elskere og unge Galninge foreløbig var i Overtal, men hans Perfiktibilitet gjorde ham efterhaanden anvendelig i snart sagt alle mulige Rollefag, naar lige Gammelmandsroller undtages. Kunstnerisk naaede han i sine yngre Aar utvivlsomt højest, da han spillede Oluf i „Dronning Margrethe", en Præstation, der gav betydelige Løfter, og som i senere Sæsoner efterfulgtes af andre smukke Ydelser i de Oehlenschläger'ske Skuespil, som Axel i „Axel og Valborg", Hagbarth og Harald Haarderaade i „Væringerne". Højt stod ogsaa hans Fremstilling af den unge Munk Kaj i „Broder Rus". Ikke sjeldent vandt han tillige fortjent Anerkendelse i udprægede Karakterroller. Paa sine ældre Dage afbrød han sin lange Theaterbane for at overtage Posten som Filmscensor. Ikke længe efter afgik han ved en uventet Død. Han var som Menneske en god Kammerat og ligesaa afholdt paa Theatret, som han var skattet og agtet af sit store Publikum. — Skuespillerinden Astrid Zangenberg er hans Datter.

— $^{8}/_{9}$ debuterede **Oda Laurence Helmine Larssen,** senere **Fru Petersen,** senere **Fru Nielsen,** som Anna i „Syvsoverdag", f. $^{7}/_{8}$ 1852, afg. Juni 1883, genansat Juli 1886, kgl. Skuesp. $^{1}/_{4}$ 1891, afg. 1902.

Oda Larssen, senere Fru Oda Petersen og Fru Martinius Nielsen, var atten Aar, da hun — i 1870 — debuterede paa Casino og vakte Opmærksomhed ikke blot ved det betydelige Talent, hun lagde for Dagen, men tillige ved sit tiltalende og karakteristiske Ydre, sine store, talende Øjne og sin nydelige Sangstemme. Den lykkeligt begyndte Theatercarrière blev altfor hurtigt afbrudt ved et Giftermaal, der nødvendiggjorde et flereaarigt Ophold i Udlandet. I Aaret 1881 vendte hun tilbage og lod sig da engagere ved Casino paany, hvor hun som „Dora" og „Froufrou" gjorde betydelig og fortjent Lykke, selv om man maatte forsone sig med den fremmedartede Diktion, hun under sit Pariserophold i sin blinde Beundring for Sarah Bernhard havde lagt sig til. I 1881 — altsaa umiddelbart efter sin anden Casino-Debut — knyttedes hun til Scenen paa Kongens Nytorv, hvor hun navnlig i det franske Konversationsstykke gjorde udmærket Fyldest, ligesom hun med sin smukke Sangstemme og kvikke Personlighed blev en skattet Kraft i Vaudevillen. Men hendes Virksomhed tilfredsstillede ikke hendes kunstneriske Ærgerrighed, og allerede to Aar efter genfinder vi hende paa Casino og i den paafølgende Sæson ved Dagmartheatret, hvorefter hun i 1886 atter knyttes til det Kgl. Theater. Uagtet hun i stedse stigende Grad erhvervede sig Publikums Yndest, følte hun sig ikke tilfreds, hvad da ogsaa gav sig Udtryk, da hun altfor tidligt paany søgte bort fra Kongens Nytorv. —

Oda Nielsens dramatiske Talent er af sjeldent Omfang. Hun har præsteret ypperlig Kunst baade i Skuespillet, Lystspillet og Vaudevillen, saavelsom i den højstemte Tragedie og den kaade Operette. Og endda har hun som Visesangerske dannet sig et Speciale, der har forskaffet hende almindelig Folkeyndest, og hvori hun har vist sig uovertræffelig.

1882 $^{18}/_{4}$ debuterede **Christian Haunstrup** som Arnold i „Vilhelm Tell", afg. Juni 1884, † $^{29}/_{5}$ 1911.

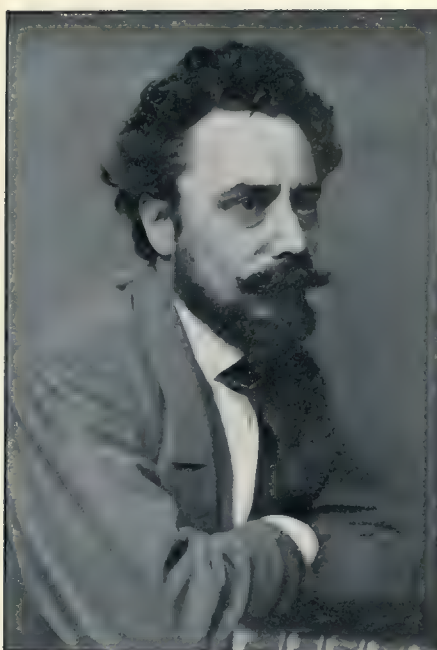
Christian Haunstrup havde en skolet Tenorstemme og var en gennemkultiveret Mand, men dels var hans Stemme uden større Charme og dels hans dramatiske Fremstillingsevner ikke betydelige nok til at sikre ham en varig Plads i Repertoiret, og efter et Par Sæsoners Forløb tog han sin Afsked. Han blev Lærer ved Officersskolen og døde som Professor.

— $^{27}/_{4}$ debuterede **Olga Meyer** som Laura i „De Nygifte", sidste Optr. $^{22}/_{2}$ 1884, senere ved Folketheatret.

Frk. Olga Meyer, Datter af Skuespillerinden Fru Benedictsen-Meyer, debuterede i den i Datiden af unge Aspirantinder højt attraaede Rolle som Laura i „De Nygifte" og havde den samme Skæbne som de øvrige. Man fandt

H. C. J. Fredstrup.
Debut: 1812.

Axel Fredstrup.
Debut: 1855.

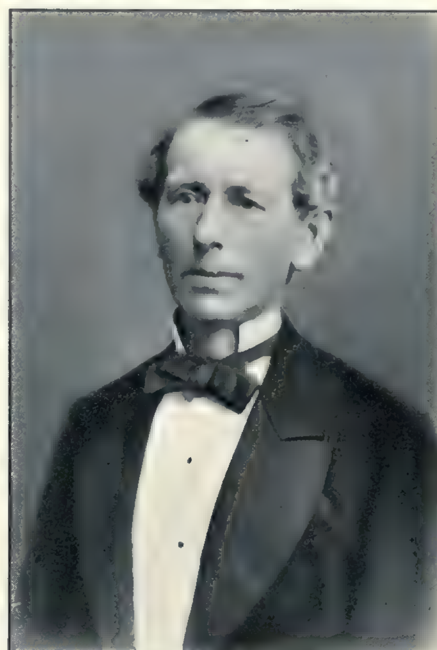
Petrine Fredstrup.
Debut: 1839.

Andreas Füssel.
Debut: 1832.

Laura Stillmann som Fenella i „Den Stumme i Portici“.

Johan Ferdinand Hoppe.
Debut: 1834.

Mad. Laura Stillmann, f. Stramboe.
Debut: 1847.

Edv. Stramboe.

Edvard Stramboe.
Debut: 1845.

1882 Debutantinden tækkelig og hendes Spil anerkendelsesværdigt, uden at man dog mente, at det røbede særlige Evner. Efter et Par Sæsoners Forløb tog hun Engagement ved Privattheatrene, hvor hun spillede et stort Repertoire i Aarenes Løb, indtil hun som Fru Direktør Schmiegelow trak sig tilbage til Privatlivet.

— 9/11 debuterede **Sophie (Sofiy) Kirstine Elisabeth Rosenberg,** senere **Fru Mantzius,** senere **Fru Baronesse Walleen,** f. 15/5 1861, afg. Juni 1885, paany ansat Juli 1894, afg. Juni 1911.

Sophie Rosenberg syntes af sit Ydre — lille af Væxt og med et Ansigt, der beherskedes af et Par mørke, livlige Øjne — nærmest henvist til Ingenue- eller Soubrettefaget, hvilket bekræftedes ved Valget af de første Roller, hun spillede — Antoinette i „Gnisten" og Dorine i „Tartuffe", hvori hun uden at vække særlig Opmærksomhed dog røbede Talent. Da hun imidlertid paa det Kgl. Theater syntes at have Vanskelighed ved at finde sit egentlige Felt, gik hun i 1885 til Dagmartheatret, efterat hun det foregaaende Aar var bleven knyttet i Ægteskab til Skuespiller Karl Mantzius.

Paa Dagmartheatret røbede hun for første Gang, at hun besad et originalt, højst ejendommeligt Talent ved sin Udførelse af Rollen som Syjomfruen i Fru Gads „Et Sølvbryllup", og i 1894 vendte hun atter tilbage til det Kgl. Theater, hvor hun, uden i ydre Forstand at trænge igennem i den Grad, at hun blev blandt Theatrets „Støtter", overraskede med den samme originale Karakteriseringsevne, som hun havde vist i den ovennævnte og lignende Roller paa Dagmartheatret. Hendes Talent var af saa specifik Art, at det ikke var let at skaffe hende et stort Repertoire, hvis Omfang kunde tilfredsstille hendes kunstneriske Ærgerrighed og hendes i og for sig berettigede Fordringer, og hun tog da sin Afsked i en forholdsvis ung Alder. Blandt hendes Fremstillinger vil hendes fuldendt ypperlige Udførelse af den ene af de to Tanter i Gustav Wied's „Skærmydsler" og af Fru Jensen i „Den gamle Præst" altid medregnes i det snevreste Udvalg af Nationalscenens naturtro Skikkelser fra de senere Aar.

— 12/12 debuterede Stationsforstander **P. V. Knutzon** som Amtmanden i „De Nygifte".

Episoden „Knutzon" under det Fallesen'ske Regime var ikke uden en spøgefuld og ejendommelig Komik, der kulminerede, da Hr. Knutzon udgav en Piece, som i satirisk Form skildrede de mærkelige Oplevelser, han havde haft under sin kortvarige Tilværelse mellem det Kgl. Theaters Kulisser. Og navnlig skaanede han ikke den kammerherrelige Chef, der i Piecen fik en højst respektstridig Omtale. Episoden Knutzon var et af de Fejltrin, en Theaterdirektion i svage Øjeblikke kan begaa. Hr. Knutzon var jydsk Stationsforstander med en udpræget norsk Dialekt og stærk Theaterinteresse, men hans Fremtræden og hele Personlighed virkede lidt aparte, og hans Talent var ikke af den Natur, at det kunde bøde paa de iøjnefaldende Mangler. Det var derfor rimeligt, at det blev ved den ene Rolle, hvori Debutanten fik Lov til at vise sig — Amtmanden i „De Nygifte", hvorefter Hr. Knutzon rejste tilbage til den jyske Landstation, hvor han hørte hjemme.

1883 1/9 debuterede **Karl Mantzius** som Jeronimus i „Erasmus Montanus", f. 20/2 1860, afg. Juni 1890, Dr. phil. 1901; Direktør 1909—13, afg. som Skuespiller Septbr. 1912.

Karl Mantzius, en Søn af den udmærkede Skuespiller Kristian Mantzius, vakte strax Opmærksomhed udover det almindelige, da han ved sin Debut med fortrinlig Karakteristik, ypperlig Diktion og en gennemført Naturlighed i Repliken spillede Jeronimus i „Erasmus Montanus". Vel var hans Lune foreløbig af en noget tør Art, men enhver Kyndig maatte efter denne ene Præstation erkende, at den unge Skuespiller berettigede Publikum til at stille betydelige Forventninger til hans Fremtid. Og Forventningerne blev ikke gjort til Skamme. Karl Mantzius fik i de følgende Sæsoner et stort Repertoire og viste sig i Besiddelse af en forbausende Perfektibilitet. Man vil fra denne hans første Periode særligt erindre hans udmærkede Dr. Relling i „Vildanden" og Magister Rosiflengius i „Det lykkelige Skibbrud", hans ikke mindre ypperlige Orgon i „Tartuffe" og hans forskellige Jeronimus'er i Holberg, i hvilke han viste Fremgang i Lunets stadigt voxende Fylde.

For en enkelt Sæson — 1889—90 — exilerede han til Dagmartheatret, hvorefter han vendte tilbage til den Scene, hvor hans fremragende Evner hørte hjemme, og hvor han i Aarenes Løb udviklede sig til en Skuespiller af betydelig Rang, en udmærket Fremstiller af de forskelligste Karakterroller. Hans Autoritet var i stadig og stærk Stigning, og da han efter aarelange og indtrængende Studier havde erhvervet sig Doktorgraden ved Kjøbenhavns Universitet, var hans sociale og kunstneriske Prestige saa stor i Publikums Bevidsthed, at det ansaas for en selvfølgelig Sag, at han fik Udnævnelse som Theatrets Direktør, en Stilling, der hidtil ikke havde været betroet nogen Skuespiller. I denne Stilling udviklede han en fænomenal Arbejdskraft baade administrativt og kunstnerisk, og ikke faa af hans fornemste Ydelser som Skuespiller skriver sig netop fra denne Periode, der desværre fik en brat Afbrydelse, idet Dr. Mantzius efter fortsatte stærke

1883 Angreb, paa hvilke det ikke her er Pladsen at komme ind, resolut trak sig tilbage som Theatrets Direktør og — hvad der var mere beklageligt — fra den Skuespillervirksomhed, hvor han med Rette ansaas for at være blandt de Største.

— 14/9 debuterede **Emma Alice Lange,** senere **Fru Nielsen,** senere **Fru Kaptajn Thomsen,** som Johanne i „Eventyr paa Fodrejsen, f. 31/11 1863, † 5/1 1910.

Samtidig med Dr. Mantzius' Debut faldt Emma Langes. Den fandt Sted i Johannes muntre Rolle i Hostrups „Eventyr paa Fodrejsen" og dannede Indledningen til en Carrière, der blev af ikke ringe Betydning, selv om den maaske afsluttedes netop paa et Tidspunkt, da den aabnede Udsigt til ny og rigere Udvikling. Emma Lange, som senere blev Emma Nielsen i Ægteskab med Skuespiller Poul Nielsen og i et senere Ægteskab kom til at bære Navnet Thomsen, var en ualmindelig smuk ung Pige med et utvivlsomt Talent, som, maaske netop begrundet i disse personlige ydre Fortrin, blev udnyttet af Theatret paa en højst ensidig og lidet udviklende Maade, idet man hovedsagelig anvendte hendes Evner i et Repertoire, der kun sjældent bød hende Opgaver af virkelig kunstnerisk Værdi. Evig og altid maatte hun fremstille Lystspillets og Vaudevillernes unge Elskerinder — Viva i „Recensenten", Sophie i „Nej", Margrethe i „Abekatten" osv. — og efterhaanden bredte den Anskuelse sig i Publikum, at hendes Evner begrænsedes til dette ret snevre Omraade, indtil hun med Held tilkæmpede sig et Domæne, hvor ingen lod til at kunde gøre hende Rangen stridig — de fejende Verdensdamers og lystige Koketters Rollefag.

Skæbnen vilde dog, at hun endelig kom til at vise sig i et Par Roller, hvori hun røbede Evner af endnu større Rækkevidde og gav Haab om at kunne blive en Karakterskuespillerinde af Betydning, da en snigende Sygdom, der i nogle Aar havde undergravet hendes Kræfter, desværre endte med Døden.

— 2/10 debuterede **Frk. Marguerite Benelli** som Tangkær i „Yrsa", afg. Sept. 1885.

Frk. Benelli havde et godt Theateryder, men hendes Evner aabnede hende ikke Udsigt til nogen Stilling af Betydning, og et Aars Tid efter sin Debut forlod hun det Kgl. Theater.

— 14/10 debuterede **Poul Nielsen** som Jeppesen i „I sidste Øjeblik", f. 11/12 1862.

Poul Nielsen, der nu allerede i en Aarrække har været det Kgl. Theaters Instruktør, debuterede som ung Student paa det Kgl. Theater, hvor han hurtigt vandt Sympati ved sin indtagende sceniske Personlighed og sin naturlige og intelligente Replikbehandling, og hvor man ikke uden Grund i den unge Mand haabede at have fundet den Holberg'ske Henrik, der engang i Tiden kunde tage Arven op efter Olaf Poulsen. Dette Haab skulde imidlertid ikke gaa i Opfyldelse. Poul Nielsens Evner viste sig snart paa andre Omraader end netop den brede og lossluppne Komiks. Han spillede en Mængde Roller, der gav ham Lejlighed til at vise Talent for fin og naturlig Karakterisering, men som sjeldnere tilsigtede udelukkende komisk Virkning.

En ejendommelig Skikkelse, som stillede Poul Nielsens Evner som Skuespiller i det smukkeste Lys, tegnede han i „Kong Lear", hvor han som Narren vakte større Opmærksomhed end nogensinde før og aabnede nye og mere vidtrækkende Perspektiver for sin Kunst, end Repertoiret før havde givet ham Lejlighed til.

1884 11/5 optraadte **Jacques Wiehe** første Gang som Bernardo i „Hamlet", f. 23/6 1860, afg. Juni 1885, † 21/5 1910.

Jacques Wiehe tog Aaret efter sin Debut, i en ganske underordnet Rolle paa det Kgl. Theater, Engagement ved Folketheatret, hvor han debuterede som Svend Gønge og derefter forsøgte sig som Elsker baade i alvorlige Skuespil og i Lystspillet, indtil han omsider fandt det rette Udtryk for sine Evner i et Rollefag, hvori han ofte præsterede baade betydelig og original Skuespilkunst, nemlig som en ypperlig Farcør, der ved sit udmærkede Humør, sit smittende Lune og sin naturlige Elskværdighed vandt sig et stort Publikum, senest ved Casino.

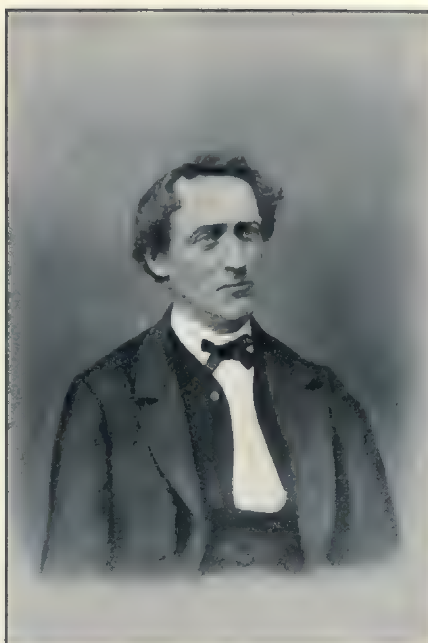
— 2/9 debuterede **Algot Lange** som Don Juan i Op. „Don Juan", f. 17/4 1850, † Marts 1904 i Paris.

Aaret før Algot Lange havde sin egentlige Debut paa Kongens Nytorv, havde han givet Gæsteroller her, bl. a. som Escamillo i „Carmen" og Mephistofeles i „Faust".

Han var Student fra Upsala, hvor jo ogsaa Musiken er et Lærefag, men han afbrød allerede to og tyve Aar gammel sine Studier og var fra 1872 i fem Aar knyttet til Helsingfors svenske Theater. Efter et Studieophold i Paris modtog han et sexaarigt Engagement ved Stockholms kongelige Opera, og her var det, at han i 1884 — som Følge af en Operakonflikt — fik Opfordring fra Kjøbenhavns Kgl. Theater om at modtage Engagement. Han greb til, og hans Debut som „Don Juan" slog stærkt an. Han medbragte til denne Rolle sin elegante Kavalerskikkelse, og hans Sangkunst var saa betydelig og hans dramatiske Aktion saa intelligent og gennemkultiveret, at han ansaas for at være en god Gevinst for vor Opera, ikke mindst efter at han som Grev Almaviva i „Figaro" og som Daland i „Den fly-

Hoppensach som Trolden i „Et Folkesagn".

Frederik Ferdinand Hoppensach.
Debut: 1836.

Hoppensach som Gadesanger i „Napoli".

Scharff som Helge i Balletten „Valkyrien".

Harald Anton Scharff.
Debut: 1856.

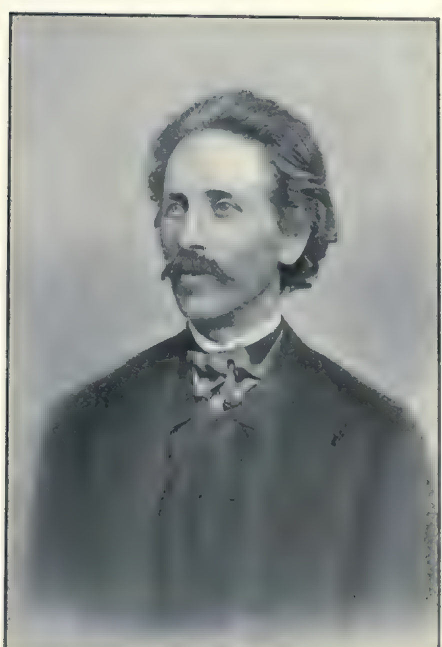
Scharff i „Fjernt fra Danmark".

Fru Emilie Henriette Poulsen, f. Bryde.
Kgl. Skuespiller Olaf Poulsens Hustru.

Frk. Juliette Thorberg.
Debut: 1861.

Georg Nicolai Brodersen.
Debut: 1842.

1884 vende Hollænder" havde vist sine Evners Omfang. Han fremstillede senere Mephisto i Operaerne „Faust" og „Mephistofeles", Don Bazilio i „Barberen" og var den, der i 1887 kreerede den bedste Toreador, vi endnu har set i „Carmen". Ogsaa som Bertram i „Robert" og som Coppelius, Dapertutto og Trabucchio i „Hoffmanns Eventyr" — Figurer han fremstillede med frodig Fantasi — vandt han og fastholdt gennem en Aarrække et stort Publikum, indtil Sygdom og Hypokondri til Slutning afbrød hans smukke Carrière.

— $^{22}/_{10}$ debuterede **Alexander Hans Henrik Brandt** som Jacob i „Joseph og hans Brødre", f. $^{17}/_{3}$ 1853, ansat Juli 1885, afg. 1900, † Marts 1910 i Faaborg.

Alexander Brandts Stemme havde en betydelig Charme, men den slog ikke til i Retning af Styrke, ligesom hans Fremstillingsevne var temmelig ringe. Men han gjorde dog Theatret baade god og paalidelig Tjeneste i adskillige Operapartier, f. Eks. som Masetto i „Don Juan", Greven af Luna i „Troubadouren" og Rudolph i „Vilhelm Tell".

— debuterede **Johannes Ring** som Hans Lauritsen i „Ambrosius", f. $^{8}/_{1}$ 1863, første Optr. $^{11}/_{5}$ 1884, ans. Juli 1885, afg. Juni 1888.

Johannes Ring var 4 Aar ved det kgl. Theater, hvor hans betydeligste Rolle var Albert Ebbesen i „Elverhøj", før han gjorde Overgangen til Folketheatret i 1888, og dér er han efter den Tid forbleven og har erhvervet sig et smukt Navn som en talentfuld og kultiveret Skuespiller, der har gjort sit Theater stor Nytte. Kunstnerisk set naaede han højst som komisk Karakterskuespiller. Gennem adskillige Aar er han Skuespillerforeningens ansete Formand. Hans Hustru er Skuespillerinden Maria Ring, som i sit tidligere Ægteskab med Skuespiller Frederik Müller blev Moder til Fru Betty Nansen.

1885 $^{19}/_{3}$ debuterede **L. C. Tørsleff** som Max i „Jægerbruden", sidste Optr. $^{15}/_{4}$ 1886, afg. Juni 1886.

Tørsleff var kun en eneste Sæson knyttet til vort Theater. Hans Tenorstemme var uden særlig Charme, og hans dramatiske Evner saa ringe, at de udelukkede Haabet om nogen større Fremtid. Han skabte sig senere et ret anset Navn i Tyskland som Sanglærer.

— $^{4}/_{9}$ debuterede **Frk. Anna Kirstine Lindemann,** senere **Fru Bloch,** som Titania i „En Skærsommernatsdrøm", f. $^{3}/_{2}$ 1868.

Da Anna Lindemann, senere Fru Professor William Bloch, debuterede som Titania i „En Skærsommernatsdrøm", vilde neppe engang Kendere af Skuespilkunsten have kunnet forudsige hendes sceniske Fremtidsmuligheder. Rollen laa langt fra det Omraade, paa hvilket hun senere erobrede sig et kunstnerisk Domæne, der vel er begrænset, men til Gengæld hendes eget. Endnu samme Aar fik hun Lejlighed til at udføre en Ingenuerolle, Helga i „Geografi og Kærlighed", hvori hendes Ejendommelighed gjorde sig gældende, og inden et Par Aar var forløbne, havde hun skaffet sig baade Position ved Theatret og Navn i Publikum.

Anna Bloch har som Kunstnerinde den Lykke at være original, hendes unge Piger har deres eget Udtryk for Naivitet, Nyfigenhed og Skælmeri, og hun har forstaaet at variere Typen, saa at hun kun sjældent synes at gentage sig selv. Hendes Replik er meget naturlig, hendes Opfattelse af Figuren intelligent og skarp, og hun har mange Gange naaet det helt Udmærkede, naar Figurens ydre og indre Krav faldt sammen med hendes Naturel. Fru Blochs Trine Rar i „Aprilsnarrene", hendes unge Pige i „Opstandelse" og Hedvig i „Vildanden" betegner tre betydningsfulde Trin i hendes kunstneriske Udvikling. For den klassiske Komedie har hun haft og har stor Betydning. Johanne i „Eventyr paa Fodrejsen", Antonie i „Sparekassen", Rikke i „Genboerne" og Rose i „Recensenten og Dyret" er baade tidshistoriske og levende Skikkelser, og det er med Smerte og Savn, at den kyndige Tilskuer efterhaanden ser disse særprægede Fremstillinger glide over paa andre Hænder. I Forhold til Fru Blochs Evner har Theatret gjort altfor ringe Brug af hende, og man maa beundre hende, fordi hun, tiltrods for Uvirksomhed i ofte lange Perioder, har vedligeholdt sin kunstneriske Begejstring usvækket.

— $^{7}/_{5}$ debuterede **Elisabeth Caroline Cathrine Dons** som Azucena i „Troubadouren", f. $^{19}/_{4}$ 1864, kgl. Skuesp. $^{19}/_{4}$ 1888, afg. Juni 1906.

Frk. Dons var bleven undervist af Fru Gerlach, da hun i 1885 debuterede som Azucena i „Troubadouren", altsaa et absolut Altparti. Under Vejledning af Madame Padilla fik hun Stemmen omlagt til Sopran, og efter at Metamorfosen var gjort, overtog hun i de paafølgende Aar en Række Primadonnapartier i vor Opera, som i hende fik en værdifuld Kraft. Hun var for saa vidt en rara avis, som hendes dramatiske Talent paa ingen Maade var ringere end hendes fine, musikalske Instinkt. Der var i hendes sceniske Fremstillinger en inderlig Hengivelse, en Nerve og dramatisk Kraft, der er ligesaa beundringsværdig som sjælden og som nødvendigvis maatte sikre hende en fremtrædende Plads. Blandt de Partier, hvori hun i Tidens Løb gjorde sig særligt gældende, kan nævnes Dronningen i „Hans Heiling", Carmen, Violetta i „Traviata", Rosina i

1885 „Barberen", Margrethe i „Faust", Grevinden i „Figaro", Catherine i „Trold kan tæmmes" og Orpheus i Glucks Opera.

— $^{29}/_{12}$ debuterede **Regina Marie Nielsen** som Siebel i Op. „Faust", ans. Juli 1887, afg. 1904.

Regina Nielsen gjorde Lykke ved sin Debut som Siebel i „Faust" ikke mindre paa Grund af en indtagende, nydelig Personlighed end paa Grund af Stemmens indsmigrende og smukke Klang. Og den Sympati, hun straks havde vundet, befæstedes yderligere ved hendes Udførelse af den unge Hyrde i „Tannhäuser" og Birgitte i „Sorte Domino". Hendes Stemmes usædvanlige Charme understøttedes desværre ikke af tilsvarende dramatisk Evne. Hendes Spil savnede i altfor høj Grad Hengivelse og Varme til at kunne fængsle Interessen. Men hun erhvervede sig alligevel et ret omfangsrigt Repertoire, af hvilket vi blot vil fremhæve hendes Elvira i „Don Juan", hendes Cherubino i „Figaros Bryllup" og Iphigenia i „Iphigenia i Aulis".

— $^{29}/_{12}$ debuterede **Harriet Rothe** som Margarethe i Op. „Faust", f. $^{30}/_{4}$ 1862.

Frk. Rothe havde i de c. 10 Aar, hun var knyttet til det kgl. Theaters Opera, en ret ejendommelig Stilling, idet Publikum Gang paa Gang tilkendegav hende sin mest uskrømtede Sympati i den Kamp, hun øjensynlig maatte føre mod en modstræbende Direktion, der med Vilje undlod at benytte hendes fortræffelige Stemme, som understøttedes af en nydelig Personlighed og et højst vindende Væsen og straks havde skabt hende en smuk Stilling i Publikums Bevidsthed.

Hun sang med Held Zerlina i „Don Juan", Aase i „Drot og Marsk", Julie i „Romeo og Julie", Liden Kirsten, Carmen og Dronning Margrethe i „Oluf", som man ser et ret betydeligt Repertoire, indtil hun i 1894 forlod Theatret for at indgaa Ægteskab og bosætte sig i Amerika.

1886 $^{28}/_{9}$ debuterede **Martinius Nielsen** som Gerard i „Den Fremmede", f. $^{23}/_{1}$ 1859, ans. Juli 1886, sidste Optr. $^{22}/_{10}$ 1889.

Martinius Nielsen var — sammen med sin Hustru Oda Nielsen — tre Sæsoner ved det kgl. Theater uden at kunne vinde fast Fodfæste. Han tog fra Novbr. 1889 Engagement ved Dagmartheatret, hvor han baade som Skuespiller og senere (fra 1897) som Direktør erhvervede sig stor Popularitet. Ved Dagmartheatrets Jubilæum i 1908 fik han Titel af Professor; Direktørposten forlod han i 1909 og er nu Instruktør ved „Nordisk Film".

1887 $^{14}/_{2}$ debuterede **Albert Petersen** som Caspar i „Jægerbruden".

Albert Petersens selvstændige Virksomhed ved Operaen indskrænkede sig væsenligst til hans Optræden som Caspar i „Jægerbruden", hvorefter han traadte tilbage i Koristernes mere beskedne Rækker, hvor han endnu gør sig gældende ved sit gode Theaterydre og sin paalidelige Bas-Baryton.

— $^{4}/_{9}$ debuterede **Fanny Gætje** som Ortrud i „Lohengrin".

Frk. Fanny Gætjes Virksomhed ved Operaen var af meget kort Varighed og satte sig intet Spor. Som Lærerinde i Sangkunsten erhvervede hun sig derimod et godt Navn.

— $^{7}/_{9}$ debuterede **Fru Hedevig Quiding,** f. Springborg, som Philine i „Mignon".

Da Augusta Lütken paa Grund af Sygdom havde maattet trække sig tilbage fra Scenen, lod man i Begyndelsen af Sæsonen 1887—1888 Fru Quiding, født Springborg, forsøge sig i en af hendes Glansroller, formodentlig i Forventning om at finde en Slags Erstatning for den forgudede Primadonna. Den dristige Forventning var langt fra at opfyldes. Fru Quidings Stemme var godt skolet, høj, lys og klar, men stod i Skønhed og Fylde tilbage for Fru Lütkens. Og hendes udpræget kjøbenhavnske Udtale skæmmede Præstationen. Hendes Løbebane ved Theatret blev kort og betydningsløs. I „Folkets Avis" svinger hun nu Kritikkens Ferle med Sagkundskab.

— $^{1}/_{10}$ debuterede **Arvid Ødmann** som Faust i „Mefistofeles", f. $^{18}/_{10}$ 1850, sidste Optr. $^{31}/_{5}$ 1889.

Den svenske Tenorist Ødmann, der i et Par Sæsoner var knyttet til vor Opera, havde navnlig erobret sig et trofast og begejstret Damepublikum, som bar over med hans noget stereotype Aktion for helt at lade sig henrive af hans Stemmes charmerende Klang. Han optraadte med Held i saa fremragende Partier som Faust i „Mefistofeles", Don José i „Carmen" og Romeo i „Romeo og Julie".

— $^{2}/_{10}$ debuterede **Frederik Albert Helsengreen** som Anden Herre i „Hannibals Ungdomsbedrifter", f. $^{5}/_{2}$ 1856, afg. Juni 1889.

Albert Helsengreen viste baade Talent og teknisk Dygtighed i de Roller, der betroedes ham under hans toaarige Virksomhed paa det kgl. Theater, hvortil han engageredes i 1887 fra Casino, hvor hans Navn — ikke mindst fra hans Faders Virksomhed gennem mange Aar — havde en god Klang. Han havde sin Stemme imod sig, og uagtet han gjorde ret god Fyldest f. Eks. som Baron Ebersdorff i „En Spurv i Tranedans" og en enkelt Jeronimusrolle, indsaa han snart, at Kampen var haabløs.

Alb. Helsengreen har i Provinsen skabt sig et Navn som en dygtig Theaterdirektør med kunstneriske Aspirationer. Han er i denne Virksomhed blevet en rig Mand.

Frk. Johanne Petersen.
Debut: 1861.

Ludvig Harald Gade.
Debut: 1836.

Elise Sophie Gade, f. Garlieb.
Elev: 1850.

Gade i „Pontemolle".

Gade som Kong Svend i Balletten „Valdemar".

Gade som Bjørn i Balletten „Valkyrien".

Emil Hansen.

Fru Jeannette Hansen, f. Tardini.
Elev: 1860.

Hans Emil Hansen,
Balletmester. Debut: 1861.

Fru Jeannette Hansen.

1888 10/8 debuterede **Frk. Anna Petersen** som Sigrid Wang i „Under Snefog", f. 19/7 1869, afg. 1913.

Anna Petersen, Datter af Skuespiller Sophus Petersen, havde en smuk Debut i Hostrups „Under Snefog". Der var over hendes velvoksne Skikkelse med de kønne, regelmæssige Ansigtstræk en tækkelig Kvindelighed, der indtog Publikum. Men i Tidens Løb gled hun mere og mere ud af Repertoiret og fik kun sjeldent Lejlighed til at udvikle sine ikke betydelige Evner. Hun vil maaske erindres som Agnete i Heibergs uopslidelige „Elverhøj", som den unge Kone i „Barselstuen" og som Bolette i „Fruen fra Havet".

— 8/9 debuterede **Viggo Olaf Eugen Lindstrøm** som Lyng i „Tordenvejr", f. 12/1 1859, afg. 1890, genengageret 1912, afg. 1913.

1888 Viggo Lindstrøm spillede i Aarene 1888—90 et ikke ringe Repertoire: Per i „Jacob von Thyboe", Tennemann i „Aprilsnarrene", Præsten i „Intrigerne" osv., og han besad et sikkert og frodigt Talent, men — vant som han var til en Plads i første Række ved Dagmartheatret, hvorfra man endnu vil mindes hans friske og sympatetiske Spil som „Landsoldaten", kunde Stillingen ved det kgl. Theater ikke i Længden tilfredsstille ham, og han søgte da tilbage til sin gamle Scene, hvor han i 1896—97 var Intendant.

I 1908 aabnede Lindstrøm „Det ny Theater", som var rejst paa hans Initiativ. Efterat have forladt Direktørposten blev han i 1912—13 atter knyttet til det kgl. Theater, men skønt han ikke uden Held spillede en Del Rol-

1888 ler i Sæsonens Løb, lykkedes det ham ikke at blive fast ansat.

— 1/9 debuterede **Hans Peter Haagen Gradman** som Leonard i „Maskeraden", afg. 1894.

Peter Gradman var ikke uden dramatisk Evne og spillede f. Eks. med Held den unge Hr. v. Skildpadde i Esmanns „Den kære Familie", men forlod efter faa Aars Forløb det kgl. Theater for helt at hellige sig Musikken, hvor han baade praktisk og teoretisk har vundet sig et anset Navn.

1889 12/1 debuterede **Johan Nordal Brun** som Manrico i „Troubadouren", f. 11/1 1857, afg. 1899, † 23/9 1906.

Nordal Brun var Handelsmand, før han søgte til Theatret, til hvilket han gennem sin Familie følte sig knyttet allerede fra sin Barndomstid. Hans Debut faldt paa Casino, hvor han forblev et Par Aar, hvorefter han spillede i Provinsen, dernæst paa Dagmartheaeret og endelig paa enkelte tyske Operascener, før han omsider — i 1889 — fik sin Debut paa det kgl. Theater som Manrico i „Troubadouren". Han havde en god Tenorstemme, der var uddannet i en ypperlig Skole, og ligesom Broderen, Frederik Brun, havde han i Vuggegave faaet en sjelden fin Musiksans, — hvad det skortede ham paa var dramatisk Fremstillingsevne og den umiddelbare Sympati, der let faar Publikum til at bære over med mulige Mangler. Det var ham vanskeligt at skabe sig det Tillidsforhold til Tilskuerne, hvorpaa der kan bygges videre, og naar han alligevel tiltvang sig et ret betydeligt Repertoire, viser det bedst, at han var en solid Dygtighed, som man havde god Brug for. Han sang bl. a. med Held Arnold i „Vilhelm Tell", Ottavio i „Don Juan", Fra Diavolo, Titelrollen i „Robert" og George i „Den hvide Dame". Og en enkelt Figur, som han ogsaa dramatisk set havde Ære af, bør nævnes særskilt: Hans Canio i „Bajadser". Fremstillingen var her af betydelig Virkning, og den vil sikkert endnu staa klart i Bevidstheden hos en stor Del af Publikum.

— 17/1 debuterede **Frk. Emmy Coralie Menzel,** senere **Fru Tychsen,** som Azucena i „Troubadouren", f. 21/4 1866.

Frk. Emmy Menzel, der senere knyttedes i Ægteskab til Ingeniøroberst Tychsen, havde en vellykket Debut som Azucena i „Troubadouren", en Præstation, der ogsaa dramatisk set var al Ære værd, men det Talent, hun havde lagt for Dagen, førte alligevel ikke til fast Engagement.

— 15/10 debuterede **Frk. Anna Gudrun Packness** som Stefano i „Romeo og Julie", f. 15/5 1867.

Der var noget i høj Grad tækkeligt over Frk. Gudrun Packness' Personlighed, en kvindelig Beskedenhed, som skaffede hende Sympati hos Publikum i de Aar, hun var ved det kgl. Theater, og det var ingenlunde altid helt ubetydelige Partier, der blev hende betroet i Operaen og Syngestykket. Hun sang med Held Michaëla i „Carmen", Zerlina i „Fra Diavolo", Stefano i „Romeo og Julie", Hyrden i „Tannhäuser" og Aase i „Drot og Marsk".

1890 5/2 debuterede **Johan August Valdemar Liebman** som Horace i „Fruentimmerskolen", f. 9/10 1864.

Med enkelte Afbrydelser, der betegnes ved Udvandringer til Dagmartheatret, den ene Gang endogsaa i Egenskab af Direktør, har August Liebman bestandig været knyttet til det kgl. Theater, hvor han i Aarenes Løb har tilkæmpet sig en anset Stilling som en Skuespiller med betydelige Evner, der spænder over et vidt Omfang, idet han baade i det alvorlige Skuespil, i Lystspillet og i Syngestykket ofte har ydet ypperlig Kunst. Hans smukke Ydre og gode Sangstemme har været ham en god Støtte. Men sin bedste Kunst har han præsteret netop i Roller, hvor Masken dækkede hans regelmæssige og noble Ansigtstræk. Som et Eksempel kan nævnes hans uforglemmelige Personifikation af Frederik den 3die i Oehlenschlägers „Dina", i hvis mangelfulde Fremstilling han var det store Lyspunkt. Med sikker og altid elskværdig Karakteristik spiller Liebman halvkomiske Figurer, og det er at ønske, at det maa blive ham, som efter Olaf Poulsens Bortgang skal genskabe Løjtnant v. Buddinge — saa langt som muligt fra Mesterens Form.

1891 11/5 debuterede **Robert Schyberg** som Eiler Steen i „Gregers".

Robert Schyberg indtager en ret mærkelig Særstilling som Skuespiller. For det store Publikum staar han endnu, trods en lang tilbagelagt scenisk Virksomhed, ret ukendt og ialfald upaaskønnet, idet et vaklende Helbred ofte har lagt ham Hindringer i Vejen for at vinde frem til almindelig Anerkendelse. Og desuden mangler han for en væsentlig Del alt det, som kan virke indsmigrende paa Tilskuere, der kun ser paa ydre Fortrin.

Men paa Kendere af Skuespilkunsten har han lige fra sine tidligste Ungdomsaar gjort Indtryk af ikke blot at eje et oprindeligt og fint Talent, men han har for hver Gang han, hvad sjeldent skete, fik en virkelig Opgave, tillige paatvunget Indtrykket af at arbejde med dyb Respekt for sin Kunst, med en Alvor og Hengivelse, der just ikke er almindelig. Derfor har ogsaa enkelte af de Skikkelser — særlig den unge, syge Mand i „Ungdomsleg" —

1891 sat sig fast i Hukommelsen. Og savnede han end de ydre, bestikkende Egenskaber, der mangfoldige Gange har ført langt ringere Evner til betydelige Sejre, var der for Kendere af Kunsten bestandig over hans sceniske Personlighed en Finhed og Noblesse, som forsonede med Manglerne.

— 1/9 optraadte **Frk. Jonna Collin,** senere **Fru Jonna Neiiendam,** første Gang som første Pige i „Barselstuen". Hendes egentlige Debut fandt Sted 8/9 1892 paa Dagmartheatret som Helene i „Fjældmennesker"; ansat 1902.

Jonna Neiiendam — Skuespiller Nic. Neiiendams Hustru — har en scenisk Anvendelighed, der spænder vidt. Hun har baade i udprægede Karakterroller og i komiske Roller — unge saavelsom gamle — af de forskelligste Afskygninger ydet gode Præstationer og staar i Øjeblikket som en benyttet og af Publikum paaskønnet Skuespillerinde. Hendes Perfektibilitet er betydelig. I Sangspillet og Operaen har hun forstaaet at gøre sig gældende ved Hjælp af en omfangsrig Stemme og sikker musikalsk Sans. Man mærker, at hun nedstammer fra en gammel Sangerslægt, og at der ruller „Theaterblod" i hendes Aarer.

— 1/9 debuterede **Frk. Sigrid Andersen,** senere **Fru Sigrid Neiiendam,** som Ane Kandestøbers i „Barselstuen", afg. til Privattheatrene Jan. 1896, genansat Juli 1911.

Sigrid Andersen, der blev Fru Neiiendam i Ægteskab med Skuespilleren og Theaterhistorikeren Robert Neiiendam, aabenbarede hurtigt komiske Evner langt ud over det almindelige, og da hun, efter at have forladt Kongens Nytorv, havde faaet sit Talent udviklet og erhvervet sig et stort og taknemligt Publikum paa Nørregades Scene, vendte hun tilbage til det kgl. Theater, hvor hun Aar efter Aar har befæstet sin Stilling som en Skuespillerinde, hvis Omraade er begrænset, men til Gengæld i den Grad hendes eget, at neppe nogen anden nulevende Kollega gør hende Rangen stridig. Smaakaarskvinden, baade hun, der færdes i Byen, og hun, der har sin Rod i den landlige Muld, har i Sigrid Neiiendam en Fremstillerinde af stor Originalitet. Der er over hendes Kunst en Ægthed og rørende Sandhed, der genspejler Naturen uden nogensinde at overskride Skønhedslinien. Paa det kgl. Theater er hun den første og eneste Skuespillerinde, som repræsenterer den Side af vor Nation, som har sin Rod i den Grundtvigske Højskole, hvorfra hun selv er udgaaet.

— 4/10 debuterede **Albrecht Schmidt** som Celio i Mussets „Marianna".

Det var ikke paa det kgl. Theater, at Albrecht Schmidt skulde vinde sine kunstneriske Sporer. Som saa mangfoldige andre unge Talenter bød man ogsaa ham Lediggang istedetfor Arbejde. Paa forskellige Privatscener udviklede han sig til at blive en dygtig Karakterskuespiller, en Kunstner af Kultur og med Alvor for sit Kald. Og ikke mindst har han aftvunget Publikum fortjent Respekt for den Fasthed og Smag, hvormed han har ledet Alexandratheatret i et Par Aar, og det vakte derfor Beklagelse, da det erfaredes, at hans Direktørvirksomhed her, fra næste Sæson, skulde ophøre.

Albrecht Schmidt er tillige en dygtig og ret produktiv Maler.

— 4/10 debuterede **Fru Elisabeth Riis,** f. **Lissner,** som Marianne i Mussets „Marianne".

Fru Elisabeth Riis, der besad et sydlandsk Ydre, var kun i kort Tid knyttet til det kgl. Theater, hvor hun bl. a. viste sig som Marianne i Alfred de Mussets „Marianne". Hun indgik senere Ægteskab med Godsejer Johan Knudsen, hvis Ejendom Bangsbo ved Frederikshavn i en Aarrække var Samlingsstedet for en Mængde af vore yngre Kunstnere og Forfattere.

— 31/10 debuterede **Edvard Popp Agerholm** som Turiddu i „Paa Sicilien", f. 30/9 1866, afg. 1914.

Edvard Agerholms Tenorstemme var sympatetisk og velklingende, men manglede i for høj Grad Styrke til, at den kunde komme til at gøre sig gældende i første Række. Hans Dannelse var ham en værdifuld Støtte og bragte ham frelst selv over saa betydelig en Opgave som Gounods „Faust". Og han ejede en lille, komisk Aare, der, saafremt den oftere var kommen til Anvendelse, vilde have skænket ham rigeligere Frugter end det Repertoire, han sædvanligvis optraadte i. Efter sin Afsked som Sanger varetager han som Bibliotekar det kgl. Theaters Bogsamling. — Hans Hustru, Danserinden Anna Agerholm, f. Huld, udmærkede sig ved koreografisk Færdighed og Temperament.

1892 3/9 debuterede **Max Müller** som Jens Grand i „Drot og Marsk".

Det var ikke let for Max Müller at erstatte en saa gudbenaadet Sanger som Peter Schram, hvis komiske Repertoire han for en Del har maattet tage paa sin Samvittighed. Til desto større Ære tjener det ham, at han ikke er segnet under Byrden. Hans solide og godt skolede Bas har været Theatret til god Nytte.

— 5/9 debuterede **Frk. Augusta Blad,** senere **Fru Augusta Wiehe,** senere **Fru Augusta Blad,** som Sophie i „Erik og Abel".

Augusta Blad viste straks ypperlige sceniske Betingelser,

Betty Schnell i „Et Folkesagn".

Fru Betty Hennings, f. Schnell.
Debut: 1866.

Betty Schnell i „Trymskviden".

Frk. Betty Schnell.

Anna Scholl i „Aditi".

Frk. Anna Scholl.

Betty Schnell og Anna Scholl
som Kadetterne i „Fjernt fra Danmark".

Betty Schnell som Astrid i „Valdemar".

Betty Schnell og Anna Scholl.

1892 som dog ikke kom til deres Ret i hendes første Periode paa det kgl. Theater. Men i det alvorlige Drama paa Dagmartheatret fik hun rig Lejlighed til at anvende sin dramatiske Begavelse. Hendes klangfulde Røst og ranke Skikkelse var ypperlig egnet til Fremstillingen af nordiske Kvindeskikkelser i det ældre Repertoire, men samtidig viste hun en komisk Evne, der peger tilbage paa hendes allerførste Optræden paa det kgl. Theater som Arianke Blytækkers i „Barselstuen" d. 1/9 1891. Denne Dobbelthed i hendes Talent har maaske bevirket, at man har en Følelse af, at det ikke helt er kommet til sin Ret, og at Fru Blad under gunstigere Forhold maa kunne opnaa en mere fremskudt Stilling i Repertoiret.

— 1/5 debuterede **Johannes Norden Guldbrandsen** som Jacob i „Den kære Familie", Afg. 1907.

Johannes Guldbrandsen havde som Elev været i et Par Aar ved Theatret og med Held spillet flere Smaaroller, da han vakte større Opmærksomhed ved sin karakteristiske Fremstilling af en i Halvfemsernes Kjøbenhavn meget kendt Tidstype, som Gustav Esmann skildrede i den unge Flab i „Den kære Familie". Guldbrandsen havde mange udmærkede sceniske Betingelser i det komiske Fag, og dersom han var kommet 10—15 Aar senere, vilde han uden Tvivl være blevet den, der havde maattet overtage Størstedelen af Olaf Poulsens Roller, men hans Uheld var, at han fremstod, medens Mesteren virkede i sin fulde Kraft, og da Guldbrandsens Naturel ikke var anlagt paa at vente, blev han desværre ikke Fortsætteren af den komiske Linje i dansk Skuespilkunst. Men af de Holbergske Roller, han spillede i sin 15aarige Virksomhed paa det kgl. Theater, viste baade hans Troels i „Barselstuen" og Jane i „Jacob v. Thyboe", at han til Fuldkommenhed beherskede Traditionen, og at Olaf Poulsen med Rette kunde kalde Guldbrandsen sin „bedste Elev". Nu er hans sceniske Kultur en væsentlig Støtte for Aarhus' statsunderstøttede Scene, hvor hans Tilstedeværelse i de sidste Aar i ikke ringe Grad har muliggjort Opførelsen af klassiske Mesterværker som „Tartuffe", „Unges Forbund" og „Vildanden". Hans første Hustru var Solodanserinden Valborg Guldbrandsen, f. Jørgensen, nu Fru Borchsenius.

— 22/5 debuterede **Lauritz Peter Cornelius Petersen**, senere **Peter Cornelius**, som Toreadoren i „Carmen", f. 4/1 1865.

Da Peter Cornelius debuterede, saa' man i ham den fremtidige Arvtager til en Del af Niels Juel Simonsens Repertoire, et Haab, som blev indfriet. Den unge Sangers Stemme var en Baryton af lys Klangfarve, og den viste sig villig til at lade sig omlægge til en omfangsrig Tenor, der efterhaanden udvikledes til en saadan Fylde og Styrke, at den med Held lod sig anvende i Wagners store Musikdramaer. Og det blev da nærmest som Wagnersanger par excellence, at Kammersanger Peter Cornelius blev Theatret til udmærket Nytte. I denne Egenskab har han ogsaa gjort Lykke paa fremmede Scener.

— 29/10 debuterede **Valdemar Christian Lincke** som Landgreve Herman i „Tannhäuser", f. 14/2 1869.

Valdemar Lincke var i Besiddelse af en ypperligt skolet Stemme, men hans dramatiske Evne stod ikke i Forhold til hans vokale Kvaliteter, og han har sikkert som en overordentlig søgt og fremragende Sanglærer været vort Theater til langt mere Nytte, end om han havde foretrukket at forblive i sin Stilling som udøvende Operist.

1893 10/2 debuterede **Vilhelm Christopher Herold** som Faust i Op. „Faust", f. 19/3 1865.

Siden Nyrop satte Kjøbenhavn paa den anden Ende af Begejstring, har vort Kgl. Theater ikke ejet en Tenor, hvis smeltende Vellyd kunde maales med Herolds. Og da han yderligere besad en fremragende dramatisk Evne, der ofte gjorde hans Fremstillinger til Skuespilkunst af høj Værdi, var det ikke underligt, at han i en lang Aarrække beherskede vort Operarepertoire. Hans Navn vil bevare sin Glans gennem Tiderne, ikke mindst fordi han viste den Klogskab og Resignation at trække sig tilbage, medens han endnu var Publikums Afgud. — Hans Hustru, Magda Gersdorff, debuterede 1891, men forlod Theatret kort efter.

— 21/5 debuterede **Frk. Adda Louise Margrethe Nyrop** som Ranghild i „Svend Dyrings Hus", f. 19/1 1874, † 1909.

Frk. Margrethe Nyrop — i sit Ægteskab med en Læge blev hun senere Fru Nielsen — havde taget en Del af sin Moder, Agnes Nyrops dramatiske Begavelse i Arv, ligesom hun ikkeheller i det Ydre var hende ulig. Der kunde i hendes Fremstillinger være den samme Hengivelse og Lidenskab som i Moderens, og dersom hendes Evner var bleven fredede, er der neppe Tvivl om, at hun havde vundet et betydende Navn. Men en omflakkende Theatertilværelse var ikke hendes Talent gunstigt. Og en tidlig Død bortrev hende, kun 35 Aar gl.

— 10/11 debuterede **Nicolai Neiiendam** som Prinsen af Godthaab i „Kærlighed ved Hoffet", f. 21/3 1865, første Optr. paa Folketheatret som en Løjtnant i „Lette Dragoner" 7/2 1892; første Optr. paa det kgl. Theater 1/9 1893 som en Fisker i „Væringerne".

Nicolai Neiiendam er en Skuespiller med sit eget, særprægede Fysiognomi — en Kunstner, der ved sin Begeistring for sit Kald og ved den Alvor, hvormed han dyrker det, afkræver Respekt. Hans Evner staar endnu i deres Kraft, og han er vort Theater til stor Nytte ikke blot som en ofte ypperlig Karakterfremstiller, men tillige som en dygtig og interesseret Iscenesætter af Holberg. Som hans mest fremragende Ydelser staar uden Tvivl „Hamlet", Persson i „Erik d. XIV" og „Erasmus Montanus".

Iøvrigt er hans Virksomhed i høj Grad knyttet til Øjeblikket, og den er vore Læsere saa bekendt, at en nærmere Redegørelse synes overflødig.

— 17/12 debuterede **Frk. Othilia Frisch** som Siebel i Op. „Faust".

Ved Frk. Frischs Debut viste det sig, at hendes gode Evner som Sangerinde henviste hende til Koncertsalene, hvor hun senere har skabt sig et smukt Navn. Det var, som om Stemmens kønne Klang og betydelige Styrke ikke fik Lov til at gøre sig gældende paa Scenen, fordi hendes dramatiske Evner ikke stod Maal med hendes sanglige. Men i Koncertsalene har hun, som blev gift med nu afdøde Kgl. Kapelmusikus Eiler Jensen, været en skattet Gæst.

1894 10/5 debuterede **Frk. Emilie Boserup**, senere **Fru Ulrich**, som Margrethe i Op. „Mephistofeles", f. 26/11 1872, afg. Juni 1917.

Kammersangerinde Fru Ulrich, som desværre med denne Sæson siger Scenen Farvel, vil efter sin Bortgang efterlade et betydeligt Savn. Hun hører til de gudbenaaede Sangerinder, af hvilke der til enhver Tid kun vil findes faa. Hendes Stemmes Charme og hjertelige Klangfarve og hendes medfødte dramatiske Evne har givet hende en fremragende Plads ved vort Theater. Sangen er en Del af hendes Personlighed og synes at være den eneste naturlige Udtryksmaade for hendes Følelsesliv. En højere Anerkendelse kan ingen Sangkunstner naa.

— 28/11 debuterede **Frk. Ida Møller** som Nattens Dronning i Op. „Tryllefløjten".

Kammersangerinde Frk. Ida Møller vandt strax ved sin første Debut Publikums Bevaagenhed. Stemmens blide Charme og hendes tækkelige Apparition hjalp hende i første Række til Sejren. Og hun ikke blot holdt Stillingen gennem Aar, men befæstede den yderligere. Og da hun for en kort Periode exilerede til Dagmartheatret, dengang man dèr, under Herolds Ægide, gjorde Forsøget paa at starte en Operascene Nr. 2 i Kjøbenhavn, savnedes hun, og hendes Tilbagekomst hilstes med Glæde.

— 3/12 debuterede **Frk. Gerda Christophersen** som Henriette i „De Uadskillelige".

Den, der mindes Frk. Gerda Christophersens lidt blege Tilsynekomst i Halvfemserne paa Kongens Nytorv i et Par Vaudevilleroller og som en Holbergsk Leonora, vil føle en berettiget Forbauselse over den Udvikling, hun kunstnerisk har gennemgaaet. Hun udviklede sig til en Operettesangerinde af et Format og en Betydning, man aldrig havde kunnet forudse, og hendes dramatiske Evner fik en ligesaa paafaldende Udfoldelse i komisk Retning. Man kan kun beklage, at hendes kunstneriske Væxt er sket under megen Omflakken og Uro.

1895 28/2 debuterede **Frk. Elna Jacobson** som Bodil i „Frk. Bodil og hendes Broder".

Frk. Jacobson havde, som Datter af Admiralinde Jacobson, født Larcher, „Theaterblod" i sine Aarer. Men de Forsøg, hun gjorde paa at tilkæmpe sig en Plads som Skuespillerinde, lykkedes ikke saa hurtigt, som hun havde haabet, og hun trak sig ikke længe efter sin Debut atter tilbage til Privatlivet. Hun døde ugift for et Par Aar siden.

— 8/5 debuterede **Fru Anna Jacobsen, f. Jacobsen**, som Mad. Qvist i „Fristelsen".

Anna Jacobsen havde som Mad. Qvist i Hertz's „Fristelsen" en ualmindelig lovende Debut, og man maatte nærmest forbauses over, at det Kgl. Theater ikke fandt sig beføjet til at sikre sig hendes komiske Evner, som paa Aarhus Theater og senere paa Folketheatret er kommen til Udfoldelse.

— 15/10 debuterede **Kaare Borchsenius** som Rud i „Elverhøj".

Kaare Borchsenius — en Søn af det Kgl. Theaters Censor Professor Borchsenius i Ægteskab med Folketheatrets højst talentfulde Ingenue Betty Guldbrandsen — skulde ikke i Egenskab af Skuespiller blive vort Theater tilnærmelsesvis til den Nytte, som han hurtigt blev, da han overtog det ansvarsfulde Embede som Regissør, en Stilling, hvori han med sin store Samvittighedsfuldhed og sin Kultur har gjort sig udmærket gældende. — Hans Hustru er Solodanserinden, Fru Valborg Borchsenius, f. Jørgensen.

— 9/11 debuterede **Otto Høy** som Taddeo i „Bajadser".

Høy ejede en ualmindelig køn og god Baryton, som havde vakt Opmærksomhed i Koncertsalene, men som ikke rigtig vilde „bide" fra Scenen. Hans Fremstilling af Taddeo hvilede mere paa udmærkede Forbilleder, end paa et selvstændigt dramatisk Talent. Hans sanglige Kultur har siden skabt ham et Navn som Lærer.

1896 20/2 debuterede **Fru Mathilde Lautrup f. Sødring**, som Elmire i „Tartuffe".

Carl Oscar Iversen.
Sekonddanser: 1876.

Hans Johannes Chr. Beck.
Balletdanser: 1877.

Fru Elisabeth Bech, f. Soyer.
Balletdanserinde: 1883.

Jacob Daniel Krum.
Debut: 1870.

Fru Tychsen. Hans Beck.
Scene af Balletten „Sylfiden“.

Hans Beck i „Livjægerne paa Amager“.

Hans Beck i „Toreadoren“.

Hans Beck som Toreadoren.

1896 Fru Lautrup var ude over den første Ungdom, da hun ikke uden Held forsøgte sig som Skuespillerinde. Hun havde et stateligt Ydre, og hendes Diktion var præget baade af Intelligens og Dannelse. Det blev imidlertid kun ved Forsøget, og efter kort Tids Forløb trak Fruen sig atter tilbage til Privatlivet som Oberstløjtnant Lautrups Frue.

— 8/5 debuterede **Fru Johanne Brun f. Prieme,** som Nattens Dronning i Op. „Tryllefløjten".
Frk. Johanne Prieme — der ægtede Operasanger Fr. Brun — tilhørte først Balletten. Hendes Debut i Operaen lovede en Del og har holdt mere, end den lovede. Navnlig som Wagnersangerinde i stor Stil har hun i en Aarrække indtaget en smuk Stilling ved vort Theater, der dog kun gjorde saa ringe en Anvendelse af hendes omfangsrige og fyldige Sopran, at hun i Utilfredshed søgte sin Afsked for at modtage Engagement ved tyske Scener, hvor hun ved den Nürnberg'ske Opera har gjort megen Lykke.

— 16/9 debuterede **Fru Betty Nansen f. Müller,** som Frk. Bernick i „Samfundets Støtter". Debut paa Casino 27/8 1893 som „Dora".
Frk. Betty Müller — senere Fru Nansen i Ægteskab med den bekendte Forfatter — er en Datter af fhv. Theaterdirektør Fr. Müller og den yndede Folketheater-Skuespillerinde Maria Müller, nu Fru Ring. Hun er et fremragende scenisk Talent, men hendes Theaterliv har været præget af en Uro, der ikke altid har været hendes Kunst til Gavn. Man vil med Forventning imødese hendes Bestræbelser for paa Alexandratheatret at skabe den litterære Scene, der er hendes Ønskers og Drømmes Maal.

1897 1/8 debuterede **Johannes Nielsen** som Arv i „Maskeraden".
Den Rolle, Johannes Nielsen debuterede i, var valgt med større Sans for hans ydre end indre Betingelser. Bondekarlen Arvs Maske kunde han godt bære, men Lunet var dengang som nu ikke hans Talents stærke Side. Det kom et Par Aar senere til Gennembrud paa Folketheatret, da han fremstillede Præsten Sang i „Over Evne", og dets Hovedegenskaber er nu som dengang et oprindeligt Udtryk for ødansk Lyrik i en naturlig Form. Efter personlig Uddannelse af William Bloch har Johannes Nielsen i Aarenes Løb udfoldet stundom geniale Evner som Instruktør, og denne Side af hans Virksomhed førte ham i 1908 frem til Direktørposten ved Folketheatret, hvorfra han over Dagmartheatrets Direktørstol i 1914 blev artistisk Leder af Nationalscenen.

— 30/8 debuterede **Lars Knudsen** som Leonard i „Maskeraden".
Lars Knudsen — en Broder til den for nylig afdøde Forfatter Jacob Knudsen — vakte ved sin Udførelse af Holbergs „Gert Westphaler" Forhaabninger, som Fremtiden maaske vil kunne indfri. Han har spillet et ret omfangsrigt komisk Repertoire i Roller, som ikke var i første Plan, og har desuden med sin gode Sangstemme og medfødte Musiksans været Theatret til Nytte baade i Syngestykket og Operaen. Hans bedste Præstation er uden Tvivl Værten i „Gulddaasen".

— 19/5 debuterede **Helge Nissen** som Mephistofeles i Op. „Faust".
Kammersanger Helge Nissen udmærker sig baade ved sin ualmindelig fyldige og ypperligt skolede Basstemme og sit fine dramatiske Instinkt, der har sat ham istand til at skabe Skikkelser, som vil huskes. Blandt hans Roller staar endnu hans virkningsfulde Mefistofeles i Gounod's „Faust", hvori han viste sig ved sin Debut, bestandig blandt hans bedste Præstationer. I de sidste Sæsoner har han ved Siden af sin Stilling som Sanger været Theatret en god Hjælper ved Operaens Sceneinstruktion.

— 11/12 debuterede **T. Bonnesen** som Jeronimus i „Pernilles korte Frøkenstand".
Bondesen havde en ret vellykket Debut som Holberg'sk Jeronimus, men trak sig hurtigt tilbage og indtager nu en anset Stilling som Dr. phil. og Skolemand.

1898 11/3 debuterede **Frk. Ellen Jørgensen,** senere **Fru Uhlendorff,** som Eline i „Den Gerrige".
Under Fru Emma Thomsens forbigaaende Upasselighed i 1898 debuterede Frk. Jørgensen i hendes Rolle. Hun saa nydelig ud med blide Øjne og et ungt Smil. Men da hun senere paa Folketheatret fik Opgaver, viste det sig, at hendes indre dramatiske Evner ikke stod Maal med de gode, ydre Betingelser, hvorfor hun, som blev gift med Solodanser Uhlendorff, trak sig tilbage til Privatlivet.

— 8/5 debuterede **Frk. Oda Clausen,** senere **Fru Rostrup,** som Agnès i „Fruentimmerskolen", afg. Juni 1899.
Oda Clausen var en gammel Skuespillerinde, da hun purung debuterede paa det Kgl. Theatar, idet hun allerede som lille Pige havde spillet adskillige Smaaroller paa Casino. Hun udførte sin Debutrolle i den Tradition, som Høedt skabte, da han læste Rollen med Betty Schnell (Fru Hennings), og da Oda Clausen ejede en nydelig Skikkelse, en klar Talestemme og en fornuftig Replik, modtog Publikum hende med Velvilje. Det blev dog ikke paa det Kgl. Theater, at hun udvikledes til den dygtige Skuespillerinde, hun nu er, men paa Folketheatret, Casino og Dagmartheatret, hvor hun har spillet et broget Repertoire og mere end én Gang har ydet fortræffelig Kunst, særlig i forsagte, men fra Hjertets Side dybt sympatiske Ungpigeskikkelser,

1898 der lider i Stilhed. Oda Clausen var i nogle Aar gift med Sceneinstruktør Egill Rostrup.

— 24/5 debuterede **Frk. Agnes Krumbak** som Carmen.
Frk. Krumbak, Datter af den kendte kjøbenhavnske Vinhandler, havde en smuk Stemme og mødte med sine store, spillende Øjne ved sin Debut Velvilje hos Publikum. Hun havde en fortræffelig Tekstudtale og spillede Rollen i den tradionelle Facon, men røbede intet personligt dramatisk Talent. Hvis Theatret havde haft Mangel paa Sangerinder, vilde hun uden Tvivl have opnaaet en smuk Stilling i Repertoiret, men da Udsigten i den Retning ikke var lovende, trak hun sig tilbage til Privatlivet og blev gift med Herredsfuldmægtig Oehlenschläger i Ringsted.

— 13/10 debuterede **Frk. Margrethe Boeck,** senere **Fru Lendrop,** som Carmen.
Frk. Boeck, der, i Ægteskab med den bekendte Læge, fik Navnet Lendrop, indtager en smuk og fremskudt Plads ved vor Opera, som en Sangerinde, hvis ypperlige Stemmemidler, ualmindelige dramatiske Karakteriseringsevne og indtagende Personlighed har skaffet hende et stort og paaskønnende Publikum, der glædede sig, da Værdigheden som Kgl. Kammersangerinde blev hende tildel. Denne Titulatur, der for blot en Snes Aar siden ansaas for en meget sjelden Udmærkelse, er forøvrigt blevet stærkt demokratiseret. De Sangerinder, der i Øjeblikket ved vor Opera ikke er Kammersangerinder, er hurtigt talte.

— 13/11 debuterede **Valdemar Feddersen** som Grib i „Hakon Jarl".
Valdemar Feddersen spillede en Del Roller paa det Kgl. Theater — flere end der ellers bliver Begyndere tildelt. Han viste sig i Besiddelse af Lyst og Flid, men opgav omsider Kampen og overtog Stillingen som Inspektør ved Folketheatret.

1899 19/3 debuterede **Frk. Johanne Krarup-Hansen** som Orfeus i Op. „Orfeus og Eurydike".
Kgl. Kammersangerinde Frk. Krarup-Hansens Virksomhed, som en af vort Theaters mest fremragende Sangerinder, ligger — ligesom de øvrige Kunstneres, vi i disse Spalter omtaler — saa nær for Publikums Øjne, at vi kun behøver at nævne hendes Navn, for at hendes sceniske Skikkelse med det Samme staar præsent for vore Læsere. Hendes Stemmes Omfang og hendes udmærkede dramatiske Evner vil altid give hende en Plads i vort Operapersonales første Række.

— 8/5 debuterede **Egill Rostrup** som Dr. Fjeldbo i „De Unges Forbund".
Egill Rostrup ejer en skarp Intelligens og en klar Opfattelse af de Karakterer, han skal fremstille, men kom dog hverken ved det Kgl. Theater eller senere paa Privattheatrene til som scenisk Kunstner at indtage nogen betydelig Stilling. Dog, de ovennævnte Egenskaber i Forbindelse med litterær Sans og Kundskaber har gjort ham til en dygtig Medhjælper ved dramatiske Forfatteres Kamp med Scenens Krav og Vanskeligheder.

— 12/5 debuterede **Frederik Schack-Jensen** som Oberon i „En Skærsommernatsdrøm".
Der knyttede sig til Schack-Jensens første Theatertid Forhaabninger, som ikke indfriedes. Hans ydre Midler var overmaade heldige, og der var over hans sceniske Fremstillinger en ungdommelig Friskhed, som lovede en Del. Da den Virksomhed, det Kgl. Theater syntes at kunne byde ham, ikke tilfredsstillede ham, søgte han til Folketheatret, hvor han hurtigt fik baade Repertoire og Publikum. Men efterhaanden som det viste sig, at hans ydre Evner var bedre end de indre, formindskedes hans Virksomhed, og han gled tilsidst ud af Bevidstheden og har vistnok for bestandig sagt Theatret Farvel.

— 30/11 debuterede **Frk. Ingeborg Nørregaard-Hansen** som Senta i „Den flyvende Hollænder".
Frk. Nørregaard-Hansen er blandt de Kunstnerinder, der langsomt, men sikkert har forstaaet at fæstne sin Stilling ved Hjælp af en ypperligt skolet Sangstemme og en dramatisk Evne, der navnlig i Løbet af de sidste Aar har sat hende i istand til at skabe Skikkelser, som vil huskes. Hun har ogsaa i Tidens Løb gjort Theatret store Tjenester som Dublant.

— 16/12 debuterede **Valdemar Lund** som Valère i „Tartuffe".
Valdemar Lund havde et godt Theaterydre og var i Besiddelse af Kultur, der altfor ofte savnes hos den Ungdom, som tror sig kaldet til scenisk Virksomhed. Men han trængte til Rutine, som det kgl. Theater i Reglen ikke kan skænke Begyndere. Paa Aarhus Theater, til hvilket han i nogle Aar var knyttet sammen med sin Hustru, Fru Karen Lund, en Datter af Olaf Poulsen, opnaaede han en smuk Stilling, hvorefter han paany kom til Kjøbenhavn, hvor han, baade paa Det nye Theater og senere ved Dagmartheatret, har spillet ikke faa Roller med Held.

— 16/12 debuterede **Frk. Sara Beckett,** senere **Fru Dr. Mantzius,** som Mariane i „Tartuffe".
Frk. Beckett viste som Debutantinde et fortræffeligt Theaterydre og et vindende Væsen, men trak sig hurtigt til-

Johannes Theodor Klüver,
Balletdanser: 1866.

Arnold Alfred Constantin Walbom.
Danser: 1874. Debut i Operaen: 1879.

Fru Emilie Walbom, f. Egense.
Balletdanserinde: 1874.

Charles Carpentier.

Fru Lauritze Frederiksen, f. Juel.
Balletdanserinde: 1855.

Emilie Walbom i „Konge for en Dag“.
Balletdanserinde: 1874.

Fru Athalia Reumert.
Balletdanserinde: 1874.

Frk. Frederikke Madsen.
Sekonddanserinde: 1876.

Fru Henriette Kornerup, f. Mayntzhusen.

Adolph Frederik Lense.
Balletdanser. Debut: 1866.

Fru Ludovica Neruda, f. Cetti.
Sekonddanserinde: 1869.

Georg Berthelsen.
Balletdanser: 1883.

Louis Smith.

1899 bage til Privatlivet og indgik Ægteskab med den fremragende Skuespiller Dr. Mantzius, hvis Genoptræden paa vor første Scene nu kun kan være et Tidsspørgsmaal.

(Kilder: Rosenstand-Goiskes og K. L. Rahbeks dramaturgiske Skrifter; Th. Overskous Theaterhistorie; P. Hansens Theaterhistorie; Edv. Brandes' Dansk Skuespilkunst; Robert Neiiendams Breve fra danske Skuespillere og Skuespillerinder I-II).

Sceneinstruktørerne.

I Theatrets ældre Tid var Instruktørens Gerning overladt til dygtige Skuespillere, som ikke opfattede Stykkernes Iscenesættelse som en selvstændig Kunst, men som gerne pyntede sig med Instruktørtitlen, fordi Embedet gav nogen Indflydelse paa Arbejdets Fordeling og den daglige Ledelse. Naar en Instruktørpost blev ledig, opstod heftige Kampe mellem de betydeligste Skuespillere for at blive den Udvalgte, og de vekslende Direktioner har mere end én Gang maattet ansætte en Skuespiller, som ikke egnede sig for Gerningen, men hvis Betydning som udøvende Kunstner var saa stor, at Chefen blev tvunget til at opfylde Vedkommendes forfængelige Ønske. Først under J. L. Heiberg i 1849 blev Instruktørposten et selvstændigt Embede, og **Thomas Overskou** blev paa en Maade Danmarks første Sceneinstruktør.

Naar Heiberg i sine Bladartikler taler om Sceneinstruktion, anerkender han ikke, at der til at være virkelig Instruktør fordres en egen Evne. Man har den, eller man har den ikke, hvad enten man saa iøvrigt er Forfatter eller Skuespiller eller ingen af Delene. Heiberg betragtede ikke Instruktørens Gerning som en Kunst, men som Noget, der nærmest vedkom Arrangementet, det ydre Apparats og Massernes Ordning. Han burde ikke gribe direkte ind i Replikbehandlingen, det var ikke hans Hverv „at lære Skuespillerne at spille Komedie" — kort, den Heibergske Instruktør var en smagfuld Overhører, en Slags æstetisk Regissør. Forsaavidt skuffede Overskou ikke; han blev en pligtopfyldende „Anordner", som fortalte Skuespillerne fra hvilken Side af Scenen de skulde komme og gaa, og hvor de burde „skifte Plads" o. s. v. og naar alt dette Ydre var mekanisk indøvet, gik Overskou efter Skik og Brug passiarende frem og tilbage i Scenens Baggrund. Saaledes havde Dr. **Ryge** og **N. P. Nielsen** og deres Forgængere baaret sig ad, Metoden var en hjemmebagt Tradition, som den forsigtige Overskou mindst af alle egnede sig til at ændre. Skuespillerne fik Rollerne i god Tid førend den første Prøve, og det blev deres egen Sag at aftale Spillet med hverandre.

Men Tiden var en Brydningstid, og nye Ideer stredes overalt med gammel Fordom — ogsaa paa Sceneinstruktionens begrænsede Omraade. **F. L. Høedt** var den første i Danmark, som hævede Gerningen til en Kunst. En ideel Instruktør bør have en Malers Syn og Forfatterens Iagttagelsesevne; han maa kunne leve i den givne Situation som en Skuespiller og eje Musikdirigentens Øre og Overlegenhed; Skuespillerne er de Instrumenter, han stemmer og spiller paa. Dette forstod Høedt, og perfektibel, uafhængig og ung, som han var, stormede han frem med Franskmændenes Krav til større Realisme i Skuespilkunsten og den ydre Iscenesættelse. Heiberg vilde ikke, og Overskou kunde ikke forstaa ham; den fornemme Absolutist saa i Høedts Meninger en af Tidens periodiske „Kjepheste", og hans Frue viede senere i sine berømte „Livserindringer" „Hr. Høedts nye Skole" et helt Kapitel — et af de Kapitler, som mest af alt viser Dybden af hendes Harme mod Heibergs Banemand som Theaterdirektør. Som Instruktør, hvad hun efter sin Afsked som Skuespillerinde blev i syv Aar, tilhørte **Fru Heiberg** en svunden Tids Epoke, og hun følte det som sin Opgave at modarbejde Høedts naturalistiske Indflydelse.

Men alligevel sejrede hans Ideer. Han gav Udtryk for en ny Strømning i Tiden, der ved sin dybere Indtrængen i det menneskelige maatte og skulde sejre. I Stedet for en Konversation, hvor hver søgte at gøre sig mest gældende, formede Høedt Hverdagssamtalen med alle dens Tempi, Standsninger og Pavser, hvoraf de Talendes Karakteristik fremgaar. Han greb ind i Replikerne og anslog de vekslende Stemninger: Ansigt til Ansigt med Skuespillerne levede han i Situationen og udnyttede Scenen som ingensinde før. Den Overskouske Traditionsbevaring maatte for en Tid vige, og skønt han nogle Aar efter fik en Efterfølger i den som Instruktør fuldkommen aandløse Forfatter **H. P. Holst**, sejrede Høedts Metode og overlevede ham — ligesom Marmoret overlever den Fyrste, det forestiller.

Det var **William Bloch**, der fortsatte hans Gerning — ikke som en Elev, for Bloch har aldrig personlig gaaet i Skole hos Høedt. Men han fortsatte de Høedtske, naturalistiske Veje. Ingen Nulevende i Danmark har tænkt finere over Skuespilkunstens Væsen end William Bloch, og ingen har elsket den dybere. Sit Blik for Folks Ejendommelighed og sit Øre for Ægtheden i menneskelig Tale omsatte han i dens Tjeneste. Livets smaa Fænomener af Lys og Lyd og indre Bevægelse havde han en udpræget Evne til at fange og huske, for senere at frugtbargøre sine Iagttagelser i sin Kunst. Andre Instruktører ved det kgl. Theater har været Massevirkningernes og Farvernes Mænd, som f. Eks. **August Bournonville**, og et yndet moderne og misbrugt Begreb, som kaldes „den ydre Iscenesættelse", hvorunder enkelte Bevillingshavere søger at dække deres Mangel paa Kunstforstand, stammer i ikke ringe Grad fra **Pietro Krohns** Virksomhed. Men Bloch hægede om Kærnen i al Skuespilkunst: Naturligheden. Han lærte Skuespillerne at bruge deres Øjne og Ører og nøjedes ikke med Toner og Klange, naar Kravet var Tankens Vægt og Sindets Farve paa hvert eneste Ord. Tragediens Tone havde i ringere Grad hans Interesse, men Holbergs Komedier moderniserede han scenisk, idet han skabte dem Rammer, der harmonerede med deres moderne virkende Satirer. For det kgl. Theaters Stil og Tone har Blochs Dannelse og Grundighed haft overmaade stor Betydning. Det er hans Aand, der spores, naar man paa vore Scener ser en helt vellykket Forestilling. Hans Elever **Johannes Nielsen, Henri Nathansen, Einar Christiansen, Poul Nielsen** og **Nicolai Neiiendam** arbejder med mere eller mindre Held og Evne efter Mesterens Metode. Og blandt Skuespillerne staar alle, fra selve Mester **Olaf** og Dr. **Mantzius** til den alvorligt stræbende Utilitet, i Gæld til ham.

Den danske Ballet 1758—1900.

1758—59 debuterede **Carl Wilhelm Barch.**

Blandt de første danske Pionerer for Dansekunsten paa det kgl. Theater var C. W. Barch. Han havde gaaet i Skole hos den italienske Balletmester Como og blev tilligemed sin Forlovede, Danserinden Marie Knudsen, meget yndet af Publikum. Denne Hyldest kunde imidlertid hans Læremesters Kone, Danserinden Mad. Como, ikke taale, og i sin Skinsyge fornærmede hun Jomfru Knudsen. Da Barch paa sin Kærestes Vegne beklagede sig til Balletmesteren, blev baade han og Jfr. Knudsen afskediget, fordi Mad. Como stod „i Pagt med højere Avtoriteter", nemlig Theaterdirektør Fædder, der var hendes Elsker. Men Publikums Sympati var paa Barchs Side, og ved Tumulter paa Tilskuerpladsen tvang man Direktionen til atter at engagere de afskedigede. Denne Affære er et af de desværre kun sjeldne Tilfælde i vor Theaterhistorie, hvor Publikum giver den af sin Direktion uretfærdigt behandlede Kunstner Oprejsning. Byens smaa Forhold og Folks faa Interesser gjorde det muligt for hver enkelt at kende Sagens rette Sammenhæng nøje og derefter fælde Dommen.

Theatret fik megen Nytte af Barch. Han var den første Kunstner, som paa dets Bekostning blev sendt til Udlandet for at studere, og da han kom hjem, havde han gjort udmærkede Fremskridt, men desværre brækkede han ved et Fald Benet og maatte derfor i en endnu ung Alder trække sig tilbage som udøvende Danser. Han lod saa som Balletmester Aspiranterne nyde godt af sin Instruktion, forsøgte sig ogsaa, men uden Held, som Balletforfatter og døde med Titlen Hofdanseinspektør d. 29/8 1805, 62 Aar gammel.

Hans Hustru, den ovennævnte Danserinde **Marie Barch,** f. **Knudsen,** debuterede ligeledes i 1758—59 og roses senere for sin solide Teknik. Hun blev Theatret en nyttig Kraft i det særlig for en Danserinde lange Tidsrum af mere end 40 Aar. 1799 tog hun sin Afsked, men døde først d. 31/3 1827, c. 82 Aar gl. Skade, at Overskou ikke har kendt hende; hendes Viden om vor Ballets tidligste Udtryk og Vilkaar havde i ham fundet en nøjagtig Skildrer. Han var just i Tiden omkring hendes Død optaget af at samle det første Materiale til sin grundlæggende Theaterhistorie.

1773 8/12 debuterede **Jfr. Anine Marie Magdalene Frølich.**

Overleveringen fortæller, at hun var en dejlig Brunette med ædle Træk og klare Øjne. Man beundrede hendes usædvanlige Færdighed, der var erhvervet fra Barndommen. Som ung Pige udgød der sig over hendes Fremtræden en henrivende Ynde, som selv Rosenstand-Goiske, der var uforstaaende overfor Balletten, ikke kunde modstaa. Men Jfr. Frølich maatte som de fleste Kunstnere betale sin Sukcés med Tabet af Privatlivets Lykke. Hun flagrede en Tid fra de jordiske Elskere, som vilde gribe hende, men omsider blev hun fanget af sin Mester og Lærer, Galeotti, og den Smerte og Skuffelse, hun led, i Forbindelse med fysisk Overanstrengelse, kastede hende paa Sygelejet, hvorfra hun ikke mere rejste sig.

Adresseavisen vrimlede af Vers til Ære for hendes toogtyveaarige Skønhed. Denne Gravskrift fra Bladets Forside er pompøs og hul, som den Tid, der formede den:

Her gemmes Støvet
af
den skønneste
den elskværdigste
den ypperligste Pige
Jomfrue
Anine Marie Magdalene Frølich,
Danserinde ved det kgl. Theater
fød den 15. Marts 1762
død den 6. November 1784
Evig bliver hun
som Naturens og Konstens Ære
Gratiernes Ziir
Fremmedes Beundring og
Egnes Ros
udødelig!

Frk. Marie Westberg.
Debut: 1871.

Frk. Charlotte Hansen, ɔ: Fru Wiehe-Berény.
Første Optr. i en Talerolle d. 21. Maj 1877.

Frk. Marie Westberg i „Sylfiden".

Fru Anna Agerholm i „Konge for en Dag."

Frk. Valborg Jørgensen, ɔ: Fru Borchsenius.
Debut: 1891.

Valborg Jørgensen som Astrid i Balletten „Valdemar".

Fru Anna Harboe, f. Jensen.
Balletdanserinde: 1879.

Christian Christensen som Gadesanger i „Napoli".

Christian Christensen.
Balletdanser: 1877.

1774 $^{5}/_{1}$ debuterede **Pierre Jean Laurent d. y.**

Hans Fader, Pierre Laurent d. æ., blev i 1752 indkaldt fra Pariseroperaen og ansat som Hofdansemester. Det Embede nød i hine galante Tider stor Anseelse, og da Laurent havde dimitteret Kronprinsen (Chr. VII), blev han virkelig Kancelliraad. Efter Datidens strenge Metode gav han ogsaa de andre kongelige Børn Lektioner, og at han var sig sin Betydning bevidst, ses af et Brev til Kongen 1784, hvori han skriver, „at han ved sit Talent havde bidraget til at opdrage to Slægtled af den kongelige Familie og havde ledet alle Baller og Fester ved Hoffet i 35 Aar. Jeg har uddannet alle Elever ved Theatret af begge Køn, der endnu er til Pryd for Hoffet og Byen. Før mig var den gode Dans slet ikke eller lidet kendt her, det er mig, som har bibragt Danskerne Smagen derfor". Laurents Virksomhed er tidligere end Galeottis, men da han med sin Gage i Pension forlod Landet og døde i Paris 1807, er Mindet om ham i endnu højere Grad udslettet. Han findes end ikke omtalt i Dansk biografisk Leksikon. Det gør derimod hans Søn, Pierre Jean Laurent d. y., som blev født i Kjøbenhavn d. $^{24}/_{8}$ 1759 og som uagtet sine franske Døbenavne og ditto Opdragelse talte flydende Dansk. Allerede som lille Dreng optraadte han ved Hoffet, og dèr blev han en Aften Vidne til „en Scene" mellem Caroline Mathilde og Struensee. Drengen var slumret ind i en Lænestol i et Gemak, som laa ved Siden af Christianborgs Riddersal, da Fløjdørene pludseligt gik op, og Dronningen og Ministeren traadte ind i heftig Bevægelse og uden at bemærke Barnets Nærværelse fortsatte en Disput, som endte med, at Caroline Mathilde vendte sig stolt om for at gaa tilbage til Balsalen, medens Struensee løftede Benet til Spark efter hende og ilede ud ad den modsatte Dør.

Laurent maa have været en fremmelig Dreng, for allerede i sit 11. Aar blev han succederende Hofdansemester. Sin videre Uddannelse fik han i Paris under den verdensberømte Noverre og underskrev sig siden med Stolthed: „Seul éléve danois du célèbre Noverre". Af Naturen var han ingenlunde skabt til Dansen; han var lille af Vækst, intet mindre end smuk og tilmed hjulbenet, men som komisk Groteskdanser gjorde han Lykke i Paris, særlig paa Grund af sit Lune og sin fænomenale Evne til at springe. Efter 23 Aars Ophold i Frankrig kom han tilbage til sin Fødeby og overtog Faderens Plads som Hofdansemester, og i Lærergerningen vandt han større Paaskønnelse end som udøvende Danser og Balletforfatter. Han forsøgte at konkurrere med Galeotti og skrev selv Musik til sine Arbejder, men da han savnede Galeottis praktiske Overlegenhed, gik den erfarne Taktiker af med Sejren.

Laurent døde i Kjøbenhavn d. $^{23}/_{5}$ 1831. Bournonville turde ikke bestemme, om han fortjente at kaldes en betydelig Kunstner. Mængden opfattede Laurent som en Original, men for sine Kunstfæller var han en god Kammerat.

1775 $^{6}/_{10}$ blev **Vicenzo Tomaselli,** kaldet **Galeotti,** Balletmester.

Den danske Ballets Historie falder i tre skarpt sondrede Afsnit: En første Blomstringstid fra 1775 til 1816, et Interregnum, hvorunder Kunsten hensygner, og en anden Blomstringstid, som begyndte da Bournonville d. y. i 1829 overtog Ledelsen og som vedvarede til Hans Becks Afsked. Den første af de Kunstnere, der bestemte Ballettens Udvikling, Galeotti, blev født i Italien d. $^{5}/_{3}$ 1733 og havde virket i flere af Europas Storstæder, da han ude over Ungdomstiden tog til Takke med et Engagement i Kjøbenhavn, hvor han i 1775 begyndte sin mere end fyrretyveaarige, nu udslettede Virksomhed.

I vore Dage sker det, at Verdenslitteraturens Storværker bliver filmatiserede — ofte paa Bekostning af just de kunstneriske Egenskaber, som giver Arbejdet Plads blandt Mesterværkerne. Galeottis Virksomhed var af lignende Art: Han ballettiserede Tidens yndede franske Tragedier, hvor Tilskuerne beundrede „det Gyseliges fantastiske Forening med det Yndige". Foruden Tragedien beherskede Galeottis mimiske Talent ogsaa den borgerlige Komedie, og vi kan forestille os hans moralske Balletter i Smag med Datidens sentimentale Skuespil, men at han ogsaa havde Sans for Komik, kan vi se af hans Humoreske „Amors og Balletmesterens Luner", som er den eneste af hans omtrent 50 Balletter, der overlevede Bournonville og naaede til Nutiden. Opmuntret af sit Held benyttede Galeotti ogsaa nordiske Emner, som navnlig i den nationalt bevægede Tid omkring Slaget paa Rheden og støttet af Schalls melodiøse Musik fandt stor Paaskønnelse. Han vovede sig ogsaa til Shakespeare og lod Skotterne i „Macbeth" være klædt som Kjøbenhavnernes Kendinge fra Belejringen i 1807, og Macbeth lod han krone under lignende Ceremonier, der havde fundet Sted kort før med Kong Frederik den Sjette. Galeottis sceniske Virkemidler var ligesaa folkelige som Filmens nu.

Blandt Dansekunstens Pionerer i Danmark har Galeotti størst Betydning. Han blev en Banebryder, ogsaa i den Forstand, at han søgte at give sine Arbejder det Kunstværd, som først Bournonville naaede. Og glemmes maa det ikke, at han begyndte sin Gerning her paa næsten bar Bund med et Personale, som baade var mangelfuldt og

1775 faatalligt — i den Henseende bød Theatret Bournonville bedre Vilkaar, da han c. 50 Aar senere overtog Balletmesterposten.

Galeotti blev i Danmark Resten af sit lange Liv. Hans Hustru, Antonia Guidi, debuterede i 1778 i Balletten „Statuen", men døde allerede d. $^{29}/_{6}$ 1780, 38 Aar gl. Da han blev 83 Aar, foranstaltede hans talrige Elever, hvoriblandt var flere af Skuespillets og Operaens Personale, en Fest paa Hoftheatret, og havde i Dagens Anledning, uden at han vidste det, ladet hans Portræt male. Billedet lignede udmærket, men Synet deraf virkede forstemmende paa den gamle Mand, som allerede flere Gange havde nægtet at sidde for Malerne, da han nærede den Fordom, at hans Endeligt derved vilde fremskyndes. Hverken Festens Jubel eller de Kranse, der raktes ham af kærlige og taknemlige Hænder, ja, end ikke Professortitlen, som Kongen havde tildelt ham ved samme Lejlighed, kunde udslette det mørke Indtryk. Nogle Maaneder efter Højtideligheden døde han i den katolske Tro, omgivet af sine Døtre og sin trofaste Elev Mad. Schall. Det var den 16. Decbr. 1816.

Den ene af Døtrene, Mariane, debuterede et Par Aar efter Faderens Død, men gjorde ikke Lykke og trak sig kort efter tilbage. Da hun og Søsteren døde, søgte man efter berettigede Arvinger til den lille Formue, Galeotti havde sparet sammen. Den heldige blev, efter Bournonvilles Udsagn, en Italiener, der var landet i et af vore Regimenter som Tambourmajor. Han beviste sin retmæssige Adkomst og vendte bemidlet tilbage til Galeottis Fødeland.

1776 blev **Wilhelm Jansen** Elev ved Balletskolen.

Han var 14 Aar gl., da den ældre Laurent blev hans Lærer. Jansen var temmelig stærktbygget, men dansede med Lethed, og da han under Galeotti havde udviklet sine mimiske Evner, blev han efterhaanden en dygtig Fremstiller af „fyrige Karakterer" i den gamle Mesters Balletter. Forøvrigt er Jansens kunstneriske Egenskaber — ligesom hans samtidige Kolleger, Danserne Linck og Lewers — ikke overleveret gennem Theaterhistorien i klare, bestemte Træk, og naar hans Navn fremdrages, er det væsentligst kun fordi vi nu véd, at han var et villigt Objekt for Direktør, Kammerherre Warnsteds unormale Driftsliv. Forsaavidt er han en Type. Han opnaaede at deltage i Preislers, Saabyes og Rosings Studierejse til Paris i 1788, men efter Warnsteds Fald som Direktør var Jansens gyldne Tid forbi, og i 1796 fik han som „aldeles uduelig" sin Afsked med Pension. Omtrent samtidig giftede han sig med Jfr. E. C. Funck, formodentlig en Søster til Solodanser P. E. Funck, og oprettede en Danseskole. Wilhelm Jansen døde $^{21}/_{1}$ 1808, 46 Aar gl.

1781 $^{20}/_{2}$ debuterede **Marie Christine Lorentzen,** senere **Mad. Bjørn.**

Hun ejede i høj Grad det Begreb, Rahbek kaldte „legemlig Veltalenhed", hvilket vilde sige en lykkelig Forening af en smuk Figur og et udtryksfuldt Ansigt. Hun blev den tragiske Heltinde i Galeottis Balletter og udmærkede sig i seriøs Dans. Ikke uden Held forsøgte hun sig i Skuespillet, men patetiske Kvindeskikkelser i Balletten var dog hendes egentlige Omraade.

Jfr. Lorentzen, som i Ægteskab med en Fuldmægtig ved Hofstuen kom til at hedde Mad. Bjørn, blev 1802 Solodanserinde, tog Afsked Aug. 1804 og døde $^{15}/_{4}$ 1837, 74 Aar gl.

1789 fik **Jfr. Anna Margrethe Schleyter,** senere **Mad. Schall,** fast Ansættelse.

Hun var nærmest grim. Hendes Hovede var for stort til Kroppen, Benene var korte og plumpe i deres Kraft, og Ansigtets Linjer stemmede ingenlunde overens med det klassiske Skønhedsbegreb. Men alligevel sejrede hun ved den Munterhed og Livsglæde, som skalkagtigt lyste i de store Øjne og prægede hendes lille, buttede Krop, der syntes støbt over en wiedewelsk Model. Jfr. Schleyter fulgte med Tidens Strøm og leverede gode Bidrag til dens „Chronique galante", men Tilskuerne saa i denne glade Kjøbenhavnerpige en af deres egne og moredе sig over Lunet i hendes Dans, der aldrig kom den tekniske Færdighed nær. Bournonville beretter, at hun i 25 Aar ikke foretog en eneste Øvelse, som nu anses for at være absolut nødvendige til Færdighedens Vedligeholdelse, men til Gengæld medbragte hun paa Scenen Liv og Fantasi, dette uforklarlige „noget", som ikke kan læres og som ogsaa i dette Tilfælde fik Tilskuerne til at glemme Manglerne.

Mad. Schall — saaledes hed hun efter sit kortvarige Ægteskab med den drikfældige Kapelmusikus Andreas Schall, Komponistens Broder — er et interessant Bevis paa Talentets overvejende Værdi, selv i en saa teknisk Kunst som Dansen synes at være. Efter Mad. Bjørns Afgang og den fra Frankrig indkaldte Jfr. Biroustes Død, fængslede hun ogsaa Tilskuerne ved sine Fremstillinger af de tragiske Heltinderoller. I koreografisk Dygtighed og legemlig Skønhed var hun langt ringere end sine Forgængerinder, men opnaaede alligevel større Virkning, fordi hun overgik dem i dramatisk Temperament. Hendes Lidenskab fik ikke Udtryk i arrige Bevægelser og hastige Trin, men

1789 beroede paa indre tragisk Følsomhed. Den komiske Fremstillerinde af Bønderpiger skildrede uden Talens Brug Ninas Vanvid med psykologisk Gætteevne. Hun rørte Tilskuerne til Taarer — den Evne er nu forsvunden fra vor Ballet. Fordi Mad. Schalls Stilling mere hvilede paa Originalitet og Talent end paa Skønhed og Ungdom, virkede hun i 40 Aar, indtil hun i 1827 tog Afsked, 52 Aar gl. Hun bevarede til sin Død d. $^{22}/_{11}$ 1852 levende Interesse for Theatret og dyb Pietet for sin gamle Lærer, Galeottis Minde. Hendes Grav findes endnu paa Assistents Kirkegaard.

1791 $^{25}/_{10}$ optraadte **Carl Dahlén** første Gang.
Han havde en smuk Skikkelse, men hans lette og yndefulde Dans vidnede mere om Flid end om betydelige Anlæg. 21 Aar gammel kom han som Flygtning hertil fra Sverrig, hvor han blev tvunget til at afbryde sin Karrière, fordi han paa selve Gustav d. III's Theater havde slaaet en af Kongens Kammerherrer, der gjorde ham Forslag om Deltagelse i en blandt Hofkavalererne udbredt Last. Som

1791 Sprog maa Danseren lære, ligeledes er Kendskab til Musik uundgaaelig nødvendig; Dansen skal udtrykke Musikken og Musikken Dansen; i alle Karakterer bliver det en Mangel, naar Danseren ikke har Musikkundskab, en dannet Sjæl og fin Følelse".
1823 fik Dahlén Afsked og døde d. $^{1}/_{12}$ 1851, 81 Aar gl. 1792 var han blevet gift med Skuespillerinden Johanne Elisabeth Dahlén, f. Morthorst.

1792 $^{17}/_{4}$ optraadte **Antoine Bournonville** første Gang.
Han var som udmærket fransk Danser og Elev af Noverre kaldt til Stockholm, hvor han som Balletmester levede ti lykkelige Aar, indtil Theatrets Protektor, Gustav d. III, blev myrdet. Saa drog Bournonville til Kjøbenhavn, hvor hans Apolloskønhed og Virtuositet hurtigt gjorde ham til Ballettens Førstekraft. Han regnedes med rette blandt de ypperste Dansere i Datidens Europa, fordi han ejede den sjeldne Forening af fortrinlige ydre Egenskaber, teknisk Kunnen og udtryksfuldt Minespil. Men var han sin Søn, August Bournonville, overlegen som Danser og

Balletten „Valdemar" af Aug. Bournonville, c. 1875. Scene af 1ste Akt.
„Ditleif", Walbom. „Svend Eriksøn", L. Gade. „Astrid", Frk. Westberg. „Axel Hvide", Carl Price. „Knud Magnussøn", P. Jerndorff. „Valdemar Knudsøn", Vald. Price.

1791 indtagende Danser af halvalvorlige eller idylliske Partier gjorde han straks saa stor Lykke, at Direktionen ombyttede hans løse Engagement med Ansættelse paa Livstid. Men hans gode Dage havde Fedme til Følge, og derfor blev hans Virksomhed som Solodanser ikke langvarig. I Perioden mellem Galeottis Død og den yngre Bournonvilles Fremkomst forsøgte Dahlén sig som Balletforfatter, men hans „Armida" havde ikke Heldet med sig og erindres nu kun, fordi den lille Johanne Luise Pätges (Fru Heiberg) og den purunge H. C. Andersen deri agerede Trolde. Som Danselærer paa og udenfor Theatret havde Dahlén størst Betydning. Da han var Samtidig med og Konkurrent til den ældre Bournonville, omtaler August Bournonville ham stærkt „ovenfra og nedefter" i sine Livserindringer (III, 48 f.), men i en Skrivelse af 1813 til Direktionen gør Dahlén Rede for Metoden i sin Undervisning, der ingenlunde var ringere end Bournonvilles. Dahlén skriver bl. a.: „Alle maa begynde med de sædvanlige Skolepas, der er det samme for Dansen, som Skalaen for Musikken; senere faar de Begreb om at skabe sig selv Attituder, Pas og Bevægelser, thi uden selvskabende Evne anser jeg Danseren for en Maskine, der er indskrænket til en vis Bevægelse og udenfor sin mekaniske Bevægelse ikke kan komme videre. Historie, Geografi, Mytologi, det tyske og det franske

1792 Mimer, var han ham til Gengæld underlegen som Skribent. Hans Opfindelsesevne indskrænkede sig til Enkeltheder, hvormed han udstyrede de Galeottiske Balletter. Efter den gamle Mesters Død blev Antoine Bournonville i 1816 Dansedirektør, men han var da en aldrende Mand, som ikke egnede sig til at bringe nyt Liv i den Etat, der var ham underlagt i syv Aar. Som Lærer var han utaalmodig og hensynsløs, ret en ilter Franskmand; i Theaterarkivet findes ofte Klager fra Elever, som han har slaaet eller udskældt paa sit daarlige Dansk. I intellektuel Dannelse var han ogsaa sin Søn underlegen. Da hans første Hustru, den Pag. 108 omtalte Danserinde og Skuespillerinde Mariane Bournonville, f. Jensen, var død, skrev han i Adresseavisen (1797 Nr. 226) disse Linjer, som er karakteristiske ved deres pudsige Sammenblanding af Sorg, naiv Bekendelse og Forretningssans:
„Ægtemandens glædeligste Forventning opfyldte min elskelige Hustru afvigte 6. ds., da hun skjenkede mig en velskabt Søn. Men det behagede Livets og Dødens Herre, at denne Barnefødsel skulde blive Aarsag til hendes Overgang fra Tiden til Evigheden, som til uopretteligt Tab for mig og to Børn paafulgte forgangen Nat. Idet jeg sørgeligst bekjendtgjør denne kjærlige, hulde Kones og Moders Mariane Bournonville, født Jensen, hendes dødelige Afgang i en

1792 Alder af 29 Aar, vilde hendes og mine Velyndere samt det hele højtærede Publikum modtage mit Hjertes ærbødige og vemodsfulde Taksigelse for den hende beviste Yndest som Kunstnerinde. Med Lyst dyrkede hun svage Talenter og fandt Opmuntringer til Flid i overbærende Godhed og belønnende Bifald. Mange Ædles kærlige Omsorg i denne hendes sidste Lidelsers Tid forvisser mig ydermere om, at man gerne vilde have set hende længere. Saadan Deltagelse er mit saarede Hjertes Lindring — og — O! — at ogsaa alle Godes Bifald og Kærlighed maatte ledsage mig indtil Graven".

Bournonville døde paa Fredensborg Slot d. $^{11}/_{1}$ 1843, 83 Aar gl. Dèr havde Frederik VI tilstaaet ham den Fribolig, som var i den royalistiske Families Besiddelse i næsten 100 Aar, indtil Frøken Charlotte Bournonville døde i 1911.

1794 fik **Lars Poulsen** fast Ansættelse.

Han blev 10 Aar gl. Elev af Galeotti og uddannedes til en kæk og udholdende Danser, som i 1798, 22 Aar gl., kunde sætte den efterstræbte Betegnelse „Solo" foran sin Stillingsangivelse. Men Lars Poulsen manglede mimiske Evner og gjorde derfor ikke, trods sin tekniske Kunnen, noget varigt Indtryk paa Tilskuerne. Men han var i sin lange Periode Balletten en nyttig Mand, som ikke efter sin Afsked i Juli 1823 fik noget langt Otium, idet han allerede døde Aaret efter, d. $^{25}/_{10}$ 1824, 47 Aar gl. Han var første Gang gift med Skuespillerinden Maren Poulsen f. Kragh, 1783–1804, og Danserinden Anne Poulsen, som afgik Juli 1832, var hans Datter.

1798 blev **Poul Erik Funck** Elev ved Dansen.

Det blev Solodanser Poul Funcks ublide Skæbne sammen med Solodanser Larcher at repræsentere den døde Tid i Ballettens Historie, Perioden mellem Galeotti og August Bournonville. Dog, Funcks Kompositioner af Dansene i „Elverhøj" benyttes endnu. Han var gift med Sangerinden Wilhelmine Rosine Funck f. Löffler, og Børnene synes at have arvet Faderens Anlæg for Dans: Wilhelm Erik f. $^{20}/_{12}$ 1824, naaede at blive Solodanser, men forlod pludselig sin Stilling og rejste til Amerika i Marts 1862. Datteren, Pauline Funck, f. $^{17}/_{4}$ 1826, debuterede ikke uden Held i 1848 og var i nogle Aar en for sin Skønhed yndet Danserinde, men hendes Navn er dog særlig kendt, fordi hun blev Kammerherre Fallesens første Hustru; hun døde $^{7}/_{3}$ 1879. Den yngste af Poul Funcks Børn, Valdemar Theodor, f. $^{31}/_{1}$ 1829, var Elev ved Skuespillet, men døde allerede i Oktbr. 1864.

1799 blev **Hans Carl Jørgen Fredstrup d. æ.** Elev paa Balletskolen.

Han var født d. $^{8}/_{2}$ 1784 og virkede i over 50 Aar ved Theatret, paa Scenen som père noble i Bournonvilles Balletter, bag Kulisserne som en paapasselig Regissør. Da han døde d. $^{28}/_{4}$ 1859 var han Veteranen fra Galeottis Tid. Fredstrup havde ikke mindre end syv Børn ved Balletten — et enestaaende Tilfælde; deres Navne var: Josephine, Julie, Agnes, Nanna, Hother, men kun de to yngste, Petrine og Axel, fik Navn som Dansere.

1800 blev **Hans Jørgen Weyle** udnævnt til Solodanser.

Navnet synes at tyde paa, at han stammede fra Jylland, i hvert Fald var han en af de første indfødte Koreografer, der gjorde Lykke som komisk Danser. Dertil berømmes Weyle for sin Evne til at foretage dristige Spring. Han døde d. $^{22}/_{5}$ 1820. Hans Børn var: Kgl. Kapelmusikus Weyle; Figurant Carl Weyle, som blev ansat 1821 og døde d. $^{28}/_{7}$ 1853, samt Danserinden Charlotte Amalie Weyle, f. $^{21}/_{9}$ 1800. Hun blev uddannet af Laurent d. y. og Bournonville d. æ. og havde en høj, rank og smukt bygget Figur og et udtryksfuldt Ansigt. Charlotte Weyle gjorde ikke alene Lykke ved sin Dans, men havde ogsaa Evner for mimisk Fremstilling. 1819 blev hun Solodanserinde, 1823 giftede hun sig med den velhavende Skuespiller J. D. Bauer (jvfr. Pag. 125), med hvem hun omtrent samtidig forlod Scenen i 1838. Charlotte Bauer døde $^{16}/_{3}$ 1882.

1805, Maj, debuterede **Jfr. Augusta Laurwald**, senere **Fru Saabye.**

Hun havde en høj, velskabt og plastisk Skikkelse og et smukt, udtryksfuldt Ansigt. Endskønt hun aldrig tilegnede sig en fremragende Teknik, gjorde hun altid ved sine herlige ydre Egenskaber stor Virkning og var næsten bleven uundværlig for Theatret, da hun i 1810 kort efter sin Udnævnelse til Solodanserinde paa Grund af sit Ægteskab med Grosserer, Generalkrigskommissær Saabye indgav sin Afskedsbegæring. Hun stod i sin korte Glansperiode højt i Frederik den VII's Moders, Prinsesse Charlotte Frederikkes Gunst og bar som Gave fra Prinsessen en Guldkæde, hvor to Hænder mødtes, — et Symbol paa deres Venskab. Grosserer Saabyes rige Hus paa Kongens Nytorv stod aabent for Theatrets fremragende Kunstnere; Generalkrigskommissæren var en af dets mest ivrige Beskyttere, og fra sine Rejser sendte han Direktionen Partiturer, nye Skuespil, Brochurer, Modeller o. s. v., hvorfor han som Tak modtog et livsvarigt Adgangskort til Hofparkettet. Fru Saabye døde $^{11}/_{4}$ 1850, c. 60 Aar gl.

1806 blev **Jfr. Karen Børresen**, senere **Mad. Janssen,** fast ansat.

Denne Pige fra Nyboder var ingen udpræget Skønhed, men ejede som Danserinde i særlig Grad Lethed, Smidighed og Sikkerhed og var navnlig yndet i seriøse Balletter. Hun havde vundet sig en smuk Stilling, da hun paa Grund af Ægteskab med en kgl. Embedsmand, forlod Theatret i 1810, men efter to Aars Forløb blev hun atter ansat, endog som Solodanserinde, og var Balletten til stor Nytte i den følgende Menneskealder. Mad. Ginettis Gæsteoptræden bragte hendes Kunst Fornyelse; Madame var den første Danserinde, som vakte Opsigt i Kjøbenhavn ved sin Evne til at bevæge sig paa Taaspidserne og udføre svære Pirouetter, og Mad. Janssen levede i de følgende Sæsoner højt paa de tekniske Erfaringer, hun havde gjort under Ginettiperioden i Foraaret 1817. Hun tog Afsked i Juni 1825 og døde som Enke efter Kommandør T. J. Lütken d. $^{10}/_{11}$ 1863, 76 Aar gl.

Hendes Efterkommere i Ægteskabet med Kammerraad Janssen er Forfatteren Børge Janssen og Maleren Luplau Janssen.

1811 blev **Pierre Joseph Larcher** Elev ved Dansen.

Det hed sig mellem Kjøbenhavnerne, at han egentlig var født Kjær, og siden gav hans berømte Elev, Fru Heiberg, Antagelsen ny Næring, da hun i Livserindringerne skrev, at han havde hentet sig et nyt Navn i Paris. Ikke destomindre var Larchers franske Afstamning ligesaa ægte som Bournonvilles. Hans Fader, en fransk Haandværker, emigrerede under Revolutionen til Danmark, hvor en Bombe dræbte ham i 1807 under Belejringen af Kjøbenhavn. Dèr fødtes Sønnen, Pierre Joseph Larcher, d. $^{29}/_{12}$ 1801. I Bournonville d. æ.'s Skole udvikledes han til en Danser med stor Elasticitet i sine Spring og Bevægelser, hvorfor han blev meget yndet for sin lette og nydelige Udførelse af de saakaldte Demikarakter-Partier; en Støtte havde han i sin smukke, lille Skikkelse, en Mangel i sit udtryksløse Ansigt. 1823 blev Larcher Solodanser og var Balletmester i Aarene før Bournonville overtog Posten i 1829. Det blev Larchers ublide Skæbne at være omtrent jævnaldrende med den unge Mester, der ikke var ham synderlig overlegen som Danser, men desto mere som Skribent. Bournonville var usentimental som Konkurrent, men det skal siges til Larchers Ære, at han alligevel forstod at hævde sin smukke Stilling, der ogsaa omfattede Danselærerembedet for de augustenborgske Prinser, ligetil sin Død d. $^{15}/_{6}$ 1847. Han var gift med Skuespillerinden Frederikke Nicoline Larcher f. Lange, og hans Datter er fhv. kgl. Skuespillerinde Fru Admiralinde Jacobson, der endnu lever.

— **Johan Adolph Frederik Stramboe** Elev ved Balletskolen.

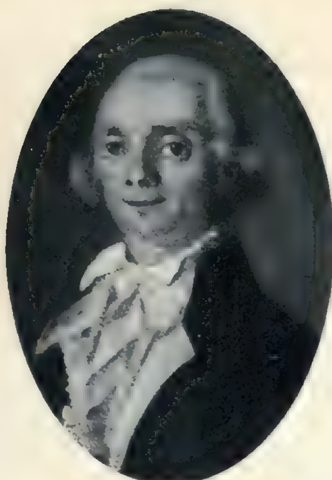
Han var en udmærket Fremstiller af komiske Figurer, „maaske den fortrinligste i sit Fag, jeg nogensinde har truffet paa", skriver Bournonville. Der var Jovialitet og Lune udbredt over hans livlige, runde Ansigt og trinde Figur, saasnart han viste sig, kom Tilskuerne i godt Humør. De komiske Figurer er ikke Hovedroller i Bournonvilles Balletter, men mangen en Bagatel gjorde Stramboe til en stor Rolle ved sit Lune og ved sin originale Personlighed. Han døde som sindssyg d. $^{25}/_{7}$ 1850, 49 Aar gl., faa Maaneder efter sin Afsked. Han var Fader til Edvard Stramboe og til Fru Stillmann.

1813 $^{2}/_{10}$ optraadte **August Bournonville** første Gang, 8 Aar gl., i Balletten „Lagertha".

Han fødtes i Kjøbenhavn d. $^{21}/_{8}$ 1805 i sin Faders, Antoine Bournonvilles andet Ægteskab og røbede allerede som Barn umiskendelige sceniske Anlæg. Han fik en flersidig Undervisning af Datidens betydelige Kunstnere, baade i dramatisk, sanglig, koreografisk og musikalsk Retning og viste sig saa perfektibel, at man ikke vidste, hvilken Bane han burde vælge. Da han havde besluttet at vie sit Liv til Dansekunsten, fik han efter Faderens Undervisning yderligere Uddannelse hos berømte Mestre i Paris og havde i nogle Aar Ansættelse ved Operaen dèr, indtil han i 1829 overtog Balletmesterposten i sin Fødeby. Dermed var han bevaret for den danske Scene.

August Bournonville, der aldrig satte sit Lys under en Skæppe, karakteriserede sig selv som Danser i disse Sætninger: „Jeg dansede med mandigt Liv, mit Lune og min Energi har paa alle Theatre gjort det samme Indtryk. Jeg stemte Tilskuerne til Glæde, og inden de beundrede mig, maatte de holde af mig". Tre Gange fornyede han Genren af sin Virtuositet, og hver Gang var det efter nye Øvelser i Paris hos den berømte Vestris. Men hvor dygtig en Danser Bournonville end blev, og hvor ivrigt han stræbte i sin Kunst at være paa Højde med det Ypperste i Tiden, saa er det dog udelukkende hans Talent som Skribent, der bragte hans Navn Udødeligheden. I kort Begreb kan Forskellen mellem ham og hans Forgænger udtrykkes saaledes: Galeotti fandt et Drama og ballettiserede det, men Bournonville komponerede med Oprindelighed en Dans og dramatiserede den. Hans Betydning som Balletdigter behøver ikke nærmere at paavises, fordi hans Værker lever den Dag i Dag og ses i højere Grad end Holberg og Oehlenschläger af Nationens Flertal. Theatret har opført 52 af hans Arbejder, hvoraf de ti var store Divertissementer. Indtil 100-Aarsdagen i 1905 var hans Værker opført 3166 Gange, deraf var „Fjernt fra Danmark", „Napoli" og „Valdemar" hver spillet over 200 Gange. Men er Bournonville stadig Ballettens Alfa og Omega, saa er den Tid nu inde, hvori kunstnerisk Fornyelse vilde være gavnlig for Personalet og glædeligt for Publikum. Der er siden hans Dage

Johan Gottlieb Naumann.
Kapelmester 1785—1786.

Johan Abraham Peter Schultz.
Kapelmester 1787—1795.

Friederich Ludvig Emilius Kunzen.
Kapelmester 1795—1817.

Claus Nielsen Schall.
Kapelmester 1817—1834.

Frantz Joseph Glæser.
Kapelmester 1842—1861.

Johan Svendsen.
Kapelmester 1883—1908.

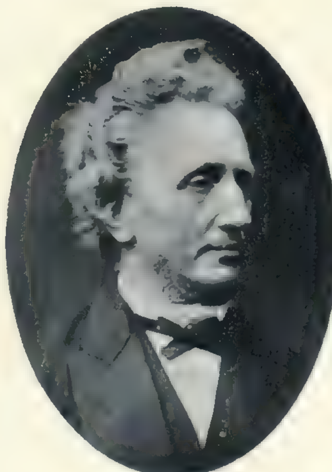

Niels W. Gade.
Kapelmester 1861—1862.

Frederik Rung.
Kapelmester 1908—1914.

J. H. Paulli.
Kapelmester 1863—1883.

J. F. Frølich.
Koncertmester 1836—1844.

J. F. Bredal.
Koncertmester 1835—1849.

Carl Helsted.
Koncertmester 1870—1884.

Edvard Helsted.
Koncertmester 1863—1869.

1813 gaaet nye Strømninger gennem europæisk Dansekunst, ikke mindst fra Rusland, som er gledet Bournonvilles Arne fuldkommen forbi.

Den ³¹/₃ 1848 tog han som Valdemar Afsked som Danser. Han var dog stadig i nogle Aar Balletmester, drog derefter til Stockholm og Wien, men blev atter i 1865 Ballettens Leder og Instruktør, indtil han i Juni 1877 trak sig tilbage til Privatlivet. I sine yngre Aar var han en Despot, og ved sin hensynsløse Fremfærd kom han ofte i Strid med Ballettens vekslende Primadonnaer. Hans herskesyge Temperament, der ønskede enhver Underkastelse, var Skyld i, at Lucile Grahn forlod Danmark, — netop fordi hun ejede den stærkeste Evne og det modigste Sind blandt alle hans Elever. Men paa sine ældre Dage var han den elskelige Mester med blide Træk i Sjæl og Ansigt.

Ogsaa som historisk Forfatter udfoldede Bournonville en betydelig Virksomhed. Han førte en gallisk Pen, men man kan ikke altid anerkende de Domme, han fælder over jævnaldrende Kammerater. Han irriterer ofte ved et Hanprimadonnavæsen, som er desto mere uklædeligt at træffe hos en aandfuld, kundskabsrig og meget perfektibel Skribent. Men den røde Traad gennem Værket er hans dybe Kærlighed til Dansen og til sin Stand, som han ønskede at hæve kunstnerisk og socialt. Bournonville døde, ramt af et Hjerteslag, paa Vej fra Frue Kirke d. ³⁰/₁₁ 1879. Han blev ligesom sin Fader, der fødtes i Lyon, og sin Datter, Charlotte, stedet til Hvile paa Landsbykirkegaarden i Asminderød ved Fredensborg.

1824 blev **Gotthilf Andreas Füssel** Elev ved Balletten.

Som Danser indtog han ikke nogen høj Rang, men som Mimiker giver Bournonville ham de stærkeste Lovord:

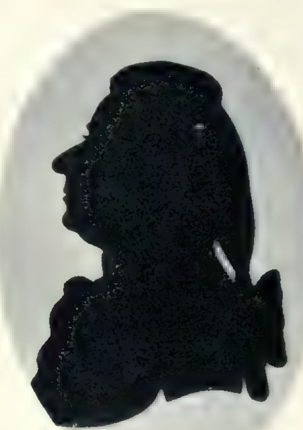
1824 Velvilje". Andrea Møllers private Forhold gjorde hende efter det ulykkelige Ægteskab med Kgl. Kapelmusikus C. F. Kretzschmer i høj Grad værdig til Overbærenhed. Hendes Ansigtstræk, skriver Direktør C. Molbech, som havde Medfølelse for hende, bærer „Præg af hendes ofte mørke og næsten til Sindsforvirring grænsende Stemning". Men menneskelig Forstaaelse var ikke givet Bournonville i Vuggegave, han var ikke saa lidt af et moderne „Fagmenneske", og da hendes Sjæl var kold og stolt, medens han laa under for sit hidsige Temperament, opstod de pinlige Konflikter, der bl. a. i 1831 førte til, at Mad. Kretzschmer som den sidste Blaataarnsfange maatte tilbringe en Maaned i det skumle Fængsel ved Langebro. Efter Løsladelsen fejrede hun endnu en ny Sukcés som den blide Margrethe i Balletten „Faust", men det daglige Forhold til Bournonville blev ikke bedre, og da han i den purunge Lucile Grahn havde en Primadonna i Svøb, gjorde han efterhaanden Mad. Kretzschmers Stilling ulidelig, og efter nye Sammenstød fik hun efter eget Ønske i Marts 1835 sin Afsked uden Pension. Hermed var den kun 24aarige Kunstnerindes Carrière afsluttet; ti Aar senere fik hun nogle Gange Lov til at udføre sine nævnte Glansroller som Gæst, uden at hendes Optræden førte til fast Ansættelse. Mad. Kretzschmer døde, 78 Aar gl., d. ²³/₁ 1889 i Kjøbenhavn og blev begravet paa Vestre Kirkegaard.

1826 August blev **Louise Christine Rasmussen,** senere **Grevinde Danner,** Elev ved Balletten.

Hun var som som Danserinde en af de mange navnløse, et menigt Medlem af corps du ballet, som Pladsen ikke tillader Omtale i denne kortfattede Oversigt. Men da dette Dansebarn senere hen i Livet bar et af de mest omstridte

Israel Gotlieb Wernicke.
Kapelmester 1781–1786.

Johan Ernst Hartmann.
Koncertmester 1767–1792.

Du Puy.
Koncertmester 1802–1809.

Johan Timroth.
Koncertmester 1809–1835.

1824 „Han ejede baade Kraft, Anstand og en udviklet plastisk Sans og er en af de Personligheder, der væsentlig har bidraget til at give Balletterne Betydning som Udtryk for Handling og dramatisk Situation". Ligesaa plastisk skønt hans Spil var som Havaanden i „Napoli", ligesaa komisk var hans Fremstilling af den melankolske Englænder i „Toreadoren", og disse to vidt forskellige Figurer viser Rækkevidden af hans kunstneriske Omraade. Füssel optraadte sidste Gang d. ⁹/₁ 1865 og døde, 56 Aar gl., d. ⁹/₁₂ s. A. Hans yngre Broder, Gustav Adolph Füssel, var i adskillige Aar en pligtopfyldende Seconddanser, men ejede ikke Broderens kunstneriske Egenskaber. Han fik Afsked 1870 og døde 1884, 69 Aar gl.

— ²³/₁ optraadte **Jfr. Andrea Marie Møller,** senere **Mad. Kretzschmer,** første Gang, 13 Aar gl.

Hun var den stolte Andrea, som Fru Heiberg omtaler i sine Erindringer, og det er ikke noget sympatisk Billede, Læseren derigennem modtager af Hanne Pätges's Barndomskammerat paa Balletskolen.

Andrea Møllers Legeme var fint og spinkelt som en Statuette af Meissenerporcelæn, men hendes Ansigt havde ikke „rene, ædle Træk", som flere Theaterhistorikere forlener det med. Hun var nærmest en „grim Skønhed", hendes Udtryk vekslede mellem Arrigskab og Trods, Ømhed og Smerte. I koreografisk Henseende har Balletten haft mange Danserinder, der ejede større Færdighed end Andrea Møller, men faa har kunnet maale sig med hende som Mimiker. Therese i „Søvngængersken" bragte hende med ét Slag frem i første Plan som Solodanserinde, og i Bournonvilles første Skribentperiode fejrede han ingen Sukcés, uden at hun havde sin berettigede Andel i den. Dette indrømmede Mesteren selv — paa sine gamle Dage, men i Ungdomstiden kaldte han hende over for Direktionen „et hadefuldt og uopdragent Fruentimmer", og skønt det ikke kan nægtes, at Andrea Møller var en stædig, hysterisk Natur, saa burde Bournonville med sin overlegne Dannelse have styret hende efter det Raad, han engang fik af Direktionen, nemlig, „at han skulde komme sine Solodanserinder i Møde med

1826 Navne i Danmark, hadet, misundt og frygtet, som hun var, bør hun ikke fattes mellem sine Kammerater, der vandt Ære i Ballettens Historie. Louise Rasmussen tjente som en pligtopfyldende Figurantinde Theatret i 16 Aar indtil Aug. 1842, da hun tog Afsked med Pension — den, hun lod tilfalde Statskassen, da hun i 1850 som Kong Frederik d. Syvendes Hustru blev quasi Dronning af Danmark under Navn af Grevinde Danner. Af sine rige Midler, som ved hendes Død d. ⁶/₃ 1874 tilfaldt velgørende Formaal, burde hun have betænkt sit Udspring, Balletten, med et Legat. Hun skyldte Danseskolen den Anstand og ydre Holdning, som i ikke ringe Grad bidrog til at muliggøre hendes Ophøjelse. Og havde hendes juridiske Konsulent, Højesteretsadvocat Nellemann, mindet hende derom, havde hun uden Tvivl med Glæde realiseret Tanken. Da hun efterlod syv Millioner Kroner, havde for Eks. blot en fjortende Del beriget Dansens Udøvere for alle Tider.

1829 ²⁹/₅ optraadte **Lucina Alexia Grahn** første Gang som Zabi i „Danina", Solodanserinde 1837.

Hun er Danmarks eneste europæisk berømte Danserinde, men det var ikke smigrende for de indre Forhold ved vor Ballet, at dette store Talent maatte drage bort for at skaffe sig Plads i fremmede Lande. „Hun var min Elev", fortæller Bournonville, „fra det 10. til det 17. Aar og opfyldte alle de Forventninger, hendes store Anlæg berettigede til. Det var hende, der gav vort Publikum den første Ide om kvindelig Virtuositet i Dans, og hendes ædle Fremstilling af Sylfiden og Astrid i „Valdemar" gjorde Epoke i i Ballettens Annaler". Stridigheder af den mest private Natur mellem hende og Balletmesteren tvang hende, ikke tyve Aar gl., til at forlade Kjøbenhavn (1839), og nogle faa Aar senere strakte hendes Ry sig fra Sct. Petersborg til Paris, og München blev hendes andet Hjem. Dèr giftede hun sig med en tysk Sanger, Young, og dèr endte hun i Ensomhed og uden Slægt sit lange, bevægede Kunstnerliv i April 1907, 88 Aar gl. Byen München arvede hendes betydelige Formue og gav en Gade hendes Navn. En Theaterhistoriker med psykologisk Kendskab til Scenens Kunstnere burde

1829 skrive en Bog til hendes Ære. Det burde deri fremhæves, at selv om hendes Ærgerrighed var for stor til vore smaa Forhold, saa var Bournonvilles Handlemaade overfor hende intet mindre end skammelig. Hun har selv i et Brev fra 1897 skildret den saaledes: „Mine elskede Forældre

1829 Paa sine gamle Dage levede Lucile Grahn helst i Barndomsminderne. Kjøbenhavn syntes hende i Fantasien en Eventyrby af Skønhed og Ynde. Legemlig Skrøbelighed hindrede hende i at gense sin Fødeby efter mere end et halvt-Hundrede Aars Forløb.

W. Carlsen. N. Hyllested. N. Møller. Blauhut. J. Amberg. Robert Hansen. C. Dehn. Chr. Petersen. Axel Guldbrandsen. Emil Sanne.
Ed. S. Møller. Albert Petersen. P. Møller. E. B. Møller. Carlsen. L. Mohr. Ferdinand Stockmar. Carl Stockmar. J. Mathiassen. O. M. Olavesen.
Maxilius Høyberg. Anton Svendsen. V. Tofte. Chr. Schiørring. Carl Helsted. Paulli. E. L. A. Sveistrup. V. C. Holm. Fr. Hilmer. Otto Bendix. Fritz Bendix.
G. A. Lembcke. V. Storm. A. V. Lanzky. Chr. Schiemann. Valdemar Schiøt. A. Rüdinger. C. Benthien. Rauch. Iversen.
Johs. Petersen. F. W. Drewes. Kruse. P. Andersen. V. Andersen. V. Engelhardt. F. Møller. P. Petersen. E. Jorck. R. Nielsen. Victor Lanzky.

Det kongelige Kapels Medlemmer 1878.

1829 ofrede alt for at jævne min Fremtidsvej, ja, de næsten sultede for at lægge alle de kostbare Gaver, Sølv —, The- og Kaffekander og dito Frugtskaale for Familien Bournonvilles Fødder, og da jeg voksede til, blev min Taknemmelighed mig afkrævet paa en anden, langt værre Vis. Mesteren kaldte dette sine „Bizarrerier".

1830 blev **Georg Nicolai Brodersen** Elev ved Balletskolen.

Som udøvende Kunstner indtog Brodersen en beskeden Plads, men som Lærer var hans Virksomhed baade omfattende og fortjenstfuld — ikke alene indenfor Theatrets Mure, men ogsaa paa Søofficersskolen, og hans Privatundervisning var i mange Aar meget søgt. Selv havde han

DET KONGELIGE KAP

ELS MEDLEMMER

gaaet i Skole hos Bournonville, som i 1865 skrev om ham: „Det er mig en særegen Tilfredsstillelse hos denne min Discipel og brave Ven at genkende den Stræben, der i saa mange Aar har besjælet og endnu opliver mig for det Ædle og Skønne i Kunsten". Brodersen endte som Kammerraad og Ridder af Dbg. d. $^{6}/_{4}$ 1908, 88 Aar gl.

1834 $^{23}/_{9}$ debuterede **Johan Ferdinand Hoppe** i „Den Stumme i Portici". Solodanser 1838.

Hoppe udmærkede sig allerede som purung ved sin store koreografiske Færdighed, sin Elasticitet og Elegance i alle Bevægelser. Men desværre var hans harmonisk byggede Legeme for lille, han kunde derfor ikke blive Helten og Elskeren, men maatte nøjes med at dyrke den lette, gratiøse Genre, og indenfor dette Omraade udfoldede han baade Friskhed og Kraft, der ogsaa paa Udlandets Scener skaffede ham Anerkendelse. Som Mimiker var han ikke betydelig, det er som Demikarakterdanser og Lærer, at hans Navn har sin smukke Plads i vor Ballets Historie. Han dansede sidste Gang $^{10}/_{1}$ 1866 og døde under sin gamle Dansekammerats, Fru Heibergs, Jordefærd i Frue Kirke d. $^{27}/_{12}$ 1890, 75 Aar gl.

1836 Juni blev **Frederik Ferdinand Hoppensach** fast ansat.

Han var Søn af en Parykmager og Broder til Theatrets Frisør og Sminkør, J. H. Hoppensach, en uovertruffen Mester i sit Fag, hvem Skuespillerne i den litterære Guldalder skyldte Tak for mangen fortrinlig Idé og Hjælp ved Maskernes Udførelse. Ferdinand Hoppensach fik som Barn Undervisning af Bournonville paa Balletskolen og blev ligesom sin Broder en Maskens Kunstner, omend paa en anden Maade. Som egentlig Danser fik han ingen Betydning og naaede aldrig at blive Solodanser, men desto vigtigere var hans Virksomhed som Mimiker. Paa dette Omraade brød han igennem i 1842, da han med Mesterskab mimisk udførte et Recitativ som Gadesangeren i „Napoli", og fra den Tid anvendte Bournonville ham med stort Held i næsten alle sine Kompositioner. Hoppensachs Partier var i Reglen smaa, men han udførte dem altid med Smag, Originalitet og Lune. Den $^{1}/_{6}$ 1876 optraadte han sidste Gang som en Kjøbenhavner i „Livjægerne paa Amager", tog Afsked i Decbr. s. A. og døde $^{17}/_{6}$ 1878. Han var født $^{7}/_{5}$ 1817.

— $^{3}/_{11}$ optraadte **Ludvig Harald Gade** første Gang.

I sin mere end 50aarige Virksomhed var Ludvig Gade næsten altid Mimiker i første Række, og Bournonville forsømte ikke at bygge paa hans personlige Talent. Gades Fag var hovedsagelig de stærkt markerede Karakterer, som f. Eks. Svend Eriksøn i „Valdemar", Banditen i „Blomsterfesten" og — sidst, men ikke mindst — den med fuldkommen Kunst udførte Bjørn i „Valkyrien". Som Balletdirigent var Gade Bournonvilles Efterfølger, og i sine „Erindringer" giver Mesteren ham det Vidnesbyrd, „at det skyldes hans Smag og Omhu, at Balletterne endnu bevare en vis Grad af Friskhed og Interesse". Gade døde d. $^{7}/_{4}$ 1897, 74 Aar gammel. Hans Hustru var Danserinden Elise Sophie Gade, f. Garlieb, Elev Juli 1850, Sekonddanserinde Sept. 1855, afg. Juni 1877.

1837 $^{10}/_{12}$ debuterede **Jfr. Caroline Wilhelmine Fjeldsted,** senere **Mad. Kellermann,** som Fatme i „Brama og Bayaderen". Solodanserinde 1840.

Caroline Fjeldsted var sin Konkurrent, Augusta Nielsen, underlegen i Skønhed og koreografisk Virtuositet, men overlegen som Mimiker, og disse hendes helt personlige Evner gjorde sig navnlig gældende i „Brama og Bayaderen" samt i „Napoli", hvor hendes Spil som Teresina fængslede Publikum og elektriserede de Medvirkende. Mad. Kellermann — som hun hed efter sit Ægteskab med den berømte Violoncelvirtuos — gjorde ogsaa Lykke paa Udlandets Scener og bevarede sin Stilling, saalænge Ungdommens Ynde hvilede over hendes Skikkelse. Hun dansede sidste Gang d. $^{1}/_{3}$ 1861 og døde $^{20}/_{5}$ 1881, 60 Aar gammel.

1839 $^{11}/_{4}$ debuterede **Jfr. Petrine Georgine Caroline Fredstrup** i en Solodans i „Bæbu".

Hun blev den mest fremragende af den Fredstrupske Balletfamilie, endskønt hun ikke havde faaet nogen ydre Skønhed i Vuggegave. Men ved Flid, Talent og Intelligens forstod hun at afvinde sine smaa Partier interessante Sider og give enhver Dans eller Rolle en særegen Karakter. Paa denne Evne blev hun Solodanserinde, og Bournonville gav hende det Vidnesbyrd, at hendes Spil som norsk Bondepige i „Brudefærden" og særlig som Troldfrøkenen i „Et Folkesagn" hævede hende til virkelig Kunstnerinde. Hun optraadte sidste Gang som Veronica i „Napoli" d. $^{10}/_{1}$ 1871, virkede derefter i adskillige Aar som Lærerinde ved Balletskolen og døde ugift d. $^{24}/_{9}$ 1881, 54 Aar gl.

— $^{6}/_{9}$ debuterede **Jfr. Augusta Wilhelmine Nielsen,** senere **Fru Afzelius,** som Sylfiden. Solodanserinde 1841.

Hun var ubestridt Fyrrenes bedste Danserinde, og Heldet fulgte hende, da hun optraadte omkring i Tyskland og Skandinavien, ja, paa selve Pariseroperaen. Hun lignede Tidens fornemme Damer: Hovedformen var smal, de aristokratiske Træk stod i et smukt Forhold til hinanden, og Øjnene havde Kornblomstens Farve. Hun herskede suverænt over sit skønne Legeme, hvad enten det svævede i yndige, lette Bøjninger eller stod i Hvile. Men som Mimiker var hun ubetydelig.

1839 Trods alle Sejre blev hendes Livshistorie tragisk. Den Opmærksomhed, Prins Frederik af Hessen viste hende, fornærmede Provinsbyen Kjøbenhavn, skønt han kun gav Udtryk for den Begejstring, mange følte. Den offentlige Mening gik hende imod, og tilsidst hyssede man hende ud. Forpint indlod hun sig med Svenskeren, Premierløjtnant Afzelius i et Ægteskab, som blev ulykkeligt, og da den Periode var forbi, indgik hun omsider i en intim Forbindelse med Prinsen. Augusta Nielsen faldt som Offer for Publikums Lyst til at blande sig i Kunstnernes Privatliv. Som Danserinde efterlod hun et Navn, der var synonymt med Lethed og ladylike Elegance, Egenskaber, som paa Scenen fik deres bedste kunstneriske Udtryk i hendes Fremstilling af Celeste i „Toreadoren". Hun dansede sidste Gang d. $^{21}/_{2}$ 1849 og efter at have levet mere end et halvt Aarhundrede som Pensionist, døde hun i Marts 1902, 81 Aar gl.

1843 $^{13}/_{1}$ debuterede **Jfr. Louise Antoinette Augusta Bournonville,** senere **Fru Tuxen,** som Erik i „Erik Menveds Barndom", f. $^{23}/_{3}$ 1831, † 1906.

August Bournonvilles Datter, Augusta, udførte som en lille tolvaarig Pige Kongens Parti i Balletten „Erik Menveds Barndom". Der var ikke ringeste Tvivl om, at hun havde Evner, som maatte have udfoldet sig til noget Betydeligt i kommende Dage. Der var saa megen Natur i hendes barnlige Fremstilling, at hun vakte stor Opmærksomhed. Hun opgav imidlertid af egen Drift hurtigt at søge Lykken i Kunsten, for, som Overskou siger, des sikrere at finde den i Familielivet. Den lille Balletdanserinde kunde man senere hen i Tiden genfinde som Præstefrue i en af Nordsjællands stille Præstegaarde. Hun blev Moder til nuværende Generalløjtnant Tuxen.

1844 $^{18}/_{9}$ debuterede **Sigurd Harald Lund.** Solodanser 1855.

Han var Søn af den mangeaarige, men ubetydelige Skuespiller ved det kgl. Theater Christian Lund og udviklede sig til en i koreografisk Hensende dygtig Danser, men da Operaen i Stockholm tilbød ham Balletmesterposten, tog han Afsked og tilhørte fra 1858 vort Naboland. Dèr udfoldede han i Aarenes Løb en rig og paaskønnet Virksomhed som Lærer og Balletforfatter. Han døde 1906 i Stockholm, 73 Aar gl.

1845 Januar blev **Edvard Julius Lorentz Stramboe** fast ansat.

Han var ligesom Søsteren, Fru Stillmann, Arving til Faderens mimiske Talent, og i Aarenes Løb udviklede han sig til en vittig Komiker, der navnlig berømmes for Fremstillingen af Viderik i „Et Folkesagn". Hans Evner var ikke saa oprindelige som Faderens, men han var en trofast Bevarer af Traditionen. Edvard Stramboe optraadte sidste Gang d. $^{18}/_{9}$ 1876, afskedigedes i Decbr. s. A. og døde, 70 Aar gl., d. $^{21}/_{10}$ 1895.

1847 blev **Thor Bjarke Axel Fredstrup** fast ansat.

Bournonville skriver i sine Erindringer, at alle Medlemmer af den Fredstrupske Balletfamilie „havde noget Talent megen Tjenstiver og usædvanlig Intelligens". Axel Fredstrup var Slægtens yngste Medlem og blev en særdeles habil Fremstiller af Karakterroller som Dirk i „Livjægerne", Alfred i „Pontemolle" og Jules i „Konservatoriet". Som et Kuriosum kan nævnes, at han i „Gamle Minder" udførte Oldingen Philemon, medens hans Fader, Fredstrup d. æ., spillede en af Sønnerne. Men da Axel Fredstrup blev Regissør, trak han sig lidt efter lidt tilbage som udøvende Danser. Da han d. $^{18}/_{3}$ 1894, 64 Aar gl., døde, forlod det sidste Medlem af Slægten Fredstrup Theatret, hvor den havde virket siden 1799, altsaa i næsten et Seculum.

— $^{3}/_{12}$ debuterede **Jfr. Laura Henriette Jasmine Stramboe,** senere **Fru Stillmann,** som Therese i „Søvngængersken".

Laura Stillmann var en af vor Ballets fremragende mimiske Kunstnerinder. Koreografisk set naaede hun ikke synderligt vidt, men mange af hendes Præstationer, f. Eks. Nina og Fenella, gjorde hendes Opfattelse Ære. Hun havde ogsaa Evnen til at give Opfattelsen kunstneriske Udtryk, Blikket og Smilet straalede af Liv og Skælmeri, Ansigtet var omskifteligt og navnlig tiltalte og overbeviste hendes Udtryk for Naivitet. Hun var sin Tids bedste dramatiske Danserinde, og den Tanke laa derfor nær, at hendes nydelige Personlighed maatte kunne gøre Virkning ogsaa i Skuespillet. Forsøget blev gjort i 1860, men skønt hendes Fremstilling af Pernille i „Pernilles korte Frøkenstand" ingenlunde var uheldig, syntes det utvivlsomt, at Balletten vilde tabe mere, end Skuespillet vilde vinde, dersom hun opgav sin Stilling som Danserinde. Denne bevarede hun i næsten 30 Aar, og ved Afskedsforestillingen d. $^{2}/_{6}$ 1878 fik hun mange Beviser paa, i hvor høj Grad Publikum paaskønnede hendes Virksomhed. Med hende forsvandt Slægten Stramboe fra Theatret, hvor den havde virket i 67 Aar. Fru Stillmann døde i Novbr. 1914.

1849 $^{6}/_{5}$ debuterede **Elise Juliette Christiane Price** som Eliza i „Konservatoriet".

Hvor vanskeligt maa ikke Svælget i gamle Dage mellem Vesterbros Fjæleboder og det Kgl. Theater have været at komme over for de unge Jomfruer Price! De havde tidligere som Terpsichores Stedbørn ført et omflakkende Liv som Medhjælpere ved deres Forældres Forestillinger. Men

1849 da Bournonville havde opdaget deres Anlæg, kendte hans Beskyttelse ingen Grænser. Efter at de havde nydt hans private Undervisning i syv Maaneder, skrev han til Direktionen, at han betragtede dem som en Foræring til Balletten, „fordi deres Udvortes, gode Anlæg og dramatiske Udtryk vidnede om, at de ville vorde en fortrinlig Aquisition for det Kgl. Theater". Der er næppe nogen Tvivl om, at Juliette var det største Talent; hun kom hurtigt paa Højde med den Række Begavelser, som under Bournonvilles Styre begyndte med Andrea Kretzschmer og fortsattes i Lucile Grahn og Augusta Nielsen. Juliette Prices Dans ejede ikke alene Skolens Fuldendthed, men var beaandet af Poesiens Naadegave. Hun var Kunstens vestalske Præstinde, „ung uden at være Barn og uden at være voksen", som Goldschmidt skrev. Af danske Danserinder var hun den, der kom Mesterens Ideal nærmest. At nævne hendes Partier, var det samme som at opremse alle Balletternes unge, yndefulde Kvindeskikkelser. Desværre kom Juliette Price endnu i sin bedste Kraft til Skade under Opførelsen af „Kermessen" d. 22/11 1865 og maatte besvimet bæres ud af Scenen, som hun aldrig mere betraadte, men resolut overtog hendes Søster, Hanne Sophie, i samme Nu Rollen, saa at Forestillingen kunde fortsættes. Deri kan man i kort Begreb se en Karakteristik af Sophie Prices Virksomhed: Hun havde som Regel den ikke behagelige Lod at være sin ældre og mere begavede Søsters Stedfortræder. Havde hun baaret et andet Navn, vilde hun uden Tvivl ved sit Talent og sin Dygtighed have skaffet sig en selvstændig, kunstnerisk Stilling. Sophie Price tog Afsked i Juni 1870 og døde, 72 Aar gl., d. 6/9 1905. Aaret efter d. 4/4 1906 døde Juliette Price, 75 Aar gl.

Den tredie og betydeligt yngre Søster, Mathilde Juliane Engeline, f. 1847, debuterede 26/4 1867 som „Sylfiden", men forlod allerede Dansekunsten i 1874 for desto ivrigere at dyrke Malerkunsten. Hun lever endnu.

1856 25/11 debuterede **Harald Anton Scharff** som James i „Sylfiden". Solodanser 1861.

Han havde med Held debuteret i Skuespillet og stod længe i Uvished om, hvilken Kunstart han skulde vælge. Men da han havde fremstillet James i „Sylfiden", blev det klart, at hans rette Virkefeldt var Balletten. Bournonville, som yndede baade direkte og indirekte at rose sig selv, skriver, at Scharff „var fuld af Liv og Fantasi og unægtelig den bedste Elsker, Theatret havde haft siden hans egen Afgang". At Scharffs mimiske Evner var betydelige, viste „det mangetydige Udtryk af Finhed, Smidighed og dæmonisk Udholdenhed" (G. Brandes), hvormed han i „Trymskviden" spillede Loke. Men desværre kom Scharff allerede i 1871 til Skade under Zigeunerdansen i „Troubadouren", og derfor maatte han tage Afsked fra Balletten og atter forsøge sig i Skuespillet, hvor han aldrig erhvervede sig en sikker Stilling. 13/8 1872 optraadte han sidste Gang paa det Kgl. Theater som Nicolai Reiersen i „Sparekassen" og tog et treaarigt Engagement ved Folketheatret, hvor han imidlertid heller ikke reusserede. Ved Udgangen af Sæsonen 1875/76 trak han sig tilbage og gik ind til et Privatliv, der endte i Sindssygens Mørke paa Sct. Hans Hospital d. 8/1 1912. Han blev 76 Aar gl.

1857 19/12 debuterede **Adolph Frederik Waldemar Price.**

Han var Broder til Juliette, Sophie og Mathilde og kom samtidig med sine ældste Søstre til Balletten. Hvor kraftig, smuk og mandig hans Dans end var, er det dog særlig som Mimiker, at Valdemar Price fik sin kunstneriske Betydning. Hans Fremstilling af Junker Ove i „Et Folkesagn" og Du Puy i „Livjægerne" kendetegnede det dybt nationale i hans Kunst — efter Michael Wiehes Død var Price Scenens eneste romantiske Elsker. Hans Udtryk var saa talende, at man ikke savnede Ordet. Begrebet: en ædel Mand forsvandt fra vor Scene, da Price i 1901 tog Afsked. Han døde 4/1 1908, 72 Aar gl.

1861 13/3 debuterede **Frk. Johanne Petersen** i „Soldat og Bonde", f. 11/3 1844, afg. Juni 1883.

Johanne Petersen blev en for Theatret meget nyttig og anvendt Danserinde. Hun debuterede samme Aften som Fru Eckardts yngre Søster, Frk. Juliette Thorberg der vakte store Forventninger, men døde et Par efter. Navnlig efterat et Uheld havde berøvet Balletten sin fejrede Primadonna Juliette Price forøgedes Johanne Petersens Repertoire betydeligt. Blandt hendes bedste Partier nævnes Céleste i „Toreadoren".

Hun havde et udmærket mimisk Talent, megen Gratie og var højt anskrevet blandt Theatrets balletvenlige Publikum.

— 23/12 debuterede **Hans Emil Hansen,** f. 14/6 1843, afg. som Balletmester 1894.

Emil Hansen blev i 1890 Balletdirigent Ludvig Gades Afløser som Ballettens Leder, men fire Aar efter maatte han forlade Stilingen paa Grund af Sygdom, der medførte hans Død. Han fik ingen Betydning som Mimiker, men var en ypperlig Danser, uddannet i Bournonvilles og Carey's strenge Skole. I 1876 fik han Udnævnelse som Solodanser, og 1883 blev han ansat som Lærer ved Balletskolen.

Ligesom Krum optraadte han som Balletkomponist og med afgjort Held. Blandt hans Arbejder kan nævnes „Aditi", bygget over indiske Motiver, „Zigeunerlejren" og „En Karnevalsspøg i Venedig". Hans Hustru var Danserinden Jeannette Tardini, Datter af den i Kalvebodstrand forulykkede italienske Luftskipper.

1864, Juli, blev **Frk. Ludovica Cetti,** senere **Fru Neruda,** Elev, f. 4/5 1848, afg. Dec. 1869.

Frk. Ludovica Cetti — en Søster til Skuespilleren af samme Navn — indgik kort efter sin lovende Debut som Danserinde Ægteskab med den udmærkede Violoncelspiller Franz Neruda og forlod Theatret. Hendes ladylike Personlighed og kønne Skikkelse havde i Forening med hendes gode koreografiske Skole uden Tvivl sikret hende en smuk Plads ved Balletten.

1866, Juli, ansattes **Frederik Lense,** f. 19/12 1849, afg. 1913.

Frederik Lense var en ypperlig Karakterdanser, som man

Det kgl. Theaters Personale i Begyndelsen af 1860erne.

1866 vil huske fra hans lunerige Fremstillinger, f. Ex. af Mr. William i „Toreadoren“, Korporal Mowitz i „Bellmann“, Gert i „Kermessen“ og — ikke mindst — Viderik i „Et Folkesagn“. Han var i sin stilfærdige beskedne Fremtræden og ved sin pligttro og højst samvittighedsfulde Tjeneste et Mønster for sine Kammerater.

— Oktbr. ansattes **Johannes Theodor Klüver**, f. $^{17}/_{12}$ 1845, † 1917.
Theodor Klüver var en fortræffelig Groteskdanser, der vil erindres som Gadesangeren i „Napoli“, og Polichinellen i „Pontemolle“. Han trak sig tilbage fra Scenen for at overtage en privat Virksomhed.

— $^{11}/_{11}$ debuterede **Frk. Betty Mathilde Schnell**, senere **Fru Hennings**, som Astrid i „Valdemar“, f. $^{26}/_{10}$ 1850.
Allerede som lille Pige havde Betty Schnell — den senere saa berømte Fru Hennings — tiltrukket sig Opmærksomheden ved sit yndefulde Væsen og fik snart overdraget at udføre smaa Roller baade i Balletten og det reciterende Skuespil. Og da Hoedt havde hjulpet hende med Instuderingen af Zerina i „Alferne“, fattede han en saa levende Interesse for det opvakte Barn, at han fra det Øjeblik ikke tabte hende af Syne.
Men i Balletten vandt hun sin første Berømmelse. Den 11. Novbr. 1866 debuterede hun, sexten Aar gammel, som Prinsessen i „Valdemar“ og henrev Publikum ved sin kvindelige Renhed og Uskyld og sin sjælfulde Hengivelse i Rollen. Hun befæstede det Ry, hun strax havde vundet, ved sin Udførelse af Sigyn i „Thrymskviden“, Hilda i „Et Folkesagn“ og Teresina i „Napoli“ og ikke mindst ved sin friske Søkadet i „Fjernt fra Danmark“. Hun var, endnu i sin knapt udvoxne Alder, Ballettens Primadonna.
Men — just da hun stod i sin Glans som Danserinde, maatte Bournonville med Smerte se hendes Overgang til Skuespillet. Den 13. Decbr. 1870 spillede hun med henrivende Ynde og fremragende Talent Agnès i „Fruentimmerskolen“.

1868 $^{1}/_{9}$ debuterede **Frk. Anna Regina Scholl**, senere **Fru Tychsen**, f. $^{1}/_{9}$ 1853, † $^{21}/_{11}$ 1896.
I Dansens tekniske Fuldkommenhed, i koreografisk Bravour var der blandt Anna Scholls — senere Fru Kaptajn Tychsens — samtidige ved Balletten ikke nogen anden Danserinde, der kunde tage Kampen op med hende. Den des mimiske Evne stod langtfra Maal med hendes glimrende, men kølige Færdighed. Hendes Ungdom faldt sammen med den jævnaldrende Betty Sehnells, og de supplerede hinanden fortræffeligt i de Balletter, hvori de optraadte sammen, f. Ex. som de to Kadetter i „Fjernt fra Danmark“.
Blandt de Partier, hvori Anna Scholl fik Lejlighed til at vise sin fænomenale Teknik, kan nævnes Elisa i „Konservatoriet“ og Danserinden Celeste i „Toreadoren“, og i det sidstnævnte Parti tog hun Afsked d. $^{3}/_{6}$ 1889.

1870 $^{28}/_{9}$ debuterede **Jacob Daniel Krum**, f. $^{3}/_{1}$ 1850, † (ved Selvmord) $^{22}/_{3}$ 1887.
Daniel Krum var en fortræffelig Danser, der udmærkede sig ved en høj Grad af koreografisk Dygtighed og en god mimisk Aktion, som banede ham Vejen til Ballettens Hovedroller og gjorde ham til Publikums Favorit. Hans mest kunstneriske Ydelse var uden Spørgsmaal Loke i „Thrymskviden“, hvori han gav en uovertræffelig Karakteristik af Figurens dæmoniske Skadefryd og Smidighed. Men ogsaa som Alonzo i „Toreadoren“, Emil i „Livjægerne“ og som Helge i „Valkyrien“ vandt han med Rette Bifald.
Ogsaa som Balletkomponist viste Krum utvivlsomme Evner, baade som Forfatter til „Bacchusfesten“, „I Karnevalstiden“ og som Bearbejder af „Spillemanden“. — Han var gift med Skuespillerinden Johanne Elisabeth Schmidt, der senere ægtede Skuespiller Hans Riber Hunderup.

1871 $^{6}/_{9}$ optraadte **Frk. Marie Westberg** første Gang, f. $^{8}/_{2}$ 1853, † $^{4}/_{12}$ 1893.
Fra den svenske Ballet hjemførte Bournonville Frk. Westberg, der hurtigt satte sig fast i Publikums Yndest ved sin koreografiske Dygtighed og sin blonde, nordiske Apparition og fik et stort Repertoire. Hun fremstillede — dog uden at lægge særligt fremragende dramatiske Evner for Dagen — med Held Sigyn i „Thrymskviden“, Sylfiden, Valkyrien, Teresina i „Napoli“ og Kirsti i „Brudefærden“.
Hendes Legemskræfter tog efterhaanden af i en saa betænkelig Grad, at hun en forholdsvis ung Alder maatte tage sin Afsked — Juni 1890 —, og efter et Par Aars Forløb kom fra Stockholm Budskabet om hendes Død.

1874 ansattes **Frk. Emilie Egense**, senere **Fru Walbom**, f. $^{27}/_{10}$ 1858.
Emilie Walbom, født Egense, en Datter af Theatrets Garderobeinspektør og Niece af Sangerinden Fru Liebe, blev tidlig anvendt i Solopartier og udførte med teknisk Dygtighed og intelligent Opfattelse Roller som Fiorabella i „Blomsterfesten“ (allerede 1877), Ingrid i „Fjeldstuen“, Amagerpigen Else i „Livjægerne“, Ellen i „Valdemar“ og Giovannina i „Napoli“. Hun har i en senere Alder været Theatret til stor Nytte, dels som Lærerinde i Plastik for Skuespillets kvindelige Elever, dels som Balletinstruktrice, — Stillinger, i hvilke hendes Intelligens og utrættelige Arbejdsevne har lagt sig smukt for Dagen.

1874 Hendes Mand, Danseren Walbom, døde $^{6}/_{8}$ 1898, kun 47 Aar gl.

1875 $^{17}/_{11}$ debuterede **Frk. Athalia Anna Henriette Flammé**, senere **Fru Reumert**, som Therese i „Søvngængersken“.
Athalia Flammé — den senere Fru Elith Reumert — vakte tidligt August Bournonvilles Opmærksomhed og blev en af hans sidste Elever. Hun udviklede sig — som Peter Hansen skriver i sin Theaterhistorie — til en Danserinde af første Rang, hos hvem man især maatte beundre det Temperament, der var forbundet med hendes ualmindelige fysiske Kraft. Med hensynsløs Energi gav hun sig hen i sin Rolle og har mere end én Gang aflokket Huset et Ængstelsens Udbrud ved den Fart og Flugt, hvormed hun, tilsyneladende uden Tanke for noget Andet, hengav sig til Dansens hurtigste Rythmer som en ung og stærk Bacchantinde. Især som Asta i „Fjeldstuen“ — en af hendes Glansroller — syntes hun næsten at vove Liv og Lemmer for den sceniske Effekts og det sanddru Udtryks Skyld. Hun blev en udmærket Støtte for Balletten, baade som Afløserinde af Fru Stillmann og i mange andre Roller, som f. Ex. Frøken Birthe i „Et Folkesagn“, Kirsti i „Brudefærden i Hardanger“, Silvia i „Festen i Albano“ og som Fenella i „Den Stumme i Portici“. Den $^{20}/_{11}$ 1894 kom Fru Reumert til Skade paa Scenen og nødtes ved Sæsonens Slutning til at trække sig tilbage til Privatlivet. Hun er Moder til Skuespiller Poul Reumert.

1876 udnævntes **Oscar Iversen** til Sekonddanser, f. $^{27}/_{4}$ 1849.
Oscar Iversen, der fra Dreng, altsaa i ca. 60 Aar, har været knyttet til Balletten, har i Tidens Løb spillet i et ret omfattende Repertoire, og har navnlig gjort god Nytte i Roller, der krævede Værdighed og ydre Kraft, som i Smeden Yng var i „Valdemar“, Golfo i „Napoli“ Thrym i „Thrymskviden“ og Kosakhøvdingen i „Fra Sibirien til Moskau“. Han ejer tillige Udtryk for Jovialitet i Roller som Steffen i „Livjægerne“ og Baadsmanden i „Fjernt fra Danmark“. Af og til har Oscar Iversen i en snever Vending vist sig nyttig for Theatret ved Overtagelsen af mindre Roller i det reciterende Skuespil.

1877, Juli, ansattes **Christian Christensen**, f. $^{18}/_{4}$ 1861.
Chr. Christensen besidder som Danser teknisk Færdighed og har i komiske Karakterroller vist Lune og Humør. Blandt hans Fremstillinger kan nævnes Diderik i „Et Folkesagn“.
Han indtager nu Stillingen som Lærer ved Balletskolen.

1879, Juli, ansattes **Frk. Anna Jensen**, senere **Fru Harboe**, f. $^{18}/_{12}$ 1863.
Anna Harboe, født Jensen, havde til Forskel fra vore fleste andre Danserinder et stærkt sydlandsk Præg, der gjorde hende til en ogsaa i ydre Henseende passende Fremstillerinde af Figurer som Fenella i „Den Stumme“, Maria i „Toreadoren“ og Teresina i „Napoli“. Men ogsaa som Jeanne i „Conservatoriet“, Gertrude i „Søvngængersken“ og Astrid i „Valdemar“ vandt hun fortjent Bifald. Kort før sin Afgang som Danserinde forsøgte hun sig uden Held som Skuespillerinde.

— $^{28}/_{11}$ debuterede **Hans Johannes Christian Beck** som Solodanser, f. $^{31}/_{5}$ 1861, afg. Juni 1915.
Hans Becks Navn vil altid blive nævnet som en af Ballettens mest fremragende. Han aabenbarede allerede som ganske ung usædvanlige Evner, der indfriedes paa den mest glimrende Maade i Tidens Løb. En elegantere, en livfuldere og mere umiddelbart indtagende Danser har Theatret ikke ejet siden Bournonvilles og Scharff's Dage. Alle Ballettens Elskere var hos ham i de fortrinligste Hænder, og han udviklede, efterhaanden som han blev ældre, en ikke ringe Evne ogsaa i den mimiske Kunst. Hans retlinede Karakter og øvrige udmærkede menneskelige Egenskaber skabte ham ikke mindre en saa fremskudt Position ved Theatret, at det blev en Selvfølge, at han stilledes i Spidsen for Ballettens Ledelse i en forholdsvis ung Alder, da Emil Hansen i 1894 paa Grund af Sygdom maatte træde tilbage. Og han vandt ogsaa i denne Stilling almindelig og fortjent Paaskønnelse.
Han trak sig for et Par Sæsoner siden tilbage, mens han endnu som Kunstner stod i sin fulde Kraft, men ingen af hans Arvtagere vil tilnærmelsesvis kunne udfylde hans Plads.

1890, Juni, forlod **Frk. Marie Charlotte Hansen**, senere **Fru Wiehe**, senere **Fru Berény**, Balletten, f. $^{28}/_{8}$ 1865.
Charlotte Hansen, der senere som Fru Wiehe-Berény vandt sig et Navn som mimisk Danserinde og Sangerinde baade hjemme og i Udlandets Hovedstæder, røbede tidligt koreografiske Evner og havde været Primadonnastillingen ved Balletten vis, saafremt hun ikke allerede faa Aar efter sin Debut havde sagt Scenen paa Kongens Nytorv Farvel for at debutere som „Nitouche“ paa Folketheatret, en Rolle, hvori hun gjorde megen Lykke.
Paa det Kgl. Theater havde hun gjort sig fordelagtigt bemærket i adskillige Balletpartier som f. Ex. Theresa i „Søvngængersken“, Maria i „Toreadoren“, Ragnhild i „Brude-

1890 færden“ og som en kvik og smuk Kadet i „Fjernt fra Danmark“. — Hun var først gift med Skuespiller Wilh. Wiehe d. y. og efter Ægteskabets Opløsning med den ungarnske Musiker Henry Berény.

1891 24/11 debuterede **Frk. Valborg Bodil Emilie Jørgensen,** senere **Fru Guldbrandsen,** senere **Fru Borchsenius,** som Sylfiden, f. 19/11 1872.

Valborg Guldbrandsen var i en Aarrække Ballettens Primadonna. Hendes nordiske Ydre, det lyse Smil, og hendes fremragende koreografiske Færdighed, sikrede hende hurtigt Publikums Bevaagenhed. Da hun tillige røbede dramatisk Fremstillingsevne, var det naturligt, at hun efterhaanden overtog en stor Del af Balletrepertoirets bærende Partier, som Astrid i „Valdemar“, Hilda i „Et Folkesagn“ og Coppelia.

Allerede som lille Pige havde hun ved flere Lejligheder medvirket i Skuespillet, f. Ex. som Margrethe i „Strandby Folk“ og Zerline i „Alferne“, og havde havt Held med sig. Det var derfor ikke saa underligt, at hun i en modnere Alder paany forsøgte Lykken som Skuespillerinde. Hun optraadte ikke uden Bifald i enkelte ret betydelige Roller, som f. Ex. i „Der var engang“ — som Prinsessen, men medens hendes Virksomhed i det reciterende Skuespil hurtigt gled ud i Sandet, hævder hun fremdeles sin førende Stilling ved Balletten. Hun var første Gang gift med Skuespiller Johannes Guldbrandsen, senere med Regissør Kaare Borchsenius.

1890erne debuterede **Frk. Ellen Price,** senere **Fru Price de Plane,** f. 21/6 1878, Solodanserinde 1903, afg. Juni 1913.

Ellen Price — en Datter af Skuespiller Carl Price — indtog i en Række Aar en betydelig Plads ved vor Ballet og havde uden Tvivl i dette Øjeblik været dens Primadonna, saafremt hun ikke havde forment, at hendes Legemskræfter forbød hende at varetage Stillingen. Hun havde arvet det Price'ske Talent og mindede sikkert i nogen Grad om Ballettens i sin Tid forgudede Primadonna Juliette Price. Hun besad navnlig i sine talende Øjne, sin blide, medfødte Ynde og sin udmærkede koreografiske Færdighed ypperlige Betingelser for Dansekunsten. Det var derfor med Vemod, at Publikum saa hendes Bortgang fra Skuepladsen. Efter sin Afsked har hun udfoldet en ikke ringe Virksomhed som Skuespillerinde i Provinsen.

Det kgl. Kapel

Nogle Dirigenter indtil 1900.

Kapelmester **Wernicke** synes at have været uden Betydning for Theatret. I den Strid, som den udmærkede Skuespiller Schwarz førte med sin Chef, Numsen, for at konsolidere sine Gageforhold og sin eventuelle Pension, anfører Schwarz, at han var maadeligt lønnet f. Ex. i Forhold til „Violinisten Lem, der havde 800 Rdlr. og 200 Rdlr. for hver Elev“ og mente, at han vel nok kunde være berettiget til „at opnaa Forsikring om en Pension af 500 Rdlr. efter 40 Aars Tjeneste, da Capelmester Wernicke efter 6 Tjenesteaar, hvori han ikke havde bestilt Noget, nu var afgaaet med 600 Rdlr.!“

De 6 Aar, hvorom Schwarz taler, strakte sig fra 1780 eller 1781 til 1786, og de Forbedringer han ønskede i sin Stilling tilsikredes ham ved Kronprins Frederiks Bevaagenhed.

Naumann havde i Stockholm gjort sig fordelagtigt bekendt baade som Kapelmester og Komponist, og efter Wernickes Afgang fik Theaterchefen Numsen ham kaldt ned til Danmark for at ordne Kapellets derangerede Forhold, og Naumann virkede da et Aar ved Theatret og havde nærmest sin Opmærksomhed henvendt paa at skaffe det en dygtig Kapelmester, hvem han da ogsaa, efter lang Søgen, fandt i Johann Schultz.

Johann Abraham Peter Schultz var født i Lüneburg og i sin kraftigste Alder. Han var en øvet Orkesteranfører, en ypperlig Komponist og i Besiddelse af grundig Musiklærdom. Han ansattes med 2000 Rdlr., imod at han forpligtede sig til aarlig at komponere en Opera. Han gjorde sig hurtigt meget yndet i sit nye Fædreland ikke mindre paa Grund af sin Dygtighed end paa Grund af sin elskelige Humor og sit vennesæle Sind. Senere var man ham ikke saa naadig, ialfald i en længere Periode. Han havde nemlig, i sin Begeistring for sin Kunst, forfattet et lille tysk Skrift om Musikkens Indflydelse paa et Folks Dannelse og deri noget uforsigtigt ladet en Ytring falde om, at der i Danmark manglede Sans i Folket for Musik, hvorfor f. Ex. Salmesangen var kun raa Skraal, og han tilføjede, at det Folk, der manglede dyb Forstaaelse af Musik, nødvendigvis maatte staa langt tilbage i sædelig Dannelse. Dette blev taget ham meget ilde op. Han blev gjort til Genstand for skaanselsløse Angreb i Blade og Flyveskrifter. P. A. Heiberg var ham i denne Konflikt en god Hjælper, hvis kloge Forsvar gjorde sin Virkning, og Schultz selv dokumenterede snart, at dansk Aand og Følelse aldrig havde fundet et skønnere og sandere Udtryk en netop i hans Melodier. Og saa var alting godt igen, og det var med stor Beklagelse, at man saa hans Helbred nedbrydes, saa at han maatte trække sig tilbage efter otte Aars Tjenestetid (jvfr. Pag. 76).

Det store Tab, som det musikalske Skuespil led ved at Schulz tog sin Afsked, blev hurtigt og heldigt erstattet ved, at **Friederich Ludvig Kunzen** strax indkaldtes fra Tyskland og ansattes i Posten som Kapelmester, en Stilling, hvortil Schulz selv havde anbefalet ham og som han, ved stor musikalsk Lærdom og Aandsdannelse, i alle Maader viste sig voxen. Han var en ypperlig Komponist, hans Theatermusik var altid baade ny og ægte dramatisk, og hans Produktionsevne var rig. Han havde den Fortjeneste at indføre Mozart paa den danske Scene med „Cosi fan tutte“, der dog paa Grund af flere indtræffende Omstændigheder fik en krank Lykke. Senere genoprettedes dette Uheld paa den mest glimrende Maade ved Fremførelsen af „Don Juan“.

I Aaret 1817 bortreves Kunzen ved et apoplektisk Anfald. I 22 Sæsoner havde han vundet større og større Anseelse som en fremragende Komponist, en dygtig Sanglærer og energisk Orkesterchef. —

Efter Kunzens Bortgang blev hans Virksomhed delt. Koncertmester **Claus Schall,** der allerede under Kunzens hyppige Sygdomsforfald med stor Dygtighed havde anført Orkestret, fik Direktionen over den instrumentale Musik og Syngespilprøverne, medens den hidtilværende anden Syngemester Ludvig Zinck fik tildelt Skolen for Solosang og Partiernes Indstudering. — I sytten Sæsoner var Schall knyttet til vor Scene og indlagde sig ubetinget Fortjeneste.

Da Schall havde nedlagt sin Taktstok i 1834, lod man Sagen med Hensyn til Afløseren bero ved at se Tiden an. Man havde forsøgt at knytte Hof-Kapelmesteren i Hannover, Komponisten Marchner, til vor Opera, men han lod sig ikke friste bort fra sin behagelige og fordelagtige Stilling,

Vort tidligere saa berømte Orkester var imidlertid under disse Omstændigheder gaaet saa betydeligt tilbage i Præcision og Energi, at Direktionen nødvendigvis maatte træffe en Afgørelse.

Da ansattes i 1842 **Frantz Glæser** som Kapelmester, et Valg der viste sig særdeles heldigt. Han var i sin bedste Alder, var energisk og en ægte Musiker og havde baade som Kapelmester i Wien og Berlin vundet betydelig Anerkendelse. Tillige var han anset som en fortræffelig Komponist. Han kendte ikke til Krogveje, og som hans væsentligste Fejl, der dog ret beset var en Dyd, kunde man kun bebrejde ham en næsten for stor Iver og stundesløs Arbejdslyst, der undertiden kunde virke trættende paa Personalet. Han indledede sin Virksomhed med en mønsterværdig Fremførelse af Rossinis „Vilhelm Tell“, en glimrende Debut, der efterfulgtes af flere andre musikalske Sejrvindinger, som ikke undlod at skabe ham Misundere og gøre ham Stillingen vanskelig. I næsten tyve Sæsoner var han knyttet til Theatret.

I Sæsonen 1861—1862 overtog den berømte Komponist **Niels W. Gade** Stillingen som Kapelmester efter en Del Overvejelser, og man ventede sig ikke uden Grund noget Storartet af denne celebre Ansættelse. Man maatte dog føle sig skuffet ved Resultaterne. Trods al sin fremragende Begavelse savnede Gade den Udholdenhed, Theatrets Trædemølle Dag efter Dag kræver, og længe før Sæsonen var løbet ud, forsvandt han fra Dirigentpladsen. Den 14de Dcbr. 1861 svang han for sidste Gang Taktstokken i Kapellet, og Paulli overtog hans Plads.

Paulli viste sig hurtigt at være Stillingen som Kapelmester voxen, og Kapellet erhvervede sig mere end nogensinde Ære ved sit fortrinlige Sammenspil. Derimod besad Paulli ikke tilstrækkelig Karakterfasthed ligeoverfor Direktionen, men viste for stor Eftergivenhed med Hensyn til Operapartiernes Besættelse, der rettelig for en væsentlig Del bør afhænge af Kapelmesterens Afgørelse. Men han blev ved Theatret en saare populær Mand, agtet og afholdt, og varetog sin Post i en Række af tyve Aar indtil 1883.

Endnu længere end Paulli stod Nordmanden, den udmærkede Komponist **Johan Svendsen,** i Spidsen for det kgl. Kapel — nemlig akkurat i et kvart Aarhundrede fra 1883 til 1908, i hvilket Aar han efterfulgtes af **Frederik Rung,** der ikke længe efter Overtagelsen af Kapelmesterembedet mærkede sit Helbred svækkes. Allerede efter sex Aars Forløb afgik han ved Døden. Baade hans og Johan Svendsens Virksomhed ligger vor Tid saa nær, at en Redegørelse for vore Læsere vil forekomme overflødig.

Koncertmester **Johan Hartmann** gjorde sig væsentlig fortjent af Theatret ved at komponere Musiken til „Balders Død“, som man den 9. Marts 1778 opførte for første Gang — som Syngestykke. Flere andre Komponister havde forgæves villet prøve deres Kræfter paa den vanskelige Opgave. Hartmann blev den Lykkelige. Hans Arbejde blev i den Tid meget beundret, og han viste sig ogsaa senere som en dygtig Komponist i de femten Aar, han var knyttet til vor Scene.

Du Puy havde været en forgudet Sanger, og da han var indtraadt i Livjægerkorpset, førte dette Skridt — navnlig under Theaterchefen, Overkammerherre Hauchs Indflydelse — til, at Du Puy søgte sin Afsked fra Theatret, idet det stred mod Hauch's Opfattelse, at en Mand, der som Officer bar Porte-épée, betraadte Scenen. Da Du Puy den 4. August 1808 afgik som Sanger, ansattes han med en Gage af 700 Rdlr. som Syngemester, en Stilling, han ikke længe fik Glæde af, idet han Aaret efter, paa Grund af sit Kærlighedsforhold til Prins Christian Frederiks unge Gemalinde, som bekendt forvistes fra Danmark. Han drog til Paris, og derfra i 1810 til Stockholm, hvor han i 1812 fik Ansættelse som kgl. svensk Kammersanger, Hof-Kapelmester og Professor, hvilket han vedblev at være til sin Død, den 2. April 1822 (jvfr. Pag. 120).

Johan Timroth, der var en ypperlig Violinist, indtog i en længere Aarrække Pladsen som Theatrets Koncertmester, og af gamle

Programmer fremgaar det, at Scenen ofte er bleven ham overladt til Beneficeforestillinger.

I. F. Frölich erhvervede sig langt mere Navn som en fin Komponist end som Theatrets Koncertmester. Ved Schalls Afgang var Kapellet blevet sat under tre Koncertmestres Ledelse, — Frölich skulde have Syngespillet under sig. Ingen af dem erhvervede sig den fornødne Autoritet, og Frölichs's Helbred led desuden under langvarig Sygelighed. Hans Virksomhed som Koncertmester strakte sig af disse Grunde kun over et Tidsrum af otte Aar.

For **Bredal** gjaldt det Samme som for Frölich's Vedkommende. Ogsaa han manglede den for en Koncertmester nødvendige Autoritet, og han beklædte endda Stillingen i endnu kortere Tid end Frölich, nemlig kun i fem Sæsoner.

Da Niels W. Gade traadte tilbage som Kapelmester, og Paulli blev hans Eftermand, udnævntes **Edvard Helsted** til Koncertmester og Repetitør ved Balletten. Allerede sex Aar efter maatte Helsted, hvis Helbred i længere Tid havde været svagt, begære sin Afsked.

Carl Helsted blev Broderen Edvards Efterfølger i Stillingen som Koncertmester. Han havde tidligere været kgl. Kapelmusikus, og da Pensionsbyrden for Statskassen altsaa ikke vilde forøges derved, idet han i Forvejen var kgl. Embedsmand, bemyndigedes Direktionen til at gøre en Undtagelse og ansætte ham som fast Koncertmester. I 1872 overtog Carl Helsted tillige Posten som Syngemester.

Den Kongelige Theater-Etat 31. Maj 1917.

Chef.

Hs. Excell., Kammerherre Frands Axel Vilhelm Greve Brockenhuus-Schack (S.K.) (D.M.) (F. VIII M.T.) (Chr. X E.M.) (F. Æ. L. 2.) (Gr.Fr.1.) (M.Gr.1.) (N.St.O.1.) (O. H. & F.1.) (Pr.R.Ø.2.) (R.St. A.1.) (R. St. Stan.1.) (S. H.E1.) (Sp. C. III. 2.) (Stb.V.1.) (S.N.1.) Konstitueret.

Direktør.

Carl Johannes Nielsen. Konstitueret.

Censor.

Professor Otto Borchsenius (R. D. M.) (Gr. Fr. 4.) (S. N. 3.) (S. V. 2.[2]).

Bureau.

Axel Nicolaysen. Bogholder.
Heinrich August Olsen, Kasserer.
Bernhard Møller Petersen, Sekretær.
Frk. Dorrit Margrethe Henriette Møller
Valdemar Charles Ingvorsen
} Assistenter.

Embeder for det Administrative og det Materielle.

Lauritz Jacobsen (Stb. V. 5.) (S. V. 3.[2]) (R.), Økonomiinspektør.
Kaare Guldbrand Borchsenius, Skuespil-Regissør.
Balletdanser Eduard Carl Bohna Büchner, Opera og Ballet-Regissør.
Skuespiller Otto Frede Conradsen, Underregissør.
Axel Heine, Theaterlæge.
Emil Johan Møller, Garderobeforvalter.
Frk. Anna Marie Jacobsen, Garderobeforvarerske.
Jens Christian Müller (D. M.) (Gr. Fr. 5.), Billetkasserer.
Carl Islev Petersen, Overkontrollør.
Chr. F. Nielsen, Assistent hos Økonomiinspektøren.

Embeder i Kunstfagene.

Poul Nielsen (R.)
Julius Martin David Lehmann (R.)
Kammersanger Helge Nissen (R.) (S. V. 3.[1])
Skuespiller Nicolai Andreas Neiiendam (R.)
} Sceneinstruktører.
Axel Carl William Grandjean (R.), Syngemester.
F. Hemme, Korsyngemester.
Salomon Frederik Levysohn (R.) (N.St.O.3.[1]) (Sv.V.3.[1])
Edvard Borregaard
} Operarepititører.
Fru Hermine Clara von Cotta Schønberg f. Nebelong
Andreas Peter Emil Lund.
} Sufflører.
Fru Jenny Hansen f. Prehn, Reservesufflør.
Thorolf Frederik Paludan-Müller Petersen, Theatermaler.
Ove Frederik Michael Madsen, Maskinmester.

Operarepetitør Salomon Levysohn, Musikarkivar.

Edvard Agerholm
Repetitør N. R. Gade
} Bibliothekarer.

Skuespil- og Operapersonalet.

Kongelig Skuespiller:

Peter William Jerndorff (R. D. M.)

Skuespillere, Skuespillerinder, Sangere og Sangerinder:

Axel Valdemar Madsen (R.).
Lauritz Peter Cornelius (R. D. M.) (B. Z. L. 3.[2]) Kammersanger.
Jørgen Christian Lindahl.
Lars Nannestad Knudsen.
Hakon Einar Maximilian Müller.
Helge Nissen (R.) (S. V. 3.[1]) Kammersanger.
Nicolai Andreas Neiiendam (R.).
Johannes Robert Schyberg.
Rasmus Ottesen.
Peter Svendsen Andersen.
Hans Carl Grum Madsen.
Albert Alexander Høeberg, Kammersanger.
Hans Valdemar Møller.
Thorkild Anders Roose.
Poul Hagen Reumert (Fr. off. d'acad.).
Johan August Valdemar Liebman.
Cajus Marius Zeuthen Bruun.
Niels Jacob Hansen.
Fru Anna Kirstine Bloch, f. Lindemann (M. Ingenio et arti.).
Fru Anna Margrethe Lendrop, f. Boeck, Kammersangerinde.
Frk. Johanne Marie Magdalene Krarup Hansen, Kammersangerinde.
Fru Jonna Ebba Kaja Neiiendam, f. Collin.
Frk. Astrid Marie Johanne Zangenberg.
Fru Ingeborg Elisabeth Middelboe f. Larsen.
Fru Sigrid Marie Elisabeth Neiiendam, f. Andersen.
Frk, Hortensia Sophie Kirstine Frederiksen, Kammersangerinde.
Fru Lilly Lamprecht, f. Camradt.
Frk. Ingeborg Nørregaard-Hansen.
Fru Karen Lund, f. Poulsen.
Frk. Ida Christiane Møller, Kammersangerinde.

Midlertidigt engagerede Skuespillere, Skuespillerinder Sangere og Sangerinder:

Johannes Poulsen.
Einar Rosenbaum.
Otto Frede Conradsen.
Gunnar Stryhn.
Hans Egede Budtz.
Hans Starck.
Gunnar Sommerfeldt.
Svend Methling.
Edvard Marius Jørn Nielsen.
Lars Boe.
Ingvar Christian Nielsen.
Holger Bruusgaard.
Lauritz Lebrecht Hommel Melchior.
Poul Vilhelm Wiedemann.
Fru Augusta Blad, f. Blad.
Frk. Rigmor Julie Emmy Dinesen.
Fru Betty Ulrikke Kirkeby, f. Meyer.
Fru Bodil Louise Moltke, f. Ipsen.
Frk. Ella Christoffersen Ungermann.
Fru Astrid Louise Therese Marie Moltke, f. Elsted.
Fru Inger Marie Leth-Rasmussen, f. Rützebeck.
Frk. Elfrida Johanne Marie Andersen.
Fru Julie Nielsen, f. Winding.

Ballet-Personalet.

Gustav Friederich Georg Uhlendorff, Balletdirigent.
Fru Johanne Emilie Margrethe Walbom f. Egense, Balletinstruktør.
Gustav Uhlendorff
Richard Vilhelm Jensen
Karl Merrild
} Solodansere.
Fru Valborg Bodil Emilie Borchsenius, f. Jørgensen.
Fru Elna Eleonora Fobian Jørgen-Jensen f. Lauesgaard
Frk. Emilie Margrethe Forgeron Smith.
} Solodanserinder.
Christian Johannes Christensen (R.)
Carl Oscar Iversen (R.)
} Dansere.
Eduard Carl Bohna Büchner
Georg Odin Jørgen Berthelsen
Osvald Arnold Hansen
Poul Ivan Huld
Aage Christian Eiby
Christian Borgen
Harry Carlo Axel Larsen
Louis Forgeron Smith
Ove Christian Emil Hovedskov Petersen
Axel Oscar Witzansky
Emil Adolf Peter Larsen
Holger Karl Emil Mehnen
Poul Erik Witzansky
Emil Fritjof Bernhardt Reinhardt Mobeck
Poul Harry Eltorp
John Andersen
} Balletdansere.

Fru Emilie Walbom, f. Egense
Frk. Petrea Petersen
Fru Gyrithe Hansen, f. Hansen
Frk. Alice Thora Theresia Breitenau
Fru Johanne Sophie Christian, f. Eiby
Frk. Ella Jacobsen
Frk. Laura Alfrida Helene Olga Møller
Frk. Agnes Hansen
Frk. Tony Filippa Andersen
Frk. Asta Octavia Monti.
Fru Edith Valborg Mathiesen f. Euna
Frk. Wanda Friede Augusta Mathiesen
Frk. Karla Juliane Keller
Frk. Gudrun Ragnhild Andersen.
Frk. Ketty Julie Jensen Hulstrøm
Frk. Carla Vilhelmine Pauline Thomsen
Frk. Margrethe Helene Brock-Nielsen
Frk. Ingeborg Edith Olga Schou
Frk. Inger Elisabeth Andersen
Frk. Johnna Edith Alruna Beitzel
Frk. Magda Caroline Godiksen Tvergaard
Frk. Bente Hørup
Frk. Elisabeth Frederiksen
} Balletdanserinder.

Kapel-Personalet.

Georg Valdemar Høeberg (R.), Kapelmester.
Kapelmusikus Carl Jensen, Kapelregissør.

Ludvig Sophus Adolph Theodor Holm (R.), Koncertmester
Carl Johan Jensen
Axel Gade (R.), Koncertmester
Christian Petersen Sandby
Johannes Christian Frederik Schiørring, Koncertmester
Julius Borup
Jens Frederik Marke
Hans Sophus August Andersen
Daniel Villiam Alfred Andersen
Olaf Lauritz Peter Bjørvig
Valdemar Andreas Buschard
Georg Arnold Emmanuel Aarskov
Peter Albert Lynged
Thorvald Nielsen
Vilhelm Axel Robert Bartholdy
Johan Fini Henriques (fast Vikar)
} Violinister.

Bernhardt Rosenbaum
Anton Bloch
Louis Johan Frederik Witzansky
Victor Melchior Gandrup
Georg August Mortensen (fast Vikar)
} Bratschister.

Andreas Christian Vilhelm Ernst Høeberg, Kammermusikus
Emil Bruun
Siegfried Neftalie Salomon
Holger Emil Christian Prehn
} Violoncellister.

Ludvig Hegner
Louis Alexander Hegner
Johan Victor Hansen
Peter Holm Andersen
} Kontrabassister.

Frederik Peter Storm
Hans Peter Mollerup
Otto Carl Julius Friis-Petersen
} Fløjtenister.

Olivo Vilhelm Eduard Oscar Krause (R.) Kammermusikus
Peter Brøndum
Heinrich Carl Petersen
Johannes Bruce
} Oboister.

Carl Christian Skjerne
Albert Jacob Sørensen
Aage Marius Pedersen Oxenvad
} Klarinettister.

Axel Emil Guldbrandsen (R.)
Knud Aage Valdemar Lassen
Edvard Peter Nielsen
} Fagottister.

Søren Peter Christensen
Peter Julius Robertson
Niels Alfred Rasmussen
Martin Christian Sørensen
Hans Sørensen
} Valdhornister.

Søren Lauritz Sørensen
Ingolf Arcadius Warner
} Trompetister.

Adolph Levin
Anton Christoffer Rasmus Hansen
Carl Frederik Poulsen
} Basunister.

Fru Valborg Therese Poulsen, f. Hansen, Harpenistinde.
Hans Carlsen, Tubaist.
Atto Allin, Paukist.

Carl Harald Nielsen
Axel Thorvald Julius Nicolas Hartmann
Georg Ferdinand Allin
} Janitscharer.

Et Factotum.

I Theatrets stormfulde Periode 1849—74, skriver P. Hansen i sin Theaterhistorie, hvor Principer og Ideer havde tørnet sammen, Personer dannet indbyrdes fjendtlige Grupper, Direktioner afløst hinanden i hurtig Rækkefølge og Publikums Stemning svajet rundt fra Begeistringens Sydpol til til Forfølgelsens Nordpunkt, — var der een konservativ og stabil, sundt raisonnerende og skeptisk betragtende Natur, der saa paa det Hele som paa en løjerlig Komedie, men i en Mangfoldighed af Tilfælde blev den deux ex machina, som løste Knuden, hvor de Andres Forstand stod stille. Det var en Mand paa en underordnet Plads, men med en mangengang ret overordnet Indflydelse: Theaterbudet O. K. Walsøe. Han havde været Tjener hos Kammerherre Holstein og blev allerede i dennes Chefstid, altsaa endnu under Frederik den Sjette, ansat ved Theatret. Han var et lyst og kvikt Hoved, der gav Agt paa Begivenhederne og uddrog sin Lære af dem; hans Mutterwitz stillede ham i et Slags Fortrolighedsforhold til Personalet, og med sin store Menneskekundskab forstod han ganske lunt at tage enhver fra den Side, hvor han var mest tilgængelig for Paavirkning. Da han derhos i det saglige var saa at sige Theatrets levende Tradition, blev han en ubetalelig Hjælp for de skiftende Bestyrelser, den Redningsplanke, de greb efter, naar alt Haab syntes ude. Mangen fortvivlet Situation klarede Walsøe med snild Snarraadighed, mangen en Forestilling frelste han ved i Sygdomstilfælde at kombinere en ny ud af Hovedet og formaa de ofte uvillige Skuespillere til at medvirke i den ved at snakke godt for dem, raillere over Forhold og Kammerater, som han nok vidste, de undte et lille Hib eller paa anden Maade tage dem paa deres ømme Punkt. Han var en dreven Politikus i det Smaa, men ved et Theater er det ofte de smaa Ting, som tilvejebringe de store Resultater. Og paa samme Tid var han, under Tjenestens Alvorsmaske, en demokratisk Filosof, der havde sin stille Moro af det hele brogede Liv bag Kulisserne. „Walsøe gaar smilende og vittig om i dette Menageri og beroliger Dyrene", skriver Mantzius om ham, skønt Beroligelsen stundom var af en egen Art, som da han trøstede Dorph, der klagede sin Nød for ham i Anledning af Bladenes nærgaaende Artikler, med de Ord: „Ak, Hr. Professor, bryd dem endelig ikke om disse Angreb, for det bliver meget værre endnu"! Det gamle Theaterbud, der 1865 blev Dannebrogsmand, oplevede ikke det nye Theaters Aabning; han døde 1873 efter 35 Aars Tjeneste, i hvis Løb der har opsamlet sig en Mængde Anekdoter om ham, som ældre Theatermennesker sidde inde med og jevnlig give tilbedste, naar Talen falder paa Walsøes originale Personlighed.

Ole Walsøe, † 25/9 1873.

Post festum.

INDEN vi afslutter dette Værk, skal vi i Korthed omtale den Begivenhed i Theatrets Historie, som fandt Sted Mandag d. 16. April 1917, da *Olaf Poulsen* efter 22 Afskedsaftener fejrede sit 50 Aars Jubilæum ved Opførelsen af 2. Akt af »Jeppe paa Bjerget«, 2. Akts 3. Afd. af »Kong Henrik den Fjerde« og 4. Akt af »Den politiske Kandestøber« og samtidig tog endelig Afsked med Nationalscenen, hvis største Kunstner han var i mange Aar. Hans Forgængere i vor Skuespilkunsts komiske Linje, *Lindgreen* og *Phister*, tjente fra 1790 og 1819 Thalia i et omtrent lignende Aaremaal, men ingen af dem eller ingen dansk Skuespiller overhovedet har nogensinde modtaget en saa storslaaet Hyldest, som blev Olaf Poulsen til Del. Mesteren druknede i Telegrammer, Avisartikler og Laurbærkrandse; begejstrede Tilskuere spændte Hestene fra hans Vogn og gav ham en »Æresrunde« omkring Statuen paa Kongens Nytorv, medens Personalet sang »Der er et yndigt Land« fra Theatrets Loggia. Sverrigs og Danmarks Konger hædrede ham med det Kommandørkors, ingen dansk Skuespiller tidligere har baaret, og Norges Konge vil i vor nyskandinaviske Tid næppe staa tilbage, naar Olaf Poulsen om faa Dage tager Afsked paa Nationaltheatret i Kristiania. I Mellemtiden har Aarhus fejret ham i begejstrede Ord og bragt ham et Fakkeltog.

Af Interesse for Fremtidens Theaterhistorie er ogsaa de Billetpriser, som betaltes af Velhavere, der vilde være tilstede d. 16. April. Da Beløbene er ukendte i Theatrets næsten 200-aarige Historie, nævnes de her:

	Forh. Salg	Ord. Salg
1ste Parket	Kr. 150,00	Kr. 100,00
2det —	- 75,00	- 50,00
Parterre	- 45,00	- 30,00
Balkon (Pladsloge)	- 75,00	- 50,00
Balkon (øvrige Pladser)	- 45,00	- 30,00
1ste Etage	- 30,00	- 20,00
2den Etage	- 18,00	- 12,00
Galleri	- 12,00	- 8,00

Andre Tider, andre Forhold. Den Aften, Olaf Poulsen debuterede, solgtes der for 702 Rdlr. Hans Afskedskasse rummede en Formue i Sammenligning med Phisters, som indeholdt beskedne 2254 Rdlr., da han d. 21. Maj 1873 tog Afsked!

31. Maj 1917.

